GESCHIEDENIS VAN DE FAILLISSEMENTSWET

GESCHIEDENIS VAN DE FAILLISSEMENTSWET

Heruitgave
Geschiedenis van de Wet op het Faillissement
en de Surséance van Betaling, deel II
bewerkt door Mr. G.W. Baron van der Feltz
Haarlem 1897

onder redactie van

Prof. mr. S.C.J.J. Kortmann
Prof. mr. N.E.D. Faber

Serie Onderneming en Recht
deel 2-II

Wolters Kluwer
Deventer – 2016

Citeerwijze
VOLLEDIG:
Kortmann/Faber, Geschiedenis van de Faillissementswet, heruitgave
Van der Feltz, II

VERKORT:
Van der Feltz, II

ISBN 978 90 13 13944 0
ISBN 978 90 13 13946 4 (E-book)
NUR 827-704

Cremers visuele communicatie, grafisch ontwerp

© 2016, N.E.D. Faber, S.C.J.J. Kortmann

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming van de uitgever worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet jo. het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp).

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever(s) geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan.

Wolters Kluwer Nederland BV legt de gegevens van abonnees vast voor de uitvoering van de (abonnements)-overeenkomst. De gegevens kunnen door Wolters Kluwer, of zorgvuldig geselecteerde derden, worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten. Indien u hier bezwaar tegen heeft, kunt u contact met ons opnemen.

Op alle uitgaven van Wolters Kluwer zijn de algemene leveringsvoorwaarden van toepassing.

Zie inhoud van deze uitgave ook op:
www.wolterskluwer.nl/navigator

NAVIGATOR

WOORD VOORAF

Bijna honderd jaar geleden verscheen van de hand van Mr. G.W. Baron van der Feltz in twee delen diens "Geschiedenis van de Wet op het Faillissement en de Surséance van Betaling". Zij bevat een volledige verzameling van regeringsontwerpen, gewisselde stukken, gevoerde beraadslagingen enz. betreffende de Faillissementswet van 1893. Voor de wetenschap en de praktijk zijn de boeken van Van der Feltz nog immer van groot belang. Kennisneming van de recente jurisprudentie van de Hoge Raad leert dat de parlementaire geschiedenis van de Faillissementswet vaak een zwaarwegende rol speelt bij de uitleg van bepalingen van deze wet en dat het werk van Van der Feltz een belangrijke kenbron van deze geschiedenis vormt voor advocaten, openbaar ministerie en rechter. Met verbazing hebben wij moeten constateren dat de boeken van Van der Feltz reeds lange tijd zijn uitverkocht en ook antiquarisch vrijwel niet zijn te bemachtigen. Een heruitgave ligt onzes inziens voor de hand. Wij hebben ons hiertoe niet willen beperken. In een derde deel hebben wij de parlementaire geschiedenis opgenomen van de wetswijzigingen die sinds 1893 hebben plaatsgevonden.

In het derde deel zijn vetgedrukt de bepalingen van de Faillissementswet opgenomen, zoals deze thans luiden. Bij iedere bepaling wordt verwezen naar relevante passages uit Van der Feltz. Daarna zijn telkens de passages uit de desbetreffende recentere geschiedenis opgenomen. Het derde deel maakt aldus zowel de thans nog relevante geschiedenis van de Faillissementswet van 1893 als de recentere geschiedenis voor de lezer toegankelijk.

Wij hebben het voornemen op niet al te lange termijn een vierde deel uit te brengen, waarin de parlementaire geschiedenis is opgenomen van bepalingen uit andere wetten die van direct belang zijn in geval van faillissement of surséance. Onder meer denken wij aan de zgn. misbruikwetgeving, de wettelijke regelingen van bijzondere voorrechten en bodembeslag, de noodregelingen die zijn opgenomen in de Wet toezicht kredietwezen en de Wet toezicht verzekeringsbedrijf, alsmede aan een aantal strafrechtelijke bepalingen.

Ons initiatief tot de (her)uitgave van deze vierdelige "Geschiedenis van de Faillissementswet" is van harte ondersteund door het bestuur van de Vereniging Insolventierecht Advocaten en door het Onderzoekcentrum Onderneming & Recht. Voor deze steun vanuit de praktijk en de wetenschap zijn wij erkentelijk. Bijzondere dank zijn wij verschuldigd aan mevrouw Gonnie Jakobs, die met grote zorgvuldigheid en doorzettingsvermogen de gehele tekst van het derde deel heeft getypt en vormgegeven. Van der Feltz besloot zijn voorbericht in september 1895 met de woorden: "En hiermede ga het boek de wereld in, vergezeld van mijne beste wenschen dat het zijn weg moge vinden." Anno 1994 sluiten wij ons graag bij deze wens aan.

Nijmegen, oktober 1994

S.C.J.J. Kortmann
N.E.D. Faber

GESCHIEDENIS

VAN DE

WET OP HET FAILLISSEMENT

EN DE

Surséance van Betaling.

GESCHIEDENIS

VAN DE

WET OP HET FAILLISSEMENT

EN DE

Surséance van Betaling.

Volledige verzameling van regeeringsontwerpen, gewisselde stukken, gevoerde beraadslagingen enz.,

BEWERKT DOOR

Mr. G. W. Baron VAN DER FELTZ,
Substituut-griffier bij de Arr.-Rechtbank te Heerenveen.

TWEEDE DEEL.

HAARLEM.
DE ERVEN F. BOHN.
1897.

INHOUDSOPGAVE VAN HET TWEEDE DEEL.

Derde afdeeling.	Van het bestuur over den fallieten boedel.	bl.	1
Vierde afdeeling.	Van de voorzieningen na de faillietverklaring en van het beheer des curators	»	45
Vijfde afdeeling.	Van de verificatie der schuldvorderingen.	»	71
Zesde afdeeling.	Van het akkoord.	»	144
Zevende afdeeling.	Van de vereffening des boedels . . .	»	208
Achtste afdeeling.	Van den rechtstoestand des schuldenaars na afloop van de vereffening . . .	»	258
Negende afdeeling.	Van het faillissement eener nalatenschap.	»	270
Tiende afdeeling.	Bepalingen van internationaal recht . .	»	290
Elfde afdeeling.	Van rehabilitatie.	»	315

Titel II. Van surséance van betaling . . . . . » 335

Homologatie van akkoord buiten faillissement. . . . . » 404
Ontwerp der Staatscommissie . . . . . » 444
Alphabetisch register . . . . . » 475
Lijst van te verbeteren fouten . . . . . » 497

DERDE AFDEELING.

Van het bestuur over den faillieten boedel. [1])

Memorie van Toelichting.

In het geldend faillietenrecht heerscht veel onzekerheid doordat de bevoegdheid der verschillende machten in het faillissement niet scherp belijnd, niet behoorlijk afgebakend is. In die leemte te voorzien beoogt deze derde afdeeling.

---

§ 1. *Van den rechter-commissaris.*

Artikel 64.

De rechter-commissaris houdt toezicht op het beheer en de vereffening van den faillieten boedel.

O. R. O. Art. 64 (64). De rechter-commissaris houdt het toezicht op het beheer en de vereffening van den faillieten boedel en beslist alle geschillen ter zake daarvan rijzende, voor zoover de kennisneming door de wet niet aan de rechtbank is opgedragen.

Memorie van Toelichting.

§ 1. *Van den Rechter-Commissaris* [2]).

Art. 64. De taak van den Rechter-Commissaris wordt in dit artikel aangewezen. Thans moet zij uit verschillende bepalingen der wet worden afgeleid.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 64. De Memorie van Toelichting zegt, dat de taak van den rechter-commissaris in dit artikel wordt aangewezen, terwijl zij thans uit verschillende bepalingen der wet moet worden afgeleid. Men meende echter, dat het wenschelijk was hier uitdrukkelijk op te nemen, dat de rechter-commissaris den curator machtiging behoort te geven tot het verrichten van sommige handelingen; men denke aan de artt. 39, 40, 41, 49 en 58, tweede lid [**39, 40, 41, 49** en **58**]. Bij het ontbreken van

---

[1]) F. R. H. REGOUT, Diss. *Het stelsel van beheer van den faillieten boedel*, 1886.

[2]) Verg. over de taak van den rechter-commissaris in jure constituto, J. B. VAN OSENBRUGGEN, Diss. *De regten en verplichtingen van den regter-commissaris in het Ned. faillietenregt*, 1857.

eene dergelijke bepaling zou men, waar die machtiging b.v. in art. 34 [**34**] is voorgeschreven, kunnen beweren, dat zij in andere gevallen, waar dit niet is geschied, kan achterwege blijven. Daarenboven wenschten sommigen te weten, of, nu in onderscheidene artikelen aan den curator bevoegdheden zijn toegekend, het in de bedoeling ligt, dat het toezicht van den rechter-commissaris zóó uitgestrekt is, dat deze in die gevallen, waarin hij met den curator verschilt, gehoorzaamd moet worden. Ook vroeg men, wat te verstaan was onder de woorden »het beheer en de vereffening van den faillieten boedel en beslist alle geschillen ter zake daarvan rijzende", naast het bepaalde in de artt. 70 en 79 [**70** en **79**] [1]).

Het moge verder aannemelijk schijnen, hier alles aan den rechter-commissaris over te laten, feitelijk zal het neerkomen op eene zeer ongelijke behandeling van de faillissementen zelfs bij dezelfde rechtbank. Nu eens zal de rechter-commissaris zich met alles bemoeien, dan weder zal hij alles aan den curator overlaten.

De positie en de macht van den rechter-commissaris tegenover den curator worden door dit artikel en door art. 68 [**68**] zoo duidelijk aangegeven, als eene wet het vermag. De regel is: de curator alleen *beheert* en *vereffent;* de rechter-commissaris houdt *uitsluitend toezicht.* Daar de rechter-commissaris dus in het algemeen geen medebeheer of opperbestuur voert, heeft hij, behoudens in een enkel speciaal geval (art. 69 [**69**]), omtrent het beheer in dezen of genen zin ook geene bevelen te geven; hij houdt uitsluitend toezicht, gaat na, of de curator zich houdt binnen de grenzen der wet, of hij handelt in het belang van den boedel, of hij zijne taak behoorlijk vervult. De middelen van invloed, die hem ten dienste staan, zijn raadgevingen, opmerkingen, berispingen, des noodig toepassing van art. 73 [**73**]. Gevaar voor botsing bestaat niet; de afbakening van de taak van den rechter-commissaris eenerzijds, van den curator anderzijds, is duidelijk; ieders bevoegdheid behoorlijk bepaald.

Vergelijk over het verleenen van machtiging aan den curator in bepaald aangewezen gevallen, hieronder bij art. 68 [hierna bl. 10].

Bij overweging dezer aangelegenheid in haar geheel is echter het resultaat daarvan, dat, naast het bepaalde in de artt. 70 en 79 en de speciale opdracht in andere artikelen, voor de in artikel 64 opgenomen bevoegdheid van den rechter-commissaris om geschillen te beslissen, geene voldoende reden bestaat. De woorden »en beslist alle geschillen ter zake daarvan rijzende, voor zoover de kennisneming door de wet niet aan de rechtbank is opgedragen" zijn dus teruggenomen.

»Zeer ongelijke behandeling" wordt verwacht. Ja, de ééne rechter-commissaris zal een scherper, de andere een minder scherp toezicht houden. Hoe zal de wet dit kunnen voorkomen? Weet men een middel, om alle rechters-commissarissen tot gelijke opvatting hunner taak te nopen en hen een gelijk toezicht te doen houden?

G. O. art. 64 = **art. 64** der wet.

---

[1]) Mr. A. Van der Hoeven. *De rechter-commissaris in het faillissement.* Leiden 1891, bladz. 31 e. v.

Artikel 65.

Alvorens in eenige zaak, het beheer of de vereffening des faillieten boedels betreffende, eene beslissing te geven, is de rechtbank verplicht den rechter-commissaris te hooren.

O. R. O. Art. 65 (65). Alvorens in eenige faillissementszaak eene beslissing te geven, is de rechtbank verplicht den rechter-commissaris te hooren.

Memorie van Toelichting.

Art. 65. In beginsel stemt dit voorschrift overeen met het thans in artikel 812 al. 2 Wetboek van Koophandel bepaalde.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 65. »Faillissementszaak." Is, vroeg men, die uitdrukking niet te onbestemd? In de Memorie van Toelichting op de artt. 85 en 86 [**85 en 86**] wordt wel het begrip omschreven, doch bij de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar art. 812, tweede lid Wetboek van Koophandel. Onder het laatste valt zeker het verificatiegeschil, onder die omschrijving niet [1]).

In de praktijk wordt art. 812 al. 2, Wetboek van Koophandel in denzelfden zin opgevat, als de Memorie van Toelichting op artt. 85 en 86 aan de uitdrukking »faillissementszaak" toekent. Vandaar in die Memorie op art. 65 de verwijzing naar art. 812, al. 2 Wetboek van Koophandel, tusschen welke toelichting en die op de artt. 85 en 86 geen strijd bestaat. Wenscht men het woord »faillissementszaak" vermeden te zien, dan moet eene omschrijving gebezigd worden, en ter zooveel mogelijke voorkoming van twijfel worde het artikel dan gelezen als volgt: »Alvorens in eenige zaak, het beheer of de vereffening des faillieten boedels betreffende, eene beslissing te geven, is de rechtbank verplicht den rechter-commissaris te hooren.

G. O. art. 65 = **art. 95** der wet.

Artikel 66.

De rechter-commissaris is bevoegd ter opheldering van alle omstandigheden, het faillissement betreffende, getuigen te hooren of een onderzoek van deskundigen te bevelen.

De getuigen worden gedagvaard namens den rechter-commissaris.

Bij niet-verschijning of weigering om getuigenis af te leggen, zijn de artikelen 116—119 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toepasselijk.

---

[1]) Mr. A. VAN DER HOEVEN, t. a. p. bladz. 85.

De echtgenoot of gewezen echtgenoot, de kinderen en verdere afkomelingen en de ouders en grootouders des gefailleerden kunnen zich van het geven van getuigenis verschoonen.

O. R. O. Art. 66 (66). De rechter-commissaris is bevoegd ter opheldering van alle omstandigheden, het faillissement betreffende, getuigen te hooren of een onderzoek van deskundigen te bevelen.

De getuigen worden gedagvaard namens den rechter-commissaris.

Bij niet-verschijning of weigering om getuigenis af te leggen, zijn de artikelen 116—119 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toepasselijk.

Memorie van Toelichting.

Art. 66. De Rechter-Commissaris moet de noodige macht bezitten om, wanneer hem dit wenschelijk voorkomt, een zoo volledig mogelijk onderzoek te kunnen instellen naar alle omstandigheden het faillissement betreffende, naar de oorzaken daarvan, het gedrag des schuldenaars enz. De bevoegdheid hem in artikel 805 al. 2 Wetboek van Koophandel (waarmede te vergelijken artikel 893 al. 3 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) voor een speciaal geval gegeven, is daartoe te eenenmale onvoldoende. Bovendien levert dit artikel de groote moeilijkheid op, dat het geen sanctie bevat tegen weigering om getuigenis af te leggen. Vandaar ook, dat het betwist is of de bepalingen omtrent weigerachtige getuigen in de artikelen 116—119 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, dan wel die in het Wetboek van Strafvordering artikel 66 vlg. (thans 67 vlg.) gegeven, toepasselijk geacht moeten worden. [1]) Velen zien in artikel 805 zelfs een lex imperfecta [2]). De voorgestelde derde alinea van artikel 66 neemt voor de toekomst te dien aanzien allen twijfel weg. De bepaling steunt op de overweging, dat aan hem, wien het hooren van getuigen is opgedragen, de dwangmiddelen tot verzekering van den getuigenisplicht niet mogen onthouden worden. Men houde overigens in het oog dat de strafbedreigingen van de artikelen 116 en 117 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn vervangen door de artikelen 192 n°. 2 en 444 Wetboek van Strafrecht. (Zie artikel 3 al. 1*d* der Invoeringswet van 15 April 1886, S. n°. 64).

Advies van den Raad van State.

Art. 66, *derde lid.* Dat de artt. 116 en 117 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering door de artt. 192, 2°., en 444 van het Wetboek van Strafrecht vervangen zijn, wordt in de Memorie van Toelichting te recht opgemerkt, doch juist daarom hadden, naar het oordeel van den Raad, niet de eerste maar

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 66, *al.* 3. In de Memorie van Toelichting wordt niet, gelijk de Raad van State beweert, opgemerkt dat de artt. 116 en 117 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering door de artt. 192, 2°., en 444 Wetboek van Strafrecht vervangen zouden zijn. Zulks ware dan ook onjuist gewest. Op de vervanging

---

[1]) Het eerste neemt HOLTIUS, t. a. p., bl. 266 aan; evenzoo voor het Fransche recht BOULAY-PATY, n°. 166 en PARDESSUS, n°. 1154.

[2]) Aldus DE PINTO, t. a. p., § 593, LÉON ad art. (ed. LÉON-LEVY, bl. 548); v. RONKEL, t. a. p., bl. 83; KIST, t. a. p., bl. 114 vlg., en DIEPHUIS, t. a. p., bl. 289 nt. 7 Voor het Fransche recht o. a. BÉDARRIDE, n°. 328.

de laatste artikelen moeten zijn aangehaald.

De reden waarom in art. 66 de bepaling der laatste alinea van art. 805 van het Wetboek van Koophandel niet opgenomen is, wordt in de Memorie van Toelichting niet vermeld en ligt in het duister.

Het geldt hier eene bepaling, die op een beginsel van humaniteit steunt, en niet dan om gewichtige redenen behoort te worden opgeheven.

---

alleen van de strafbepalingen van gemelde artikelen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering door de aangehaalde artikelen van het Wetboek van Strafrecht wordt de aandacht gevestigd. Terwijl op dien grond aanhaling van de meergemelde burgerrechtelijke bepalingen alleszins gerechtvaardigd schijnt, acht de ondergeteekende de aanhaling van de bedoelde strafrechtelijke bepalingen ten eenenmale overbodig. De toepasselijkverklaring van de eerste brengt vanzelve de toepasselijkheid van de laatste mede.

Overneming van art. 805, al. 3 Wetboek van Koophandel, acht de ondergeteekende in geenen deele gewenscht, en niet gevorderd door het beginsel van humaniteit, waarop het naar het oordeel van den Raad van State berust. Het in gemelde bepaling vervatte absolute verbod toch sluit de mogelijkheid van ondervraging van de daar genoemde personen uit, ook waar deze tot het geven van inlichtingen bereid mochten zijn, en streeft dus zijn doel voorbij. De facultatieve bevoegdheid van den rechter-commissaris bij het eerste lid van het artikel gegeven maakt het mogelijk, en men mag aannemen dat genoemde ambtenaar van die bevoegdheid een oordeelkundig gebruik zal maken, om, waar het hooren als getuige van een der in art. 805, al. 3, genoemde personen zou strijden tegen de humaniteit, zulks achterwege te laten.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 66. *Derde lid.* In overeenstemming met hetgeen door den Raad van State wordt gewenscht geeft de Commissie van Voorbereiding in overweging, de bepaling der laatste alinea van art. 805 Wetboek van Koophandel hier over te nemen.

Het absolute verbod van art. 805, al. 3 Wetboek van Koophandel schijnt niet raadzaam. Ten einde echter tegemoet te komen aan den wensch der Commissie wordt aan het artikel het volgende nieuwe lid toegevoegd: »De vrouw of weduwe, de kinderen en verdere afkomelingen en de ouders en grootouders des gefailleerden kunnen zich van het geven van getuigenis verschoonen."

Aan de bedoeling wordt hiermede vermoedelijk wel geheel voldaan, zonder dat toch de aangewezen personen verhinderd worden, een misschien tot ontlasting van den gefailleerde strekkend getuigenis te geven.

Nieuw laatste lid.

Door den Minister werd toegezegd, den aanhef dezer bepalingen duidelijkheidshalve te wijzigen als volgt:

»De echtgenoot of gewezen echtgenoot, de kinderen" enz.

Door de woorden »gewezen echtgenoot" wordt dan tevens duidelijk uitgedrukt, dat zoowel de weduwe en weduwnaar, als ook een gescheiden echtgenoot daarmede bedoeld zijn.

G. O. art. 66 = art. 66 der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Tweede lid. De vraag werd gedaan, wie de beschikking van den rechtercommissaris heeft uit te voeren; »namens" beteekent hier immers »op last van"?

Antwoord der Regeering.

Tweede lid. De dagvaarding zal, indien de rechter-commissaris dit gelast, door een deurwaarder geschreven. Art. 1 van Reglement IV op de deurwaarders.

Artikel 67.

Van alle beschikkingen van den rechter-commissaris is gedurende vijf dagen hooger beroep op de rechtbank. De rechtbank beslist na verhoor of behoorlijke oproeping van de belanghebbenden.

Niettemin valt geen hooger beroep van de beschikkingen vermeld in de artikelen 21 2°. en 4°., 34, 58, eerste lid, 79, 94, 98, 100, 102, 125, 127, vierde lid, 173, 174, 175, 177, 179 en 180.

O. R. O. Art. 67 (67). Van alle beschikkingen van den rechter-commissaris is gedurende vijf dagen hooger beroep op de rechtbank. De rechtbank beslist na verhoor of behoorlijke oproeping van de belanghebbenden.

Niettemin valt geen hooger beroep van de beschikkingen vermeld in de artikelen 21, 2°. en 4°., 34, 79, 94, 98, 100, 102, 125, 173, 174, 175, 177, 179 en 180.

Memorie van Toelichting.

Art. 67. Ook dit artikel is bestemd aan eene bestaande controverse een einde te maken. Het Wetboek van Koophandel toch geeft geen enkele vingerwijzing omtrent het hooger beroep van beschikkingen door den Rechter-Commissaris genomen. Reeds de vraag wie de rechter in appèl is, houdt dan ook de jurisprudentie verdeeld. Zoowel de rechtbanken als de hoven hebben zich als zoodanig bevoegd en onbevoegd verklaard [1]). Het ontwerp wijst daarom uitdrukkelijk de rechtbank aan, om van het hooger beroep kennis te nemen. Vooral met het oog op het gering aantal hoven is het wenschelijk omtrent beheer en vereffening van den boedel in hoogste ressort door de rechtbank te laten beslissen, welk college met veel geringer kosten en minder tijdverlies tot het zoo wenschelijke hooren van belanghebbenden zal kunnen overgaan, dan een op betrekkelijk verren afstand gelegen gerechtshof. Te minder kan hiertegen bezwaar bestaan omdat het geen eigenlijk gezegde contradictoire gedingen geldt.

Zonder de uitzonderingen van het tweede lid zou de geregelde loop van zaken telkens aan onderbreking bloot staan. Men behoort den rechter-commissaris op de daar aangewezen ondergeschikte punten eene discretionnaire macht te laten.

---

[1]) Volgens rb. Haarlem 10 Jan. 1868, Hof Nd.-Holland 6 Febr. 1868, beide in *M. v. Handelsr.*, dl. X, bl. 64 vlg., en Hof Amsterdam 14 Maart 1884, *W.* n°. 5066, is het Hof te dezen de bevoegde rechter. Volgens Hof Zd.-Holl. 7 Nov. 1870, *M. v. H.*, dl. XII, bl. 204 vlg., daarentegen de rechtbank.

Advies van den Raad van State.

Art. 67, *al.* 2. Onder de beschikkingen, waartegen geen hooger beroep kan worden ingesteld, worden hier ook genoemd die, welke vermeld zijn in art. 104. Diensvolgens zal geen beroep zijn toegelaten tegen de goedkeuring, verleend door den rechter-commissaris op dadingen, door den curator getroffen, of op schikkingen, door den curator aangegaan.

De Raad van State kan zich daarmede kwalijk vereenigen.

Nu niet meer bepaald zal worden — gelijk in art. 884 al. 2 van het Wetboek van Koophandel geschiedt — dat de getroffen overeenkomsten om geldig te zijn door de rechtbank moeten worden goedgekeurd, ware het wenschelijk in de hier bedoelde gevallen althans het beroep op de rechtbank niet uit te sluiten.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 67, *al.* 2. Aan den wensch van den Raad van State is door wijziging van deze bepaling voldaan.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

[IV. *Onvolledigheid van het ontwerp*]. Vruchteloos zocht men naar de procesueele regelen, die zullen gelden bij het hooger beroep van de beschikkingen van den rechter-commissaris (art. 67).

Het hooger beroep van de beschikkingen van den rechter-commissaris (art. 67) moet uit den aard der zaak geschieden bij request, wat ook onder het geldend recht in de praktijk eenstemmig wordt aangenomen. Eene uitdrukkelijke bepaling mag geheel overbodig heeten.

Art. 67. *Eerste lid.* Wie hebben hooger beroep? De gefailleerde, de curator, of de schuldeischers? En, in het laatste geval, alleen de schuldeischers, die zich hebben verzet, of ook andere?

Volgens sommigen was het niet wenschelijk, dat de rechtbank, waaruit ook reeds de rechter-commissaris was gekomen, hier in hoogste ressort uitspraak deed. De toelichting, werd bovendien opgemerkt, toont die wenschelijkheid niet overtuigend aan. Het streven naar eene spoedige afwikkeling van het faillissement mag niet eene gebrekkige rechtsbedeeling veroorzaken.

Tweede lid. Sommigen betreurden het, dat geen hooger beroep is van de voorwaardelijke toelating, aan den rechter-commissaris in art. 125 [**125**] opgedragen. Deze toch zal in vele gevallen voor dien ambtenaar bezwaren opleveren. Daartegen werd opgemerkt, dat zulks het verificatiestelsel, door het ontwerp aangenomen, ten eenenmale zou omverwerpen.

Eerste lid. Hooger beroep zal hebben hij, die de beschikking heeft gevraagd, en hij, tegen wien zij is gevraagd en die door de gegeven beschikking zich bezwaard acht. Bijv. de schuldeischer of de gefailleerde, die tegen eene handeling van den curator opkomt, of de curator, tegen wiens handeling opgekomen wordt. Dit alles is zoo elementair, dat eene uitdrukkelijke bepaling onnoodig mag heeten.

Het is niet duidelijk, waarom de rechtbank in deze gebrekkig recht zou spreken en waarom eene dubbele instantie voor dergelijke zaken van meer administratieven aard niet volkomen voldoende zou zijn.

Tweede lid Het aangenomen verificatiestelsel sluit inderdaad hooger beroep uit. Trouwens *geen enkele* faillietenwet *kent* hooger beroep bij verificatie, hoewel nagenoeg *alle* de voorwaardelijke verificatie *wel*

kennen. Het betreft hier trouwens ook slechts eene voorloopige beschikking, waardoor virtualiter niets wordt gepraejudicieerd.

Door den Minister werd toegezegd, dat hier ter plaatse zullen worden opgenomen de artt. 58 [**58**], eerste lid — men vergelijke de uitkomst van het mondeling overleg betreffende laatstgenoemde bepaling — en 127 [**127**], vierde lid. Door de Commissie was gevraagd, of ook niet de artt. 75 en 188*bis* [**75** en **188**] hier behoorden vermeld te worden; deze vraag werd echter door den Minister ontkennend beantwoord, daar toch in bedoelde artikelen van eene beschikking geen sprake en dus hooger beroep vanzelf uitgesloten is.

G. O. art. 67 = **art. 67** der wet.

---

§ 2. *Van den curator.*

Artikel 68.

De curator is belast met het beheer en de vereffening van den faillieten boedel.

Alvorens in rechte op te treden, behalve waar het verificatiegeschillen betreft, alsmede in de gevallen van de artikelen 37, 39, 40 en 58, tweede lid, behoeft de curator machtiging van den rechter-commissaris.

Artikel 69.

Ieder der schuldeischers, de commissie uit hun midden benoemd en ook de gefailleerde kunnen bij verzoekschrift tegen elke handeling van den curator bij den rechter-commissaris opkomen, of van dezen een bevel uitlokken, dat de curator eene bepaalde handeling verrichte of eene voorgenomen handeling nalate.

De rechter-commissaris beslist, na den curator gehoord te hebben, binnen drie dagen.

O. R. O. Art. 68 (68). De curator is belast met het beheer en de vereffening van den faillieten boedel.

Art. 69 (69) = **art. 69** der wet.

Memorie van Toelichting.

Artt. 68, 69. De betrekkelijk uitgebreide bevoegdheid, die den curator, altijd onder toezicht van den Rechter-Commissaris (artikel 64 [**64**]), in

artikel 68 wordt gegeven, vindt, voor zooverre zij mocht schijnen te ver te gaan, haar correctief in artikel 69. Dit laatste artikel zal eene groote verbetering aanbrengen en tevens ongetwijfeld, zoo al geen afdoenden, dan toch een voldoenden waarborg voor een richtig beheer en behoorlijke behartiging van aller belangen in het leven roepen. Het stelt den curator onder de voortdurende contrôle van hen in wier belang hij is aangesteld. Men kan toch met recht van het uitoefenen van contrôle spreken, waar aan belanghebbenden de middelen gegeven zijn om eventueele bezwaren kenbaar te maken, en voor hen de zekerheid bestaat dat zij gehoord zullen worden. In de ruimste mate nu geeft artikel 69 den schuldeischers en den gefailleerde de middelen zich te doen gelden en voor hunne belangen op te treden. Niet alleen kunnen zij bestrijden wat verricht is, aandringen op hetgeen hun inziens ten onrechte is nagelaten, maar ook zich verzetten tegen een voorgenomen handeling. Men mag aannemen dat de grief, thans zoo dikwijls geuit, dat de schuldeischers te weinig invloed kunnen uitoefenen op den gang van zaken, door dit artikel grootendeels weggenomen zal worden [1]).

Aan den gefailleerde mag het recht van verzet niet onthouden worden omdat elke handeling van den curator zijne zaak geldt; het is zijn boedel die vereffend wordt ter voldoening zijner schuldeischers; al mag hij zelf niet beheeren, het is voor hem niettemin van het grootste belang dat er goed beheerd worde.

Het Ontwerp vordert van den curator geen eed, zooals artikel 792 Wetboek van Koophandel. Een voldoend motief voor deze beslissing ligt in de veld winnende overtuiging, dat het in het algemeen wenschelijk is om zoo min mogelijk den eisch te stellen dat een eed afgelegd worde bij het aanvaarden eener betrekking [2]).

Advies van den Raad van State.

Art. 69. Den crediteuren een zeker recht van toezicht op de handelingen des curators toe te kennen, is in het algemeen niet onraadzaam te achten, doch waar de schuldeischers zelve eene commissie uit hun midden benoemd hebben om den curator ter zijde te staan, komt het den Raad van State niet noodig, en ook niet wenschelijk voor, aan ieder der schuldeischers afzonderlijk eene bevoegdheid te verleenen, als in dit artikel is omschreven, welke bevoegdheid in dat geval alleen aan de commissie behoort toe te komen.

Het heeft zijne aandacht getrokken, dat in het ontwerp niet bepaald is — gelijk in art. 787, 2°., van het Wetboek van Koophandel is geschied — dat de griffier en de substituten-griffiers niet tot curator

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 69. Den Raad van State komt het niet noodig en ook niet wenschelijk voor, om, wanneer er eene commissie uit de schuldeischers bestaat, dezen individueel eene bevoegdheid te verleenen, als in dit artikel is omschreven. De ondergeteekende kan die zienswijze niet deelen. Hem komt het voor dat juist het toekennen van ruime gelegenheid om grieven tegen eenig gevoerd beheer een college te doen hooren, dit voordeel oplevert, dat daardoor het vertrouwen in den beheerder versterkt wordt.

Met den Raad van State acht de ondergeteekende het niet wenschelijk dat de griffier of de substituutgriffiers met de faillissements-curateele worden belast, niet alleen om den omvang maar ook om den aard van hunne betrekking. Veilig mag

---

[1]) Vgl. de analoge voorschriften van art. 466 Code de Comm. franç. (1838) en van art. 728 Cod. di Comm. ital. Het eerste geeft het recht van verzet alleen aan de schuldeischers.

[2]) Vgl. v. SWINDEREN, t. a. p., bl. 116; v. RONKEL, t. a. p., blz. 76 vlg.

kunnen benoemd worden. Deze uitsluiting komt intusschen den Raad van State geenszins ondoelmatig voor, en hij kan niet inzien, waarom zij zoude behooren te vervallen. Ook wordt de reden dier weglating in de Memorie van Toelichting niet opgegeven. Zelfs schijnt het, waar de Regeering zelve van oordeel is dat de vele werkzaamheden van den griffier waarlijk niet vermeerderd behoeven te worden met de betrekkelijk lichte taak waarvan de Memorie van Toelichting bij art. 110 [**110**] spreekt, wel eenigszins vreemd, dat aan den griffier en zijne substituten de veel zwaardere taak der faillissementscurateele kan worden opgedragen.

Eindelijk had naar het oordeel van den Raad de eed des curators kunnen behouden blijven. Immers indien slechts, zooals in de wet van 6 Mei 1878 (*Staatsblad* n°. 30) ten aanzien van de beëedigde vertalers geschied is, aan den benoemde de keuze wordt gelaten tusschen den eed en de belofte, behoeft voor krenking van gemoedsbezwaren niet te worden gevreesd. Dit toch is de eenige afdoende reden die zou kunnen bestaan om een waarborg af te schaffen, die somtijds nuttig kan werken.

intusschen naar zijn oordeel worden aangenomen dat ook zonder uitdrukkelijk verbod, juist om die redenen, de rechtbank hun die taak niet zal opdragen. Hen bij uitdrukkelijk wetsvoorschrift niet benoembaar te verklaren schijnt minder raadzaam, omdat er nog vele andere personen zijn, waarvan de benoeming tot curator om hun ambt of hunne betrekking evenmin wenschelijk is, en men bij de uitsluiting van sommigen hoogstwaarschijnlijk andere zou vergeten, ten wier opzichte gelijke reden tot uitsluiting bestaat. Zonder gevaar kan, naar het oordeel van den ondergeteekende, ten deze de vrije beslissing aan den rechter worden gelaten.

Niet daarvan of de eed des curators had kunnen behouden blijven, gelijk de Raad van State stelt, maar of hij had behooren behouden te blijven, moet naar het oordeel van den ondergeteekende de beslissing omtrent het al dan niet behouden van dien eed afhankelijk worden gesteld. Het motief in de Memorie van Toelichting ad artt. 68 en 69 aangevoerd voor eene ontkennende beantwoording van laatstgestelde vraag, vindt in 's Raads advies geen bestrijding, veel min wederlegging. Verandering in dit opzicht van het ontwerp acht de ondergeteekende dan ook niet raadzaam.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 68. Ook bij dit artikel werd nogmaals door sommigen aangedrongen op het benoemen van een tweeden curator uit de crediteuren.

Met het oog op de vele opmerkingen in het Verslag (zie ad artt. 25—29 [**25—29**, dl. I bl. 375], art. 34 [**34**, dl. I bl. 397], art. 37 [**37** dl. I bl. 411 en 412] en hier) betrekkelijk de macht van den curator, schijnt het gemeen overleg eene poging te vorderen, om aan die bedenkingen te gemoet te komen. Als zoodanig zij aan te merken het aan art. 41 [**41**] toegevoegde tweede lid en de toevoeging aan art. 68 van eene bepaling van dezen inhoud.

»Alvorens in rechte op te treden, behalve waar het verificatiegeschillen betreft, alsmede in de gevallen van de artikelen 37, 39, 40 en 58, tweede lid, behoeft de curator machtiging van den rechter-commissaris".

Het bezwaar van den eisch eener formeele machtiging in vele ge-

vallen, als gereede aanleiding kunnende geven tot chicanes van de tegenpartij, wordt ondervangen door de bepaling van art. 72 [**72**].

Nota van den heer Levy.

Het oogmerk der wettelijke regeling in Engeland is het faillissement zóó weinig aantrekkelijk te maken, dat het aantal personen, dit middel te baat nemend, tot het geringste cijfer wordt herleid. Ter bereiking van voorschreven doel zijn naar de bescheiden meening des ondergeteekenden verschillende punten uit die regeling voor overneming ten onzent vatbaar. Als zoodanig wijst hij aan:

I.

De instelling van een comptabel ambtenaar, overeenkomende met den *official receiver*, die op persoon en goed het oog houdt, den boedel onmiddellijk in beslag neemt, den rechter deskundig voorlicht, kleine boedels vereffent en in het algemeen voor den goeden afloop van het liquidatie-proces waakt.

Het ontwerp verdeelt die taak over den curator, de eventueele commissie van schuldeischers en den rechter-commissaris, casu quo de rechtbank. Toezicht evenwel is des te beter naarmate het meer gecentraliseerd is. Het laat zich dan ook aanzien, dat, wordt het ontwerp wet, de klemtoon van het toezicht bij den curator berusten zal, aan wien het ontwerp zich genoodzaakt ziet eene ruime bevoegdheid te verleenen (vergelijk de artt. 68 [**68**], 99 [**98**], 101—103 [**101—103**], 175—180 [**175—180**]). Eveneens wordt de curator ondersteld genoegzame kennis van boeking en handelsbedrijf te hebben, om hem in staat te achten praeadvies te geven over schulden ter verificatie aangeboden, zoowel als over het akkoord. Aan beide die voorlichtingen hecht de Memorie van Toelichting, ook naar de meening des ondergeteekenden, te recht. Van het praeadvies ter verificatie zegt zij: »De behoefte aan zoodanig praeadvies laat zich dringend gevoelen. De schuldeischers toch, die elkander op de vergadering voor het eerst leeren kennen, voor het eerst althans het juiste bedrag en den juisten aard van elkanders vorderingen vernemen, missen zonder zoodanig praeadvies elk richtsnoer ter beoordeeling; vandaar ook dat van het recht tot betwisting door hen zoo weinig gebruik wordt gemaakt" [1]). De ondergeteekende beaamt deze opvatting, gelijk mede de navolgende aanprijzing der Memorie van Toelichting van praeadvies over akkoord: »het ontwerp tracht zooveel mogelijk er voor te zorgen dat [een nauwkeurig onderzoek naar den inhoud en de aannemelijkheid van het akkoord] serieus zij, en het uitbrengen van advies niet in eene bloote formaliteit ontaarde" [2]). Of de werkelijkheid evenwel bezegelen zal de verwachting van het ontwerp, dat bedoelde tweeledige arbeid naar behooren aan een curator is opgedragen, meent de ondergeteekende te mogen betwijfelen. Indien een comptabel ambtenaar wordt belast met de taak, die bij het ontwerp aan den curator is opgelegd (art. 92 [**92**]), terwijl dezen, zoo hij er is, de vereffening wordt overgelaten, schijnt de waarborg, dat het toezicht niet ijdel blijken zal, verhoogd.

Het is hier [voorts] de plaats nog een antwoord te geven naar aanleiding van den wensch, in de Nota van den heer Levy uitgedrukt, dat nevens den curator nog een comptabel ambtenaar worde gesteld, overeenkomende met den official receiver der Engelsche wet.

De official receiver is een bezoldigd ambtenaar, die gedeeltelijk de

[1]) Memorie van Toelichting, blz. 67 [zie hierna op Afd. V de Alg. Beschouwingen sub 1°.].
[2]) Memorie van Toelichting, blz. 82 [zie op art. **140**].

taak van onzen rechter-commissaris, gedeeltelijk die van onzen curator vervult. Daar het stelsel van onze wet, in het ontwerp overgenomen, om een curator met het *beheer*, den rechter-commissaris met het *toezicht* te belasten (vgl. ad art. 64 [**64**]), tot nu toe bevredigend heeft gewerkt, bestaat er geen aanleiding tot het scheppen van eene nieuwe categorie van ambtenaren, op Engelsch model geschoeid.

G. O. artt. 68 en 69 = **artt. 68** en **69** der wet.

Artikel 70.

Indien meer dan één curator benoemd is, wordt voor de geldigheid hunner handelingen toestemming der meerderheid of bij staking van stemmen eene beslissing van den rechter-commissaris vereischt.

De curator, aan wien bij het vonnis van faillietverklaring een bepaalde werkkring is aangewezen, is binnen de grenzen daarvan zelfstandig tot handelen bevoegd.

O. R. O. Art. 70 (70). Indien meer dan één curator benoemd is, wordt voor de geldigheid hunner handelingen toestemming der meerderheid of bij staking van stemmen eene beslissing van den rechter-commissaris vereischt.

De curator, aan wien bij het vonnis van faillietverklaring eene bepaalde werkkring is aangewezen, is binnen de grenzen daarvan zelfstandig tot handelen bevoegd.

Memorie van Toelichting.

Art. 70 Met de benoeming van meer dan een curator wordt de mogelijkheid van verschil van zienswijze onder hen geboren. Vandaar dat het van groot gewicht is, met het oog zoowel op de belangen der schuldeischers als op die van derden, de vereischten voor de geldigheid hunner handelingen vast te stellen; daaromtrent mag geen onzekerheid bestaan, zooals in het geldend recht ten gevolge van het zwijgen van het Wetboek van Koophandel het geval is [1]).

Het eerste lid van het artikel wijst dus explicite aan, wanneer besluiten der curators verbindend zijn voor den boedel, of liever voor den schuldenaar en de schuldeischers. Daarbij is uitgegaan van het beginsel, dat de curators gezamenlijk met het beheer en de vereffening belast zijn, en derhalve individueel geenerlei bevoegdheid tot handelen bezitten [2]). Implicite wijst het artikel tevens aan ieder derde den weg om veilig met de curators te handelen. Men vergewisse zich slechts in ieder geval van de medewerking of toestemming van de meerderheid der curators. Kan men daarvan doen blijken, dan zijn ook de rechten, tegenover den boedel verkregen, onaantastbaar.

---

[1]) Vgl. Mr. KIST, t. a. p., bl. 106.

[2]) Mr. KIST l. c. beslist reeds in dezen zin voor het jus constitutum. Vgl. voorts art 465 Code de Comm. fr. (1838): „S'il a été nommé plusieurs syndics, ils ne pourront agir que collectivement". Dit neemt ook HOLTIUS aan, bl. 282, waarmede te verg. bl. 326 vlg.

De uitzondering van het tweede lid kan tot geene bedenking aanleiding geven. Hare wenschelijkheid springt in het oog, wanneer men denkt aan het faillissement van een schuldenaar, die bedrijven van verschillenden aard uitoefent, die zoowel hier te lande als in de overzeesche bezittingen van het koninkrijk, of ook in het koninkrijk zelf op verschillende plaatsen, kantoren heeft. In die gevallen moet het mogelijk zijn de taak van beheer en vereffening onder de curators te verdeelen en ieder hunner belasten met de afwikkeling der zaken, tot één dier verschillende bedrijven behoorende of op één dier verschillende plaatsen uitgeoefend wordende. In het algemeen zal deze bepaling steeds van nut kunnen zijn, wanneer de schuldenaar een handels- of winkelzaak drijft, en de rechter het wenschelijk acht de voortzetting der affaire aan deskundige handen toe te vertrouwen.

Advies van den Raad van State.

Art. 70, *al.* 1. *Meerdere* in den zin van *verscheidene, meer dan een* is een germanisme (Mr. J. VAN LENNEP, *Mag. van Nederl. Taalk.* IV, 118). In plaats van »*meerdere curators* benoemd *zijn*" worde gelezen: »*meer dan een curator* benoemd is".

Dat tot de uitvoering van alle besluiten al de curators moeten medewerken, wordt hier niet uitdrukkelijk gezegd, al is dat ongetwijfeld de bedoeling. Wenschelijk ware, ten einde dit duidelijk te doen uitkomen, de bepaling aldus te lezen: »Indien meer dan een curator benoemd is, wordt voor de geldigheid hunner handelingen medewerking van allen vereischt; bij verschil van gevoelen beslist de meerderheid, en bij staking van stemmen de rechter-commissaris".

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 70. *al.* 1. Aan de taalkundige opmerking van den Raad van State is gevolg gegeven door wijziging van de redactie dezer alinea. Noch uit het wetsontwerp noch uit de Memorie van Toelichting volgt dat het de bedoeling zou zijn, dat voor de geldigheid van een besluit de medewerking van alle curators wordt vereischt. Zulks te vorderen, ware, naar het oordeel van den ondergeteekende, minder practisch. Voor de geldigheid der handeling zij het voldoende dat de meerderheid tot het daartoe strekkende besluit hare toestemming verleend hebbe.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 70. Door sommigen werd er op aangedrongen, dat een schuldeischer, die preferentie kan doen gelden, niet tot curator zou kunnen worden benoemd. Dit denkbeeld vond echter weinig ingang.

Tweede lid. »Eene", lees »een".

Een afdoend bezwaar is trouwens ook, dat de rechtbank tijdens de faillietverklaring, dus op het oogenblik, dat de curator benoemd moet worden, niet kan weten, welke schuldeischers al dan niet een recht van voorrang kunnen doen gelden.

Tweede lid. »Eene" is veranderd in »een".

G. O. art. 70 = **art. 70** der wet.

Artikel 71.

Het salaris van den curator wordt in elk faillissement door de rechtbank vastgesteld.

In geval van akkoord wordt het salaris bij het vonnis van homologatie bepaald.

O. R. O. Art. 71 (71) = **art. 71** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 71. Onder de bestaande wetgeving wordt het salaris van den curator alleen ingeval van insolventie door de wet, of uit kracht van de vergunning tot extra-toelage, in de practijk door de Rechtbank vastgesteld; in geval van homologatie van een akkoord ontvangt de curator wat hij van den gefailleerde kan bedingen. Deze toestand is een bron geworden van misbruiken, welke in de hand worden gewerkt door de wanverhouding, die er ontstaan is tusschen het bedrag van het salaris, dat de curator in het een, en het bedrag dat hij in het andere geval geniet. Het wettelijke loon is vooral bij kleinere boedels, die verreweg de meerderheid uitmaken, eene te eenenmale onvoldoende belooning. De Rechtbank maakt in den regel gebruik van de bevoegdheid om eene extra-toelage toe te kennen. Maar ook met deze extra-toelage blijft het loon, dat de curator bij insolventie ontvangt, ver beneden het bedrag, dat de gefailleerde hem in geval van homologatie van een akkoord pleegt uit te keeren. Daardoor heeft de curator in nagenoeg ieder faillissement een financiëel belang bij het tot stand komen van een akkoord. Het ligt voor de hand dat dit belang aan zijne onpartijdigheid hooge eischen stelt. Het is daarom wenschelijk een einde te maken aan de vrijheid van den gefailleerde en den curator om met onderling goedvinden het salaris te bepalen. Het Ontwerp doet dit door de bepaling van het salaris in elk geval aan de Rechtbank op te dragen [1]). Het bedrag wordt daarbij geheel aan de vrije appreciatie van de Rechtbank overgelaten; een voor alle gevallen billijke regel is niet a priori te stellen. De ondervinding omtrent de bepaling van artikel 863 Wetboek van Koophandel leert dit voldingend.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 71. Eene andere oplossing betreffende de schadeloosstelling des curators scheen velen wenschelijk. Zoo keurde men het af, dat het, gelijk thans veelal het geval is, voor den curator voordeeliger is, dat het akkoord tot stand kome, dan dat het faillissement wordt voortgezet. Bij insolventie toch zullen zijne werkzaamheden, in verband met de vereffening, in de meeste gevallen veel omvangrijker wezen. Het laatste lid van het artikel wenschte men dus vrij algemeen te doen vervallen, niet omdat bij homologatie van het akkoord het salaris ook niet tevens door de rechtbank moet worden bepaald, maar omdat op deze plaats de bepaling aanleiding kan geven tot eene verkeerde interpretatie.

Op welke wijze het salaris des curators zou worden geregeld, daaromtrent bestond verschil van gevoelen. Er waren leden, die de meest

---

[1]) Een gelijk voorschrift bevat reeds art. 461 Code de Comm. belg. (1851); art. 722 Cod. di Comm. ital.; K. Ord. § 77. Vgl. ook art. 462 al. ult. Code de Comm. franç. (1838), en Bankruptcy Act., art. 72.

gewenschte oplossing zouden vinden in eene percentsgewijze vergoeding uit het actief, geringer, naarmate het laatste aanzienlijker was. De volgende berekening werd daarbij aan de hand gedaan: bij een actief van *f* 1 tot *f* 100, 20%, van *f* 100 tot *f* 1000, 10%, van *f* 1000 tot *f* 5000, 5%, van *f* 5000 tot *f* 10,000, 3%, en bij een actief van boven *f* 10,000, 2%. De mogelijkheid van het toekennen eener extra toelage door de rechtbank behoefde hierbij niet uitgesloten te wezen.

Door anderen werd hiertegen opgemerkt, dat met dit systeem bij geringe boedels het salaris van den curator onevenredig laag zou dalen, terwijl bovendien de grootte des boedels niet den maatstaf voor den omvang zijner werkzaamheden oplevert, daar toch in vele gevallen aanzienlijke boedels eene eenvoudige afwikkeling toelaten en omgekeerd. De tegenwoordige regeling, een vast salaris van 1% van het actief benevens het voortdurend toekennen eener extra toelage, scheen hun dan ook de voorkeur te verdienen. Zij wilden daarmede niet gezegd hebben, dat zij, het stelsel goedkeurende, ook genoegen namen met de praktijk, welke dienaangaande bij vele rechtbanken wordt gevolgd.

Door eerstgenoemde leden werd hierop geantwoord, dat het bestaande stelsel in de meeste gevallen den curator een te gering salaris verschaft [1]). Het vast bedrag van 1% is voorzeker zelden voldoende, waarbij men wees op de omstandigheid, dat, blijkens art. 849 van het Wetboek van Koophandel voor Nederlandsch-Indië, bij een faillissement aldaar, de weeskamer als eerste bevoorrechte schuldeischeresse optreedt en een bedrag van 3% van de uitgaven uit den boedel ontvangt. En de extra toelage, wanneer die door de rechtbank wordt uitgekeerd, vertegenwoordigt in den regel slechts een gering bedrag; dit bedrag hangt in elk geval geheel af van de persoonlijke opvatting van den rechter-commissaris, die met den toestand van den boedel bekend is.

Voorts behoort, meende men, gewaakt te worden, dat de curator, ook in geval van akkoord, ter zake van het faillissement niet meer ontvangt, dan hem krachtens des rechters beschikking toekomt. Wellicht zou het zelfs raadzaam zijn, eene desbetreffende poenale sanctie in het Wetboek van Strafrecht op te nemen.

Ten slotte werd de wenschelijkheid betoogd, dat de curator nooit, zooals thans wel geschiedt, de advocaat van den gefailleerde kon zijn; men achtte dit zelfs in strijd met de economie van het ontwerp en wenschte dienaangaande zoo niet een uitdrukketijk verbod, in elk geval eene verklaring van de Regeering.

De uiteenloopende meeningen doen ernstig de vraag rijzen, of het stelsel, in het ontwerp voorgedragen, nog niet de voorkeur verdient.

Waarom de opneming te dezer plaatse van de bepaling, dat ook ingeval van akkoord het salaris van den curator door de rechtbank wordt bepaald, tot eene verkeerde interpretatie aanleiding zou kunnen geven, wordt in het Verslag niet opgehelderd.

Tegen eene percentsgewijze belooning van den curator, op den grondslag, in het Verslag aangegeven, bestaan de bezwaren, daartegen door »anderen" aangevoerd. Terecht wordt door dezen opgemerkt, dat met dit systeem bij geringe boedels het salaris onevenredig laag zou dalen. Dit ware niet alleen onbillijk, maar is ook in strijd met de belangen der crediteuren. Voor de behandeling van geringe boedels zouden geschikte curators niet beschikbaar zijn, en daar geringe boedels vooral in kleine plaatsen voorkomen, zou men allicht genoodzaakt worden, toevlucht te nemen tot voor hunne taak niet berekende per-

---

[1]) Mr. S. J. L. van Aalten Jr., *Themis* 1889, bladz. 71.

sonen. Dit bezwaar weegt te meer, nu voortaan ook niet-kooplieden kunnen worden failliet verklaard. Bovendien houdt de percentsgewijze maatstaf nooit rekening met de moeite, die de bereddering des boedels van den curator heeft gevergd. Naast eene percentsgewijze belooning is (en dit wordt ook in het Verslag toegegeven) als correctief de bevoegdheid tot toekenning eener extra toelage onmisbaar. Overweegt men dit, dan springen de voordeelen van het stelsel van het ontwerp in het oog. Stelt de rechtbank het salaris vast, dan kan in ieder faillissement rekening worden gehouden met alle factoren, die bij de bepaling daarvan in aanmerking behooren te komen; dan kan steeds een tegenover alle belanghebbenden billijk salaris worden vastgesteld. Voorgelicht door den rechter-commissaris is de rechtbank daarvoor de aangewezen en volkomen bevoegde autoriteit. Opmerking verdient het trouwens, dat in het Verslag wel iets anders gewenscht, maar tegen het stelsel van het ontwerp eigenlijk geen enkel bezwaar wordt aangevoerd.

Reeds ter plaatse, in het Verslag aangehaald, werd er dan ook op gewezen, dat »het voor den wetgever moeilijk, ja onmogelijk is, een voor alle gevallen billijken regel a priori vast te stellen" [1]).

Door den curator geen *recht* op hooger salaris toe te kennen, dan de rechter hem toewijst, heeft de wetgever alles gedaan, wat hij kan. Dat de gefailleerde hem *vrijwillig* een hooger bedrag uitkeert, zal de wetgever dit kunnen verhinderen en strafbaar stellen?

Een uitdrukkelijk verbod, dat de curator optreedt als advocaat van den gefailleerde, zal, naar te vreezen is, niet veel effect hebben. Waarschijnlijk heeft men op het oog het aanbieden van een akkoord namens den gefailleerde, door den curator-advocaat. Een verbod hiervan zal al te gemakkelijk ontdoken kunnen worden door een ander te laten optreden. Kwade praktijken, als deze en andere, kunnen nog het best worden te keer gegaan door de rechtbanken, daar deze te allen tijde den aangestelden curator door een anderen kunnen vervangen en zich bovendien zullen onthouden van het aanstellen tot curator van advocaten, die zich aan een feit, als in het Verslag vermeld, hebben schuldig gemaakt. Indien de rechtbank uitsluitend degelijke en onkreukbare personen benoemt, zullen misbruiken niet voorkomen. Stelt dit college echter het in haar gesteld vertrouwen te leur door lichtvaardige benoemingen, dan zullen de strengste wetsbepalingen een goeden gang van zaken niet kunnen verzekeren.

G. O. art. 71 = **art. 71** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Het salaris van den curator wordt volgens dit artikel in elk faillissement door de rechtbank vastgesteld. Zal dit ook het geval zijn als, volgens art. **16**, kostelooze behandeling is uitgesproken en er iets te verdeelen valt? Men vertrouwde uit een oogpunt van billijkheid dat dit het geval zoude zijn.

Antwoord der Regeering.

De gestelde vraag kan bevestigend worden beantwoord; maar de rechtbank heeft de bevoegdheid naar bevind van zaken te beslissen.

---

[1]) Mr. S. J. L. van Aalten Jr., *Themis* 1882, blz. 71.

Artikel 72.

Het ontbreken van de machtiging van den rechter-commissaris, waar die vereischt is, of de niet-inachtneming van de bepalingen vervat in de artikelen 78 en 79, heeft, voor zooveel derden betreft, geen invloed op de geldigheid van de door den curator verrichte handeling. De curator is deswege alleen jegens den gefailleerde en de schuldeischers aansprakelijk.

O. R. O. Art. 72 (72). Het ontbreken van de machtiging van den rechter-commissaris, waar die vereischt is, of de niet-inachtneming van de bepalingen vervat in de artikelen 78 en 79, heeft, voor zooveel derden betreft, die daarvan onkundig waren, geen invloed op de geldigheid van de door den curator verrichte handeling. De curator is deswege alleen jegens den schuldenaar en de schuldeischers aansprakelijk.

Memorie van Toelichting.

Art. 72. Voor sommige handelingen heeft de curator machtiging of goedkeuring van den Rechter-Commissaris noodig, voor andere advies van de commissie uit de schuldeischers, voor enkele zoowel het een als het ander; soms moet hij eene beslissing van den Rechter-Commissaris afwachten (artikel 79 [**79**]), soms zal hem verboden zijn bepaalde handelingen te verrichten (artikel 69 [**69**]). Of al die voorwaarden behoorlijk vervuld zijn, of dat verbod bestaat, kan de derde, met wien de curator handelt, niet contrôleeren. Hij moet zich verlaten op hetgeen de curator hem mededeelt. Vergde men van hem een zelfstandig onderzoek, bij den Rechter-Commissaris en de commissie der schuldeischers telkenmale in te stellen wanneer hij zich met den curator in betrekking stelt, of wat hetzelfde is, liet men hem de risico dragen van de geldigheid van des curators handeling, niemand zou zich met den faillieten boedel willen inlaten. Wel zou de derde die risico kunnen ontgaan door van den curator het bewijs te vorderen van de machtiging des Rechter-Commissaris, van het advies der commissie, van de inachtneming der bepalingen van artikel 79; het zou echter niet wenschelijk zijn indien dit telkens geschiedde; want, om dit bewijs te kunnen leveren, zouden alle beschikkingen en adviezen van Rechter-Commissaris en commissie schriftelijk, op zegel en geregistreerd moeten zijn. De opdrijving der faillissementskosten, die daarvan het gevolg zoude wezen, zou in de eerste plaats den boedel treffen, en behoort dus juist in het belang van den boedel vermeden te worden.

Op deze gronden wordt voorgesteld de geldigheid van door den curator verrichte handelingen, voor zooveel derden betreft, die van de gepleegde verzuimen onkundig waren, niet afhankelijk te stellen van de naleving der wettelijke voorschriften omtrent de machtiging van den Rechter-Commissaris of der bepalingen in de artt. 78 en 79 [**78** en **79**] vervat [1]). Hij, die met den wettelijken beheerder van den boedel handelt, moet veilig zijn tegen latere bestrijding. In de verantwoordelijkheid des curators en de bevoegdheid van de rechtbank hem te allen tijde te ontslaan, liggen voor den boedel voldoende waarborgen tegen machtsoverschrijding van den curator.

---

[1]) Een analoog voorschrift bevat § 124 Konk. Ord.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 72. »Die daarvan onkundig waren". Het ontwerp der Staatscommissie bevatte deze woorden niet. Men vroeg, met welke bedoeling zij zijn ingelascht. Hoe zal bovendien de hierbedoelde onkunde te bewijzen zijn?

Uit de toelichting op dit artikel valt op te maken, dat de rechter-commissaris met het geven van mondelinge beschikkingen zal kunnen volstaan. Dit kan, merkten sommigen op, voor den curator bezwaar opleveren, wanneer hij zich later op die beschikkingen wenscht te beroepen. Door anderen werd hiertegen aangevoerd, dat het onmogelijk zou aangaan, en ook thans niet geschiedt, op alle vragen, die kunnen voorkomen, schriftelijk te antwoorden.

De bedoeling der bepaling is, eenerzijds derden niet te noodzaken tot een altijd bezwaarlijk, somtijds voor hen onmogelijk onderzoek, of de in het artikel bedoelde formaliteiten zijn in acht genomen, op straffe van zich de ongeldigheid van des curators handeling te zien tegenwerpen; anderzijds, den curator en daardoor den boedel te waarborgen tegen excepties en chicanes, ontleend aan de door de wet voorgeschreven formeele eischen. De curator is de wettelijke beheerder des boedels. Hij moet op eigen risico zorgen, de wettelijke voorschriften in acht te nemen; derden, die met hem handelen, moeten veilig zijn, maar hij zelf moet in zijn handelen met derden ook niet noodeloos belemmerd worden. De gedachtengang, die ten grondslag schijnt te liggen aan de ingevoegde woorden: »die daarvan onkundig waren", strekt blijkbaar om hen, die te goeder trouw zijn, te beschermen, maar niet, die handelen tegen beter weten in. Hoe goed echter de bedoeling ook moge zijn, de bepaling past eigenlijk niet in het stelsel van het artikel, daargelaten, dat, gelijk in het Verslag te recht wordt opgemerkt, daaraan praktisch ook bezwaren, van bewijsvoering en andere, verbonden zijn. De aangehaalde woorden zullen dus weder uit het artikel wegvallen.

Het zou onpraktisch zijn, tusschen curator en rechter-commissaris alleen schriftelijk verkeer toe te laten. Telkens, wanneer het noodig is, zal de rechter-commissaris eene beschikking in optima forma *kunnen* geven; in de meeste gevallen zal evenwel eene mondelinge beschikking volkomen voldoende zijn. Ook tegenwoordig geschiedt dit op dezelfde wijze, zonder, voor zooverre bekend, in de praktijk tot bezwaren aanleiding te hebben gegeven.

[Zie voorts op art. 8, dl. I bl. 286].

G. O. art. 72 = **art. 72** der wet.

Artikel 73.

De rechtbank heeft de bevoegdheid den curator te allen tijde, na hem gehoord of behoorlijk opgeroepen te hebben, te ontslaan en door een ander te vervangen, of hem een of meer medecurators toe te voegen, een en ander hetzij op voordracht van den rechter-commissaris, hetzij op een met redenen omkleed

verzoek van een of meer schuldeischers, de commissie uit hun midden, of den gefailleerde.

De ontslagen curator legt rekening en verantwoording van zijn beheer af aan den in zijne plaats benoemden curator.

O. R. O. Art. 73 (73) = **art. 73** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 73. Artikel 788 Wetboek van Koophandel verzuimt te spreken van den gefailleerden schuldenaar, die toch bij een goed beheer van den boedel evenveel belang heeft als de schuldeischers. Hem behoort dus evenzeer het recht gegeven te worden om tot ontslag van den curator het initiatief te nemen [1]).

Advies van den Raad van State.

Art. 73. Het heeft de aandacht getrokken, dat hier de bepaling niet is overgenomen van art. 788, al. 2, van het Wetboek van Koophandel, die de rechtbank de bevoegdheid geeft aan den curator te allen tijde een of meer mede-curators toe te voegen; en zulks zonder dat de Memorie van Toelichting de reden daarvan vermeldt.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 73. Aan het artikel is eene bepaling toegevoegd overeenstemmende met art. 788, al. 2, Wetboek van Koophandel.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 73. *Tweede lid.* Hoe, als een tweede curator aan den eersten toegevoegd is? Overdracht in het medebezit en medebeheer van den boedel zal ten opzichte van dezen dan wel noodig zijn.

De toegevoegde curator treedt van rechtswege in het *mede*bezit en *mede*beheer, evenals de curator, die bij het vonnis van faillietverklaring wordt benoemd, van rechtswege treedt in het bezit en beheer van den boedel.

G. O. art. 73 = **art. 73** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Tweede lid. Het werd door sommige leden zeer oneigenlijk genoemd de rekening en verantwoording van den ontslagen curator te doen afleggen aan den in zijne plaats benoemde. Zoodoende liet men dezen eene décharge geven en voor die décharge eene verantwoordelijkheid dragen, die geen van beiden eigen zijn aan zijne betrekking.

Waarom was niet bepaald, dat de rekening van den ontslagen curator zou gebracht worden voor den rechter-commissaris, evenals met die van den tot aan het einde toe fungeerenden curator is geschied in art. **193**?

Hiertegen werd opgemerkt, dat het in alle administratiën regel is, dat de voorganger rekening en verantwoording doet aan zijn opvolger.

---

[1]) Art. 467 Code de Comm. fr. (1838) maakt eveneens uitdrukkelijk melding van den gefailleerde.

Deze vertegenwoordigt den belanghebbende, ten wiens behoeve de rekening en verantwoording wordt gedaan. In het geval van art. **193** wordt rekening en verantwoording aan den rechter-commissaris afgelegd, omdat er in dat stadium geen curator meer is.

Antwoord der Regeering.

Tweede lid. De geopperde bedenking wordt in het Voorloopig Verslag zelf juist wederlegd.

§ 3. *Van de commissie uit de schuldeischers.*

Memorie van Toelichting.

[*Art.* 74] Gaf de Code de Commerce aan de schuldeischers misschien een al te grooten invloed op den gang van zaken, het Wetboek van Koophandel, en meer nog de tegenwoordige praktijk, zijn in het andere uiterste vervallen. »De curator zal bij voorkeur uit de schuldeischers gekozen worden" (artikel 787 n°. 2 Wetboek van Koophandel), is nagenoeg de eenige wettelijke bepaling waarin van de schuldeischers notitie wordt genomen; zij wordt echter toegepast alsof er stond: de curator wordt *niet dan bij uitzondering* uit de schuldeischers gekozen. Een en ander heeft aanleiding gegeven tot tal van klachten. Het recht van de schuldeischers om meer gekend te worden in het beheer en de vereffening is herhaaldelijk betoogd, en moeilijk te betwisten [1]). Daaraan te voldoen beoogt artikel 74.

Het bevorderen, des noodig gebieden, van de benoeming eens schuldeischers tot curator, scheen niet wenschelijk. De curator moet voor alles een onpartijdige of liever nog een boven de partijen (schuldenaar en schuldeischers) staande persoon, en daarbij iemand van rechtsgeleerde kennis, wezen. Aan dien dubbelen eisch zullen de schuldeischers inderdaad niet dan hoogst zelden voldoen, waarom de benoeming van een hunner tot curator wel altijd een zeldzaamheid zal blijven en behoort te blijven [2]). Om hun desniettemin te allen tijde den noodigen invloed op den gang van zaken te verzekeren, dient de commissie uit de schuldeischers.

[*Artt.* 76—78]. § 83 K.O. geeft den leden der commissie uit de schuldeischers »Anspruch auf Erstattung angemessener baarer Auslagen und auf Vergütung für ihre Geschäftsführung." De uitdrukkelijke toekenning van het eerste mag geheel overbodig heeten; immers de noodzakelijke uitgaven der commissie zijn faillissementskosten, evengoed als de uitgaven die de curator qq. maakt. Van het tweede zwijgt het Ontwerp opzettelijk. Aan het lidmaatschap der commissie behoort geen genot van salaris verbonden te zijn. Is dit wel het geval, dan zullen de minder nauwgezette schuldeischers daarin allicht aanleiding vinden om het lidmaatschap te ambiëeren, waarvan weer kuiperijen en onzuivere stemmingen het gevolg kunnen zijn. Het ligt ook meer in het karakter der

[1]) Vgl. Mr. POLS in zijn praeadvies voor de Juristen-Vereeniging, *Handelingen*, 1871, dl. I, bl. 49. Mr. v. NIEROP, praeadvies aldaar, bl. 55 vlg. en de ter zake betrekkelijke beraadslagingen in *Handelingen*, 1871, dl. II Nagenoeg alle buitenlandsche faillietenwetten verzekeren den schuldeischers in meerdere of mindere mate invloed op den gang van zaken; de Konkursordnung, het Ital. Hwtb. en de Oostenrijksche, Deensche en Noorweegsche wetten, door eene commissie uit de schuldeischers (Gläubigerausschuss); thans ook de Fransche wet van 4 Maart 1889 door de instelling van contrôleurs, te kiezen uit en door de schuldeischers.

[2]) Vgl. VAN SWINDEREN, t. a, p., bl. 115; v. RONKEL, t. a. p., bl. 74, wil uitsluiting der schuldeischers.

commissie, als een college van mannen van vertrouwen ter behartiging der gemeene belangen, dat het lidmaatschap kosteloos worde vervuld. Bovendien behoort zooveel mogelijk alles vermeden te worden wat zou kunnen strekken tot vermeerdering van de kosten van een faillissement.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

De hier bedoelde commissie werd in verschillenden zin besproken.

In hoever onder de bestaande wetgeving voor de schuldeischers gegronde aanleiding heeft bestaan om zich te beklagen over de handelingen van den curator, en om het gemis te betreuren van wettelijke bepalingen, die hunne inmenging mogelijk maken, is, zoo merkten sommigen op, moeilijk na te gaan. Het laat zich verklaren, dat de schuldeischers vaak onvoldaan zijn geweest; van hun standpunt is dit niet meer dan natuurlijk. Maar in vele gevallen zullen hunne verwijten zijn nedergedaald op het hoofd van den curator, terwijl hunne grieven feitelijk moesten gericht zijn tegen de moeilijkheden, die de boedel opleverde en die de curator niet kon voorkomen. Dat niet altijd de noodige spoed betracht is, mag men zeker wel aannemen; in zeer vele gevallen echter zal de vertraging haar oorsprong hebben gehad in formaliteiten en in rechtsgedingen, waartoe de curator gedwongen was, terwijl, naar enkelen meenden, ook de voorbeelden niet ontbreken, dat de trage gang van zaken veroorzaakt was door den rechter-commissaris.

Door de instelling van eene commissie uit de schuldeischers zal er gelegenheid worden geboren om klachten van dien aard uit den weg te ruimen. Of echter de werkzaamheid der commissie er toe zal bijdragen, om den gang van zaken te verbeteren, mag naar veler oordeel betwijfeld worden. De meeste schuldeischers toch zijn niet op de hoogte van de faillissementsprocedure en kunnen het den curator door het vragen van allerlei overbodige inlichtingen en door het opwerpen van allerlei bezwaren noodeloos lastig maken. De verhouding tusschen den curator en de commissie, die in het belang van de zaak eene aangename moet wezen, zal daardoor dikwijls gevaar loopen in eene onaangename te ontaarden [1]).

Wil men in de instelling der commissie een noodzakelijk complement zien voor het beheer van den boedel, men schenke haar dan tevens de gelegenheid om de belangen der schuldeischers te behartigen, overal waar die door eene passieve houding hunnerzijds met veronachtzaming worden bedreigd. Het is naar veler oordeel de vraag, of dit in het ontwerp wel naar eisch is geschied. Voor alles, wat aan de verificatievergadering voorafgaat, is hare inmenging afhankelijk gemaakt van de al of niet benoeming eener voorloopige commissie bij het vonnis van faillietverklaring. Nu de rechtbank daaromtrent vrij is, mag men aannemen, dat de benoeming gewoonlijk achterwege zal blijven. Deze veronderstelling is niet gewaagd; de rechtbank zal het nut eener commissie zelden inzien. De voorkeur, bij art. 787, 1°. Wetboek van Koophandel bedoeld, om een curator uit de schuldeischers te kiezen, heeft zij immers ook zoo goed als nooit geschonken. Zij weet, dat in de verificatievergadering de schuldeischers zelven kunnen beslissen, en reeds daarom zal zij van de haar verleende bevoegdheid niet dan bij hooge uitzondering gebruik maken. In het stelsel van het ontwerp zou een meer imperatief voorschrift in art. 74 [74] aanbeveling verdienen. De benoeming toch van de in art. 74 bedoelde commissie zal ook daarom waarde hebben, omdat de rechtbank in hare keuze geheel vrij is en de haars inziens geschikte

[1]) Mr. S. H. Muntz, JWzn. *De invloed van de schuldeischers op het beheer van den failliten boedel.* Leiden 1888, bladz. 54.

personen kan uitkiezen, terwijl er kans bestaat, dat de benoeming later door de vergadering van schuldeischers zal worden bekrachtigd. Deze laatste is ook wel vrij, maar de stemming van art. 81 [81] geeft het overwicht aan de groote schuldeischers. Deze zijn het, die in de commissie zitting zullen nemen, en de vraag is geoorloofd, of hunne uitsluitende bemoeiingen, vooral waar het op het sluiten van het akkoord (het advies) aankomt, in sommige gevallen ook bevorderlijk zal zijn aan de belangen der kleine crediteuren. De positie van de leden der commissie, hunne voortdurende aanraking met den schuldenaar, het belang, dat deze heeft, om vooral zijne grootste schuldeischers tevreden te stellen, kunnen bij het tot stand komen van een akkoord min gewenschte handelingen in de hand werken.

Door andere leden werd in kleine faillissementen, die de groote meerderheid uitmaken, eene commissie zeker niet wenschelijk geacht, en zij zouden daarom in art. 74 ongaarne een meer imperatief voorschrift opgenomen zien.

Volgens de Konkursordnung wordt de commissie voor hare bemoeiingen geldelijk beloond; een voorbeeld, dat, naar veler oordeel terecht, hier niet is gevolgd. Anderen evenwel zouden het wenschelijk achten, dat ook bij het ontwerp een salaris, zij het dan ook in den vorm van schadeloosstelling voor tijdverlies, aan de leden werd toegekend, ook omdat zij vreesden, dat men, bij gebreke van dien, waar het twijfelachtig is — men zie het aangeteekende bij art. 74 — of de tot lid benoemde verplicht is deze benoeming aan te nemen, de commissie vaak moeilijk zou kunnen samenstellen. In de Duitsche wetgeving is bovendien de commissie niet noodzakelijk samengesteld uit schuldeischers. Het oordeel omtrent hare werking luidt daar veelal gunstig, maar beantwoordt zij daar, werd gevraagd, aan de bedoeling van *onzen* wetgever? In sommige Duitsche districten o. a. wordt gewoonlijk de commissie uit rechtsgeleerden samengesteld, wier optreden naast den curator zeker weinig aanbeveling verdient.

Eenige leden, welke tegen de instelling der meergemelde commissie gekant waren, zouden haar liever vervangen zien door een tweeden curator, uit de crediteuren gekozen; bij deze gelegenheid werd er op aangedrongen, om te breken met de bestaande gewoonte van jonge advocaten zonder de noodige ondervinding tot curator in kleine boedels te benoemen, waarop werd geantwoord, dat hieruit geene bezwaren waren ontstaan.

Welke gegronde reden is er om te verwachten, eenerzijds, dat de commissie uit de schuldeischers zich bij voorkeur zal toeleggen op het vragen van allerlei overbodige inlichtingen en het opwerpen van allerlei bezwaren; anderzijds, dat de benoeming der commissie gewoonlijk achterwege zal blijven, omdat de rechtbank het nut daarvan zelden zal inzien? Toch hangt van het al dan niet juiste dier stellingen het oordeel over de instelling af.

Dat de instelling van eene commissie uit de schuldeischers alleen door de grieven, die nu en dan tegen curators worden aangevoerd, niet gerechtvaardigd zou zijn, kan ten volle worden toegegeven, maar de omstandigheid mag niet worden voorbijgezien, dat van de over het wetsontwerp gehoorde kamers van koophandel 19 zich over deze instelling hebben uitgelaten, van welke 9 te haren gunste, 8, hoezeer minder met haar ingenomen, toch adviseerden *voor* hare opneming, terwijl slechts één bepaald, eene andere in betrekkelijken zin zich er tegen verklaarde. De handel schijnt dus in het algemeen daarin wel een waarborg gelegen te achten voor eene goede behandeling.

Wat betreft het vragen van overbodige inlichtingen en het aan-

voeren van allerlei bezwaren, mocht hierdoor somtijds een minder gunstige invloed worden geoefend op het beheer van den curator, dan treft de crediteuren zelven »het verwijt, hetgeen zij anders, en dan alleen aan den uitslag ontleend, den curator doen", gelijk terecht wordt opgemerkt door Mr. S. H. MUNTZ J.WZN., in zijn in het Verslag aangehaald proefschrift, bldzz. 54 en 55, volgens wien dan ook door de instelling van eene commissie uit de schuldeischers »stellig aan een niet te ontkennen recht van de schuldeischers (zou) worden voldaan".

Der commissie de gelegenheid te schenken om de belangen der schuldeischers te behartigen, overal waar die door eene passieve houding hunnerzijds met veronachtzaming worden bedreigd, ware in strijd met het door de instelling beoogde doel. Niet om de crediteuren tegen hunne eigen passieve houding te beschermen, maar om den curator van advies te dienen, moet de commissie strekken.

Uit het feit voorts, dat door de rechtbanken niet bij voorkeur schuldeischers tot curators worden benoemd, valt te dezen ook niets af te leiden, daar het benoemen van een schuldeischer *tot curator* en het benoemen *nevens* den curator van eene commissie uit de de schuldeischers, twee verschillende zaken zijn. Dat men bij voorkeur een rechtsgeleerde tot curator benoemt, is zeer begrijpelijk, maar sluit geenszins uit, dat men het wenschelijk kan achten, aan den rechtsgeleerden curator een of meer schuldeischers als adviseurs toe te voegen voor de niet-juridische zaken.

Dat de rechtbank zich van de benoeming der commissie zou laten weêrhouden, alleen omdat de schuldeischers zelve in de verificatievergadering kunnen beslissen, is niet aannemelijk, omdat reeds vóór die vergadering zeer gewichtige belangen te behartigen kunnen zijn.

Van een meer imperatief voorschrift kan geen sprake zijn. Het ontwerp zou daardoor ongeschikt worden voor kleine boedels, waarvoor zoowel eene commissie, als een tweede curator uit de schuldeischers ballast is. De grond, in het Verslag voor een meer imperatief voorschrift aangevoerd, daarin bestaande, dat de rechtbank in hare keuze geheel vrij is en de haars inziens geschikte personen kan uitkiezen, terwijl de stemming van art. 81 [**81**] het overwicht geeft aan de groote schuldeischers, is ten deze niet afdoende. Ook indien de rechter eene voorloopige commissie benoemd heeft, is de vergadering van schuldeischers nog vrij, om al of niet eene definitieve commissie te doen optreden. Wil zij de groote schuldeischers in de commissie zitting doen nemen, zij zal zich daarvan wel is waar niet laten terughouden, doordat de rechtbank vroeger eene andere keuze heeft gedaan; maar is de vrees gegrond, dat de bevoegdheid, bij art. 75 [**75**] aan de vergadering der schuldeischers toegekend, geen voldoenden waarborg oplevert, dat de keuze bevorderlijk zal zijn aan de belangen van groote en kleine crediteuren, dan moet die benoeming anders geregeld worden. Juist ter bevordering van de belangen van *alle* crediteuren moet de benoeming der commissie strekken. (Zie hierover bij art. 75). Waar het Verslag er op wijst, dat de positie van de leden der commissie bij het tot stand komen van een akkoord min gewenschte handelingen in de hand zou kunnen werken, moet niet worden voorbijgezien: 1°. dat de commissie over het akkoord slechts een advies uitbrengt, terwijl de crediteuren zelven daarover beslissen; 2°. dat, waar die ongewenschte handelingen zouden kunnen strekken tot benadeeling van de kleine crediteuren bij het tot stand komen van een akkoord, artt. 153 [**153**] vlg. aan de crediteuren de meest mogelijke vrijheid waarborgen, om de gevolgen dier handelingen te verijdelen.

Door de bepalingen omtrent de commissie uit de schuldeischers wordt te gemoet gekomen aan een wensch van den handelsstand. Het mag dus verwacht worden, dat, ook zonder geldelijke belooning, onder de schuldeischers de noodige personen gevonden zullen worden om bedoelde commissie te vormen en den invloed te oefenen, over het gemis waarvan zoo vaak klachten zijn geuit. De schuldeischers zullen wel niet uit het oog verliezen, dat het *hunne* zaak, de behartiging *hunner* belangen geldt.

Vatten zij hunne taak, die in den regel niet omvangrijk zijn zal, niet ernstig op, het is zeer de vraag, of de toekenning van schadeloosstelling hen tot plichtsvervulling zal brengen, terwijl het in dit geval veeleer te vreezen is, dat die schadeloosstelling zal leiden tot ambtsbejag, onnoodige vergaderingen enz., en dus de afwikkeling van den boedel ook nog zou vertragen.

In geen geval mag de vraag over de commissie uit de schuldeischers verward worden met die over een tweeden curator, omdat beider taak niets met elkander gemeen heeft.

Beraadslaging in de Eerste Kamer.

(27 September 1893).

De heer FOKKER: Deze afdeeling geeft mij aanleiding tot het maken van eene opmerking.

De opmerking is deze: de commissie uit de schuldeischers is een novum in ons faillietenrecht. De reden waarom dit novum is ingevoerd, is bekend. Het is geschied om te gemoet te komen aan de dikwijls geopperde bezwaren, dat de curator wel juridische en administratieve kennis heeft, maar zelden of nooit de noodige technisch-commercieele kennis bezit om juist te oordeelen, vooral in kleine boedels, over aangelegenheden welke in dergelijke zaken op den voorgrond treden.

Het komt mij voor dat de medewerking van die commissie in sommige opzichten niet voldoende verzekerd is, dat hare bevoegdheid niet ruim genoeg is geregeld.

Met name wijs ik ten deze op de artt. **94** en **98**.

Art. **94** zegt: „De curator gaat zoo spoedig mogelijk over tot het opmaken van eene beschrijving des faillieten boedels.

„De boedelbeschrijving kan onderhands worden opgemaakt en de waardeering door den curator geschieden, een en ander onder goedkeuring van den rechter-commissaris.

„De leden der voorloopige commissie uit de schuldeischers zijn bevoegd bij de beschrijving tegenwoordig te zijn".

In art. **98** staat: „De curator is bevoegd het bedrijf van den gefailleerde voort te zetten. Indien er geene commissie uit de schuldeischers is benoemd, heeft hij daartoe de machtiging van den rechter-commissaris noodig."

Ik meen dat men in deze bij uitstek commercieele punten het advies van de commissie uit de schuldeischers had moeten doen inwinnen, en dat, wanneer (zie art. **98**) die commissie er niet was, die *ad hoc* moest benoemd worden om over zulk een punt advies uit te brengen of met den curator samen te werken.

Artikel 74.

Bij het vonnis van faillietverklaring of bij eene latere beschikking kan de rechtbank, zoo de belangrijkheid of de aard

des boedels daartoe aanleiding geeft, uit de haar bekende schuldeischers eene voorloopige commissie van een tot drie leden benoemen, ten einde den curator van advies te dienen, zoolang over de benoeming van de in het volgende artikel genoemde commissie geen beslissing is genomen.

Indien een lid van de voorloopige commissie zijne benoeming niet aanneemt, bedankt of overlijdt, voorziet de rechtbank, uit eene voordracht van een dubbeltal door den rechter-commissaris, in de daardoor ontstane vacature.

O. R. O. Art. 74 (74) Bij het vonnis van faillietverklaring kan de rechtbank, zoo de belangrijkheid des boedels daartoe aanleiding geeft, uit de haar bekende schuldeischers eene voorloopige commissie van ten hoogste drie leden benoemen, ten einde den curator van advies te dienen, zoolang over de benoeming van de in het volgende artikel genoemde commissie geen beslissing is genomen.

Memorie van Toelichting.

[Art. 74] . . . . . Zij [d. w. z. de commissie uit de schuldeischers] is niet imperatief voorgeschreven, omdat in verreweg de meeste, d. i. in de kleine faillissementen, zich slechts hoogst zelden de behoefte aan eene dergelijke commissie zal doen gevoelen. De benoeming kan bij het vonnis van faillietverklaring door de rechtbank geschieden. Gewoonlijk zal deze reeds dan voldoende gegevens bezitten om eenigszins te kunnen beoordeelen of de boedel zoo belangrijk is, dat daardoor het bestaan van bedoelde commissie gewettigd wordt. De door de rechtbank benoemde commissie is echter slechts eene voorloopige; de definitieve benoeming blijft aan de vrije keuze der schuldeischers overgelaten. Voor de benoeming eener definitieve commissie reeds dadelijk eene vergadering der bekende schuldeischers op te roepen, sleept onnoodige kosten mede en is ook niet gewenscht, omdat de ervaring leert dat de schuldeischers er prijs op stellen zoo min mogelijk met vergaderingen en dergelijke tijdroovende verplichtingen lastig gevallen te worden. Aan de rechtbank kan de benoeming eener voorloopig optredende commissie trouwens met gerustheid overgelaten worden [1]).

Advies van den Raad van State.

[Zie op art. **75**].

Rapport aan de Koningin-Regentes.

[Zie op art. **75**].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 74. De leden, welke aan de benoeming dezer commissie een meer imperatief karakter wilden toegekend zien, wenschten dit artikel aldus te lezen: »De rechtbank benoemt enz., tenzij de aard van den boedel haar daartoe geene aanleiding geve".

Men wenschte de beperking, gelegen in de woorden »zoo de belangrijkheid des boedels daartoe aanleiding geeft", te doen vervallen. Immers een belangrijke boedel kan op hoogst eenvoudige wijze te beheeren zijn,

[1]) Konk. Ord. § 79 al. 1: „Vor der ersten Gläubiger-Versammlung kann das Gericht aus der Zahl der Gläubiger oder Vertreter von Gläubigern einen Gläubiger-Ausschuss bestellen".

terwijl omgekeerd een min belangrijke somtijds groote bezwaren in de vereffening oplevert. Niet het belangrijke, maar de *aard* des boedels schijnt beslissend te moeten zijn.

Op welk tijdstip zal de benoeming plaats hebben? Bij het vonnis van faillietverklaring, naar het ontwerp voorschrijft. Men meende evenwel, dat de rechtbank alsdan meestal nog niet voldoende in staat was te beoordeelen, of de aard des boedels de benoeming eener commissie wenschelijk maakte en evenmin zullen der rechtbank dan schuldeischers bekend zijn buiten die, welke de faillietverklaring uitlokten [1]); eerst als de curator eenigen tijd werkzaam is geweest, zal dit het geval zijn. Men wenschte daarom te bepalen, dat de rechtbank na het vonnis van faillietverklaring, doch vóór de verificatievergadering, tot eene benoeming zou kunnen overgaan, ook indien b.v. vijf bekende schuldeischers, die een zeker deel der schuldvorderingen vertegenwoordigen, het verzoek daartoe deden. Gedurende dat tijdsverloop toch zal de commissie het meeste nut kunnen stichten. De raadpleging in art. 75 [75] zou dan zelfs kunnen vervallen, en aan vele der geopperde bezwaren zou zijn tegemoet gekomen.

»Ten hoogste drie leden". Moet daaruit worden opgemaakt, dat ook met de benoeming van één kan worden volstaan? Velen zouden dit wenschelijk achten. Zijn voorts de benoemden verplicht, hunne benoeming aan te nemen? Men meende het tegendeel. Zal de commissie, en zoo ja, op welke wijze, worden aangevuld, indien een lid zijne benoeming niet aanneemt of komt te overlijden? Al deze vragen laat het ontwerp onbeantwoord.

Nog werd de wensch uitgesproken, dat voor het geval in het faillissement schuldeischers, woonachtig in de koloniën of in den vreemde, betrokken zijn, ook hunne gemachtigden tot leden dier commissiën zullen kunnen worden aangewezen.

Ter voldoening aan de gerezen bedenkingen worde gelezen: »de belangrijkheid of de aard".

Het is wenschelijk der rechtbank, in die gevallen, waarin zij reeds bij het uitspreken van het vonnis van faillietverklaring de noodige gegevens bezit — en deze gevallen zullen zich meermalen voordoen — de mogelijkheid niet te benemen, tot de benoeming over te gaan. Reeds dadelijk bij de aanvaarding van zijne taak toch heeft de curator gewichtige beslissingen te nemen, waarbij het advies der commissie hem van nut kan zijn. Zoo bijv. de beslissing, of het bedrijf des gefailleerden zal worden voortgezet, waarmede niet gewacht kan worden tot »de curator eenigen tijd werkzaam is geweest".

Om intusschen aan de geopperde bezwaren te gemoet te komen, is het artikel gewijzigd in dien zin, dat de benoeming der commissie uit de schuldeischers ook ná het vonnis van faillietverklaring zal kunnen geschieden. Een ieder zal het vrijstaan, daartoe tot de rechtbank een verzoek te richten. Achter faillietverklaring is daarom ingevoegd: »of bij eene latere beschikking".

De raadpleging van art. 75 [75] wordt hierdoor echter geenszins overbodig; immers de rechtbank benoemt, terwijl de raadpleging van art. 75 ten doel heeft, den schuldeischers de gelegenheid te geven om te beslissen, of zij eene commissie uit de schuldeischers wenschelijk achten, en zoo ja, de door de rechtbank benoemde personen te vervangen door anderen, indien zij aan anderen de voorkeur mochten geven. Het verdient toch aanbeveling, zooveel mogelijk aan

[1]) Mr. A. Van der Hoeven, t. a. p., bladz. 10; Mr. B. J. Polenaar, t. a. p. bl. 16.

de vereenigde crediteuren zelve de behartiging hunner belangen over te laten.

»*Ten hoogste* drie leden" toont duidelijk aan, dat de commissie kan bestaan uit een kleiner getal leden. Duidelijkheidshalve kan, in plaats »van ten hoogste drie leden", worden gelezen: »van een tot drie leden". Aanneming van de benoeming is niet verplicht gesteld.

Het is juist, dat het ontwerp geene uitdrukkelijke bepaling bevat omtrent de vervulling van vacatures. Maar dit is in het algemeen ook niet noodig en raadzaam. Vergelijk het antwoord bij art. 222 [**229**]. Dit neemt echter niet weg, dat in dit bijzonder geval het wenschelijk is om bij vervulling van vacatures de rechtbank te binden aan eene voordracht van den rechter-commissaris, waartoe dan evenwel eene uitdrukkelijke bepaling wordt vereischt.

Aan het artikel wordt daarom als tweede lid toegevoegd:

»Indien een lid van de voorloopige commissie zijne benoeming niet aanneemt, bedankt of overlijdt, voorziet de rechtbank, uit eene voordracht van een dubbeltal door den rechter-commissaris, in de daardoor ontstane vacature".

Benoeming van gemachtigden in de voorloopige commissie heeft bezwaar, omdat eerst bij de verificatie blijkt, wie voor afwezige schuldeischers als gemachtigden optreden. Bovendien geldt tegen iedere benoeming van gemachtigden, ook in de definitieve commissie, dat de beperking tot gemachtigden van schuldeischers, in de koloniën en den vreemde woonachtig, zeer willekeurig zoude zijn. Neem bijv. een faillissement te Maastricht; de gemachtigde van een schuldeischer uit Luik zal benoemd kunnen worden, maar van een uit Groningen niet.

G. O. art. 74 = **art. 74** der wet.

Artikel 75.

Hetzij al of niet eene voorloopige commissie uit de schuldeischers is benoemd, raadpleegt de rechter-commissaris op de verificatievergadering de schuldeischers, na afloop der verificatie, over de benoeming van eene definitieve commissie uit hun midden. Zoo de vergadering deze wenschelijk acht, gaat hij dadelijk tot de benoeming over. Ook deze commissie bestaat uit een tot drie leden.

Een verslag van het hieromtrent verhandelde wordt in het proces-verbaal der vergadering opgenomen.

Indien een lid van de definitieve commissie zijne benoeming niet aanneemt, bedankt of overlijdt, voorziet de rechter-commissaris in de daardoor ontstane vacature.

O. R. O. Art. 75 (75). Hetzij al of niet eene voorloopige commissie uit de schuldeischers is benoemd, raadpleegt de rechter-commissaris op de verificatievergadering de schuldeischers, na afloop der verificatie, over de benoeming van eene definitieve commissie uit hun midden. Zoo de vergadering deze wenschelijk acht, doet hij haar dadelijk tot de benoeming overgaan. Ook deze commissie bestaat uit ten hoogste drie leden.

Een verslag van het hieromtrent verhandelde wordt in het proces-verbaal der vergadering opgenomen.

Memorie van Toelichting.

Art. 75. Onverschillig of er door de rechtbank al of niet eene voorloopige commissie uit de schuldeischers is benoemd, kunnen de schuldeischers op de verificatie-vergadering tot benoeming eener commissie, die dan eene definitieve zal zijn, overgaan. De voorloopige commissie defungeert, ingevolge het slot van artikel 74 [74], in elk geval, ook al wordt er in hare plaats geen andere benoemd. Wenschen de schuldeischers de leden der voorloopige commissie te zien aanblijven, dan kan door de vergadering hun mandaat bevestigd worden.

De commissie zal uit hoogstens drie leden bestaan; de gewone argumenten tegen veelhoofdigheid pleiten ook hier tegen grootere uitbreiding van het getal leden [1]).

Advies van den Raad van State.

Art. 75. In dit artikel wordt niet gezegd tot hoe lang de voorloopige commissie, in art. 74 [74] bedoeld, in wezen zal blijven. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat zij benoemd wordt tot op de verificatievergadering en dan vanzelve ophoudt te bestaan; doch volledigheidshalve en om alle onduidelijkheid te vermijden, had dit in de wet zelve kunnen vermeld zijn, vooral met betrekking tot het geval dat er *geene* definitieve commissie benoemd wordt.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 75. De door den Raad van State gewenschte verduidelijking is in art. 74 [74] aangebracht.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 75. *Eerste lid.* Men kon niet goedkeuren, dat over de al of niet benoeming eener definitieve commissie door de op de verificatievergadering *aanwezige* schuldeischers zal beslist worden. Daar toch zullen voornamelijk aanwezig zijn zij, wier vorderingen van twijfelachtigen aard zijn; degenen, die reeds op de lijst van den curator gebracht zijn, verschijnen waarschijnlijk niet, terwijl juist zij het zijn, die op de benoeming den meesten invloed behooren uit te oefenen. Wenschelijker scheen het te bepalen, dat wel de crediteuren, ter verificatievergadering aanwezig, zich zullen uitspreken over de vraag, of al dan niet eene definitieve commissie zal worden benoemd, doch dat de rechtbank de personen zal benoemen [2]).

De schuldeischers, die prijs stellen, op de benoeming van de commissie invloed te oefenen, kunnen de verificatievergadering, hetzij in persoon, hetzij bij gemachtigde bijwonen.

Ter tegemoetkoming echter aan de gerezen bedenking worde aan den rechter-commissaris de benoeming opgedragen. Hij draagt kennis van de wenschen der tegenwoordige en vertegenwoordigde en misschien ook van andere crediteuren, en kan, zooveel hij wenscht

---

[1]) Verg. § 79 al. 2 Konk. Ord. Het ontwerp wijkt alleen in zooverre van de Konk. Ord. af, dat deze voor de benoeming der commissie eene speciale vergadering voorschrijft. Cf. § 102 K. O. Evenzoo art. 723 Cod. di Comm. ital.

[2]) Mr. A. Van der Hoeven, t a. p., bladz 25.

voorgelicht, tot de keuze overgaan. De woorden »doet hij haar dadelijk tot de benoeming overgaan" zijn daarom vervangen door »gaat hij dadelijk tot de benoeming over".

Ook hier zijn de woorden »uit ten hoogste drie leden" vervangen door »uit een tot drie leden".

Als nieuw derde lid wordt aan dit artikel toegevoegd: »Indien een lid van de definitieve commissie zijne benoeming niet aanneemt, bedankt of overlijdt, voorziet de rechter-commissaris in de daardoor ontstane vacature".

G. O. art. 75 = **art. 75** der wet.

Artikel 76.

De commissie kan te allen tijde inzage van de boeken en bescheiden, op het faillissement betrekking hebbende, vorderen. De curator is verplicht aan de commissie alle van hem verlangde inlichtingen te verstrekken.

O. R. O. Art. 76 (76). De commissie heeft te allen tijde toegang tot de boeken en bescheiden op het faillissement betrekking hebbende. De curator is verplicht aan de commissie alle van hem verlangde inlichtingen te verstrekken.

Memorie van Toelichting.

Artt. 76—78. De taak der commissie wordt in deze artikelen omschreven. Zij bestaat in het geven van advies [1]), niet ook in het uitoefenen van contrôle, wat tot de bevoegdheid van den Rechter-Commissaris behoort. Opzettelijk zijn voor de vergaderingen in artikel 77 bedoeld geene bepaalde formaliteiten voorgeschreven Desnoods kan alles, waar het ondergeschikte of min belangrijke zaken betreft, mondeling geschieden.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 76. »Toegang tot". Men leze: »inzage van". Deze uitdrukking is taalkundig juister, terwijl de redactie van het ontwerp aan de commissie bovendien het recht zou toekennen, te allen tijde het kantoor des curators te betreden, wat voor dezen groot bezwaar zou kunnen opleveren.

Naar aanleiding van de gemaakte opmerking wordt de eerste zinsnede gelezen:

»De commissie kan te allen tijde inzage van de boeken en bescheiden, op het faillissement betrekking hebbende, vorderen".

G. O. art. 76 = **art. 76** der wet.

---

[1]) Verg. K. O. § 80 en 121; Cod di Comm. ital. a. 726.

Artikel 77.

Tot het inwinnen van het advies der commissie vergadert de curator met haar, zoo dikwijls hij het noodig acht. In deze vergaderingen zit hij voor en voert hij de pen.

O. R. O. Art. 77 (77). De curator wint het advies der commissie in en vergadert daartoe met haar, zoo dikwijls hij zulks noodig acht. In de vergadering zit hij voor en voert hij de pen.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art. **76**].

Advies van den Raad van State.

Art. 77, *tweede volzin.* Hier is niet voorzien in het geval, dat er meer dan één curator is. Dit zoude alsnog kunnen geschieden door toevoeging van deze woorden: »Is er meer dan een curator, dan zit een hunner voor en voert een ander de pen."

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 77. De strekking van de slotbepaling is uit te maken, dat in de bedoelde vergaderingen niet een der schuldeischers voorzit of de pen voert. Daartoe is de bepaling alleszins voldoende. Voorziening in het geval, gelijk de Raad van State wenscht, dat er meer dan één curator is, acht de ondergeteekende overbodig. Veilig mag zulks aan hen zelve worden overgelaten. Ware het anders, de door den Raad voorgestelde toevoeging ware onvoldoende. Immers het regelt niet voor het geval er twee curators zijn, wie den presidialen hamer, wie de pen zal voeren, en voor het geval er drie of meer curators zijn, wie hunner geen der genoemde werkzaamheden zal vervullen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 77. De wenschelijkheid werd betoogd, dat ook vergaderd zou worden, zoo vaak de commissie zulks noodig acht.

De vraag rees, hoe de curator de commissie ter vergadering bijeen kan brengen. Heeft hij de aanwijzing van dag en uur, waarop de vergadering zal worden gehouden? Gaat de vergadering altijd door, ook als slechts één commissielid is opgekomen? Tegen welken termijn kan hij de commissie oproepen en op welke wijze zal dat geschieden? Verder diende bepaald te worden, hoe de curator moet handelen in spoedeischende gevallen, wanneer de commissie niet bijeen is. Wenschelijk kwam het voor te bepalen, dat hij haar in dat geval binnen korten termijn oproept, en, mocht zij alsdan niet bijeen wezen, buiten haar advies om kan handelen. Het zal toch vaak voorkomen, dat de curator en de leden der commissie hunne woonplaats niet in dezelfde gemeente hebben.

Dit artikel handelt alleen over de vergaderingen, door den curator tot het inwinnen van advies der commissie belegd.

Geen enkele wetsbepaling verhindert de commissie, op haar zelve bijeen te komen, zoo dikwijls zij het wenscht. Integendeel zelfs: dat zij het doet, wordt ondersteld, als daar is: tot onderlinge raadpleging, tot het onderzoek van boeken en bescheiden of ook tot het erlangen van inlichtingen van den curator (art. 76 [**76**]).

Nalatigheid of weigering van den curator, om met de commissie, des verlangd, samen te werken, is niet te duchten, omdat hij zich aan ontslag, op verzoek van de commissie uit de schuldeischers, zou blootstellen (art. 73 [**73**]).

De curator behoort echter de wijze van oproeping der commissie *voor de hierbedoelde vergaderingen*, en het tijdstip, waarop deze zullen worden gehouden, te bepalen. Hij moet dit uit den aard der zaak op zoodanige wijze en met inachtneming van zoodanigen termijn doen, dat voor de leden der commissie de gelegenheid bestaat, de vergadering bij te wonen en advies uit te brengen. De aanwezigen, al zij het ook slechts één lid, zullen over het te geven advies te beslissen hebben. Zij kunnen somtijds misschien, naar gelang van omstandigheden, een ontwijkend besluit nemen. Maar in dit geval, zoowel als wanneer geen enkel commissielid is opgekomen, of ook als er geene meerderheid is te verkrijgen, daar de leden verschillende onderling strijdende meeningen hebben en ieder lid bij zijne eigen meening blijft volharden, mag het belang der zaak daaronder niet lijden, en moet dus de curator, des vereischt, in het belang van den boedel, bevoegd zijn, ook zonder advies der commissie, zoo te handelen, als hem raadzaam voorkomt. Tot bereiking van dat doel is het wenschelijk, aan art. 78 [**78**] een tweede lid toe te voegen, luidende:

»Dit advies wordt niet vereischt, wanneer de curator de commismissie tot het uitbrengen daarvan, met inachtneming van een bekwamen termijn, ter vergadering heeft opgeroepen, en geen advies wordt uitgebracht".

De aan het slot van art. 72 [**72**] den curator opgelegde aansprakelijkheid levert dan, in verband met deze bepaling, voldoenden waarborg op, dat de curator in die gevallen, waarin krachtens art. 78 het voorafgaand advies der commissie wordt vereischt, zonder dat advies niet zal handelen, dan nadat de commissie tot het uitbrengen daarvan behoorlijk in de gelegenheid is geweest.

Eene speciale regeling voor spoedeischende gevallen mag overbodig geacht worden. Van geen der in art. 78 genoemde gevallen, waarin de curator verplicht is, het advies der commissie in te winnen, is te voorzien, dat zij ooit van zoo spoedeischenden aard zullen zijn, dat eene afzonderlijke voorziening daarvoor noodig kan zijn. Ook al mocht het somtijds voorkomen, dat de curator en de leden der commissie hunne woonplaats niet in dezelfde gemeente hebben, dan nog zullen die woonplaatsen niet zoo ver van elkander verwijderd zijn, dat eene raadpleging binnen een zeer kort tijdsverloop niet mogelijk zijn zoude.

Duidelijkheidshalve wordt art. 77 gewijzigd, zoodat het wordt gelezen: »Tot het inwinnen van het advies der commissie, vergadert de curator met haar, zoo dikwijls hij het noodig acht. Hij roept tot dat einde hare leden ter vergadering op. In deze vergaderingen zit hij voor en voert hij de pen".

G. O. art. 77 = **art. 77** der wet.

Beraadslaging in de Eerste Kamer.

(27 September 1893).

De heer FOKKER: Naar aanleiding van deze nieuwe instelling (commissie uit de schuldeischers) heb ik thans nog een paar vragen te doen.

Art. **77** zegt: „Tot het inwinnen van het advies der commissie vergadert de curator met haar, zoo dikwijls hij het noodig acht. In deze vergadering zit hij voor en voert hij de pen."

Uit art. **78** § 2 schijnt voorts te volgen dat de curator de commissie bijeenroept.

Nu zijn conflicten tusschen de commissie en den curator mogelijk, door den wetgever zelfs voorzien.

Immers art. **69** zegt: „Ieder der schuldeischers, de commissie uit hun midden benoemd en ook de gefailleerde kunnen bij verzoekschrift tegen elke handeling van den curator bij den rechter-commissaris opkomen, of van dezen een bevel uitlokken, dat de curator eene bepaalde handeling verrichte of eene voorgenomen handeling nalate.", en art. **79**: „De curator is niet gebonden aan het advies der commissie. Zoo hij zich daarmede niet vereenigt, geeft hij hiervan onmiddellijk kennis aan de commissie, die de beslissing van den rechter-commissaris kan inroepen."

Is het nu duidelijk genoeg uitgedrukt dat de commissie ook handelen kan onafhankelijk van den curator, dat zij kan bijeenkomen zonder dat de curator haar bijeenroept en zonder dat hij daar voorzit en de pen voert? Dit is te eer noodig, met het oog op art. **140** waarin staat:

„De curator en de commissie uit de schuldeischers zijn verplicht ieder afzonderlijk ter vergadering een schriftelijk advies over het aangeboden akkoord te geven".

Met het oog op dat art. **140** vraag ik: hoe houdt dit verband met art. **77**, waarin staat dat de curator voorzit en de pen voert?

Mij dunkt dat in eene vergadering waar de curator voorzit en de pen voert, van het afzonderlijk advies der commissie buiten den curator om niet veel komen zou. Kan nu de commissie voor een dergelijk geval en ook waar het geldt de gevallen van artt. **69** en **79** zonder den curator — dus afzonderlijk — bijeenkomen?

Ik heb gemeend deze vragen tot den Minister te moeten richten opdat blijke hoe, naar het oordeel van den Minister, het met de bevoegdheid der commissie staat. Met het oog op de practijk schijnt eene mededeeling van het gevoelen des Ministers ten deze niet zonder gewicht.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Op de eerste vraag van den geachten afgevaardigde uit Zeeland wensch ik te antwoorden, dat het buiten quaestie is dat de commissie uit de schuldeischers ook uit zich zelve kan bijeenkomen.

Art. **77** strekt om ingeval de curator het advies der commissie noodig heeft, de vergadering te doen bijeenroepen. Maar dit sluit niet uit dat de commissie in elk geval kan bijeenkomen zooveel zij wil. Dit wordt zelfs verondersteld in art. **69**, waarin bevoegdheid wordt gegeven aan de commissie om ook op te komen tegen handelingen van den curator. Uit den aard der zaak kan zij dan niet wachten op eene oproeping, maar *moet* zij uit zich zelve handelen.

In het algemeen is van het beginsel uitgegaan, dat, als men de commissie uit de schuldeischers practisch wil laten werken, zij niet aan vormen gebonden behoort te worden.

Uit een practisch oogpunt zal het veelal gewenscht zijn, dat van zulk eene commissie mannen uit den handelsstand deel uitmaken, wanneer het bijv. een faillissement van een koopman betreft, en het zou verkeerd zijn om het zulk eene commissie lastig te maken door voorschriften en vormen die de geheele bepaling van de wet illusoir zouden kunnen maken, daar dan lichtelijk niemand lid van zoodanige commissie zou willen zijn.

Op de tweede vraag van den heer Fokker kan ik antwoorden, dat vermits art. **140** een afzonderlijk advies verlangt van commissie en curator, daaruit vanzelf volgt dat de commissie den bijstand van den curator daartoe niet alleen

niet behoeft, maar zelfs, in redelijkheid, ook bezwaarlijk kan inroepen. Ieder heeft hier voor zijn eigen werk te zorgen.

Artikel 78.

De curator is verplicht het advies der commissie in te winnen, alvorens eene rechtsvordering in te stellen of eene aanhangige voort te zetten of zich tegen eene ingestelde of aanhangige rechtsvordering te verdedigen, behalve waar het geldt verificatie-geschillen; omtrent het al of niet voortzetten van het bedrijf des gefailleerden; alsmede in de gevallen van de artikelen 37, 39, 40, 58, tweede lid, 73, tweede lid, 100, 101 en 177, en in het algemeen omtrent de wijze van vereffening en tegeldemaking van den boedel en het tijdstip en het bedrag der te houden uitdeelingen.

Dit advies wordt niet vereischt, wanneer de curator de commissie tot het uitbrengen daarvan, met inachtneming van een bekwamen termijn, ter vergadering heeft opgeroepen en er geen advies wordt uitgebracht.

O. R. O. Art. 78 (78). De curator is verplicht het advies der commissie in te winnen, alvorens eene rechtsvordering in te stellen of eene aanhangige voort te zetten of zich tegen eene ingestelde of aanhangige rechtsvordering te verdedigen, behalve waar het geldt verificatiegeschillen; omtrent het al of niet voortzetten van het bedrijf des gefailleerden; alsmede in de gevallen van de artikelen 37, 39, 40, 73, tweede lid, 100, 101 en 177, en in het algemeen omtrent de wijze van vereffening en tegeldemaking van den boedel en het tijdstip en het bedrag der te houden uitdeelingen.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art. **76**.]

Advies van den Raad van State.

Art. 78. Het komt den Raad voor, dat het geval van art. 16 [**16**] hier niet had moeten zijn genoemd. In dat artikel toch geldt het niet eene bevoegdheid des *curators*, maar een voordracht, door den *rechter-commissaris* te doen, en een bevel door de *rechtbank* te verleenen. In het ontwerp der Staatscommissie wordt dan ook art. 16 niet vermeld.

Dat in het Regeeringsontwerp wel art. 93 [**93**] doch niet art. 98 [**98**] genoemd wordt — terwijl bij de Staatscommissie juist het tegen-

---

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 78. Ter voldoening aan 's Raads alleszins juiste opmerking, wordt thans in het artikel van art. 16 geen gewag meer gemaakt.

Niet ten gevolge van eene schrijffout, maar opzettelijk is in afwijking van het oorspronkelijk door de Staatscommissie voorgestelde, in

deel het geval is — doet eene schrijffout vermoeden. Immers het ware vreemd en met de blijkbare bedoeling van art. 98 in strijd, indien in het geval daarin vermeld, de commissie uit de schuldeischers niet behoefde te worden gehoord, terwijl in het geval van art. 93 er minder reden bestaat om raadpleging met de dan nog *voorloopige* commissie uit de schuldeischers voor te schrijven.

Art. 73 [**73**], tweede lid, dat mede wordt genoemd, spreekt van twee curators: den *ontslagen* en den *nieuwbenoemden* curator, en zegt, dat door den eerste aan den tweede rekening en verantwoording moet worden afgelegd. De plicht om het advies der commissie in te winnen, zal wel op den *nieuwbenoemden* curator rusten; duidelijkheidshalve had dit echter kunnen zijn uitgedrukt.

Eindelijk komt het den Raad van State voor, dat, waar in dit artikel *rechtsvorderingen* genoemd worden, de *geschillen over verificatie* uitdrukkelijk hadden moeten zijn uitgezonderd. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat de curator, die eene schuldvordering betwist heeft, de commissie zal moeten raadplegen alvorens ter zitting van de arrondissements-rechtbank den eisch tot verificatie te bestrijden. Doch dit behoort dan ook ondubbelzinnig te blijken.

stede van art. 98, art. 93 genoemd. Vermelding van eerstgemeld artikel is niet noodig, omdat van het daar behandelde onderwerp afzonderlijk in art. 78 wordt melding gemaakt.

Bij nadere overweging schijnt het intusschen raadzaam ook art. 93 niet op te nemen, zoowel om de reden in 's Raads advies aangevoerd als omdat ten gevolge van de vertraging die noodzakelijk voortvloeit uit het hooren der Commissie, het doel met de verzegeling beoogd verijdeld zou kunnen worden.

Noodzakelijkheid om duidelijkheidshalve uit te drukken, dat de plicht van het advies der commissie in te winnen op den nieuw benoemden curator rust, schijnt niet te bestaan. Immers een ontslagen curator is geen curator meer, hij kan de commissie dus niet meer raadplegen.

Aan de opmerking betreffende de geschillen over verificatie is door wijziging van het artikel voldaan.

Met betrekking tot de reden die er toe geleid heeft in dit artikel ook de artikelen 100 en 177 [**100** en **177**] te vermelden, veroorlooft de ondergeteekende zich te verwijzen naar hetgeen hieronder op deze artikelen aangeteekend is, in verband met de tot die artikelen betrekkelijke beschouwingen in het advies van den Raad van State.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 78. Volgens art. 179 [**179**] *beveelt* de rechter-commissaris in het daar genoemde geval eene uitdeeling. Dit strijdt met deze bepaling, ingevolge welke de curator dan nog het advies der commissie moet inwinnen omtrent het tijdstip en het bedrag der te houden uitdeelingen.

Waarom hier gesproken van »vereffening en te geldemaking"? De zevende afdeeling spreekt toch alleen van »vereffening"?

De beweerde strijd bestaat niet. De curator zal de commissie niet te raadplegen hebben omtrent het tijdstip en het bedrag der te houden uitdeelingen, *nàdat* beide door den rechter-commissaris zijn vastgesteld, maar uit den aard der zaak, *vóórdat* de rechter-commissaris daartoe is overgegaan, opdat deze op het advies der commissie kunne letten. Art. 173 [**173**] spreekt, evenzeer als art. 78, van »vereffening en tegeldemaking". Het opschrift van de zevende afdeeling spreekt alleen van »vereffening", omdat daaronder de tegeldemaking, als middel om tot de vereffening te kunnen geraken, begrepen is.

Overeenkomstig het hierboven op art. 58 [**58**], tweede lid, aangeteekende is tusschen »40" en »73" ingelascht »58, tweede lid".

Vgl. voorts, omtrent het bij dit artikel gevoegde tweede lid, het aangeteekende bij art. 77 [**77**, hiervoor bl. 31].

G. O. art. 78 = **art. 78** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Het werd door verscheidene leden wenschelijk geacht, dat de verplichting om het advies der commissie in te winnen voor meer gevallen werd voorgeschreven dan thans bepaald is, bijv. voor verzegeling (art. **93**) en andere belangrijke zaken.

Antwoord der Regeering.

De verplichting om het advies der commissie in te winnen, bij voorbeeld ook voor de verzegeling, ware onnoodig en zelfs niet raadzaam. Het betreft hier enkel een maatregel tot behoud van den boedel en eene verzegeling, zal zij doel treffen, moet onmiddellijk kunnen geschieden.

Artikel 79.

De curator is niet gebonden aan het advies der commissie. Zoo hij zich daarmede niet vereenigt, geeft hij hiervan onmiddellijk kennis aan de commissie, die de beslissing van den rechter-commissaris kan inroepen. Zoo zij verklaart dit te doen, is de curator verplicht de uitvoering van de voorgenomen, met het advies der commissie strijdige, handeling gedurende drie dagen op te schorten.

O. R. O. Art. 79 (79) = **art. 79** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 79. Ook hier zijn geene bepaalde vormen voorgeschreven. Meestentijds zal wel op de vergadering zelve, welke de curator met de commissie houdt, van het verschil van meening blijken, en door de commissie het voornemen, om den rechter-commissaris te adiëeren, te kennen gegeven worden. Tegenwoordig wordt reeds bij de voornaamste rechtbanken het faillissementsproces in menig opzicht zonder inachtneming van bepaalde (schriftelijke) vormen behandeld. Terwijl daaruit groote besparing van kosten volgt, geeft het tot geenerlei moeilijkheden aanleiding.

De curator moet de voorgenomen handeling gedurende drie dagen opschorten, in verband met den termijn in artikel 69 [**69**] al. 2 aan den rechter-commissaris voor zijne beslissing gegeven.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

[IV. Onvolledigheid van het ontwerp]. Vruchteloos zocht men .... op welke wijze de commissie uit de schuldeischers de beslissing van den rechter-commissaris moet inroepen (art. 79).

Dringend noodig scheen het, genoemd[e] onderwerp[en] bij dit ont-

werp te regelen; immers werd door velen de vrees uitgesproken, dat, wanneer hier alles werd overgelaten aan de praktijk en de gewoonte van iedere rechtbank afzonderlijk, dan lang niet altijd de eenvoudigste en goedkoopste weg zou worden aangewezen en daardoor voor een goed deel de vruchten zouden teloorgaan, die men met de tegenwoordige herziening bedoelde, namelijk eene eenvoudige en goedkoope behandeling der faillissementsprocedure te bevorderen. Ook om eene meer uniforme behandeling der faillissementen in de hand te werken schenen meerdere voorschriften hier wenschelijk.

Onnoodig schijnt het [ook], nader aan te geven op welke wijze de commissie uit de schuldeischers in geval van art. 79 de beslissing van den rechter-commissaris moet inroepen.

Evenals de wet het verkeer tusschen curator en rechter-commissaris aan geen vormen bindt, de rechter-commissaris dus zoowel op eene mondelinge als schriftelijke voordracht eene hetzij mondelinge, hetzij schriftelijke beschikking kan geven, verdient het aanbeveling, ook het verkeer tusschen rechter-commissaris en commissie uit de schuldeischers, wat den vorm betreft, vrij te laten.

Art. 79. »Onmiddellijk". Beter kwam het voor, een termijn, bijv. van drie dagen, aan te nemen.

In welken vorm behoort de commissie die beslissing van den rechter-commissaris in te roepen? Men vergelijke hetgeen in de algemeene beschouwingen, sub IV [zie hiervóór], is opgemerkt omtrent het ontbreken van formeele bepalingen in het ontwerp.

»Onmiddellijk" wil zeggen: dadelijk nadat de beslissing genomen is.

Welk voordeel zou, boven deze bepaling, een termijn van drie dagen hebben? In den regel zal de curator, na het advies der commissie gehoord te hebben, ook dadelijk kunnen beslissen. Elke termijnstelling zou vertraging in de hand werken. Een vorm is opzettelijk niet voorgeschreven, ten einde dezen geheel vrij te laten. De commissie zal zich dus mondeling of schriftelijk tot den rechter-commissaris kunnen wenden.

G. O. art. 79 = **art. 79** der wet.

---

§ 4. *Van de vergaderingen der schuldeischers.*

Memorie van Toelichting.

In het Wetboek van Koophandel worden bepalingen omtrent de vergaderingen van schuldeischers gemist. In verband vooral met artikel 84 [**84**] van het Ontwerp mogen zij niet langer achterwege blijven. De in deze § gegeven voorschriften zijn mede toepasselijk op de vergaderingen, belegd voor de verificatie der schuldvorderingen of voor de raadpleging over een akkoord, voor zooverre daarvoor geen bijzondere voorschriften zijn gegeven.

Artikel 80.

In de vergaderingen der schuldeischers is de rechter-commissaris voorzitter.

De tegenwoordigheid van den curator of van iemand, die hem met goedvinden van den rechter-commissaris vervangt, is verplicht.

O. R. O. Art. 80 (80). In de vergadering der schuldeischers is de rechter-commissaris voorzitter.
De tegenwoordigheid van den curator is verplicht.

Memorie van Toelichting.

Art. 80. Het tweede lid beslist eene bestaande strijdvraag [1]). Blijft de curator weg, de vergadering zal geen voortgang kunnen hebben. Dergelijk plichtverzuim zal echter voor de rechtbank allicht een aanleiding zijn om den curator te ontslaan.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 80. »Blijft de curator weg, de vergadering zal geen voortgang kunnen hebben", zegt de Memorie van Toelichting. Dit achtte men te streng. Waarom wordt niet het bestaande gebruik bestendigd, volgens hetwelk de curator, bij wettige reden van verhindering, zich kan doen vertegenwoordigen? De rechter-commissaris beslisse, of in dat geval tot verdaging der vergadering behoort te worden overgegaan.

Tweede lid. Als de curator, met toestemming van den rechter-commissaris, vertegenwoordigd wordt, is hij niet afwezig maar tegenwoordig. Ook art. 818 Wetboek van Koophandel stelt de tegenwoordigheid des curators verplichtend, zonder van de bevoegdheid tot vertegenwoordiging melding te maken. Om echter elken twijfel omtrent de bedoeling af te snijden, worde het tweede lid aldus gewijzigd: »De tegenwoordigheid van den curator of van iemand, die hem met goedvinden van den rechter-commissaris vervangt, is verplicht".

G. O. art. 80 = **art. 80** der wet.

Artikel 81.

Op de vergaderingen van schuldeischers worden de besluiten genomen met volstrekte meerderheid van stemmen der aanwezige schuldeischers. Voor elke honderd gulden brengt ieder schuldeischer ééne stem uit. Voor vorderingen of overschietende gedeelten van vorderingen, beneden honderd gulden, wordt mede ééne stem uitgebracht.

Splitsing van vorderingen, na de faillietverklaring gedaan, doet geen stemrecht verwerven.

---

[1]) HOLTIUS, bl. 327, noemt het wegblijven van den curator op de verificatie-vergadering eene „liederlijkheid", „maar", voegt hij er bij „daarom werkt hun afwezigheid nog geene nietigheid". Anders Mr. A. DE VRIES, *Regtsgel. Opstellen*, bl. 118—140; DE PINTO, t. a. p., § 601; VAN GOOR, t. a. p., bl. 51 vlg. Niet zoo absoluut DIEPHUIS, t. a. p., bl. 293, die door DE GEER noot 1 op HOLTIUS, t. a. p., bestreden wordt.

Artikel 82.

Stemgerechtigd zijn de erkende en de voorwaardelijk toegelaten schuldeischers, alsmede de toonder eener ten name van „toonder" geverifieerde schuldvordering.

O. R. O. Art. 81 (81) = **art. 81** der wet.

Art. 82 (82) = **art. 82** der wet.

Memorie van Toelichting.

Artt. 81, 82. Daar de vergaderingen van schuldeischers voortaan, behalve met de verificatie der schuldvorderingen en de beraadslaging en stemming over een akkoord, nog belast zullen zijn met andere werkzaamheden, als, om een voorbeeld te geven, de benoeming van eene commissie uit de schuldeischers, is regeling van het stemrecht noodig. Hierbij is een gemengd stelsel gekozen. Meerderheid der personen zou den kleinen schuldeischers te grooten invloed verzekeren, meerderheid van het kapitaal den grooten schuldeischers een evenmin gewenscht overwicht bezorgen. Het aangenomen stelsel vermijdt beide klippen; het laat zoowel den persoonlijken als den zakelijken invloed tot zijn recht komen.

Het tweede lid bevat een noodzakelijk complement van het gekozen stelsel. Groote schuldeischers moeten het niet in hunne macht hebben door splitsing hunner vorderingen het aantal hunner stemmen willekeurig te vermeerderen.

Wat artikel 82 betreft, vergelijke men de toelichting op de artikelen 125 en 130 [**125** en **130**] vlg. Uit de voorgestelde bepaling volgt dat op de vergaderingen, welke vóór de verificatie der schuldvorderingen gehouden mochten worden, niet gestemd zal kunnen worden. Dit kan geen bezwaar opleveren, daar de noodzakelijkheid tot het houden van vergaderingen in dit stadium van het faillissement niet aannemelijk is; bovendien bedenke men dat de qualiteit van schuldeischers eerst vaststaat na de verificatie.

Advies van den Raad van State.

Art. 81. Van de besluiten, die met volstrekte meerderheid van stemmen worden aangenomen, hadden hier moeten zijn uitgezonderd die welke in de artt. 145 en 146 [**145** en **146**] vermeld zijn en het *akkoord* betreffen.

De bedoeling van den tweeden volzin der eerste alinea is, dat ieder concurrent schuldeischer, die geverifieerd is voor een bedrag van *f* 100 of minder, één stem zal kunnen uitbrengen, en dat verder iedere *f* 100 geverifieerde schuld meer, den schuldeischer één stem meer doet erlangen, met dien verstande, dat als het bedrag der inschuld geen zuiver veelvoud van *f* 100 is, het overschietende gedeelte mede recht geeft op ééne stem.

Deze bedoeling wordt echter in het ontwerp niet volkomen juist uitgedrukt. Immers, niet voor *elk* gedeelte van honderd gulden kan ééne stem worden uitgebracht; maar alleen voor vorderingen van minder dan *f* 100 en voor hetgeen hoogere vorderingen meer bedragen dan *f* 100 of een veelvoud daarvan.

Doch afgescheiden van de min juiste redactie, komt deze bepaling den Raad van State niet aannemelijk voor. Eenerzijds verleent zij te grooten invloed aan die schuldeischers, wier vorderingen zeer gering zijn, anderzijds geeft zij te veel macht aan die crediteuren, die voor een zeer aan-

zienlijk bedrag zijn toegelaten. Een tiental schuldeischers, te zamen voor *f* 25 geverifieerd, zal een negental crediteuren, ieder voor *f* 100 dus gezamenlijk voor *f* 900 toegelaten, kunnen overstemmen, en omgekeerd zal het kunnen voorkomen, dat hij, die eene zeer groote vordering heeft, de stemmen van al zijne medecrediteuren waardeloos maakt. Daarom ware het naar het oordeel van den Raad beter, als eenerzijds voor het genot van het stemrecht een zeker minimum van inschuld bepaald werd, en aan den anderen kant, naar analogie van art. 54 van het Wetboek van Koophandel, het aantal stemmen, door één schuldeischer uit te brengen, beperkt wordt.

Met de bedoeling van de tweede alinea van dit artikel kan de Raad zich vereenigen.

Uit die bepaling, *zooals zij thans luidt*, vloeit echter voort, dat hij, die na de verificatie eene vordering heeft overgedaan, en dus geen belang meer bij den boedel heeft, daar hij geen schuldeischer meer is, zelf stemrecht blijft genieten. Om dit ongewenscht gevolg af te snijden, geeft de Raad van State in overweging de laatste regels dezer alinea aldus te lezen: ».... wordt ten aanzien van het stemrecht van den verkrijger der vordering als niet geschied beschouwd", of — wat wellicht nog juister ware — »heeft ten aanzien van den verkrijger der vordering geen rechtsgevolg wat het stemrecht betreft".

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 81. Het door den Raad van State gewenschte voorbehoud ten opzichte van de artikelen 145 en 146 [**451** en **146**], acht de ondergeteekende onnoodig. De uitzondering bestaat, omdat zij uitdrukkelijk in de gemelde artikelen is gesanctioneerd. Herhaling daarvan in dit dit artikel schijnt geheel overbodig.

Aan de opmerking betreffende de redactie van de tweede zinsnede van het eerste lid is gevolg gegeven.

Beperking van het stemrecht, door een minimum van inschuld voor het stemrecht en een maximum van stemmen voor één schuldeischer voor te schrijven, schijnt geene aanbeveling te verdienen. Voor eene billijke werking van dergelijke regeling loopen de boedels en het bedrag der afzonderlijke vorderingen in de verschillende boedels te veel uiteen. Wat goed zou zijn voor een boedel met groote schuldeischers, zal allicht verkeerd worden bij een kleinen boedel met uitsluitend geringe vorderingen.

De tweede alinea is in den geest van de voorstellen van den Raad van State gewijzigd.

Art. 82. De Raad van State ziet niet in, waarom alleen de *concurrente* schuldeischers stemrecht zullen hebben. Het belang der *preferente* crediteuren is vaak niet minder groot, soms zelfs — bepaaldelijk bij de benoeming der commissie uit de schuldeischers — nog grooter dan dat der concurrente, behalve voor zooveel het akkoord betreft. Er bestaat naar het oordeel van den Raad geene reden om de bevoorrechte schuldeischers hier bij de niet bevoorrechte achter te stellen.

Verder meent de Raad van State te dezer plaatse de volgende opmerkingen aan het oordeel van Uwe Majesteit te moeten onderwerpen.

In dit artikel wordt gesproken van *de erkende en de voorwaardelijk toegelaten concurrente schuldeischers*. Hier worden dus naast elkander genoemd de schuldeischers, die *erkend* zijn, en de schuldeischers, die *voorwaardelijk zijn toegelaten*. Wat heeft men nu onder »voorwaardelijk toegelaten schuldeischers" te verstaan? De Memorie van Toelichting geeft *te dezer plaatse* daarop geen antwoord, doch elders wordt daaromtrent eenig licht verspreid. Bij art. 181 [**181**] toch wordt gezegd: »Voorwaardelijk geverifieerde schuldvorderingen zijn: betwiste vorderingen die door den rechter-commissaris voorwaardelijk zijn toegelaten (art. 125 [**125**]), vorderingen onder opschortende voorwaarde, die niet tot hunne contante waarde terug zijn gebracht (art. 130 [**130**]), en de vordering

van den borg zoolang de hoofdschuldenaar niet is opgekomen (art. 135 [**135**])". Het woord *voorwaardelijk* wordt dus in het ontwerp in verschillende beteekenissen gebruikt. *Hier* — in art. 82 — kan onder »voorwaardelijk toegelaten . . . . schuldeischers" niet anders verstaan worden dan wat in de aangehaalde woorden in de eerste plaats genoemd is: houders van »betwiste vorderingen, die door den rechter-commissaris *voorwaardelijk* zijn toegelaten (art. 125 [**125**])". Dezelfde beteekenis heeft *voorwaardelijk* in art. 84 [**84**] alsmede in de artt. 125, 142, 145 [**125, 142, 145**]. Immers in die gevallen geldt het vorderingen, die *wel toegelaten*, maar niet *erkend* zijn: betwiste vorderingen.

In eene andere beteekenis komt *voorwaardelijk* echter voor in art. 130 [**130**]; namelijk in die welke in de tweede plaats in het aangehaald gedeelte van de Memorie van Toelichting is aangegeven: *voorwaardelijk toegelaten* in den zin van dat artikel is eene vordering onder eene opschortende voorwaarde die als zoodanig geverifieerd wordt.

In den derden zin wordt *voorwaardelijk* gebezigd in art. 135 [**135**] waar het de toelating geldt van den borg.

Waar eindelijk in de artt. 181 en 189 [**181** en **189**] van *voorwaardelijk geverifieerde schuldvorderingen* en van een *voorwaardelijk geverifieerden schuldeischer* sprake is, heeft *voorwaardelijk* eene ruimere beteekenis; art. 181 [**181**] toch omvat, blijkens de Memorie van Toelichting op dat artikel, al de drie gevallen, en art. 189 [**189**], mede volgens de toelichting, eveneens. Nu wil de Raad van State niet ontkennen, dat de beknoptheid der redactie van de beide laatstgenoemde artikelen bevorderd wordt, doordat aan *voorwaardelijk* meer dan eene beteekenis gegeven is, waardoor men met ééne uitdrukking verschillende gevallen kan omvatten. Intusschen komt het hem voor, dat het bezigen van hetzelfde woord voor verschillende begrippen, ook zijne bedenkelijke zijde heeft. Dat eene voorwaardelijke schuldvordering voorwaardelijk geverifieerd wordt, ligt in den aard der zaak; ook kan men in zóóverre van de vordering des borgs wel beweren, dat zij voorwaardelijk toegelaten wordt als die toelating dan geacht kan worden plaats te hebben onder de ontbindende voorwaarde, dat de hoofdschuldeischer zelf niet opkomt. Doch van eene vordering, die, ofschoon betwist wordende, door den rechter-commissaris voorloopig wordt toegelaten, in afwachting dat over het verificatiegeschil zal zijn beslist, kan niet dan in oneigenlijken zin worden gezegd, dat zij *voorwaardelijk* toegelaten wordt: de voorwaarde zou dan deze moeten zijn, dat het verificatiegeschil ten voordeele van den schuldeischer, wiens vordering betwist is, wordt beslist. In dit geval ware het beter van *voorloopig* toegelaten schuldvorderingen te spreken; zoo behalve in art. 82 ook in de artt. 84, 125, 142 en 145, 163 laatste lid [**84, 125, 142, 145, 163**]; terwijl in de artt. 181 en 189 [**181** en **189**] naast VOORWAARDELIJK *geverifieerde schuldvorderingen* en den VOORWAARDELIJK *geverifieerden schuldeischer*, VOORLOOPIG *geverifieerde schuldvorderingen* en de VOORLOOPIG *geverifieerde schuldeischers* behoorden genoemd te worden.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 82. Aan de bedenking van den Raad van State met betrekking tot de preferente crediteuren is door weglating van het woord *concurrente* te gemoet gekomen.

Ter beantwoording van 's Raads opmerkingen betreffende de terminologie van het ontwerp, veroorlooft de ondergeteekende zich te verwijzen naar de in de Memorie van Toelichting opgenomen algemeene beschouwingen over de 5de afdeeling van Titel I, sub 4°. [zie aldaar]. De wijzigingen aangebracht in de artt. 120, 159, 181, 183 en 189 [**120, 159, 181, 183,** en **189**] staan daarmede in verband.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 81. *Tweede lid.* In plaats van »na de verificatie" wenschten sommigen, ten einde kwade praktijken te voorkomen, te lezen: »na de faillietverklaring".

Er bestaat geen bezwaar tegen verandering van »na de verificatie" in »na de faillietverklaring".

G. O. artt. 81 en 82 = **artt. 81** en **82** der wet.

Artikel 83.

Ten behoeve van de schuldeischers, die zich op eene vergadering hebben doen vertegenwoordigen, worden alle oproepingen voor latere vergaderingen en alle kennisgevingen aan den gemachtigde gedaan, ten ware zij den curator schriftelijk verzoeken, dat die oproepingen en kennisgevingen aan hen zelve of aan een anderen gemachtigde geschieden.

O. R. O. Art. 83 (83). Ten behoeve van de schuldeischers, die zich op eene vergadering hebben doen vertegenwoordigen, worden alle oproepingen voor latere vergaderingen en alle kennisgevingen aan den gevolmachtigde gedaan, ten ware zij den curator schriftelijk verzoeken, dat die oproepingen en kennisgevingen aan hen zelve of aan een anderen gevolmachtigde worden gedaan.

Memorie van Toelichting.

Art. 83. De gemachtigde, die den schuldeischer op eene vergadering vertegenwoordigt, mag geacht worden voor het geheele faillissementsproces gekozen te zijn, tenzij de schuldeischer uitdrukkelijk van het tegendeel doet blijken. Het is vooral voor den buitenlandschen, of liever voor elken elders wonenden schuldeischer van groot belang, dat alle verdere oproepingen rechtstreeks gedaan worden aan zijn agent of vertegenwoordiger, die door zijne tegenwoordigheid ter plaatse eerder in staat zal zijn de noodige maatregelen te nemen. Het voorschrift van artikel 828 Wetboek van Koophandel is door de practijk reeds lang veroordeeld. Bij het proces-verbaal der vergadering wordt zelden of nooit woonplaats gekozen. Trouwens, de meeste curators zijn zoo beleefd zich niet aan de woorden van het tweede lid van artikel 828 Wetboek van Koophandel te houden. Zij adresseeren de kennisgevingen aan den gemachtigde, en nog nooit heeft zich daarover een schuldeischer beklaagd, integendeel, hij zou zich beklagen indien hij, met een beroep op artikel 828, genoodzaakt werd telkens naar de griffie te gaan om te informeeren of daar ook voor hem een kennisgeving is bezorgd.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 83. Het tweemaal voorkomen van het woord »gedaan" in dit artikel vond men niet fraai.

Vergelijk noot 2 in de aanteekening van het Verslag op art. 21 [**21**,

dl. I bl. 351]. In weerwil daarvan, zij aan het slot »worden gedaan" vervangen door »geschieden".

G. O. art. 83 = **art. 83** der wet, behalve dat voor »gemachtigde" werd gelezen »gevolmachtigde". De latere wijziging geschiedde in overleg met de Regeering op voorstel der Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893.

Artikel 84.

Behalve de door deze wet voorgeschreven vergaderingen, wordt er eene vergadering van schuldeischers gehouden, zoo dikwijls de rechter-commissaris dit noodig oordeelt of hem daartoe door de commissie uit de schuldeischers of door ten minste vijf schuldeischers, vertegenwoordigende één vijfde deel der erkende en der voorwaardelijk toegelaten schuldvorderingen, een met redenen omkleed verzoek wordt gedaan.

In elk geval bepaalt de rechter-commissaris dag, uur en plaats der vergadering, waartoe de stemgerechtigde schuldeischers ten minste tien dagen van te voren door den curator worden opgeroepen, bij advertentie in het nieuwsblad of de nieuwsbladen vermeld in artikel 14 en bij brieven, beide vermeldende het in de vergadering te behandelen onderwerp.

O. R. O. Art. 84 (84) = **art. 84** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 84. Het Wetboek van Koophandel kent geen andere vergaderingen van schuldeischers dan die tot verificatie der schuldvorderingen of raadpleging over een aangeboden akkoord. Al staat dit niet gelijk met een verbod en al mag dus aangenomen worden dat de Rechter-Commissaris de bevoegdheid bezit ook voor andere doeleinden vergaderingen bijeen te roepen, toch is het wenschelijk omtrent dit punt eene uitdrukkelijke bepaling in de wet op te nemen; zelfs is dit noodzakelijk, wanneer men, gelijk in het Ontwerp wordt voorgesteld, aan de commissie uit de schuldeischers en aan een bepaald aantal schuldeischers het recht wil verleenen de belegging eener vergadering te vorderen. § 85 Konk. Ord. heeft daarbij tot voorbeeld gestrekt. Bedoelde § geeft evenwel het recht, om bijeenroeping eener vergadering te vorderen, ook aan den curator. In het Ontwerp is dit niet overgenomen uit overweging dat, waar de meening van den curator omtrent de noodzakelijkheid eener vergadering noch steun vindt bij den Rechter-Commissaris noch bij de commissie uit de schuldeischers of het door artikel 84 gevorderde aantal schuldeischers, aan die noodzakelijkheid ernstig mag worden getwijfeld. Daar elke vergadering kosten medebrengt, is het beter dat onder dergelijke omstandigheden de vergadering achterwege blijft.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 84. *Eerste lid.* Men vroeg, wat de Regeering zich voorstelt, dat aanleiding zal wezen tot het bijeenroepen eener vergadering, als hier bedoeld. Kan de schuldeischer zich daarop doen vergezellen door een advocaat?

»Vijf schuldeischers." Ten einde onnoodige kosten en moeite te voorkomen, wenschten eenigen dit imperatief voorschrift te doen vervallen. De rechter-commissaris moet de bevoegdheid hebben om te beslissen, of al dan niet aan het verlangen zal worden voldaan.

Waarom moet de oproeping altijd ten minste tien dagen van te voren plaats hebben? Men meende, dat dit zonder bezwaar aan den rechter-commissaris kon overgelaten worden.

In groote faillissementen kan de vereffening tot eene vergadering aanleiding geven, bijv. om te beslissen over de overneming en bloc van alle activiteiten of een deel daarvan. Ook als het eene belangrijke dading betreft (art. 104 [104]), kan de commissie of de rechter-commissaris eene raadpleging der vergadering wenschelijk achten.

De schuldeischers kunnen zich door een advocaat doen vertegenwoordigen en dus ook doen vergezellen.

Er is geen aanleiding om noodelooze aanvragen of wel misbruiken te duchten; gewoonlijk zijn er geen grooter vijanden van het maken van kosten, dan de schuldeischers. En waar vijf hunner, die een vijfde der schulden hebben te vorderen, het verzoek doen, kan men daar aannemen, dat er geen voldoende reden zou zijn voor eene vergadering?

Behoud van den termijn van ten minste *tien* dagen is wenschelijk om een behoorlijken termijn van oproeping ook voor ver afwonende schuldeischers wettelijk te waarborgen en ook hen in de gelegenheid te stellen, aan de vergadering deel te nemen.

G. O. art. 84 = **art. 84** der wet.

---

§ 5. *Van de rechterlijke beschikkingen.*

Artikel 85.

Alle beschikkingen in zaken, het beheer of de vereffening des faillieten boedels betreffende, worden door de rechtbank in het hoogste ressort gewezen, behalve in de gevallen waarin het tegendeel is bepaald.

Artikel 86.

Alle beschikkingen in zaken, het beheer of de vereffening des faillieten boedels betreffende, ook die welke niet uitgaan van de rechtbank, zijn uitvoerbaar bij voorraad en op de minuut, tenzij het tegendeel is bepaald.

§ 5. *Van de beschikkingen der rechtbank.*

O. R. O. Art. 85 (85). Alle beschikkingen in faillissementszaken wor-

den door de rechtbank in het hoogste ressort gewezen, behalve in de gevallen waarin het tegendeel bepaald is.

Art. 86 (86). Alle beschikkingen in faillissementszaken, waaromtrent niet het tegendeel is bepaald, zijn uitvoerbaar bij voorraad en op de minuut.

Memorie van Toelichting.

Artt. 85, 86. De eigenlijk gezegde faillissementszaken waaronder natuurlijk niet begrepen zijn verificatie-processen en andere burgerlijke gedingen welke voor of tegen den boedel gevoerd worden, maar uitsluitend zaken betreffende de faillissementsafwikkeling, betreffende het beheer en de vereffening des boedels, kunnen gevoegelijk door de Rechtbank in hoogste ressort beslist worden. Zij zijn meer van administratieven aard, en juist de administratie van het faillissement mag niet telkens blootstaan aan de mogelijkheid door hooger beroep onderbroken te worden [1]). Vandaar ook de bepaling van artikel 86. Ook zij strekt om eene geregelde en spoedige beredding des boedels mogelijk te maken [2]).

Bij alle beslissingen van ingrijpenden aard, zooals faillietverklaring, opheffing van het faillissement, homologatie en ontbinding van een akkoord, is het hooger beroep afzonderlijk geregeld.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Artt. 85 en 86. Omtrent de uitdrukking »faillissementszaken" raadplege men het aangeteekende bij art. 65 [**65**, hiervoor bl. 3].

In beide artikels wordt »faillissementszaken" ook vervangen door »in zaken, het beheer of de vereffening des faillieten boedels betreffende".

Art. 86. Volgens het opschrift dezer paragraaf zijn hier alleen bedoeld de beschikkingen *der rechtbank*. Blijkbaar is echter bedoeld: alle beschikkingen, ook die, welke niet van de rechtbank uitgaan. De noodzakelijkheid hiervan komt bijv. uit bij art. 100 [**100**].

Indien de in art. 100 [**100**] bedoelde beschikking schriftelijk wordt gegeven, moet zij ook op de minuut ten uitvoer gelegd kunnen worden. Om aan de gemaakte opmerking tegemoet te komen, wordt het artikel aldus gelezen: »Alle beschikkingen in zaken, het beheer of de vereffening des faillieten boedels betreffende, ook die, welke niet uitgaan van de rechtbank, zijn uitvoerbaar bij voorraad en op de minuut, tenzij het tegendeel is bepaald".

In verband daarmede wordt het opschrift van § 5 gewijzigd in: »*Van de rechterlijke beschikkingen*".

M. B. 23 Maart 1893. Art. 85. Het slot luidt: »tegendeel is bepaald".

G. O. artt. 85 en 86 = **artt. 85** en **86** der wet.

---

[1]) Vgl. art. 583 Code de Comm. fr. (1838) en 465 Code de Comm. belg. (1851).
[2]) Evenzoo art. 465 pr. Code de Comm. belg. (1851): „Tout jugement rendu en matière de faillite est exécutoire par provision".

VIERDE AFDEELING.

Van de voorzieningen na de faillietverklaring en van het beheer des curators.

Artikel 87.

De rechtbank kan bij het vonnis van faillietverklaring of te allen tijde daarna, doch in het laatste geval niet dan op voordracht van den rechter-commissaris, of op verzoek van den curator of van een of meer der schuldeischers en na den rechter-commissaris gehoord te hebben, bevelen, dat de gefailleerde in verzekerde bewaring worde gesteld, hetzij in een huis van bewaring, hetzij in zijne eigene woning onder het opzicht van eenen dienaar der openbare macht.

Het bevel hiertoe wordt door het Openbaar Ministerie ten uitvoer gelegd.

Dit bevel is voor niet langer dan dertig dagen geldig, te rekenen van den dag waarop het ten uitvoer is gelegd. Aan het einde van dien termijn kan de rechtbank, op voordracht van den rechter-commissaris of op een verzoek en na verhoor als in het eerste lid bedoeld, het bevel voor ten hoogste dertig dagen verlengen. Daarna kan hetzelfde telkens op dezelfde wijze voor ten hoogste dertig dagen geschieden.

O R. O. Art. 87 (87). De rechtbank kan bij het vonnis van faillietverklaring of te allen tijde daarna, doch in het laatste geval niet dan op voordracht van den rechter-commissaris of op verzoek van den curator, of van een of meer der schuldeischers, bevelen, dat de gefailleerde in verzekerde bewaring worde gesteld, hetzij in een huis van bewaring, hetzij in zijne eigene woning onder het opzicht van eenen dienaar der openbare macht.

Het bevel hiertoe wordt door het Openbaar Ministerie ten uitvoer gelegd.

Memorie van Toelichting.

Artt. 87—90. De regels omtrent de inbewaringstelling van den gefailleerde worden thans gevonden in de artikelen 789 en 790 Wetboek van Koophandel. In hoofdzaak zijn de bepalingen van die artikelen in het Ontwerp overgenomen, met verduidelijking hier en daar der redactie. Nieuw is alleen de bepaling van art. 89 [89] Ontwerp.

Indien de gefailleerde zich opzettelijk verwijdert of weigert de verplichtingen, hem in het belang der schuldeischers opgelegd, na te komen, is inbewaringstelling het aangewezen dwangmiddel om hem tot zijnen plicht te brengen. De ondervinding leert bovendien, dat eene eenigszins

strengere behandeling van den gefailleerde, dan onder het geldend recht mogelijk is, of althans plaats heeft, alleszins gewenscht mag heeten [1]).

Advies van den Raad van State.

Art. 87. Art. 789 al. 1 van het Wetboek van Koophandel bepaalt, dat de rechtbank na de faillietverklaring *op verslag van den rechter-commissaris* bevelen kan, dat de gefailleerde in verzekerde bewaring worde gesteld. In art. 87 van het ontwerp wordt van den rechter-commissaris geene melding gemaakt. Vindt dit zijne reden in art. 65 [65], hetwelk de rechtbank verplicht alvorens in eenige faillissementszaak eene beslissing te geven den rechter-commissaris te hooren, en acht de Minister het na deze algemeene bepaling niet noodig hier een verslag van den rechter-commissaris voor te schrijven, dan kan de Raad zich daarbij neerleggen, al moet het woord *faillissementszaak* dan in eene zeer ruime beteekenis worden opgevat. Hij zoude er echter niet in kunnen berusten, dat de beslissing geheel buiten den rechter-commissaris omging, daar het hier de persoonlijke vrijheid van den gefailleerde geldt.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 87. Dat de rechter-commissaris gehoord moet worden alvorens de rechtbank de in verzekerde bewaring- of invrijheidstelling van den gefailleerde kan gelasten, volgt, naar den ondergeteekende voorkomt, uit art. 65 [65]. Daardoor wordt, naar zijne meening, aan de uitdrukking *faillissementszaak*, in laatstgemeld artikel voorkomende, geen ruimere beteekenis toegekend dan haar toekomt.

Bij nadere overweging schijnt het raadzaam ook den rechter-commissaris het recht van initiatief toe te kennen, om de inbewaringstelling van den gefailleerde aan de rechtbank te verzoeken, evenals hem bij art. 88 [88] de bevoegdheid is toegekend om het initiatief te nemen tot ontslag van den gefailleerde uit de verzekerde bewaring.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 87. *Eerste lid.* »In zijne eigene woning onder het opzicht van eenen dienaar der openbare macht". Hoe heeft men zich dit voor te stellen? Men meende, dat art. 789 Wetboek van Koophandel in dit opzicht nooit was uitgevoerd. Is de regeling niet te hard en zou zij al-

[1]) Art. 455 Code de Comm. fr. (1838) beveelt als regel inhechtenisstelling van den gefailleerde bij het vonnis van faillietverklaring. (Par le jugement qui déclarera la faillite, le tribunal ordonnera . . . . le dépôt de la personne du failli dans la maison d'arrêt pour dettes ou la garde de sa personne par un officier de police ou de justice ou par un gendarme). Alleen als de gefailleerde de bepalingen van de artt. 438 en 439 (aangifte binnen 3 dagen na de staking van betaling onder overlegging van een balans) heeft nagekomen, mag hij op vrije voeten gelaten worden, art. 456. De Belgische wet heeft een tegenovergesteld uitgangspunt; dat de schuldenaar in vrijheid blijft is de regel; hij *moet* echter in hechtenis gesteld worden bij nietvoldoening aan zijne verplichting tot aangifte en overlegging van stukken, alsook wanneer hij opzettelijk onjuiste inlichtingen geeft (art. 467 al. 1). Verg. verder over de uitvoering van het bevel tot inhechtenisstelling: artt 460 en 461 Code de Comm. fr. (1838) en art. 467 al. 2 Code de Comm. belg. (1851); over het ontslag tegen cautiestelling: artt. 472 en 473 (Frankrijk) en art. 481 (België). De K. Ord. laat alles aan den kantonrechter over, § 93 al 2: „Das Gericht kann . . . . die Haft (des Gemeinschuldners) anordnen wenn er die ihm von dem Gesetze auferlegten Pflichten nicht erfüllt, oder wenn es zur Sicherung der Masse nothwendig erscheint". Daarentegen worden in de Engelsche wet de gevallen waarin „arrest of debtor" toegelaten is omstandig aangewezen, sec. 25 Bankr. Act. 1883.

thans niet nader omschreven behooren te worden? Een voorschrift, waarbij, zonder aanvoering van redenen en zonder tijdsbepaling, tot inbewaringstelling wordt gemachtigd, behoorde, meende men, in dit ontwerp en eigenlijk in onze geheele wetgeving niet tehuis. Wel wordt in de Memorie van Toelichting aangevoerd, »dat eene eenigszins strengere behandeling van den gefailleerde, dan onder het geldend recht mogelijk is, of althans plaats heeft, alleszins gewenscht mag heeten", doch men meende, dat de gevallen, waarin het dwangmiddel zal kunnen worden aangewend, althans in het artikel behoorden te worden opgenomen.

Voorts werd gevraagd, wie de kosten der verzekerde bewaring draagt. Zij komen, daar hier geen sprake is van gevangenisstraf, niet ten laste van den staat. Door sommigen werd betoogd, dat zij ten laste des boedels moeten komen, zooals ook het bedrag der zekerheidstelling bij niet-verschijning des gefailleerden ten voordeele des boedels komt.

De Commissie van Voorbereiding, kennis genomen hebbende van het door den Raad van State bij dit artikel opgemerkte en van het antwoord, door de Regeering daarop gegeven, acht het wenschelijk, in het artikel te bepalen, dat het advies van den rechter-commissaris altijd zal worden gevraagd.

Opsomming van de gevallen, waarin het noodig kan zijn, het dwangmiddel aan te wenden, is ondoenlijk. Het zal ook geheel van de omstandigheden afhangen, of het in een gegeven geval wenschelijk is. De beslissing moet daarom voor elk concreet geval aan den rechter worden overgelaten. Dit kan ook veilig geschieden. Is er toch gedurende meer dan eene halve eeuw ooit gebleken van een verkeerd gebruik, laat staan misbruik, van art. 789 Wetboek van Koophandel? Stelliger ontkenning dezer vraag is niet mogelijk, dan door de in het Verslag uitgedrukte meening, »dat art. 789 in dit opzicht nooit was uitgevoerd".

De kosten komen uit den aard der zaak ten laste van den boedel, in welks belang de maatregel wordt uitgelokt en genomen en te welks bate c.q. ook het bedrag der zekerheidstelling komt (art. 88 [88], tweede lid).

Ter voldoening aan den wensch van de Commissie, is in het eerste lid achter »een of meer der schuldeischers" ingevoegd: »en na den rechter-commissaris gehoord te hebben".

De Minister verklaarde, op aandrang der Commissie, die daarbij op art. 116 van het Wetboek van Strafvordering wees, zich bereid, als waarborg voor den gefailleerde, hier ter plaatse een voorschrift op te nemen, inhoudende, dat na een bepaalden termijn, bijv. van dertig dagen, het bevel der rechtbank verlenging noodig zal hebben.

G. O. art. 87 = **art. 87** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Artt. **87—89.** Tegen de hier aan de rechtbank toegekende bevoegdheid om den gefailleerde in

Antwoord der Regeering.

Eene meer dan vijftigjarige ondervinding heeft nooit van een verkeerd gebruik, laat staan misbruik,

bewaring te stellen, bestond in eene afdeeling bezwaar. Zonder eenigen grond te behoeven op te geven, kan de rechtbank, zoolang het faillissement duurt, den gefailleerde doen opsluiten, en moet dat zelfs doen in geval van art. **89**. Door deze bepaling wordt het bestaande recht verscherpt. Dit treft te meer, omdat voortdurend in het ontwerp is beweerd, dat het faillissement alleen de goederen en geenszins den persoon treft. Verscheidene leden achtten in allen gevalle de imperatieve bepaling van art. **89** niet gewenscht.

van art. 789 Wetboek van Koophandel doen blijken, niettegenstaande ook deze bepaling den rechter de verplichting niet oplegt een grond voor zijn bevel op te geven. Tegenover verscherping van het bestaande recht, waarop in eene afdeeling werd gewezen, staat, dat het bestaande recht door de bepaling van het derde lid van art. **87** juist ten gunste van den gefailleerde is gewijzigd. Is verder het medelijden voor den failliet, die *zonder geldige reden* en *opzettelijk* eene hem opgelegde verplichting niet nakomt, niet misplaatst, te meer daar het ontwerp geene andere eischen stelt dan die alleszins redelijk zijn?

Eindelijk: er wordt hier geen inbreuk gemaakt op het beginsel dat het faillissement alleen de goederen, niet den persoon treft. Niet omdat hij failliet is verklaard, maar omdat hij eene wettelijke verplichting niet nakomt, dus ten gevolge van zijn eigen daad of nalatigheid, wordt hij in bewaring gesteld.

Artikel 88.

De rechtbank heeft de bevoegdheid, op voordracht van den rechter-commissaris, of op verzoek van den gefailleerde, dezen uit de verzekerde bewaring te ontslaan, met of zonder zekerheidstelling, dat hij te allen tijde op de eerste oproeping zal verschijnen.

Het bedrag der zekerheidstelling wordt door de rechtbank bepaald en komt bij niet-verschijning des gefailleerden ten voordeele des boedels.

O. R. O. Art. 88 (88) = **art. 88** der wet.

Memorie van Toelichting.

[Zie op artt. **87**].

Advies van den Raad van State.

Art. 88. Ook hier wordt het hooren van den rechter-commissaris niet voorgeschreven, bijaldien de gefailleerde verzocht uit de verzekerde bewaring ontslagen te worden, wat in art. 789 alin. 3 van het Wetboek van Koophandel gedaan wordt. De Raad meent hierbij hetzelfde te moeten opmerken als bij het vorige artikel.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 88. De ondergeteekende veroorlooft zich te verwijzen naar het op het voorgaande artikel aangeteekende.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 88. Men vroeg, of ook niet de curator tot de hierbedoelde voordracht bevoegd behoort te wezen, voor het geval de rechter-commissaris onwillig mocht zijn, daartoe over te gaan.

Nog eens de vraag, door wien het bedrag der zekerheidstelling wordt voldaan. Niet door den gefailleerde, die niets bezit. Derhalve door een derde, die alzoo in zijn vermogen wordt gestraft, wanneer de gefailleerde niet op de eerste oproeping verschijnt.

Noodzakelijkheid om ook den curator tot de voordracht tot ontslag bevoegd te verklaren bestaat er niet, omdat de gefailleerde te allen tijde zelf het ontslag kan verzoeken. Bovendien zou het strijden met de economie van het ontwerp, volgens hetwelk alleen de rechter-commissaris, niet ook de curator, voordrachten aan de rechtbank doet.

De onderstelling, dat de zekerheid door een derde zal moeten gesteld worden, is juist. Wordt aan de verplichting, tot welker waarborg de zekerheid gegeven is, niet voldaan, dan moet het bedrag verbeurd zijn. Dit is niet alleen niet onbillijk, maar noodzakelijk; waartoe anders de zekerheid?

G. O. art. 88 = **art. 88** der wet.

Verslag van de Eerste Kamer met Regeeringsantwoord.

[Zie op art. **87**].

Artikel 89.

Het verzoek tot inbewaringstelling van den gefailleerde moet toegestaan worden, indien het gegrond is op het zonder geldige reden opzettelijk niet-nakomen van de verplichtingen hem opgelegd in de artikelen 91, 105 en 116.

O. R. O. Art. 89 (89). Het verzoek tot inbewaringstelling van den gefailleerde moet toegestaan worden, indien het gegrond is op het opzettelijk niet-nakomen van de verplichtingen hem opgelegd in de artikelen 91, 105 en 116.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art **87**].

Advies van den Raad van State.

Art. 89. Hoezeer deze bepaling nuttig kan werken, komt zij den Raad van State wel wat te gestreng voor; alleen daar waar de gefailleerde *opzettelijk* in strijd gehandeld heeft met art. 91, art. 105 of art. 116 [**81**, **105**, **116**], behoort het verzoek tot inbewaringstelling niet te kunnen worden afgewezen.

De Raad geeft mitsdien in overweging, dat in plaats van *het niet nakomen* gelezen worde: *het opzettelijk niet-nakomen.*

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 89. Aan de opmerking van den Raad van State is gevolg gegeven.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 89. Zullen hier strafrechtelijke beginselen worden toegepast? De Memorie van Toelichting zwijgt hieromtrent.

De bedoeling der vraag is niet duidelijk; of de omstandigheden, in het artikel genoemd, aanwezig zijn, is een quaestio facti, door den rechter in elk bijzonder geval te beoordeelen. Nevens *opzettelijk* wordt echter in het artikel, vóór dat woord, bijgevoegd »zonder geldige reden", in overeenstemming met art. 194 Wetboek van Strafrecht.

G. O. art. 89 = **art. 89** der wet.

Verslag van de Eerste Kamer met Regeeringsantwoord.

[Zie op art. **87**].

Artikel 90.

In alle gevallen, waarin de tegenwoordigheid van den gefailleerde bij deze of gene bepaalde werkzaamheid, den boedel betreffende, vereischt wordt, zal hij, zoo hij zich in verzekerde bewaring bevindt, op last van den rechter-commissaris uit de bewaarplaats kunnen worden overgebracht.

De last hiertoe wordt door het Openbaar Ministerie ten uitvoer gelegd.

O. R. O. Art. 90 (90). In alle gevallen, waarin de tegenwoordigheid van den gefailleerde bij deze of gene bepaalde werkzaamheid, den boedel betreffende, vereischt wordt, zal hij, zoo hij zich in gijzeling of in verzekerde bewaring bevindt, op last van den rechter-commissaris uit de bewaarplaats kunnen worden overgebracht.

De rechter-commissaris neemt de vereischte maatregelen tegen de ontsnapping van den gefailleerde.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art. **87**].

Advies van den Raad van State.

Art. 90. In dit artikel is naast *verzekerde bewaring gijzeling* genoemd. Dit kan alleen zijn geschied met het oog op den tijd, die na de faillietverklaring nog moet verstrijken alvorens het vonnis in kracht van gewijsde gegaan is. Immers ingevolge het tweede lid van art. 33 [**33**] houdt de gijzeling op, zoodra het vonnis van faillietverklaring kracht van gewijsde heeft verkregen; hetzij dat de gefailleerde dan wordt ontslagen, hetzij dat hij onmiddellijk weder in bewaring worde gesteld krachtens art. 87 [**87**].

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 90. De zienswijze van den Raad van State wordt door den ondergeteekende ten volle gedeeld.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 90. *Tweede lid.* Men vroeg, op welke wijze de rechter-commissaris de hierbedoelde maatregelen neemt en of deze, en niet het openbaar ministerie, de verantwoordelijkheid daarvoor zal dragen. Wenschelijker scheen het, de uitvoering dezer maatregelen, evenals zulks bij art. 87 [87] is geschied, aan het openbaar ministerie over te laten.

Aan de gerezen bedenking wordt te gemoet gekomen door het tweede lid te lezen: »De last hiertoe wordt door het Openbaar Ministerie ten uitvoer gelegd".

In het eerste lid vervallen de woorden: »in gijzeling of". Zie artt. 33 en 87 [33 en 87].

G. O. art. 90 = **art. 90** der wet.

Artikel 91.

Gedurende het faillissement mag de gefailleerde zonder toestemming van den rechter-commissaris zijne woonplaats niet verlaten.

O. R. O. Art. 91 (91) = **art. 91** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 91. De voorbeelden dat de gefailleerde, die geen kans ziet een akkoord aan te bieden, zonder zich verder aan zijn boedel gelegen te laten liggen, naar elders vertrekt, zijn niet zeldzaam. Terecht wordt in dit euvel door de Belgische, Italiaansche en Duitsche wetten, op de wijze, thans ook in dit artikel aangenomen, voorzien [1]). De sanctie der voorgestelde bepaling ligt in artikel 89.

G. O. art. 91 = **art. 91** der wet.

Artikel 92.

De curator zorgt, dadelijk na de aanvaarding zijner betrekking, door alle noodige en gepaste middelen voor de bewaring des boedels. Hij neemt onmiddellijk de boeken, gelden, kleinoodiën, effecten en andere papieren van waarde tegen ontvangbewijs onder zich. Hij is bevoegd de gelden aan den ontvanger voor de gerechtelijke consignatiën in bewaring te geven.

O. R. O. Art. 92 (92). De curator zorgt dadelijk na de aanvaarding zijner betrekking door alle noodige en gepaste middelen voor de bewaring des boedels. Hij neemt onmiddellijk de boeken, gelden,

---

[1]) Verg. art. 482 al. 1 Code de Comm. belg. (1851), art. 698 Cod. di Comm. ital. en § 93 al. 1. Konk. Ord.

effecten en andere papieren van waarde, tegen ontvangbewijs onder zich. Hij is bevoegd de gelden aan den ontvanger voor de gerechtelijke consignatiën in bewaring te geven.

Memorie van Toelichting.

Art. 92. Het is van het grootste belang dat den schuldenaar terstond de gelegenheid ontnomen worde om de boeken alsnog te wijzigen of bij te werken. Vandaar het *imperatieve* voorschrift dat de curator deze onder zich moet nemen onmiddellijk bij zijn eerste bezoek aan des gefailleerden woning of kantoor. Gelijke verplichting wordt hem opgelegd ten aanzien van geld, effecten en andere papieren van waarde, daar op deze voor den boedel zoo gewichtige zaken moeilijk het oog is te houden, en verzegeling of beschrijving van den boedel niet altijd op staanden voet kan plaats hebben. Zonder een dezer maatregelen af te wachten, behooren de bedoelde baten reeds dadelijk aan de macht van den gefailleerde onttrokken te worden. Dit kan geschieden door ze naar elders, met name naar de woning des curators over te brengen, maar ook door ze te plaatsen in een brandkast des gefailleerden of een kamer van het door dezen bewoonde huis, indien slechts de curator de sleutels onder zich houdt. Ook dan heeft hij de bedoelde baten »onder zich genomen". De gefailleerde vindt zijne décharge in het ontvangbewijs dat de curator hem ter hand stelt.

Het kan zijn, dat de curator de verantwoordelijkheid, die de bewaring van de voorhanden gelden medebrengt, liever niet wenscht te dragen, bijv. omdat hij daarvoor te zijnent geene goede bewaarplaats heeft. Aan dit bezwaar is gereedelijk te gemoet te komen door hem de bevoegdheid te verleenen de aanwezige contanten bij den ontvanger der registratie in bewaring te geven.

Onder *papieren van waarde* zijn te verstaan al die documenten, wier bezit noodzakelijk is tot het uitoefenen van het daarin omschreven of daaraan verbonden recht, al is ook de inhoud van dat recht iets anders dan eene praestatie in geld: bijv. cognossementen, ceelen en dergelijke.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 92. Wat de boeken betreft, wilde men deze bepaling facultatief stellen. Bij groote boedels zal het vaak voor den geregelden gang van zaken wenschelijk zijn, dat steeds over de boeken beschikt kan worden.

Onder den curator worden de boeken niet aan beschikking onttrokken. Ze onder handen van den gefailleerde te laten zou gevaarlijk, althans niet raadzaam zijn.

In het artikel wordt achter »gelden" ingevoegd: »kleinoodiën". Zie bij artt. 102 en 103 [**102** en **103**].

G. O. art. 92 = **art. 92** der wet.

Artikel 93.

De curator doet, zoo hij of de rechter-commissaris dit noodig acht, dadelijk den boedel verzegelen.

De verzegeling geschiedt door den kantonrechter.

Buiten de verzegeling blijven, doch worden in het procesverbaal kortelijk beschreven, de goederen vermeld in de arti-

kelen 21, n°. 1 en 92, alsmede de voorwerpen tot het bedrijf van den gefailleerde vereischt, indien dit wordt voortgezet.

O. R. O. Art. 93 (93). De curator gaat, zoo hij of de rechter-commissaris dit noodig acht, dadelijk tot verzegeling van den boedel over.

De verzegeling geschiedt door den kantonrechter.

Buiten de verzegeling blijven, doch worden in het proces-verbaal kortelijk beschreven, de goederen vermeld in de artikelen 21 n°. 1 en 92, alsmede de voorwerpen tot het bedrijf van den gefailleerde vereischt, indien dit wordt voortgezet.

Memorie van Toelichting.

Art. 93. Met het oog op de geringe faillissementen is de verzegeling *facultatief* gesteld. Een *imperatief* voorschrift zou verzegeling noodig maken in tal van gevallen, waarin zij zeer goed gemist kan worden en tot geheel onnoodige opvoering der kosten aanleiding zou geven.

De curator kan het nut en de noodzakelijkheid van dezen maatregel het beste beoordeelen; hem tot verzegeling te verplichten, als de boedelbeschrijving niet in één dag kan worden opgemaakt, is verkeerd [1]).

Al. 3. Uit het proces-verbaal moet blijken wat buiten de verzegeling is gebleven.

Advies van den Raad van State.

Art. 93, *alin.* 2. De bedenkingen welke de Raad heeft tegen deze bepaling, die het doen der verzegeling — thans taak des kantonrechters — aan den notaris opdraagt, zijn bij art. 7 [7, dl. I bl. 280] tweede lid, reeds uiteengezet.

De Raad veroorlooft zich eerbiedig daarnaar te verwijzen. Ook de *ontzegeling*, waarvan in art. 94 [94], laatste lid, sprake is, behoort zijns inziens niet door den notaris, maar door den kantonrechter te geschieden.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 93, *al.* 2. Dat aan den wensch van den Raad van State om den kantonrechter de verzegeling op te dragen, is voldaan, is reeds boven ad art. 7 [7] opgemerkt.

Uit de opdracht aan den kantonrechter van de verzegeling volgt, dat diezelfde ambtenaar met de ontzegeling is belast.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 93. *Eerste lid.* Men zou deze bepaling wenschen te lezen: »De curator doet, zoo hij of de rechter-commissaris dit noodig acht, dadelijk den boedel verzegelen". Immers de verzegeling zelve geschiedt niet door den curator.

De voorgestelde redactie wordt gaarne overgenomen.

G. O. art. 93 = **art. 93** der wet.

[1]) Terwijl art. 468 Code de Comm. belg. (1851), art. 455 Code de Comm. fr. (1838) en 739 Cod. di Comm. ital. verzegeling van den boedel bevelen tenzij de inventaris den éérsten dag kan worden opgemaakt, laat § 112 K. Ord. de al of niet-verzegeling geheel aan het goedvinden van den curator over.

Artikel 94.

De curator gaat zoo spoedig mogelijk over tot het opmaken van eene beschrijving des faillieten boedels.

De boedelbeschrijving kan ondershands worden opgemaakt en de waardeering door den curator geschieden, een en ander onder goedkeuring van den rechter-commissaris.

De leden der voorloopige commissie uit de schuldeischers zijn bevoegd bij de beschrijving tegenwoordig te zijn.

O. R. O. Art. 94 (94) = **art. 94** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 94. Alinea 2 is opzettelijk facultatief geredigeerd, ten einde de bepaling van het artikel geschikt te maken zoowel voor groote als kleine faillissementen [1]). Onderhandsche boedelbeschrijving en waardeering door den curator worden ook thans toegelaten door de artikelen 800 en 798 al. 1 Wetboek van Koophandel. In de practijk wordt vooral van de bevoegdheid tot onderhandsche boedelbeschrijving een zeer veelvuldig gebruik gemaakt.

G. O. art. 94 = **art. 94** der wet.

Beraadslaging in de Eerste Kamer.

[Zie hiervoor bl. 24].

Artikel 95.

Van de goederen, vermeld in artikel 21, n°. 1, wordt een staat aan de beschrijving gehecht; die, vermeld in artikel 92, worden in de beschrijving opgenomen.

O. R. O. Art. 95 (95) = **art. 95** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 95. Wat als niet voor beslag vatbaar aan den gefailleerde wordt gelaten moet nauwkeurig blijken, opdat daaromtrent later geen onzekerheid mogelijk zij en ook de curator zich te allen tijde kunne verantwoorden. De goederen in artikel 92 [**92**] genoemd, die buiten de verzegeling blijven, omdat zij zich onder den curator bevinden, behooren natuurlijk in de boedelbeschrijving opgenomen te worden.

G. O. art. 95 = **art. 95** der wet.

---

[1]) Verg. België, art. 488; Frankrijk, art. 479 en 480; Italië, art. 74 en 741; Konk. Ord. § 113.

Artikel 96.

De curator gaat dadelijk na de beschrijving van den boedel over tot het opmaken van eenen staat, waaruit de aard en het bedrag van de baten en schulden des boedels, de namen en woonplaatsen der schuldeischers, alsmede het bedrag der vorderingen van ieder hunner blijken.

O. R. O. Art. 96 (96). De curator gaat dadelijk na de beschrijving van den boedel over tot het opmaken van eenen staat, als bedoeld in artikel 5.

Memorie van Toelichting.

Art. 96. De hierbedoelde staat is de balans van de artikelen 801—804 Wetboek van Koophandel. Deze zoogenaamde balans, beter: staat der activa en passiva, is een te belangrijk stuk, — immers voor den curator de legger ter beoordeeling van de ter verificatie aangeboden vorderingen — om de opmaking daarvan geheel aan den failliet over te laten, zooals de artikelen 801 en 803 Wetboek van Koophandel doen. Veeleer behoort de samenstelling van dusdanigen staat een der eerste plichten van den curator te wezen; trouwens overeenkomstig artikel 804 Wetboek van Koophandel wordt reeds thans de balans nagenoeg altijd door den curator opgemaakt. De gefailleerde is gehouden hem daartoe de noodige gegevens te verschaffen, artikel 105 j°. artikel 89 [**105** j°. **89**] van het ontwerp. Eventueel kan de rechter-commissaris gebruik maken van de bevoegdheid hem in artikel 66 [**66**] gegeven.

De curator is in elk geval verplicht een staat op te maken, ook al is het faillissement uitgesproken op eigen aangifte van den schuldenaar en dus reeds overeenkomstig artikel 5 [zie op art. **4**] een staat door dezen opgemaakt aanwezig. Immers de curator zal in dat geval toch altijd de juistheid en betrouwbaarheid van de opgaven des gefailleerden nauwkeurig moeten onderzoeken en toetsen. Het is de bedoeling dat hij de resultaten, waartoe hij bij dat onderzoek komt, zal geven in den vorm van een nieuwen staat door hem zelven opgemaakt [1]).

[Verslag van de Tweede Kamer met] Regeeringsantwoord.

Art. 96. Het slot zal luiden: »van eenen staat, waaruit de aard en het bedrag van de baten en schulden des boedels, de namen en woonplaatsen der schuldeischers, alsmede het bedrag der vorderingen van ieder hunner blijken".

G. O. art. 96 = **art. 96** der wet.

Artikel 97.

Door den curator gewaarmerkte afschriften van de boedelbeschrijving en van den staat, vermeld in het voorgaande artikel, worden ter kostelooze inzage van een ieder nedergelegd

[1]) Verg. België, art. 484; Frankrijk. art. 476; Ital., ast. 745; Konk Ord. § 114.

ter griffie van de rechtbank en van het kantongerecht, binnen welks ressort zich de woonplaats, het kantoor of het verblijf van den gefailleerde bevindt, naar gelang de faillietverklaring is uitgesproken door het rechterlijk college van de woonplaats, het kantoor of het verblijf van den gefailleerde. Indien de zetel van het kantongerecht is gevestigd in eene gemeente, waar tevens de zetel is van de rechtbank, waarbij het faillissement aanhangig is, geschiedt de nederlegging uitsluitend ter griffie van dit college.

De nederlegging geschiedt kosteloos.

O. R. O. Art. 97 (97). Door den curator gewaarmerkte afschriften van de boedelbeschrijving en van den staat, vermeld in het voorgaande artikel, worden ter kostelooze inzage van ieder belanghebbende nedergelegd ter griffie van de rechtbank en van het kantongerecht, binnen welks ressort zich de woonplaats, het kantoor of het verblijf van den gefailleerde bevindt, naar gelang de faillietverklaring is uitgesproken door het rechterlijk college van de woonplaats, het kantoor of het verblijf van den schuldenaar. Indien de zetel van het kantongerecht is gevestigd in eene gemeente, waar tevens de zetel is van de rechtbank, waarbij het faillissement aanhangig is, geschiedt de nederlegging uitsluitend ter griffie van dit college.

De nederlegging geschiedt kosteloos.

Memorie van Toelichting.

Art. 97. In het Ontwerp is het stelsel van publiciteit aangenomen. Een der grootste grieven tegen de tegenwoordige regeling van het faillietenrecht, te weten de weinige openbaarheid welke zij geeft aan alle stukken die voor de schuldeischers van belang zijn en licht kunnen werpen op den toestand des boedels, wordt hierdoor weggenomen [1]). Over de nederlegging der hier bedoelde stukken c. q. ter griffie van het kantongerecht, zie men hierboven bl. 10 vlg. [zie dl. I bl. 23].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 97. *Eerste lid.* Wie wordt, zoolang geene verificatie heeft plaats gehad, onder »belanghebbende" verstaan? Zal dit ter beoordeeling aan den griffier worden overgelaten?

Dit over te laten aan den griffier zou niet aangaan. Daar het niet te verwachten is, dat men uit tijdverdrijf of loutere nieuwsgierigheid inzage van de hier bedoelde stukken zal vragen, is het verkieslijk, in plaats van »ieder belanghebbende" te lezen: »een ieder".

[Zie ook op art. **8**, dl I bl. 286].

G. O. art. 97 = **art. 97** der wet.

---

[1]) Nederlegging ter griffie van boedelbeschrijving en balans bevelen artt. 484 en 489 der Belgische wet, artt. 476 en 480 der Fransche wet, en artt. 741 al. 2 en 745 al. 3 Cod. die Comm. ital.: van afschriften van beide stukken § 114 Konk. Ord.

Artikel 98.

De curator is bevoegd het bedrijf van den gefailleerde voort te zetten. Indien er geene commissie uit de schuldeischers is benoemd, heeft hij daartoe de machtiging van den rechter-commissaris noodig.

O. R. O. Art. 98 (98) = **art. 98** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 98. Artikel 797 Wetboek van Koophandel laat *de rechtbank* beslissen over de voortzetting der affaire. Tegen het behoud van dit voorschrift pleit, dat de tusschenkomst van de rechtbank tijdverlies, omslag en kosten medebrengt zonder eenigen waarborg te geven voor eene juistere beslissing; het college toch kan niet anders dan afgaan op het rapport van den rechter-commissaris en de inlichtingen van den curator. Het Ontwerp vordert daarom alleen het inwinnen van het advies der commissie uit de schuldeischers (artikel 78 [**78**]) of wel machtiging van den rechter-commissaris (artikelen 79 en 98 [**79** en **98**]).

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

[Titel I, § 1 . . . .] *Beperking van het aantal faillissementen.* Daarvoor zou, naar sommiger meening, het ontwerp nog meer kunnen doen. Het aangaan van een akkoord wordt nog te zeer vergemakkelijkt. Bovendien wordt bij kleine faillissementen het bedrijf meestal voortgezet; de gefailleerde ontvangt alimentatie, de boedel wordt verslonden. Weet de debiteur, dat sluiting van het bedrijf regel is, dan zal, meende men, aangifte tot faillietverklaring minder lichtvaardig plaats hebben. Men wees er hierbij op, dat art. 98 van het ontwerp de voortzetting van het bedrijf nog meer in de hand werkt, dan het bestaande art. 797 Wetboek van Koophandel, terwijl door art. 177 [**177**] de alimentatie feitelijk ook na de insolventie kan worden voortgezet.

Dat door eene verzwaring van de vereischten voor het tot stand komen van een akkoord en door de sluiting van het bedrijf als regel te stellen, de aangiften tot faillietverklaring minder zullen worden, is mogelijk, maar het is de vraag, of dit op die wijze raadzaam ware. Het is toch te vreezen, dat wijzigt men het ontwerp in de aangegeven richting, de schuldenaar, ook daar, waar hij in een toestand verkeert, die faillietverklaring wettigt, van de aangifte zich zou laten weerhouden, juist met het oog op de zijns inziens te strenge gevolgen voor hem en dat derhalve de boedel grootendeels zou zijn verslonden als later, maar dan ook te laat, de faillissements-toestand intreedt. Of het belang van den boedel medebrengt voortzetting van het bedrijf des gefailleerden, hangt af van de omstandigheden van ieder geval, die alleen kunnen worden beoordeeld door den curator, de commissie uit de schuldeischers en den rechter-commissaris. Aan dezen draagt het ontwerp dan ook de beslissing op, hen daarbij vrijlatende, hoe te beslissen. Noch art. 98, noch art. 177 [**177**] geven hun welke aanleiding ook, om met iets anders, dan het belang van den boedel te rade te gaan. Bij plichtsbetrachting hunnerzijds, die mag en moet worden ondersteld, behoeft er geen vrees te bestaan voor benadeeling des boedels.

Wat de verwijzing naar art. 177 [**177**] betreft, zij er op gewezen, dat daarbij van voortzetting der alimentatie geen sprake kan zijn. Zoodra de vereffening des boedels begonnen is, houdt de alimentatie op (art. 176 j°. art. 100 [**176** j°. **100**]), en opdat de bij art. 177 [**177**] toegekende bevoegdheid tot vergoeding van bewezen diensten niet feitelijk in het verleenen van alimentatie ontaarde, is juist aan den rechter-commissaris de vaststelling van het bedrag dier vergoeding opgedragen.

Art. 98. Sommige leden meenden in deze bepaling eene bevoorrechting van den gefailleerde te zien, ten nadeele van de schuldeischers. Het ontwerp behoorde te voorkomen, dat het bedrijf, in den regel ten koste der crediteuren, kan worden voortgezet. Het is zelfs op dit punt nog vrijgeviger, dan de regeling in het Wetboek van Koophandel; terwijl daar althans de rechtbank in art. 797 bevoegd wordt verklaard hare toestemming tot voortzetting van het bedrijf te verleenen, wordt in dit artikel de bevoegdheid op den curator overgedragen. Waarom wordt de rechter-commissaris niet in deze gekend, als er eene commissie is?

Anderen meenden, dat de bevoegdheid tot het voortzetten der zaak omgezet moest worden in eene verplichting tot niet-voortzetting, wanneer de rechter-commissaris, gehoord den curator en de commissie uit de schuldeischers, zulks beveelt [1]).

Voorts rees de vraag, welk het verband is tusschen dit artikel en art. 64. Wanneer, met machtiging van den rechter-commissaris, de curator het bedrijf van den gefailleerde heeft voortgezet, volgt dan ook uit laatstgenoemd artikel, dat de rechter-commissaris dit weder kan te niet doen?

Ten onrechte wordt in deze bepaling eene bevoorrechting van den gefailleerde gezien. De curator zal ten deze, evenals bij alles, in de eerste plaats met de belangen van den boedel te rade gaan. Machtiging van den rechter-commissaris mag onnoodig heeten, indien de commissie uit de schuldeischers, die dit punt het best kan beoordeelen, advies geeft tot voortzetting van het bedrijf. Van de commissie is geene beslissing in strijd met de belangen van de schuldeischers te verwachten. In elk geval kan dan nog de beslissing van den rechter-commissaris worden ingeroepen, volgens art. 69 of 79 [**69** of **79**]. In geen geval kan dus gezegd worden, dat het artikel de hier bedoelde bevoegdheid op den curator overdraagt.

De omzetting van bevoegdheid tot voortzetting in eene verplichting des curators tot niet-voortzetting, als de rechter-commissaris deze beveelt, verdient geene aanbeveling. Zij zou toch de voortzetting tot regel maken, wat niet gewenscht is. Immers het ontwerp vordert een besluit tot voortzetting, terwijl, werd de door »anderen" gewenschte omzetting bewerkstelligd, een bepaald bevel tot niet-voortzetting noodig zou zijn. Hiertegen kan het bezwaar, door Mr. HINGST geopperd, niet gelden, omdat eene al te formalistische opvatting evenzeer, zoo niet grooter bezwaar, oplevert tegen het andere stelsel.

Zie omtrent het verband tusschen dit artikel en art. 64 [**64**] het antwoord bij dit laatste artikel.

[Zie ook op art. **25**].

G. O. art. 98 = **art. 98** der wet.

---

[1]) Mr. S. J. HINGST, *Rechtsgeleerde Bijdragen en Bijblad* 1886/7, Afdeeling D, bl. 68.

Beraadslaging in de Eerste Kamer.

[Zie hiervoor bl. 24].

Artikel 99.

De curator opent de brieven en telegrammen aan den gefailleerde gericht. Die, welke niet op den boedel betrekking hebben, stelt hij terstond aan den gefailleerde ter hand. De administratie der posterijen en der telegrafie is, na van den griffier ontvangen kennisgeving, verplicht den curator de brieven en telegrammen, voor den gefailleerde bestemd, af te geven, totdat de curator of de rechter-commissaris haar van die verplichting ontslaat of zij de kennisgeving ontvangt, bedoeld in artikel 15.

Protesten, den gefailleerde betreffende, worden gedaan aan den curator.

O. R. O. Art. 99 (99). De curator opent de brieven en telegrammen aan den gefailleerde gericht. Die, welke niet op den boedel betrekking hebben stelt hij terstond aan den gefailleerde ter hand. De administratie der posterijen en der telegrafie is, na van den griffier der rechtbank ontvangen kennisgeving, verplicht den curator de brieven en telegrammen, voor den gefailleerde bestemd, af te geven.

Protesten, den gefailleerde betreffende, worden gedaan aan den curator.

Memorie van Toelichting.

Art. 99. Artikel 807 Wetboek van Koophandel heeft aanleiding gegeven tot de vraag of de curator alle brieven onder zich kan houden, dan wel of de gefailleerde afgifte kan vorderen van die welke niet op den boedel betrekking hebben. Artikel 99 Ontwerp geeft daarop een bepaald antwoord. Bovendien wordt nog in eene andere leemte voorzien door de bepaling van de wijze, waarop aan de administratie der posterijen van het faillissement kennis gegeven zal worden. Op enkele postkantoren vordert men thans van den curator overlegging van eene expeditie van het vonnis van faillietverklaring, op andere neemt men ook met een minder officiëele legitimatie genoegen [1]).

Het tweede lid vindt zijn grond in het arrest van den Hoogen Raad van 29 Maart 1889, *W.* n°. 5700, waarbij art. 180 Wetboek van Koophandel in dien zin werd uitgelegd, dat bij faillissement van den betrokkene de wissel bij den curator niet geldig kan worden geprotesteerd. Het schijnt juist wenschelijk dat dit bij uitsluiting bij den curator geschiedt.

Advies van den Raad van State.

Art. 99. *alin.* 2. Met den Minister is de Raad van gevoelen, dat het arrest van den Hoogen Raad van 29 Maart 1889, *Weekblad van het*

[1]) Verg. *Eén paar aanteekeningen op de faillietenwet* in *Mag. v. Handelsr.*, I, B, bl. 83 vlg.

Recht nº. 5700, eene nadere voorziening noodig maakt, opdat een wisselprotest aan den curator gedaan, in den vervolge niet meer kunne worden beschouwd als niet voldoende aan de eischen der wet.

Hij kan echter niet toegeven, dat het wenschelijk zou zijn, dat het doen van protest *uitsluitend* bij den curator moet geschieden.

Immers het geval kan zich voordoen, dat de houder des wissels, onbekend met eene reeds uitgesproken faillietverklaring des betrokkenen of acceptanten, bij dezen de wissel wegens non-acceptatie of non-betaling laat protesteeren, en het ware niet billijk en zeer hard, indien zulk een protest dan als ongeldig moest worden aangemerkt.

Het ware dan ook voldoende ter voorziening in de bestaande leemte onzer wetgeving, waarop het arrest van den Hoogen Raad de aandacht heeft gevestigd, indien bepaald wierd, dat protesten, den gefailleerde betreffende, zoowel aan den curator als aan den gefailleerde zelven kunnen worden gedaan.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 99, *al.* 2. Met het bij art. 22 [**23**] aan de faillietverklaring toegekende gevolg, dat de schuldenaar het beheer zijner goederen verliest, ware het weinig vereenigbaar toe te laten dat het protest ook aan den gefailleerde worde gedaan. Dat het niet billijk en zeer hard zou zijn zulk een protest ongeldig te verklaren, kan de ondergeteekende niet inzien. Van den houder van een wissel kan even goed als van ieder ander gevorderd worden dat hij kennis drage van eene op wettelijke wijze openbaar gemaakte faillietverklaring, op straffe van zelf de schade uit zijne onbekendheid voortvloeiende te dragen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 99. Is deze bepaling niet in strijd met het systeem van het ontwerp, nu de gefailleerde ook gedurende het faillissement zijne bevoegdheid tot handelen niet verliest?

Eerste lid. Moet, vroeg men, aan den griffier der rechtbank niet de *verplichting* worden opgelegd, de hierbedoelde kennisgeving aan de administratie der posterijen en der telegrafie te doen? De opmerking werd hierbij gemaakt, dat deze werkzaamheden weder tot verhooging der griffiekosten zullen aanleiding geven en wellicht zonder bezwaar aan den curator konden overgelaten worden.

Nog rees de vraag, wanneer de verplichting van genoemde administratie ophoudt, en of haar van dat ophouden niet evenzeer kennis behoort te worden gegeven.

Het voorschrift, in de derde zinsnede vervat, zou naar veler oordeel beter op zijne plaats wezen in de wetten tot regeling der posterijen en der telegraphie.

Strijd is er niet. Het artikel heeft toch ten doel, den curator de uitoefening van zijne taak mogelijk te maken. Verder gaat het niet. Daarnevens staat immers de uitdrukkelijke bepaling, dat hij den gefailleerde de brieven, welke niet op den boedel betrekking hebben, onmiddellijk moet afgeven.

Eerste lid. De kennisgeving is aan den griffier op te dragen, omdat hierin eene officieele waarborg is gelegen voor de juistheid van haren inhoud. Om de *verplichting* buiten twijfel te stellen, worde aan art. 13 [**13**] toegevoegd: »Van de faillietverklaring wordt door den griffier onverwijld kennis gegeven aan de administratie der posterijen en der telegrafie".

De verplichting der administratie zal ophouden, zoodra de curator of de rechter-commissaris haar daarvan ontslaat. Dit kan in het artikel worden uitgedrukt door aan het eerste lid toe te voegen: »totdat de curator of de rechter-commissaris haar van die verplichting ontslaat".

Aan den curator kan ter beoordeeling gevoegelijk worden overgelaten, of aan den maatregel nog langer behoefte bestaat. Nevens hem moet, in het belang van den gefailleerde, ook de rechter-commissaris daaraan een einde kunnen maken.

Ten gevolge van de wijziging, in art. 15 [**15**] gebracht, acht de Minister het noodig aan het eerste lid van art. 99 toe te voegen: »of zij de kennisgeving ontvangt, bedoeld in art. 15".

M. B. 23 Maart 1893. In het eerste lid van art. 99 vervallen de woorden: »der rechtbank."

G. O. art. 99 = **art. 99** der wet.

Artikel 100.

De curator is bevoegd naar omstandigheden eene door den rechter-commissaris vast te stellen som ter voorziening in het levensonderhoud van den gefailleerde en zijn huisgezin uit te keeren.

O. R. O. Art. 100 (100). De curator is bevoegd naar omstandigheden aan den gefailleerde uit de gereede penningen een door den rechter-commissaris vast te stellen som ter voorziening in het levensonderhoud van zijn huisgezin uit te keeren.

Memorie van Toelichting.

Art. 100. »Naar omstandigheden". De uitkeering toch kan onnoodig zijn in de gevallen waarop art. 21 [**21**] 2° en 3° betrekking heeft. De bepaling van het onderhoud kan zonder bezwaar aan den rechter-commissaris, na ingewonnen advies van de commissie uit de schuldeischers. worden overgelaten, terwijl tegen de tusschenkomst van de rechtbank dezelfde gronden pleiten als bij artikel 98 zijn aangevoerd.

Advies van den Raad van State.

Art. 100. De bevoegdheid, die hier aan de commissie uit de schuldeischers wordt verleend, is niet in overeenstemming met het adviseerend karakter dier commissie. De Raad acht het beter, dat het in allen gevalle aan den rechter-commissaris worde opgedragen, de som vast te stellen, die als levensonderhoud aan den gefailleerde uitgekeerd zal worden. Terwijl de commissie in de gelegenheid behoort gesteld te worden over het verleenen der uitkeering en over het bedrag van het levensonderhoud haar gevoelen uit te brengen, is de *beslissing* veiliger in handen

van den curator en den rechter-commissaris, die tegenover den gefailleerde op een onpartijdig standpunt staan, dan van de schuldeischers, die allicht vijandig gezind zijn jegens hunnen schuldenaar en dezen uit wrok misschien zullen onthouden wat hem naar billijkheid toekomt.

De Raad geeft mitsdien in overweging de woorden: »*door de commissie uit de schuldeischers of zoo die er niet is*", te doen vervallen. Aan het artikel zou dan deze bepaling kunnen worden toegevoegd: »Over het doen dezer uitkeering en het vaststellen dier som wordt de commissie uit de schuldeischers gehoord"; of wel in art. 78 [**78**] zoude mede naar art. 100 kunnen worden verwezen. Het heeft voorts de aandacht van den Raad van State getrokken, dat hier alleen sprake is van het toekennen van levensonderhoud aan den *gefailleerde* zelven, terwijl het Wetboek van Koophandel in art. 808, 2de lid, tevens waakt voor de belangen van het *huisgezin* des gefailleerden. In zoover komt den Raad van State de redactie der laatstgemelde bepaling juister voor; wordt er van het huisgezin gesproken, dan is de gefailleerde vanzelf ook daaronder begrepen; terwijl het omgekeerde niet het geval is.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 100. Aan de opmerkingen van den Raad van State is door wijziging van het artikel en door aanvulling van art. 78 te gemoet gekomen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 100. Wat is te verstaan onder »gereede penningen"? Ook die gelden, welke voortkomen uit een verkoop van goederen, door den curator gehouden?

Men betreurde het, dat bij het tweede lid van art. 67 [**67**] hooger beroep van dit artikel, waarbij gewichtige belangen zijn betrokken, is uitgesloten.

»Van zijn huisgezin". Dus niet van den gefailleerde zelf? Men leze: »van hem en zijn huisgezin".

»Uit de gereede penningen" wil zeggen, dat tot de uitkeering niet mag worden overgegaan, als er geen geld in kas is. Er zullen dus geene goederen mogen worden verkocht *om* de uitkeering mogelijk te maken. Hooger beroep is uitgesloten, omdat hier geene rechtsquaestie te beslissen valt; het geven van eene uitkeering is een administratieve maatregel, waarvan de opportuniteit door den rechter-commissaris, uit kracht zijner betrekking, voor zooveel noodig na raadpleging met den curator, met volledige kennis van zaken kan worden beoordeeld, dan door de rechtbank. Bovendien moet het advies der commissie uit de schuldeischers worden ingewonnen, zoo deze er is (art. 78 [**78**]).

Tot het »huisgezin van den gefailleerde" behoort ook de gefailleerde zelf. Maar er is geene bedenking om te lezen: »levensonderhoud van den gefailleerde en zijn huisgezin". De woorden »aan den gefailleerde" kunnen dan vervallen.

Door de Commissie werd de wenschelijkheid betoogd, de woorden »uit de gereede penningen" uit het artikel te doen vervallen. Zij konden tot misverstand aanleiding geven, terwijl het ook beter voorkwam, den rechter-commissaris hier geheel vrij te laten; de voorafgaande woorden »naar

omstandigheden" schenen voldoende.
De Minister verklaarde het met de Commissie geheel eens te zijn.

G. O. art. 100 = **art. 100** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Thans beslist, zeiden sommige leden, de rechter-commissaris over de vraag of al dan niet aan den gefailleerde levensonderhoud zal worden uitgekeerd. Het scheen hun niet vrij van bedenking de beslissing over die vraag enkel aan den curator over te laten. Immers kan van eene beslissing van den rechter-commissaris betreffende het quantum eerst sprake zijn, indien de curator goedgevonden heeft, dat aan den gefailleerde levensonderhoud zal worden uitgekeerd.

Antwoord der Regeering.

Zakelijk verschil bestaat er niet met art. 808, tweede lid, Wetboek van Koophandel. Trouwens eene al te letterlijke opvatting daarvan zou eveneens kunnen leiden tot eene ondenkbaar hardvochtige handeling van den curator. Veeleer echter is over het tegendeel klachte gerezen. Mocht er niettemin bezwaar ontstaan, dan zal van art. **69** kunnen worden gebruik gemaakt en zelfs zoo noodig art. **73** op den curator toepassing kunnen vinden.

Deze stelling werd betwist. De curator voert alleen uit; de rechter-commissaris stelt de uit te keeren som vast. Het verschil met het tegenwoordige recht is, dat dit laatste thans door de rechtbank geschiedt. Men vergelijke voorts nog de artt. **78** en **79**.

Artikel 101.

De curator is bevoegd goederen te vervreemden, indien en voor zoo ver de vervreemding noodzakelijk is ter bestrijding der kosten van het faillissement, of de goederen niet dan met nadeel voor den boedel bewaard kunnen blijven.

De bepaling van artikel 174 is toepasselijk.

O. R. O. Art. 101 (101). De curator is bevoegd al die goederen te vervreemden, die niet dan met nadeel voor den boedel bewaard kunnen blijven, of waarvan de vervreemding noodzakelijk is ter bestrijding der kosten van het faillissement.

Met toestemming van den gefailleerde kan hij ook andere, zelfs onroerende, goederen te gelde maken.

De bepalingen van artikel 174 zijn toepasselijk.

Memorie van Toelichting.

Art. 101. Artikel 809 Wetboek van Koophandel onderscheidt tusschen lichtelijk aan bederf onderhevige goederen en goederen die in het belang van den boedel niet in natura behooren bewaard te blijven. Voor verkoop van de eerste wordt machtiging van den rechter-commissaris, van de laatste van de rechtbank gevorderd.

Dit stelsel is minder juist. Als regel behoort vooropgesteld te worden, dat zoolang de insolventie, de eigenlijke liquidatie, nog niet begonnen is, de boedel intact moet blijven, derhalve door den curator niets mag

worden verkocht. Immers het faillissement kan door een akkoord eindigen, in welk geval de schuldenaar recht heeft zijn boedel ongeschonden terug te krijgen. Stemt hij echter zelf toe in den verkoop, wenscht hij dien in zijn belang en verzet zich daartegen het belang van de schuldeischers niet, dan is er geen reden meer het verbod van verkoop te handhaven [1]). Evenzoo moet de regel wijken, waar zijne handhaving nadeel voor den boedel ten gevolge zoude hebben, of vervreemding noodzakelijk is ter bestrijding van de kosten van het faillissement, bijv. bij geheel ontbreken van contanten.

Of een dezer omstandigheden aanwezig is, kan uit den aard der zaak de curator het best beoordeelen, vandaar dat hem de beslissing is overgelaten. Artikel 174 [**174**] waarborgt tegen benadeeling des boedels.

Advies van den Raad van State.

Art. 101, *alin.* 3. *Onderhandsche* verkoop van *onroerend* goed — in art. 174, waarnaar hier verwezen wordt, onder zekere voorwaarden toegelaten — moet naar het oordeel van den Raad evenmin in *dit* geval als in dat van art. 58 [**58**] worden vergund.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 101, *al.* 3. Gronden voor het gevoelen van den Raad van State dat onderhandsche verkoop van onroerend goed hier niet moet worden vergund, heeft de ondergeteekende in het advies niet aangetroffen en zijn hem ook niet bekend.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 101. *Eerste lid.* Men vroeg, of hier geen voorafgaande machtiging van den rechter-commissaris wenschelijk zou wezen. Het repressieve voorschrift van art. 64 [**64**] zal, bij verkeerde handelingen des curators, hier niet baten, daar alsdan toch de goederen reeds vervreemd zullen zijn.

»Goederen". Zijn hieronder ook effecten begrepen? Dit zou aanbeveling verdienen, daar de verkoop noodig kan wezen ter bestrijding der kosten van het faillissement, en gewenscht bij een tijdelijk hoogen beursstand.

In overweging werd voorts gegeven, dit voorschrift in twee zinnen te splitsen. Zooals de redactie thans luidt, maakt het den indruk, als zouden er bepaalde goederen zijn aangewezen ter bestrijding der kosten van het faillissement.

Tweede lid. Gaat, vroegen sommigen, dit niet te ver, dat de curator hier de toestemming van den gefailleerde behoeft? Anderen daarentegen meenden, dat de geheele bepaling moest vervallen, terwijl zij tevens verwezen naar hetgeen betreffende onderhandschen verkoop door den curator reeds bij art. 58 [**58**, dl. I bl. 476] is opgemerkt.

Eerste lid. Voor onderhandschen verkoop is machtiging noodig (art. 174). Bovendien zal in ieder geval, als er eene commissie is, deze moeten gehoord worden (art. 78 [**78**]). Voor de gevallen, waarin de curator in het openbaar verkoopt en er geen commissie uit de schuldeischers is, de voorafgaande machtiging van den rechter-commissaris te vorderen, schijnt niet noodig, omdat bij openbaren verkoop moeilijk nadeel is te duchten en de bloot feitelijke vragen, of bewaring voor den boedel nadeelig is te achten en of vervreemding noodzakelijk is ter bestrijding der kosten van het faillissement, toch wel aan den curator ter beslissing kunnen overgelaten worden, te

[1]) Verg. Mr. HINGST in *N. Bijdr. v. Rechtsgel. en Wetg.*, 1877, bl. 480 vlg.

meer, waar het bij art. 64 [64] bedoelde toezicht hem er wel toe zal leiden, om met overleg te handelen.

Onder »goederen" zijn ook effecten begrepen. Ingevolge de gegeven wenk is het eerste lid anders geformuleerd en luidt thans:

»De curator is bevoegd goederen te vervreemden, indien en voor zoover de vervreemding noodzakelijk is ter bestrijding der kosten van het faillissement, of de goederen niet dan met nadeel voor den boedel bewaard kunnen blijven".

Tweede lid. Er is geen overwegend bezwaar om dit lid te laten vervallen, nu dit gewenscht schijnt te worden.

Derde lid. Dit luide: »De bepaling van art. 174 is toepasselijk".

[Zie ook op art. **25**].

G. O. art. 101 = **art. 101** der wet.

Artikel 102.

De curator houdt alle gelden, kleinoodiën, effecten en andere papieren van waarde onder zijne onmiddellijke bewaring, tenzij door den rechter-commissaris eene andere wijze van bewaring wordt bepaald.

Gereede gelden, die voor het beheer niet noodig zijn, worden door den curator belegd ten name van den boedel op de wijze door den rechter-commissaris goed te keuren.

Artikel 103.

Over gelden, kleinoodiën, effecten en andere papieren van waarde, die, volgens bepaling van den rechter-commissaris, door een derde worden bewaard, en over belegde gelden mag de curator niet anders beschikken dan door middel van door den rechter-commissaris voor gezien geteekende stukken.

O. R. O. Art. 102 (102). De curator bewaart alle gelden, effecten en andere papieren van waarde, en is daarvoor verantwoordelijk, tenzij door den rechter-commissaris eene andere wijze van bewaring wordt bepaald.

Art. 103 (103). Indien de gelden, effecten en andere papieren van waarde door een derde worden bewaard, mag de curator daarover niet anders beschikken dan door middel van door den rechter-commissaris voor gezien geteekende stukken.

Memorie van Toelichting.

Art. 102. »De kist van twee ongelijk werkende sloten voorzien" (artikel 810 Wetboek van Koophandel) zal wel door niemand meer verdedigd worden; zij is door de practijk voorgoed geoordeeld.

Art. 103. Zoo dikwijls, hetzij op verzoek van den curator zelven, hetzij

van den gefailleerde, hetzij van de schuldeischers, door den rechter-commissaris is bepaald dat effecten en papieren van waarde door een derde zullen worden bewaard, moet de curator daaraan niet eenzijdig en naar goedvinden een einde kunnen maken. Hij zou dit kunnen doen indien hij vrij bleef over die gelden enz. te beschikken. Het vereischte van contraseign door den rechter-commissaris roept eene afdoende en tevens veel eenvoudiger contrôle in het leven dan in het bevelschrift van artikel 811 al. 2 Wetboek van Koophandel is gelegen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Artt. 102 en 103. De bedoeling schijnt te wezen, dat de curator ten opzichte van voorwerpen van groote waarde bijzondere voorzorgen moet nemen. Men meende echter, dat deze artikelen, willen zij deze bedoeling juist weergeven, anders behoorden te zijn geformuleerd. Zooals zij thans in het ontwerp zijn opgenomen, kunnen zij zonder bezwaar vervallen. Immers, de curator heeft reeds alles, wat tot den boedel behoort, onder zijne bewaring en is daarvoor verantwoordelijk; de bepaling van art. 102 zou doen denken, dat hij voor het aldaar niet genoemde *niet* verantwoordelijk is. Mochten de voorschriften blijven bestaan, dan wenschte men er in opgenomen te zien kleine voorwerpen van groote waarde, die gemakkelijk kunnen verloren gaan, zooals edelgesteenten en paarlen.

Art. 103. »Derde". Mag dit ook de gefailleerde zijn?
Voorts meenden sommigen, dat uitdrukkelijk bepaald moest worden, of en hoe gereede penningen door den curator moeten worden belegd en of de daardoor te kweeken interest aan het faillissement ten goede moest komen.

Eene gewijzigde redactie van de artt. 102 en 103 tracht aan de geopperde bezwaren tegemoet te komen. Artikel 102 zal dan luiden: »De curator houdt alle gelden, kleinoodiën, effecten en andere papieren van waarde onder zijne onmiddellijke bewaring, tenzij door den rechter-commissaris" enz.
»Gereede gelden, die voor het beheer niet noodig zijn, worden door den curator belegd ten name van den boedel, op de wijze door den rechter-commissaris goed te keuren". En art. 103:
»Over belegde gelden en over kleinoodiën, effecten en andere papieren van waarde, die volgens bepaling van den rechter-commissaris door een derde worden bewaard, mag de curator niet anders beschikken", enz.
In art. 102 zijn doorgehaald de woorden »en is daarvoor verantwoordelijk", omdat, zooals in het Verslag terecht wordt opgemerkt, de curator, tenzij het tegendeel mocht bepaald zijn, verantwoordelijk is voor alles, wat tot den boedel behoort. Den curator wordt echter de bijzondere plicht opgelegd, gelden, kleinoodiën (dit, naar aanleiding van de opmerking in het Verslag over edelgesteenten en paarlen, is ook in art. 92 [**92**] opgenomen), effecten en andere papieren van waarde onder zijne onmiddellijke bewaring te houden, zoodat zijne verantwoordelijkheid voor deze zaken strenger is. De rechter-commissaris kan echter, indien hij het raadzaam acht, de bewaring ook nog aan den curator onttrekken. Bijv. de curator kan, naar het oordeel van den rechter-commissaris, geene gelegenheid hebben tot bewaring met voldoende zekerheid. Maar de rechter-commissaris, alsdan eene andere wijze van bewaring voorschrijvende, kan, terwijl art. 92 den gefailleerde reeds buitensluit, dan ook nooit bepalen, dat de *gefailleerde* de voorwerpen zal bewaren. Het geheele artikel ontleent zijne

reden van bestaan hieraan, dat de wet deze voorwerpen in geen geval onder den gefailleerde wenscht gelaten te zien.

Het tweede lid geeft eene bepaling omtrent de belegging der gereede gelden; in het algemeen is voorgeschreven, dat gereed geld belegd moet worden; verder te gaan en de wijze van belegging voor te schrijven is niet raadzaam.

M. B. 23 Maart 1893. Van art. 103 wordt de aanhef gelezen: »Over gelden, kleinoodiën, effecten" enz.; terwijl tusschen »bewaard" en »mag" wordt ingelascht »en over belegde gelden".

G. O. artt. 102 en 103 = **artt. 102** en **103** der wet.

Artikel 104.

De curator is, na ingewonnen advies van de commissie uit de schuldeischers, zoo die er is, en onder goedkeuring van den rechter-commissaris, bevoegd dadingen te treffen en akkoorden of schikkingen aan te gaan.

O. R. O. Art. 104 (104) = **art. 104** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 104. Artikel 884 Wetboek van Koophandel heeft door zijne plaatsing in de afdeeling: »van de vereffening des boedels", de twistvraag doen ontstaan, of er ten name van den boedel wel dadingen enz. getroffen kunnen worden vóór de insolventverklaring [1]). Ten einde aan elken twijfel daaromtrent een einde te maken is de bepaling van dat artikel thans in de afdeeling over het beheer des curators opgenomen. De ondervinding toch heeft meer dan eens de wenschelijkheid aangetoond van het sluiten van dadingen, akkoorden of schikkingen in het aan de insolventie voorafgaande stadium van het faillissementsproces. Tevens is de ongemotiveerde beperking tot de schuldenaren van den boedel vervallen [2]) en de goedkeuring opgedragen aan den rechter-commissaris aan wien in dezen veilig de beslissing kan worden overgelaten.

G. O. art. 104 = **art. 104** der wet.

Verslag van de Eerste Kamer.

De vraag werd gedaan, of het niet wenschelijk was hier een zekere grens te stellen voor het bedrag waarover een dading of akkoord loopen mocht onder toestemming van den rechter-commissaris, en de dadingen en akkoorden, die over eene hoogere som dan dat bedrag liepen, aan de goedkeuring van de rechtbank te onderwerpen. Hierop werd geant-

---

[1]) Volgens DIEPHUIS, t. a. p., bl. 331 en rb. Alkmaar, 17 Dec. 1884, *W.* n°. 5185, kunnen vóór de insolventverklaring namens den boedel geen dadingen worden aangegaan; anders rb. Groningen, 27 Oct. 1872, *R. B.* 1875, B, bl. 81.

[2]) Vgl. HOLTIUS ad art. Dat de curator ook met de andere personen dan de schuldenaren van den boedel dadingen kan aangaan, besliste de rb. te Groningen, 27 Oct. 1872, *R. Bijbl.* 1875, B, bl. 81.

woord, dat het 't stelsel der wet is, dat van de beschikkingen van den rechter-commissaris hooger beroep is op de rechtbank en voor de beschikkingen in dit artikel genoemd geen uitzondering is gemaakt in art. **67**, 2de lid. De leden, die de vraag ter sprake brachten, wezen er op, dat de rechtbank nu alleen in appèl zal jugeeren, terwijl zij voor dadingen of akkoorden over belangrijke sommen loopend, altijd de goedkeuring der rechtbank wenschelijk achtten.

Antwoord der Regeering.

Juist de rechter-commissaris is, als vertrouwd met de bijzonderheden van het faillissement, de aangewezen persoon om over de wenschelijkheid van te sluiten dadingen of akkoorden te oordeelen, onverschillig het bedrag waarover de dading of het akkoord loopt. Daarom is het raadzaam, hem daarover steeds in eerste instantie de beslissing op te dragen.

Artikel 105.

De gefailleerde is verplicht voor den rechter-commissaris, den curator of de commissie uit de schuldeischers te verschijnen en dezen alle inlichtingen te verschaffen, zoo dikwijls hij daartoe wordt opgeroepen.

Bij faillissement van een in gemeenschap van goederen gehuwden echtgenoot rust de verplichting om inlichtingen te geven op ieder der echtgenooten voor zoover hij gehandeld heeft.

O. R. O. Art. 105 (105). De gefailleerde is verplicht voor den rechter-commissaris, den curator of de commissie uit de schuldeischers te verschijnen en dezen alle inlichtingen te verschaffen, zoo dikwijls als hij daartoe wordt opgeroepen.

Bij faillissement van een in gemeenschap van goederen gehuwden echtgenoot rust de verplichting om inlichtingen te geven op ieder der echtgenooten voor zoover hij gehandeld heeft.

Memorie van Toelichting.

Art. 105. Artikel 89 [**89**] strekt tot waarborg voor de nakoming der verplichting, in dit artikel den gefailleerde opgelegd, terwijl in artikel 194 Wetboek van Strafrecht de sanctie dezer bepaling gevonden wordt. De bepaling van het tweede lid vindt zijn grond in de overweging, hierboven bij artikel 63 [**63**, dl. I bl. 489] nader ontwikkeld, dat het faillissement van den in gemeenschap van goederen gehuwden echtgenoot eigenlijk is een faillissement van de gemeenschap, en dat deze somtijds door beide echtgenooten wettig kan worden verbonden, zoodat de noodige inlichtingen alleen verkregen kunnen worden door beide echtgenooten, ieder voor zoover hij of zij handelde, te hooren.

Advies van den Raad van State.

Art. 105, *alin.* 1. Den gefailleerde te verplichten voor de commissie van schuldeischers te verschijnen,

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 105, *al.* 1. In tal van gevallen wordt de commissie uit de schuldeischers geroepen om advies

zoo dikwijls deze hem gelieft op te roepen en zulks op straffe van inbewaringstelling, komt den Raad een wel wat te strenge eisch voor. Aldus wordt de gefailleerde in zijn persoon al te zeer afhankelijk gemaakt van zijne schuldeischers. Vermits de curator op verzoek der commissie steeds tot oproeping kan overgaan, en dit wel niet zal nalaten als haar verzoek op goede gronden steunt, kunnen zonder bezwaar voor de belangen der crediteuren in deze bepaling de woorden: »*of de commissie uit de schuldeischers*" vervallen.

uit te brengen. Om zulks te kunnen doen, moet zij zelve over de middelen van informatie kunnen beschikken, waartoe in de eerste plaats behoort het hooren van den schuldenaar. Dat de commissie buiten noodzaak, om den gefailleerde te kwellen, hem zal oproepen tot het verschaffen van inlichtingen, is niet aannemelijk. Grond om dit te veronderstellen bestaat hier evenmin als ten opzichte van den curator. De straf van inbewaringstelling zal, ingevolge de wijziging die art. 89 [89] heeft ondergaan, bovendien alleen kunnen worden toegepast als de gefailleerde aan de oproeping van de commissie opzettelijk niet voldoet.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 105. Volgens de Memorie van Toelichting strekt art. 89 [89] tot waarborg voor de nakoming der verplichting, in dit artikel den gefailleerde opgelegd, terwijl in art. 194 Wetboek van Strafrecht de sanctie dezer bepaling gevonden wordt. Men meende evenwel, dat de waarborg niet te vinden was in het eerste, maar in het laatste artikel. Ook achtte men het eene te groote hardheid, den gefailleerde op straffe van gijzeling de verplichting op te leggen, voor de commissie uit de schuldeischers te verschijnen.

Tweede lid. Er bestaat tegenover de in gemeenschap van goederen gehuwde echtgenooten van gefailleerden geen middel van contrainte.

Sommigen achtten deze bepaling zeer hard en het stelsel van art. 805, derde lid, Wetboek van Koophandel verkieslijk.

In art. 89 wordt inbewaringstelling alleen bevolen, indien de gefailleerde *opzettelijk* niet nakomt de verplichting, hem bij artikel 105 opgelegd. De verplichting, om inlichtingen te verschaffen aan zijne schuldeischers, is van den gefailleerde zeker niet te veel gevergd. Men mag het geven van inlichtingen den eersten plicht van ieder failliet noemen.

In den laatsten regel van het eerste lid kan het woord »als" vervallen.

Tweede lid. Hier is geen sprake van het geven van getuigenis omtrent *anderer* handelingen, zooals in art. 66 [66], maar van het geven van inlichtingen omtrent *eigen* handelingen. Uitdrukkelijk zegt het artikel: »voor zoover hij gehandeld heeft."

Waarin de hardheid van dit artikel is gelegen, valt bezwaarlijk te beseffen. Als er gemeenschap is van goederen, kunnen vaak beide echtgenooten de gemeenschap verbinden. Behalve ten aanzien van huisschulden denke men aan het geval, dat eene openbare koopvrouw of de man van eene openbare koopvrouw failliet is. Beider handelingen hebben op den boedel ingewerkt; het kan van belang zijn, nauwkeurig te weten, wat er gedaan is. Vandaar, dat de verplichting tot het geven van inlichtingen moet rusten op beide echtgenooten, op ieder, voor zooveel betreft de door hem verrichte handelingen. Wat

de toepassing van een middel van contrainte betreft, vgl. art. 63 [**63**].

G. O. art. 105 = **art. 105** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Tweede lid. Men vroeg wat behoort te geschieden, indien de vrouw gehandeld heeft en geene inlichtingen geven wil. De Regeering verwijst naar art. **63**, maar dit geeft daaromtrent geene opheldering. De sanctie van art. **105** ligt in art. 194 van het Wetboek van Strafrecht, maar dat artikel spreekt niet van de vrouw.

Antwoord der Regeering.

Of het, met het oog op het tweede lid van dit artikel, raadzaam is art. 194 van het Wetboek van Strafrecht aan te vullen, zal bij de invoeringswet behooren te worden beslist.

Artikel 106.

Bij het faillissement van eene naamlooze vennootschap, wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij, coöperatieve of andere, rechtspersoonlijkheid bezittende, vereeniging of stichting zijn de bepalingen der artikelen 87—91 op de bestuurders, die van artikel 105, eerste lid op bestuurders en commissarissen toepasselijk.

O. R. O. Art. 106 (106). Bij het faillissement van eene naamlooze vennootschap, wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij, coöperatieve vereeniging, andere, rechtspersoonlijkheid bezittende, vereeniging of stichting zijn de bepalingen der artikelen 87—91 op de bestuurders, die van artikel 105 eerste lid op bestuurders en commissarissen toepasselijk.

Memorie van Toelichting.

Art. 106. Het stilzwijgen van het Wetboek van Koophandel over het faillissement der naamlooze vennootschap, der wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij, der coöperatieve vereeniging en van andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen, alsmede van stichtingen, heeft ten gevolge, dat bij faillissement dier vereenigingen en stichtingen voor de vervulling der verplichtingen, anders op den gefailleerde rustende, feitelijk niemand aansprakelijk is; immers de bestuurders, (en, voor zooveel artikel 105 [**105**], 1ste lid betreft, ook de commissarissen) de eenige personen die deze verplichtingen uit den aard der zaak kunnen vervullen, zijn niet de gefailleerden. In deze leemte wordt door het artikel voorzien; hun worden de verplichtingen, in de artikelen 91 en 105 [**91** en **105**] omschreven, opgelegd; op hen ook de bepalingen omtrent de inbewaringstelling des gefailleerden toepasselijk verklaard.

[Verslag van de Tweede Kamer met] Regeeringsantwoord.

Art. 106. Men leze daarin: «Coöperatieve of andere, rechtspersoonlijkheid" enz.

G. O. art. 106 = **art. 106** der wet.

Artikel 107.

De griffier is verplicht aan elken schuldeischer op diens verzoek en op diens kosten afschrift te geven van de stukken, die ingevolge eenige bepaling dezer wet ter griffie worden nedergelegd of zich aldaar bevinden.

O. R. O. Art. 107 (107). De griffier is verplicht aan elken schuldeischer op diens verzoek en op diens kosten afschrift te geven van de stukken, die ingevolge eenige bepaling dezer wet ter griffie worden nedergelegd.

Memorie van Toelichting.

Art. 107. De voorgestelde bepaling past geheel in het stelsel van publiciteit.

Advies van den Raad van State.

Art. 107. In plaats van *te diens kosten* behoort gelezen te worden *op diens kosten.*

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 107. De door den Raad van State voorgestelde redactiewijziging is overgenomen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 107. Men vroeg, of men extracten zal kunnen verkrijgen van het proces-verbaal van verificatie, waarvan in art. 120 [**121**] niet gezegd wordt, dat het ter griffie wordt nedergelegd. Dit zal vooral van belang zijn met het oog op den executorialen titel.

Van het proces-verbaal van verificatie kan niet gezegd worden, dat het ter griffie wordt nedergelegd, daar het, als gerechtelijke akte door den griffier opgemaakt, zich vanzelf ter griffie bevindt. Ter voorkoming van, naar het schijnt, mogelijk geachte onzekerheid, wordt het artikel aangevuld met de woorden: »of zich aldaar bevinden".

G. O. art. 107 = **art. 107** der wet.

VIJFDE AFDEELING.

Van de verificatie der schuldvorderingen.

Memorie van Toelichting.

Algemeene Beschouwingen.

De wijzigingen in deze afdeeling omtrent de wijze van verificatie [1]) voorgedragen steunen geheel op hetgeen de ondervinding te dien aanzien als wenschelijk heeft doen kennen.

---

[1]) J. H. VAN GOOR, Diss. *De verificatie van schuldvorderingen bij faillissement*, 1872.

De hoofdgebreken, die der bestaande regeling aankleven, kunnen tot de volgende vier punten teruggebracht worden:

1°. Het overgaan tot de verificatie zonder voorafgaande indiening en voorafgaand onderzoek der schuldvorderingen.

Ieder, die ook maar eenigszins bekend is met de faillissementspractijk, weet tot welke moeilijkheden het gemis der verplichting tot voorafgaande indiening der schuldvorderingen in nagenoeg ieder faillissement aanleiding geeft. Wel plegen de curators bij hunne oproepingen tot de verificatie-vergaderingen het verzoek aan de schuldeischers te voegen om de bewijsstukken hunner vorderingen binnen een bepaalden tijd in te zenden, doch daarmede is het kwaad in geenen deele verholpen. Het blijft van de welwillendheid en de activiteit van de schuldeischers afhangen, of aan dit verzoek al of niet voldaan zal worden; verplicht zijn zij daartoe nooit. En zoo zijn er dan ook in elk faillissement velen die daaraan geen gehoor geven. Op elke verificatievergadering kan men schuldeischers zien opkomen, tegenover wie de curator en de overige schuldeischers geheel vreemd staan. Van een behoorlijk onderzoek naar de juistheid der vordering, van een vergelijking met de boeken des gefailleerden kan staande de vergadering geen sprake zijn. Wil de schuldeischer geen genoegen nemen met een uitstel tot eene volgende vergadering, dan is de curator gedwongen te kiezen tusschen het aanvragen van renvooi tegen een misschien juiste, of het zonder onderzoek toelaten van een misschien onjuiste vordering. Kan men het eens worden over uitstel tot eene latere vergadering, of wel over toepassing van artikel 832 Wetboek van Koophandel (uitstel der vergadering zelve), dan nog is verlies van tijd, kosten en moeite het onvermijdelijk gevolg, terwijl de schuldeischers met herhaalde vergaderingen worden lastig gevallen, ter wille van een onderzoek, dat bij voorafgaande indiening der vordering misschien in een kwartier of een half uur had kunnen afloopen. Op de akkoord-vergadering komt dit ongerief nog veel scherper uit. Tal van kleine schuldeischers, waarvan de curator tot op dat oogenblik (misschien de derde of vierde vergadering) nog niets gehoord heeft, komen dan als het ware uit den grond op, om hun stem vóór het akkoord uit te brengen. De juistheid dier vorderingen te contrôleeren is geheel onmogelijk. Daar de vergadering niet meer, zooals de gewone verificatievergadering, uitgesteld kan worden, moeten zij toegelaten worden, tenzij de curator het altijd gevaarlijke middel aangrijpe om stelselmatig tegen elke hem onbekende vordering renvooi aan te vragen.

Afdoende verbetering van dezen toestand is alleen te wachten van het afhankelijk stellen der verificatie van het vooraf indienen der vordering. Daardoor wordt tevens het groote voordeel verkregen dat de curator over de ingediende vorderingen aan de vergadering der schuldeischers praeadvies kan uitbrengen. De behoefte aan zoodanig praeadvies laat zich dringend gevoelen. De schuldeischers toch, die elkander op de vergadering voor het eerst leeren kennen, voor het eerst althans het juiste bedrag en den juisten aard van elkaârs vorderingen vernemen, missen zonder zoodanig praeadvies elk richtsnoer ter beoordeeling; vandaar ook dat van het recht tot betwisting door hen zoo weinig gebruik wordt gemaakt. Hierbij houde men nog in 't oog dat de betwisting dikwijls geschiedt enkel uit rancune en vaker nog om iemand te weren bij de stemming over een akkoord. Tegen een praeadvies, als hier bedoeld, is aangevoerd dat daardoor de curator een te groot overwicht op den gang van zaken zal verkrijgen, het recht der schuldeischers tot een schijnvertooning worden. Men vergeet dan echter, dat de curator door de hem ten dienste staande middelen van onderzoek, als vergelijking met de boeken en bescheiden van den gefailleerden boedel, ondervraging van den schuldenaar

enz., ook inderdaad de persoon is, het best in staat om over de juistheid van iedere vordering een oordeel uit te spreken [1]); men vergeet dan dat ieder schuldeischer hem motiveering van zijn oordeel over elke vordering kan vragen, dat zonder zijn praeadvies het aanvragen van renvooi voor de meeste schuldeischers een tasten in den blinde is en dan ook juist onder de tegenwoordige wet, zooals reeds zooeven werd opgemerkt, van dit recht uiterst zelden gebruik wordt gemaakt. Bovendien is er niet de minste reden om vrees te koesteren voor den invloed van een onpartijdig man, juist aangesteld ten einde de belangen van den boedel te behartigen. Maar hoe dit ook zij, deze argumenten verliezen grootendeels hun kracht bij de uitwerking, die in de artikelen 110—119 van het Ontwerp aan dit stelsel van voorafgaande indiening en praeadvies door den curator is gegeven. Met het recht van de schuldeischers wordt niet alleen zorgvuldig rekening gehouden, maar hun ook in alle opzichten de uitoefening daarvan gemakkelijk gemaakt, speciaal door de bepaling van artikel 114, die iederen schuldeischer in de gelegenheid stelt reeds vooraf kennis te nemen van alle vorderingen, waarvan de verificatie gevraagd is. Eindelijk heeft het voorgedragen stelsel nog het niet geringe voordeel, eene belangrijke vereenvoudiging in de faillissementsprocedure mogelijk te maken. In plaats van de herhaalde vergaderingen, volgens het Wetboek van Koophandel noodig, alvorens tot de beslissing over het akkoord of tot de vereffening van den boedel mag worden overgegaan, zal niet meer dan ééne verificatievergadering worden gehouden en daarna dadelijk over den verderen loop van het faillissement worden beschikt [2]).

Nadat die beslissing gevallen is, wordt dan opnieuw gelegenheid tot verificatie gegeven.

2°. De verplichting der schuldeischers om de verificatie-vergadering bij te wonen.

Wil de schuldeischer zijne vordering geverifiëerd zien, dan is hij naar geldend recht verplicht, minstens ééne verificatie-vergadering in persoon of bij gemachtigde bij te wonen. Voor de meeste schuldeischers heeft deze bepaling niets anders dan zuiver tijdverlies ten gevolge.

Er is toch in elk faillissement een aantal vorderingen, die tot geen bedenkingen aanleiding geven, en wier verificatie in niets anders bestaat dan het oproepen van den schuldeischer en het constateeren dat niemand zich tegen de verificatie verzet. Die formaliteit nu brengt voor schuldeischers, die elders wonen, soms het verlies van een of meer dagen, of althans de kosten van een vertegenwoordiger mede. Ieder curator kan dan ook getuigen, hoeveel moeite het kost den schuldeischers aan het verstand te brengen dat indiening hunner vordering niet voldoende is voor de verificatie, en dat er in elk faillissement schuldeischers zijn die

---

[1]) Zoo kunnen bijv. de zoo veelvuldig voorkomende vorderingen wegens een saldo van rekening-courant alleen beoordeeld worden door dengene, die de boeken des gefailleerden te zijner beschikking heeft, dat is dus door den curator. Het bestaande stelsel van niet voorafgaande indiening maakt schier altijd voor deze vorderingen een uitstel der verificatie-vergadering noodig.

[2]) Het stelsel van voorafgaande indiening der vorderingen wordt voorgestaan door Mr J. L. SCHAAP in *Themis*, VI, bl. 592—608; v. RONKEL, t. a. p., bl. 92 vlg.; — bestreden door HOLTIUS, bl. 323 vlg. en v. GOOR, t. a. p., bl. 24 vlg. In 1835 werd het door de 3de en 4de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal tegen de Regeering verdedigd. Men leze voorts de juiste opmerkingen van LUZAC in de zitting van 4 Maart 1836; VOORDUIN, dl. X, bl. 759 vlg. De Fransche (art. 491 en 492, loi de 1838), Belgische (art. 496, loi de 1851), en Italiaansche (art. 758 Cod. di Comm.) wetten, als ook de Konk. Ord. § 127 vorderen alle voorafgaande indiening der vorderingen.

hunne rechten verliezen, alleen doordat zij verzuimen ter verificatievergadering te verschijnen. Wel vindt deze toestand een correctief in de welwillendheid, waarmede de meeste curators zich belasten met het bezorgen van de verificatie van een aantal vorderingen, en in de gemakkelijkheid waarmede de meeste Rechters-Commissarissen den curator als zoogenaamd gemachtigde van schuldeischers toelaten; het behoeft echter geen betoog dat eene wettelijke voorziening boven deze huismiddelen verre de voorkeur verdient. Met het oog daarop wordt door artikel 118 van het ontwerp het nuttelooze vereischte van *verplichte* tegenwoordigheid ter verificatie-vergadering afgeschaft [1]).

3°. De schorsing van het faillissements-proces door de geschillen over de verificatie van vorderingen van schuldeischers, die de eerste vergadering bijwonen.

De loop van het faillissement kan door deze bepaling, en er zijn voorbeelden te over die dit staven, gedurende jaren opgehouden worden. Al dien tijd moet de boedel in statu quo blijven. De verificatie der vorderingen kan niet eens worden voortgezet.

De Belgische, Fransche en Italiaansche wetten voorkomen dit euvel door de voorwaardelijke toelating der betwiste vorderingen. Dit stelsel is in artikel 125 van het Ontwerp overgenomen [2]).

4°. Het uitstellen van de beslissing over beweerden voorrang tot aan de rangregeling [3]).

De verificatie heeft ten doel vaststelling van de rechten der schuldeischers in het faillissement; daartoe is noodig vaststelling van bedrag, aard en karakter der vordering. Brengt men de beslissing over het karakter der vordering (bevoorrechte schuld of niet) over naar de rangregeling, dan splitst men geheel willekeurig, wat één handeling behoorde te zijn. Allerlei moeilijkheden zijn daarvan het gevolg, vooal bij akkoord. Zoo wordt van de stemming over het akkoord uitgesloten ieder die voorrang beweert; later blijkt misschien dat hij, die op dien grond niet mocht stemmen, concurrent schuldeischer is. Na homologatie van het akkoord hangt de positie van de schuldeischers, die voorrang sustineerden, geheel in de lucht; meer dan een hunner ondervond reeds tot zijn schade, dat hij dan eigenlijk geheel is overgeleverd aan de genade

---

[1]) § 131 Konk. Ord. zegt uitdrukkelijk: „Die Prüfung einer angemeldeten Forderung findet statt, wenngleich der anmeldende Gläubiger im Prüfungstermine ausbleibt". Verg. art. 503 Code de Comm. belg. (1851); „ . . . . les créanciers vérifiés ou portés au bilan . . . . *pourront* assister à la vérification"; art. 494 Code franç. (1838): „tout créancier . . . . *pourra* assister à la vérification des créances"; art. 763 al. 2 Cod di Comm. ital.: „ . . . . i creditori . . . . *possono* assistere".

[2]) België. art. 502 i. f.; Frankrijk, art. 499 al. 2 en 501; Italië, art. 766 al. 1. Ned. Juristen-Vereeniging, 1871. Zonder hoofdelijke stemming werd beslist: „Het is wenschelijk, om, wanneer een verificatiegeschil voor geene dadelijke beslissing vatbaar is, daaraan geen schorsende kracht toe te kennen, behoudens de bevoegdheid des rechters om de vordering voorloopig te waardeeren en het recht van den betwisten crediteur, om voor dit gewaardeerde bedrag mede te stemmen".

[3]) Aldus de constante jurisprudentie, evenzoo Holtius, bl. 329, 456 vlg.; Kist, bl. 122 vlg.; Diephuis, bl. 295; v. Osenbruggen, t. a. p., bl. 140, 214; v. Goor, t. a. p., bl. 70, 153 vlg. Dat reeds bij de verificatie over den voorrang moet worden beslist, betoogde Mr. H. D. Guyot, *Nieuwe Bijdr.* 1879, bl. 99 vlg. Zoo ook Mr. F. Tk. Westerwoudt in *Rechtsgel. Bijbl.* 1855, bl. 91—96; rb. Arnhem, 19 April 1830 (*Ned. Rspk.* I, § 41) en rb. Maastricht, 18 Nov. 1847 (*W.* n°. 949). Mr. Léon noemt deze beslissing tastbaar onjuist, verg. zijne aanteekening op art. 825 W. v. K. Literatuur en jurisprudentie zijn te vinden in het aangehaalde opstel van Mr. Guyot en in het acad. prft. van Mr. A. H. v. Kleffens, *Verhandeling over de vraag: wanneer in het faillissement over den voorrang der schuldvorderingen moet worden beslist?* 1880.

van den schuldenaar, tenzij hij tegen dezen een kostbaar proces over de deugdelijkheid van den door hem beweerden voorrang wenscht te voeren [1]).

De beslissing over den voorrang zal daarom volgens het Ontwerp bij de verificatie plaats hebben, waardoor ook de medeschuldeischers in de gelegenheid komen den voorrang tot een punt van betwisting te maken.

Ten opzichte van de in deze afdeeling, en in verband daarmede in het geheele wetsontwerp aangenomen terminologie [vergelijke op art. **82**, hiervoor bl. 40 en 41] zij opgemerkt, dat het woord *verificatie* wordt gebezigd in de beteekenis van »procedure tot vaststelling van het vorderingsrecht". In overeenstemming daarmede wordt van *verifieeren*, bijv. in de artikelen 127 [**127**] en volgende, gesproken, telkens wanneer algemeene voorschriften omtrent die vaststelling worden gegeven. De verificatie leidt hetzij tot »erkenning" (art. 120 [**121**]), hetzij tot »voorwaardelijke toelating" (artt. 125 [**125**], 130 [**130**], 2de lid, en 135 [**135**], 2de lid) der vordering. In de artikelen 159 en 196 [**159** en **196**], waarin alleen van *erkende* vorderingen, 181 en 189 [**181** en **189**], waarin alleen van *voorwaardelijk toegelaten* vorderingen, en 82, 84, 142, 145 en 183 [**82**, **84**, **142**, **145** en **183**], waarin zoowel van *erkende* als van *voorwaardelijk toegelaten* vorderingen sprake is, wordt op deze onderscheiding gelet. Voorts kent het ontwerp *voorloopig erkende* vorderingen in de artikelen 112 [**112**] en volgende. De hier aangewezen terminologie is consequent toegepast en beveelt zich aan door haren eenvoud.

Verslag van de Tweede Kamer.

Mocht het stelsel, bij de artt. 25—30 [**25—30**] ontwikkeld, worden aangenomen, dan zouden verschillende artikelen in deze afdeeling behooren te worden gewijzigd.

Artikel 108.

De rechter-commissaris bepaalt binnen veertien dagen nadat het vonnis van faillietverklaring in kracht van gewijsde is gegaan:

1°. een termijn, vóór welks afloop de schuldvorderingen ingediend moeten worden;

2°. dag, uur en plaats, waarop de verificatie-vergadering zal gehouden worden.

De termijn, onder 1°. vermeld, gaat in op den achtsten dag nadat de beschikking is genomen.

Tusschen het einde van den onder 1°. vermelden termijn en den dag der verificatie-vergadering moeten ten minste veertien dagen verloopen.

O. R. O. Art. 108 (108). De rechter-commissaris bepaalt binnen veertien dagen na de faillietverklaring:

---

[1]) Verg. de toelichting op art. 163 [**163**] van het Ontwerp.

1°. eenen termijn, vóór welks afloop de schuldvorderingen ingediend moeten worden;

2°. dag, uur en plaats, waarop de verificatie-vergadering zal gehouden worden.

De termijn, onder 1°. vermeld, gaat veertien dagen na de faillietverklaring in.

Tusschen het einde van den onder 1°. vermelden termijn en den dag der verificatie-vergadering moeten ten minste veertien dagen verloopen.

Memorie van Toelichting.

Art. 108. Het voorschrift dat de dag der verificatie-vergadering binnen veertien dagen na de faillietverklaring bepaald moet worden, heeft ten doel onnoodige vertraging van den loop van het faillissement te voorkomen, daar het niet gebonden zijn aan eenigen termijn allicht leidt tot herhaald uitstel. De Konkursordnung § 102 en de Belgische Code de Commerce art. 466 gaan (in tweeërlei opzicht) nog verder. Zij verlangen, dat in het vonnis zelf van faillietverklaring de termijn voor de indiening der vorderingen en de dag der verificatie-vergadering worden bepaald. In het Ontwerp is dit niet overgenomen, daar de rechtbank tijdens de faillietverklaring steeds de gegevens zal missen, welke noodig zijn ter bepaling van eenen billijken of althans van den met het oog op den meer of minder ingewikkelden aard van het faillissement meest wenschelijken termijn. Daarentegen zal de curator zich in alle gevallen in veertien dagen tijds voldoende op de hoogte van den boedel kunnen stellen, om den Rechter-Commissaris de voor eene geschikte termijnsbepaling noodige inlichtingen te verschaffen.

Vaststelling in de wet zoowel van een minimum en maximum voor den termijn van indiening der vorderingen, als van het uiterste tijdstip voor den dag der verificatie-vergadering zooals in K. O. § 126 is geschied, is niet goed te keuren. Het is ondoenlijk a priori een voor alle gevallen passenden norm op te stellen; een voorschrift als dat van § 126 K O. loopt steeds gevaar nu eens buiten toepassing te blijven, dan weder verkeerd te werken. Het beste is de beslissing, welke termijn in elk geval noodig is, op te dragen aan den Rechter-Commissaris, die steeds met alle omstandigheden rekening kan houden.

De voorgestelde minimum-termijn van veertien dagen in de derde alinea van het artikel staat in verband met artikel 114 [**114**]. De curator heeft een paar dagen noodig om de lijsten te sluiten.

Het artikel spreekt van »*de* verificatie-vergadering", daar het Ontwerp er slechts ééne kent. Van de schuldeischers mag de diligentie gevorderd worden, dat zij hunne vorderingen vóór afloop van den daarvoor bepaalden termijn indienen. Dit kan te eerder geschieden nu hun de handhaving hunner rechten in alle opzichten zoo gemakkelijk mogelijk gemaakt wordt.

Advies van den Raad van State.

Art. 108. In de Memorie van Toelichting wordt onder meer van dit artikel gezegd: »Het artikel spreekt van *de* verificatie-vergadering", daar het ontwerp er slechts ééne kent. Van de schuldeischers mag de diligentie gevorderd worden, dat zij hunne vorderingen binnen den daarvoor bepaalden termijn indienen. Dit kan te eerder geschieden nu hun de handhaving hunner rechten in alle opzichten zoo gemakkelijk mogelijk gemaakt wordt".

De Raad van State heeft nauwkeurig onderzocht, of, waar het ontwerp slechts ééne verificatie-vergadering toelaat, terwijl thans volgens art. 826 vlg. van het Wetboek van Koophandel indien niet alle bekende schuldeischers op de eerste vergadering verschenen zijn, met de verificatie op eene volgende vergadering kan worden voortgegaan, het voorgedragen stelsel de voorkeur verdient boven het bestaande.

Alhoewel de Raad gereedelijk kan toegeven, dat, nu de schuldeischers niet meer verplicht zullen zijn persoonlijk of bij gemachtigde ter verificatie-vergadering op te komen, maar kunnen volstaan met de indiening hunner rekeningen bij den curator, *zonder welke de verificatie echter niet zal kunnen geschieden*, er minder vaak dan thans behoefte aan eene tweede verificatie-vergadering zal bestaan, kan hij toch niet inzien, dat — gelijk op bladz. 66 der Memorie van Toelichting sub 1°. gezegd wordt [zie hiervoor bl. 73] — »de wet door de voorafgaande inlevering der schuldvorderingen voor te schrijven, het houden van verdere verificatie-vergaderingen onnoodig zou maken."

Integendeel kan het juist naar aanleiding van de tegenspraak, die de vooraf ingediende schuldvordering van een niet ter vergadering tegenwoordigen of vertegenwoordigden crediteur bij medeschuldeischers ondervindt, zeer wenschelijk zijn, dat de schuldeischer in de gelegenheid zij op eene volgende vergadering zijne vordering toe te lichten, en de curator eenigen tijd hebbe om de rekening nog eens nauwkeurig te onderzoeken. Kan de verificatie niet tot eene tweede vergadering worden aangehouden, dan zal òf het aantal renvooien aanzienlijk toenemen, òf de curator — aan wiens oordeel door de schuldeischers de meeste waarde zal worden gehecht, nu de rekeningen te voren door hem zullen moeten onderzocht worden — zal, als het ware, alleen beslissen, waarvan het gevolg kan zijn dat sommige schuldvorderingen, waarbij een nader onderzoek niet geheel overbodig ware, en die anders tot eene volgende vergadering zouden aangehouden zijn, ter vermijding van een renvooiproces, te lichtvaardig als deugdelijk worden toegelaten.

Hierbij komt de groote moeilijkheid om de vraag, of schuldvorderingen preferent zijn — eene vraag, die dikwijls een nauwgezet onderzoek zal vereischen — steeds dadelijk met juistheid te beantwoorden.

Vermits die beantwoording volgens het stelsel van het ontwerp geschieden moet te gelijk met de verificatie, en dus te gelijker tijd over de deugdelijkheid eener vordering en haren voorrang moet beslist worden, kan ook uit dien hoofde het houden eener tweede verificatie-vergadering wenschelijk zijn.

Eindelijk schijnt uit de toelichting van art. 127 [**127**] in verband met het daarbij aangehaald art. 178 [**178**] reeds te blijken, dat het stelsel van slechts eene enkele verificatie niet onvoorwaardelijk is vol te houden. De bezwaren, die tegen dat stelsel bestaan, zouden kunnen worden weggenomen, als het ontwerp den rechter-commissaris toestond, om, ingeval hij dit noodig acht, een tweede verificatie-vergadering te beleggen.

Met den eisch, dat de schuldvorderingen vooraf zullen worden ingediend, kan de Raad van State zich vereenigen.

Naar den Raad voorkomt, zal in art. 108, 1°., in plaats van »een termijn, binnen welken", moeten gelezen worden: »een termijn, vóór den afloop van welken". Immers het tweede lid van dit artikel bepaalt, dat die termijn ingaat veer-

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 108. Bij de door den Raad van State geopperde bedenkingen, schijnt niet voldoende rekenschap te zijn gehouden met de omstandigheid dat, ofschoon slechts eenmaal gelegenheid tot verificatie bestaat vóórdat over het akkoord beslist wordt, in het faillissement de gelegenheid daartoe meermalen openstaat. Intusschen is aan de ge-

tien dagen na de faillietverklaring en reeds vóór dat deze termijn ingegaan is, moet het den schuldeischers vrijstaan hunne vorderingen in te dienen. Zooals de redactie nu luidt, zoude dit eigenlijk niet geoorloofd zijn.

opperde bezwaren te gemoet gekomen door het voorgestelde nieuwe derde lid van art. 119 [**119**].

Aan de opmerking van den Raad van State betreffende al. 1, sub 1°., van dat artikel is gevolg gegeven.

[Verslag van de Tweede Kamer met] Regeeringsantwoord.

Ten gevolge van het opgemerkte bij art. 12 [**13**, dl. I bl. 320] wordt in art. 108, eerste lid in plaats van »na de faillietverklaring" gelezen: »nadat het vonnis van faillietverklaring in kracht van gewijsde is gegaan", en het tweede lid luidt dan: »De termijn, onder 1°. vermeld, gaat in op den achtsten dag nadat de beschikking is genomen".

G. O. art. 108 = **art. 108** der wet.

Artikel 109.

De curator geeft van deze beschikkingen onmiddellijk aan alle bekende schuldeischers bij brieven kennis, en doet daarvan aankondiging in het nieuwsblad of de nieuwsbladen, bedoeld in artikel 14.

O. R. O. Art. 109 (109) = **art. 109** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 109. Men vergelijke artikel 817 Wetboek van Koophandel. De aanplakking »ter beurze of anderszins aan het huis der gemeente" is weggelaten op de gronden bij de toelichting van artikel 14 [**14**, dl. I bl. 324] nader aangewezen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 109. Is hieronder begrepen de *Nederlandsche Staatscourant*? Men zou er de voorkeur aan geven, overeenkomstig de redactie van art. 14 [**14**] het slot van dit artikel te lezen: »en doet daarvan aankondiging in de *Nederlandsche Staatscourant*, en in een of meer door den rechter-commissaris aan te wijzen nieuwsbladen".

Behoort hier niet bijgevoegd te worden: »De plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* geschiedt kosteloos"?

Door de aankondiging in de *Nederlandsche Staatscourant* en de in art. 14 bedoelde nieuwsbladen mag het faillissement geacht worden, algemeene bekendheid te hebben erlangd. Daarnaast schijnt het minder noodig, van de hier bedoelde beschikkingen andermaal in de *Nederlandsche Staatscourant* aankondiging te doen.

G. O. art. 109 = **art. 109** der wet.

Artikel 110.

De indiening der schuldvorderingen geschiedt bij den curator door de overlegging eener rekening of andere schriftelijke verklaring, aangevende den aard en het bedrag der vordering, vergezeld van de bewijsstukken of een afschrift daarvan, en van eene opgave, of op voorrecht, pand, hypotheek of recht van terughouding aanspraak wordt gemaakt.

De schuldeischers zijn bevoegd van den curator een ontvangbewijs te vorderen.

O. R. O. Art. 110 (110). De indiening der schuldvorderingen geschiedt bij den curator door de overlegging eener rekening of andere schriftelijke verklaring, aangevende den aard en het bedrag der vordering, vergezeld van de bewijsstukken of een afschrift daarvan, en van eene opgave, of op voorrecht, pand of hypotheek aanspraak wordt gemaakt.

De schuldeischers zijn bevoegd van den curator een ontvangbewijs te vorderen.

Memorie van Toelichting.

Art. 110. Een bepaald formulier van indiening, zooals de Belgische en Italiaansche wetten, resp. artt. 498 en 760, voorschrijven, wordt niet gevorderd. Reeds thans is inzending van eene rekening de meest gewone vorm van indiening der vordering. Tot moeilijkheden gaf dit nimmer aanleiding. Evenmin is er reden om indiening ter griffie te bevelen [1]). Dergelijke eisch schijnt op de overweging te steunen, dat de bewijsstukken der vordering veiliger zijn onder bewaring van den griffier dan van den curator, een argument dat voor het Ontwerp niet opgaat, omdat de schuldeischers volgens de bepaling van dit artikel kunnen volstaan met de indiening van een afschrift hunner bewijsstukken, onder verplichting om desgevraagd het origineel te toonen, artikel 111 [111]. Overigens is te dezen aanzien beslissend, dat niet de griffier, maar de curator de vorderingen heeft te onderzoeken, en dat ook onder hem alle boeken en bescheiden betreffende het faillissement berusten. De griffier zou met de rekeningen niets anders kunnen doen dan ze doorzenden aan den curator, eene taak waarmede zijne vele werkzaamheden waarlijk niet vermeerderd behoeven te worden. De tusschenkomst van den griffier is evenmin noodig om de schuldeischers een bewijs te verschaffen van de indiening hunner vorderingen. De curator zal op verlangen een ontvangbewijs moeten geven (al. 2 van het artikel).

Advies van den Raad van State.

Art. 110. Het ware wellicht niet ondienstig, indien hier de bepaling wierd opgenomen, dat de schuldeischer, die zijn woon- of verblijfplaats heeft buiten het Rijk in Eu-

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 110. Den schuldeischer, die zijne woon- of verblijfplaats buiten het Rijk in Europa heeft, de verplichting op te leggen om hier te lande domicilie te kiezen, schijnt

---

[1]) Art. 496 al. 1 Code de Comm. belge (1851); art. 491 Code de Comm. fr. (1838); art. 758 Cod. di Comm. ital.; § 127 K. O.

ropa, verplicht zal zijn domicilie te kiezen binnen het arrondissement der rechtbank, die de faillietverklaring heeft uitgesproken. Daardoor zal het doen der oproepingen en der kennisgeving, in art. 124 [124] bedoeld, gemakkelijker worden gemaakt.

niet wenschelijk, omdat zoodanige verplichting zonder wettelijke sanctie geene beteekenis heeft, en eene sanctie, die in verlies van rechten of in straf zou moeten bestaan, een te krasse maatregel zou zijn.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 110. *Eerste lid.* Men vergelijke hier en bij art. 113 het aangeteekende naar aanleiding van art. 60 [60, dl. I bl. 480].

Het ontwerp geeft geene bepaalde wijze aan, waarop de hier bedoelde indiening moet geschieden. Is, vroeg men, wel gedacht aan het bepaalde in art. 36 [36]? Daartegen werd opgemerkt, dat, indien de crediteur de verjaring door de indiening wil stuiten, niets hem belet, aan den curator per exploot zijne rekening in te dienen.

De opmerking, bij art. 60 [60] gemaakt, geeft aanleiding tot de invoeging, aan het slot van het eerste lid, vóór »aanspraak", van de woorden »of recht van terughouding". Het slot luidt dus: »pand, hypotheek of recht van terughouding aanspraak wordt gemaakt".

Het artikel verbiedt indiening der rekening bij exploot niet; bovendien zal het ontvangbewijs, waarvan in het tweede lid wordt gesproken, de indiening ter verificatie, waardoor volgens art. 36 [36] de verjaring wordt gestuit, bewijzen.

G. O. art. 110 = **art. 110** der wet.

Artikel 111.

De curator toetst de ingezonden rekeningen aan de boeken en opgaven van den gefailleerde, treedt, als hij tegen de toelating eener vordering bezwaar heeft, met den schuldeischer in overleg, en is bevoegd van dezen overlegging van ontbrekende stukken alsook inzage zijner boeken en der oorspronkelijke bewijsstukken te vorderen.

O R. O. Art. 111 (111). De curator toetst de ingezonden rekeningen aan de boeken en opgaven van den schuldenaar, treedt, als hij tegen de toelating eener vordering bezwaar heeft, met den schuldeischer in overleg, en is bevoegd van dezen overlegging van ontbrekende stukken alsook inzage zijner boeken en der oorspronkelijke bewijsstukken te vorderen.

Memorie van Toelichting.

. . . . De artikelen 111—115 bevatten [overigens] de toepassing van de beginselen, hierboven [bl. 71 vlg.] ontwikkeld, en schijnen dan ook geene verdere toelichting te behoeven.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 111. Welke is de sanctie van deze bepaling? Of heeft zij alleen een zedelijk voorschrift op het oog?

Bij weigering loopt de schuldeischer gevaar, dat de curator de vordering, als niet voldoende gestaafd, niet brengt op de lijst der voorloopig erkende vorderingen en, bij volharding in zijne weigering, die vordering ook bij de verificatie niet wordt erkend, waarvan het gevolg zal zijn een verificatie-proces, waardoor, ook bij gunstigen uitslag daarvan voor den schuldeischer, deze getroffen wordt, omdat dan door de proces-kosten de baten van den boedel worden verminderd, terwijl hij buitendien het gevaar loopt, zelf in de kosten te worden veroordeeld, ingevolge art. 56, eerste lid, in fine van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

[Zie ook op art. 8, dl. I bl. 286].

G. O. art. 111 = **art. 111** der wet.

Artikel 112.

De curator brengt de vorderingen, die hij goedkeurt, op eene lijst van voorloopig erkende schuldvorderingen, en de vorderingen, die hij betwist, op eene afzonderlijke lijst, vermeldende de gronden der betwisting.

O. R. O. Art. 112 (112) = **art. 112** der wet.

Memorie van Toelichting.

[*Artt.* 111—115.] Door de plaatsing op een der in artikel 112 aangewezen lijsten geeft de curator zijn oordeel over de vordering te kennen.

G. O. art. 112 = **art. 112** der wet.

Artikel 113.

In de lijsten, bedoeld in het vorige artikel, wordt elke vordering omschreven, en aangegeven of zij naar de meening van den curator bevoorrecht of door pand of hyhotheek gedekt is, of wel ter zake der vordering recht van terughouding kan worden uitgeoefend. Betwist de curator alleen den voorrang, of het recht van terughouding, zoo wordt de vordering op de lijst der voorloopig erkende schuldvorderingen gebracht met aanteekening van deze betwisting en de gronden daarvan.

O. R. O. Art. 113 (113). In de lijsten, bedoeld in het vorige artikel, wordt elke vordering omschreven, en aangegeven of zij naar de

meening van den curator bevoorrecht of door pand of hypotheek gedekt is. Betwist de curator alleen den voorrang, zoo wordt de vordering op de lijst der voorloopig erkende schuldvorderingen gebracht met aanteekening van deze betwisting en de gronden daarvan.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art. **111**].

[Verslag van de Tweede Kamer met] Regeeringsantwoord.

Art. 113. Naar aanleiding van de opmerking, bij art. 60 [**60**] gemaakt, wordt dit artikel gelezen: . . . . »gedekt is, of wel ter zake der vordering recht van terughouding kan worden uitgeoefend. Betwist de curator alleen den voorrang of het recht van terughouding" enz.

G. O. art. 113 = **art. 113** der wet.

Artikel 114.

Van ieder der lijsten, in artikel 112 bedoeld, wordt een afschrift door den curator ter griffie van de rechtbank en van het in artikel 97 aangewezen kantongerecht nedergelegd, om aldaar gedurende de zeven aan de verificatie-vergadering voorafgaande dagen kosteloos ter inzage te liggen van een ieder.

De nederlegging geschiedt kosteloos.

O. R. O. Art. 114 (114) = **art. 114** der wet.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art. **111**].

G. O. art. 114 = **art. 114** der wet.

Artikel 115.

Van de krachtens artikel 114 gedane nederlegging der lijsten geeft de curator aan alle bekende schuldeischers schriftelijk bericht, waarbij hij eene nadere oproeping tot de verificatie-vergadering voegt en tevens vermeldt of een ontwerp-akkoord door den gefailleerde ter griffie is nedergelegd.

O. R. O. Art. 115 (115) = **art. 115** der wet.

Memorie van Toelichting.

[*Artt.* 111—115]. Van de bepaling van artikel 115, eene nadere her-

innering aan de schuldeischers, uitsluitend in hun belang, is geen onnoodige vermeerdering van kosten te vreezen. De kennisgeving toch kan geschieden bij gedrukte brieven.

[Zie voorts op art. **111**].

Advies van den Raad van State.

Art. 115. De »nadere oproeping tot de verificatie-vergadering" strekt, blijkens de Memorie van Toelichting, om den crediteuren te herinneren, wanneer en wáár, ingevolge art. 108 [**108**], bepaald is, dat de verificatie-vergadering zal gehouden worden. Wellicht zoude deze bedoeling juister worden weêrgegeven, als in plaats van: »waarbij hij eene nadere oproeping tot de verificatie-vergadering voegt", gelezen werd: »waarbij hij hun dag, uur en plaats voor de verificatie-vergadering bepaald, in herinnering brengt."

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 115. De in het advies van den Raad van State uitgedrukte bedoeling blijkt, naar het oordeel van den ondergeteekende, met het oog op de in het artikel voorkomende uitdrukking »nadere" in verband met de artt. 109 en 108 al. 1, 2°., [**109** en **108**] duidelijk.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 115. Volgens sommigen zou dit bericht gelijktijdig kunnen plaats hebben met de kennisgeving, bedoeld in art. 109 [**109**]. Door anderen werd hiertegen opgemerkt, dat het tweede bericht tot herinnering zal kunnen strekken voor hen, die het eerste niet mochten ontvangen hebben.

Het hier bedoeld bericht kan niet gelijktijdig met de kennisgeving van art. 109 verzonden worden.

Deze kennisgeving betreft niet alleen den dag enz. der verificatievergadering, maar ook den termijn, waarvan in art. 108, 1°. [**108**] sprake is, terwijl de nederlegging, waarop het bericht van art. 115 betrekking heeft, eerst kan plaats hebben nà afloop van dien termijn. Ook zal op het tijdstip der kennisgeving van art. 109 [**109**] nog niet bekend zijn, of een akkoord wordt aangeboden.

G. O. art. 115 = **art. 115** der wet.

Artikel 116.

De gefailleerde woont de verificatie-vergadering in persoon bij, ten einde aldaar alle inlichtingen over de oorzaken van het faillissement en den staat van den boedel te geven, die hem door den rechter-commissaris gevraagd worden. De schuldeischers kunnen den rechter-commissaris verzoeken omtrent bepaalde door hen op te geven punten inlichtingen aan den gefailleerde te vragen. De vragen aan den gefailleerde gesteld en de door hem gegeven antwoorden worden in het proces-verbaal opgeteekend.

Artikel 117.

Bij het faillissement van eene naamlooze vennootschap, wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij, coöperatieve of andere, rechtspersoonlijkheid bezittende, vereeniging of stichting, rust op de bestuurders de verplichting, in het vorig artikel den gefailleerde opgelegd.

O. R. O. Art. 116 (116). De gefailleerde is verplicht de verificatie-vergadering bij te wonen, en aldaar alle inlichtingen over de oorzaken van het faillissement en den staat van den boedel te geven, die hem door den rechter-commissaris gevraagd worden. De schuldeischers kunnen den rechter-commissaris verzoeken omtrent bepaalde door hen op te geven punten inlichtingen aan den gefailleerde te vragen. De vragen aan den gefailleerde gesteld en de door hem gegeven antwoorden worden in het proces-verbaal opgeteekend.

Art. 117 (117). Bij het faillissement van eene naamlooze vennootschap, wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij, coöperatieve vereeniging, andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of stichting, rust op de bestuurders de verplichting, in het vorige artikel den gefailleerde opgelegd.

Memorie van Toelichting.

Artt. 116, 117. De Bankruptcy Act schrijft in artikel 17 een »public examination" van den schuldenaar voor. Iets dergelijks, maar in veel milderen, voor den schuldenaar minder stuitenden vorm, is hier bedoeld. En daarvoor bestaat alle reden. Thans toch woont de failliet de verificatie-vergadering nagenoeg nooit bij, een enkele maal laat hij zich vertegenwoordigen. Zijne persoonlijke verschijning is echter steeds wenschelijk. Dikwijls toch komt het voor, dat de inlichtingen, die de schuldenaar zal kunnen geven, bijv. omtrent eene vordering, door den vertegenwoordiger niet verstrekt kunnen worden. Ook mag den schuldeischers het recht op volledige opening van zaken niet geweigerd worden. Vandaar dat de plicht die te geven den gefailleerde in dit artikel uitdrukkelijk wordt opgelegd. De geheele bepaling zou illusoir worden, wanneer hem werd vergund een gemachtigde te zenden.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 116. Is de gefailleerde bevoegd, zich door een advocaat te doen vergezellen? Er waren leden, die het niet wenschelijk achtten hem te verplichten, daarbij persoonlijk tegenwoordig te zijn; hij zal ook buitendien de gewenschte inlichtingen kunnen verstrekken en zijne tegenwoordigheid zal allicht tot eene min aangename bejegening kunnen leiden. Anderen evenwel zouden deze bepaling ongaarne missen en wilden duidelijkheidshalve gelezen zien: »persoonlijk bij te wonen".

»Verplicht . . . . bij te wonen". Zal, voor het geval hij weg blijft, de vergadering geen voortgang hebben, evenals dit de bedoeling schijnt ten opzichte van de vergaderingen der schuldeischers bij het wegblijven des curators? (Vgl. het aangeteekende bij art. 80 [**80**, hiervoor bl. 37]). Velen zouden dit niet wenschelijk achten, voor het geval zijne afwezigheid aan gel-

dige redenen, ziekte bv., te wijten ware. Anderen merkten op, dat de verplichting des gefailleerden om de vergadering bij te wonen, het gevolg niet kon hebben, dat bij zijn afwezigheid de vergadering onwettig zou zijn, daar dan bij voortvluchtigheid van den gefailleerde eene verificatievergadering onmogelijk wezen zou. Zij erkenden echter, dat juist daarom hier niet dezelfde terminologie als in art. 80 kon gebezigd worden.

Men vroeg voorts, of uit de tweede zinsnede gelezen moet worden, dat de rechter-commissaris beslist, of de door de schuldeischers gestelde vragen al dan niet tot den gefailleerde zullen gericht worden? Dit blijkt niet duidelijk — maar is dit de bedoeling, dan werd gevraagd, of bij weigering van den rechter-commissaris den schuldeischer niet het recht moest worden gegeven, zijn verzoek ook in het proces-verbaal te doen opnemen.

Het artikel legt *aan den gefailleerde* den plicht op de *vergadering bij te wonen;* daarmede is *zijne tegenwoordigheid* niet in dien zin *verplicht gesteld* (terminologie van art. 80 [**80**]), dat de vergadering buiten zijne tegenwoordigheid niet zou kunnen worden gehouden. Duidelijkheidshalve worde de aanhef gelezen: »De gefailleerde woont de verificatie-vergadering in persoon bij, ten einde aldaar" enz.

Zijne tegenwoordigheid is wenschelijk, ten einde, naar aanleiding van gevoerde beweringen, zijnerzijds opheldering of inlichtingen te verstrekken, waartoe hij persoonlijk in staat is. Van eene bevoegdheid en alzoo van een *recht*, om zich te laten vertegenwoordigen, of om zich door een advocaat enz. te laten vergezellen, is in het artikel geen sprake. Het laatste is echter evenmin verboden, zoodat de rechter-commissaris te dien aanzien kan toelaten wat, naar omstandigheden, in het belang der zaak geacht wordt. In dat belang kan het bijv. ook gewenscht zijn, toe te staan, dat een gewezen boekhouder, agent enz. mede ter vergadering verschijne. Maar dit een en ander moet aan de prudentie van den rechter-commissaris worden overgelaten.

De tweede zinsnede («verzoeken") draagt aan den rechter-commissaris op, te beslissen, of de door een schuldeischer gestelde vraag al dan niet aan den gefailleerde zal worden gedaan, ten einde ongepaste of beleedigende vragen te vermijden. De rechter-commissaris, die de vergadering leidt, zal ook voor het overige tegen onaangename bejegening waken.

Waarom den schuldeischer het recht zou moeten gegeven worden zijn verzoek, bij weigering van den rechter-commissaris, in het proces-verbaal te doen opnemen, ligt niet voor de hand. Ook in een analoog geval is dit recht niet toegekend; zie art. 109 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Art. 117. Lees: »coöperatieve of andere, rechtspersoonlijkheid" enz.

G. O. artt. 116 en 117 = **artt. 116** en **117** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Artt. **116**, juncto **126** en **196**. De bepaling van dit artikel vond ernstig bezwaar bij een aantal leden. Zij schijnt zeer onschuldig, zeiden zij, maar in verband beschouwd

Antwoord der Regeering.

Artt. **116**, juncto **126** en **196**. Het voorschrift dat de erkenning ter verificatie-vergadering van eene vordering ook tegen den gefailleerde werkt, indien hij de vordering niet

met de artikelen **126**, **159** en **195—197** is zij dit in werkelijkheid niet. Te zamen vormen deze artikelen de uiting van een stelsel, dat, zoo werd beweerd, er op neêrkomt den failliet te maken tot partij bij de verificatie (Memorie van Toelichting bladz. 74, sub art. **126**); hij staat daar bloot aan het ondervragingsrecht der crediteuren; de erkenning der ingediende vorderingen ter verificatievergadering werkt als rechtskrachtig vonnis tegen den failliet bij homologatie van een akkoord, en, afgezien daarvan, zelfs ook na het faillissement, alles tenzij hij de vordering overeenkomstig art. **126** hebbe betwist. Met den failliet deze faculteit te laten meent de Regeering voor zijne belangen genoegzaam te hebben gewaakt (zie ter aangehaalde plaatse). Dat dit echter het geval was, werd door de leden, wier gevoelen hier wordt weergegeven, ernstig betwijfeld.

Vooreerst, zeiden zij, ging het niet aan om, tegenover de vergaderde schuldeischers, die allen recht hebben zich door rechtsgeleerde raadslieden te doen vertegenwoordigen, den failliet te stellen als partij, blootgesteld aan hun ondervragingsrecht en beperkt bovendien in zijn betwistingsrecht, zonder dat ook de failliet *in de wet* de bevoegdheid vinde om, desverkiezende, door rechtshulp zich te versterken in den ongelijken strijd, die niettemin in eene voor altijd geldende res judicata tegen hem kan uitloopen. De juistheid van hetgeen door de Regeering dienaangaande wordt betoogd, kon niet worden toegegeven. In het Verslag der Commissie van Voorbereiding drukt de Regeering (bladz. 94) [zie hiervoor bl. 85], na gezegd te hebben, dat de tegenwoordigheid van den failliet wenschelijk is ten einde naar aanleiding van gevoerde beweringen, zijnerzijds opheldering of inlichting te verstrekken, waartoe hij persoonlijk in staat is, zich (bladz. 95), op de volgende wijze uit: »Van eene bevoegdheid en alzoo een recht om zich te laten vertegenwoordigen, of om zich door een advocaat enz. betwist, vond bij een aantal leden ernstige bezwaren. Hunne beschouwingen ontmoetten intusschen in het Voorloopig Verslag bij vele leden ook eene gegronde tegenspraak. Moge, wegens den aard der geopperde bedenkingen, het stelsel van het ontwerp nog eens op eenvoudige wijze worden aangewezen.

Naar het thans bestaande recht, onderwerpen de schuldeischers hunne vorderingen ook aan de verificatie; en, bij betwisting, geeft dit aanleiding tot een renvooi-proces. Is het faillissement afgeloopen, dan heeft verder noch de verificatie, noch de uitspraak in het renvooiproces eenig rechtsgevolg. Om tegen den schuldenaar, voor het nog door hem verschuldigde, een executorialen titel te erlangen, moet de schuldeischer een proces voeren, ook al wordt tegen zijne vordering niets ingebracht.

Om aan dezen omslag, eigenlijk om aan deze kostenmakerij, waarvan alléén minder nauwgezette schuldenaren en raadslieden profijt trekken of trachten te trekken, een einde te maken, is in de nieuwere faillietwetten (zie bijvoorbeeld de Fransche wet van 1838 en de Konkursordnung) aangenomen en in dit ontwerp gevolgd, dat de verificatie ook geldt tegen den failliet, tenzij deze, door eene gemotiveerde reserve te maken, daartegen opkomt. Alleen in dit laatste geval zal dan de schuldeischer, na afloop van het faillissement, ter verkrijging van een executorialen titel een proces behoeven te voeren. Deze regeling doet aan alle belangen gelijkelijk recht wedervaren en heeft elders goed voldaan. Waarom nu juist hier te lande van de invoering van dit stelsel allerlei misbruiken, die intusschen niet nader omschreven zijn, moeten gevreesd worden, ligt geenszins voor de hand.

Er wordt aangevoerd, dat de schuldenaar verkort zou worden in zijne verdediging. Maar die grief is allerminst gegrond. Reeds wat vóóropgesteld wordt, dat de failliet gesteld wordt tegenover de vergaderde schuldeischers, die allen het

te laten vergezellen, is in het artikel geen sprake. Het laatste is echter evenmin verboden, zoodat de rechter-commissaris te dien aanzien kan toelaten wat, naar omstandigheden, in het belang der zaak geacht wordt. In dat belang kan het bijv. ook gewenscht zijn, toe te staan, dat een gewezen boekhouder, agent enz. mede ter vergadering verschijne. Maar dit een en ander moet aan de prudentie van den rechter-commissaris worden overgelaten". Dit achtte men niet juist. De boekhouder en de agent kunnen aan de prudentie van den rechter-commissaris worden overgelaten, maar niet de failliet. Van het oogenblik af, dat men het stelsel aanneemt, dat de verificatie eene res judicata tegen hem kan scheppen, had men het van de prudentie van wien ook niet mogen laten afhangen of de failliet even goed als zijne tegenstanders zich met rechtskundige hulp vermag te wapenen. Het is hier geene quaestie van »omstandigheden" of van »belang der zaak", maar het geldt hier het recht van verdediging, het zorgen voor eenen eerlijken en gelijken strijd, beginselen dus die ook tegenover een failliet niet mogen worden uit het oog verloren.

Dat recht van verdediging wordt in de tweede plaats onvoldoende verzorgd, vervolgden deze leden, waar art. **126**, tweede lid, het recht van betwisting des failliets bindt aan de voorwaarde, dat het moet zijn gemotiveerd en dat het, omvat het niet de geheele vordering, moet aanwijzen, wat wordt erkend en wat wordt betwist.

Immers met welk recht, mocht men vragen, onthoudt men den failliet het recht, dat elk gedaagde heeft, het recht om zonder opgave van gronden, eenvoudig te ontkennen het recht, dat tegen hem wordt geldig gemaakt en dat degene, die het geldig maakt van te voren weet, dat hij moet bewijzen? En met welk recht verheft men tegen den failliet, ook na het einde van het beslag, eene erkenning der schuld, *post* en wellicht *propter* recht hebben zich door rechtsgeleerde raadslieden te doen vertegenwoordigen, geeft eene minder juiste voorstelling van hetgeen het hier *wezenlijk* betreft. Bij de beraadslaging over de toelating eener vordering (dit toch is hier de zaak), staat de schuldenaar, die haar wil betwisten, alléén tegenover den schuldeischer, welke verificatie van *die* vordering verlangt. En de overige schuldeischers? Zij staan dan in geen geval tegenover den failliet, maar veeleer naast hem en in den regel zelfs aan zijne zijde. In dit opzicht dus is er geene sprake van een *ongelijken* strijd, zooals het Voorloopig Verslag onderstelt; maar inderdaad is er ook geene sprake van een *strijd*. Bij de quaestie over de verificatie eener vordering heeft de failliet in 't geheel geene verdediging te voeren. Hij behoeft slechts op de wijze, in art. **126** aangegeven, de vordering te betwisten: daardoor en daardoor alléén reeds, behoudt hij zich de bevoegdheid voor, om later zich tegen die vordering te verweren; alléén daardoor, zonder meer, bindt de door den curator en de overige schuldeischers toegelatene verificatie hem niet, al mocht de crediteur ook in staat zijn, onmiddellijk de ongegrondheid der betwisting van den failliet aan te toonen. Als dus gesproken wordt van een strijd of van het voeren van eene verdediging, berust dit op een misverstand.

Maar buitendien komt men op tegen het »verkort verdedigingsrecht", *verkort*, omdat de failliet de gronden van zijne betwisting moet opgeven. Op zijn recht van verdediging die hij eerst later, na het einde van 't faillissement, kan hebben te voeren, wordt hierdoor geen inbreuk hoegenaamd gemaakt. Zelfs het recht tot betwisting wordt er niet door verkort. Alléén heeft hij de gronden te vermelden, waarom hij de schuldvordering niet erkent. Hij heeft geene rechtsquaestie te behandelen, maar slechts de redenen aan te voeren, waarom hij oordeelt niets of niet zooveel als gepretendeerd wordt, schuldig

zulk een verkort verdedigingsrecht door de schuldeischers verkregen, tot res judicata?

Heeft men bovendien wel bedacht, zoo vroeg men, dat men door dat verheffen van het procesverbaal tot rechtskrachtig vonnis, ook nà het faillissement, als het ware eene geheel nieuwe, volstrekt vormlooze wijze van berechting van geschillen invoert; geschillen, die niet enkel loopen over rekeningen van werkzaamheden van timmerlieden en metselaars, aan welke men bij art. **126** in fine schijnt gedacht te hebben, doch die, te meer nu het burgerfaillissement wordt ingevoerd, de meest ingewikkelde verhoudingen ten onderwerp kunnen hebben? Deze leden achtten het zeer wel mogelijk, dat aan de hand van die zoo gemakkelijk te erlangen res judicata, het faillissement door de praktijk zou misbruikt worden tot doeleinden, waarvoor het niet is in het leven geroepen en die dan ook eigenlijk geheel vreemd zijn aan zijn aard van beslag of executie van des schuldenaars goed? Maar dan had ook in de eerste plaats moeten gezorgd worden, dat de failliet inderdaad voldoende tegen de mogelijke nadeelen van de nieuw ingevoerde wijze van berechting was gewaarborgd.

Deze beschouwingen bleven niet zonder tegenspraak.

Dat de gefailleerde ter verificatie-vergadering aanwezig moest zijn, achtten vele leden een zeer practisch voorschrift; zij vereenigden zich met de in de gewisselde stukken daarvoor aangevoerde gronden.

Met het oog op de rechtsquaestie, welke de verhouding van den failliet tegenover de in het faillissement erkende schulden is, was de bepaling van art. **126** in het leven geroepen. Bij dat artikel is aan den failliet een belangrijk recht toegekend, namelijk dat van, door zijne betwisting alleen, zijn recht te reserveeren. Immers er is geen sprake van, dat daarbij tusschen den gefailleerde en den crediteur omtrent eene vordering eene beslissing valt; de failliet wordt niet geplaatst in te zijn. Dit is alles. Of die redenen juist of gegrond zijn, daarover valt geene beslissing. Dat de eisch eener gemotiveerde betwisting noodig en niet onredelijk is, de leden, die in de voorlaatste alinea van het Voorloopig Verslag aan het woord zijn, hebben dit reeds met juistheid aangewezen. Stelde men dien eisch niet, de betwisting zou in eene ijdele vertooning ontaarden en de geheele wettelijke regeling op dit stuk illusoir gemaakt worden. En de redelijkheid van dien eisch is onbetwistbaar. Wel wordt in het Voorloopig Verslag beweerd, dat »elk gedaagde heeft het recht om zonder opgave van redenen eenvoudig te ontkennen". Maar art. 139 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zegt het tegendeel; het vordert van ieder gedaagde eene »met redenen omkleede" verwering en dat eene eenvoudige ontkenning daaraan niet voldoet, kan worden nagezien bijv. in arrest Hooge Raad 25 Maart 1881 (*Weekblad van het Recht* nº. 4662) en vonnis rechtbank Amsterdam 8 Maart 1889 (*Weekblad van het Recht* nº. 5769). Maar, hoe dit ook moge zijn, in elk geval moet en mag de faillietenwet aan den eisch der motiveering vasthouden. Eene betwisting, waarvoor geene motieven bestaan, is eene chicane. Motiveering zal bij eene bona fide betwisting nooit moeilijk vallen; het meer of minder ingewikkelde der verhouding heeft daarmede niets te maken. Men heeft gronden van tegenspraak of men heeft ze niet. Maar wanneer ze er zijn, dan kan de schuldenaar, wiens eigene, door hem gedane zaken het geldt, ze ook zonder moeite aangeven. Voor hem is het dus al zeer gemakkelijk om, zoo althans aan zijne betwisting niet elke grond ontbreekt, de werking der verificatie, als res judicata te voorkomen.

De in de laatste alinea van het Voorloopig Verslag door sommige leden geopenbaarde vrees, dat de tegenwoordigheid van den failliet tot verwarring en getwist zou leiden, wordt ondervangen door de tweede zinsnede van art. **116** (»ver-

de positie van gedingvoerende partij, maar in die van iemand, die zich zijn volle recht mag voorbehouden. Dat hij zijne betwisting moet motiveeren, is terecht voorgeschreven, opdat zij niet zoude ontaarden in een formulier, waarbij *alle* vorderingen worden betwist; maar over de door hem aan te voeren gronden kan hij zich vooruit met zijn rechtsgeleerden raadsman beraden. En dat hij, een gedeelte der vordering betwistende, dat gedeelte noemen moet, is toch wel het minste, dat men van hem vorderen mag.

zoeken"). Bovendien waarborgt de leiding van den rechter commissaris, dat er niets onbehoorlijks voorvalle.

Sommige leden achtten, afgescheiden van de hiervoren aangevoerde redenen, de tegenwoordigheid van den failliet bij de verificatie uit een practisch oogpunt niet gewenscht. Zij vreesden, dat die tegenwoordigheid bij de dikwerf opgewonden stemming der crediteuren tegen den failliet aanleiding zoude geven tot verwarring en getwist.

Artikel 118.

De schuldeischers kunnen ter vergadering verschijnen in persoon of bij gemachtigde. De schriftelijke volmacht is vrij van zegel en van de formaliteit van registratie.

O. R. O. Art. 118 (118). De schuldeischers kunnen in persoon of bij schriftelijk gevolmachtigde verschijnen.

Memorie van Toelichting.

Art. 118. »De schuldeischers *kunnen* . . . verschijnen". Zooals boven [zie hiervoor bl. 73] reeds werd aangeduid, is de tegenwoordigheid van de schuldeischers ter verificatie-vergadering niet langer verplicht gesteld. Verzet zich niemand tegen de toelating der vordering, dan is zij ook bij afwezigheid van den schuldeischer erkend. Hij, die eene vordering heeft, welke tot geenerlei bedenking aanleiding kan geven, wat in elk faillissement het geval is met de meerderheid der vorderingen, behoeft dus slechts zijne rekening in te zenden en kan dan verder gerust wezen dat zijne rechten erkend zullen worden.

»*Bij schriftelijk gevolmachtigde*". Door het stilzwijgen van het Wetboek van Koophandel is aan den Rechter-Commissaris overgelaten te beslissen, hoe de gevolmachtigde van zijn volmacht moet doen blijken. Vandaar dat de praktijk zeer verschillend is. De eene Rechter-Commissaris vordert eene geregistreerde schriftelijke volmacht; de andere is met eene bloot schriftelijke, zij het ook informeele, volmacht tevreden; een derde eindelijk, laat ook mondeling gemachtigden toe. Volgens het Ontwerp zal alleen eene schriftelijke volmacht geldig wezen. Het bloote beweren, dat men volmacht heeft, kan inderdaad niet als een voldoend bewijs daarvan worden aangemerkt. Het financieel bezwaar dat men tegen eene schriftelijke volmacht zou kunnen doen gelden, wordt opgeheven door de bepaling van artikel 17 [**17**].

Advies van den Raad van State.

Art. 118. De Memorie van Toelichting merkt te recht aan, dat de schriftelijke volmacht steeds zal moeten geregistreerd worden.

Daar er echter wel eenige hardheid in gelegen is, van een schuldei-

scher, wiens geldelijke belangen door het faillissement zijns schuldenaars toch reeds nadeel lijden, bovendien belasting te heffen, geeft de Raad in overweging te bepalen, dat deze registratie kosteloos zal geschieden.

Ten aanzien van dit punt veroorlooft de Raad van State zich, te verwijzen naar hetgeen bij de algemeene beschouwingen in dit advies is opgemerkt, naar aanleiding van eene bewering, op bladz. 11 der Memorie van Toelichting voorkomende [zie op art. **17**, dl. I bl. 331].

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 118. Door de wijziging die art. 17 [**17**] heeft ondergaan, is de bedenking van den Raad van State vervallen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 118. Volgens de Memorie van Toelichting is de bedoeling van dit artikel, de tegenwoordigheid der schuldeischers ter verificatie-vergadering niet verplichtend te stellen. Uit de redactie van het artikel zou men echter allicht opmaken, dat het woord »kunnen" betrekking had op het alternatief van in persoon of bij schriftelijk gevolmachtigde te verschijnen. In overweging werd gegeven, het artikel te doen vervallen en in het eerste lid van het volgend artikel, tweede zinsnede, achter »schuldeischers" in te voegen: »hetzij deze in persoon of bij schriftelijk gevolmachtigde verschenen zijn".

Nog vroeg men, of hier verlangd wordt eene schriftelijke procuratie op zegel en geregistreerd. De Regeering meent, blijkens haar antwoord op het advies van den Raad van State, dat, door de wijziging, welke art. 17 [**17**] heeft ondergaan, deze bedenking zou zijn vervallen. De Commissie van Voorbereiding acht het echter wenschelijk, de bedoeling duidelijker te doen uitkomen, dewijl toch eene procuratie ter vertegenwoordiging moeilijk kan gezegd worden een stuk te zijn, »opgemaakt ter voldoening aan de bepalingen van dezen titel".

Naar aanleiding der gemaakte opmerkingen luidt het artikel thans: »De schuldeischers kunnen ter vergadering verschijnen in persoon of bij gevolmachtigde. De schriftelijke volmacht is vrij van zegel en van de formaliteit van registratie".

G. O. art. 118 = **art. 118** der wet, behalve dat voor »gemachtigde" werd gelezen »gevolmachtigde", welke wijziging in overleg met de Regeering werd aangebracht op voorstel der Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893.

Artikel 119.

Op de vergadering leest de rechter-commissaris de lijst der voorloopig erkende en die der door den curator betwiste schuldvorderingen voor. Ieder der op die lijsten voorkomende schuldeischers is bevoegd den curator omtrent elke vordering en hare plaatsing op een der lijsten inlichtingen te vragen, of wel hare juistheid, den beweerden voorrang of het beweerde recht van terughouding te betwisten, of te verklaren, dat hij zich bij de betwisting van den curator aansluit.

De curator is bevoegd op de door hem gedane voorloopige erkenning of betwisting terug te komen, of wel te vorderen, dat de schuldeischer de deugdelijkheid zijner noch door den curator, noch door een der schuldeischers betwiste schuldvordering onder eede bevestige; indien de oorspronkelijke schuldeischer overleden is, zullen de rechthebbenden onder eede moeten verklaren, dat zij te goeder trouw gelooven dat de schuld bestaat en onvoldaan is.

Bestaat er behoefte aan verdaging der vergadering, dan wordt deze binnen acht dagen, op het door den rechter-commissaris aan te wijzen tijdstip, zonder nadere oproeping, voortgezet.

Artikel 120.

De eed, bedoeld in het tweede lid van het vorige artikel, wordt in persoon of door een daartoe bijzonder gemachtigde afgelegd in handen van den rechter-commissaris, hetzij onmiddellijk op de vergadering, hetzij op een lateren door den rechter-commissaris te bepalen dag. De volmacht kan ondershands worden verleend.

Indien de schuldeischer, aan wien de eed is opgedragen, niet ter vergadering aanwezig is, geeft de griffier hem onmiddellijk kennis van de eedsopdracht en van den voor de eedsaflegging bepaalden dag.

De rechter-commissaris geeft den schuldeischer eene verklaring van de eedsaflegging, tenzij de eed wordt afgelegd in eene vergadering van schuldeischers, in welk geval van de aflegging aanteekening wordt gehouden in het proces-verbaal dier vergadering.

O. R. O. Art. 119 (119). Op de vergadering leest de rechter-commissaris de lijst der voorloopig erkende en die der door den curator betwiste schuldvorderingen voor. Ieder der op die lijsten voorkomende schuldeischers is bevoegd den curator omtrent elke vordering en hare plaatsing op een der lijsten inlichtingen te vragen, of wel hare juistheid of den beweerden voorrang te betwisten, of te verklaren, dat hij zich bij de betwisting van den curator aansluit.

De curator is bevoegd op de door hem gedane voorloopige erkenning of betwisting terug te komen.

Bestaat er behoefte aan verdaging der vergadering, dan wordt deze binnen acht dagen, op het door den rechter-commissaris aan te wijzen tijdstip, zonder nadere oproeping, voortgezet.

Memorie van Toelichting.

Art. 119. De regeling, in dit artikel voorgesteld, waarborgt den schuldeischers de meest ruime en vrije uitoefening van het recht van verzet,

zoodat geen beduchtheid behoeft te bestaan, dat de voorafgaande indiening der vorderingen en het voorafgaande onderzoek door den curator op dat recht ook maar de minste inbreuk zullen maken.

De bepaling van artikel 823 Wetboek van Koophandel, dat de curator en ieder opgekomen schuldeischer het recht hebben om de beëediging van iedere ter verificatie aangeboden vordering te vragen, is in het Ontwerp niet overgenomen. Het vorderen van een eed toch is een hatelijk middel, dat gewoonlijk gebruikt wordt om een blijk van wantrouwen te geven als de noodige gegevens om met vrucht renvooi aan te vragen te eenenmale ontbreken, als men het renvooi niet aandurft of om welke reden dan ook niet wil. De schuldeischer, tegen wiens pretense vordering men niets positiefs weet in te brengen, behoort zonder eenige vexatie toegelaten te worden; is daarentegen het door hem geleverde bewijs onvoldoende en meent de curator of eenig medeschuldeischer reden te hebben voor wantrouwen, dan is het aangewezen middel, om hem tot justificatie te dwingen of wel te weren, het vragen van renvooi [1]).

»Behoefte aan verdaging" kan bestaan als de werkzaamheden op één dag niet afloopen, of tegen een of meer vorderingen bezwaren worden in het midden gebracht, die den curator een summier nader onderzoek wenschelijk doen achten.

»Binnen acht dagen" moet de vergadering worden voortgezet. Incidenten als de genoemde, mogen den loop van het faillissement niet vertragen.

[Zie ook de **M. v. T.** op de 3e Afd. § 4, hiervoor bl. 36].

Advies van den Raad van State.

Art. 119. Het heeft zeer de aandacht van den Raad getrokken, dat de bepaling van art. 823 van het Wetboek van Koophandel niet in het ontwerp is overgenomen. Wat tot toelichting daarvan wordt aangevoerd, komt hem niet volkomen juist voor. De bewering, dat de eedsoplegging een zoo onbetrouwbaar middel zoude zijn, schijnt hem toe niet vrij te zijn van overdrijving. Mogen er al sommigen zijn, die niet tegen eenen meineed opzien, door de meesten wordt toch aan den eed groote waarde gehecht, en het ware al te pessimistisch te ontkennen, dat de eedsoplegging in vele gevallen nuttig werkt. Wat tot verdediging van de eedsoplegging door Mr. J. H. VAN GOOR op bladz. 72 vlg. (in de Memorie van Toelichting staat verkeerdelijk bladz. 67 vlg.) van zijn academisch proefschrift: *De verificatie van schuldvorderingen bij faillissement* wordt aangevoerd, maakt het naar het oordeel van den Raad niet wenschelijk thans tot geheele afschaffing van dit middel tot staving van schuldvorderingen over te gaan. Toch kan de Raad van State gereedelijk toegeven, dat de bestaande regeling aanleiding geeft tot misbruiken, en hij acht het dan ook

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 119. Dat aan de tegenwoordige regeling vervat in art. 823 Wetboek van Koophandel bezwaren verbonden zijn, erkent de Raad van State. Afschaffing van de bevoegdheid aan iederen schuldeischer aldaar toegekend om den eed op te leggen, acht de Raad dan

[1]) De Code de Commerce belge, art. 498, vordert bij indiening der vorderingen eene schriftelijke beëediging; de Code de Commerce franç., art. 497 al. 3, binnen acht dagen na de verificatie eene mondelinge beëediging in handen van den R.-C. Daar echter beide wetten de beëediging van *alle* vorderingen voorschrijven, heeft deze aldaar niet het karakter van wantrouwen, dat zij ten onzent bezit, juist omdat zij een uitzonderingsmaatregel is, alleen toepasselijk als zij speciaal wordt aangevraagd. Verg. v GOOR, t. a. p., bl. 67 [lees 72] vlg., die de bepaling van art. 823 al. 1 W. v. K. goedkeurt.

niet noodig, dat ieder schuldeischer het recht hebbe aan eenen medeschuldeischer den eed op te dragen. Doch wel komt het hem dienstig voor, dat den curator de bevoegdheid gegeven worde om van eenen schuldeischer, die geene genoegzame bewijzen voor zijne vordering kan bijbrengen den eed te vergen, mits die schuldvordering noch door den gefailleerde noch door de schuldeischers betwist worde. Waar de gefailleerde de deugdelijkheid der vordering erkent en de crediteuren geen renvooi vragen, doch de curator twijfel koestert, en het tot wegneming van dien twijfel noodig acht den schuldeischer den eed op te leggen, daar behoort dit bevestigingsmiddel — waarvan vooral gebruik zal worden gemaakt als de schuldeischer te goeder faam bekend staat en de vordering betrekking heeft op geleend geld — niet door de wet te zijn uitgesloten. Integendeel kan, binnen deze grenzen beperkt, de eedsaflegging, naar het oordeel van den Raad, van groot nut zijn; terwijl de bezwaren aan de tegenwoordige regeling verbonden vermeden worden.

ook raadzaam, maar daarentegen wenscht de Raad den curator die bevoegdheid te blijven toekennen. De ondergeteekende kan zich met dit voorstel niet vereenigen. Den curator die bevoegdheid toe te kennen schept ongelijkheid. Immers het zal dan geheel van diens vrije beslissing afhangen of hij eenen crediteur al dan niet den eed wil opleggen. Hij zal daartoe zelfs dan bevoegd zijn, wanneer de noch door den gefailleerde, noch door een der overige crediteuren betwiste vordering volkomen gestaafd is. Twee wegen staan derhalve open. Of men kieze het Belgische dan wel het Fransche stelsel, waarbij de eedsafleging, schriftelijk of mondeling, in ieder geval verplichtend is gesteld, òf men schaffe de verplichting daartoe geheel af. Vermits de ondergeteekende het eerste allerminst aannemelijk acht, reeds om de buitengewone vermeerdering die het aantal af te leggen eeden daardoor zou ondergaan, meent hij ten deze de in het ontwerp voorgestelde regeling te moeten blijven handhaven.

[Zie ook het Rapport op art. 108, hiervoor bl. 77].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 119. Er waren leden, die tot het systeem van art. 823 Wetboek van Koophandel, betreffende de bevoegdheid om beëediging der aangeboden schuldvorderingen te vragen, wenschten terug te keeren. Anderen, die tegen eene te groote uitbreiding der eeden bezwaar hadden, zouden zulks alleen wenschelijk achten wat betreft den eed of de plechtige verklaring, op te leggen door den rechter-commissaris of den curator.

De Commissie van Voorbereiding sluit zich aan bij de opmerking, dienaangaande door den Raad van State in zijn advies opgenomen. Zij meent, dat het antwoord der Regeering, dat men ongelijkheid zou scheppen, door aan den curator de bevoegdheid tot eedsoplegging toe te kennen, niet juist is. Het opleggen van den eed houdt verband met de artt. 1967 en 1977 Burgerlijk Wetboek.

Ter tegemoetkoming aan de gerezen bedenkingen wordt art. 119, tweede lid als volgt gewijzigd: »De curator is bevoegd op de door hem gedane voorloopige erkenning of betwisting terug te komen, of wel te vorderen, dat de schuldeischer de deugdelijkheid zijner noch door den curator, noch door een der schuldeischers betwiste schuldvordering onder eede bevestige".

Voorts wordt een nieuw artikel 119*bis* ingevoegd, luidende:

»Op den eed, bedoeld in het tweede lid van artikel 119, is artikel 1968 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing.

»De eed wordt in persoon of door een daartoe bijzonder gevolmach-

tigde afgelegd in handen van den rechter-commissaris, hetzij onmiddellijk op de vergadering, hetzij op een lateren door den rechter-commissaris te bepalen dag. De volmacht kan ondershands worden verleend.

»Indien de schuldeischer, aan wien de eed is opgedragen, niet ter vergadering aanwezig is, geeft de griffier hem onmiddellijk kennis van de eedsopdracht en van den voor de eedsaflegging bepaalden dag.

»De rechter-commissaris geeft den schuldeischer eene verklaring van de eedsaflegging, tenzij de eed wordt afgelegd in eene vergadering van schuldeischers, in welk geval van de aflegging aanteekening wordt gehouden in het proces-verbaal dier vergadering".

Het eerste lid van dit nieuwe artikel strekt om boven twijfel te stellen, wat nu reeds vrij algemeen is aangenomen (zie bv. ASSER c. s., tweede druk, bl. 340 en KIST, VI, blz. 134), ofschoon het niet uitdrukkelijk in de wet staat, dat namelijk op den eed, bij de verificatie opgedragen aan iemand, die beweert schuldeischer te zijn, art. 1968 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is.

Volgens de artt 823 en 824 Wetboek van Koophandel moet de eed, hetzij dit onmiddellijk, hetzij het eerst later gebeurt, steeds worden afgelegd in eene vergadering van schuldeischers en in handen van den rechter-commissaris. Behoud van het eerstgenoemde vereischte is niet noodig en zelfs niet wenschelijk (HOLTIUS tweede druk, blz. 337), nu te minder, omdat naar het ontwerp aan de verificatie der schuldvorderingen in den regel slechts één vergadering zal zijn gewijd. Noodig intusschen is het, dat de schuldeischer, die den eed aflegt, onverschillig of dit al dan niet op eene vergadering van schuldeischers plaats heeft, daarvan een bewijsstuk erlange. Daartoe strekt het vierde lid van het nieuwe artikel. Uitdrukkelijk wordt daarin voorgeschreven, dat, bij eedsaflegging op eene vergadering der schuldeischers, daarvan aanteekening wordt gehouden in het proces-verbaal dier vergadering — welke aanteekening dan den schuldeischer tot bewijs strekt —, om allen twijfel af te snijden, of van die handeling melding moet worden gemaakt in het proces-verbaal van eene vergadering, die tot andere doeleinden is belegd.

Opneming van het tweede lid van gemeld art. 823 wordt, in verband met de voorgestelde toevoeging aan het tweede lid van art. 119 en het nieuwe art. 119*bis*, niet voorgesteld, omdat aan »de weduwe of de erfgenamen", gelijk bv. ook een concessionaris of dergelijke, indien zij zich ter verificatie aanmelden, zelve als schuldeischers optreden, op wie art. 119, tweede lid van toepassing is.

Eindelijk moet dan nog aan art. 120 [**121**] als nieuw tweede lid worden toegevoegd:

»De schuldvorderingen, van welke de curator de beëediging heeft gevorderd, worden voorwaardelijk toegelaten, totdat door het al of niet afleggen van den eed, op den bij het tweede lid van art. 119*bis* bedoelden tijd, over hare toelating definitief zal zijn beslist."

Eerste lid. De schuldeischer is niet verplicht ter vergadering aanwezig te zijn. Is hij, indien hij afwezig is, bevoegd schriftelijk de hierbedoelde vragen en betwisting te doen? Sommigen zouden het wenschelijk achten; immers voor zijne afwezigheid kunnen geldige redenen zijn aan te voeren, terwijl het toch van belang kan zijn, dat hij het recht hebbe te handelen, als hier is voorgeschreven. Anderen meenden, dat hij, die eene schuldvordering wilde bestrijden, persoonlijk of bij gemachtigde tegenwoordig moest zijn. De algemeene vergadering immers strekt ook, om dergelijke geschillen zoo mogelijk uit den weg te ruimen.

Derde lid. Kan deze verdaging slechts éénmaal plaats hebben, zoodat hier van een laatsten en fatalen termijn sprake is? Zoo ja, dan achtte men de gelegenheid tot het onderzoek der schuldvorderingen te beperkt en zou de voorkeur geven aan een uitstel, dat telkens met acht dagen verlengd kan worden. De mogelijkheid kan toch bestaan, dat de gefailleerde voortvluchtig is en men geene boeken vindt, of dat andere oorzaken een langdurig onderzoek noodig maken.

Eerste lid. In plaats van de woorden »of den beweerden voorrang" wordt gelezen: » , den beweerden voorrang of het beweerde recht van terughouding".

Juist om bezwaren en grieven te bespreken en zoo mogelijk geschillen uit den weg te ruimen, dient de verificatievergadering, gelijk te recht in het Verslag wordt opgemerkt. Dit doel is niet te bereiken, wanneer hij, die bezwaren tegen eene ingediende vordering in het midden wenscht te brengen, noch persoonlijk, noch bij gemachtigde tegenwoordig is. Hij, die, zij het ook om geldige redenen, afwezig is, kan een gemachtigde ter vergadering zenden.

Derde lid. Er is overwegend bezwaar tegen het geven van vrijheid, om de vergadering ad infinitum uit te stellen, of, wat daarmede gelijk staat, om zonder eenige beperking de vergadering telkens opnieuw uit te stellen. De ondervinding leert, dat de voornaamste oorzaak, waarom men zoo vaak niet gereed is met zijne bewijsstukken als anderszins, eenvoudig is gelegen in de mogelijkheid van uitstel; men laat het er op aankomen; er kan immers altijd uitstel verleend worden.

Voor het geval, dat de gefailleerde voortvluchtig is, er geen boeken zijn of om andere redenen het onderzoek naar de deugdelijkheid der vorderingen veel tijd zal kosten, zal de rechter-commissaris daarop te letten hebben bij de bepaling van den dag voor de verificatievergadering. Reden, om deze telkens uit te stellen, behoeft dáárin niet te zijn gelegen. Het stelsel van het ontwerp, slechts ééne verificatievergadering, zou geheel verloren gaan, indien deze ééne verificatievergadering tot een onbepaald aantal voortgezette vergaderingen kon uitdijen.

De Commissie maakte bezwaar tegen de bepaling van het eerste lid van art. 119*bis*, aangezien haars inziens daardoor bijv. uitgesloten zou worden de bevoegdheid om de beëediging van het *bedrag* eener vordering, bijv. het bedrag van in rekening gebrachte werkloonen, geleverde materialen enz. te verlangen. De Minister daarentegen meende, dat de bepaling dit volkomen toeliet en uit een juridiek oogpunt noodig is. Uit de aanvulling, in het tweede lid van art. 119 aangebracht, bleek echter, volgens het gevoelen van de Commissie, voldoende, dat niet gevorderd kan worden, de *juridische* deugdelijkheid der schuld onder eede te bevestigen. In verband met dat gevoelen en onder erkenning, dat

het nu bestaande goed gewerkt heeft, maakte de Minister geen bezwaar, het eerste lid van art. 119*bis* terug te nemen.

Maar dan scheen hem opnieuw noodig eene bijvoeging, althans met opzicht tot het geval, dat de oorspronkelijke crediteur was overleden, omdat men in zulk een geval van den erfgenaam ook den eed moet kunnen afnemen, dat hij te goeder trouw meent, dat de schuld aldus bestaat en onvoldaan is. De Minister verklaarde zich genegen, om, indien de Commissie dergelijke bijvoeging voorstelde zich alsdan bij haren wensch neder te leggen en de verlangde redactie in overweging te zullen nemen. Dien ten gevolge werd aan de hand gedaan, het tweede lid van art. 119 aan te vullen met het volgende voorschrift:

»Indien de oorspronkelijke schuldeischer overleden is, zullen de rechthebbenden onder eede moeten verklaren, dat zij te goeder trouw gelooven, dat de schuld bestaat en onvoldaan is".

De Minister verklaarde alsnu het eerste lid van art. 119*bis* te zullen laten vervallen en alsdan den aanvang van dat artikel te doen luiden: »De eed, bedoeld in het tweede lid van het vorige artikel, wordt in persoon" enz.

G. O. artt. 119 en 120 = **artt. 119** en **120** der wet, behalve dat in art. 120 in plaats van »gemachtigde" werd gelezen »gevolmachtigde", welke wijziging in overleg met de Regeering werd aangebracht op voorstel der Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893.

Artikel 112.

De vorderingen, welke niet betwist worden, worden overgebracht op eene in het proces-verbaal op te nemen lijst van erkende schuldeischers. Op het papier aan order en aan toonder wordt door den curator de erkenning aangeteekend.

De schuldvorderingen, van welke de curator de beëediging heeft gevorderd, worden voorwaardelijk toegelaten, totdat door het al of niet afleggen van den eed, op den bij het eerste lid van artikel 120 bedoelden tijd, over hare toelating definitief zal zijn beslist.

Het proces-verbaal der vergadering wordt onderteekend door den rechter-commissaris en den griffier.

De in het proces-verbaal der vergadering opgeteekende erkenning eener vordering heeft in het faillissement kracht van gewijsde zaak. Alleen op grond van bedrog kan de curator vernietiging daarvan vorderen.

O R. O. Art. 120 (120). De vorderingen, welke niet betwist worden, worden overgebracht op eene in het proces-verbaal op te nemen lijst van erkende schuldeischers. De ingezonden rekeningen en verklaringen worden aan het proces-verbaal der vergadering gehecht. Op het papier aan order en aan toonder wordt door den curator de erkenning aangeteekend.

Het proces-verbaal der vergadering wordt onderteekend door den rechter-commissaris en den griffier.

Art. 121 (121). De in het proces-verbaal der vergadering opgeteekende erkenning eener vordering heeft in het faillissement kracht van gewijsde zaak. Alleen op grond van bedrog kan de curator vernietiging daarvan vorderen.

Memorie van Toelichting.

Art. 120. Aanteekening der erkenning op papier aan order en toonder is gewenscht, omdat dit papier bestemd is om verhandeld te worden, en, wat het toonderpapier betreft, ook noodzakelijk met het oog op artikel 134 van het Ontwerp.

Art. 121. Het ontbreken van elke bepaling omtrent de rechtskracht der gedane erkenning heeft daaromtrent twijfel doen rijzen [1]), welke door het Ontwerp in dien zin wordt opgelost, dat de erkenning met een rechterlijk gewijsde gelijk gesteld wordt. De erkenning toch dient om de rechten der schuldeischers in het faillissement *onherroepelijk* vast te stellen. Als eenigen grond voor de vernietiging laat het Ontwerp bedrog toe, waaruit tevens de niet-toepasselijkheid der bepalingen omtrent verzet door derden en request civiel blijkt.

---

[1]) Mr. KIST, t. a. p., bl. 123: „de beslissing op de verificatie gevallen is onherroepelijk". DIEPHUIS, t. a. p., bl. 303; HOLTIUS, t. a. p., bl. 320 vlg.; VAN OSENBRUGGEN, bl. 144. Volgens v. GOOR, bl. 138 vlg., vestigt de erkenning eene obligatio quasi ex contractu tusschen den toegelaten schuldeischer en de curators en medeschuldeischers; hij acht dus art. 1485 j°. art. 1488 B. W. toepasselijk. Daarentegen wil hij in jure constituendo alleen vernietiging wegens bedrog, zie bl. 168. Rb. den Bosch, 30 Juni 1841, *W.* n°. 385, beschouwt de erkenning niet als onherroepelijk; de deugdelijkheid der vordering kan desniettegenstaande door de liquidateurs worden betwist.

Volgens de jurisprudentie van het Fransche Hof van Cassatie kan tegen de erkenning eener schuldvordering in het faillissement door geen rechtsmiddel worden opgekomen, tenzij „des manoeuvres frauduleuses ou la force majeure ont empêché de contester la créance". LYON-CAEN et RENAULT, *Précis de droit commercial*, 11, n°. 2867. Volgens BÉDARRIDE, *Traité des faillites et banqueroutes*, n°. 443*bis*, kan de betwisting geschieden tot op de sluiting van het proces-verbaal van verificatie. Verg. voorts BRAVARD-VEYRIÈRES, *Traité des faillites et des banqueroutes* nt. 4 van DÉMANGEAT op bl. 351.

Advies van den Raad van State.

Art. 120. Het heeft de aandacht van den Raad van State getrokken, dat hier niets bepaald is, betreffende onderteekening van het proces-verbaal van verificatie. Naar den Raad voorkomt, zal moeten worden voorgeschreven, dat dit proces-verbaal door den rechter-commissaris en den curator moet worden onderteekend, alsmede door den griffier, door wien het zal behooren opgemaakt te worden.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 120. Aan de opmerking van den Raad van State is althans grootendeels door toevoeging van een nieuw lid aan het artikel gevolg gegeven. Onderteekening van het proces-verbaal door den curator schijnt evenmin noodig als door de schuldeischers. Notulen van eene vergadering, hier het proces-verbaal, worden in den regel geteekend door den voorzitter, hier den rechter-commissaris en door den secretaris, hier den griffier. Ook hier schijnt dit voldoende.

[Zie voorts op art. **82**, hiervoor bl. 40].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 120. *Eerste lid.* Men had groot bezwaar, dat al de hierbedoelde rekeningen en verklaringen aan het proces-verbaal zouden worden gehecht. Dit stuk zou in vele gevallen een ontzaglijken omvang kunnen verkrijgen, zonder dat daardoor veel nut werd verworven.

Tweede lid. Men vroeg, met verwijzing naar het aangeteekende bij art. 107 [**107**, hiervoor bl. 71], of het hierbedoelde proces-verbaal niet kosteloos ter griffie werd nedergelegd.

Eerste lid. Omdat men het bezwaar »groot" acht, en de zaak van niet veel gewicht is, zal de tweede zinsnede: »De ingezonden rekeningen . . . . gehecht" vervallen.

Omtrent het nieuwe tweede lid, zie het antwoord op art. 119 [**119**, hiervoor bl. 94].

Tweede lid (nu *derde lid*). Zie bij art. 137 [**137**].

Art. 121. »Gewijsde zaak". Wordt het in het proces-verbaal opgeteekende betreffende het recht van voorrang ook daardoor onherroepelijk vastgesteld?

Verscheidene leden konden zich niet vereenigen met de bepaling, dat alleen door den curator en uitsluitend op grond van bedrog vernietiging kon worden gevraagd van het hierbedoelde proces-verbaal, dat ook later bewijskracht heeft en voor dagvaarding geldt [1]). Het kan toch voorkomen, òf, dat de griffier zich heeft vergist in het opmaken daarvan, òf wel, dat een crediteur heeft verzuimd bijv. een privilege op te geven. Wenschelijk scheen het derhalve, dat het proces-verbaal aan het eind der vergadering door den griffier werd voorgelezen, en door de aanwezige crediteuren geteekend en hun bovendien de bevoegdheid werd geschonken, binnen acht dagen na de vergadering bij de rechtbank daartegen op te komen. Andere leden echter meenden, dat verzuimen, door de crediteuren gepleegd, voor hunne rekening behoorden te komen, en derhalve met evengenoemde voorlezing kon worden volstaan. Hiertegen werd echter wederom opgemerkt, dat alsdan de tegenwoordigheid der

[1]) Vgl. vonnis Rechtbank 's-Gravenhage, 14 Januari 1890, *Magazijn van Handelsrecht* 1890, bladz. 171; vonnis Rechtbank Amsterdam, 23 Mei 1890, *ibidem* 1891, bladz. 138.

crediteuren, om voor hunne belangen te waken, verplichtend zou worden, wat de Regeering juist in dit wetsontwerp had willen vermijden. Eene regeling in den geest van art. 149 [**149**] kwam daarom gewenscht voor.

Ook het recht van voorrang wordt onherroepelijk vastgesteld, want ook daarover wordt beslist; de vordering toch wordt erkend als eene bevoorrechte, door pand gedekte, enz.

Dat de griffier zich kan vergissen is geene afdoende bedenking; vergissingen kunnen altijd plaats hebben; uit dien hoofde zou men nimmer aan eenige authentieke akte bewijskracht kunnen toekennen. De geheele voorbereiding der zaak; de lijsten van art. 112 [**112**], waarop ieder schuldeischer contrôle kan uitoefenen (art. 114 [**114**]); de voorlezing door den rechter-commissaris, zijn even zoovele waarborgen voor eene juiste opteekening. Dat een schuldeischer kan verzuimen bijv. een privilege op te geven, mag nog minder wegen. Dit verzuim behoort dan voor zijne rekening te komen, te eerder, omdat art. 114 [**114**] en daarna art. 119 [**119**] hem in de gelegenheid stellen, zijne opgave te controleeren.

Voorlezing van het proces-verbaal, indien althans geen akkoord wordt voorgesteld (zie art. 148 [**148**]), zal geenerlei nut hebben; vergelijking met de door den curator opgemaakte lijsten en met de ingezonden rekeningen en verklaringen zal meer baten, maar dit, of een ander misschien nog beter middel van contrôle, zal elk voorzichtig ambtenaar uit zich zelven aanwenden. Welke waarborg gelegen is in onderteekening door de aanwezige schuldeischers, is niet duidelijk.

De bepaling van art. 149 [**149**] zou niet op hare plaats zijn. Daar heeft de rechter eene berekening te maken; verbetering daarvan kan worden gevraagd, als *uit de stukken zelve* blijkt, dat de berekening foutief was. Hier heeft de griffier slechts te constateeren, juist op te teekenen, wat te zijnen overstaan geschiedt; hetzelfde te doen, wat ieder openbaar ambtenaar doet, die een proces-verbaal, bijv. van een openbaren verkoop, opmaakt. Ook daartegen kan men alleen opkomen op grond van valschheid.

Ten slotte zij nog op tweeërlei gewezen. In de eerste plaats hierop, dat de schuldeischer, indien hij voor een te laag bedrag wordt geverifieerd, de eenige vergissing, die te zijnen nadeele zou kunnen voorkomen, altijd nog verificatie kan vragen voor het ontbrekende bedrag. In de tweede plaats, dat het stelsel van het ontwerp, dat de verificatie ieders vorderingsrecht onherroepelijk vaststelt, volstrekt geene nieuwigheid is, maar dit ook nu reeds door nagenoeg alle schrijvers wordt aangenomen, hoewel de verificatie tegenwoordig niet zoo deugdelijk wordt voorbereid, als naar de bepalingen van het ontwerp het geval zal zijn.

G. O. art. 121 = **art. 121** der wet.

Artikel 122.

De rechter-commissaris verwijst, in geval van betwisting, de partijen, zoo hij ze niet kan vereenigen, en voor zoover het geschil niet reeds aanhangig is, naar eene door hem te bepalen

terechtzitting van de rechtbank, zonder dat daartoe eene dagvaarding wordt vereischt.

De procureurs, die voor partijen optreden, verklaren dit bij de oproeping der zaak ter terechtzitting.

De zaak wordt summier behandeld.

Verschijnt de schuldeischer, die de verificatie vraagt, op de bepaalde terechtzitting niet, dan wordt hij geacht zijne aanvrage te hebben ingetrokken; verschijnt hij, die de betwisting doet, niet, dan wordt hij geacht de betwisting te laten varen en erkent de rechter de vordering.

Schuldeischers, die ter verificatie-vergadering geene betwisting hebben gedaan, kunnen in het geding zich niet voegen noch tusschenkomen.

O. R. O. Art. 122 (122) = **art. 122**, al. 1 der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 122. De Rechter-Commissaris verwijst de partijen, in geval van betwisting eener vordering, naar de rechtbank, waar het renvooi-proces als een gewoon geding gevoerd zal worden. De instelling eener bijzondere, meer eenvoudige procedure, zooals het Ontwerp die kent bij de faillietverklaring, de homologatie van een akkoord en het verzet tegen de uitdeelingslijsten, wordt voor renvooi-processen door niets gerechtvaardigd. Bij de faillietverklaring geldt het meestal alleen het constateeren van eenen feitelijken toestand, bij de homologatie van een akkoord het verleenen van rechterlijke goedkeuring buiten contradictoir geding, bij het verzet tegen eene uitdeelingslijst eene quaestie van berekening, daar ieders recht dan reeds vaststaat, — het renvooi-proces daarentegen loopt over de vraag of een vorderingsrecht (tegen den gefailleerde) al of niet aanwezig is, dezelfde vraag waarover in elk gewoon geding de strijd loopt, en die volmaakt dezelfde instructie en bewijsvoering vordert, hetzij ze in het faillissement des debiteurs rijst of daarbuiten. Het onderwerp van het renvooi-proces vertoont geen eigenaardig karakter, zooals de meeste vragen welke onmiddellijk met het faillissement samenhangen en in den loop daarvan aanleiding kunnen geven tot rechterlijke beslissing.

Eene bepaling als die van artikel 504 Code de Comm. belg. is om deze redenen in het Ontwerp niet opgenomen. De behandeling van de renvooiprocessen als gewone rechtsgedingen is trouwens geheel in overeenstemming met de bestaande practijk; het tweede lid van artikel 834 Wetboek van Koophandel, waarin beslissing van alle verificatie-geschillen zooveel mogelijk bij een en hetzelfde vonnis wordt bevolen, wordt dan ook zelden of nooit toegepast [1]).

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

[*Algemeene Beschouwingen.* IV. *Onvolledigheid van het ontwerp*]. Tal van formeele bepalingen, welke thans in het ontwerp worden gemist, zullen daarin alsnog behooren te worden opgenomen. Zoo behoort het

---

[1]) K. Ord. § 134 bepaalt uitdrukkelijk dat bij betwisting: „Auf die Feststellun . . . . im *ordentlichen* Verfahren Klage zu erheben (ist)".

renvooi-proces geregeld te worden en o. a. uitgemaakt, of de crediteur-vreemdeling cautie moet stellen; of er verstek gaat, wanneer de eischer niet verschijnt; of een geverifieerde, of niet-geverifieerde, crediteur mag intervenieeren; of de curator ook in het geding moet opgeroepen worden, wanneer hij de vordering niet betwist heeft; of de verwijzing competentie vestigt, en hoe de procureurstelling moet plaats hebben [1]).

Wat de hier genoemde punten betreft mag worden opgemerkt, dat het ontwerp geene aanleiding geeft tot de meening, dat de curator in het geding zou moeten worden opgeroepen, wanneer hij de vordering niet heeft betwist; immers art. 834 Wetboek van Koophandel is in het ontwerp niet overgenomen. Voorts blijkt uit art. 122 voldoende, dat de verwijzing competentie vestigt, daar het anders geen zin zoude hebben de partijen te verwijzen naar eene terechtzitting van *de* rechtbank, waartoe de rechter-commissaris behoort [2]).

De cautiestelling van den crediteur-vreemdeling blijft onderworpen aan hetgeen daaromtrent in het algemeen is of wordt bepaald; voor eene afwijking bestaat in dit bijzonder geval geen reden.

Deze punten behoeven dus geene wettelijke voorziening.

Wat het verder ter sprake gebrachte aangaat, ter regeling daarvan is art. 122 aan te vullen met de volgende bepalingen:

»De procureurs, die voor partijen optreden, verklaren dit bij de oproeping der zaak ter terechtzitting.

»De zaak wordt summier behandeld.

»Verschijnt de schuldeischer, die de verificatie vraagt, op de bepaalde terechtzitting niet, dan wordt hij geacht zijne aanvrage te hebben ingetrokken; verschijnt hij, die de betwisting doet, niet, dan wordt hij geacht de betwisting te laten varen.

»Schuldeischers, die ter verificatie geene betwisting hebben gedaan, kunnen in het geding zich niet voegen noch tusschen komen".

Tot toelichting moge strekken, dat er geene aanleiding bestaat voor de verificatie-gedingen bijzondere bepalingen vast te stellen, dan alleen voor zooverre de aanhangigmaking door verwijzing in plaats van door dagvaarding of de aard van het geschil noodzakelijk medebrengt.

De bepaling van het eerste lid hangt samen met het aanhangig maken door verwijzing.

Het derde lid sluit verstek uit, door aan de niet-verschijning alleszins rationeele gevolgen te verbinden. Verschijnt de schuldeischer, die de verificatie vraagt, niet, dan zal de tegenpartij ontslag van de instantie kunnen vragen met veroordeeling van partij in de kosten of eenvoudig de zaak doen royeeren. Verschijnt de betwister niet, de schuldeischer, die de verificatie vraagt, kan de erkenning der vordering door den rechter doen uitspreken, met veroordeeling der tegenpartij in de kosten.

Van de schuldeischers mag worden gevergd, dat zij hunne bezwaren en grieven tegen de verificatie eener vordering te berde brengen in de verificatie-vergadering, die juist wordt gehouden om hun daartoe de gelegenheid te geven.

Vandaar de bepaling van het laatste lid.

---

[1]) Vgl. Mr. E. J. Asser, *Rechtsgeleerd Bijblad*, III, bladz 22; Holtius, bladz 305; Levy, vervolg Léon, *Rechtspraak enz.*, ad art. 825 Wetboek van Koophandel, n°. 1, bladz. 569; vonnis Rechtbank Amsterdam, 6 Maart 1891; *Magazijn van Handelsrecht* 1891, bladz. 913; Mr. F. J. G. Van Tricht, *Themis* 1887, bladz. 67 e. v.

[2]) Volgens het geldend recht (art. 825 Wetboek van Koophandel); ook aldus Lipman, bladz. 322 en Mr. C. D. Asser c. s. ad articulum.

Art. 122. »En voor zoover het geschil niet reeds aanhangig is". Kunnen deze woorden hier niet vervallen? Immers de artt. 26—30 [**26—30**] spreken over reeds aanhangige geschillen en bepalen, dat deze niet gerenvooijeerd worden? Men verwees hier overigens naar het aangeteekende sub IV der algemeene beschouwingen, waar er op wordt gewezen, dat, al neemt men met de Memorie van Toelichting aan, dat ook in het vervolg het renvooi-proces in hoofdzaak als een gewoon rechtsgeding moet worden behandeld, verschillende vragen zich in de praktijk hebben voorgedaan, die bij dit wetsontwerp regeling vereischen.

Volledigheidshalve en om schijnbaren strijd met art. 28 [**29**] te vermijden, mogen de aangehaalde woorden niet ontbreken.

Over de aanvulling van art. 122, zie hierboven onder IV der Algemeene Beschouwingen.

Art. 122. *Nieuw vierde lid.*

Door de Commissie werd de vraag gesteld, op welke wijze de na renvooi goedgekeurde vordering op de lijst der erkende schuldeischers wordt gebracht; eene moeilijkheid, die zich ook onder de tegenwoordige wet somwijlen voordoet [1]). De Minister was bereid, naar aanleiding dezer vraag het vierde lid van dit artikel aan te vullen met de woorden »en erkent de rechter de vordering". Daardoor wordt tevens de bedoeling duidelijk, dat zoowel in dit geval, als indien na tegenspraak de betwisting ongegrond verklaard wordt, het vonnis de erkenning bevat en dezelfde kracht bezit, als de erkenning ter verificatie-vergadering.

[Men vergelijke ook de M. v. T. op art. 3 der Invoeringswet, dl. I, bl. 517].

G. O. art. 122 = **art. 122** der wet.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(21 April 1893).

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* De laatste wijziging, die dit artikel ondergaan heeft, is onvolledig gebleven. Aan het einde van het 4de lid is er, naar aanleiding van de besprekingen met de Commissie van Voorbereiding, bijgevoegd: „en erkent de rechter de vordering". In volgende artikelen wordt echter eene onderscheiding gemaakt tusschen „vordering" en „voorrang".

Dezelfde reden nu die er toe leidde door den rechter de vordering te doen er-

[1]) Men zie vonnis Amsterdam 12 Januari 1882, 17 November 1882 (*Rechtsgeleerd Bijblad* 1882, B, bladzz. 202 en 210); Roermond 7 Januari 1892 (*Magazijn van Handelsrecht*, IV, bladz. 188); Amsterdam 17 Juni 1892 (*Magazijn van Handelsrecht* V, bladz. 7).

kennen, moet ook, in geval van betwisting van den voorrang, voor den voorrang gelden. Het 4de lid wordt mitsdien aangevuld met de woorden: „of den voorrang", zoodat de zinsnede dan aldus luidt: „en erkent de rechter de vordering of den voorrang".

De heer TRAVAGLINO, *voorzitter der Commissie van Voorbereiding:* De Commissie verzoekt aanhouding van dit artikel.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Ik wensch dan nu reeds mede te deelen dat ook gelijke bijvoeging moet gebracht worden in de artt. 123 en 124 [**123** en **124**], zoodat aldaar in den eersten regel gelezen worde: „vordering of voorrang".

(25 April 1893).

De heer TRAVAGLINO, *voorzitter der Commissie van Voorbereiding:* De Commissie is het in beginsel met de Regeering eens omtrent de hier voorgestelde wijziging; maar het gevolg van de aanneming dezer wijziging zou zijn, dat ook nog in verschillende andere artikelen dezelfde verandering zou moeten worden aangebracht. Daar nu in die andere artikelen de wijziging niet bepaald noodig is, wenschen wij de Regeering in overweging te geven haar ook voor deze artikelen terug te nemen.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Na den voorzitter der Commissie van Voorbereiding te hebben gehoord en naar aanleiding van een met die Commissie gehouden overleg, kan ik er in komen, de in het artikel gemaakte bijvoeging als niet strikt noodig te beschouwen en ben ik daarom bereid deze wijziging terug te nemen. Onder „vordering" als nomen generis worde hier dan begrepen de eigenlijke schuldvordering zelve, en tevens de voorrang en het recht van terughouding, dat anders ook nog speciaal zou moeten worden genoemd. Daar er, in verband met andere artikelen, waarin somtijds eene onderscheiding noodzakelijk was, ten deze over dit punt geen verschil van opvatting is over de zaak en na deze gedachtenwisseling ook geen twijfel kan bestaan, verklaar ik de wijzigingen, in de zitting van Vrijdag ll. gebracht in de artt. 122, 123 en 124 weder terug te nemen.

Artikel 123.

De schuldeischer, wiens vordering betwist wordt, is tot staving daarvan tot geen nader of meerder bewijs gehouden, dan hij tegen den gefailleerde zelf zoude moeten leveren.

O. R. O. Art. 123 (123) = **art. 123** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 123. Het ontbreken in het Wetboek van Koophandel eener bepaling, als de hier voorgedragene, heeft tot tal van tegenstrijdige beslissingen, vooral waar het de toepassing gold van artikel 1917 Burgerlijk Wetboek, aanleiding gegeven. Nu eens werd de curator of de verzetdoende schuldeischer als derde in den zin van artikel 1917 beschouwd, dan weder niet.

Wanneer men in het oog houdt, dat de verificatie uitsluitend dient om te constateeren, welke vorderingsrechten ieder der schuldeischers tegen den boedel heeft, dat is tegen den gefailleerde, op het oogenblik der faillietverklaring, kon doen gelden; dat de gefailleerde gedurende het faillissement steeds debiteur en eigenaar van den boedel blijft; dat de curator of schuldeischer, die verzet doet geen andere rechten dan die van den gefailleerde geldend maakt [1]), zij het ook ten bate der vereenigde schuldeischers; dat de vraag waarover het verificatie-verschil dus eigenlijk loopt, uitsluitend deze is: kan hij, die verificatie vraagt, aantoonen dat zijn recht tegenover den gefailleerde vaststaat — dan kan men tot geen andere conclusie komen dan die welke nedergelegd is in het voorgesteld artikel.

De curator, de verzetdoende schuldeischers zijn geen derden in den zin van artikel 1917 Burgerlijk Wetboek; voortaan zal daaromtrent geen twijfel meer bestaan. Er mag uitdrukkelijk op gewezen worden, dat de Hooge Raad gedurende ruim veertig jaren steeds in dien zin heeft beslist, het eerst bij arrest van 11 Dec. 1846, *W.* n°. 768, het laatst bij dat van 19 Febr. 1886, *W.* n°. 5269 [2]).

Uit het voorgestelde artikel mag niet worden afgeleid, dat schriftelijke of mondelinge erkentenissen, door den gefailleerde *na* de faillietverklaring gedaan, den curator zouden kunnen worden tegengeworpen. Immers na de faillietverklaring kan de schuldenaar geen zijnen boedel (en dan ook zijne schuldeischers) bindende handelingen meer verrichten. Dit hoofdbeginsel van faillietenrecht laat artikel 123 onaangetast.

Advies van den Raad van State.

Art. 123. Met het beginsel, waarvan dit artikel uitgaat, en hetgeen tot toelichting daarvan wordt aangevoerd, kan de Raad van State zich wel vereenigen. De leer o. a. gehuldigd in het arrest van den Hoogen Raad van 12 Januari 1888 (*W.* n°. 5505) komt ook hem (althans *in jure constituendo*) de juiste voor. Toch is, naar zijn oordeel, het artikel *zooals het thans wordt voorgedragen*, aan ernstige bedenkingen onderhevig. Het gevolg er van zal namelijk zijn, dat als de gefailleerde, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling op de verificatie-vergadering eene schuldvordering erkend heeft, de rechtbank reeds alleen op grond dier erkenning, den eisch tot verificatie zal moeten toewijzen; immers de inschuld is dan bewezen door de *bekentenis* van den gefailleerde (art. 1960 vlg. van het Burgerlijk Wetboek), en de crediteur is »tot geen nader of meerder bewijs gehouden, dan hij tegen den gefailleerde zelf zoude moeten leveren".

Tegen dit ongewenscht gevolg is alleen te waken, door aan den curator en den schuldeischer, die de vordering betwist, het recht te ge-

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 123. Dat de voorgestelde be-

[1]) Verg. hierboven bl. 8 [men zie op art. **25**, dl. I bl. 371].

[2]) De Hooge Raad had telkens te oordeelen over de vraag of de *curator* al dan niet een derde is in den zin van art. 1917 B. W. Dat de schuldeischer, die eene vordering betwist, op dat artikel evenmin beroep kan doen, werd beslist in de juist gemotiveerde vonnissen der rb. te Rotterdam dd. 7 Febr. 1877, *W.* n°. 4079, en der rb. te Amsterdam, dd. 17 April 1884 (*P. v. J.*, 1884 n°. 32*). Evenzoo Hof Amsterdam, 6 Jan. 1888, *W.* n°. 5522 en Hof den Haag, 30 Nov. 1888, *W.* n°. 5661 en 2 Juni 1890, *W.* n°. 5607. Verg. in dezen zin, KIST, bl. 70; BÉDARRIDE, t. a. p., n°. 87*bis*. Anders DE GEER, noot 2 op HOLTIUS, bl 307; DIEPHUIS, bl. 278; Mr. C. v. BELL, *Het bewijs volgens het burg. regt*, 1866, bl. 51 vlg; Redactie *Rechtsgel. Bijbl.*, 1882, B, bl. 194; Hof den Haag, 2 Mei 1887, *W.* n°. 5487, vernietigd bij arrest van den Hoogen Raad van 12 Jan. 1888, *W.* n°. 5505. De jurisprudentie vóór en tegen is te vinden bij LÉON-ASSER en supplementen, ad art. 1917 B. W. en LÉON-LEVY, ad art. 813 en 825 W. v. K.

ven te bewijzen, dat deze in werkelijkheid niet bestaat.

Dies behoort aan dit artikel te worden toegevoegd: »behoudens het recht van den curator en van den betwistenden schuldeischer om de ongegrondheid der vordering te bewijzen".

paling niet tot het door den Raad van State aangewezen ongewenscht gevolg zal leiden, en derhalve aanvulling van het artikel in den door den Raad bedoelden zin niet noodig is, is thans nader uiteengezet in de Memorie van Toelichting ad art.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 123. De vraag, of de curator al dan niet als derde moet worden beschouwd, werd hier nogmaals [zie op art. **25**, dl. I bl. 373 vlg.] besproken. Door sommigen werd hierbij opgemerkt, dat de door den Hoogen Raad sinds meer dan veertig jaren gevolgde jurisprudentie geene reden mocht zijn, om het huns inziens vicieus beginsel, in dit artikel nedergelegd, te erkennen. Niet alleen de curator zal in het vervolg geen derde meer zijn in den zin van art. 1917 Burgerlijk Wetboek; volgens de Memorie van Toelichting zijn ook de verzetdoende schuldeischers geen derden meer. De partij dus, die haar belang stelt tegenover het belang van den boedel, hetzij deze vertegenwoordigd heette door den schuldenaar, hetzij door de gezamenlijke schuldeischers, kan niet langer als derde optreden. Haar belang, dat rechtstreeks staat tegenover dat van den boedel, zal geacht worden met dit laatste samen te vallen. De onjuistheid van deze opvatting nu moet terstond blijken, en de vraag rijst dan ook, of alleen ter wille van de moeilijkheden, die uit de toepasselijkheid van art. 1917 Burgerlijk Wetboek op ter verificatie ingediende vorderingen voortspruiten *kunnen*, het recht aldus is verkracht. Men zou het willen aannemen; de toelichting bij dit artikel is althans gebrekkig genoeg, en zelfs de toelichting bij de beschouwingen van algemeenen aard rechtvaardigt niet de opvatting, op bladz. 73 der Memorie van Toelichting [zie hiervóór] geschreven.

Maar buitendien is de toepassing van het hier aangenomen beginsel voor de belangen van den boedel hoogst onbillijk. Gefingeerde vorderingen zullen toegelaten moeten worden; hare betwisting zal in den regel geen voordeel opleveren. Indien slechts de gefailleerde de juistheid der vordering erkend heeft, zal de curator, zullen de schuldeischers mede gehouden zijn de juistheid te erkennen. Zijn, vroeg men, op die wijze de belangen der gezamenlijke schuldeischers gewaarborgd? Een beroep op de artikelen van het wetsontwerp, die op de nietigverklaring van vorderingen betrekking hebben; een beroep op de Pauliana; een beroep op art. 344 Wetboek van Strafrecht; de bevoegdheid tot eedsoplegging, zijn weinig ter zake dienende. Het bewijs, dat malversatie gepleegd is, valt zelden gemakkelijk te leveren; de curator zal weerloos staan tegenover kwade praktijken, die strijdig zijn met het grootste belang, dat hij behartigen moet: het belang namelijk van den boedel.

Door twee middelen vooral, werd verder opgemerkt, zal de failliet zijne crediteuren langs den in art. 123 aangewezen weg kunnen benadeelen: door overlegging van eene verdichte schuldbekentenis door een familielid, en door den boedel of een gedeelte daarvan niet als hem toebehoorende, maar als ter leen of in huur ontvangen, voor te stellen. Immers het voorschrift van art. 123 is niet alleen toepasselijk op de verificatie-vergadering, maar beheerscht de geheele rechtsverhouding van den curator in het faillissementsproces. Onder de thans vigeerende wetsbepalingen is nog twijfel geoorloofd, of vorderingen van dien aard erkend zullen worden. Art. 123 van het ontwerp daarentegen verschaft den failliet voortaan de gelegenheid, de belangen van den boedel te benadeelen en wijst hem den weg, hoe hij zijne positie voor een goed deel ten koste zijner schuldeischers kan redden.

Trouwens, de Staatscommissie is haar eigen stelsel zelfs niet getrouw gebleven. Het ontwerp legt op enkele punten hiervan getuigenis af; vooral is dit duidelijk in art. 55 [**55**], waar de schuldenaar van den gefailleerde, die zich op compensatie beroept, gehouden is aannemelijk te maken, dat hij op het oogenblik der faillietverklaring eigenaar was van het order- of toonderpapier. In dit geval dus kan de schuldenaar, die tevens schuldeischer is, in zijne laatste hoedanigheid niet volstaan met een beroep op het getuigenis van den gefailleerde; hij zal zijne verklaring ook aannemelijk moeten maken, en gelukt hem dit niet, dan zal de schuldvergelijking niet plaats kunnen vinden.

Anderen achtten eene goede oplossing ten deze onmogelijk bij onze gebrekkige bewijstheorie, zooals die in het Burgerlijk Wetboek is vervat. Hiertegen werd aangevoerd, dat, zoo al de opmerking juist is, het moeilijk aanging, bij deze gelegenheid wijzigingen in evengenoemd Wetboek aan te brengen.

Aan hen, die zich met het in het ontwerp aangenomen stelsel niet konden vereenigen, werd het navolgende opgemerkt. Het faillissement is een beslag op den boedel. Dat beslag is gelegd ten behoeve van de gezamenlijke schuldeischers, maar intusschen blijft de gefailleerde eigenaar van het in beslag genomen vermogen. Het recht van executie wordt niet gegund aan iederen schuldeischer individueel, noch aan allen gezamenlijk, want in dit geval zouden zij zelven hunnen vertegenwoordiger kiezen, maar dat recht verkrijgt een bij rechterlijke uitspraak aangewezen persoon, die daardoor vanzelf geroepen wordt hunne belangen te vertegenwoordigen. Maar wordt de vereffening aan hem opgedragen, dan is hij tevens de persoon, die het vermogen van den gefailleerde moet beheeren. De curator neemt het beheer van den gefailleerde over en is dus ook de aangewezen vertegenwoordiger van dezen, voor zoover het belang van den boedel daarbij betrokken is; den boedel, waarvan voorzichtige vereffening de positie van den schuldenaar nog zooveel mogelijk zal redden. Hem de plaats van derde aan te wijzen ware geheel in strijd met de eigenaardige verhouding, die er tusschen hem en de twee partijen bestaat.

De theoretische beschouwing omtrent het rechtskarakter van den curator zou weinig ter zake doen, indien daaruit op grond van het voorschrift van art. 1917 Burgerlijk Wetboek niet gewichtige gevolgen konden afgeleid worden. Door den curator als derde voor te stellen zou elke niet behoorlijk geregistreerde onderhandsche akte als waardeloos ter zijde moeten worden gelegd. Het faillissementsbeslag zou dan tot onvermijdelijk gevolg hebben, dat een aantal rechtmatige schuldvorderingen, die men in het gewone maatschappelijk verkeer nooit doet registreeren, eenvoudig als scheurpapier zouden worden behandeld. Ofschoon er een schriftelijk bewijs voor het bestaan der schuld wordt vertoond, zou een beroep op een wetsartikel, dat geen essentieel voorschrift bevat, waarvan de wettigheid van het schriftelijk bewijs afhangt, dat bewijs te niet doen. En waarom? Omdat in enkele gevallen dat bewijsstuk niet te goeder trouw kon zijn opgemaakt. Om bedriegelijke handelingen onmogelijk te maken, zou men door eene belangrijke categorie van schuldvorderingen de pen willen halen ten nadeele van pretentiën, geheel te goeder trouw bestaande.

Bestond het voorschrift, vervat in art. 1917 Burgerlijk Wetboek, niet, het schriftelijk bewijs voor het bestaan van vorderingen tegen den gefailleerde zou in de eerste plaats als bewijs mogen gelden, en slechts dan op goede gronden te betwisten zijn, indien het tegenbewijs werd geleverd, dat de schuld met een bedriegelijk oogmerk was in het leven geroepen. Bedrog nu is niet altijd te bewijzen; verbetering en zoo noodig verscherping van de wetsbepalingen daartegen kan noodig zijn, maar hierin is dan ook het eenige wapen te zoeken. Men moge het veelvuldig

voorkomen van bedriegelijke handelingen betreuren, dit is geene reden voor rechtsverkrachting, en rechtsverkrachting zoude worden het terzijde stellen van ieder schriftelijk bewijs, dat niet aan eene fiscale formaliteit voldoet. Buitendien is in de praktijk gebleken, dat, juist waar opzettelijk benadeeling of bedrog wordt bedoeld, de bewijsstukken bij tijds worden geregistreerd, en de bezitters daardoor een proefhoudend middel vonden om het nut van de theorie, die den curator als derde beschouwt, geheel verloren te doen gaan.

Welke zonderlinge stelling de curator zou innemen, indien hij als derde werd beschouwd, kan blijken uit de bij art. 31 [**31**, dl. I bl. 391] gemaakte opmerkingen, waar men hem met eene feitelijk despotieke macht bij de beslissing van de voor den boedel meest gewichtige vorderingsgeschillen wil bekleeden. Het stelsel van hen, die den curator als derde beschouwd willen zien, geeft onwillekeurig eene sanctie aan het misbruik, dat van art. 1917 Burgerlijk Wetboek kan worden gemaakt. Daarenboven werd er op gewezen, dat in geval van onder curateele stelling wegens verkwisting de curator toch evenmin als derde te beschouwen is, waartegen de daarop gemaakte opmerking, dat de curandus niet sui juris, de gefailleerde zulks wel is, niets kan afdoen. Tegen kwade praktijken, die bij aanneming van het beginsel van art. 123 konden voorkomen, wordt, meenden deze leden, grootendeels door art. 344, 2°., Wetboek van Strafrecht gewaakt.

Hoe dit een en ander ook zijn mocht, men meende dat ook in het stelsel van het ontwerp met de eenvoudige bepaling van art. 123 niet kon worden volstaan. Zal de schuldeischer tot geen nader of meerder bewijs gehouden zijn, dan hij tegen den gefailleerde zelven zoude moeten leveren, dan is het de vraag, wat geschieden moet, indien de eischer een beslissenden eed opdraagt of een verhoor op vraagpunten verzoekt. Tegenover den curator zou hem dit weinig baten. Zal art. 123 waarheid zijn, dan zou de gefailleerde het verhoor moeten ondergaan of den eed moeten afleggen. Kan de rechter ook aan den gefailleerde een suppletoiren eed opleggen? Zoo neen — omdat deze geen partij in lite is — wat blijft er dan van art. 123, voor dit geval? En voor het geval de curator reconventioneel ageert, zal dan ook voor den schuldeischer tot afwering der reconventioneele vordering het beginsel van art. 123 moeten gelden? Wil het ontwerp dit beginsel werkelijk gehuldigd zien, dan ware het noodzakelijk de gevolgen na te gaan en te regelen. Nu werd wel erkend, dat in het laatste lid der Memorie van Toelichting op dit artikel eene poging is gewaagd om de werking van art. 123 te beperken, maar afgescheiden van de vraag, of die poging geslaagd is en of dit dan niet in het ontwerp zelf had behooren opgenomen te worden, werd er de aandacht op gevestigd, dat het in strijd is met het bepaalde bij art. 32 [**32**]. Men vergelijke voorts het naar aanleiding van laatstgenoemd artikel in het Verslag aangeteekende [1]), [zie dl. I bl. 393].

De beschouwingen van hen, die het artikel verdedigden, worden juist geacht. In het betoog van de leden, die eene andere meening waren toegedaan, komen buitendien onjuistheden voor. Zoo wordt gezegd: »de partij dus, die haar belang stelt tegenover het belang van den boedel, kan niet langer als derde optreden". Deze voorstelling berust op eene verwarring. Volgens het ontwerp kan degene, *wiens belang identiek is met dat van den boedel* (immers de curator of de betwistende schuldeischer), tegenover de verificatie vragende schuldeischers niet meer als derde optreden. »Haar belang, dat recht-

[1]) Mr. A. TAK. *De rechtsverhouding van den curator in het faillissement* 1889.

streeks staat tegenover dat van den boedel, zal geacht worden met dit laatste samen te vallen", heet het verder. Dit uitgangspunt van het betoog wordt niet begrepen en is, voor zooverre verstaanbaar, onjuist. Tegenstrijdige belangen worden geenszins geacht samen te vallen; trouwens, de voorstelling, dat de belangen van de schuldeischers steeds zouden staan tegenover het belang van den boedel, welke hier in het Verslag wordt gegeven, berust op miskenning van den feitelijken toestand en moet betwist worden.

Waar tot staving van het verwijt, dat het ontwerp aan zijn eigen stelsel niet getrouw is gebleven, gewezen wordt op artikel 55 [55], wordt dit artikel inderdaad misverstaan.

Zooals ook in de Memorie van Toelichting duidelijk werd uiteengezet, is art. 55 gericht tegen het opkoopen van obligaties aan toonder, aan den vooravond van het faillissement, mitsdien tegen handelingen, die geheel buiten den gefailleerde om gaan, waarbij het getuigenis van den gefailleerde niet te pas komt en waarmede art. 123 niets te maken heeft.

Te dezen lette men op de praktische zijde der quaestie en stelle de vraag, of de bestrijders wel overwogen hebben, wat de gevolgen zullen zijn van hun stelsel? Alle onderhandsche akten, van den gefailleerde uitgegaan vóór het faillissement, alzoo, terwijl hij het vrije beheer en de volle beschikking had over zijn vermogen, zouden dan gelijk zijn aan scheurpapier, zooals in het Verslag terecht werd opgemerkt. Alle schuldbekentenissen, wissels, promessen, obligaties (denk aan het faillissement van eene naamlooze vennootschap, die eene obligatie-leening heeft uitgegeven), quitanties enz. zouden waardeloos worden. De curator zal nagenoeg geen enkelen schuldeischer *behoeven* te erkennen; zal al, wat in de dertig jaren, aan het faillissement voorafgegaan, is betaald, opnieuw kunnen invorderen; de quitanties, door den gefailleerde geteekend, zullen de betaling niet kunnen bewijzen. Wat meer zegt: de curator zal geen schuldeischer, die niet een vóór de faillietverklaring geregistreerd bewijs zijner schuldvordering kan toonen, *mogen* toelaten, zal niet de grofste onbillijkheid en rechtsongelijkheid ontstaan. Wijst hij niet allen af, dan zal willekeur beslissen, wie al dan niet als schuldeischer wordt toegelaten; willekeur niet alleen, omdat het geheel van des curators opvatting zal afhangen, of van twee schuldeischers, die beiden eene schuldbekentenis of eene promesse in handen hebben, de een zal worden toegelaten, de ander niet, maar ook omdat ieder schuldeischer het in zijne macht zal hebben, iederen mede-schuldeischer te weren. Voor misbruiken wordt aldus de deur wijd opengezet; de gefailleerde zal in conniventie met één schuldeischer alle schuldeischers, die hem niet aanstaan of hem niet beloven voor het akkoord te stemmen, buiten het faillissement kunnen houden. Dit zullen de praktische gevolgen zijn van het stelsel, den curator als derde te beschouwen; gevolgen, geheel ondragelijk, zoolang het nog geen gewoonte zal zijn geworden, alle schriftelijke stukken, zoodra zij zijn opgemaakt; alle schuldbekentenissen, op naam of aan order; alle quitanties; alle obligaties, tijdig te doen registreeren. En waarom zou dit onuitstaanbaar stelsel moeten worden ingevoerd? Om geen andere reden, dan omdat . . . . met onderhandsche stukken bedrog gepleegd kan worden. Verdichte schuldbekentenissen kunnen worden overgelegd! Malversaties zijn mogelijk! Alles juist en wel, maar geene reden om een stelsel in te voeren, vierkant in strijd met den regel, dat goede trouw ondersteld wordt, kwade trouw bewezen moet worden. Het stelsel, dat de curator tegenover de schuldeischers een derde is, staat gelijk met het aannemen van een vermoeden, dat alle onderhandsche niet-gere-

gistreerde stukken, van den gefailleerde afkomstig, verdicht zijn of aan bedrog hun ontstaan te danken hebben. Beter, dan door *alle* schuldbekentenissen, wissels, promessen, quitanties, van den gefailleerde afkomstig, de pen te halen, is het stelsel, dat bewijs van bedrog vordert, alvorens dergelijke stukken waardeloos te verklaren. De praktijk, die, dank zij de constante jurisprudentie van den Hoogen Raad, met de bepaling van het ontwerp overeenstemt, heeft ook reeds lang ten gunste dier bepaling uitspraak gedaan.

Ook bij nadere overweging is niet gebleken, dat het artikel wijziging behoeft. Uit hetgeen in de Memorie van Toelichting op dit artikel, aan het slot, is aangevoerd, blijkt, dat en waarom aan den gefailleerde geen beslissende eed kan worden opgedragen en hij ook niet op vraagpunten kan worden gehoord. Het daar gezegde behoeft in het artikel niet uitdrukkelijk bepaald te worden, omdat het een uitvloeisel is van de artt. 22 [**23**] vlg. en het niet wenschelijk kan zijn, in de wet in herhalingen te treden. Maar daardoor wordt art. 123 geene onwaarheid. Gelijk het artikel beoogt, wordt daardoor de twijfel opgeheven, of de curator en de verzetdoende schuldeischer in den zin van art. 1917 Burgerlijk Wetboek als derde is te beschouwen.

Voor het geval de curator reconventioneel ageert, rust op dezen de bewijslast zijner vordering, terwijl art. 123 een voorschrift bevat omtrent den op den schuldeischer rustenden bewijslast. Dat het bij art. 32 [**32**] bepaalde is te beschouwen als eene alleszins gerechtvaardigde uitzondering op hetgeen in het slot der Memorie van Toelichting ad art. 123 is aangeteekend, wordt op afdoende wijze aangetoond in de Memorie van Toelichting op eerstgemeld artikel.

G. O. art. 123 = **art. 123** der wet.

Beraadslaging van de Tweede Kamer.

[Zie op art. **122**, hiervoor bl. 103].

Verslag der Eerste Kamer.

Omtrent dit artikel werd in eene afdeeling het navolgende opgemerkt.

Men zal dit artikel moeten lezen in het licht van zijne geschiedenis. Want zooals het is geredigeerd, spreekt het eensdeels alléén van den crediteur, die eene vordering indient, doch niet van den veel besproken casus, dat een debiteur, aangesproken tot betaling, zich op een onderhandsche ongeregistreerde kwijting, schuldvernieuwing of andere schuldregeling beroept, en, anderdeels, schijnt het zelfs, wat den crediteur betreft, alleen dit te zeggen, dat tot staving zijner vordering al die bewijzen afdoende zijn, welke tegen den failliet zelven zouden hebben gegolden, zonder echter verder iets te bepalen omtrent de netelige vraag, of, tot be-

Antwoord der Regeering.

Tegen dit artikel werden in ééne afdeeling bedenkingen geopperd, die van andere zijde terecht worden bestreden. Na hetgeen daaromtrent ook reeds in de gewisselde stukken is verhandeld en hier niet behoeft te worden herhaald, alléén nog het volgende.

Het is juist, dat dit wetsontwerp hier op stellige wijze eene uitspraak wenscht te geven omtrent eene tot dusverre hoogst betwiste rechtsvraag. Het zou al eene zonderlinge wetgevingspolitiek mogen heeten, indien men bij het maken eener nieuwe wet een tot het daarin behandelde onderwerp betrekking hebbend chronisch twistpunt, tot nadeel van de partijen, opzettelijk liet voortbestaan, om — gelijk in 't Voorloopig Verslag »voorzichti-

wijs dat de vordering is verkregen vóór het faillissement en dus mag mededeelen in het concurs, de onderhandsche titel niet overeenkomstig artikel 1917 Burgerlijk Wetboek moet vertoonen eene date certaine. Raadpleegt men intusschen de gewisselde stukken, dan is het niet twijfelachtig, of men heeft aan het artikel eene veel minder onschuldige strekking willen geven, ja, dan blijkt het, volgens deze leden, dat, wel verre van aan de jurisprudentie de beslissing over te laten, men op zeer stellige wijze omtrent eene tot dusverre hoogst betwiste rechtsvraag heeft willen uitspraak doen.

Hetgeen men in het artikel heeft willen zeggen is dit, dat, tegenover de dagteekening van een van den failliet uitgegaan onderhandsch geschrift noch de curator, hetzij hij sta tegenover een debiteur, hetzij hij sta tegenover een crediteur van den boedel, noch de onderling elkanders vorderingen betwistende schuldeischers *derden* zijn in den zin van artikel 1917 Burgerlijk Wetboek.

De Regeering beroept zich voor het door haar ingenomen standpunt op eene veertigjarige constante jurisprudentie van den Hoogen Raad, doch dat is overdreven. Het is waar, de Hooge Raad besliste in 1846 dat men in het concurs kon opkomen als crediteur, al had ook de titel geen dagteekening door registratie vóór het faillissement, en de Hooge Raad besliste nog eens hetzelfde in 1886 en in 1888, doch daartusschen ligt een arrest van 7 Dec. 1883 (N. R. 135, § 30, *Weekblad van het Recht* nº. 5059) waarbij de Hooge Raad juist contrarie uitmaakte, dat de crediteur, wil hij meedeelen in de opbrengst van een door een ander crediteur gelegd executoriaal beslag, een titel moet kunnen vertoonen vóór dat beslag geregistreerd.

Het zou dus nog te bezien hebben gestaan, hoe de jurisprudentie van den Hoogen Raad omtrent de toepassing van artikel 1917 Burgerlijk Wetboek in het concurs zich zou hebben ontwikkeld en gevestigd. ger" werd geacht — de quaestie aan de jurisprudentie over te laten. Eene beslechting der vraag is in 't belang van het recht en van de justiciabelen en dat dit ontwerp niet den gemakkelijken weg insloeg om haar voorbij te gaan, is veeleer eene verdienste van den voortreffelijken arbeid der Staatscommissie, die dit ontwerp voorbereidde dan dat dit eene weinig vleiende bejegening mocht doen verwachten.

Men kan echter — dit wordt gaarne erkend — het met de gekozen beslissing niet eens zijn. Maar men aanvaarde dan ook de stelling, dat alle onderhandsche akten, schuldbekentenissen, wissels, promessen, obligaties, quitanties, van den schuldenaar vóór zijn faillissement uitgegaan, voor scheurpapier kunnen en door den curator, wil hij juist handelen (zie Verslag der Commissie van Voorbereiding [hiervoor bl. 108]), wel *moeten* verklaard worden, indien zij niet werden geregistreerd of op eene andere in art. 1917 Burgerlijk Wetboek aangewezen wijze eene zekere dagteekening verkregen. Eisch van recht is, de registratie enz. tot constateering van de date certaine te vorderen òf voor allen òf voor niemand. Het ontwerp kiest het laatste. Het recht der schuldeischers mag niet aan onzekerheid worden prijs gegeven en van het inzicht des curators en den goeden wil der mede-schuldeischers mag het niet afhankelijk zijn, of een schuldtitel al dan niet een voldoend bewijs van vorderingsrecht zijn zal.

De door het ontwerp gekozen oplossing is in overeenstemming met het beginsel, dat goede trouw ondersteld wordt. Daarom staat men tegenover kwade trouw (antidateering) niet weerloos: zoowel de curator als de schuldeischers kunnen beroep doen op de nietigheid van den titel en deze tegenwerpen. Die oplossing is — zooals de Memorie van Toelichting, bl. 73 [hiervoor bl. 104], vermeldt — ook in overeenstemming met eene bijna vijftigjarige jurisprudentie van den Hoogen Raad, aangenomen het eerst bij

En wellicht ware het voorzichtiger geweest deze quaestie aan de jurisprudentie over te laten.

Het moge waar zijn, dat ook eene strenge doorvoering van de leer der date certaine tot hoogst ongewenschte uitkomsten kan leiden. Men vergete daarbij echter niet, vooreerst dat eene door de practijk als het ware geijkte uitzondering ten behoeve van kwijtingen uit het dagelijksch leven bij de auteurs en in de jurisprudentie zoo goed als burgerrecht heeft verkregen, maar vooral dat, nu bij ons het evenredig obligatierecht is afgeschaft, registratie van schuldtitels veel meer dan vroeger kan en mag verwacht worden en eindelijk, dat de heilzame bepaling van het ontwerp omtrent de voorloopige verificatie, zooals de Regeering zelve te recht opmerkt, den kwaden prikkel der chicaneuse vorderingsbetwisting door schuldeischers wegneemt, zoodat, in het vervolg, de crediteur in den regel slechts tegenover het onderzoek zijner vordering door den curator zal komen te staan, doch deze, vermoedt hij geen knoeierij, de dagteekening der onderhandsche akte niet behoeft te verwerpen.

Daarentegen is het onbetwistbaar, dat het bij het ontwerp aangenomen stelsel de deur openzet voor de knoeierijen en nog meer, door de Commissie van Voorbereiding op bl. 99 van haar Verslag [zie hiervoor bl. 108] aangewezen, en zulks zonder dat eenige bepaling van het ontwerp, ook niet die van de artt. **42** en **43** daartegen een genoegzaam tegenwicht in de schaal leggen.

Tegenover deze beschouwingen werd van andere zijde gewezen op de vele moeilijkheden, welke zich zouden voordoen, indien het stelsel door het ontwerp gehuldigd niet werd aangenomen. In dat geval zou zonder een vóór de faillietverklaring geregistreerd bewijs der schuldvordering geen schuldeischer van zijn recht zeker zijn. Aan zulk een alomvattende toepassing der registratie denkt niemand. En te-

arrest van 11 December 1846, laatstelijk bij een van 19 Februari 1886.

In het Voorloopig Verslag wordt het constante van die jurisprudentie »overdreven" genoemd, met beroep op een tusschen de aangehaalde uitspraken liggend arrest van 7 December 1883 (*Weekblad van het Recht* n°. 5059, lees n°. 4981) »waarbij de Hooge Raad juist contrarie uitmaakte". Ware dit juist, het wisselende van de beslissingen van ons hoogste rechtscollege zou eene reden te meer opleveren, om de twistvraag bij de wet te beslechten. Doch de opgaaf der Memorie van Toelichting moet gehandhaafd worden. Het vermelde arrest van 1883 liep niet over de toepassing van art. 1917 B. W. *in het concurs.* Het betrof daar de vraag of *buiten* faillissement een schuldeischer wiens titel nà een door een ander schuldeischer gelegd executoriaal beslag is geregistreerd, recht van verzet heeft tegen de afgifte der kooppenningen. Nu werd de toepasselijkheid van art. 1917 B. W. in dat cas aangenomen (zie Overwegingen ad IIum) onder anderen op grond »dat de verweerder (de executant), die geene partij is geweest bij de onderhandsche akte tusschen den eischer en hun gemeenschappelijken schuldenaar, en *evenmin als rechtverkrijgende van eene dier partijen optreedt*, in den zin van art. 1917 B. W. als derde moet worden aangemerkt". Uit dit een en ander blijkt dat, al moge er analogie zijn, de beslissing van 1883 het in de Memorie van Toelichting vermelde niet onjuist maakt. Zoo dikwijls toch de Hooge Raad over het onderwerp, waarvan hier sprake is, nl. over de rechten van de schuldeischers *bij faillissement*, had te beslissen, luidde de beslissing in denzelfden zin als zij nu in art. **123** wordt gegeven.

Opmerking verdient eindelijk, hoe zelfs de bestrijders der bepaling erkennen »dat eene strenge doorvoering van de leer der date certaine tot hoogst ongewenschte uitkomsten kan leiden", en hoe zij er zelve op wijzen »dat eene door

recht. Het is niet alleen een quaestie van kosten (hoewel ook uit dat oogpunt de zaak geen aanbeveling verdient); maar het gaat niet aan, de honderden stukken, die dagelijks op een kantoor voorkomen, naar een registratiekantoor te brengen. Zeker zouden er ook ettelijke duizenden ontvangers meer moeten worden aangesteld. Dat het beter ware omtrent deze quaestie de beslissing aan de verdere ontwikkeling der jurisprudentie over te laten, kon niet worden toegestemd. De wet behoort omtrent een beginsel als het hier geldt, een regel te stellen.

de practijk als het ware geijkte uitzondering ten behoeve van kwijtingen uit het dagelijksche leven bij de auteurs en in de jurisprudentie zoo goed als burgerrecht heeft verkregen". Maar dan ook is de vraag geoorloofd, waarom hetgeen ten opzichte van kwijtingen uit het dagelijksche leven schijnt te worden goedgekeurd, voor andere gevallen afkeuring zou verdienen of eene reden kan zijn om alles onbeslist en aan de jurisprudentie over te laten?

Artikel 124.

Indien de schuldeischer, wiens vordering betwist wordt, niet ter vergadering aanwezig is, geeft de griffier hem onmiddellijk kennis van de gedane betwisting en verwijzing.

De schuldeischer kan zich in het geding op het ontbreken dier kennisgeving niet beroepen.

O. R. O. Art. 124 (124) = **art. 124** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 124. Daar de schuldeischers door het Ontwerp niet meer verplicht worden de verificatie-vergadering bij te wonen, kan het geval voorkomen dat renvooi wordt aangevraagd tegen de vordering van een afwezige. Deze dient daarvan kennis te dragen, ten einde zijne vordering te kunnen staven. Ter bereiking van dat doel wordt den griffier de verplichting opgelegd hem kennis te geven van het feit der betwisting en verwijzing. Hoort de schuldeischer niets, dan zal hij daaruit redelijkerwijze mogen afleiden dat zijne vordering is toegelaten. Het ontbreken van dat bericht intusschen behoort niet in den weg te staan aan de ontvankelijkheid eener betwisting. Daartoe bestaat te minder aanleiding, omdat de schuldeischer, wil hij volkomen zeker zijn, èn bij den griffier èn bij den curator vernemen kan of zijne vordering wel geverifieerd is.

Advies van den Raad van State.

Art. 124. Het is niet bepaald op welke wijze de griffier den schuldeischer, wiens vordering betwist wordt, daarvan kennis geeft. Het eenvoudigste ware, indien zulks bij aangeteekenden brief kon geschieden.

Verder veroorlooft de Raad zich te verwijzen naar de opmerking bij art. 110 [**110**] gemaakt.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 124. Waarom hier, in afwijking van het bij andere artikelen, o. a. de artt. 6, 109 en 115 [**6**, **109** en **115**], bepaalde, eene bepaalde wijze van kennisgeving zou moeten worden voorgeschreven, blijkt uit het advies van den Raad van State niet, en kan de ondergeteekende ook niet bevroeden.

De door den Raad bij art. 110 [**110**] gemaakte opmerking is hierboven bij dat artikel beantwoord.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 124. Deze bepaling zal ten gevolge kunnen hebben, dat de schuldeischer benadeeld wordt door een verzuim van den griffier. Hierop werd geantwoord, dat de aansprakelijkheid der griffiers voor verzuimen is geregeld in het reglement betreffende de wijze van eedsaflegging der onderscheidene rechterlijke ambtenaren enz.

Waarom niet de kennisgeving bij aangeteekenden brief voorgeschreven?

Voor de verzuimen, gepleegd door den griffier in de nakoming van de hem hier opgelegde verplichting, is hij ongetwijfeld aansprakelijk. Indien de crediteur woont ter plaatse, waar de rechtbank zetelt, kan de griffier de kennisgeving doen door middel van een persoonlijk, bijv. door den bode der rechtbank, of op andere betrouwbare wijze bezorgden brief. Maar ook in dit geval en wanneer de schuldeischer elders woont, levert de verzending per post voldoenden waarborg op. Het wegraken van aan de post ter bezorging toevertrouwde brieven behoort tot de zeldzaamheden, of liever, komt, indien ze geen waarde bevatten, niet voor. Voor die, zij het dan ook hoogst zeldzame gevallen, de toezending der kennisgeving steeds per aangeteekenden brief voor te schrijven, zou noodelooze omslag zijn en de kosten van het faillissement slechts vermeerderen. Een voorzichtig crediteur kan bovendien èn bij den griffier èn bij den curator te allen tijde vernemen, of zijne vordering geverifieerd is.

G. O. art. 124 = **art. 124** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Tweede lid. Deze bepaling werd door enkelen gevaarlijk geacht. Het kan voorkomen, dat de schuldeischer de hierbedoelde kennisgeving niet ontvangt. Hiertegen werd opgemerkt, dat de schuldeischer ter vergadering kan aanwezig zijn en in de geheele wet hetzelfde stelsel gevolgd is.

Antwoord der Regeering.

Ter beantwoording van de bij enkelen gerezen bedenking meent de ondergeteekende te mogen volstaan met eene verwijzing naar de tegenbedenking in het Voorloopig Verslag zelf en naar hetgeen te dier zake door de Regeering aan de Commissie van Voorbereiding [zie hierboven] is geantwoord.

Artikel 125.

Vorderingen, die betwist worden, kunnen door den rechter-commissaris voorwaardelijk worden toegelaten tot een bedrag door hem te bepalen. Wanneer de voorrang betwist wordt, kan deze door den rechter-commissaris voorwaardelijk worden erkend.

O. R. O. Art. 125 (125) = **art. 125** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 125. Op de groote verbetering, die dit artikel in de wet brengt, werd hierboven [bl. 74] reeds gewezen. Niet alleen zal de loop van het

faillissement door de verificatie-processen niet meer noodeloos opgehouden worden, maar ook aan het vragen van renvooi met nevenbedoelingen een einde komen.

De bepaling toch van artikel 831 tweede lid Wetboek van Koophandel, dat, wanneer op eene tweede of latere vergadering de vordering eens schuldeischers, die de eerste verificatie-vergadering niet heeft bijgewoond, betwist wordt, het geding over die betwisting de raadpleging en beslissing over een door den gefailleerde aangeboden akkoord niet kan belemmeren, zoodat de schuldeischer, wiens vordering betwist wordt, daaraan niet kan deelnemen, heeft er aanleiding toe gegeven dat van het recht tot betwisting ergerlijk misbruik gemaakt wordt. Met den gefailleerde bevriende of door dezen omgekochte schuldeischers bezitten door die regeling in de betwisting het middel om alle nà de eerste vergadering opkomende schuldeischers, van wie zij verwachten dat ze zullen tegenstemmen, van stemming over het akkoord uit te sluiten. Ieder, die bekend is met de faillissementspractijk, weet dat dit middel inderdaad veelvuldig toegepast wordt, dat meermalen renvooi wordt aangevraagd met het doel om het dadelijk na aanneming van het akkoord weer in te trekken, althans om het niet te vervolgen. Artikel 125 van het Ontwerp maakt deze manoeuvre voortaan onmogelijk. Immers het beoogde gevolg, uitsluiting van de stemming over het akkoord, zal door het renvooi niet meer bereikt kunnen worden [1]).

Nu de beslissing over het recht van voorrang naar de verificatie-vergadering wordt overgebracht, en aldaar ieder schuldeischer in de gelegenheid is het beweerde recht te betwisten, behoort ook de mogelijkheid eener voorwaardelijke erkenning van den beweerden doch betwisten voorrang geopend te worden. De voorwaardelijke erkenning van den voorrang door den rechter-commissaris kan met name voor den bevoorrechten schuldeischer van groot nut zijn, met het oog op art. 163 [**164**].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 125. In het algemeen keurde men de bedoeling van dit artikel wel goed, ofschoon men zich niet ontveinsde, dat dus het lot van het akkoord kan afhangen van eene voorwaardelijk toegelaten vordering, die naderhand door den rechter ontzegd wordt.

Het ontwerp der Staatscommissie bepaalt, dat, hangende het geschil over de preferentie, de betwiste vordering zal worden beschouwd als concurrent. In verband met art. 143 [**143**] scheen, volgens sommigen, eene dergelijke bepaling de voorkeur te verdienen boven die van de tweede zinsnede van dit artikel, waar van eene »voorwaardelijke" toelating wordt gesproken. Met het oog op het gezegde in de Memorie van Toelichting, bladz. 69 [hiervoor bl. 75] werd gevraagd, waarom in de eerste zinsnede gesproken wordt van »voorwaardelijk toegelaten", in de tweede van »voorwaardelijk erkend".

Eindelijk achtten sommigen het wenschelijk, dat van de hier bedoelde beslissingen van den rechter-commissaris appèl, natuurlijk op zeer korten termijn, op de rechtbank zou worden toegelaten.

Het geval is mogelijk, maar het bezwaar weegt niet op tegen het nadeel, aan het tegenovergestelde stelsel verbonden (zie de Memorie van Toelichting, bladz. 68 en 69 [hiervoor bl. 74 en 75]). Uit den aard der zaak zal de rechter-commissaris van de hem verleende bevoegdheid

---

[1]) Verg. *Hand. Ned. Jur.-Ver.*, 1871, I, Praeadvies van Mr. F. S. v Nierop, bl. 78 vlg. [Zie verder noot 1 op bl. 73 hierboven].

alleen gebruik maken, als de vordering hem voorshands voldoende gestaafd voorkomt. Wordt zij bij het verificatie-proces desniettemin ontzegd, dan nog zal het in het Verslag bedoelde bezwaar zich alleen dan kunnen voordoen, als de medestemming van den schuldeischer over het akkoord invloed heeft geoefend op het al dan niet verkrijgen van de in art. 146 [**146**] bedoelde meerderheden.

Waarom in verband met art. 143 [**143**] de bepaling van het ontwerp der Staatscommissie de voorkeur zou verdienen boven de hier voorgestelde tweede zinsnede, wordt in het Verslag niet gezegd. Met het oog op gemeld art. 143 kon de bepaling geheel vervallen. Volgens dat artikel toch zijn van de stemming over het akkoord uitgesloten de crediteuren, wier recht van voorrang betwist wordt, onverschillig, of dat recht al dan niet voorwaardelijk door den rechter-commissaris erkend is. De thans voorgestelde bepaling strekt in verband met art. 163, [**164**] alin. 4 aan den bedoelden crediteur tot een alleszins gerechtvaardigden waarborg zijner rechten, ter voorkoming, dat hij na de homologatie van het akkoord niet achter het net vissche, wanneer zijn voorrang door den rechter erkend mocht worden.

Een recht van voorrang kan worden *erkend* of *niet erkend*. Minder eigenaardig zou het zijn, daarbij te spreken van »toelaten". Ook art. 163, alin. 4 bezigt de uitdrukking »erkend".

In de tweede zinsnede behoeft van het recht van terughouding geen gewag te worden gemaakt, omdat voor den crediteur, die dat recht uitoefent, geene behoefte bestaat aan de voorwaardelijke erkenning, gelijk wel het geval is met de schuldeischers, die een recht van voorrang beweren, met het oog op art. 163, laatste lid.

Tot de instelling van appèl op de rechtbank van de hierbedoelde beschikkingen des rechters-commissaris is geen voldoende reden. Zonder daaraan geëvenredigd nut zou daardoor de verificatie ingewikkeld en omslachtig worden gemaakt; terwijl door die beslissingen geenerlei recht wordt gepraejudiciëerd, daar zij alleen aanleiding geven tot provisioneele maatregelen (artt. 163, vierde lid en 189 [**164** en **189**]).

G. O. art. 125 = **art. 125** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Eenige leden waren van oordeel, dat aan den rechter-commissaris, door de bepaling, dat hij betwiste vorderingen voorwaardelijk kan toelaten tot een bedrag door hem te bepalen, te groôte bevoegdheid werd toegekend. Zeer vele andere leden deelden geenszins deze meening en prezen integendeel die bepaling, waardoor een einde zal gemaakt worden aan het misbruik, waartoe thans het recht tot betwisting, in verband met het bepaalde bij art. 831, 2de lid, Wetboek van Koophandel, aanleiding geeft.

Antwoord der Regeering.

De ondergeteekende vereenigt zich geheel met de zienswijze door zeer vele andere leden geuit. De bepaling mag gerekend worden tot de meest wenschelijke verbeteringen, door de praktijk noodig bewezen.

Artikel 126.

Ook de gefailleerde is bevoegd, onder summiere opgaaf zijner gronden, tegen de toelating eener vordering, hetzij voor het

geheel, hetzij voor een gedeelte, of tegen de erkenning van den beweerden voorrang, zich te verzetten. In dit geval geschiedt in het proces-verbaal aanteekening van de betwisting en van hare gronden, zonder verwijzing van partijen naar de rechtbank, en zonder dat daardoor de erkenning der vordering in het faillissement wordt verhinderd.

Betwisting, waarvoor geene gronden worden opgegeven, of welke niet de geheele vordering omvat en toch niet uitdrukkelijk aanwijst, welk deel wordt erkend, en welk betwist, wordt niet als betwisting aangemerkt.

O. R. O. Art. 126 (126) = **art. 126** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 126. De bepaling van dit artikel staat in verband met de artikelen 159 en 196 [**159** en **196**]. Het is ten zeerste gewenscht dat de verificatie ook den gefailleerde binde, daar de schuldeischers anders, na de homologatie van het akkoord of het einde van het faillissement door vereffening, genoodzaakt kunnen worden nog eens een proces te voeren tegen hunnen schuldenaar ter vaststelling tegenover dezen van hun reeds bij de verificatie vastgesteld vorderingsrecht. Neemt men dus het beginsel aan: de verificatie bindt ook den failliet, dan gebiedt anderzijds de billijkheid hem ook tot partij bij de verificatie te maken, dat wil zeggen, hem in de gelegenheid te stellen zijne bezwaren tegen de verificatie kenbaar te maken, en wel met dit gevolg, dat eene verificatie, geschied ondanks zijne betwisting, hem niet bindt. Op die betwisting zal geene verwijzing kunnen volgen, maar met haar wordt rekening gehouden in de artikelen 159 en 196. Na homologatie van het akkoord of beëindiging van het faillissement door vereffening heeft de schuldeischer, wiens vordering door den gefailleerde werd betwist, tegen dezen geen executorialen titel; hij zal, om er een te verkrijgen, op de gewone wijze in rechte moeten optreden.

De toestand wordt dus, vergeleken met het geldend recht, deze: dat — terwijl naar geldend recht de verificatie buiten den schuldenaar omgaat en dezen *niet* bindt, zoodat de in het faillissement erkende schuldeischer na afloop van het faillissement aan de verificatie geen enkel recht kan ontleenen, maar tegen den schuldenaar moet procedeeren, wil hij zijn recht tegenover dezen vastgesteld zien of tegen hem een executorialen titel verkrijgen — naar het ontwerp deze toestand voortaan alleen zal gelden ten opzichte van die schuldeischers, wier vorderingen door den gefailleerde op de verificatie-vergadering betwist worden, eene betwisting die overigens niet belet de erkenning dier vorderingen in het faillissement. Terwijl alzoo ten opzichte van deze vorderingen het bestaande recht zuiver gehandhaafd wordt, zal ten opzichte van door den gefailleerde niet betwiste vorderingen deze belangrijke wijziging in werking treden, dat de verificatie den failliet wel bindt, waardoor het mogelijk wordt den schuldeischer op grond van de verificatie, op de wijze aangegeven in de artikelen 159 en 196, een voor ten uitvoerlegging vatbaren titel tegen den failliet te verschaffen.

De mogelijkheid dat door den gefailleerde van de bevoegdheid, hem in dit artikel verleend, misbruik gemaakt zal worden, ten einde de bepalingen van de artikelen 159 en 196 krachteloos te maken, is niet geheel

weg te nemen; het voorschrift van het tweede lid van het artikel strekt echter om bedoeld misbruik binnen de engste grenzen te beperken. Dezelfde bepaling is in artikel 119 [**119**], betwisting door de schuldeischers, niet noodig, omdat in de voorwaardelijke toelating (artikel 125 [**125**]) een afdoend correctief tegen ongemotiveerde en chicaneuse betwistingen van de zijde der schuldeischers gelegen is; dergelijke betwistingen zullen van zelf niet meer voorkomen, daar zij doelloos worden.

Het stelsel in het Ontwerp aangenomen is dat van de Konkurs-ordnung; men zie § 129 al. 2, § 132 al. 2 j^is^. § 152 al. 2 en § 179 [1]).

Advies van den Raad van State.

Art. 126. Het eerste lid van dit artikel kent aan den gefailleerde een recht van betwisting van schuldvorderingen toe, dat hij in het bestaande recht (art. 822 Wetboek van Koophandel) niet bezit. De Raad van State meent te mogen betwijfelen, of deze verandering eene verbetering is. In de eerste plaats strookt deze bepaling niet met het beginsel waarop dit ontwerp volgens de Memorie van Toelichting berust, dat de gefailleerde wat den boedel betreft geheel wordt vertegenwoordigd door zijnen curator [zie op art. **25**, dl. I bl. 371 en 372], en bij de verificatie alleen inlichtingen geeft [zie art. **116**]. Inderdaad mag men het er dan ook voor houden, dat, indien de gefailleerde, die bij de verificatie tegenwoordig moet zijn (art. 116 van het wetsontwerp), eene gegronde of zelfs waarschijnlijk gegronde aanmerking maakt op eene ingebrachte schuldvordering, althans één der geverifieerde schuldeischers of wel de curator tegenspraak tegen die schuldvordering zal doen, in welk geval verwijzing naar de rechtbank (art. 122 [**122**]) plaats heeft. Er schijnt dus geene practische behoefte te zijn aan het nieuwe recht, dat de voorstellen van het wetsontwerp aan den gefailleerde wil toekennen.

Ten andere schept het 1ste lid van art. 126, in verband met art. 159 [**159**] en art. 196 [**196**], een vreemden en ongewenschten rechtstoestand voor den schuldeischer, wiens vordering geen tegenspraak

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 126. Het eerste lid van dit artikel geeft den Raad van State aanleiding tot tal van bedenkingen.

Ook door de Staatsraden Jhr. Mr. DE JONGE en Mr. DE VRIES Az. zijn in een afzonderlijk advies uitvoerige beschouwingen aan deze bepaling toegewijd.

Ten einde de ten deze voorgestelde wijziging van het bestaande recht nog duidelijker te doen uitkomen en tevens het daarbij aangenomen stelsel nauwkeurig uiteen te zetten, zijn in de Memorie van Toelichting aan art. 126 nadere daartoe strekkende beschouwingen toegevoegd. De ondergeteekende acht het wenschelijk daaromtrent te dezer plaatse nog het volgende op te merken.

De bewering, dat het aan den gefailleerde bij dit artikel toegekende recht van betwisting van schuldvorderingen niet zou strooken met het in dit ontwerp gehuldigde beginsel, dat de gefailleerde, wat den boedel betreft, geheel wordt vertegenwoordigd door zijnen curator, schijnt onjuist. Op dat beginsel wordt door de toekenning van het genoemde recht geen inbreuk gemaakt. Immers ten opzichte van den boedel, en alleen met betrekking daartoe geldt het beginsel, gelijk in 's Raads advies terecht wordt opgemerkt, is de toekenning van het recht van betwisting door den gefailleerde eene geheel onverschillige zaak. Erkenning van de vordering door den curator en de overige schuldeischers vestigt het vorderingsrecht van de

[1]) Men verg. voor het Fransche recht BÉDARRIDE, t. a. p., dl II, n°. 447 j^is^ 594 en 595.

bij den curator noch bij andere schuldeischers, maar wel bij den gefailleerde heeft gevonden. Hij wordt op de lijst der erkende schuldeischers gebracht, hoewel met de aanteekening in het proces-verbaal dat de schuldenaar de vordering heeft betwist; dit is wel naar de redactie van art. 126 eenigszins twijfelachtig; maar uit de Memorie van Toelichting op dat artikel en uit art. 159 blijkt duidelijk, dat de schuldeischer, in dit geval verkeerende, wel is geverifieerd, ten aanzien der massa en zijner medeschuldeischers definitief erkend; maar dat het voorbehoud blijft bestaan ten aanzien van den gefailleerde persoonlijk, die betwist heeft. Op dien grond wordt dan ook bepaald, dat geene verwijzing naar de rechtbank zal plaats hebben.

Hieruit ontstaan de volgende onregelmatigheden:

1°. dat het geheel van het goedvinden van partijen zal afhangen, of over de deugdelijkheid der vordering eene rechterlijke beslissing komt of niet; waarbij valt op te merken,

2°. dat de gefailleerde de vraag wel nooit bij de rechtbank zal brengen, en de schuldeischer dus genoodzaakt zal zijn, wil hij eene uitspraak erlangen, zijn gefailleerden schuldenaar rauwelijks in gewoon proces te dagvaarden tot erkenning, hetzij van de vordering, hetzij van den beweerden voorrang;

3°. dat de bedoelde schuldeischer, zoo hij concurrent is, wel mag medestemmen over een aangeboden akkoord; maar dat te zijnen aanzien dat akkoord of het vonnis tot homologatie daarvan geen executorialen titel uitmaakt tegen den schuldenaar en de borgen. Dit komt bovendien met gezonde rechtsbegrippen strijdig voor, omdat een akkoord eene transactie tusschen den schuldenaar en zijne schuldeischers is en dus door het sluiten daarvan iedere bestrijding in rechten van de vorderingen, waarover erkende schuldeischers in den boedel, onverschillig of de gefailleerde al dan niet van zijn recht tot verzet gebruik maakt. Dit laatste is alleen van invloed op de rechten, die na het eindigen van het faillissement, de crediteur tegenover den schuldenaar zal kunnen uitoefenen. De verhouding van den curator tegenover den gefailleerde, wat den boedel betreft, laat dit recht dus geheel onbetwist.

Dat door de voorgestelde regeling wel in eene practische behoefte zal worden voorzien, vleit de ondergeteekende zich dat zal blijken uit de bovenbedoelde nadere toelichting ad art. 126. Wat er ook zij van de meerdere of mindere waarschijnlijkheid dat, indien een gefailleerde eene gegronde of zelfs vermoedelijk gegronde aanmerking maakt op eene ingebrachte schuldvordering, althans een der overige schuldeischers of wel de curator tegenspraak tegen de vordering zal doen, zooveel staat, naar de ondergeteekende meent, vast, dat, zal men een executorialen titel mogen verleenen tegen den schuldenaar, deze vooraf in de gelegenheid moet zijn geweest zich te verdedigen, en dat de uitoefening van dat recht niet mag afhankelijk worden gesteld van de daad van derden. In dit opzicht sluit de ondergeteekende zich dan ook ten volle aan bij het gevoelen geuit in meergemeld afzonderlijk advies, dat het onverdedigbaar ware om, gelijk de Raad van State voorstelt, art. 126, alin. 1, te doen vervallen, maar desniettemin de artt. 159 en 196 [**159** en **196**], zij het dan ook gewijzigd, te behouden.

De bepaling, dat verzet alleen door den gefailleerde niet leidt tot verwijzing van partijen naar de rechtbank, zou, naar de meening van den Raad van State, onderscheidene onregelmatigheden doen ontstaan. De ondergeteekende kan niet ontveinzen dat hij de kracht van de in de eerste plaats genoemde onregelmatigheid, die daarin zou bestaan, dat het geheel van het goedvinden van partijen zal afhan-

geakkordeerd is, behoorde te zijn uitgesloten (artt. 1888 en volgende van het Burgerlijk Wetboek);

4°. dat de verificatie voor alle andere schuldeischers een executorialen titel oplevert na afloop van de vereffening des boedels; maar dat de schuldeischer waarvan hier sprake is, tot bekoming van zulk een titel van voren af aan moet procedeeren volgens art. 196, al. 2. Deze bepaling kan zelfs ten gevolge hebben, dat hij genoodzaakt wordt te procedeeren tegen zijnen schuldenaar, nadat hij reeds ten gevolge van verwijzing, over dezelfde zaak heeft geprocedeerd tegen den curator of een medeschuldeischer. Immers het kan, in het stelsel van het wetsontwerp, gebeuren dat eene schuldvordering in de vergadering voor verificatie door een medeschuldeischer of den curator wordt betwist, en tevens (op andere gronden) door den gefailleerde; nu wordt de eerste betwisting naar de rechtbank verwezen en zal aldaar tijdig worden beslist; maar de tweede is niet verwezen; zij blijft in de lucht hangen tot onbepaalden tijd, en zoo de vordering dan toch eindelijk voor den rechter komt, is het vonnis, op de verwijzing gewezen, geen *res judicata* voor den schuldenaar.

Het komt den Raad van State niet wenschelijk voor, een zoo gecompliceerden toestand in het leven te roepen.

De Memorie van Toelichting wijst dienaangaande op het voorbeeld der *Konkursordnung;* maar hoezeer die Duitsche wet vele verdiensten heeft, zoo is met de enkele aanhaling daarvan nog niet bewezen, dat zij ook in dit bijzondere punt goed en billijk werkt; daargelaten nog dat de bepaling van § 132, al. 2, van de *Konkursordnung* in het wetsontwerp gemist wordt.

Achtte de Nederlandsche wetgever het volstrekt noodig, aan den gefailleerde het recht van betwisting bij de vergadering voor verificatie toe te kennen, dan ware het nog verkieslijk den weg te volgen, door den Franschen en den Belgischen gen, of over de deugdelijkheid der vordering al dan niet eene rechterlijke beslissing komt, ook na aandachtige overweging, niet kan vatten.

De opmerking dat de gefailleerde de vraag wel nooit bij de rechtbank zal brengen, zoodat de schuldeischer, wil hij eene uitspraak tegen dezen erlangen, genoodzaakt zal zijn zijn schuldenaar rauwelijks in gewoon proces te dagvaarden, is volkomen juist, maar kan allerminst als grief tegen de voorgestelde regeling worden aangevoerd, omdat, gelijk thans nader in de Memorie van Toelichting ad art. wordt betoogd, deze de noodzakelijkheid daartoe minder veelvuldig maakt dan onder het bestaande recht.

Het zoude, naar het oordeel van den Raad van State, strijdig zijn met gezonde rechtsbegrippen, bepaaldelijk met de artikelen 1888 en volgende Burgerlijk Wetboek, dat het akkoord of het vonnis tot homologatie daarvan geen executorialen titel uitmaakt tegen den schuldenaar die de vordering heeft betwist en diens borgen. De ondergeteekende kan dit niet inzien. Het akkoord is eene overeenkomst houdende vaststelling van de wijze, waarop de gefailleerde zijne schulden zal kwijten. Waar ten gevolge van des schuldenaars betwisting van de vordering, het vorderingsrecht van den schuldeischer tegenover den schuldenaar niet vaststaat, kan uit den aard der zaak, het akkoord, waarbij over *het bestaan* der vordering niet wordt beslist, hem niet tot voor tenuitvoerlegging vatbaren titel strekken.

Het door den Raad nader uiteengezette bezwaar dat art. 196, al. 2, voor den geverifieerden crediteur kan opleveren, bestaat ongetwijfeld, maar kan, naar de meening van den ondergeteekende, niet als grief tegen de voorgestelde regeling worden aangevoerd. Eensdeels toch is het bezwaar een noodzakelijk uitvloeisel van de omstandigheid dat aan dit proces-verbaal eener verificatie-vergadering, waarin des ge-

wetgever ingeslagen, welke (art. 494 *Code de Commerce français* en art. 503 *Code de Commerce belge*) de betwisting door den gefailleerde geheel gelijkstellen met die van de schuldeischers; en alle *contredits*, ter vergadering ingebracht, gezamenlijk en te gelijk naar de terechtzitting van de rechtbank van koophandel doen verwijzen.

Maar om de boven vermelde redenen veroorlooft de Raad van State zich te adviseeren tot het geheel weglaten van art. 126, al. 1, en de verwijzingen die in artt. 159 en 196 voorkomen.

Ook bij behoud van het eerste lid van art. 126 zoude het aanbeveling verdienen de bepaling van het tweede lid tot een afzonderlijk artikel te maken, hetwelk dan op alle betwistingen toepasselijk zou zijn.

---

failleerden betwisting van eenige vordering is opgenomen, toch onmogelijk de kracht van eenen voor tenuitvoerlegging vatbaren titel tegenover den failliet voor zooveel die vordering betreft, kan worden toegekend; anderdeels zal juist door de voorgestelde regeling het bezwaar voorkomen worden in vele gevallen waarin het zich onder het bestaande recht voordoet.

Waarom het, indien het volstrekt noodzakelijk wordt geacht, aan den gefailleerde het recht van betwisting bij de verificatie-vergadering toe te kennen, verkieslijk ware, gelijk de Raad van State beweert, den weg te volgen door den Franschen en den Belgischen wetgever ingeslagen, welke de betwisting door den gefailleerde geheel gelijkstellen met die van de schuldeischers, en alle *contredits* gezamenlijk naar den bevoegden rechter doen verwijzen, wordt in het advies niet uiteengezet en kan de ondergeteekende niet inzien. Hij meent ten deze te mogen volstaan met slechts ééne opmerking. Ware de in het ontwerp voorgestelde regeling niet in overeenstemming met het beginsel dat de gefailleerde wat den boedel betreft, geheel wordt vertegenwoordigd door zijnen curator, gelijk in 's Raads advies wordt beweerd, dezelfde bedenking zou met niet minder recht kunnen aangevoerd worden tegen de regeling waaraan de Raad de voorkeur geeft.

Naar de meening van den Raad van State zou het aanbeveling verdienen de bepaling van het tweede lid van art. 126 tot een afzonderlijk artikel te maken, hetwelk dan op alle betwistingen toepasselijk zou zijn. Gronden voor deze zienswijze vermeldt het advies niet, en dat wel niettegenstaande in de Memorie van Toelichting uitvoerig is uiteengezet, waarom deze bepaling alleen op betwisting door den schuldenaar van toepassing moet wezen. Tot het geven van gevolg aan 's Raads voorstel vindt de ondergeteekende dan ook geen vrijheid.

Afzonderlijk advies van de Staatsraden Jhr. de Jonge en de Vries Az.

De ondergeteekenden achten zich verplicht ten aanzien van twee punten, voorkomende in het advies van den Raad van State van 24 Juni 1890 n°. 9, betreffende het wetsontwerp op het faillissement en de surséance van betaling, te doen blijken, dat zij een afwijkend gevoelen hebben uitgebracht en zich met 's Raads advies niet kunnen vereenigen.

Het eerste punt betreft art. 126 van het ontwerp. De Raad wijst op tal van bezwaren, waartoe naar zijne meening de bepaling van het eerste lid van dat artikel aanleiding zou geven, en raadt daarom dat eerste lid weg te laten en uit art. 159 en 196 de verwijzing naar art. 126 te doen vervallen.

Met dezen raad kunnen de ondergeteekenden zich niet vereenigen. Naar hun oordeel had de Raad, toen hij, om de aangevoerde redenen,

tot het besluit kwam, dat art. 126, al. 1, behoort te vervallen, tevens tot het geheel weglaten van de artt. 159 en 196 moeten adviseeren. Deze beide artikelen te behouden, en art. 126, al. 1, te doen vervallen zou, naar hun oordeel, onverdedigbaar zijn. Ondergeteekenden stemmen in met hetgeen in de toelichting op art. 159 [**159**] gelezen wordt: »De bepaling van dit artikel wordt *mogelijk* gemaakt door het in art. 126 aan den gefailleerde toegekende recht zich bij de verificatie tegen de toelating eener vordering te verzetten". Werd 's Raads advies gevolgd, de wetgever zou bij de artt. 159 en 196 een executorialen titel verleenen tegen den schuldenaar, zou dezen alzoo veroordeelen, zonder hem in de gelegenheid gesteld te hebben zich te verdedigen.

Het is bij 's Raads beraadslaging gebleken, dat de juiste bedoeling van art. 126, al. 1, niet duidelijk is. De Raad maakte uit die bepaling op, dat de schuldeischer, wiens vordering door den gefailleerde betwist is, niettemin als geverifieerd schuldeischer zal worden aangemerkt, en vindt daarin grond voor verschillende bezwaren. Nu is het zeker waar, dat èn in de redactie der artt. 159 en 196, èn in de daarbij gevoegde toelichting wel aanleiding is voor 's Raads opvatting, maar ondergeteekenden achten die echter niet juist. In de toelichting op art. 196 [**196**] leest men in den aanhef: »De verificatie eener vordering is authentieke vaststelling en erkenning van het vorderingsrecht, zij bezit dus geheel het karakter van een rechterlijk vonnis". Eene vordering, die betwist wordt door den schuldenaar, is dus niet als geverifieerd te beschouwen, zoolang omtrent de gegrondheid der betwisting geen uitspraak is gedaan.

Ondergeteekenden zijn van meening dat art. 126, al. 1, moet verklaard worden met het oog op den algemeenen regel in art. 125 [**125**] gesteld, en dat dus ook in geval van betwisting door den gefailleerde de vordering door den rechter commissaris voorwaardelijk kan worden toegelaten, d. i. toegelaten onder voorwaarde, dat het geschil later ten voordeele van den schuldeischer en ten nadeele van den failliet worde beslist. Het onderscheid tusschen de gevallen van betwisting door medeschuldeischers en betwisting door den gefailleerde zal dus daarin gelegen zijn, dat in het laatste geval geen verwijzing naar de rechtbank plaats heeft, maar alleen in het procesverbaal aanteekening van de betwisting geschiedt.

Is deze opvatting van ondergeteekenden de ware, dan vervallen naar hun inzien de bezwaren in 's Raads advies geopperd.

Misschien ware er minder verschil van gevoelen omtrent de juiste bedoeling van art. 126, al. 1, gerezen, indien de Memorie van Toelichting er zich niet toe bepaald had te verklaren, dat op de betwisting door den schuldenaar geen verwijzing zal kunnen volgen, maar daarbij de redenen, waarom dit niet zou kunnen, had ontvouwd. Ofschoon ondergeteekenden wel begrijpen dat inderdaad voor die niet-verwijzing reden bestaat, zoo

---

Rapport aan de Koningin-Regentes.

De strekking van het artikel acht de ondergeteekende in meergemeld afzonderlijk advies niet juist teruggegeven. Zij is in hoofdzaak deze, dat de gefailleerde zich tegen de toelating van eene vordering kan verzetten, maar dat die betwisting de verificatie niet belet, indien de vordering door den curator en de overige crediteuren wordt erkend. Om allen twijfel hieromtrent uit te sluiten, is het eerste lid van het artikel nader aangevuld.

Waar in dat afzonderlijk advies de aldaar aan art. 126, al. 1, toegekende strekking wordt afgeleid uit de Memorie van Toelichting ad art. 196 [**196**], moet er op gewezen worden dat de onjuistheid van die gevolgtrekking blijkt, wanneer men de in het advies aangehaalde woorden niet als op zich zelve staande uitlegt, maar in verband beschouwt met hetgeen daaraan verder, nog in dezelfde zinsnede en daarna, in

is toch, zoover zij zien kunnen, die reden niet zoo afdoende, dat 's Raads subsidiair advies om, op het voorbeeld van den Code de Commerce français en den Code de Commerce belge, ook in geval van betwisting door den gefailleerde verwijzing naar de rechtbank voor te schrijven, niet zou verdienen in nadere overweging te worden genomen.

Daarbij zou uitdrukkelijk kunnen worden bepaald, dat, indien de schuldeischer, wiens vordering door den gefailleerde is betwist, op de door den rechter-commissaris bepaalde terechtzitting niet verschijnt, of geen eisch tot erkenning zijner vordering doet, zijne aanspraak op verificatie vervallen zal worden verklaard.

de Memorie van Toelichting wordt toegevoegd.

De zienswijze in dat advies uitgedrukt, als zoude art. 126, al. 1, moeten verklaard worden met het oog op den algemeenen regel in art. 125 [**125**] gesteld, kan de ondergeteekende niet deelen. Deze artikelen behandelen verschillende gevallen. Laatstgenoemd artikel, dat zich bij de onmiddellijk voorafgaande artikelen aansluit, behandelt het geval dat de vordering betwist wordt door den curator of een der op de in art. 119 [**119**] bedoelde lijsten voorkomende schuldeischers; eerstgenoemd artikel daarentegen behandelt het geval dat de gefailleerde zich tegen de toelating van eene vordering verzet.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 126, jcto. *art.* 196. Het eerstgenoemde artikel, met de consequenties daarvan, wenschten sommigen te laten vervallen. De failliet behoort, naar deze leden meenden, na beëindiging van zijn faillissement tegenover zijn crediteuren ongepraejudicieerd te zijn. Voor de geregelde afwikkeling van een faillissement is de bepaling ook niet noodig. Men wees er op, hoe ook § 132 der Konkursordnung niet zoo ver gaat, als het hier bepaalde. Anderen echter hadden tegen het behoud van het artikel geen bezwaar.

Het artikel bevat juist eene zeer wenschelijke verbetering van het bestaande recht. Het ongepraejudicieerd zijn van den failliet tegenover zijne schuldeischers heeft niet het minste praktisch nut. Het artikel daarentegen heeft de goede strekking, processen te voorkomen, zonder den failliet in het minst te beperken of te belemmeren in zijn recht om tegenspraak te voeren tegen ongegronde vorderingen. Niet § 132, maar § 152 der Konkursordnung gaat zoo ver, als het hier bepaalde.

[Zie ook op art. **25**, dl. I bl. 373 vlg.].

G. O. art. 126 = **art. 126** der wet.

Verslag van de Eerste Kamer met Regeeringsantwoord.

[Zie op art. **116**, hiervoor bl. 85 vlg.].

Artikel 127.

Vorderingen, na afloop van den in art. 108, 1°. genoemden termijn, doch uiterlijk twee dagen vóór den dag, waarop de

verificatie-vergadering zal worden gehouden, bij den curator ingediend, worden op daartoe ter vergadering gedaan verzoek geverifieerd, indien noch de curator noch een der aanwezige schuldeischers daartegen bezwaar maakt.

Vorderingen, daarna ingediend, worden niet geverifieerd.

De bepalingen van het eerste en tweede lid zijn niet toepasselijk, indien de schuldeischer buiten het Rijk in Europa woont en daardoor verhinderd was zich eerder aan te melden.

Ingeval van bezwaar, als in het eerste lid bedoeld, of van geschil over het al dan niet aanwezig zijn der verhindering, in het derde lid bedoeld, beslist de rechter-commissaris, na de vergadering te hebben geraadpleegd.

O. R. O. Art. 127 (127). Vorderingen, na afloop van den in artikel 108, 1°. genoemden termijn, doch uiterlijk twee dagen vóór den dag, waarop de verificatie-vergadering zal worden gehouden, bij den curator ingediend, kunnen op daartoe gedaan verzoek op de vergadering geverifieerd worden, indien noch de curator noch een der aanwezige schuldeischers daartegen bezwaar maakt.

Vorderingen daarna ingediend, kunnen zelfs met die toestemming niet geverifieerd worden, tenzij de schuldeischer buiten het Rijk in Europa woont en daardoor verhinderd was zich eerder aan te melden.

Memorie van Toelichting.

Art. 127. Zal het stelsel van voorafgaande indiening der vorderingen en onderzoek door den curator geen fictie blijven, maar werkelijk ook toepassing vinden, dan is het volstrekt noodzakelijk op het verzuim dier indiening eene sanctie te stellen. Die sanctie is deze, dat de vordering op de verificatie-vergadering niet geverifiëerd zal kunnen worden en de schuldeischer dus evenmin aan de stemming over een voorgesteld akkoord zal kunnen deelnemen. Dit laatste is vooral noodig om te beletten, dat op het laatste oogenblik allerlei dubieuse schuldeischers door den gefailleerde bij elkander gebracht worden om een akkoord dikwijls tegen den zin der grootere schuldeischers door te drijven, een voortwoekerend misbruik, dat de stemming over de meeste akkoorden onzuiver maakt. Artikel 178 [178] stelt den schuldeischer, die te laat is, alsnog na afloop van de behandeling van het akkoord, indien daarop insolventie is gevolgd, in de gelegenheid als schuldeischer te worden erkend. Rechten in het faillissement verliest hij dus niet, alleen zal hij diegenen niet kunnen uitoefenen, waarvan de uitoefening gebonden is aan de bepaalde en door hem verzuimde voorwaarde van tijdige aanmelding zijner vordering.

De uitzonderingen in artikel 127 opgenomen zullen wel geen bestrijding vinden. Een waarborg daarvoor dat niet, door toepassing der eerste uitzondering, lichtvaardig zal worden overgegaan tot verificatie van onbekende vorderingen, ligt in het vereischte: 1°. dat de vordering bij den curator moet zijn ingediend uiterlijk twee dagen vóór dien, waarop de verificatie-vergadering plaats heeft, waardoor de curator in de gelegenheid gesteld wordt over de ingediende vordering op de vergadering van schuldeischers praeadvies uit te brengen; 2°. dat de curator en de schuldeischers hunne toestemming tot de verificatie moeten verleenen.

Daar de termijn voor het houden der verificatie-vergadering dikwijls veel te lang zoude worden, indien rekening werd gehouden met alle buitenlandsche schuldeischers, is er eene bijzondere reden te hunnen aanzien eenige consideratie te gebruiken als de vordering in het geheel niet of te laat is ingezonden. Het kan toch zijn dat de tijd daartoe te kort was.

Advies van den Raad van State.

Art. 127. De vraag is gerezen, of men onder »de aanwezige schuldeischers" in het eerste lid van dit artikel te verstaan hebbe *al* de aanwezige schuldeischers, of de meerderheid van hen. Uit art. 81 [81] schijnt te volgen, dat hier de meerderheid voldoende is, doch het ware wellicht raadzaam dit uitdrukkelijk te bepalen, en te lezen »de aanwezige schuldeischers bij meerderheid van stemmen".

Verder komt het den Raad van State voor, dat art. 127, zooals het door de Staatscommissie ontworpen is, boven dit artikel van het Regeeringsontwerp de voorkeur verdient. In het ontwerp der Staatscommissie komen namelijk in het eerste lid *niet* voor de woorden: »*doch uiterlijk twee dagen vóór den dag, waarop de verificatievergadering zal worden gehouden, bij den curator ingediend*", en wordt in het tweede lid in plaats van »*daarna ingediend*" gelezen: «*voor het eerst op de verificatievergadering ingediend*".

Volgens dat ontwerp kunnen vorderingen, na den afloop van den in art. 108, 1°., genoemden termijn doch vóór de verificatie ingediend, met toestemming van curator en aanwezige schuldeischers nog worden geverifieerd, wat volgens het Regeeringsontwerp alleen mag geschieden, als zij uiterlijk twee dagen vóór den dag der verificatievergadering bij den curator ingediend zijn, en kunnen voor het eerst op de verificatie-vergadering ingediende vorderingen, als de schuldeischer *binnen* het Rijk in *Europa* woont, zelfs met die toestemming niet geverifieerd worden, een verbod, dat het Regeeringsontwerp uitstrekt tot vorderingen die nog geen twee dagen voor de

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 127. Met de in het eerste lid voorkomende uitdrukking »de aanwezige schuldeischers" zijn bedoeld al de aanwezige schuldeischers. Duidelijkheidshalve is de redactie thans eenigszins gewijzigd. Overigens wordt door den Raad van State aan art. 127, zooals het door de Staatscommissie ontworpen is, de voorkeur gegeven boven dit artikel, voor zooverre bij het laatstgemelde in afwijking van het eerstgemelde, als vereischte om op de vergadering geverifieerd te kunnen worden, is gesteld dat de vordering uiterlijk twee dagen vóór den dag waarop de verificatie-vergadering zal worden gehouden bij den curator zijn ingediend. Als grond daarvoor wordt in 's Raads advies aangevoerd dat wanneer het door te late inzending van de rekening of van het schuldbewijs den curator aan de gelegenheid ontbroken heeft de deugdelijkheid der vordering te onderzoeken, hij haar niet zal toelaten. Het komt den ondergeteekende voor, dat, moest aan dit criterium de toelaatbaarheid van de in het artikel gestelde sanctie getoetst worden, daarmede ook het voorstel der Staatscommissie ware veroordeeld. Immers ook ten opzichte van vorderingen eerst op de verificatie-vergadering ingediend, is het zeer wel mogelijk, dat de curator van de deugdelijkheid daarvan reeds vooraf door inzage van de boeken des gefailleerden of door de door dezen verstrekte opgaven is overtuigd. Toch mogen deze ook volgens het voorstel der Staatscommissie niet geverifieerd worden. Doel der bepaling, ook volgens de toelichting der Staatscommissie, is »om te beletten, dat op het laatste oogenblik allerlei dubieuse schuldeischers door den gefailleerde bij

verificatie-vergadering bij den curator zijn ingeleverd. Voor dien termijn van twee dagen bestaat naar het oordeel van den Raad geen grond. Heeft het door te late inzending der rekening of van het schuldbewijs den curator aan de gelegenheid ontbroken, de deugdelijkheid er van te onderzoeken, dan zal hij de vordering niet toelaten en om die ondeugdelijkheid vast te stellen zal de curator niet altoos eene tijdsruimte van twee dagen behoeven. Alleen moet worden voorkomen, dat de schuldeischers staande de vergadering zich nog komen aanmelden. Dat de crediteur, die ingevolge deze bepaling niet wordt toegelaten, daardoor niet van de gelegenheid verstoken wordt om bij de vereffening des boedels zijne aanspraken te doen gelden, blijkt uit art. 178, dat de gelegenheid tot eene nadere verificatie openstelt, nadat de boedel den staat van insolventie is ingetreden. De Raad kan echter niet ontkennen, dat dit laatste hem niet geheel in overeenstemming schijnt te zijn met het stelsel van het ontwerp, dat slechts ééne verificatie-vergadering kent.

De Raad veroorlooft zich hierbij te verwijzen naar hetgeen hij bij art. 108 heeft opgemerkt. [Zie hiervoor bl. 77].

elkander gebracht worden om een akkoord dikwijls tegen den zin der grootere schuldeischers door te drijven". Kan daarvan nu niet evenzeer sprake zijn als eene vordering eenige weinige uren, wellicht een oogenblik vóór den aanvang der verificatie-vergadering wordt ingediend, als wanneer zij staande die vergadering wordt ingediend? In die overweging vond de ondergeteekende aanleiding ten deze af te wijken van het voorstel der Staatscommissie, terwijl de beschouwingen daartegen in 's Raads advies aangevoerd, hem blijkens het bovenstaande, van de onjuistheid zijner zienswijze niet hebben kunnen overtuigen.

Ten opzichte van 's Raads opmerking betreffende de bevoegdheid bij art. 178 gegeven tot eene nadere verificatie, veroorlooft de ondergeteekende zich te verwijzen naar het hierboven ad art. 108 aangeteekende.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 127. *Eerste lid.* Zooals nu ten slotte in het ontwerp de bepaling luidt, is daartegen dit bezwaar, dat nu één, zelfs wellicht slechts een voorwaardelijk toegelaten, schuldeischer voor eene zeer kleine vordering zonder opgave van redenen de verificatie van de bedoelde vorderingen verhinderen kan.

Tweede lid. »Die toestemming". Waar in het eerste lid van geene toestemming gesproken is, scheen deze uitdrukking minder juist.

Sommigen hadden voorts bezwaar tegen het stelsel, dat de crediteuren, die niet tijdig genoeg hunne vorderingen indienen, buiten het faillissement worden gesteld. Hierdoor gaat veel, zoo niet alle recht verloren. Anderen evenwel wezen er op, hoe art. 187 [186] [1]) nog gelegenheid tot nadere verificatie geeft en het akkoord bovendien ook voor de hier bedoelde schuldeischers geldig is. Het stelsel is streng, maar noodzakelijk.

Eerste lid. Het gestelde feit is mogelijk. Men kan echter met reden beweren, dat de schuldeischer, die zich niet wil blootstellen aan de

[1]) De Memorie van Toelichting spreekt ten onrechte van art. 178.

niet-toelating zijner vordering tot de verificatie, heeft te zorgen voor de indiening zijner vordering binnen den in art. 108 [**108**] 1°. genoemden termijn. Maar, om te groote hardheid te weren, tracht een nieuw vierde lid aan de bedenking te gemoet te komen.

Tweede lid. De woorden »zelfs met die toestemming" kunnen gerust vervallen, maar ook overigens is de redactie niet geheel juist. Het tweede lid luide: »Vorderingen, daarna ingediend, worden niet geverifieerd". Als derde lid worde dan gelezen:

»De bepalingen van het eerste en tweede lid zijn niet toepasselijk, indien de schuldeischer" enz.

De opmerking »dat de crediteuren, die niet tijdig genoeg hunne vorderingen indienen, buiten het faillissement worden gesteld" is niet juist. Die schuldeischers verliezen niet alle recht, maar *behouden* het, uitgenomen dat, om mede te stemmen over het akkoord. Zie artt. 157, 178, 187 en 191 [**157**, **178**, **186** en **191**].

In het eerste lid komt voorts, in plaats van »kunnen — worden": »worden op daartoe ter vergadering gedaan verzoek geverifieerd" en als vierde lid wordt er bijgevoegd:

»Ingeval van bezwaar, als in het eerste lid bedoeld, of van geschil over het al dan niet aanwezig zijn der verhindering, in het derde lid bedoeld, beslist de rechter-commissaris, na de vergadering te hebben geraadpleegd".

G. O. art. 127 = **art. 127** der wet.

Artikel 128.

Interesten, na de faillietverklaring loopende, kunnen niet geverifieerd worden, tenzij door pand of hypotheek gedekt. In dit geval worden zij pro memorie geverifieerd. Voor zooverre de interesten op de opbrengst van het onderpand niet batig gerangschikt worden, kan de schuldeischer uit deze verificatie geene rechten ontleenen.

O. R. O. Art. 128 (128). Renten, na de faillietverklaring loopende, kunnen niet geverifieerd worden, tenzij door pand of hypotheek gedekt. In dit geval worden zij pro memorie geverifieerd. Voor zooverre de renten op de opbrengst van het onderpand niet batig gerangschikt worden, kan de schuldeischer uit deze verificatie geen rechten ontleenen.

Memorie van Toelichting.

Artt. 128—131. De schuldeischers concurreeren in het faillissement voor het bedrag dat zij op het oogenblik der faillietverklaring te vorderen hebben; de dag der faillietverklaring fixeert hunne rechten; dit is het eenvoudige beginsel, ten grondslag liggende aan de regelen ten aanzien der verificatie in de artikelen 128—131 gesteld.

Art. 128. Van verificatie van rente, na de faillietverklaring loopende

kan bij toepassing van bedoeld beginsel geen sprake zijn [1]). Eene uitzondering is gemaakt voor het geval dat de rentevordering door pand of hypotheek is verzekerd. Dat alleen voor de richtige betaling der rente zakelijke zekerheid wordt bedongen zal zelden voorkomen, daarentegen zal meestal het pand of de hypotheek, bedongen tot verzekering van de betaling der hoofdsom, ook dienen tot waarborg van de rentebetaling. Het verkregen recht nu, de renten op het onderpand te verhalen, kan niet te niet gaan door het faillissement, dat juist regeling van de uitoefening van ieders rechten beoogt, geenszins wijziging dier rechten zelve ten gevolge heeft. Maar daarom ook zal de hypothecaire of pandhoudende schuldeischer nooit grooter bedrag aan renten kunnen beuren, dan op het onderpand batig gerangschikt kan worden. Is dit ontoereikend om de loopende rente geheel te voldoen, de schuldeischer zal over het ontbrekende zelfs geen percenten kunnen genieten, daar voor dit deel de algemeene regel, dat renten, na de faillietverklaring loopende, niet geverifieerd kunnen worden, noodwendig zijne werking herneemt, m. a. w. uit den boedel worden geen renten, na de faillietverklaring loopende, voldaan, tenzij voor zooverre daartoe eene speciale verbintenis bestaat. Dit verklaart ook, waarom de verificatie alleen pro memorie kan geschieden, immers eerst na realisatie van het onderpand zal blijken in hoeverre de schuldeischer recht op rente kan doen gelden.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 128. Dat uit den boedel geene interessen, na de faillietverklaring loopende, voldaan worden, tenzij in het hierbedoelde geval, achtte men juist. Men meende echter, dat de Memorie van Toelichting in de voorlaatste zinsnede het vermoeden zou kunnen wettigen, dat, indien bij »eene speciale verbintenis" overeengekomen was, dat de interest wèl gedurende het faillissement zou loopen, dit bij de verificatie zou moeten worden erkend. Heeft, vroeg men, hier de Memorie niet eene onjuiste uitdrukking gebezigd?

Het artikel spreekt van »renten". Art. 1287 Burgerlijk Wetboek van »interessen"; evenzoo de artt. 1286 en 1807 van hetzelfde Wetboek.

Er bestaat geen bezwaar tegen wijziging van »renten" in »interessen". De aangewezen uitdrukking in de Memorie van Toelichting is foutief; zij had beter aldus kunnen luiden: »tenzij voor zooverre eenig deel van het vermogen daarvoor speciaal verbonden is".

G. O. art. 128 = **art. 128** der wet.

Artikel 129.

Eene vordering onder eene ontbindende voorwaarde wordt voor het geheele bedrag geverifieerd, onverminderd de werking der voorwaarde, wanneer zij vervuld wordt.

---

[1]) Evenzoo voor het geldend recht DE GEER, noot 1 op HOLTIUS bl. 199; OYENS, bl. 191 vlg. Verg. VOORDUIN, X, bl. 673. Anders DIEPHUIS, bl. 252; KIST, bl. 85; vlg. HOLTIUS, bl. 188.

In de practijk worden interesten na de faillietverklaring verschenen vrij algemeen niet ter verificatie toegelaten. Hetzelfde wordt uitdrukkelijk bepaald in art. 451 Code de Comm. belg. (1851), art. 445 Code de Comm. fr. (1838), art. 700 Cod. di Comm. ital. en § 56 § 1 Konk- Ord.

O. R. O. Art. 129 (129) = **art. 129** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 129. De schuldeischer onder ontbindende voorwaarde kan, in afwachting van de al of niet vervulling der voorwaarde alle rechten van een zuiveren schuldeischer uitoefenen. Hij wordt dus geverifieerd voor het geheele bedrag zijner vordering [1]); wat hij ontvangt, zal hij echter, zoodra de voorwaarde vervuld is, moeten restitueeren.

[Zie ook op art. **128**].

G. O. art. 129 = **art. 129** der wet.

Artikel 130.

Eene vordering onder eene opschortende voorwaarde kan geverifieerd worden voor hare waarde op het oogenblik der faillietverklaring.

Indien de curator en de schuldeischers het niet eens kunnen worden over deze wijze van verificatie, wordt zoodanige vordering voor het volle bedrag voorwaardelijk toegelaten.

Artikel 131.

Eene vordering, waarvan het tijdstip der opeischbaarheid onzeker is, of welke recht geeft op periodieke uitkeeringen, wordt geverifieerd voor hare waarde op den dag der faillietverklaring.

Alle schuldvorderingen, vervallende binnen één jaar na den dag, waarop het faillissement is aangevangen, worden behandeld, alsof zij op dat tijdstip opeischbaar waren. Alle later dan één jaar daarna vervallende schuldvorderingen worden geverifieerd voor de waarde, die zij hebben na verloop van een jaar sedert den aanvang van het faillissement.

Bij de berekening wordt uitsluitend gelet op het tijdstip en de wijze van aflossing, het kansgenot, waar dit bestaat, en, indien de vordering rentedragend is, op den bedongen rentevoet.

O. R. O. Art. 130 (130) = **art. 130** der wet.

Art. 131 (131). Eene vordering met tijdsbepaling, of waarvan het tijdstip der opeischbaarheid onzeker is, of welke recht geeft

---

[1]) „Forderungen unter auflösender Bedingung werden wie unbedingte geltend gemacht", K. O. § 59.

op periodieke uitkeeringen, wordt geverifieerd voor hare waarde op het oogenblik der faillietverklaring.

Bij de berekening wordt uitsluitend gelet op het tijdstip en de wijze van aflossing, het kansgenot, waar dit bestaat, en, indien de vordering rentedragend is, op den bedongen rentevoet.

Alle schuldvorderingen, vervallende binnen één jaar na het tijdstip, waarop het faillissement is aangevangen, worden behandeld, alsof zij op dat tijdstip opeischbaar waren. Van alle later dan één jaar daarna vervallende schuldvorderingen wordt bij de berekening het eerste jaar na den aanvang van het faillissement niet medegerekend.

Memorie van Toelichting.

Artt. 130 en 131. Alle op het oogenblik der faillietverklaring niet-opeischbare vorderingen van welken aard ook, onder opschortende voorwaarde of met tijdsbepaling, hetzij rentedragend of niet, worden teruggebracht tot de tegenwoordige of contante waarde op dat tijdstip. Hierdoor alleen kan eene gelijke, rechtvaardige behandeling van al deze zoo verschillend genuanceerde vorderingen worden verkregen, terwijl moeilijkheden van die wijze van behandeling niet zijn te vreezen, nu de waarschijnlijkheidsrekening in staat stelt de bedoelde waarde met juistheid te berekenen. De factoren, waarop bij die berekening moet gelet worden, worden in het tweede lid van artikel 131 nader aangewezen. Aan de berekening van de contante waarde eener niet-opeischbare of voorwaardelijke schuld moet noodzakelijkerwijze een bepaalde rentevoet ten grondslag gelegd worden. Met opzet is niet beslist welke die rentevoet zal zijn en onthoudt zich dus het Ontwerp van de aanwijzing van een normaal rente-type. De wettelijke rentevoet van 5% in burgerlijke en 6% in handelszaken, hoewel daartoe schijnbaar aangewezen, is voor het hier beoogde doel in verloop van tijd een onbruikbare maatstaf geworden. Werd hij hier gebruikt, men zou tot onhoudbare uitkomsten geraken. Trouwens de wet van 1857 heeft meer bepaaldelijk regeling der moratoire interessen op het oog en is geenszins geschreven om eene toepassing te vinden als in dit artikel bedoeld. Bij de weinige vastheid van den rentestand scheen het niet wel mogelijk de wet in dezen te laten beslissen en werd er de voorkeur aan gegeven in elk geval de beslissing over te laten aan het gemeen overleg van partijen, desnoodig aan de deskundigen, wier advies wordt ingeroepen.

Op den algemeenen regel van verificatie wordt zelfs voor rentedragende vorderingen geen uitzondering gemaakt. Ook bij deze hangt de contante waarde tijdens de faillietverklaring af van het bedrag der bedongen rente in verband met het tijdstip der opeischbaarheid. Vandaar ook de prijsverschillen der fondsen ter beurze; deze worden volstrekt niet alleen bepaald door de meerdere of mindere soliditeit der schuldenaren, maar wel degelijk ook door de meerdere of mindere kans om bij uitloting kapitaalwinst te verkrijgen of kapitaalverlies te lijden, en door de overweging of in de bedongen rente eene voldoende compensatie voor eventueel kapitaalverlies en in de kapitaalwinst voldoende compensatie voor gering rentegenot gevonden wordt. Het behoeft geen betoog dat een vordering met geringe rente ceteris paribus minder waard is dan een vordering met hooge rente.

In deze beschouwingen kan het feit, dat de vordering door pand of hypotheek verzekerd is, niet de minste wijziging brengen; ook deze vorderingen moeten aan dezelfde berekening onderworpen worden, wanneer zij ten tijde der faillietverklaring niet opeischbaar zijn. Vandaar de bepaling van het tweede lid van artikel 57.

Uitdrukkelijk zij er echter op gewezen dat, indien de opeischbaarheid van de hoofdsom in geval van faillissement van den schuldenaar *bedongen* is, zooals in de meeste hypothecaire geldleeningen geschiedt, de toepasselijkheid van deze artikels (130 en 131) van zelf vervalt; de overeenkomst van partijen blijft altijd de hoogste wet.

Het derde lid van artikel 131 steunt uitsluitend op overwegingen van practischen aard. Indien niet vorderingen, vervallende binnen den voorgestelden korten termijn van één jaar na de faillietverklaring, aan de werking van den regel in het eerste lid neergelegd werden onttrokken, zouden allicht alle wissels en orderbriefjes, ten laste van den gefailleerde loopende, geldleeningen op korten termijn, vorderingen op jaarrekening te betalen en dergelijke daaronder vallen, en tot hunne contante waarde op het oogenblik der faillietverklaring teruggebracht moeten worden. Dit zou aanleiding geven tot een liever te vermijden omslag. Bovendien mag de voorgestelde uitzondering alleszins billijk heeten, omdat de schuldeischers hun dividend nooit ontvangen op den dag der faillietverklaring zelf, maar altijd een korteren of langeren tijd daarna. De gelijkheid der schuldeischers wordt niet geschonden, omdat naar luid van de tweede zinsnede van het derde lid van artikel 131, het eerste jaar na de faillietverklaring bij de waardeering van *alle* niet-opeischbare schuldvorderingen buiten rekening wordt gelaten; al deze vorderingen worden dus eigenlijk teruggebracht tot de contante waarde, die zij bezitten één jaar na de faillietverklaring.

Dat in artikel 130 bij vorderingen onder opschortende voorwaarde de verificatie voor de contante waarde bloot facultatief gesteld, en daarnaast voorwaardelijke verificatie toegelaten is, vindt zijn grond daarin, dat bij niet-vervulling der voorwaarde het geheele vorderingsrecht vervalt, derhalve de schuldeischer onder eene opschortende voorwaarde een vorderingsrecht heeft, welks bestaan onzeker is, terwijl daarentegen bij vorderingen met tijdsbepaling het bestaan van het vorderingsrecht zelve vaststaat. Bij de vordering onder opschortende voorwaarde beheerscht de kans het vorderingsrecht; streng genomen is dus het afwachten van den einduitslag (al- of niet-vervulling der voorwaarde) de eenige juiste wijze van behandeling dezer vorderingen; kunnen echter partijen (curator en schuldeischers) omtrent eene taxatie der kans overeenkomen, dan is er geen reden deze meer eenvoudige methode niet toe te laten.

Naast artikel 131 Ontwerp zou eene bepaling als van artikel 778 Wetboek van Koophandel [1]) niet alleen geheel overbodig zijn, maar zelfs gevaarlijk worden, daar zij licht tot misverstand aanleiding zou kunnen geven. Zij is dus in het Ontwerp niet overgenomen.

[Zie ook op art. **128.**]

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 131. Verduidelijking der redactie van dit artikel scheen wel gewenscht. Zooals het thans luidt, wordt volgens het eerste lid eene vordering geverifieerd voor hare waarde *op het oogenblik* der faillietverklaring, terwijl uit het derde lid blijkt, dat daarmede de waarde één jaar *na* de faillietverklaring wordt bedoeld.

Het eerste lid stelt een algemeenen regel voor al de daarin genoemde vorderingen; terwijl het derde lid, eerste zinsnede daarop

---

[1]) „Door het faillissement worden de nog niet vervallen schulden, ten laste van den schuldenaar loopende, opeischbaar voor zooveel hem betreft".

eene uitzondering bevat, alléén toepasselijk op vorderingen met tijdsbepaling, welke binnen één jaar na de faillietverklaring vervallen. De tweede zinsnede van het derde lid is dan een billijk gevolg van de in de eerste zinsnede gemaakte uitzondering. Verduidelijking schijnt dus inderdaad niet noodig.

Naar aanleiding van het antwoord op het Verslag werd door de Commissie opgemerkt, dat de daar vermelde algemeene regel nooit, de uitzonderingen daarentegen herhaaldelijk zich zullen voordoen. De Minister verklaarde, het artikel te zullen wijzigen, door in het eerste lid de woorden »met tijdsbepaling of" weg te laten; voorts het derde lid in de plaats te stellen van het tweede en de tweede zinsnede van dit nieuwe lid te doen luiden:

»Alle later dan één jaar daarna vervallende schuldvorderingen worden geverifieerd voor de waarde, die zij hebben na verloop van een jaar sedert den aanvang van het faillissement".

Het tweede lid wordt dan het derde.
Nog zullen in het eerste lid de woorden »het oogenblik" vervangen worden door »den dag", en in de eerste zinsnede van het derde (nieuw tweede) lid de woorden »het tijdstip" eveneens door »den dag".

[Zie ook het Verslag op art. **133**].

G. O. artt. 130 en 131 = **artt. 130** en **131** der wet.

Artikel 132.

Schuldeischers, wier vorderingen door hypotheek of pand gedekt of op een bepaald voorwerp bevoorrecht zijn, maar die kunnen aantoonen dat een deel hunner vordering vermoedelijk niet batig gerangschikt zal kunnen worden op de opbrengst der verbonden goederen, kunnen verlangen dat hun voor dat deel de rechten van concurrente schuldeischers worden toegekend met behoud van hun recht van voorrang.

O. R. O. Art. 132 (132) Schuldeischers, wier vorderingen door hypotheek of pand gedekt of op een bepaald voorwerp bevoorrecht zijn, maar die kunnen aantoonen dat een deel hunner vordering vermoedelijk niet batig gerangschikt zal kunnen worden op de opbrengst

der verbonden goederen, kunnen verlangen dat hun voor dat deel de rechten van concurrente schuldeischers worden toegekend met behoud van hun recht van voorrang. De taxatie in de boedelbeschrijving is te dezen maatstaf van berekening.

Memorie van Toelichting.

Art. 132. De billijkheid brengt mede aan de bevoorrechte schuldeischers, wanneer zij met de boedelbeschrijving in de hand kunnen aantoonen, dat het waarschijnlijk is, dat zij hunne vordering op het bij voorrang aan hen verbonden goed niet kunnen verhalen, het recht toe te kennen, om voor de vermoedelijke mindere waarde, buiten praejudicie hunner rechten, als concurrent schuldeischer behandeld te worden.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 132. »De taxatie in de boedelbeschrijving". De Memorie van Toelichting zegt wel, dat de bevoorrechte schuldeischers die boedelbeschrijving kennen — en dit is in zooverre waar, dat zij ingevolge art. 97 [**97**] het afschrift der boedelbeschrijving kunnen inzien — maar op die boedelbeschrijving en de taxatie, die zelfs door den curator kan geschieden (art. 94 [**94**]), hebben zij geen invloed. Is dit wel, met het oog op art. 132, juist? Daarenboven, hoe kunnen op die boedelbeschrijving voorkomen en dus door den curator getaxeerd worden de voorwerpen, die in het bezit der crediteuren gebleven zijn, namelijk die in pand zijn of waarop het retentierecht wordt uitgeoefend?

Volgens art. 681 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, sub 3°., worden in de boedelbeschrijving alleen de roerende goederen gewaardeerd. Men vroeg, wanneer de taxatie in de boedelbeschrijving de maatstaf van berekening zijn zal, zooals dit artikel voorschrijft, hoe dan de waarde eener hypothecaire inschrijving zou zijn te vinden.

De aanmerking is juist. De laatste zinsnede »de taxatie — van berekening" moet vervallen. Voor het bijzondere geval, dat er geschil ontstaat over het deel der schuldvordering, dat als concurrent moet worden toegelaten, is er trouwens ook geene reden, eene bijzondere bepaling te maken.

Ter voorkoming van misverstand worde er echter op gewezen, dat, in verband met dit artikel, in het Verslag ten onrechte van »het retentierecht" gewag wordt gemaakt. Het retentierecht toch geeft geen *voorrecht* in de technische beteekenis van het woord.

G. O. art. 132 = **art. 132** der wet.

Artikel 133.

Vorderingen, waarvan de waarde onbepaald, onzeker, niet in Nederlandsch geld of in het geheel niet in geld is uitgedrukt, worden geverifieerd voor hunne geschatte waarde in Nederlandsch geld.

O. R. O. Art. 133 (133) = **art. 133** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 133. Verificatie is alleen mogelijk voor bepaalde geldsommen. Vorderingen, welke niet gericht zijn op betaling van een bepaalde geldsom, moeten derhalve in geldvorderingen worden omgezet. Waardeering, bij minnelijk overleg of door een deskundige, is daartoe het eenige middel [1]).

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 133. Men kon niet inzien, dat dit voorschrift eene verbetering zou wezen van art. 780 Wetboek van Koophandel. Er werd bovendien op gewezen, dat wel is waar de toelichting van waardeering door een deskundige spreekt, maar dat deze in het artikel niet wordt genoemd. Deze opmerking geldt ook voor de toelichting op de artt. 130 en 131.

Waarom zou het artikel den deskundige moeten vermelden? Het kan toch moeilijk betwijfeld worden, dat ieder belanghebbende, ook de curator, de voorlichting van een deskundige mag inroepen, wanneer hij daaraan behoefte heeft. Niet altijd zal dit het geval zijn. Indien bijv. eene vordering in francs of marken luidt, zal ook zonder hulp van een deskundige de waarde in Nederlandsch geld wel te schatten of uit te rekenen zijn. Het voordeel van het artikel is juist gelegen in de groote vrijheid, welke daarbij (in tegenstelling ook van art. 780 Wetboek van Koophandel) aan partijen wordt gelaten. De schuldeischer, de curator, de mede-schuldeischers kunnen onderling omtrent die waarde overeenkomen, wat hun billijk toeschijnt. De curator of een van de mede-schuldeischers kan bijv. een deskundige zijn, aan wiens oplossing men de zaak overlaat. Ook zal het oordeel van een derden deskundige ingeroepen kunnen worden. Er zal, in één woord, naar omstandigheden gehandeld kunnen worden; dat de wet dit toestaat, mag aanbevelenswaardig heeten. Dit geldt ook voor de artt. 130 en 131.

G. O. art. 133 = **art. 133** der wet.

Artikel 134.

Schuldvorderingen aan toonder kunnen ten name van „toonder" geverifieerd worden. Iedere ten name van „toonder" geverifieerde vordering wordt als de vordering van een afzonderlijk schuldeischer beschouwd.

O. R. O. Art. 134 (134). Schuldvorderingen aan toonder kunnen ten name van »toonder" geverifieerd worden. Ieder ten name van »toonder" geverifieerde vordering wordt als de vordering van een afzonderlijk schuldeischer beschouwd.

Memorie van Toelichting.

Art. 134 Naar geldend recht worden »vorderingen aan toonder" geverifieerd ten name van hem, die ter verificatie-vergadering houder is.

[1]) Verg. K. Ord. § 62.

De vordering verliest dus altijd hare eigenschap van verhandelbaarheid, welke juist de essentie, de eigenaardige economische en juridische functie van het toonderpapier uitmaakt. Die ontzieling van het toonder-papier is af te keuren; men denke aan eene obligatieleening. De handel in de obligaties wordt thans belemmerd, zoodra de uitgever in staat van faillissement verkeert. Artikel 134 Ontwerp zal hierin een gewenschte verandering brengen, daar het den houder vrijlaat verificatie ten name van »toonder" te vragen [1]). Er is geen boedelbelang dat zich daartegen verzet, het faillissements-proces wordt er niet door gestoord; de eigenaar van 't papier daarentegen ten zeerste gebaat.

Eenmaal het beginsel van verificatie ten name van toonder aangenomen, volgt daaruit noodzakelijk dat elk stuk (elke obligatie) als de vordering van een afzonderlijken schuldeischer beschouwd moet worden. Dit ligt in het wezen van het toonder-papier. Elk stuk is bestemd op zich zelf te staan. Eene toepassing daarvan wordt gevonden in artikel 82 [**82**]. Ook zal de hier gegeven bepaling zijnen invloed doen gevoelen bij de stemming over een akkoord.

Voor order-papier bestaat niet dezelfde behoefte aan verificatie zonder tenaamstelling.

Advies van den Raad van State.

Art. 134. Na rijp beraad kan de Raad van State zich bij deze bepaling nederleggen; toch kan hij de vraag niet weêrhouden, of het bij stemming over akkoorden niet tot ongewenschte gevolgen kan leiden, dat iedere aan toonder geverifieerde schuldvordering als de vordering van een afzonderlijk schuldeischer beschouwd wordt.

Immers, één crediteur, die in het bezit is van een tiental schuldvorderingen aan toonder, zal evenveel stemmen kunnen uitbrengen als tien andere crediteuren te zamen, al zoude het *bedrag* zijner inschuld hem op niet meer dan één stem recht geven.

De Raad meent hierbij te moeten wijzen op hetgeen hij bij art. 81 [**81**] heeft opgemerkt ten aanzien van het onbeperkte stemrecht, dat den crediteur in een faillissement is toegekend, in afwijking van het stelsel, dat art. 54 van het Wetboek van Koophandel ten aanzien der leden van naamlooze vennootschappen huldigt.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 134. De bedoelde bepaling is een consequent uitvloeisel van de omstandigheid, dat er slechts eene toevallige eenheid van persoon ontstaat als één schuldeischer meer dan ééne obligatie aan toonder bezit.

De beteekenis van de bedenking dat één crediteur die in het bezit is van een tiental schuldvorderingen aan toonder, evenveel stemmen zal kunnen uitbrengen als tien andere crediteuren te zamen, al zoude het bedrag zijner inschuld hem op niet meer dan één stem recht geven, is den ondergeteekende niet volkomen duidelijk. Immers het aantal der uit te brengen stemmen is bij het ontwerp niet afhankelijk gesteld van het bedrag der inschuld.

Met betrekking tot de toekenning van het stemrecht veroorlooft de ondergeteekende zich te verwijzen naar hetgeen daaromtrent hierboven ad art. 81 [**81**] is opgemerkt.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 134. »Ieder", lees: »Iedere".

---

[1]) Verg. VAN GOOR, t. a. p., Hfstk. II, § 13, die ook verificatie van order-papier zonder tenaamstelling verlangt.

Dit is veranderd.

G. O. art. 134 = **art. 134** der wet.

Artikel 135.

De schuldeischer, die door borgtocht is verzekerd, komt op voor zijne schuldvordering onder aftrek van hetgeen hij van den borg heeft ontvangen.

De borg heeft recht voor hetgeen hij den schuldeischer heeft betaald. Bovendien kan hij voor het bedrag, waarvoor de schuldeischer kan opkomen, voorwaardelijk toegelaten worden, zoolang de schuldeischer zelf niet opkomt.

O. R. O. Art. 135 (135) = **art. 135** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 135. Bij de regeling van de rechten, die de schuldeischer, wiens vordering door borgtocht verzekerd is, en de borg zelf in het faillissement van den schuldenaar kunnen doen gelden, dient voor alles daarop gelet te worden, dat de boedel niet tweemalen met betaling van dezelfde schuld bezwaard mag worden, dat dus ook twee personen niet beiden tegelijk voor dezelfde schuld kunnen opkomen. Dit nu zoude het geval zijn, indien de hoofdschuldeischer zich kon doen verifieeren voor zijne schuldvordering, en daarnaast de borg, in zijne qualiteit van borg, onder den naam van regresvordering voor hetgeen hij eventueel aan den hoofdschuldeischer zal moeten voldoen. Het is dan dezelfde schuld die tweemalen figureert, namelijk als een schuld aan den schuldeischer en als eene voorwaardelijke schuld aan den borg.

Artikel 879 Wetboek van Koophandel is op dit punt niet duidelijk. Wel nemen de meeste schrijvers aan, wat hier vooropgesteld is, dat dezelfde schuld niet tweemalen ten laste van den boedel kan komen, en dat de borg dus, behalve voor hetgeen hij den schuldeischer vóór de faillietverklaring voldaan heeft, voor het overige alleen dan kan opkomen als de schuldeischer zelf niet opkomt; maar de tegenovergestelde meening, volgens welke schuldeischer en borg naast elkander voor het geheele bedrag der schuld geverifieerd kunnen worden, heeft evenzeer verdedigers gevonden [1]). Ook de practijk vat de wet nog al eens in laatstgemelden zin op, en zoo komt het herhaaldelijk voor, dat schuldeischer en borg naast elkander beiden voor dezelfde schuld worden toegelaten.

Het voorgestelde artikel 135 tracht aan deze controverse een einde te maken, door uitdrukkelijk te bepalen, dat de borg, voor hetgeen de schuldeischer alsnog te vorderen heeft, slechts voorwaardelijk kan worden toegelaten, d. w. z. slechts zoolang als de schuldeischer zelf niet op-

---

[1]) Dat schuldeischer en borg niet te gelijk in het faillissement van den schuldenaar kunnen opkomen betoogt HOLTIUS, t. a. p., bl. 491 vlg. Evenzoo DIEPHUIS, t. a. p., bl. 346; DE BERSET, bl. 67; BÉDARRIDE, n^is. 860—864. Anders DE GEER, noot 1 op HOLTIUS, bl. 492; KIST, bl. 202. Vergelijk voorts Mr. OYENS, bl. 204 vlg., en rb. 's Hertogenbosch, 6 Dec. 1886, *Wkbld. v. Not. en Reg.*, n°. 900, bevestigd door Hof 's Hertogenbosch, 18 Oct. 1887, *W.* n°. 5527, waartegen de cassatie verworpen werd, Hooge Raad, 15 Juni 1888, *W.* n°. 5572.

komt. Duidelijk volgt hieruit, dat hetzij de schuldeischer, hetzij de borg, doch nooit beiden tegelijk, al zij het op verschillende gronden, de rechten uit de door borgtocht verzekerde schuld in 't faillissement kunnen doen gelden. Toont de borg aan, dat hij de schuld voldaan heeft, dan alleen is hij onvoorwaardelijk schuldeischer van den boedel.

Afzonderlijk advies van de Staatsraden Jhr. Mr. v. Humalda van Eysinga en Mr. Heemskerk.

De ondergeteekenden, op vele punten instemmende met 's Raads advies van 24 Juni 1890, n°. 9, veroorloven zich daarnevens de navolgende aanmerking op artt. 135 en 136 van het wetsontwerp, welke, hoewel door 's Raads 2de Afdeeling voorgesteld, slechts de goedkeuring van de minderheid van den Raad van State mocht verwerven, aan Uwer Majesteits hooge aandacht te onderwerpen.

De eerste twee zinsneden van art. 135 komen bijna woordelijk overeen met art. 879 van het Wetboek van Koophandel. De derde zinsnede voorziet het geval dat de nog onbeschadigde borg, of de borg die slechts een gedeelte der schuld van den gefailleerden hoofdschuldenaar heeft betaald, wil geverifieerd worden, te gelijk met den oorspronkelijken schuldeischer. Aan den bedoelden borg wordt alsdan slechts een recht toegekend om voorwaardelijk te worden geverifieerd; hetgeen volkomen juist is. Maar dat voorwaardelijke recht wordt af hankelijk gemaakt van het feit *dat* (er staat *zoolang*, maar in de beteekenis van *mits*) *de schuldeischer zelf niet opkomt.* Wanneer dus deze wel opkomt, wordt aan den borg ontnomen de zoogenaamde regres-actie tegen den hoofdschuldenaar, welke hem krachtens art. 1880, sub 2°., van het Burgerlijk Wetboek toekomt juist indien de schuldenaar in staat van faillissement of kennelijk onvermogen verkeert. Zoo hij immers niet mag worden geverifieerd, kan hij nooit eenig verhaal op den boedel uitoefenen. Deze afwijking van het geldende burgerlijk recht wordt in de Memorie van Toelichting zelfs niet vermeld. Zij schijnt den onderge-

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 135. In strijd met het gevoelen van de meerderheid van den Raad van State wordt door de Staatsraden Jhr. Mr. VAN HUMALDA VAN EYSINGA en Mr. HEEMSKERK in een afzonderlijk advies voorgesteld de laatste zes woorden van het tweede lid van dit artikel te doen vervallen.

Met dat voorstel kan de ondergeteekende zich niet vereenigen. In de Memorie van Toelichting wordt ad artikel er op gewezen — en de juistheid dier bewering wordt in het afzonderlijk advies niet bestreden, veelmin wederlegd — dat de boedel niet twee malen met betaling van dezelfde inschuld mag bezwaard worden. Daarmede ware het in strijd den borg een recht op den boedel toe te kennen ter zake van hetgeen hij den crediteur zal moeten voldoen, ten gevolge van de omstandigheid, dat deze uit den boedel niet ten volle wordt voldaan, omdat dan ter zake van dezelfde schuld aan crediteur en borg te zamen een hooger bedrag zou worden uitgekeerd dan de procenten bedragen, die de overige crediteuren uit de failliete massa ontvangen. Wel wordt in meergemeld advies er op gewezen dat de gefailleerde twee verbintenissen heeft aangegaan, ééne om de oorspronkelijke schuld te betalen en ééne om den borg, zoo deze voor hem moet betalen, schadeloos te stellen, maar hiertegen valt op te merken: 1°. dat de schuldenaar wel twee verbintenissen heeft aangegaan, maar dat een daarvan, die jegens den borg, slechts voorwaardelijk is; 2°. dat — en hieruit volgt dat de in het afzonderlijk advies gevoerde bewering den hierboven voor de bepaling aangevoerden grond onaangetast laat — beide verbintenissen feitelijk dezelfde

teekenden noch raadzaam noch ook billijk toe. Niet raadzaam omdat zij aan de strekking en het doel van dit wetsontwerp vreemd is; en niet billijk, omdat de nog onbeschadigde borg zeker weten kan, dat hij ten gevolge van het faillissement schade zal lijden. Kan men al aan den opsteller der Memorie van Toelichting toegeven dat er eene controverse bestaat over het hier besprokene geval, daarbij moet dan tevens worden erkend dat die controverse bij een arrest van den Hoogen Raad van 18 Juni 1888, *Weekblad van het Recht* nº. 5572 (*Nederlandsche Rechtspraak*, deel 149, blz. 176), naar het bestaande art. 879 van het Wetboek van Koophandel, in verband met de artt. 1880 en 1331 van het Burgerlijk Wetboek, is beslist juist in tegenovergestelden zin, als nu bij art. 135 fine van het wetsontwerp wordt voorgesteld. Waartoe *in jure constituendo* die afwijking? De gefailleerde had toch twee verbintenissen aangegaan, ééne om de oorspronkelijke schuld te betalen en ééne om den borg, zoo deze voor hem moest betalen, schadeloos te stellen; en de borg weet zeker dat hij zal moeten betalen hetgeen de schuldeischer heeft te vorderen minus de procenten, die deze eventueel uit de faillietmassa zal ontvangen.

Hiertegen kan wellicht worden ingebracht dat de borg zich geheel in de plaats van den oorspronkelijken schuldeischer kan stellen, zoo hij hem afbetaalt en alsdan voor de geheele schuld in de faillietmassa opkomt. Maar 1º. vordert het Burgerlijk Wetboek ter aangehaalde plaatse dit niet; 2º. kan de borg het niet altijd doen; bij voorbeeld de borg van een aannemer van eene levering of een werk, dat uitbesteed is, weet a priori niet of de aanbesteder de geheele praestatie van hem, borg, zal vorderen, dan wel op risico van den aannemer en diens borg of borgen eene herbesteding beproeven. De borg zal dan misschien een aanbod of een bereidverklaring doen; maar ook zelfs dan ontzegt het voorgestelde art. 135 *fine* schuld betroffen. Uit de opmerking van de genoemde heeren Staatsraden volgt dan ook, naar het oordeel van den ondergeteekende, alleen dat de borg na afloop van het faillissement, ter zake van het door hem aan den crediteur betaalde, eene vordering heeft tegen den schuldenaar, niet dat hij te dier zake, ten nadeele van de overige schuldeischers, iets kan vorderen uit den boedel.

Dat zoodoende den borg de hem bij art. 1880, 2º., Burgerlijk Wetboek toegekende actie wordt ontnomen, kan geen bezwaar opleveren. Immers is de voorgestelde regeling, gelijk ondergeteekende heeft trachten aan te toonen, juist, dan zal genoemde bepaling behooren te vervallen. Het lag dan ook reeds in zijn voornemen om, wanneer deze voordracht tot wet mocht worden verheven, een daartoe strekkend voorstel te doen bij de wetsvoordracht, die alsdan zal moeten strekken om de bestaande wetgeving in overeenstemming te brengen met de nieuwe wet.

De voorgestelde regeling wordt in meergemeld afzonderlijk advies niet raadzaam geacht, omdat zij aan de strekking en het doel van dit wetsontwerp vreemd zou zijn. De ondergeteekende kan de juistheid dier bewering niet inzien. Naar zijne meening behooren in eene wettelijke regeling van het faillissement ongetwijfeld de rechten van de voorwaardelijke schuldeischers van den gefailleerde te worden vastgesteld.

Door het beroep op 's Hoogen Raads arrest van 15 Juni 1888 wordt, naar des ondergeteekenden meening, in geenen deele de bewering gerechtvaardigd dat de voorgestelde regeling niet billijk zou zijn. Door dat arrest dat, blijkens de vermelding daarvan in de Memorie van Toelichting ad art. in de noot, niet aan de aandacht is ontsnapt, wordt alleen beslist wat naar de zienswijze van het hoogste rechterlijk college naar de geldende wet als recht is te beschouwen, niet wat in dit opzicht door bil-

hem elke aanspraak, indien de hoofdschuldeischer ter verificatie opkomt. | lijkheid wordt gevorderd.

Dit niet billijk achtende, wenschen de ondergeteekenden eerbiedig in overweging te geven, de laatste zes woorden van art. 135 van het wetsontwerp weg te laten.

Wil men ook het geval voorzien (hoewel dit te dezer plaats niet noodig is), dat de oorspronkelijke schuldeischer, behalve door borgtocht, ook nog op andere wijze, bijvoorbeeld door pand, verzekerd is, dan waren die zes woorden te vervangen door: *voor zoover de schuldeischer niet uit den boedel kan worden voldaan.*

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 135. Na de belangrijke gedachtenwisseling, die tusschen eenige leden van den Raad van State en den vorigen Minister van Justitie is gevoerd, werd nog in de Commissie van Voorbereiding tot ondersteuning van het artikel aangevoerd, dat tegenover den faillieten boedel slechts één schuld behoort te bestaan, en dit te meer, omdat de wet (art. 1860 Burgerlijk Wetboek) onderstelt, dat de hoofdschuldenaar in sommige gevallen zelfs van de borgstelling, onkundig kan zijn en dus moeilijk kan worden aangenomen, dat hij *twee* verbintenissen aangaat. Vreemd zoude het ook zijn, indien bv. eene vordering, waarvoor twee of meer personen hoofdelijk borg waren gebleven, meer dan eenmaal werd geverifieerd en dus op den loop van het faillissement een wellicht bovenmatigen invloed zou uitoefenen. Intusschen werd betwijfeld de juistheid van het gezegde van den Minister, »dat de borg na afloop van het faillissement, ter zake van het door hem aan den crediteur betaalde, eene vordering heeft tegen den schuldenaar". Want op die wijze zou toch werkelijk het door het ontwerp aangenomen stelsel weder worden afgebroken, afgescheiden nog daarvan, dat zich dan de vraag zou voordoen, of, nadat de crediteur de bij het gehomologeerd akkoord bedongen percenten zijner vordering ontvangen en de borg hem het saldo betaald heeft, die borg nu het geheele saldo, dan wel alleen daarover de percenten van den debiteur vorderen kan, m. a. w. of het akkoord ook voor hem bindend is.

Het ontwerp behelst geene bepaling, hoe eene vordering hoofdelijk of solidair tusschen verscheidene schuldeischers moet worden geverifieerd.

Kan, vroeg men nog, een crediteur in het faillissement van den borg opkomen, als de vordering op den debiteur niet opeischbaar en de debiteur niet failliet is?

Het aangehaalde uit het antwoord op het advies van den Raad van State is juist met betrekking tot faillissementen, die met insolventie eindigen.

Het faillissement, zonder akkoord, werkt niet schuldbevrijdend. Heeft de schuldeischer bijv. *f* 100 te vorderen en ontvangt hij eene uitkeering van 10 pct., dan behoudt hij zijn recht voor de ontbrekende *f* 90 en kan dit na afloop van het faillissement tegen den schuldenaar doen gelden. Indien bedoelde vordering door borgtocht was verzekerd, zal de schuldeischer, na ontvangst der 10 pct., den borg kunnen aanspreken. Deze kan dan, als hij betaald heeft, voor dit bedrag van *f* 90 eene vordering tegen den schuldenaar doen gelden, volgens artt. 1876 en 1877 Burgerlijk Wetboek.

Ingeval een akkoord tot stand komt is de zaak anders. Daar het akkoord schuldbevrijdend werkt, zal noch de schuldeischer, noch de

borg, na de homologatie, den schuldenaar ter zake der schuld kunnen aanspreken.

Over vorderingen, hoofdelijk of solidair tusschen verscheidene schuldeischers, is geen bepaling noodig. Het staat toch vast, dat er in dat geval slechts ééne schuldvordering is tegenover den faillieten boedel, zoodat er ook geen twijfel kan bestaan, dat die vordering slechts eenmaal kan worden geverifieerd, ten name van den schuldeischer of de schuldeischers, die haar ter verificatie aanbieden.

Als de vordering niet opeischbaar en de debiteur niet failliet is, bestaat er geene vordering op den borg en is het dus niet duidelijk, uit welken hoofde de schuldeischer in het faillissement van den borg zou kunnen opkomen.

G. O. art. 135 = **art. 135** der wet.

Artikel 136.

Indien van hoofdelijke schuldenaren twee of meer in staat van faillissement verkeeren, kan de schuldeischer in ieder faillissement opkomen voor en betaling ontvangen over het geheele bedrag, hem ten tijde der faillietverklaring nog verschuldigd, totdat zijne vordering ten volle zal zijn gekweten.

De hoofdelijke schuldenaar, die op den faillieten boedel recht van verhaal heeft, kan uit dien hoofde, voor zooverre de schuldeischer zelf kan opkomen, alleen voorwaardelijk worden toegelaten, zoolang de schuldeischer zelf niet opkomt.

Indien in het geheel meer dan honderd percent beschikbaar mocht zijn, worden die meerdere percenten naar de onderlinge rechtsverhouding verdeeld.

O. R. O. Art. 136 (136). Indien van hoofdelijke schuldenaren twee of meer in staat van faillissement verkeeren, kan de schuldeischer in ieder faillissement opkomen voor en betaling ontvangen over het geheele bedrag, hem ten tijde der faillietverklaring nog verschuldigd, totdat zijne vordering ten volle zal zijn gekweten.

De hoofdelijke schuldenaar, die op den faillieten boedel recht van verhaal heeft, kan uit dien hoofde, voor zooverre de schuldeischer zelf kan opkomen, alleen voorwaardelijk worden toegelaten, zoolang de schuldeischer zelf niet opkomt.

Indien in het geheel meer dan honderd procent beschikbaar mocht zijn, worden die meerdere procenten naar de onderlinge rechtsverhouding verdeeld.

Memorie van Toelichting.

Art. 136. Onder vigueur van de Ordonnance van 1673, die over de rechten van den schuldeischer bij faillissement van meerdere hoofdelijke medeschuldenaren het zwijgen bewaarde, werden daaromtrent in Frankrijk verschillende systemen verdedigd.

In de eerste plaats het stelsel van SAVARY (Parere 13 en 48, quest.

5): de schuldeischer kan slechts in den boedel van één der medeschuldenaren opkomen, althans betaling ontvangen. Deze zienswijze vond weinig instemming, en kan als geheel verlaten beschouwd worden; zij miskent het wezen der hoofdelijkheid door den schuldeischer in de positie te brengen van iemand die slechts één schuldenaar heeft.

Meer bekend is het stelsel van DUPUYS DE LA SERRA, gevolgd door JOUSSE, ÉMERIGON en POTHIER. Zij laten den schuldeischer toe achtereenvolgens in het faillissement van ieder der verschillende hoofdelijke schuldenaren op te komen, maar in elk volgend faillissement niet anders dan onder aftrek van de uitkeeringen, reeds bevorens ontvangen in een of meer der andere faillissementen.

Het valt niet te ontkennen, dat dit systeem juridiek niet onjuist is, het brengt echter mede, dat de schuldeischer nimmer integrale betaling verkrijgt, daar hij telkens percenten beurt over het resteerend bedrag. Dit gaf aanleiding tot het aannemen van een derde systeem, dat in de tweede helft van de 18de eeuw in de rechtspraak de overhand verkreeg, volgens hetwelk de schuldeischer in elk der boedels van zijne hoofdelijke schuldenaren voor het geheele bedrag zijner vordering niet alleen kan opkomen, maar daarover ook uitbetaling ontvangen tot aan de geheele voldoening toe.

Welk systeem in artikel 534 Code de Commerce is aangenomen, was niet geheel duidelijk; de woorden van het artikel lieten daaromtrent in twijfel. Evenzoo artikel 878 Wetboek van Koophandel, naar aanleiding waarvan ten onzent na 1838 de oude strijd tusschen het tweede en derde stelsel is voortgezet. Daartoe bestond te gereeder aanleiding, omdat ook de redactie van artikel 198 Wetboek van Koophandel, eene toepassing van den regel in artikel 878 Wetboek van Koophandel neergelegd, ruimte tot twijfel laat. Het valt echter te constateeren, dat men in de practijk algemeen gebleven is bij het derde stelsel en dat dit ook in de meeste nieuwere wetten, zoo in de Fransche wet van 1838 (artikel 542 en vlg.), in de Belgische wet van 1851 (artikel 537 en vlg.), in den Italiaanschen Code (artikel 788 en vlg.), in de KO. § 61, in de Oostenrijksche Konkursordnung, § 19, en in de Deensche wet, § 18 is aangenomen [1]). Vooral met het oog op deze feiten wordt in artikel 136 van het Ontwerp dit stelsel ondubbelzinnig uitgedrukt. Al zij het streng juridisch genomen niet boven alle bedenkingen verheven, dit theoretische bezwaar mag voor den wetgever geen reden zijn om verandering te brengen in eene gevestigde practijk en ongelijkheid van wetgeving te scheppen op een punt, waarop thans overeenstemming bestaat.

De vraag, in hoeverre hoofdelijke medeschuldenaren op elkander regres kunnen nemen, wordt geheel beheerscht door dezelfde beginselen als het regresrecht van den borg tegen den hoofdschuldenaar; het bij het vorige artikel aangeteekende geldt ook hier; regres zal dus uitgeslo-

---

[1]) Dat dit stelsel ten onzent reeds geldend recht is, betoogt DE GEER, noot 1 op HOLTIUS, bl. 488. In denzelfden zin OYENS, bl. 210 vlg.; DE BERSET, bl. 62 vlg.; rb. Zwolle, 26 Juli 1877, *W.* n°. 4153, bevestigd door Hof Arnhem, 17 April 1878, *W.* n°. 4258, welk vonnis werd gewezen naar aanleiding van art. 198 W. v. K.; Mr. KIST, t. a. p., bl. 200 vlg., onderscheidt: den schuldeischer-wisselhouder kent hij het recht toe in alle failliete boedels voor het geheel op te komen en uitdeelingen te ontvangen, in art. 878 W. v. K. is daarentegen naar zijne meening het stelsel van DUPUYS DE LA SERRA aangenomen. Verg. voorts Mr. N. K. F. LAND, *het recht op vergoeding des wissels bij faillissement der wisselteekenaars* in *Themis*, 1879, bl. 181 vlg., die het stelsel in het Ontwerp aangenomen in strijd acht met de billijkheid en zoowel met art. 198 als met art. 878 W. v. K.; DIEPHUIS, I, bl. 268 vlg., III, bl. 315 vlg., en rb. 's Hertogenbosch, 6 Dec. 1886, *W. v. Not. en Reg.*, n°. 900, bevestigd door Hof 's Hertogenbosch, 18 Oct. 1887, *W.* n°. 5527, achten zoowel in art. 198 als in art. 878 W. v. K. het stelsel DUPUYS DE LA SERRA aangenomen.

ten zijn tusschen die medeschuldenaren, welke gelijktijdig failliet zijn. Daar echter de schuldeischer in elken faillieten boedel voor het geheele bedrag zijner vordering opkomt, zou het kunnen gebeuren dat in alle boedels te zamen voor hem meer dan 100 pct. beschikbaar was. Voor die meerdere percenten kan in dit geval het onderling verhaal plaats hebben; op welke wijze, hangt af van de rechtsverhouding waarin de boedels tot elkander staan; bij wisselschuldenaren is deze bijv. niet dezelfde als bij gewone hoofdelijke schuldenaren. Uit dien hoofde wordt dan ook alinea 3 van artikel 136 omtrent de wijze van verhaal geene beslissing gegeven. Jus in causa positum.

Afzonderlijk advies van de Staatsraden Jhr. Mr. van Humalda van Eysinga en Mr. Heemskerk.

Eene geheel gelijke aanmerking [als op art. **135**, zie hiervoor bl. 136 vlg.] geldt omtrent art. 136, alin. 2, van het wetsontwerp, in verband met art. 1881 collatis artt. 1329 en 1351 van het Burgerlijk Wetboek.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 136, *al.* 2. Met betrekking tot de aanmerking door de meergenoemde heeren Staatsraden tegen deze bepaling in het midden gebracht, veroorlooft de ondergeteekende zich, op het voetspoor van het afzonderlijk advies, te verwijzen naar het op art. 135 aangeteekende.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 136. Naar sommigen opmerkten zou het in het ontwerp aangenomen beginsel, dat door het faillissement geene wijziging mag worden gebracht in de rechten en verplichtingen van partijen, in dit artikel worden verzaakt. De rechtsregel toch, dat gedeeltelijke betaling ook gedeeltelijke vernietiging van schuld ten gevolge heeft, wordt geschonden, wanneer men, zooals hier geschiedt, den houder eener hoofdelijke verbintenis voor het geheele bedrag zijner vordering laat opkomen in elk der faillissementen van zijne debiteuren. Tevens volgt uit dit aan den schuldeischer toegekende voorrecht, dat aan den schuldenaar, die meer betaald heeft, dan zijn deel en derhalve buiten faillissement op zijn medeschuldenaar regres zou kunnen uitoefenen, het recht van verhaal moet worden ontzegd. Men kon niet inzien, om welke reden het elders in het ontwerp zoo streng toegepaste beginsel der paritas creditorum hier werd losgelaten. Immers, dat het slechts »een theoretisch bezwaar" zou gelden, hetwelk »voor den wetgever geene reden mag zijn om verandering te brengen in eene gevestigde praktijk en ongelijkheid van wetgeving te scheppen op een punt, waarop thans overeenstemming bestaat" — zooals de Memorie van Toelichting meent — konden velen niet toegeven. Wanneer men toch den schuldeischer in alle faillissementen van de hoofdelijk verbonden schuldenaren toelaat voor het geheele bedrag zijner vordering, dan schept men ten behoeve van dien schuldeischer een privilege, dat eene benadeeling der overige crediteuren ten gevolge heeft. Het geldt hier dus meer dan een theoretisch bezwaar tegen een stelsel, door de Regeering zelve »streng juridisch genomen niet boven alle bedenkingen verheven" genoemd.

Door anderen werd op bovenstaande bezwaren geantwoord, dat de door de Regeering voorgestelde bepaling moeilijk is te vermijden, zoolang art. 198 Wetboek van Koophandel, eene toepassing van den regel, in art. 878 van het Wetboek nedergelegd, blijft bestaan. Het wenschelijke van gelijkheid van wetgeving scheen, waar in overige landen een dergelijk voorschrift bestaat, bovendien te nopen zich met het voorstel der Regeering ten deze te vereenigen.

Eerstgenoemde leden merkten hiertegen wederom op, dat het lang niet zeker is, of art. 198 Wetboek van Koophandel bij aanneming van dit artikel wel zal blijven bestaan, daar toch op ernstige gronden betoogd is, dat het laatste aan het eerste zou subintreeren. Gaarne vernam men hieromtrent het gevoelen der Regeering. De door hen aangevoerde bezwaren zouden overigens vermeden kunnen worden door te bepalen, vooreerst, dat de houder eener hoofdelijke verbintenis slechts in één der faillissementen zijner schuldenaren voor 100 pct. mag worden toegelaten en in de andere slechts voor het bedrag, dat hij telkens na eene ontvangen uitdeeling nog te vorderen heeft; en voorts, dat hij voor 100 pct. slechts kan worden toegelaten in den boedel van hem, die naar de onderlinge tusschen de debiteuren bestaande rechtsverhouding moet worden aangemerkt als degeen, dien de zaak alleen of in de eerste plaats aangaat; dat hij voor het hem dan nog ontbrekende zich kan laten erkennen bij dengeen, dien de zaak niet of slechts in de tweede plaats aangaat, enz. Neemt men deze regeling aan, dan wordt het stelsel van het ontwerp vastgehouden, terwijl het praktisch bezwaar, uit het verlaten daarvan ontstaan, vervalt [1]).

Het kan niet worden toegegeven, dat door dit artikel het beginsel der paritas creditorum wordt geschonden en een voorrecht toegekend. Het geldt hier de regeling van de rechtsgevolgen der solidariteit; worden deze anders geregeld, dan de rechtsgevolgen van niet-solidaire verbintenissen, dan kan daarmede de paritas creditorum niet zijn geschonden. Dit beginsel toch wil alleen zeggen, dat schuldeischers, die dezelfde positie hebben, op dezelfde wijze moeten worden behandeld. Nu is echter de positie van een schuldeischer, die eene solidaire vordering heeft, juist door de solidariteit eene andere, dan die van den schuldeischer, die eene vordering heeft zonder solidariteit. Het artikel kent dan ook geen voorrecht toe, maar regelt het recht van den schuldeischer eener hoofdelijke verbintenis overeenkomstig haren aard en op gelijke wijze, als door de Europeesche wetgevers in deze eeuw als billijk en wenschelijk is erkend. Waar zoozeer blijkt van eene gevestigde en gemeenschappelijke rechtsovertuiging, is het geheel onraadzaam, in ons land een geïsoleerd standpunt aan te nemen. Nu de drang naar rechtseenheid steeds grooter wordt, verdient het geene aanbeveling, zonder alles overwegende redenen, ten opzichte van eene quaestie als deze [2]), het Nederlandsche recht te stellen tegenover dat van zoovele andere rijken van Europa.

Bovendien is het artikel ook geheel in overeenstemming met het beginsel der hoofdelijkheid, dat juist is: aansprakelijkheid van *ieder* der schuldenaren *voor het geheel*. De voorgestelde regeling heeft ten doel, deze aansprakelijkheid ook in geval van faillissement te handhaven en te verzekeren.

Bij de wet, die overeenstemming zal hebben te brengen tusschen de nieuwe faillietenwet en de bestaande wetboeken en wetten, zal art. 198 Wetboek van Koophandel behooren te worden ingetrokken.

---

[1]) Men vergelijke omtrent deze quaestie de *Nota van bemerkingen op het ontwerp van wet op het faillissement en de sursëance van betaling, behoorende bij het adres der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Groningen*; Mr. Polenaar en E. T., *Weekblad van het Recht* Nos. 6065, 6067 en 6069; Mr. E. W. Insinger, *Rechten van den houder en van betaald hebbende endossanten bij faillissement van het wisselpersoneel*, Amsterdam 1888; Mr. R. Feith, *Themis* 1869, bladz. 310 e. v.; Mr. I. B. Cohen, *De invloed van het faillissement op de verplichtingen van hoofdelijke schuldenaren*, Groningen, 1891.

[2]) Men verg., behalve de in het Verslag aangehaalde literatuur: *Rechtsgeleerd Magazijn*, 1891, bladz. 552 (recensie van Cohen's proefschrift, door Prof. Molengraaff).

Het voorstel dus tot wijziging van het artikel, in het Verslag aangegeven, kan te minder worden aanvaard, omdat de in het Verslag voorgestelde regeling weder aanleiding zou geven tot bezwaren en onbillijkheden, die van de voorgedragen bepaling niet te duchten zijn.

Eerste lid. Eindelijk werd er op gewezen, dat, ofschoon de Memorie van Toelichting van het wetsontwerp aan die van het ontwerp der Staatscommissie volkomen gelijk is, de *wetsbepaling zelve* is veranderd. Volgens de Staatscommissie wordt de houder eener hoofdelijke verbintenis in *alle* boedels toegelaten voor het geheele bedrag, hem ten tijde der eerste faillietverklaring nog verschuldigd, terwijl volgens art. 136, eerste lid, van het wetsontwerp, hij slechts wordt toegelaten voor het bedrag, hem nog verschuldigd op het tijdstip, waarop ten opzichte van dien boedel de faillietverklaring plaats vond. Men wenschte wel te weten, of de Regeering werkelijk bedoeld heeft eene zoodanige verandering aan te brengen, en daaromtrent alsdan eenige toelichting te ontvangen.

Met de aangebrachte wijziging van redactie is de in het Verslag aangegeven verandering beoogd. Duidelijker moest uitkomen, dat getrouw gebleven werd aan het in het ontwerp aangenomen beginsel, dat in ieder faillissement het tijdstip der faillietverklaring beslist over de rechten, die de schuldeischers daarin kunnen doen gelden.

Derde lid. Hier wordt gesproken van »procent" en »procenten", terwijl overal elders in het ontwerp »percent" en »percenten" voorkomt.

Gewijzigd in »percent" en »percenten".

G. O. art. 136 = **art. 136** der wet.

Artikel 137.

Na afloop der verificatie brengt de curator verslag uit over den stand van den boedel, en geeft hij daaromtrent alle door de schuldeischers verlangde inlichtingen. Het verslag wordt, met het proces-verbaal der verificatie-vergadering, na afloop dier vergadering ter griffie nedergelegd ter kostelooze inzage van ieder belanghebbende. De nederlegging geschiedt kosteloos.

O. R. O. Art. 137 (137). Na afloop der verificatie brengt de curator verslag uit over den stand van den boedel, en geeft hij daaromtrent alle door de schuldeischers verlangde inlichtingen. Het verslag wordt na afloop der vergadering ter griffie nedergelegd ter kostelooze inzage van ieder belanghebbende. De nederlegging geschiedt kosteloos.

Memorie van Toelichting.

Art. 137. De nederlegging ter griffie strekt vooral om de niet ter vergadering verschenen schuldeischers in de gelegenheid te stellen van het verslag kennis te nemen. Publiciteit van al wat op het faillissement betrekking heeft, kan niet genoeg bevorderd worden.

[Verslag van de Tweede Kamer met] Regeeringsantwoord.

Art. 137. Ter voldoening aan een wensch, in het Verslag o. a. op art. 120 [**121**], geuit, wordt in dit artikel na de woorden: »Het verslag wordt", ingevoegd: »met het proces-verbaal der verificatie-vergadering" en tevens: »na afloop der vergadering" veranderd in: »na afloop dier vergadering".

G. O. art. 137 = **art. 137** der wet.

ZESDE AFDEELING.

Van het akkoord.

Memorie van Toelichting.

Drie hoofdgebreken kleven de bestaande regeling van het akkoord aan:

1°. wordt het tot stand komen van een akkoord door de wet te gemakkelijk gemaakt;

2°. zijn de procedure tot homologatie en het hooger beroep tegen het vonnis van homologatie niet duidelijk genoeg geregeld;

3°. ontbreekt elke bepaling omtrent de rechtsstelling die de schuldeischers na de homologatie van het akkoord tegenover den schuldenaar innemen, met name omtrent de stelling der preferente schuldeischers, alsook elke aanwijzing omtrent de gevolgen van de niet-nakoming van het akkoord.

Elk dier drie punten heeft een onderwerp van zorgvuldige overweging uitgemaakt. Voor zooveel de twee eerste punten betreft, kunnen de voorstellen, naar aanleiding daarvan gedaan, het best bij de betrokken artikelen besproken worden. Alleen het laatste vereischt nog eenige voorafgaande ontwikkeling. Omtrent de gevolgen der niet-nakoming van een akkoord bestaan twee lijnrecht tegenover elkander staande opvattingen, die hun grond vinden in eene verschillende opvatting van het wezen zelf van het akkoord. Volgens de eene is het akkoord een vonnis en dus onontbindbaar, volgens de andere is het eene overeenkomst en mitsdien als alle wederkeerige overeenkomsten ontbindbaar op grond van wanpraestatie, indien het wederkeerige verbintenissen tot inhoud heeft.

Bij het absoluut stilzwijgen der wet, hebben beide stelsels onder de uitleggers der wet warme voorstanders en ernstige bestrijders gevonden [1]).

---

[1]) Het akkoord is eene overeenkomst en dus ontbindbaar op grond van wanpraestatie: DE WAL, t. a. p., dl. III, bl. 79, n°. 110; KIST, t. a. p., bl. 145 vlg.; W. F. DIJKERS, Diss. *De conventione cum creditoribus quam jure nostro mercatores qui foro cesserunt ineunt*, § 48; Mr. A. A. WEVE, *gevolgen van een gehomologeerd accoord voor den failliet* in *N. Bijdr. v. R. en W.*, 1861, bl. 61 vlg.; J. SCHOUTEN, Diss. *Een paar rechtsvragen betreffende accoord*, 1871; Mr. S. J. HINGST, *Entwurf einer Konkurs-Ord. f. d. deutsche Reich*, II, in *N. Bijdr. v. R. en W.*, 1877, bl. 463 vlg.; H. A. v. REES, Diss. *Het karakter van het gerechtelijk accoord in het faillissement*, 1879. Het accoord

Ook de jurisprudentie is verdeeld [1]). De Hooge Raad heeft echter steeds het akkoord als eene overeenkomst en als ontbindbaar beschouwd [2]), met dien verstande, dat de schuldeischer, te wiens behoeve de ontbinding wordt uitgesproken, zijn bij het akkoord prijs gegeven vorderingsrecht herkrijgt. De ontbinding door den eenen schuldeischer verkregen, werkt niet ten behoeve van den anderen. Ieder moet op zijn beurt ontbinding vragen.

De buitenlandsche wetgevingen zijn eveneens in twee kampen verdeeld. Terwijl de Fransche, Italiaansche, Belgische en Engelsche wetten ontbinding van het akkoord, al zij het ook met belangrijke afwijkingen wat de regeling der details betreft, toelaten [3]), is in de K.O. het stelsel van de niet-ontbindbaarheid van het akkoord aangenomen [4]).

Het Ontwerp sluit zich bij de eerste groep aan [5]). Hoewel het gehomologeerde akkoord in vele opzichten met een vonnis gelijkstaat, is het toch in zijn wezen niets anders dan een door den rechter, d. i. bij eene rechterlijke beschikking (vonnis in den ruimeren zin des woords; FAURE, *Het Ned. burgerlijk procesrecht*, dl. II, 2e druk, blz. 127 vlg.), bekrachtigde overeenkomst tusschen den gefailleerde en zijne schuldeischers. Tegen deze beschouwing kan niet obsteeren, dat over het akkoord bij meerderheid van stemmen beslist wordt en dat deze beslissing ook verbindend is, niet alleen voor de niet-geverifieerde schuldeischers, maar zelfs voor hen die tegenstemden. Dit toch vindt zijne eenvoudige verklaring daarin, dat de wet de gezamenlijke schuldeischers van den gefailleerde als eene vereeniging van personen beschouwt en behandelt. Naast de vereeniging uit overeenkomst staat die uit de wet. Met eene zoodanige heeft men hier te doen. De gemeenschap van belangen, de noodzakelijkheid besluiten mogelijk te maken die alle schuldeischers binden, rechtvaardigen deze wijze van behandeling [6]).

---

is een vonnis en dus onontbindbaar: HOLTIUS, bl. 424 vlg. en DE GEER, aldaar noot 1 op bl. 425; DIEPHUIS, bl. 320 vlg.; OYENS, bl. 307 vlg. (tegen wien LAND, in *Rechtsgel. Mag.*, t. a. p., bl. 605 vlg.); A. C. LAGERWEY, Diss. *Het akkoord van den gefailleerde met zijne schuldeischers*, bl. 444 vlg.; MOM VISCH, in *Themis* 1860, bl. 569 vlg.; THIJME, in *Opm. en Med.* enz. van Mrs. OUDEMAN en DIEPHUIS, dl. XII; REEKERS, Diss. *Het akkoord volgens Ned. Recht*, bl. 41 vlg.. Verg. voorts Mr. C. J. W. v. ROYEN, *iets over dwangaccoord* in *N. B. v. R. en W.*, 1879, bl. 195—208.

[1]) De jurisprudentie schijnt zich in de laatste jaren te vestigen in den zin, dat het akkoord eene overeenkomst en dus ontbindbaar is. Dus rb. den Haag, 17 Juni 1879, *W.* n°. 4436; rb. Rotterdam, 12 Juni 1880, *W.* n°. 4547; rb. Rotterdam 7 Febr. 1883 en 5 Nov. 1884; rb. Breda, 19 Febr. 1884; Hof den Bosch, 10 Maart 1885, bevestigende evengemeld vonnis van Breda, alle in *Rechtsgel. Bijdr. en Bijbl.* 1885, D. bl. 224—243; rb. te Amsterdam, 9 Dec. 1887, *P. v. J.*, 1888, n°. 5; *W.* n°. 5589, waarbij eene vordering tot ontbinding van een akkoord, ingesteld door een niet-geverifieerden schuldeischer, werd toegewezen. Anders nog rb. Haarlem, 25 Juni 1878, *Rechtsgel. Bijbl.*, 1879, B, bl. 69; Hof Amsterdam, 13 Maart 1879, *Rechtsgel. Bijbl.*, t. z. p., bl. 71, doch alleen ten aanzien van schuldeischers die niet zijn opgekomen en dus niet aan de beraadslaging over het akkoord hebben deelgenomen. Zie voor de oudere jurisprudentie de aangehaalde schrijvers.

[2]) H. R. 8 April 1870, *W.* n°. 3207; 30 Jan. 1880, *W.* n°. 4476 en 23 Mei 1884, *Rechtsgel. Bijdr. en Bijbl.*, 1885, D, bl. 206 vlg.

[3]) Frankrijk, art. 520 al. 2 en 3; België, art. 523; Italië, art. 843; Bankr.-Act, art. 18 (11).

[4]) Konk. Ord. § 181.

[5]) Het Ontwerp volgt hierbij de historische lijn. Van den vroegsten tijd af is het akkoord als eene overeenkomst beschouwd; zoo kennen de meeste statuten der Italiaansche handelssteden, die de oudste regeling van het faillissement bevatten, niet eens het vereischte van homologatie door de overheid of den rechter. Verg. A. LATTES, *Il diritto commerciale nella legislazione statutaria della città italiane*, 1884, bl. 346. Ook is het Ontwerp in overeenstemming met het Oud-vaderlandsche recht; men vergelijke hetgeen daaromtrent in de aangehaalde diss. van v. REES wordt medegedeeld, en voorts speciaal de Amsterdamsche Ord. van 1777, art. 22 en 48.

[6]) Verg. Redactie van de *Rechtsgel. Bijdr. en Bijbl.* in jg. 1885, Afd. D, bl. 244 vlg.

Het akkoord is dus eene overeenkomst tusschen den gefailleerde en zijne *gezamenlijke* schuldeischers. Zij behoeft echter rechterlijke goedkeuring, evenals in vele gevallen de overeenkomst van boedelscheiding.

De rechterlijke beschikking nu, waarbij die goedkeuring gegeven wordt, heet het vonnis van homologatie, gelijk rechterlijke beschikkingen in het algemeen vonnissen genoemd worden. Daardoor kan echter nimmer aan de handeling haar karakter van overeenkomst ontnomen worden [1]). Vraagt men verder naar den inhoud dier overeenkomst, dan blijkt dat haar doel is, eene buitengerechtelijke voldoening der schuldeischers met bevrijding des schuldenaars te stellen in plaats van de gerechtelijke liquidatie met blijvende aansprakelijkheid des schuldenaars voor het tekortkomende. Het ligt dus in den aard der zaak, dat niet-nakoming der bepalingen van het akkoord door den gefailleerde herstel der gerechtelijke liquidatie ten gevolge moet hebben; deze is alleen losgelaten in ruil voor de minnelijke regeling; zij behoort dus haar plaats te hernemen, waar die minnelijke regeling niet geheel, zooals overeengekomen, wordt uitgevoerd. Het recht op herstel van den prijsgegeven toestand kan den schuldeischer inderdaad moeilijk ontzegd worden. Volgens het Ontwerp leidt dan ook niet-nakoming van het akkoord niet tot eene relatieve ontbinding van het akkoord alleen ten behoeve van den schuldeischer die haar vraagt, maar tot eene algeheele ontbinding ten behoeve der gezamenlijke schuldeischers, m. a. w. tot eene wederopvatting, heropening, van 't faillissement. Heropening is trouwens de eenige weg, waarop gelijkheid tusschen de schuldeischers, het doel èn van het faillissement èn van elk akkoord, kan worden gehandhaafd [2]).

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Ten onrechte, werd door enkelen gezegd, neemt het ontwerp (Memorie van Toelichting, blz. 81 [zie hiervoor bl. 145]), aan, dat het akkoord als eene overeenkomst tusschen den gefailleerde en zijne gezamenlijke schuldeischers is te beschouwen. Art. 1356 Burgerlijk Wetboek zegt met zoovele woorden, dat de toestemming van degenen, die zich verbinden, tot de bestaanbaarheid eener overeenkomst wordt vereischt. Het akkoord kan echter tot stand komen, zonder dat alle schuldeischers hunne toestemming verleenen. en daarbij wordt dus het karakter gemist, dat volgens genoemd artikel aan alle overeenkomsten eigen moet zijn.

Verder werd er op gewezen, dat het in de toekomst nog te gemakkelijk zal zijn, om een akkoord te sluiten. De wenschelijkheid hiervan werd betwijfeld. Een akkoord moet alleen dan worden aangegaan, wanneer de schuldeischers er besliste voordeelen uit trekken; de gefailleerde moet zich niet door het akkoord, dank zij allerlei kunstmiddelen, op weinig moeitevolle wijze van zijne verplichtingen in de toekomst kunnen ontslaan. Tegenwoordig is het akkordeeren met enkele percenten geene zeldzaamheid, en hierin werd voor de crediteuren weinig voordeel, voor het publiek belang groote benadeeling gezien Het verdiende, meenden sommigen, de voorkeur, het percentage vast te stellen, beneden hetwelk een akkoord niet tot stand mocht komen. De te trekken grens zal na-

---

[1]) Zie vooral het betoog van Mr. KIST, t. a. p.

[2]) Evenzoo Code de Comm. franç. art. 522 en Code de Comm belg. art. 524. Volgens Mr. DIJKERS, Diss. l. cit., en Mr. A. A. WEVE, t. a. p., bl. 62, is reeds naar geldend recht herleving van den faillissementstoestand het gevolg van de ontbinding van het akkoord. Mr. MOM VISCH, t. a. p., bl. 583 vlg., wenscht dit de jure constituendo. Mr. LAND, *Rechtsgel. Mag.* 1883, bl. 607, acht naar geldend recht ontbinding van een akkoord feitelijk onmogelijk omdat de heropening van het faillissement, bij gebreke aan wettelijke regeling, niet mogelijk is.

tuurlijk eenigszins willekeurig wezen; dit is evenwel geene reden om haar achterwege te laten. De hierbedoelde leden meenden, dat het cijfer van 10 pct. gevoegelijk daarvoor kon worden aangenomen.

Tegenover deze beschouwing werd er door anderen op gewezen, hoe het cijfer, dat bij een akkoord door de crediteuren wordt aangenomen, niet uitsluitend beoordeeld moet worden in verhouding tot de schulden, maar ook in verhouding tot de baten van den boedel. Indien er door het akkoord meer van hunne vorderingen terecht komt, dan door vereffening, is er voor hen reden een akkoord te sluiten. Eene grens ware, hoe men haar ook trekken moge, geheel willekeurig. Waar men aan de partijen de gelegenheid laat, tot een vergelijk te komen, kan men bezwaarlijk vooraf vaststellen, op welken grondslag dat vergelijk tot stand moet komen. Het vaststellen daarvan zou bovendien in vele gevallen er slechts toe leiden, dat nog meer dan thans werd aangeboden en aangenomen een akkoord, waarbij een zeker aantal percenten contant wordt voldaan, en omtrent een aantal andere betaling in jaarlijksche termijnen wordt beloofd. De betaling in termijnen zou dan reeds aanstonds of na korten tijd achterwege blijven.

Ontkend werd bovendien, dat dit ontwerp geen verbetering brengt in de regeling van het akkoord; wel degelijk is daarbij op de belangen der schuldeischers in vele gevallen angstvallig gelet. Zoo heeft zelfs de Regeering het slotakkoord, door de Staatscommissie in haar ontwerp opgenomen, geheel laten vervallen, waardoor de rechtstoestand van den schuldenaar na afloop der vereffening verre van aangenaam wordt. Ofschoon men het slotakkoord niet wenschte te verdedigen (op de gronden, in de achtste afdeeling nader uiteengezet), rees toch de vraag, of bij gemis daarvan de korte termijnen voor het nemen van eene beslissing omtrent het gewone akkoord aanbeveling verdienden. Volgens sommige leden behoorde ten minste eene facultatieve bepaling, om die desverkiezende te verlengen, in het ontwerp te worden opgenomen. Men denke aan de omstandigheid, dat in Oost- of West-Indië bezittingen liggen of vorderingen zijn te innen, waarvan de waarde niet kan worden begroot.

De gezamenlijke schuldeischers van den gefailleerde worden door de wet beschouwd en behandeld als eene vereeniging van personen (Memorie van Toelichting [hiervoor bl. 145]). De toekenning van het karakter eener overeenkomst aan het akkoord vindt daarin hare verklaring.

Met de bestrijding van den wensch om alleen akkoorden, waarbij meer dan een zeker aantal percenten (bijv. 10 pct.) wordt aangeboden, toe te laten, wordt ingestemd. Dergelijke bepaling zou ook het aanbieden van akkoorden, houdende boedelafstand (zoogenaamde liquidatie-akkoorden), zeer in de hand werken, veeltijds niet tot meer voordeel van de schuldeischers. Dit ware alleen tegen te gaan door de liquidatie-akkoorden bepaald te verbieden, wat zeker niet wenschelijk zou zijn.

Dat het gemis van een slotakkoord zou behooren te leiden tot verlenging van de voorgestelde termijnen voor het nemen van eene beslissing omtrent het gewone akkoord, kan niet worden toegegeven. Mochten er in Oost- of West-Indië bezittingen liggen of vorderingen zijn te innen, daarvan zal reeds bij den aanvang van het faillissement blijken uit de door den curator op te maken beschrijving des boedels (art. 94 [**94**]). Wordt voor de begrooting der waarde daarvan een lang tijdsverloop gevorderd, de rechter-commissaris kan daarmede rekening houden bij de vaststelling van den dag, waarop de verificatievergadering zal worden gehouden (art. 108 [**108**]).

Liquidatie-akkoord. Er werd op gewezen, dat in deze afdeeling steeds wordt uitgegaan van het begrip van het gewone akkoord. Evenwel diende in het oog te worden gehouden, dat ook een ander soort van akkoord — het liquidatie-akkoord — mogelijk en in vele gevallen gewenscht is. De vraag werd gedaan, of ook dit niet in het ontwerp behoorde geregeld te worden, althans wat betreft de bevoegdheid der liquidateuren. Deze toch ontleenen aan het akkoord hunne qualiteit tegenover de schuldeischers, die partij zijn in het akkoord; kan nu zonder eene uitdrukkelijke wetsbepaling zoodanig akkoord de verhouding tusschen den gefailleerde en zijn schuldeischers wijzigen? Toch is het wenschelijk, dat de liquidatie-commissie de bevoegdheid hebbe, om op eigen naam *als zoodanig* op te treden en te procedeeren. Dat het ontwerp een liquidatie-akkoord erkent blijkt èn uit art. 50 [**50**], èn uit den aanvang van het tweede lid van art. 162 [**162**], maar met die bepalingen alléén zijn de gevolgen van het liquidatie-akkoord niet voldoende geregeld.

Eindelijk — meende men — behoorde te worden overwogen in hoever naast eene regeling van het liquidatie-akkoord nog plaats zou overblijven voor den boedelafstand (artt. 705 e. v. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering).

Dat het liquidatie-akkoord geenszins uit het oog was verloren, bewijzen de in het Verslag aangehaalde artt. 50 en 162, tweede lid. De bewering, »dat in deze afdeeling steeds wordt uitgegaan van het begrip van het gewone akkoord" moet worden tegengesproken. Dat geene bijzondere bepalingen voor het liquidatie-akkoord zijn voorgedragen, als in het Verslag bedoeld, vindt hierin zijn grond, dat deze volkomen onnoodig zijn. De liquidatie, die krachtens het liquidatie-akkoord moet plaats hebben, wordt toch beheerscht door den inhoud van het akkoord. Met den vrijwilligen boedelafstand heeft overigens dit akkoord alle trekken gemeen. Ook thans is het liquidatie-akkoord toegelaten niet alleen, maar ook niet ongebruikelijk, zonder dat ooit moeilijkheden zijn ontstaan uit het stilzwijgen van het Wetboek van Koophandel daarover.

Bij de samenstelling van een wetsontwerp tot het brengen van overeenstemming tusschen de nieuwe wet en de bestaande wetgeving zal overwogen worden, in hoeverre de titel van boedelafstand in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zal behooren te worden ingetrokken.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(18 April 1893).

De heer VAN HOUTEN:.... Nu nog eene vraag aan de Regeering en aan de Commissie van Voorbereiding, eene vraag die eigenlijk strekt om de beteekenis in het licht te stellen van eene verandering in een anderen zin dan het wetsontwerp oorspronkelijk voorstelde. Het oorspronkelijk wetsontwerp was ontzaggelijk streng; men liquideerde al wat er was en behield voor hetgeen onbetaald bleef alle rechten, onder andere ook den lijfsdwang. In het laatste stadium zijn in art. 195 de woorden „tegen den persoon" geschrapt. Het luidde eerst: „Na afloop van het faillissement, door het verbindend worden der slotuitdeelingslijst, herkrijgen de schuldeischers voor het onvoldaan gebleven deel hunner schuldvorderingen, zooals die zijn geverifieerd, al hunne rechten van executie *tegen den persoon* of op de goederen van hunnen schuldenaar." Door het schrappen der bedoelde woorden is iets bereikt dat ik zeer op prijs stel, de feitelijke afschaffing van den lijfsdwang. Waar gevaar is dat deze wordt toegepast behoeft men zich

slechts failliet te verklaren, en volgens art. 33 [**33**] wordt men uit de gijzeling ontslagen. (Dat artikel gewaagt van art. 87, doch dit heeft met de gijzeling niets te maken). Dus, de lijfsdwang wordt feitelijk afgeschaft, maar op vrij onregelmatige wijze: die aan den lijfsdwang ontkomen wil, moet den weg van het faillissement doormaken. Dit komt echter zeer slecht overeen met een ander rechtsinstituut van Burgerlijke Rechtsvordering: den boedelafstand. De ongelukkige en te goeder trouw gehandeld hebbende schuldenaar kan *ter bewaring zijner persoonlijke vrijheid* worden toegelaten tot boedelafstand. Voortaan zal wel niemand er aan denken langs dien weg te gaan, wanneer men zoo veel eenvoudiger door faillissement tot het doel komt.

Is nu de bedoeling der Regeering ook den boedelafstand op te heffen? De staat van kennelijk onvermogen wordt opgeheven, daar allen worden gebracht onder het faillietrecht, maar over den boedelafstand laat de Regeering zich niet uit. Als de boedelafstand niet wordt opgeheven zou men ook daaraan de *liquidation by arrangement* kunnen vastknoopen. Ik maak den heer Levy er opmerkzaam op, dat indien hem in politieken en physieken zin het leven blijft, hij ook nog zijn doel kan bereiken bij de wetten die moeten worden ingediend om het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering met de onderwerpelijke wet in overeenstemming te brengen. Dan zou door wijziging in het instituut van boedelafstand kunnen worden verkregen wat de heer Levy verlangt, namelijk dat de persoon die zich in moeilijke financieele omstandigheden bevindt, niet meer, gelijk tot nu toe als hij staat tegenover enkele hardvochtige of inhalige crediteurs, die, als het algemeen belang van alle schuldeischers blijkbaar medebrengt te temporiseeren en de zaak in der minne te liquideeren, weigeren mede te werken, gedwongen kunnen worden dezen de volle betaling te verschaffen of failliet te gaan.

Nu men den lijfsdwang heeft weggenomen uit art. 195, zal, vrees ik, noodwendig ook de opheffing van het rechtsinstituut van boedelafstand moeten volgen.

Het wegnemen van iederen anderen uitweg dan het faillissement, moet, mijns inziens, het oog der Regeering er voor openen, dat deze bepaling ook de politieke rechten van menigeen tijdelijk in gevaar brengt. Door het doen van boedelafstand verliest men op het oogenblik geene politieke rechten. Het beheer ten behoeve der crediteuren heeft daarbij een ander karakter. Het faillissement daarentegen ontneemt bij de wet het beheer der goederen aan de debiteuren.

Om die redenen zal een boedelafstand niet ten gevolge hebben, dat bijv. het kiesrecht verloren wordt, terwijl dit bij het faillissement wèl het geval is. In tijden van politieken strijd geeft het ontwerp alle crediteuren tegenover iederen debiteur, op eene enkele sommatie, het middel aan, om faillissement-verklaring aan te vragen en te verkrijgen, en aldus de debiteuren van de stembus te verwijderen.

(19 April 1893).

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Alvorens den draad weder op te vatten van mijne rede van gisteren, moge ik, om het niet te verzuimen, beginnen met de beantwoording van de vraag, gedaan door den geachten afgevaardigde uit Groningen, den heer van Houten, of niet, ten gevolge van het wet worden van dit ontwerp, de titel „van boedelafstand" zou moeten vervallen. Het is den geachten spreker bekend, dat de Staatscommissie indertijd de intrekking van dien titel heeft voorgesteld, maar dat die bepaling in het Regeeringsontwerp is vervallen. In de gewisselde stukken is door de Regeering geantwoord, dat daaromtrent bij de invoeringswet een voorstel zal worden gedaan, en mij dunkt zeer te recht, omdat eene beslissing, hetzij omtrent eene wijziging, hetzij omtrent eene intrekking van dien titel, eerst zal kunnen genomen worden nadat bekend is, hoe dit ontwerp, wet geworden, zal luiden.

Indien ik den geachten afgevaardigde wel heb verstaan, heeft hij aan zijne vraag eene bedenking vastgeknoopt, ontleend aan de vrees dat ten gevolge van een eventueel vervallen van den boedelafstand, van deze wet nog meerdere politieke gevolgen zouden te verwachten zijn.

Hieromtrent wensch ik te doen opmerken dat dit mij niet wel mogelijk schijnt. Hetzij iemand failliet verklaard is, hetzij hij boedelafstand heeft gedaan volgens de bestaande wet, valt hij immers ook nu onder art. 80 van de Grondwet, waarbij van de uitoefening van het kiesrecht worden uitgesloten, o. a. die de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren. Voor de geopperde vrees schijnt dus geen grond te bestaan.

Beraadslaging in de Eerste Kamer.

(25 September 1893).

De heer SASSEN.... Maar wat wil nu dit wetsontwerp? Het brengt niet alleen de niet-kooplieden binnen den kring van het faillissement, maar maakt ook den toestand van kooplieden bezwarender. Wanneer een koopman failleert is het thans nog altijd eene uitkomst, eene veiligheidsklep, wanneer hij een akkoord kan aanbieden en het zoo ver weet te brengen, dat een akkoord wordt aangenomen.

Wat zal nu het gevolg zijn van de aanneming van dit wetsontwerp? Dat het akkoord veel moeilijker en bezwaarlijker tot stand zal komen. De art. **195** en **196** van het wetsontwerp zeggen, dat na de verificatie de crediteur zal verkrijgen een onomstootelijk recht tegen den debiteur. Wat is nu het gewone geval in de tegenwoordige omstandigheden met een akkoord? Het blijkt bijv. dat er in den boedel is 10 percent actief van de 100 percent passief. Nu wordt een akkoord aangeboden. Gewoonlijk komt een rechtsgeleerde namens den debiteur 10, soms 11 percent aanbieden, met deze adstructie: „Als gij dit akkoord aanneemt, krijgt gij onmiddellijk uw geld, maar verwerpt gij het, dan gaat het faillissement door en zult gij jaren, minstens maanden moeten wachten, zoo gij nog iets krijgt, want de kosten van het faillissement zullen alles verslinden."

In eene lange reeks van jaren, toen ik de eer had tot de balie te behooren, heb ik nooit den moed gehad, den crediteur te adviseeren, een dergelijk akkoord te verwerpen. Immers, wordt het akkoord verworpen, dan gaat het faillissement door en krijgt de crediteur oneindig minder dan 10 percent. Daarenboven staat de crediteur na het faillissement met eene vordering, die hij niet gemakkelijk tot zijn recht kan brengen. Want wat moet de crediteur doen na de liquidatie? Hij kan heropening van het faillissement vragen. Dit heeft echter groote bezwaren in en men gaat er niet licht toe over, omdat in den regel de percenten de moeiten en de risico der vervolging niet loonen.

Maar bij dit wetsontwerp gaat men aan den crediteur geven een titel. Na de faillissementsverklaring, wanneer het akkoord verworpen is, is de debiteur reddeloos overgeleverd aan den eersten den besten crediteur. Welke rechtsgeleerde zal nu, wanneer een akkoord aangeboden wordt, den raad durven geven: neem het akkoord aan, het is uw belang? Het is nu geworden het belang van den crediteur om het akkoord te verwerpen.

Ik heb in de gerechtelijke statistiek nagezien, dat in 1891 van de 900 faillissementen ongeveer, ruim 300 bij akkoord zijn geëindigd. En ziet, die uitkomst zal men voor den debiteur grootendeels gaan afsnijden.

Artikel 138.

De gefailleerde is bevoegd aan zijne gezamenlijke schuldeischers een akkoord aan te bieden.

O. R. O. Art. 138 (138) = **art. 138** der wet.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 138. Is het akkoord als een beneficium ten behoeve van den gefailleerde te beschouwen? Het ontwerp schijnt deze vraag bevestigend te beantwoorden; immers de bepalingen, dat bij bedrog de homologatie van het akkoord door de rechtbank wordt geweigerd art. 153, 3°. [**153**], en dat bij niet-totstandkoming van het eerste akkoord geen tweede kan worden aangeboden (art. 170 [**170**]), pleiten voor deze opvatting en zouden ondenkbaar wezen, wanneer het ontwerp het akkoord als eene instelling ook ten behoeve der crediteuren beschouwde. Hiermede in verband staat de vraag, of ook door anderen, dan den gefailleerde, een akkoord kan worden aangeboden. De minste twijfel bestond omtrent het aanbieden door een gemachtigde; dit wordt ook thans algemeen voor geoorloofd gehouden. Alleen werd opgemerkt, dat, ofschoon de economie van het ontwerp (vooral art. 140 [**140**]) deed veronderstellen, dat de curator nimmer als gemachtigde kan optreden, het toch wenschelijk ware, indien dit uitdrukkelijk werd verboden en dit te meer, omdat de praktijk bij de thans bestaande wetgeving eene andere is. De curator — men vergelijke het aangeteekende op art. 71 [**71**, hiervóór bl. 14 vlg.] — moet geen belang hebben bij het al of niet aannemen van het akkoord.

Is de aanbieding vergund, bij afwezigheid van den gefailleerde, door een negotiorum gestor, of wel door de daartoe door den kantonrechter gemachtigde echtgenoote van eerstgenoemde? Alleen wanneer het akkoord als een beneficium te beschouwen is, zou men deze vragen bevestigend kunnen beantwoorden [1]). Sommigen zouden dit echter ongaarne zien geschieden; immers alleen hij biedt een akkoord aan, die aanwezig is en derhalve ook, zooals de wet eischt, de noodige inlichtingen omtrent den boedel kan geven. Bovendien, zonder akkoord behoudt de schuldeischer zijne vordering, en zeer waarschijnlijk zal, wanneer er personen gevonden worden, geneigd den failliet bij afwezigheid geldelijk te steunen, deze ook later wel door erfenis in een beteren toestand geraken.

Door anderen werd opgemerkt, dat een akkoord in zekeren zin altijd een beneficium voor den gefailleerde is; ware het anders, hij zou nooit een akkoord aanbieden. Uit het ontwerp blijkt niet, dat door het beneficium de belangen der schuldeischers in de waagschaal worden gesteld. De toelichting bij art. 170 [**170**] beschouwt de hierin vervatte bepalingen ook wel degelijk als een voordeel voor de schuldeischers.

Het akkoord mag zeker een beneficium voor den gefailleerde heeten, maar strekt tevens ten behoeve van de schuldeischers. Dit dubbele karakter van het akkoord is in het ontwerp niet uit het oog verloren en ook in geenen deele onvereenigbaar met de bepalingen, dat bij bedrog de homologatie van het akkoord door de rechtbank wordt geweigerd, en dat bij niet-totstandkoming van het eerste ak-

---

[1]) Ontkennend antwoordde, onder de bestaande wetgeving, de Rechtbank te Amsterdam bij vonnis van 24 October 1890, *Magazijn van Handelsrecht* 1891, bladz. 109,

koord geen tweede kan worden aangeboden (art. 158 [158]). De eerste bepaling toch strekt tot bescherming van de goede trouw, dus in het algemeen belang; de tweede heeft ten doel te voorkomen, dat de gefailleerde, door herhaalde aanbieding van akkoorden, de liquidatie ten nadeele der schuldeischers tot in het oneindige rekke.

Dat het akkoord door een gemachtigde mag worden aangeboden, is niet twijfelachtig. Omtrent het optreden van den curator als gemachtigde en de vraag, of dit moet worden verboden, vergelijke men het bij art. 71 opgemerkte [zie hiervoor bl. 14 vlg.].

Evenals beslist werd onder het bestaande recht, zal ook ingevolge het ontwerp een negotiorum gestor of de echtgenoote van den gefailleerde een akkoord niet kunnen aanbieden.

G. O. art. 138 = **art. 138** der wet.

Artikel 139.

Indien de gefailleerde een ontwerp van akkoord, ten minste acht dagen vóór de vergadering tot verificatie der schuldvorderingen, ter griffie van de rechtbank en van het in artikel 97 aangewezen kantongerecht heeft nedergelegd, ter kostelooze inzage van een ieder, wordt daarover in die vergadering na afloop der verificatie dadelijk geraadpleegd en beslist, behoudens de bepaling van artikel 141.

Een afschrift van het ontwerp van akkoord moet, gelijktijdig met de nederlegging ter griffie, worden toegezonden aan den curator en aan ieder der leden van de voorloopige commissie uit de schuldeischers.

O. R. O. Art. 139 (139). Indien hij een ontwerp van akkoord, uiterlijk acht dagen vóór de vergadering tot verificatie der schuldvorderingen, ter griffie van de rechtbank en van het in artikel 97 aangewezen kantongerecht heeft nedergelegd, ter kostelooze inzage van een ieder, wordt daarover in die vergadering na afloop der verificatie dadelijk geraadpleegd en beslist, behoudens de bepaling van artikel 141.

Een afschrift van het ontwerp van akkoord moet, gelijktijdig met de nederlegging ter griffie, worden toegezonden aan den curator en aan ieder der leden van de commissie uit de schuldeischers.

Memorie van Toelichting.

Art. 139. De voorgestelde regeling is ontleend aan artikel 836 Wetboek van Koophandel. Het tweede lid staat in verband met de bepaling van het volgende artikel.

[Zie ook bij de 3e Afd. § 4, hiervóór bl. 36].

Advies van den Raad van State.

Art. 139. In art. 836 van het Wetboek van Koophandel, waaraan — zooals de Memorie van Toelichting zegt — de voorgestelde regeling ontleend is, wordt ook gesproken van eene mededeeling van het akkoord in afschrift aan den rechter-commissaris. De Raad kan niet inzien, waarom art. 139 daarvan geen melding maakt. Zijns inziens behooren niet alleen de curator en de leden der commissie van schuldeischers, maar ook de rechter-commissaris een afschrift van het akkoord te ontvangen.

Verder meent de Raad te moeten opmerken, dat hier niet bepaald is, dat het aangeboden akkoord door den *gefailleerde* en — casu quo — door de *borgen* zal moeten zijn onderteekend, hetgeen naar hem voorkomt toch wel de bedoeling zal zijn.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 139. Volgens de voorgestelde regeling behoeft van geen enkel stuk in het faillissement een afschrift aan den rechter-commissaris te worden gegeven. Waarom alleen ten opzichte van het ontwerp van een akkoord hierop eene uitzondering zou moeten worden gemaakt, wordt in het advies van den Raad van State niet betoogd. De omstandigheid toch, dat art. 836 Wetboek van Koophandel eene daartoe strekkende bepaling bevat, kan moeilijk eene zoodanige uitzondering rechtvaardigen.

Onderteekening van het aangeboden akkoord door den gefailleerde en casu quo door de borgen is in het correspondeerende artikel 836 Wetboek van Koophandel niet voorgeschreven. Waarom zulks zou behooren te geschieden, is in het advies van den Raad van State niet uiteengezet, en is den ondergeteekende ook niet bekend. Ongetwijfeld behoort te blijken dat het akkoord door den gefailleerde is aangeboden en dat de daarin genoemde borgen tot het akkoord zijn toegetreden, maar waarom zou zulks uitsluitend door onderteekening van het ontwerp-akkoord moeten blijken? Die aanbieding en die toetreding kunnen bijv. ook blijken uit persoonlijke verschijning van den gefailleerde en de borgen op de akkoord-vergadering, en voor zooveel de borgen betreft, uit eene bij het akkoord gevoegde afzonderlijke verklaring der borgen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 139. Sommigen wilden deze bepaling voor kleine faillissementen imperatief zien voorgeschreven; voor deze zou dan het bepaalde sub 2°. van art. 141 [**141**] vervallen. Anderen wenschten, dat in meer gevallen, dan hier zijn aangewezen, de beslissing over het ontwerp van akkoord kon worden uitgesteld.

Dit artikel, in verband met art. 141, werd door anderen voor eene spoedige aanbieding van het akkoord niet streng genoeg geacht. Den gefailleerde is de vrijheid gelaten, het ontwerp-akkoord later in te dienen, dan binnen den in art. 139 genoemden termijn. De Memorie van Toelichting zelve, ad art. 141, erkent het gevaar, indien den gefailleerde veel tijd wordt gelaten om met zijne schuldeischers in geheim overleg te treden, ten einde de aanneming van het akkoord op de eene of andere wijze te verzekeren. Verloopen krachtens de bij art. 141 verleende bevoegdheid nog drie weken, alvorens eene beslissing der crediteuren wordt uitgelokt, dan zal onnoodig lang voor den schuldenaar de gelegenheid bestaan om langs slinksche wegen het winnen van onwillige crediteuren te beproeven.

Eerste lid. »Uiterlijk". Ware het niet beter, te lezen »ten minste"? In plaats van »commissie" [in het *tweede* lid] leze men »voorloopige

commissie"; de definitieve commissie toch wordt eerst op de verificatievergadering benoemd.

Tweede lid. Sommigen zouden gaarne aan den gefailleerde de verplichting zien opgelegd, om door den curator in verband met art. 115 [**115**] aan elk der bekende crediteuren een afschrift van het ontwerpakkoord te doen toekomen. Anderen zouden meenen, dat zulks slechts tot tijdverlies en noodelooze onkosten zou aanleiding geven. Men vergelijke voorts het aangeteekende bij de artt. 208 en 215 [**215** en **222**].

Een imperatief voorschrift schijnt niet aanbevelenswaard. Ook in kleine faillissementen moeten de schuldeischers een bekwamen tijd hebben om te onderzoeken, of aanneming van het akkoord in hun belang is. Bovendien, welke zou, ter toepassing van het gewenschte voorschrift, de grens moeten zijn tusschen groote en kleine faillissementen?

Dat het wenschelijk zou zijn, meer gevallen aan te wijzen, waarin de beslissing over het voorgestelde akkoord kan worden uitgesteld, kan niet worden ingezien.

De bedenking, geopperd tegen den in art. 141 [**141**] gestelden termijn, zal bij dat artikel behandeld worden.

Eerste lid. »Uiterlijk" is veranderd in »ten minste", en (in het tweede lid) »commissie" in »voorloopige commissie".

Tweede lid. Door nederlegging ter griffie, waar ook de lijsten, bedoeld in art. 114 [**114**], ter inzage liggen, wordt voor de publicatie voldoende gezorgd. Bovendien worden de bekende schuldeischers door den curator van de nederlegging verwittigd. Zie art. 115 [**115**]. Hun ook nog een afschrift toe te zenden, schijnt inderdaad noodeloos tijd- en geldverlies.

[Zie ook op art. **8**, dl. I bl. 286].

G. O. art. 139 = **art. 139** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Eerste lid. Men had bedenking tegen de bepaling, dat in het hier vermelde geval over het akkoord in de verificatie-vergadering na afloop der verificatie dadelijk geraadpleegd en beslist wordt. Dit kan aanleiding geven tot verrassingen. Men zoude de voorkeur hebben gegeven aan een facultatief voorschrift, zooals in het ontwerp der Staatscommissie was opgenomen.

Antwoord der Regeering.

Eerste lid. De bepaling kan geen aanleiding geven tot verrassingen. Hiertegen wordt volkomen gewaakt door de hier voorgeschreven kostelooze inzage, in verband met de bij artikel **115** i. f. bevolen schriftelijke kennisgeving.

Artikel 140.

De curator en de commissie uit de schuldeischers zijn verplicht ieder afzonderlijk ter vergadering een schriftelijk advies over het aangeboden akkoord te geven.

O. R. O. Art. 140 (140) = **art. 140** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 140. De curator en de commissie uit de schuldeischers zijn de aangewezen personen om een nauwkeurig onderzoek naar den inhoud en naar de aannemelijkheid van het akkoord in te stellen. Het Ontwerp tracht zooveel mogelijk er voor te zorgen, dat dit onderzoek serieus zij, en het uitbrengen van advies niet in eene bloote formaliteit ontaarde. Vandaar de bepaling, dat de curator en de commissie ieder een afzonderlijk verslag moeten uitbrengen en dat dit schriftelijk moet worden overgelegd [1]).

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 140. Indien ingevolge art. 75 [**75**] op de verificatievergadering een definitieve commissie wordt benoemd, zal dan toch de voorloopige commissie een schriftelijk advies moeten uitbrengen? Zoo ja, dan behoort ook in art. 140 gesproken te worden van de »voorloopige commissie".

Uit den aard der zaak zal de voorloopige commissie het advies hebben uit te brengen. Immers aan haar wordt het afschrift toegezonden en zij alleen zal in de gelegenheid zijn, een schriftelijk advies voor te bereiden. Het volgt trouwens ook onmiskenbaar uit de artikelen 75 en 141, 1°. [**75** en **141**]. Nu in art. 139 [**139**] het woord »voorloopige" reeds is ingevoegd, kan, ook daarom reeds, in art. 140 onder »*de* commissie" geen andere worden verstaan.

G. O. art. 140 = **art. 140** der wet.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(25 April 1893).

De heer HINTZEN, *lid der Commissie van Voorbereiding:* In dit artikel is de zeer juiste verbetering gebracht dat, alvorens ter verificatie-vergadering een akkoord aan de schuldeischers zal worden aangeboden, daarover een schriftelijk advies zal worden uitgebracht door den curator, eene bepaling die in onze tegenwoordige wetgeving ongaarne werd gemist.

Nu in art. 140 sprake is van het aanbieden van een advies *ter vergadering*, kan klaarblijkelijk in verband met art. 139 [**139**] niet anders bedoeld zijn dan de verificatie-vergadering.

Intusschen is het mogelijk dat het akkoord te laat ter griffie wordt gedeponeerd en dat dus de curator niet in de gelegenheid is geweest daarvan behoorlijk kennis te nemen, en wenschelijk ware het dat, indien de vergadering 3 weken wordt uitgesteld, de curator daaromtrent dan eveneens een schriftelijk advies uitbrengt. Dit zal ook wel de bedoeling zijn.

De Commissie van Voorbereiding is van meening dat het niet noodzakelijk is om door eene redactie-wijziging dit duidelijk te doen uitkomen. Zij stelt zich tevreden indien de Minister wil verklaren, dat het de bedoeling is, dat de curator een schriftelijk advies geeft niet alleen indien het akkoord wordt besproken ter verificatie-vergadering, maar ook indien dit geschiedt in de vergadering die 3 weken later kan volgen.

---

[1]) Een schriftelijk rapport van den curator vorderen eveneens de Code de Comm. fr. (1838) art. 506, de Code de Comm. belg. (1851) art. 511 en de Code di Comm. ital. art. 832.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Art. 140 geeft den regel aan dat de curator en de commissie uit de schuldeischers, ieder afzonderlijk, een schriftelijk advies moeten uitbrengen over het akkoord. Dit zal gewoonlijk geschieden wanneer het akkoord ter tafel komt, nadat het overeenkomstig art. 139 tijdig ter griffie zal zijn gedeponeerd.

Heeft dit tijdig deponeeren niet plaats gehad en is er dientengevolge voor den curator en voor de commissie uit de schuldeischers geene gelegenheid geweest om advies uit te brengen, en besluit de vergadering dan, overeenkomstig art. 141 2°. om de raadpleging en de beslissing over het akkoord uit te stellen tot eene volgende vergadering, dan blijft toch de regel van art. 140 bestaan en moet alzoo het voorschrift van dat artikel alsnog worden toegepast, zoodat ook in dit geval ter voorlichting van de vergadering, altijd curator en commissie verplicht zijn, afzonderlijk een schriftelijk advies „ter vergadering" te geven.

Indien ik niet dwaal, was het de bedoeling van den geachten afgevaardigde uit Rotterdam, om omtrent dit punt mijne meening te kennen, waarmede hij, naar ik mij vlei, wel zal instemmen.

De heer HINTZEN, *lid der Commissie van Voorbereiding:* De Commissie stelt zich tevreden met de inlichting van den Minister, en zegt hem daarvoor dank.

Verslag der Eerste Kamer.	**Antwoord der Regeering.**
De vraag werd gedaan, waarin de sanctie van dit voorschrift gelegen is. Zal de vergadering bij niet opvolging worden uitgesteld?	De sanctie van dit voorschrift ligt in het plichtbesef van de genoemde personen. Blijkt dit onverhoopt te ontbreken, dan zal bovendien, wat den curator betreft, art. **73** toepassing kunnen vinden.

Beraadslaging in de Eerste Kamer.

(27 September 1893).

[Zie op art. **77**, hiervóór bl. 32].

Artikel 141.

De raadpleging en beslissing worden tot eene volgende door den rechter-commissaris op ten hoogste drie weken later te bepalen vergadering uitgesteld:

1°. indien staande de vergadering eene definitieve commissie uit de schuldeischers is benoemd, niet bestaande uit dezelfde personen als de voorloopige, en de meerderheid der verschenen schuldeischers van haar een schriftelijk advies over het aangeboden akkoord verlangt;

2°. indien het ontwerp van akkoord niet tijdig ter griffie

is neêrgelegd en de meerderheid der verschenen schuldeischers zich voor uitstel verklaart.

O. R. O. Art. 141 (141). De raadpleging en beslissing worden tot eene volgende door den rechter-commissaris op ten hoogste drie weken later te bepalen vergadering uitgesteld:

1°. indien staande de vergadering eene definitieve commissie uit de schuldeischers is benoemd, niet bestaande uit dezelfde personen als de voorloopige, en een of meer der schuldeischers van haar een advies over het aangeboden akkoord verlangen;

2°. indien het ontwerp van akkoord niet tijdig ter griffie is neêrgelegd.

Memorie van Toelichting.

Art. 141. »Hoogstens drie weken later te bepalen vergadering". Het stellen van lange termijnen voor de vergadering tot raadpleging over het aangeboden akkoord, waartoe de rechter-commissaris zich wel eens laat verleiden, werkt het afbedelen van volmachten om vóór het akkoord te stemmen, i. e. w. het bewerken der schuldeischers, waarmede zoo licht het beloven van bijzondere voordeelen gepaard gaat, meer dan wenschelijk in de hand. Een maximum van drie weken wordt daarom voorgesteld, niet in de verwachting dat bedoelde handelingen eenvoudig door het stellen van een korten termijn kunnen worden beteugeld, maar in de overtuiging dat een kort tijdsbestek minder gelegenheid laat tot het verrichten van kwade praktijken dan een lange termijn. Men antwoorde niet, dat de vrees voor kwade praktijken hersenschimmig, of althans overdreven is; ieder, die eenige ondervinding heeft op het gebied van het faillietenrecht, weet dat zij maar al te veel voorkomen. Mr. F. S. VAN NIEROP schreef zelfs in 1871 in zijn praeadvies voor de Ned. Juristenvereeniging (bl. 61): »Zelden komt een akkoord tot stand, zonder dat aan den een of anderen crediteur bijzondere voordeelen zijn beloofd of gegeven".

Buiten de gevallen, in het artikel vermeld, zal uitstel van de behandeling van het akkoord *niet mogen* plaats hebben. Trouwens, ten gevolge van het voorschrift van art. 115 [**115**], weten de schuldeischers ten bekwamen tijde, dat een ontwerp-akkoord ter griffie is neergelegd en dat dit op de verificatie-vergadering zal worden behandeld. Alle belanghebbenden hebben dus ruimschoots tijd en gelegenheid zich voor te bereiden. Uitstel buiten de in de wet aangegeven gevallen zou alleen kunnen leiden tot eene geheel ongemotiveerde vertraging. De bevoegdheid daartoe te verleenen mag terecht niet wenschelijk heeten.

Advies van den Raad van State.

Art. 141. De Raad van State vat dit artikel op in dien zin, dat in de daarin genoemde gevallen uitstel van de raadpleging en beslissing *moet* plaats hebben, doch dat dit ook om andere redenen zal *knnnen* geschieden. Het ware echter zijns inziens wenschelijk, dat zulks uitdrukkelijk bepaald wierd.

Duidelijkheidshalve zoude in plaats

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 141. De voorgestelde bepaling geeft, naar het oordeel van den ondergeteekende, geen aanleiding tot de opvatting als zou behalve in de gevallen, waarin naar dit artikel uitstel verplichtend is, zoodanig uitstel in andere gevallen nog geoorloofd zijn. Waarom hij dit laatste ook niet wenschelijk zou achten, is thans nader in de Me-

van »ten behoorlijken tijde", aan het slot van het artikel kunnen gelezen worden: »ten bij art. 139 bepaalden tijde".

morie van Toelichting uiteengezet.

De opmerking van den Raad van State betreffende de redactie heeft geleid tot verandering van »ten behoorlijken tijde" in »tijdig", hetgeen uit den aard der zaak beteekent »binnen den daarvoor door de wet aangewezen tijd".

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 141. De absolute regel, in dit artikel opgenomen, dat het uitstel der raadpleging en beslissing niet langer dan drie weken kan bedragen, kwam velen ongewenscht voor. Het kan toch zijn, dat het advies der commissie uit de schuldeischers, sub 1°. bedoeld, binnen dien tijd niet gereed is, doch de schuldeischers er niettemin prijs op zouden stellen, het alsnog te ontvangen. Zelfs met algemeene toestemming der schuldeischers zal dan echter de termijn niet kunnen worden verlengd. Ten einde dit bezwaar weg te nemen gaf men in overweging te bepalen, dat als algemeene regel een uitstel van drie weken wordt aangenomen, doch dat, wanneer de meerderheid der crediteuren het wenscht, een nieuw uitstel zal kunnen worden toegestaan. Die meerderheid zou kunnen geregeld worden op denzelfden voet, als in art. 146 [**146**] voor de bewilliging in het akkoord gevorderd.

Nog vroeg men, waarom het sub 1°. bedoelde advies niet, als dat van art. 140, schriftelijk moet worden uitgebracht.

2°. Hieruit zal volgen, dat de gefailleerde bij de niet-tijdige nederlegging ter griffie een belang krijgt, namelijk dit, dat de beraadslaging kan worden verdaagd, terwijl anders de termijn niet kan worden verlengd, zelfs met algemeene toestemming der schuldeischers. Men betwijfelde, of zulks in overeenstemming is met den geest van het ontwerp.

Sommigen zijn van oordeel, dat artikel 141 niet streng genoeg is en te ruime termijnen stelt (zie Verslag op art. 139 [**139**, hiervoor bl. 153 vlg.]); anderen, dat art. 141 te gestreng is en te weinig gelegenheid geeft tot uitstel. Noch het een, noch het ander schijnt gerechtvaardigd. Daar het artikel voor het uitstel een termijn van *ten hoogste* drie weken stelt, en men mag aannemen, dat de rechter-commissaris binnen die grens in ieder bijzonder geval een termijn zal vaststellen, als raadzaam zal blijken, kan er van onnoodige verlenging van dien termijn geen sprake zijn. Bij het bestaan van de bescheiden, in de artt. 94 en 96 [**94** en **96**] en na het verslag in art. 137 [**137**] bedoeld, is ook een tijdsverloop van drie weken wel voldoende om de commissie uit de schuldeischers, sub 1°. van art. 141 bedoeld, in staat te stellen, haar advies uit te brengen.

Sub 1°. is tusschen »een" en »advies" ingelascht »schriftelijk" en, daar aan één schuldeischer hier te veel macht is gegeven, wordt »een of meer der" veranderd in »de meerderheid der verschenen" en »verlangen" in »verlangt".

2°. Ter opheffing van het bezwaar, dat de gefailleerde bij de niet-tijdige nederlegging van het akkoord ter griffie te veel belang krijgt, wordt aan dit nummer toegevoegd »en de meerderheid der verschenen schuldeischers zich voor uitstel verklaart".

[Zie ook de Beraadslaging in de Tweede Kamer op art. **140**].

G. O. art. 141 = **art. 141** der wet.

Artikel 142.

Wanneer de raadpleging en stemming over het akkoord, ingevolge de bepalingen van het voorgaande artikel, worden uitgesteld tot eene nadere vergadering, wordt daarvan door den curator onverwijld aan de niet op de verificatie-vergadering verschenen, erkende of voorwaardelijk toegelaten schuldeischers kennis gegeven, bij brieven vermeldende den summieren inhoud van het akkoord.

O. R. O. Art. 142 (142) = **art. 142** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 142. Aan de niet ter (tweede) verificatie-vergadering verschenen schuldeischers behoeft naar geldend recht geen kennis gegeven te worden van den dag der akkoord-vergadering; indien de curator het al doet, dan nog wordt de inhoud van het akkoord zelden medegedeeld. Toch is het van belang, dat ieder schuldeischer die geroepen wordt zijne stem uit te brengen over het akkoord, van den inhoud daarvan vooruit kennis drage.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 142. Eén lid achtte de mededeeling van den summieren inhoud van het akkoord een noodeloozen omslag.

Anderen zouden gaarne hier ter plaatse zien opgenomen, dat op de hierbedoelde vergadering nogmaals de gelegenheid tot verificatie van schuldvorderingen wordt gegeven, mits deze b. v. tien dagen vóór het houden daarvan en overeenkomstig de voorschriften van art. 110 [**110**] bij den curator zijn ingediend. De meerderheid zou echter eene dergelijke bepaling niet wenschen, daar zij haars inziens aanleiding zou geven tot het alsnog verschijnen van een aantal crediteuren met schuldvorderingen tot een gering bedrag.

Noodelooze omslag is van de vermelding van den summieren inhoud van het akkoord niet te vreezen; bij verreweg de meeste akkoorden laat zich die inhoud vermelden door de enkele opgaaf der aangeboden percenten.

De opmerking der meerderheid is juist. Niets werkt sluipakkoorden en het aanbieden van gefingeerde vorderingen meer in de hand, dan het openstellen van gelegenheid tot verificatie op de akkoordvergaderingen. De bepaling zou ook in strijd zijn met het aangenomen stelsel van verificatie.

G. O. art. 142 = **art. 142** der wet.

Artikel 143.

Van de stemming over het akkoord zijn uitgesloten de hypotheek- of pandhoudende en bevoorrechte schuldeischers, daaronder begrepen diegenen, wier voorrang betwist wordt, tenzij zij, vóór den aanvang der stemming, van hun hypotheek, pand of voorrecht ten behoeve van den boedel afstand mochten doen.

Deze afstand maakt hen tot concurrente schuldeischers, ook voor het geval het akkoord niet mocht worden aangenomen.

O. R. O. Art. 143 (143) = **art. 143** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 143. De voorgestelde redactie: »tenzij . . . zij afstand mochten doen", in plaats van: »ten ware of voor zooveel zij . . . afstand doen" in artikel 838 Wetboek van Koophandel, heeft ten doel gedeeltelijken afstand uit te sluiten. Hebben de bevoorrechte schuldeischers gegronde redenen om te meenen dat zij gedeeltelijk niet batig gerangschikt zullen worden, artikel 132 [**132**] van het ontwerp geeft hun alle gelegenheid hunne belangen bij de al- of niet-totstandkoming van het akkoord te doen gelden. Aan de bevoegdheid tot gedeeltelijken afstand hebben zij dus geen behoefte meer. Tevens wordt het voordeel verkregen, dat die bevoegdheid niet langer misbruikt zal kunnen worden tot gunstbetoon aan den gefailleerde; dat de afstand over een miniem deel der vordering, alleen om den failliet aan een akkoord-meerderheid te helpen, niet meer mogelijk zal wezen.

De afstand moet gedaan worden vóór den aanvang van de stemming, omdat daardoor verandering wordt gebracht in den staat des boedels. Wat voor de concurrente schuldeischers beschikbaar is wordt vermeerderd met het goed, waarop het voorrecht was gevestigd, terwijl het bedrag der concurrente vorderingen vermeerderd wordt met het bedrag van de vordering des schuldeischers die de afstand doet. Zal nu *ieder* schuldeischer in de gelegenheid zijn bij het uitbrengen van zijne stem vóór of tegen het akkoord, rekening te houden met den staat des boedels, zooals die ten gevolge van den afstand zal zijn, dan moet de afstand ook worden gedaan vóór den aanvang van de stemming. Een gebiedend voorschrift is hier noodzakelijk.

Artikel 838 al. 3 Wetboek van Koophandel bepaalt: »die afstand heeft geen gevolg indien het akkoord niet tot stand komt". De ondervinding heeft geleerd dat ook dit tot misbruiken aanleiding geeft. De bevoorrechte schuldeischer wordt er door in de gelegenheid gesteld om, zonder zijnerzijds eenige risico te loopen, de totstandkoming van een akkoord te verijdelen. Immers het staat hem vrij, afstand gedaan hebbende, ook tegen te stemmen. Twee middelen zijn er om hieraan een einde te maken. Men kan aan het doen van afstand de voorwaarde verbinden dat de schuldeischer vóór het akkoord zal stemmen, men kan ook bepalen dat de afstand in elk geval onherroepelijk zal zijn, dus ook als insolventie volgt. In het Ontwerp is het laatste als het meest rationeele middel gekozen.

Advies van den Raad van State.

Art. 143. Het is niet duidelijk waarom de redactie van art. 838 van het Wetboek van Koophandel »ten ware *of voor zooveel* zij afstand doen"

niet behouden mag blijven. De Regeering wijst op art. 132 [**132**] volgens 't welk bevoorrechte schuldeischers met behoud van hun recht van voorrang in bepaalde gevallen voor een deel hunner vordering als concurrente schuldeischers kunnen optreden. Men zou zeggen, dat in zoodanige gevallen afstand van het voorrecht voor een deel der vordering niemand kan hinderen. Naast art. 132 des ontwerps is, naar het voorkomt, de ongewijzigde redactie van art. 838 van het Wetboek van Koophandel zeer wel bestaanbaar.

Volgens de Regeering is het een voordeel dat de afstand van een miniem deel der vordering, alleen om den failliet aan eene akkoordmeerderheid te helpen, niet meer mogelijk zal zijn. Hiertegen valt op te merken, vooreerst dat ook krachtens art. 132 des ontwerps bevoorrechte schuldeischers in de bij dat artikel bedoelde gevallen tot het verkrijgen van eene akkoordmeerderheid zullen kunnen medewerken, en in de tweede plaats, dat afstand over een *miniem* deel der vordering niet zoo licht tot het verkrijgen van eene zoodanige meerderheid zal leiden, nu, volgens het ontwerp, tot het aannemen van een akkoord niet langer eene meerderheid van twee derde van het bedrag der niet bevoorrechte vorderingen (indien drie vierden der concurrente schuldeischers hunne toestemming geven), voldoende zal zijn, maar steeds eene meerderheid van drie vierde van het bedrag der niet bevoorrechte vorderingen vereischt wordt.

Ook het 2de lid van art. 143 des ontwerps is aan ernstige bedenking onderhevig. Dat de in het eerste lid bedoelde afstand de bevoorrechte schuldeischers bij aanneming van het akkoord tot concurrente schuldeischers maakt, vloeit uit de bepaling van het 1ste lid noodzakelijk voort.

Dat dit eveneens het geval zou zijn wanneer omgekeerd het akkoord *niet* tot stand komt is inderdaad zeer irrationeel. Ware er van een akkoord geen sprake geweest, dan zou er ook van afstand voor de geheele vordering of voor een deel daarvan geene aanleiding hebben bestaan. De onderstelling, dat afstand zou geschieden om het tot stand komen van het akkoord te verijdelen, is weinig in overeenstemming met de door de Regeering even te voren geuite vrees, dat men door afstand den failliet aan eene akkoordmeerderheid zou willen helpen. Ook hier geldt de opmerking, dat in de gevallen, bij art. 132 des ontwerps voorzien, een bevoorrechte schuldeischer met behoud van zijn recht van voorrang tot verwerping van het akkoord zal kunnen medewerken. Wat hiervan zij, er bestaat geen aannemelijke grond om af te wijken van de bepaling van art. 838, 3de lid, van het Wetboek van Koophandel, volgens welke de afstand geen gevolg heeft, indien het akkoord niet tot stand komt. Indien een akkoord wel aangeboden maar niet aangenomen is, vervalt alles wat ter beëindiging van het faillissement bij wijze van akkoord is verricht. Bestaande rechtsverhoudingen kunnen niet door iets, wat

---

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 143. Dat naast art. 132 [**132**] van het ontwerp, de ongewijzigde redactie van art. 838 Wetboek van Koophandel, voor zooveel betreft de woorden »ten ware of voor zooveel" zeer wel bestaanbaar is, kan geheel worden toegegeven. Het is intusschen, naar het oordeel van den ondergeteekende, niet de vraag of overneming van die woorden met eenige andere bepaling van het ontwerp vereenigbaar is, maar of zij wenschelijk is. De gronden die voor eene ontkennende beantwoording van die vraag pleiten, zijn in de Memorie van Toelichting uiteengezet en, naar den ondergeteekende voorkomt, door de beschouwingen van den Raad van State niet ontzenuwd. Immers het beroep op meergemeld art. 132 schijnt ten deze niet afdoende, omdat daar sprake is van de uitoefening der rechten den concurrenten schuldeischers toekomende voor zooverre

niet tot stand kwam, worden gewijzigd, maar behooren ook in het hier bedoelde geval te worden geëerbiedigd.

Aldus oordeelde ook de Fransche wetgever in art. 508 en de Belgische in art. 513 van den Code de Commerce, ook art. 834 Codice di Comm. Ital.

het voorrecht niet geldend gemaakt kan worden, hier van afstand, zij het ook voor een gedeelte van een voorrecht dat men bezit. En datzelfde geldt van het beroep op art. 145. Daardoor moge het misbruik dat men wenscht te keeren, zich minder krachtig doen gevoelen, opgeheven wordt het er niet door.

Afzonderlijk advies van de Staatsraden Jhr. Mr. de Jonge en Mr. de Vries Az.

Met 's Raads advies omtrent dit artikel kunnen ondergeteekenden zich niet vereenigen. Zij stemmen geheel in met hetgeen in de Memorie van Toelichting tot verdediging van dit artikel is aangevoerd.

Het zou inderdaad niet te verdedigen zijn, dat een hypothecair crediteur, wetende dat hij, medestemmende over het aangeboden akkoord, door het aanzienlijk bedrag zijner vordering de aanneming onmogelijk kan maken, het in zijne macht zou hebben door een afstand van zijne hypotheek, waaraan hij zelf door zijne tegenstemming alle gevolg ontneemt, en dus zonder eenige risico van zijn kant een akkoord kon doen verwerpen, dat wellicht anders zou zijn aangenomen, en dat toch hem als hypothecair schuldeischer niet kon benadeelen. En het laat zich zeer wel denken, dat hetzij verstoordheid op den failliet, hetzij zucht om een tegenstander van het akkoord te hulp te komen, een schuldeischer, wiens eigen vordering door hypotheek gedekt is en blijft, tot zulk eene handeling noopt.

Bij de bespreking van art. 143 heeft zich ook de vraag voorgedaan, wanneer of de afstand gedaan moet worden, waardoor hij, die van zijn voorrecht afstand doet, zich het recht van mede te stemmen over het akkoord verwerft? Neemt men in aanmerking dat het gevolg van dien afstand is, dat het goed, waarop het voorrecht gevestigd was, in de massa komt, het geheel bedrag der concurrente schuldvorderingen daarentegen met het bedrag der vordering, die bevoorrecht was, wordt vermeerderd, dat dus die afstand den staat des boedels verandert, dan is het duidelijk, dat de geprivilegieerde schuldeischer zich om-

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Met de wederlegging in het afzonderlijk advies van de Staatsraden Jhr. Mr. DE JONGE en Mr. DE VRIES Az. van de bedenkingen door den Raad van State geopperd tegen het tweede lid van het artikel, kan de ondergeteekende zich geheel vereenigen. Hij wenscht daaraan, naar aanleiding van 's Raads opmerkingen, nog het volgende toe te voegen. Waarom met de vrees dat de afstand door een bevoorrecht schuldeischer van zijn voorrecht over een minimum deel zijner vordering allicht zal geschieden alleen om den failliet aan eene akkoord-meerderheid te helpen, niet vereenigbaar is de onderstelling dat de bevoorrechte schuldeischer, wetende dat afstand van zijn voorrecht hem niet zal benadeelen als het akkoord niet wordt aangenomen, daarvan alleen zal afstand doen om ter benadeeling van den gefailleerde of ten believe van een medecrediteur, tegen het akkoord te stemmen, d. i. een daad verrichten die hem niet kan benadeelen, kan de ondergeteekende niet inzien. Te recht merkt de Raad van State op dat bestaande rechtsverhoudingen niet gewijzigd kunnen worden door iets wat niet tot stand komt, maar dit sluit de bevoegdheid des wetgevers niet uit om te bepalen dat, waar het iemand volkomen vrijstaat van eenig voorrecht

trent zijn voorgenomen afstand zoo tijdig verklaren moet, dat elk der concurrente schuldeischers met het oog op den staat des boedels, zooals die ten gevolge van den afstand wezen zal, zijne stem voor of tegen het akkoord kan bepalen. Het komt daarom den ondergeteekenden voor, dat de wet ten aanzien van het oogenblik, waarop zoodanige afstand gedaan moet worden om recht van medestemming te geven, het stilzwijgen niet mag bewaren. Nadat de stemming is aangevangen moet zeer zeker door zoodanigen afstand het recht van medestemming over het aangeboden akkoord niet kunnen worden verkregen.

al dan niet afstand te doen, de keuze van het eerste het voorrecht onherroepelijk zal doen teloor gaan. De wetgever behoort dit zelfs te doen, wanneer zulks kan strekken ter voorkoming van benadeeling van derden, immers ter voorkoming dat een wellicht aanbevelenswaardig akkoord, ten nadeele zoowel van den gefailleerde als van de concurrente crediteuren verworpen worde.

Met de beschouwingen in meergemeld afzonderlijk advies voorkomende omtrent het tijdstip waarop van het voorrecht afstand moet worden gedaan, vereenigt de ondergeteekende zich ten volle. Het wetsontwerp en de Memorie van Toelichting zijn dienovereenkomstig aangevuld.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 143. Volgens sommigen zou uit dit artikel voortvloeien, dat hij, die een recht van terughouding bezit, dat zou verliezen en als concurrent beschouwd worden. Door anderen werd deze opvatting bestreden. Men zou gaarne hieromtrent worden ingelicht. Overigens vergelijke men hierbij het aangeteekende naar aanleiding van artikel 153 [**153**].

Tweede lid. Voor het geval het akkoord niet mocht worden aangenomen zal insolventie volgen. Moet, vroeg men, de hypotheek dan geroijeerd worden? En zoo ja, op welke wijze komt men dan tot roijement? Wie draagt daarvoor zorg?

Schuldeischers, die een recht van terughouding hebben, zijn in dit artikel niet vermeld, daar zij geene »bevoorrechte schuldeischers" zijn; het Burgerlijk Wetboek kent hun geen voorrecht toe op de opbrengst der teruggehouden goederen.

Tweede lid. Omtrent het roijement van hypotheken wordt in de Zevende Afdeeling eene bepaling voorgedragen. [Zie op art. **188**].

G. O. art. 143 = **art. 143** der wet.

Artikel 144.

De gefailleerde is bevoegd tot toelichting en verdediging van het akkoord op te treden en het, staande de raadpleging, te wijzigen.

O. R. O. Art. 144 (144). De schuldenaar is bevoegd tot toelichting en verdediging van het akkoord op te treden.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 144. Uit de toelichting op art. 158 [**158**] blijkt, dat de gefailleerde bevoegd is het akkoord staande de raadpleging te wijzigen. Men meende, dat zulks uit het ontwerp zelf behoorde te blijken.

Aan het artikel wordt toegevoegd »en het staande de raadpleging te wijzigen".

[Zie ook op art. **8**, dl. I bl. 286].

G. O. art. 144 = **art. 144** der wet.

Artikel 145.

Tot het aannemen van het akkoord wordt vereischt de toestemming van twee derde der erkende en der voorwaardelijk toegelaten concurrente schuldeischers, welke drie vierde van het bedrag der niet bevoorrechte, door geen pand of hypotheek gedekte erkende en voorwaardelijk toegelaten schuldvorderingen vertegenwoordigen.

O. R. O. Art. 145 (145) = **art. 145** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 145. Van het alternatief van art. 841 Wetboek van Koophandel, $^2/_3$ van het aantal schuldeischers en $^3/_4$ van het bedrag der schuldvorderingen of $^3/_4$ van het aantal schuldeischers en $^2/_3$ van het bedrag der schuldvorderingen, is alleen het eerste behouden. Het laatste alternatief geeft te veel overwicht aan de kleine schuldeischers; immers de ondervinding leert dat de akkoorden met zeer gering dividend, die aan de orde van den dag zijn, gewoonlijk er doorgehaald worden met eene meerderheid van $^3/_4$ der personen en van slechts $^2/_3$ der vorderingen. Alle kleine schuldeischers, bijv. die wegens levering van huiselijke benoodigdheden, schuldeischers met pretenties van *f* 1.00 tot *f* 5.00 worden daartoe, meestal onder belofte van integrale betaling, in het veld gebracht, en zoo gaat het akkoord, ten spijt van het verzet dikwijls van de grootste schuldeischers, er door. Door steeds $^3/_4$ van het bedrag te vorderen, zal de grief van het al te gemakkelijk totstandkomen van akkoorden voor een goed deel worden weggenomen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Artt. 145 en 146. Volgens sommigen behoorden de bepalingen, de vereischten voor de aanneming van het akkoord betreffend, nog verscherpt te worden. Waarom, vroegen zij, niet overgenomen de vereischten, in art. 896 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering gesteld, waarbij tot de aanneming van het akkoord vereischt wordt de toestemming van vijf zesde der concurrente schuldeischers, vertegenwoordigende zeven achtste van het bedrag der niet voorrang hebbende schuldvorderingen? Men vergete niet, dat de minderheid tot het akkoord gedwon-

gen wordt en kwade praktijken niet tot de zeldzaamheden behooren.
Anderen achtten de bepalingen van het ontwerp ten deze scherp genoeg en meenden, dat het niet in het maatschappelijk belang zou wezen, ze nog bezwarender te maken. Het akkoord toch doet den gewonen loop van zaken spoediger hervatten en is in de meeste gevallen voordeeliger voor de schuldeischers, dan insolventie, terwijl zelden de insolvente failliet het later weder zoo ver brengt, dat hij aan zijne oude verplichtingen kan voldoen.

De gemaakte opmerkingen kunnen geene aanleiding geven tot wijziging der gestelde vereischten. Juist hier mag niet worden vergeten, dat het akkoord niet alleen is een beneficium voor den schuldenaar, maar ook eene instelling in het belang van de schuldeischers.

G. O. art. 145 = **art. 145** der wet.

Artikel 146.

Indien twee derde der ter vergadering verschenen schuldeischers, meer dan de helft van het gezamenlijk bedrag der schuldvorderingen, waarvoor stemrecht kan worden uitgeoefend, vertegenwoordigende, in het akkoord bewilligen, zal ten hoogste acht dagen later eene tweede stemming gehouden worden, zonder dat daartoe eene nadere oproeping vereischt wordt. Bij deze stemming is niemand gebonden aan zijne de eerste maal uitgebrachte stem.

O. R. O. Art. 146 (146). Indien twee derden der ter vergadering tegenwoordige schuldeischers, meer dan de helft van het gezamenlijk bedrag der schuldvorderingen, waarvoor stemrecht kan worden uitgeoefend, vertegenwoordigende, in het akkoord bewilligen, zal ten hoogste acht dagen later eene tweede stemming gehouden worden, zonder dat daartoe eene nadere oproeping vereischt wordt. Bij deze stemming is niemand gebonden aan zijne de eerste maal uitgebrachte stem.

Memorie van Toelichting.

Art. 146. In tegenstelling met de voorwaarden voor de *aanneming* van het akkoord, die in het voorgaande artikel verzwaard zijn, worden in dit artikel die voor het doen plaats hebben eener tweede stemming verlicht. Artikel 842 Wetboek van Koophandel toch vordert eene meerderheid van $^3/_4$ der opgekomen schuldeischers, vertegenwoordigende de helft der geverifiëerde schuldvorderingen, terwijl volgens het Ontwerp eene meerderheid van $^2/_3$ der verschenen schuldeischers, mits ook de helft van het geverifiëerde kapitaal vertegenwoordigende, voldoende zal zijn.
De wijziging houdt verband met het stelsel aangenomen in het vorige artikel, om meer gewicht te hechten aan het bedrag dat zich voor een akkoord verklaart dan aan het getal der voorstemmende schuldeischers. Aan het bedrag der vorderingen mag meerdere invloed worden toegekend, omdat het bedrag, dat ieder schuldeischer te vorderen heeft, diens belang aanwijst bij de liquidatie.

»Bij deze stemming is niemand gebonden aan zijne de eerste maal uitgebrachte stem". Door deze woorden wordt boven twijfel gesteld wat thans reeds rechtens is [1]).

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 146. Door sommigen werd het behoud van de tweede stemming, die thans in art. 842 Wetboek van Koophandel is toegelaten, wenschelijk geoordeeld, om het tot stand komen van een akkoord gemakkelijk te maken.

Bij velen ontmoette dit artikel echter ernstige bestrijding, Het ontwerp wil sluipakkoorden zooveel mogelijk tegengaan, en toch opent het hier den gefailleerde eene schoone gelegenheid, om door kunstmiddelen het in de eerste vorgadering niet-aangenomen akkoord in de tweede te doen aannemen. De Memorie van Toelichting verdedigt de bepaling niet nader. De bestrijders zouden daarom gaarne vernemen, wat voor behoud van het stelsel van art. 842 Wetboek van Koophandel pleit, en waarom de voorwaarden voor het houden eener tweede stemming zelfs nog verlicht zijn. Aan den gefailleerde en aan de schuldeischers moet de noodige tijd worden gelaten, aan den eenen kant om het akkoord voor te stellen, aan den anderen kant om over het akkoord te raadplegen; is de tijd daartoe in het ontwerp te kort berekend, dan is verlenging raadzaam, maar in twee achtereenvolgende vergaderingen stemming toelaten werd niet in overeenstemming geacht met eene goede akkoordregeling.

Is het de bedoeling, dat ook in de tweede vergadering de gefailleerde bevoegd zal zijn, »het akkoord te wijzigen en te verbeteren"? De Memorie van Toelichting is op dit punt niet duidelijk; men maakte echter op uit de woorden: »raadpleging en beslissing" in art. 141 [**141**] en »stemming" in art. 146, dat raadpleging in de tweede vergadering buitengesloten zou zijn.

Hier wordt gesproken van »tegenwoordige", in art. 148 [**148**] van »aanwezige" schuldeischers. In beide gevallen zou men liever willen lezen: »verschenen" schuldeischers, waaronder dan overeenkomstig art. 118 [**118**] te verstaan zijn de schuldeischers, die in persoon of bij gevolmachtigde verschenen zijn.

Het feit, dat de in het artikel aangegeven groote meerderheid zich vóór het akkoord verklaart, toont aan, dat dit bij de schuldeischers sympathie vindt en door die meerderheid in haar belang wordt geacht. In zoodanig geval is het toch raadzaam, zich nader te verzekeren, of niet eene onvoldoende opkomst der schuldeischers oorzaak is, dat de door art. 145 [**145**] vereischte meerderheid niet werd bereikt. Men bedenke, dat, wie wegblijft, daardoor per se wordt gerekend, tot de tegenstemmers te behooren. De nieuwe stemming, door art. 146 toegelaten, geeft den schuldeischers gelegenheid, trouwer op te komen en nader duidelijk hunne meening uit te spreken. Kwade praktijken, sluipakkoorden zijn in dien tusschentijd wel is waar mogelijk; deze zijn echter nooit geheel te voorkomen; maar het ontwerp voorkomt reeds veel, door slechts een uitstel van ten hoogste *acht* dagen toe te staan en vooral door verificatie van schuldvorderingen op de akkoordvergaderingen niet toe te laten. En om in sommige gevallen een mogelijk kwaad van de zijde des schuldenaars te keeren, mag men toch niet de behartiging van groote belangen der schuld-

---

[1]) DE GEER, noot 1 op HOLTIUS, bl. 408; DIEPHUIS, t. a. p., bl. 312. Verg. art. 509 Code de Comm. fr. (1838); 515 Code de Comm. belg. (1851).

eischers, welke in andere gevallen daarmede kunnen gemoeid zijn, uit het oog verliezen.

Waarom de voorwaarden lichter zijn, dan in art. 842 Wetboek van Koophandel, is in de Memorie van Toelichting ad art. uiteengezet.

Art. 146 laat uitsluitend *stemming* over het akkoord toe; de debatten zijn op de eerste vergadering gesloten en het artikel laat niet toe, ze te heropenen of het akkoord te wijzigen.

»Tegenwoordige" is hier en in art. 148 [**148**] »aanwezige" veranderd in »verschenen".

[Zie ook op art. **145**].

G. O. art. 146 = **art. 146** der wet.

Artikel 147.

Latere veranderingen, in het getal der schuldeischers of in het bedrag der vorderingen, hebben geen invloed op de geldigheid van de aanneming of verwerping van het akkoord.

O. R. O. Art. 147 (147) = **art. 147** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 147. Eene bepaling aan het Ital. Hwb. (artikel 833 al. 2) ontleend, waarvan de billijkheid geen betoog behoeft. Het tegendeel zou elk akkoord op losse schroeven stellen en de grootste onzekerheid in het leven roepen. Eene uitdrukkelijke wetsbepaling is gewenscht om elken twijfel op dit punt uit te sluiten, en eene voor de hand liggende chicane den pas af te snijden. Art. 833, al. 2 van het Ital. Hwb. beperkt de bepaling tot wijziging in het getal der schuldeischers en in het bedrag der vorderingen ten gevolge van de beslissing der renvooi-processen. Dit verdient geen navolging, omdat ook de uitwijzing van het recht van voorwaardelijke schuldeischers (artt. 129 en 130) of van borgen (art. 135 al. 2) wijziging in dit getal en bedrag kan teweegbrengen. Art. 147 is dus algemeen gesteld.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 147. Men vroeg, of hier alleen bedoeld zijn die veranderingen, welke na de stemming van art. 146 [**146**] hebben plaats gehad. Hierop werd geantwoord, dat uit de laatste woorden van het artikel duidelijk blijkt, dat er alleen sprake is van wijzigingen, die na de aanneming of verwerping plaats grijpen.

Het antwoord, op de opmerking gegeven, is juist.

G. O. art. 147 = **art. 147** der wet.

Artikel 148.

Het proces-verbaal der vergadering vermeldt den inhoud van het akkoord, de namen der verschenen stemgerechtigde schuld-

eischers, de door ieder hunner uitgebrachte stem, den uitslag der stemming en al wat verder op de vergadering is voorgevallen. Het wordt na voorlezing onderteekend door den rechter-commissaris en den griffier.

Gedurende acht dagen kan een ieder ter griffie kostelooze inzage van het proces-verbaal verkrijgen.

O. R. O. Art. 148 (148). Het proces-verbaal der vergadering vermeldt den inhoud van het akkoord, de namen der aanwezige stemgerechtigde schuldeischers, de door ieder hunner uitgebrachte stem, alsmede den uitslag der stemming. Het wordt na voorlezing onderteekend door den rechter-commissaris en den griffier.

Memorie van Toelichting.

Art. 148. Het proces-verbaal der vergadering behoort te bevatten het officieele relaas van hetgeen er op de vergadering is voorgevallen. Als zoodanig moeten er in vermeld worden de inhoud van het akkoord, dat aangeboden wordt, en de geheele loop der beraadslaging en stemming. Het is wenschelijk dit explicite in de wet uit te drukken, daar het althans aan de voornaamste rechtbanken gewoonte is zich er toe te bepalen in het proces-verbaal der vergadering, waarin het akkoord wordt aangeboden, alleen den zeer summieren inhoud (bedrag der aangeboden percenten) op te nemen, en later in dat der akkoord-vergadering uitsluitend den uitslag der gehouden stemming aan te teekenen. Het eenige eenigszins volledige bewijsstuk van hetgeen er met het akkoord is voorgevallen is tegenwoordig de door de schuldeischers onderteekende oorkonde van het akkoord, een niet-authentieke akte die somtijds afwijkt van hetgeen ter vergadering geschied is. Die afwijking is mogelijk, omdat het voorschrift van artikel 843 Wetboek van Koophandel: onderteekening van het akkoord staande de vergadering, niet altijd wordt nageleefd, zoodat de gemachtigde des gefailleerden na afloop der vergadering wel eens eenige dagen noodig heeft om het akkoord zoogenaamd in orde te maken, d. w. z. de handteekeningen der verschillende vóórstemmers te verzamelen. Aan dien ongeregelden toestand wordt door artikel 148 Ontwerp een einde gemaakt; naast het proces-verbaal, ingericht op de hier aangegeven wijze, is onderteekening van het akkoord geheel onnoodig; het proces-verbaal bewijst, wie in persoon en wie bij gemachtigde vóór of tegenstemden.

Advies van den Raad van State.

Art. 148. In de Memorie van Toelichting wordt gezegd dat naast het proces-verbaal, ingericht op de hier aangegeven wijze, de onderteekening van het akkoord door de schuldeischers, in art. 843 van het Wetboek van Koophandel voorgeschreven, geheel overbodig is, weshalve dit voorschrift niet in het ontwerp is overgenomen. Ofschoon de Raad van State kan toegeven, dat aan de bestaande regeling *dit* bezwaar is verbonden, dat zij niet altijd behoorlijk kan worden nageleefd, omdat de schuldeischers zich vaak reeds verwijderd hebben vóórdat het oogenblik daar is, dat het akkoord door hen moet geteekend worden, waardoor in plaats van »dadelijk na deszelfs aanneming", de onderteekening van het akkoord dikwerf eerst later plaats heeft, — zoo kan hij toch niet verhelen, dat het hem niet recht duidelijk is, hoe een stuk, dat niet door partijen is

onderteekend, als bewijsmiddel kan dienen, bijaldien de schuldenaar in rechte moet worden aangesproken tot nakoming van den inhoud des akkoords. Is het de bedoeling, dat het proces-verbaal, waarvan in dit artikel gesproken wordt, bewijskracht zal hebben, dan behoort uitdrukkelijk te worden voorgeschreven, dat het op de vergadering voorgelezen en door den rechter-commissaris, den griffier en den curator worde onderteekend.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 148. Het artikel is naar aanleiding van de opmerking van den Raad van State aangevuld. Waarom onderteekening door den curator den ondergeteekende niet noodig toeschijnt, is reeds boven ad art. 120 [**121**, hiervóór bl. 98] uiteengezet.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 148. Deze bepaling, zoo werd opgemerkt, houdt geen verband met de Memorie van Toelichting, die vordert, dat ook de geheele loop der beraadslaging in het proces-verbaal worde opgenomen. Meer bepaaldelijk wees men er op, dat het noodzakelijk was, dat de in art. 143 [**143**] bedoelde afstand in het proces-verbaal werd opgenomen.

Aan het artikel zal moeten worden toegevoegd, dat van het proces-verbaal kostelooze inzage aan een ieder ter griffie zal worden verleend. In verband met het recht, om verbetering van dat proces-verbaal te vragen, in het volgend artikel opgenomen, mag eene dergelijke bepaling niet ontbreken.

Naar aanleiding van de gemaakte opmerking is de eerste zinsnede van het artikel als volgt gewijzigd:

»Het proces-verbaal enz. . . . . uitgebrachte stem, den uitslag der stemming en al wat verder op de vergadering is voorgevallen".

Voorts is aan het artikel toegevoegd een nieuwe zin, luidende:

»Gedurende acht dagen kan een ieder ter griffie kostelooze inzage van het proces-verbaal verkrijgen."

[Zie ook het Verslag op art. **146**].

G. O. artt. 148 = **artt. 148** der wet.

Artikel 149.

Zoowel de schuldeischers, die vóór gestemd hebben, als de gefailleerde, kunnen gedurende acht dagen na afloop der vergadering aan de rechtbank verbetering van het proces-verbaal verzoeken, indien uit de stukken zelve blijkt dat het akkoord door den rechter-commissaris ten onrechte als verworpen is beschouwd.

O. R. O. Art. 149 (149). Zoowel de schuldeischers, die vóór gestemd hebben, als de schuldenaar, kunnen gedurende acht dagen na afloop der vergadering aan de rechtbank verbetering van het proces-verbaal verzoeken, indien uit de stukken zelve blijkt dat het akkoord door den rechter-commissaris ten onrechte als verworpen is beschouwd.

Memorie van Toelichting.

Art. 149. De akkoord-vergadering geeft tot geen enkele beslissing aanleiding, die vatbaar is voor hooger beroep. Het proces-verbaal bevat geen beschikkingen maar constateert slechts wat er geschiedt, wat ten overstaan van den rechter-commissaris wordt verhandeld; deze beslist niet dat het akkoord verworpen of aangenomen is, maar constateert bloot dat de door de wet gevorderde meerderheid al of niet aanwezig is. Van appèl kan dus, ook bij verwerping van het akkoord, evenmin sprake zijn als van appèl van eene notariëele akte. Toch bestaat de mogelijkheid dat eene vergissing plaats heeft en dat dientengevolge door den rechter-commissaris de uitslag niet juist wordt geconstateerd, bijv. er is eene fout gemaakt in de optelling, het bedrag eener vordering, dat uit het proces-verbaal der verificatie-vergadering kan worden gekend, is niet juist overgenomen en dergelijke. Heeft deze fout aanleiding gegeven om ten onrechte het bestaan der door de wet gevorderde meerderheid aan te nemen, dan bestaat er voor de schuldeischers gelegenheid genoeg om daarop te wijzen bij de behandeling van het akkoord door de rechtbank, terwijl het ook zonder dat aan de rechtbank zal blijken bij een behoorlijk onderzoek der stukken. Is daarentegen, bijv. ten gevolge eener foutieve berekening, het akkoord verworpen verklaard, dan zouden de gefailleerde en de schuldeischers de gelegenheid missen, verbetering dier verklaring te verkrijgen en zoo tot constateering van den werkelijken uitslag te komen, indien daarin door artikel 149 niet werd voorzien. Het artikel geeft hun gedurende 8 dagen de bevoegdheid zich tot de rechtbank te wenden met verzoek de begane fout te herstellen. Aan de bewijskracht van het proces-verbaal der vergadering, waardoor op authentieke wijze wordt geconstateerd, wat aldaar is voorgevallen, wordt door deze bepaling in geenen deele te kort gedaan. De woorden »uit de stukken zelve blijkt" beperken de toepassing van het artikel tot die gevallen, waarin de stukken met zich zelve in strijd zijn, die stukken dus zelve aantoonen, dat er eene fout in schuilt.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 149. Zal de schuldeischer, die vermeent, dat ten onrechte is opgenomen, dat hij den in art. 143 [**143**] bedoelden afstand heeft gedaan, niet daarom tegen het proces-verbaal mogen opkomen?

Als authentieke akte zal het proces-verbaal bewijzen, wat ter vergadering is voorgevallen, dus ook, welke schuldeischers afstand van voorrang hebben gedaan; betichting van valschheid zal even als bij iedere andere authentieke akte de weg zijn om er tegen op te komen. In art. 149 betreft het echter niet een geconstateerd feit, maar eene conclusie, die foutief kan zijn gemaakt en waartegen uit dien hoofde kan worden opgekomen.

[Zie ook op art. **8**, dl. I bl. 286].

G. O. art. 149 = **art. 149** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Indien uit de stukken zelve blijkt, dat het akkoord door den rechter-commissaris ten onrechte als ver-

Antwoord der Regeering.

Heeft de schrijffout of vergissing geen invloed op den uitslag, dan is zij onverschillig. Had zij ten gevolge,

worpen is beschouwd kan aan de rechtbank verbetering van het proces-verbaal verzocht worden; maar wat, in het geval dat in het proces-verbaal eene schrijffout heeft plaats gehad of eene vergissing in de aanteekening van eene stem? Is die fout dan onherstelbaar?

dat het akkoord verkeerdelijk als aangenomen was beschouwd, dan zal de rechtbank de homologatie weigeren. Was de gevolgtrekking, dat het akkoord verworpen was, dan wijst art. 149 den weg aan. Blijkt de fout of vergissing *niet* uit de stukken, dan staat het geval gelijk met ieder ander, dat er in eene authentieke akte iets onjuist wordt gerelateerd. Daaraan zal dan niet te doen zijn, tenzij er grond is tot betichting van valschheid.

Artikel 150.

Indien het akkoord is aangenomen, bepaalt de rechter-commissaris vóór het sluiten der vergadering de terechtzitting, waarop de rechtbank de homologatie zal behandelen.

Bij toepassing van artikel 149 geschiedt de bepaling der terechtzitting door de rechtbank in hare beschikking. Van deze beschikking geeft de curator aan de schuldeischers schriftelijk kennis.

De terechtzitting zal gehouden worden ten minste acht en ten hoogste veertien dagen na de stemming over het akkoord of, bij toepassing van artikel 149, na de beschikking van de rechtbank.

O. R. O. Art. 150 (150). Indien het akkoord is aangenomen, bepaalt de rechter-commissaris vóór het sluiten der vergadering de terechtzitting, waarop de rechtbank de homologatie zal behandelen.

Bij toepassing van artikel 149 geschiedt de bepaling der terechtzitting door de rechtbank in hare beschikking.

Van deze beschikking geeft de curator aan de schuldeischers schriftelijk kennis. De terechtzitting zal gehouden worden ten minste acht en ten hoogste veertien dagen na de stemming over het akkoord of, bij toepassing van artikel 149, na de beschikking van de rechtbank.

Memorie van Toelichting.

Artt. 150—156. Uit de regeling van de artikelen 845—847 Wetboek van Koophandel blijkt niet duidelijk of al dan niet een gewoon proces bedoeld is. De meeningen der schrijvers loopen daaromtrent uiteen [1]). In de practijk houdt men zich aan de regelen van het gewone proces, omdat de wet niet met zekerheid aanwijst hoe er anders geprocedeerd zou moeten worden [2]). Zonder deze jurisprudentie onjuist te noemen,

[1]) Verg. HOLTIUS, bl. 413 vlg; DIEPHUIS, bl. 317; KIST, bl. 162 vlg.; OYENS, bl. 294 vlg.; LAGERWEY, t. a p., bl. 109 vlg.

[2]) Verg. rb. Amsterdam, 25 Jan. 1882, *Rechtsgel. Bijbl.* 1882, B, bl. 221.

mag toch verklaard worden dat hetgeen zij aanneemt zeer zeker niet was bedoeld door den wetgever van 1838. Deze was overtuigd van de wenschelijkheid eener spoedige rechtspraak in faillissementszaken, en meende daarvoor gezorgd te hebben. Bij de toepassing der wet is echter gebleken dat die zorg geheel onvoldoende was. Het is toch voorgekomen, dat »eerst zes jaren na de faillietverklaring uitspraak werd gedaan over het appèl van een vonnis van homologatie, terwijl ook andere vonnissen op een verzet dikwijls langer dan een jaar na de aanneming van het akkoord gewezen worden". Tal van voorbeelden kunnen de juistheid staven dezer opmerking [1]). Dergelijke toestand is onhoudbaar. De liquidatie van een boedel moet niet jaren opgehouden kunnen worden door eene procedure over de vraag, of zij op gerechtelijke dan wel op minnelijke wijze zal plaats hebben. Zoowel de schuldeischers als de gefailleerde ondervinden daarvan niets dan nadeel.

Bij de vaststelling van de artikelen 150—156 Ontwerp is dit alles in het oog gehouden. Van de daarin voorgestelde procedure mag verwacht worden dat zij zal voldoen aan alle eischen van prompte, goedkoope en zekere justitie, die men redelijkerwijze kan stellen. Het geheele geding van den dag af van stemming over het akkoord tot en met de beslissing in cassatie zal, de maxima van alle termijnen genomen, altijd in ongeveer drie maanden afgeloopen zijn, en kan binnen één maand beëindigd worden; terwijl de omslachtige formaliteit van het verzet geheel komt te vervallen.

Advies van den Raad van State.

Art. 150, *eerste lid.* De terechtzitting, *waarop de rechtbank zal beslissen*, kan de rechter-commissaris kwalijk bepalen. Wanneer de rechtbank die beslissing nemen zal, staat te harer beslissing. Daarom ware het beter om hier te lezen: »de terechtzitting, waarop hij het akkoord aan de rechtbank ter homologatie zal aanbieden". Verder kan de rechter-commissaris niet gaan.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 150, *eerste lid.* De door den Raad van State geopperde bedenking is juist. Zij heeft tot wijziging van de redactie geleid.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

[IV. *Onvolledigheid van het ontwerp*]. Vruchteloos zocht men naar de processueele regelen, ... hoe de behandeling van de homologatie van het akkoord (art. 150) . . . . moet geschieden.

Dringend noodig scheen het, genoemd onderwerp bij dit ontwerp te regelen; immers werd door velen de vrees uitgesproken, dat, wanneer hier alles werd overgelaten aan de practijk en de gewoonte van iedere rechtbank afzonderlijk, dan lang niet altijd de eenvoudigste en goedkoopste weg zoude worden aangewezen en daardoor voor een goed deel de vruchten zouden teloorgaan, die men met de tegenwoordige herziening

[1]) De aangehaalde zinsnede is van Mr. LAGERWEY, Diss., t. a. p, bl. 118. Het geval waarop gedoeld wordt is te vinden in *Rechtsgel. Bijbl*, dl. X. bl. 171. Ten bewijze van het in den tekst gezegde strekke verder: bij arrest van het Hof te Amsterdam, 19 Jan. 1883 (*P. v. J.* 1883, n°. 12*) werd een accoord gehomologeerd omtrent een jaar na de insolventverklaring door de rechtbank; bij vonnis van de rb. te Haarlem, dd. 20 Mei 1884 (*P. v. J.* 1884, n°. 31*) op het gedane verzet een akkoord gehomologeerd, dat 25 Juli 1883 (dus *tien* maanden bevorens) was aangenomen; bij vonnis van de rb. te Rotterdam, dd. 28 Febr. 1885, *W.* n°. 5150, een akkoord gehomologeerd *drie* maanden na de raadpleging.

bedoelde, namelijk eene eenvoudige en goedkoope behandeling der faillissementsprocedure te bevorderen. Ook om eene meer uniforme behandeling der faillissementen in de hand te werken schenen meerdere voorschriften hier wenschelijk.

Hoe de behandeling van de homologatie moet geschieden wordt duidelijk, nauwkeurig en uitvoerig aangegeven in de artt. 150—153 van het ontwerp.

Art. 150. Dit artikel is niet zeer duidelijk geredigeerd. Naar aanleiding van de opmerking van den Raad van State werd het gewijzigd, maar, ofschoon de Regeering het geopperde bezwaar toegaf, zal ook nu nog de rechter-commissaris bepalen den dag, waarop de rechtbank de homologatie zal behandelen. In allen gevalle behoort de tweede zinsnede van het derde lid een nieuw lid uit te maken, terwijl het tweede lid moet aangevuld worden met de eerste zinsnede van het derde. Dan toch blijkt duidelijker, dan thans, dat de eerste bepaling bij toepassing van art. 149 [**149**] vervalt.

De bedenking van den Raad van State was gericht tegen het voorschrift, dat de rechter-commissaris de terechtzitting zou bepalen, waarop de rechtbank *zal beslissen.* Aan deze bedenking was tegemoet gekomen door de wijziging van het eerste lid.

Er kan geen bezwaar bestaan, dat de rechter-commissaris den dag bepaalt, waarop de rechtbank de homologatie zal *behandelen.*

De eerste zinsnede van het derde lid is toegevoegd aan het tweede lid.

G. O. art. 150 = **art. 150** der wet.

Artikel 151.

Gedurende dien tijd kunnen de schuldeischers aan den rechter-commissaris schriftelijk de redenen opgeven, waarom zij weigering der homologatie wenschelijk achten.

O. R. O. Art. 151 (151) = **art. 151** der wet.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art **150**].

G. O. art. 151 = **art. 151** der wet.

Artikel 152.

Op den bepaalden dag wordt ter openbare terechtzitting door den rechter-commissaris een schriftelijk rapport uitgebracht, en kan ieder der schuldeischers in persoon of bij gemachtigde de gronden uiteenzetten, waarop hij de homologatie wenscht of haar bestrijdt.

De gefailleerde is mede bevoegd, tot verdediging zijner belangen op te treden.

O. R. O. Art. 152 (152). Op den bepaalden dag wordt ter openbare terechtzitting door den rechter-commissaris een schriftelijk rapport uitgebracht, en kan ieder der schuldeischers in persoon of bij gemachtigde de gronden uiteenzetten, waarop hij de homologatie wenscht of haar bestrijdt.

Artikel 144 is hier toepasselijk.

Memorie van Toelichting.

Art. 152. De procedure is vormloos: geschreven, door procureurs genomen, conclusies komen niet te pas. Ieder schuldeischer kan in persoon mondeling zijne grieven of zijne meening over het akkoord uiteenzetten. Hij kan zich ook laten vertegenwoordigen, door een procureur of een ander, terwijl schriftelijke formuleering van hetgeen hij in het midden heeft te brengen niet is uitgesloten.

[Zie voorts op art. **150**].

Advies van den Raad van State.

Art. 152. Terwijl in dit artikel aan de schuldeischers gelegenheid gegeven wordt om het akkoord te verdedigen of te bestrijden, schijnt hier aan den gefailleerde — naar het geldende recht »bevoegd om ter verdediging of toelichting van het akkoord op te treden (art. 846, alin. 3, van het Wetboek van Koophandel) — niet te zijn geacht. Ook hem behoort gelegenheid te worden gegeven om zijne belangen te bepleiten, en waar het akkoord bestrijding vindt, moet hij het op de terechtzitting kunnen verdedigen, en dient als het noodig is, hem voor die verdediging een uitstel verleend te kunnen worden.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 152. Niet zonder grond zou kunnen worden beweerd dat des schuldenaars bevoegdheid om ter openbare terechtzitting het akkoord toe te lichten en te verdedigen, uit art. 144 [**144**] voortvloeit. Om allen twijfel uit te sluiten is thans aan het artikel een nieuw lid toegevoegd. Dat den gefailleerde, met inachtneming van het bij art. 153 [**153**] al. 1 bepaalde, door de rechtbank voor zijne verdediging uitstel kan worden verleend, spreekt vanzelf en behoeft dus niet bepaald te worden.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 152. *Eerste lid.* Het schriftelijk rapport van den rechter-commissaris werd door één lid niet noodig geacht.

Hier wordt gesproken van »bij gemachtigde", in art. 118 [**118**] van »bij schriftelijk gevolmachtigde".

Tweede lid. Beter dan eene wijziging ware het, eene zoo korte bepaling te dezer plaatse te herhalen.

Een schriftelijk rapport heeft zijn nut; het dwingt meer, zich rekenschap te geven van de zaak, dan eene mondelinge voordracht.

De volmacht kan mondeling worden gegeven ten overstaan van den rechter, indien de schuldeischer en zijn gemachtigde beide verschijnen. Ook in art. 118 is het vereischte van een schriftelijke volmacht vervallen.

In plaats van het tweede lid wordt gelezen:

»De schuldenaar is mede bevoegd tot verdediging zijner belangen op te treden".

[Zie ook op art. 8, dl. I bl. 286].

G. O. art. 152: Op den bepaalden dag wordt ter openbare terechtzitting door den rechter-commissaris een schriftelijk rapport uitgebracht, en kan ieder der schuldeischers in persoon of bij gevolmachtigde de gronden uiteenzetten, waarop hij de homologatie wenscht of haar bestrijdt.

De gefailleerde is mede bevoegd, tot verdediging zijner belangen op te treden.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(25 April 1893.)

De heer HARTOGH, *Lid der Commissie van Voorbereiding:* Eene kleine opmerking slechts. De Regeering heeft, in overeenstemming met de Commissie van Voorbereiding, getracht in het wetsontwerp zooveel mogelijk overal dezelfde terminologie voor hetzelfde begrip aan te nemen.

Intusschen is ons gebleken dat de woorden „gemachtigde" en „gevolmachtigde", nog promiscue in verschillende artikelen voorkomen, zoo in art. 6 [6], dat reeds is aangenomen, waar gesproken wordt van „gemachtigde", terwijl men wederom in andere artikelen aantreft het woord „gevolmachtigde."

Ik meen, dat het woord „gemachtigde" wel de voorkeur verdient, dat het beter Hollandsch is. Indien de Minister het dus met mij eens mocht zijn, zou ik hem wel in overweging willen geven in dit artikel het woord „gevolmachtigde" te wijzigen in „gemachtigde", terwijl dan later, bij de tweede lezing, overal waar noodig diezelfde wijziging zal kunnen aangebracht worden.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Het doet mij groot genoegen, dat de Commissie op deze redactievraag terugkomt en ik verklaar mij gaarne bereid er toe mede te werken om, en wel juist in den door de Commissie bedoelden zin, overal in de wet ten dezen dezelfde uitdrukking te gebruiken.

Ten gevolge hiervan wijzig ik hier het woord „gevolmachtigde" in „gemachtigde", terwijl ik mij voorbehoud om bij de tweede lezing dezelfde wijziging, waar noodig, in andere artikelen voor te stellen.

Artikel 153.

Op denzelfden dag, of anders zoo spoedig mogelijk, geeft de rechtbank hare met redenen omkleede beschikking.

Zij zal de homologatie weigeren:

1°. indien de baten des boedels met inbegrip van de zaken, waarop recht van terughouding wordt uitgeoefend, de som, bij het akkoord bedongen, aanmerkelijk te boven gaan;

2°. indien de nakoming van het akkoord niet voldoende is gewaarborgd;

3°. indien het akkoord door bedrog, door begunstiging van

een of meer schuldeischers of met behulp van andere oneerlijke middelen is tot stand gekomen, onverschillig of de gefailleerde dan wel een ander daartoe heeft medegewerkt.

Zij kan ook op andere gronden en ook ambtshalve de homologatie weigeren.

O. R. O. Art. 153 (153). Op denzelfden dag, of uiterlijk acht dagen daarna geeft de rechtbank hare beschikking.

Zij zal de homologatie weigeren:

1°. indien haar blijkt, dat de baten des boedels met inbegrip van de zaken, waarop recht van terughouding wordt uitgeoefend, de som, bij het akkoord bedongen, aanmerkelijk te boven gaan;

2°. indien de nakoming van het akkoord niet voldoende is gewaarborgd;

3°. indien het akkoord door bedrog, door begunstiging van een of meer schuldeischers of met behulp van andere oneerlijke middelen is tot stand gekomen, onverschillig of de gefailleerde dan wel een ander daartoe heeft medegewerkt.

Zij kan ook op andere gronden en ook ambtshalve de homologatie weigeren.

Memorie van Toelichting.

Art. 153. In 1872 schreef Mr. HINGST: »Vergis ik mij niet, zoo heeft de afwezigheid van bepalingen, wanneer de homologatie mag worden geweigerd tot de jurisprudentie geleid, dat die homologatie bijna niet werd geweigerd. De statistiek wijst dit laatste uit" [1]). Die woorden zijn ook thans nog volkomen juist, en in allen deele door de ervaring van latere jaren bevestigd geworden [2]). »Dat de baten des boedels aanmerkelijk te boven gaan de som bij het akkoord bedongen", in artikel 845 Wetboek van Koophandel als voorbeeld van een grond van verzet tegen de homologatie genoemd, is feitelijk, behoudens hoogst zeldzame uitzondering, de eenige grond geworden, waarop de homologatie wordt geweigerd. De rechtbank te Haarlem besliste 20 Mei 1884 (*P. v. J.* 1884, n°. 31*), dat de omstandigheid, dat de waarborg voor de uitbetaling der aangeboden percenten ontbreekt, geen grond oplevert, om de homologatie van een akkoord te weigeren, omdat de schuldeischers vrij zijn op dien grond het akkoord af te stemmen [3]). De rechtbank te Rotterdam achtte, 28

---

[1]) Mr. HINGST, *Waarborgen bij akkoorden in faillissementen*, in *N. Bijdr.* 1872, bl. 318.

[2]) Blijkens de gerechtelijke statistiek werd in 1875 op 140 aangenomen akkoorden slechts van 4 de homologatie geweigerd; in 1876 op 137 van 1; in 1877 op 181 van 1; in 1878 op 204 van 8; in 1879 op 199 van 8; in 1880 op 171 van 6; in 1881 op 206 van 6; in 1882 op 223 van 4; in 1883 op 240 van 1; in 1884 op 281 van 2; in 1885 op 342 van 7; in 1886 op 391 van 7; in 1887 op 363 van 4 en in 1888 op 388 van 3.

[3]) In denzelfden geest Hof Groningen, 5 Sept. 1871, *W.* n°. 3405, en rb. Maastricht 1 Mei 1890, *W.* n°. 5898. Zie voorts vonnis Amsterdam, 21 Febr. 1890, *P. v. J.* 1890, n°. 52, dat een merkwaardig bewijs oplevert voor de stelling dat zelfs de minst

Februari 1885 (*R. Bijdr. en Bijbl*, I, afd. D, bl. 197), bewezen kwade trouw (poging tot omkooping) van den gefailleerde geen grond tot weigering der homologatie, als het akkoord voor de schuldeischers vermoedelijk voordeeliger is dan eene insolventie. De rechtbank te Alkmaar overwoog, 15 October 1885 (*W.* n°. 5302), dat het bewezen feit dat aan eenige schuldeischers meer voordeelen waren toegekend of beloofd, dan de bij het akkoord aangeboden percenten (sluipakkoord), alsook bewezen kwade trouw van den gefailleerde (blijkende uit een door den curator ingestelde actio Pauliana) geen redenen zijn om homologatie van een akkoord te weigeren [1]). Een dergelijke, de zedelijkheid verslappende, jurisprudentie wijst op de noodzakelijkheid om in de wet de gevallen te noemen, waarin de homologatie geweigerd *moet* worden [2]). Daartoe bestaat trouwens te gereeder aanleiding, daar het notoir is, dat in de meeste faillissementen ten behoeve van de aanneming van het akkoord de praktijk van sluipakkoorden wordt te baat genomen, en met name de kleinere schuldeischers door belofte van integrale betaling, althans van meerdere percenten, tot toetreding worden bewogen. De wet verbiede dus onvoorwaardelijk de homologatie van een akkoord, waardoor de schuldeischers benadeeld worden, dat de noodige waarborgen voor de richtige nakoming mist (akkoorden op het papier), of waarvan blijkt dat het met behulp van sluip-overeenkomsten is tot stand gekomen. Het laatste »onverschillig of de gefailleerde dan wel een ander" daartoe heeft medegewerkt. Immers al is de gefailleerde onschuldig aan het gebruik der oneerlijke middelen, dit neemt niet weg dat het akkoord door die middelen tot stand gekomen, de meerderheid vervalscht, het recht der schuldeischers derhalve geschonden is, en hierop alleen komt het aan bij de vraag of de homologatie van een akkoord geweigerd moet worden [3]).

De Konkursordnung is reeds in deze richting voorgegaan, men zie § 173.

»Met inbegrip van de zaken, waarop recht van terughouding wordt uitgeoefend". Deze woorden zijn sub n°. 1 opgenomen, ten einde duidelijk te doen uitkomen dat de vorderingen, waarvoor recht van terughouding kan worden uitgeoefend, aan het akkoord onderworpen zijn. Misschien zou artikel 60 [**60**] waarin bepaald wordt dat het recht van terughouding niet verloren gaat door het faillissement van den schuldenaar, daaraan kunnen doen twijfelen. Daar echter het recht van terughouding geen voorrang geeft, staat de vordering door dit recht verzekerd ten aanzien van het akkoord, dat het vorderingsrecht zelve aantast, op eene lijn met alle andere concurrente schuldvorderingen. De goederen, waarop het recht wordt uitgeoefend, maken deel uit van den gemeenschappelijken boedel. Vergelijk de toelichting op artikel 60 [**60**, dl. I bl. 479].

[Zie ook op art. **150**].

---

aanbevelenswaardige akkoorden worden gehomologeerd. Anders rb. Breda, 1 Febr. 1848, *W.* n°. 904; Hof 's Bosch, 5 Aug. 1890, *W.* n°. 5922, beslissende dat gemis van allen waarborg voor de uitbetaling der beloofde procenten voldoenden grond oplevert om de homologatie van het akkoord te weigeren; OYENS bl. 273.

[1]) Het laatste vonnis wordt ook medegedeeld door Mr. B. J. POLENAAR, in *Themis* 1886, bl. 89.

[2]) Verg. LAGERWEY, t. a. p., bl. 124. Zie over ambtshalve weigering der homologatie Mr. HINGST, in *N. Bijdr.* 1872, t. a. p., en OYENS, bl. 272 vlg. Verder art. 517 Code de Comm. belg. (1851), art. 515 Code de Comm. fr. (1838).

[3]) Sluipovereenkomsten, waarbij bijzondere voordeelen door een derde worden beloofd, zijn geldig volgens Kantong. n°. 1 te Amsterdam, 14 Jan. 1876, R. B. 1879, B, bl. 67; rb. Amsterdam, 29 Mei 1878 en 18 Maart 1881, *W.* n^is. 4285 en 4704.

Advies van den Raad van State.

Art. 153. Het tweede lid van dit artikel bepaalt, in welke gevallen de homologatie van het akkoord *moet* geweigerd worden. De Raad van State acht het wenschelijk, dat nog een vierde geval daarbij worde gevoegd, dat na het tweede geval kon worden vermeld. Buiten het feit toch, dat de nakoming van het akkoord niet voldoende gewaarborgd is, behoort de omstandigheid, dat niet gezorgd is voor hetgeen noodig is tot voldoening der faillissementskosten en tot betaling van de bevoorrechte schuldeischers, weigering der homologatie ten gevolge te hebben. Wel is waar bepaalt art. 163 [**163**] van het ontwerp: »Het bedrag waarop geverifieerde schuldeischers, krachtens een erkend voorrecht, aanspraak kunnen maken, alsmede de kosten van het faillissement, moeten vóór de homologatie in handen van den curator worden gestort, tenzij deswege door den gefailleerde zekerheid wordt gesteld", maar de homologatie van het akkoord is daar niet afhankelijk gesteld van de naleving van dit voorschrift. Naar het oordeel van den Raad behoort dit echter wel te geschieden, en hij geeft mitsdien in overweging, dat tusschen het tweede en derde geval worde ingelascht, de zinsnede: »(3°), indien niet het bedrag, waarop geverifieerde schuldeischers, krachtens een erkend voorrecht, aanspraak kunnen maken, alsmede de kosten van het faillissement in handen van den curator gestort zijn, of deswege door den gefailleerde zekerheid is gesteld"; of wel eene zinsnede van dezen inhoud: »(3°.), indien niet aan het voorschrift van art. 163, eerste lid, is voldaan".

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 153. Naar het oordeel van den Raad van State behoort de omstandigheid, dat niet gezorgd is voor hetgeen noodig is tot voldoening der faillissementskosten en tot betaling van de bevoorrechte schuldeischers, weigering van de homologatie ten gevolge te hebben. Voor die zienswijze wordt in 's Raads advies geen enkele grond aangevoerd. De ondergeteekende acht haar niet aanbevelenswaard. De preferente schuldeischers staan buiten het akkoord en hebben geen belang bij de al of niet aanneming daarvan. Hun belang is alleen dat de boedel niet aan den schuldenaar wordt afgegeven vóórdat zij voldaan zijn, met andere woorden dat zij hun onderpand behouden. Daarvoor waakt art. 163 [**163**] voldoende.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 153. *Eerste lid.* Men vroeg, of het mogelijk zal zijn, dat de rechtbank zóó spoedig uitspraak doet, als hier wordt voorgeschreven. Wenschelijk scheen het, hier geen termijn aan te nemen.

De beslissing over de homologatie is eene spoedeischende zaak; ter tegemoetkoming echter aan het bezwaar worde, in plaats van »uiterlijk acht dagen daarna", gelezen: »anders zoo spoedig mogelijk".

Tweede lid. 1°. Bij dit artikel kwam ter sprake het recht van terughouding. De Memorie van Toelichting zegt hieromtrent [op art. **60**, dl. I bl. 479] eigenlijk niet veel meer, dan »dat de rechtsgevolgen daarvan uit de desbetreffende bepalingen van het Burgerlijk Wetboek moeten worden afgeleid", hetgeen de zaak niets verder brengt, terwijl toch naar veler oordeel de rechtsverhouding van den retentierecht bezittenden schuldeischer gedurende den loop van het faillissement, even goed als die van den voorrang hebbenden schuldeischer, in dit wetsontwerp behoorde

geregeld te worden. Bij onderscheidene artikelen — men vergelijke het aangeteekende bij de art. 60, 110, 113, 143, 180 en 195 [**60**, **110**, **113**, **143**, **180** en **195**] — wordt op dit gemis gewezen. Hier wordt aan het retentierecht gedacht, maar daarbij doet zich de volgende vraag voor. Gesteld, er komt een akkoord tot stand tot een bedrag van 10 pct. Is hij, die op eene zaak recht van retentie bezit, dan verplicht haar tegen uitkeering van 10 pct. zijner vordering af te geven; dan wel, mag hij haar behouden, tot hem het volle bedrag zijner vordering, of althans de waarde van het in zijn bezit zich bevindend voorwerp, is uitgekeerd? In antwoord hierop werd gewezen op bladz. 87 der Memorie van Toelichting [zie hiervoor bl. 177], waar duidelijk gezegd wordt, dat de vorderingen, waarvoor recht van terughouding kan worden uitgeoefend, »aan het akkoord onderworpen zijn".

Sommige leden waren van oordeel, dat het recht van retentie een geheel speciaal recht is, dat ook door het akkoord niet feitelijk mag ontnomen of verkort worden. Het recht van retentie brengt mede, dat men bij executie een voorwerp bezit, waarop men executeeren kan; van dit recht den houder ingeval van faillissement des schuldenaars te versteken, zou in strijd zijn met de beginselen, uitgedrukt in art. 348 Wetboek van Strafrecht, in strijd met den aard en de bedoeling van het recht. Hij kan toch, alléén omdat hij een retentierecht had, schuldeischer zijn geworden.

Andere leden waren deze opvatting niet toegedaan. Immers het gehomologeerd akkoord werkt ten opzichte van alle schuldeischers, met uitzondering alleen der voorrang hebbende; ging men nu ook hen, die het recht van retentie bezitten, daarbij uitzonderen, dan zou dit eene uitbreiding zijn, waartoe de wet geene bevoegdheid geeft, en men zou, tegen hare bedoeling in, het recht van retentie met dat van preferentie gelijk stellen. De retentievordering deelt in zooverre het lot van alle concurrente vorderingen, dat zij mede onderworpen is aan de beslissing der vergadering van schuldeischers omtrent het akkoord. Is dit laatste aangenomen, dan leeft wel het retentierecht onverzwakt voort, maar de pretentie is gewijzigd en door de betaling van de gereduceerde vordering houdt dat recht op. De schuldeischer, die het recht kan uitoefenen, zal uit den aard der zaak zelden voor het akkoord stemmen; zijn belang pleit meestal voor vereffening, waarbij zijn recht ook onverkort blijft, maar te gelijk zijne vordering niet wordt verminderd.

Dat het ontwerp het retentierecht in laatstvermelden zin opvat, blijkt, zoo merkten de hierbedoelde leden nog op, genoegzaam uit de omstandigheid, dat het hier ter plaatse wordt vermeld. De goederen, die teruggehouden zijn, zullen immers onder de baten van den boedel worden aangemerkt.

De schuldeischer moet echter verplicht worden, niettegenstaande het bepaalde in art. 60 [**60**], om den curator opgave te doen van het voorwerp, hetwelk hij terughoudt; tevens moet bij de verificatie blijken van het verband tusschen de vordering en het voorwerp, want, indien geen akkoord tot stand komt en de vereffening haren loop heeft, dan zal, dit was men algemeen eens, degeen, die een recht van retentie bezit, het goed niet behoeven af te geven, voordat hem zijne geheele vordering is uitbetaald.

De meening, in de laatste drie alinea's ontwikkeld, wordt gedeeld. Het recht van terughouding geeft noch recht van voorrang, noch recht van executie, maar uitsluitend de bevoegdheid om tot aan de betaling de goederen onder zich te houden. Op hetgeen betaald moet worden oefent het akkoord invloed. Na de homologatie kan de schuldeischer, die recht van terughouding heeft, evenals ieder concurrente

schuldeischer, slechts aanspraak maken op de akkoord-percenten; hij mag mitsdien de goederen niet langer onder zich houden, nadat die percenten voldaan zijn. De zaak is volkomen duidelijk. Het ontwerp heeft niet anders te bepalen, dan dat het recht van terughouding, zoo en in dier voege als het buiten faillissement bestaat en met dezelfde gevolgen, blijft bestaan, als de schuldenaar failliet is. Dit is in art. 60 ondubbelzinnig uitgesproken. Artikel 153, tweede lid, 1°. is van dit artikel 60 een noodzakelijk gevolg.

In artt. 110, 113 en 119 [110, 113 en 119] wordt thans op het recht van terughouding gelet.

Uit 1°. vervallen de woorden: »haar blijkt dat". Wat onder 2°. en 3°. is vermeld, moet haar (de rechtbank) eveneens blijken. Het is wenschelijk, voor alle gevallen eene gelijke redactie aan te nemen.

2°. Waar, zooals hier geschieden zal, het akkoord gerechtelijk wordt gehomologeerd, dient ook aan hen, die tot het akkoord zijn toegetreden, de naleving van de overeenkomst door de wet te zijn verzekerd. Is hieraan, vroegen sommigen, behoorlijk voldaan? Het werd betwijfeld. Het artikel zegt wel is waar, dat de rechtbank de homologatie zal weigeren, indien de nakoming van het akkoord niet voldoende is gewaarborgd, maar noch in dit, noch in eenig ander artikel wordt geformuleerd, waaruit het voldoende van den waarborg moet blijken en welke zekerheid de schuldeischer verkrijgen zal, dat de hem toegezegde percenten op den bepaalden tijd uitbetaald zullen worden. De nakoming van het akkoord, zoo werd opgemerkt, moet gewaarborgd worden vooral door zekere borgstelling van derden, die zich verbonden hebben de percenten, welke boven de kosten uitgekeerd zullen worden, te voldoen. Het ware volgens sommigen wenschelijk, dit hier uit te drukken. Men vergelijke voorts het aangeteekende bij art. 161 [161].

Nog werd er de aandacht op gevestigd, dat nergens staat vermeld, wat het akkoord moet inhouden. De faillissementskosten althans behooren daarin wel te worden vermeld.

Wanneer is nakoming van het akkoord voldoende gewaarborgd? Het ontwerp laat de beslissing aan den rechter over. Geen twijfel, dat, wanneer het akkoord niet anders bevat dan eene betalingsbelofte, de nakoming *niet* voldoende is gewaarborgd; geen twijfel ook, dat, wanneer solide borgen zijn gesteld, zij wel voldoende is gewaarborgd. Maar tusschen deze gevallen liggen nog veelsoortige andere. Er kan ook zijn eene hypothekaire inschrijving op het goed van derden, eene commissie van beheer en contrôle uit de schuldeischers en dergelijke. Een volkomen eerlijk en vertrouwd schuldenaar kan met zekerheid aanwijzen, dat hij op andere wijze in staat zal zijn tot voldoening der percenten. Aan den anderen kant levert borgstelling op zichzelf niet altijd een behoorlijken waarborg; dit hangt toch van de soliditeit der borgen af, enz. Feitelijk zijn de toestanden zoo verschillend en doen ze in zoo onderscheiden vorm zich voor, dat de wet daarvoor geene regels geven kan. Het is daarom niet alleen het verstandigst, maar volstrekt noodig, de beslissing aan den rechter over te laten. De wet kan ook geene volledige opsomming geven van al de middelen, die kunnen strekken tot voldoenden waarborg van de nakoming van het akkoord. De beoordeeling van deze feitelijke quaestie moet daarom aan den rechter blijven.

De faillissementskosten komen ten laste van den boedel en moeten integraal voldaan worden, onverschillig, of het akkoord daaromtrent iets bepaalt en wat het bepaalt.

Derde lid. De rechtbank kan ook ambtshalve de homologatie weigeren. Men veronderstelde, dat dit dan toch bij gemotiveerde uitspraak zou moeten geschieden.

In het eerste lid wordt thans in fine gelezen: »hare met redenen omkleede beschikking".

G. O. art. 153 = **art. 153** der wet.

Artikel 154.

Binnen acht dagen na de beschikking van de rechtbank kunnen, zoo de homologatie is geweigerd, zoowel de schuldeischers, die vóór het akkoord stemden, als de gefailleerde; zoo de homologatie is toegestaan, de schuldeischers, die tegenstemden of bij de stemming afwezig waren, tegen die beschikking in hooger beroep komen. In het laatste geval hebben ook de schuldeischers, die vóór stemden, ditzelfde recht, doch alleen op grond van het ontdekken na de homologatie van handelingen als in artikel 153 onder 3°. genoemd.

O. R. O. Art. 154 (154) = **art. 154** der wet.

Memorie van Toelichting.

Artt. 154—156. De appellant behoeft noch den gefailleerde noch den curator (die als zoodanig geheel buiten het akkoord staat), noch een zijner medeschuldeischers het appèl te beteekenen, en hen evenmin op te roepen. De homologatie toch is geene beslissing in een contradictoir geding, maar eene goedkeuring door den rechter te verleenen, na onderzoek der zaak, geheel vrijelijk en zonder aan eenige voordracht van welke partij ook gebonden te zijn; het appèl dient dus alleen om het Hof van de zaak te saisisseeren. De gefailleerde en de schuldeischers, die er prijs op stellen aan het Hof hunne meening over het akkoord te doen kennen, het te verdedigen of te bestrijden, kunnen ter griffie van de rechtbank vernemen, of er appèl is aangeteekend, en ter griffie van het Hof bovendien, op welken dag het appèl behandeld zal worden [1]).

[Zie ook op art. **150**].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 154. Naar aanleiding van deze bepaling werd de vraag gedaan, of ook de curator of een niet appelleerend schuldeischer op kunnen komen bij de behandeling van het hooger beroep.

De curator, wien als zoodanig de zaak niet aangaat, neemt aan de behandeling geen deel. Overigens is in art. 155 [**155**] op het hooger

---

[1]) Verg. over de vraag, wie recht van hooger beroep moeten hebben, OYENS, bl. 396 vlg.; LAGERWEY, bl. 6 vlg.

beroep, behoudens de aldaar gemaakte uitzondering, art. 152 [152] toepasselijk verklaard.

G. O. art. 154 = **art. 154** der wet.

Artikel 155.

Het hooger beroep geschiedt bij een verzoekschrift, in te dienen ter griffie van het gerechtshof, dat van de zaak moet kennis nemen. De voorzitter bepaalt terstond dag en uur voor de behandeling, welke zal moeten plaats hebben binnen twintig dagen. Van het hooger beroep wordt door den griffier van het rechtscollege, waarbij het is aangebracht, onverwijld kennis gegeven aan den griffier van de rechtbank, die de beschikking omtrent de homologatie heeft gegeven.

Op de behandeling van het hooger beroep zijn, met uitzondering van het bepaalde omtrent den rechter-commissaris, artikel 152 en artikel 153, eerste lid, toepasselijk.

O. R. O. Art. 155 (155). Het hooger beroep geschiedt bij een verzoekschrift, in te dienen ter griffie van het rechtscollege, dat van de zaak moet kennis nemen. De voorzitter bepaalt terstond dag en uur voor de behandeling, welke zal moeten plaats hebben binnen twintig dagen. Van het hooger beroep wordt door den griffier van het rechtscollege, waarbij het is aangebracht, onverwijld kennis gegeven aan den griffier van de rechtbank, die de beschikking omtrent de homologatie heeft gegeven.

Op de behandeling van het hooger beroep zijn, met uitzondering van het bepaalde omtrent den rechter-commissaris, artikel 152 en artikel 153, eerste lid, toepasselijk.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art. **154**, en op art. **150**].

Advies van den Raad van State.

Art. 155, *laatste volzin.* Aangaande de homologatie-procedure in hooger beroep wordt hier bepaald, dat de behandeling van het appèl zal plaats hebben binnen 20 dagen na het daartoe gedane verzoek, *op de wijze voorgeschreven in art.* 152. Deze verwijzing naar art. 152 komt den Raad van State niet juist, althans niet voldoende voor. Zooals dat artikel luidt, kan het zijns inziens niet bij hooger beroep worden toegepast. Het spreekt van een schriftelijk rapport, *uit te brengen door den rechter-commissaris*, en het zal toch wel niet de bedoeling zijn, dat een lid der rechtbank deelneemt aan de behandeling eener zaak ten hove.

Voor den rechter-commissaris zal hier een raadsheer-rapporteur, door het gerechtshof aan te wijzen, in de plaats moeten treden; of wel

---

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Artt. 155 *en* 156. De door den Raad van State geopperde bedenkingen hebben tot algeheele wijzi-

het nemen eener conclusie door het openbaar ministerie zal dienen voorgeschreven te worden.

Verder behoort naar het oordeel van den Raad van State, in artikel 155 te worden voorgeschreven, dat het gerechtshof binnen een korten termijn — op twee of drie dagen te stellen — nadat de appellant daartoe het verzoek gedaan heeft, den dag zal *moeten* bepalen, waarop het appèl zal behandeld worden. Op deze wijze kan worden gezorgd, dat met de bepaling van dien dag niet gewacht worde totdat de termijn van twintig dagen, binnen welken de behandeling moet plaats hebben, bijna verstreken is, een uitstel, waardoor de appellant geruimen tijd in onzekerheid zou worden gelaten omtrent den dag, waarop het beroep zal worden behandeld, en belanghebbenden eerst als die dag reeds zeer dicht ophanden is, daarvan kennis zouden krijgen.

Eindelijk komt het den Raad voor, dat eene bepaling als in het eerste lid van art. 153, voor de behandeling in eersten aanleg, vervat is, voor de behandeling in hooger beroep niet mag ontbreken, opdat de zaak met den vereischten spoed worde afgedaan.

ging van eerstgemeld artikel aanleiding gegeven. Aan de bedenking betreffende het rapport van den rechter-commissaris en de overige opmerkingen van den Raad is daardoor te gemoet gekomen. Voor dat rapport zou, naar 's Raads oordeel, een rapport van een raadsheer-rapporteur of eene conclusie van het openbaar ministerie in de plaats moeten treden. Gronden worden daarvoor intusschen in 's Raads advies niet aangevoerd en zijn den ondergeteekende ook niet bekend, zoodat in dit opzicht aan 's Raads voorstel geen gevolg is gegeven. Door te vorderen dat, ook in cassatie, de voorziening worde ingesteld in plaats van door eene verklaring, bij een verzoekschrift, wordt de toepasselijkheid van art. 429 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering buiten twijfel gesteld. Tevens heeft de thans voorgestelde regeling het voordeel dat de procedure overeenstemt met de in art. 8 [**8**] voor de faillietverklaring voorgeschrevene.

Evenals de Raad van State [op art. **156**], veroorlooft de ondergeteekende zich voor zooveel betreft de procedure in cassatie, verder te verwijzen naar hetgeen hierboven bij art. 10 [**12**] daaromtrent is opgemerkt.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 155. *Eerste lid.* Ook hier vroeg men, waarom in plaats van »rechtscollege" niet wordt gesproken van »gerechtshof". Men vergelijke het aangeteekende bij de artt. 8 en 211 [**8** en **218**].

Het woord »rechtscollege" is vervangen door »gerechtshof" (zie hierboven ad art. 8, zevende lid [dl. I bl. 287]).

G. O. art. 155 = **art. 155** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

De opmerking werd gemaakt, dat gedurende den termijn van acht dagen in het vorig artikel bedoeld, tal van appèllen kunnen inkomen. Gevraagd werd of zij alle, als gevoegde zaken, op denzelfden dag zullen berecht worden. De verwijzing naar art. **153**, eerste lid, geeft daarop geen antwoord.

Antwoord der Regeering.

De gestelde vraag wordt bevestigend beantwoord. De gelijktijdige berechting op denzelfden dag blijkt uit de verwijzing naar art. **152**.

Artikel 156.

Cassatie wordt binnen dezelfde termijnen en op dezelfde wijze aangeteekend en behandeld.

O. R. O. Art. 156 (156) = **art. 156** der wet.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art. **154**, en op art. **150**].

Advies van den Raad van State.

Art. 156. Even onvolledig als het rechtsgeding in beroep in het vorige, is de procedure in cassatie in dit artikel behandeld. Met eene eenvoudige verwijzing naar een vroeger artikel kan de wet hier niet volstaan.

Evenmin als bij het gerechtshof kan bij den Hoogen Raad een rechter-commissaris optreden.

Ook de andere opmerkingen bij art. 155 gemaakt gelden hier.

Verder verwijst de Raad van State naar hetgeen hij bij art. 10 [**12**] over de wijze, waarop aldaar de procedure in cassatie geregeld is, heeft opgemerkt.

* **Rapport aaa de Koningin-Regentes.**

[Zie op art. **155**].

G. O. art. 156 = **art. 156** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

De opmerking werd gemaakt, dat niets wel oneigenlijker schijnt dan een concurs van leeken ter toelichting of bestrijding van een eisch in cassatie.

Antwoord der Regeering.

Indien de bedoelde leeken het met deze opmerking eens zijn of het in hun belang achten, zullen zij een rechtsgeleerd gemachtigde (art. **152**) aanwijzen.

Artikel 157.

Het gehomologeerde akkoord is verbindend voor alle geen voorrang hebbende schuldeischers, zonder uitzondering, onverschillig of zij al dan niet in het faillissement opgekomen zijn.

O. R. O. Art. 157 (158). Het gehomologeerde akkoord is verbindend voor alle geen voorrang hebbende schuldeischers van den gefailleerde, zonder uitzondering, onverschillig of zij in het faillissement opgekomen zijn.

Memorie van Toelichting.

Art. 157. Tot het wezen van het akkoord behoort dat het de gezamenlijke concurrente schuldeischers van den gefailleerde bindt, zonder onderscheid of zij al dan niet zijn opgekomen, al dan niet daartoe heb-

ben medegewerkt of daarvoor gestemd hebben. Door dit uit te spreken kenschetst artikel 157 het akkoord als eene overeenkomst tusschen den gefailleerde en de wettelijke vereeniging zijner schuldeischers. Behoudens eene eenigszins andere redactie, zegt artikel 848 Wetboek van Koophandel hetzelfde.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 157. Door de Staatscommissie was voorgesteld eene bepaling, in het door haar ingediend ontwerp opgenomen als art. 157 en luidende: »Wanneer de homologatie geweigerd wordt op eene der gronden in artikel 153 onder 3°. vermeld, kan de schuldeischer, aan wien bijzondere voordeelen zijn toegekend of die tot oneerlijke middelen de hand heeft geleend, in het faillissement geene rechten als schuldeischer meer uitoefenen." Door de Regeering evenwel is, zonder opgave van redenen, deze bepaling niet overgenomen, hetgeen velen betreurden, daar zij haar beschouwden als eene gepaste straf voor hen, die zich aan de genoemde daden schuldig maken.

Wat betreft art. 157 van het Regeeringsontwerp werd de vraag gedaan, wat zal gelden ten opzichte van den houder eener vordering met tijdsbepaling, die niet is opgekomen. Zullen ten aanzien van dezen de regelen gelden, bij art. 131 [**131**] betreffende de verificatie van dergelijke vorderingen aangenomen? En hoe is het met niet-geverifieerde vorderingen onder ontbindende of opschortende voorwaarde (artt. 129 en 130 [**129** en **130**])?

De bepaling der Staatscommissie is niet overgenomen. Het is niet verdedigbaar op deze wijze, als straf, eene wettige vordering van haar effect te berooven. Ook zou zij, in strijd met de beginselen, aan ons burgerlijk recht ten grondslag liggende, ten gevolge hebben, dat door de oneerlijke handeling van een der schuldeischers de andere schuldeischers zich zouden verrijken. De poenale sanctie vindt men in art. 345 (indirect ook in art. 344, 2°.) van het Wetboek van Strafrecht.

Wat de vorderingen betreft, waarvan sprake is in de artt. 129—131 [**129—131**], deze artikelen zijn alléén geschreven voor de verificatie en kunnen dus niet gelden voor vorderingen, van welke geene verificatie is gevraagd. Die eene vordering heeft met tijdsbepaling zal dus moeten wachten, totdat de vordering opeischbaar is geworden, enz.

[Zie ook op art. **8**, dl. I bl. 286].

M. B. 23 Maart 1893. In art. 157 wordt tusschen »zij" en »in", ingelascht, »al dan niet".

G. O. art. 157 = **art. 157** der wet.

Artikel 158.

Na verwerping of weigering van de homologatie van het akkoord kan de gefailleerde in hetzelfde faillissement geen akkoord meer aanbieden.

O. R. O. Art. 158 (159). Na verwerping of weigering van de homolo-

gatie van het accoord kan de gefailleerde in hetzelfde faillissement geen ander akkoord meer aanbieden.

Memorie van Toelichting.

Art. 158. De vraag of de gefailleerde na verwerping of weigering van de homologatie van het aangeboden akkoord nog een ander akkoord kan voorstellen en hoe dikwijls hij dit kan herhalen, moet door de wet beslist worden. Daarover bestaat toch een belangrijk verschil van gevoelen [1]), hoewel de practijk in dien zin gevestigd schijnt te zijn, dat na de tweede verificatie-vergadering geen akkoord meer kan worden aangeboden [2]). In elk geval bezit de rechter-commissaris, door dadelijk na verwerping van het akkoord of weigering van de homologatie insolventverklaring aan te vragen, de macht het aanbieden van verdere akkoorden onmogelijk te maken. Nu echter in het stelsel van het Ontwerp het vonnis van insolventverklaring vervalt, bestaat er misschien nog meer behoefte aan regeling van dit punt. Het kan niet twijfelachtig zijn in welken zin deze moet geschieden. Het akkoord dient om de schuldeischers gelegenheid te geven om te beslissen over de vraag wat zij verkiezen: minnelijke liquidatie of gerechtelijke. Die beslissing kan slechts eens vallen. De gefailleerde moet het niet in zijne macht hebben, door herhaalde aanbiedingen van akkoorden, de liquidatie tot in het oneindige te rekken. Zijn de door hem aangeboden voorwaarden voor de schuldeischers niet aannemelijk genoeg, dan kan hij ze staande de raadpleging wijzigen en verbeteren. De bevoegdheid later een nieuw akkoord aan te bieden werkt allerlei verkeerde praktijken in de hand; zij geeft aanleiding dat de gefailleerde gaat beproeven zoo weinig mogelijk aan te bieden, om dan na verwerping zijn bod allengs te verhoogen en met betere voorstellen voor den dag te komen. Meer dan een reden pleit dus voor de voorgestelde verbodsbepaling.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 158. Men verwees naar hetgeen bij de algemeene beschouwingen betreffende deze en de achtste afdeeling naar aanleiding van het wegvallen van het slotakkoord is opgemerkt [zie hierna op art. **193** en bij Afdeeling VIII].

In den tweeden regel leze men »akkoord" in plaats van »accoord".

De drukfout is verbeterd. Buitendien is in den laatsten regel het woord »ander" weggelaten, daar het tot eene verkeerde opvatting aanleiding zou kunnen geven.

G. O. art. 158 = **art. 158** der wet.

---

[1]) Verg. over de bevoegdheid van den gefailleerde om een tweede akkoord aan te bieden, DE GEER, noot 1 op HOLTIUS, bl. 386, die van oordeel is, dat deze bevoegdheid eerst ophoudt door de insolventverklaring; evenzoo DIEPHUIS, bl. 326 en H. R., 21 Sept. 1860, *W.* n°. 2281. Daarentegen is volgens Redactie *Mag. v. Handelsr.*, dl. 3, Mengelingen, bl. 91—98; HOLTIUS, bl. 389 vlg.; KIST, bl. 152 vlg. en OYENS, bl. 256 de tweede verificatie-vergadering de uiterste termijn voor de aanbieding van een akkoord. Eene derde meening wordt verdedigd door LAGERWEY, bl. 100, die van oordeel is, dat na de verwerping van het eerste in het geheel geen tweede akkoord meer kan worden aangeboden

[2]) Verg. de arresten van den Hoogen Raad van 1 Aug. 1862, *W.* n°. 2462 en 16 Oct. 1868, *W.* n°. 3049.

Artikel 159.

Het in kracht van gewijsde gegane vonnis van homologatie levert, in verband met het proces-verbaal der verificatie, ten behoeve der erkende vorderingen, voor zoover zij niet door den gefailleerde overeenkomstig artikel 126 betwist zijn, een voor tenuitvoerlegging vatbaren titel op tegen den schuldenaar en de tot het akkoord als borgen toegetreden personen.

O. R. O. Art. 159 (160). Het in kracht van gewijsde gegane vonnis van homologatie levert, in verband met het proces-verbaal der verificatie ten behoeve der erkende vorderingen, voor zoover zij niet door den gefailleerde overeenkomstig artikel 126 betwist zijn, een voor tenuitvoerlegging vatbaren titel op tegen den gefailleerde en de tot het akkoord als borgen toegetreden personen.

Memorie van Toelichting.

Art. 159. De bepaling van dit artikel, welke in eene dringende behoefte voorziet, wordt mogelijk gemaakt door het in artikel 126 aan den gefailleerde toegekende recht zich bij de verificatie tegen de toelating eener vordering te verzetten. De verificatie is vaststelling van ieders vorderingsrecht, vaststelling van bedrag en oorzaak van ieders schuldvordering. Echter niet anders dan ten aanzien der schuldeischers onderling, tenzij men den gefailleerde ook persoonlijk partij doe zijn bij de verificatie. Dit beoogt artikel 126 Ontwerp. Naar geldend recht gaat de verificatie geheel buiten den gefailleerde om, maar staat dan ook de schuldeischer die, na homologatie van het akkoord, de hem toekomende percenten opeischt, steeds bloot aan de chicane dat zijne schuldvordering tegenover den gefailleerde niet vaststaat [1]). Ook al betwist men de kracht van dergelijk verweer, omdat in het aanbieden van het akkoord en de onderwerping daarvan aan de stemming der geverifiëerde schuldeischers, een zich neerleggen bij of erkennen van de resultaten dier verificatie ligt [2]), dan nog heeft de schuldeischer altijd met deze moeilijkheden te kampen dat hij voor de akkoordspercenten geen executorialen titel bezit en dat hij dus moet beginnen veroordeeling van den schuldenaar tot betaling te vragen.

Aan deze moeilijkheid maakt artikel 159 Ontwerp een einde, door aan het in kracht van gewijsde gegane vonnis van homologatie (d. i. aan de beschikking, waarbij de homologatie wordt verleend), in verband met het proces-verbaal der verificatie executoriale kracht ten behoeve der erkende schuldeischers toe te kennen. De door den griffier af te geven grosse zal dus moeten bevatten: de beschikking der rechtbank houdende de homologatie, waarin de inhoud van het akkoord behoort te worden opgenomen, benevens een uittreksel uit het proces-verbaal van de veri-

---

[1]) Volgens den H. R., 14 Jan. 1874, *M. v. H.*, 1874, dl. XVI, bl. 55, bindt de verificatie der schuldvorderingen den gefailleerde niet, en kan deze na de homologatie van een akkoord de geverifiëerde vorderingen ontkennen. Verg. over dit onderwerp BÉDARRIDE, t. a. p., dl II, nis. 593—595.

[2]) Aldus vonnis rb. Arnhem, 5 April 1877, *Rechtsgel. Bijbl.* 1877, B, bl. 185, vernietigd bij arrest Hof Arnhem, 5 Dec 1877, *R. B.*, t. a. p., bl. 335, *W.* n°. 4193. Vgl. voorts de conclusie van het Openbaar Ministerie bij het vonnis van de rb. Amsterdam, 24 Juni 1887, *W.* n°. 5504, waarin dit gevoelen uitvoerig werd ontwikkeld.

ficatie-vergadering, waarin de erkenning van de vordering des ageerenden schuldeischers wordt geconstateerd.

Door de bevoegdheid, den gefailleerde in artikel 126 gegeven, om aanteekening te doen houden, dat hij de verificatie eener vordering niet goedkeurt, en de bepaling dat voor dergelijke vorderingen geen executoriale titel wordt verkregen, worden des gefailleerden rechten en belangen op de ruimste wijze gewaarborgd en gehandhaafd.

Advies van den Raad van State.

Art. 159. De Raad kan zich niet vereenigen met hetgeen hier bepaald wordt, daar het, zijns inziens, al te zeer afwijkt van hetgeen in boek II, titel 1, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voorkomt. Ook al wordt het proces-verbaal, vermeld in art. 120 [**121**], onderteekend op de wijze als bij dat artikel door den Raad is aangegeven, zelfs dan nog zou kwalijk daaraan, in voege als art. 195 voorstelt, de kracht van executorialen titel kunnen worden toegekend.

Als executorialen titel kan alleen gelden het vonnis van homologatie, waarin de inhoud van het akkoord zooveel noodig zal moeten worden opgenomen, terwijl de wet zelve zoude moeten bepalen, dat aan ieder geverifieerd schuldeischer, wiens vordering niet uit kracht van art. 126 is betwist, eene grosse voor zooveel hem aangaat kan worden uitgegeven, en de griffier verplicht zal zijn van den persoon, aan wien hij haar heeft uitgegeven, en het bedrag, waarvoor zij uitgegeven is, aan den voet der grosse melding te maken.

Zooals artikel 159 thans luidt, vreest de Raad, dat de bepaling in de practijk tot moeilijkheden aanleiding zal geven, bijv. waar het een akkoord geldt, inhoudende cessie van goederen.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 159. Het artikel is ter tegemoetkoming aan de bedenkingen van den Raad van State gewijzigd. Een uitdrukkelijk voorschrift omtrent de verplichting tot afgifte van grossen van het vonnis van homologatie wordt niet vereischt, omdat deze reeds uit de algemeene ter zake betrekkelijke voorschriften van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voortvloeit.

[Zie voorts op art. **8**, dl. I bl. 286].

G. O. art. 159 = **art. 159** der wet.

Artikel 160.

Niettegenstaande het akkoord behouden de schuldeischers al hunne rechten tegen de borgen en medeschuldenaren van den schuldenaar.

O. R. O. Art. 160 (161). Niettegenstaande het akkoord behouden de schuldeischers al hunne rechten tegen de borgen en medeschuldenaren van den gefailleerde.

Memorie van Toelichting.

Art. 160. Ten gevolge van het stilzwijgen van het Wetboek van Koophandel behoort de vraag, of de borgen en medeschuldenaren van den

gefailleerde door het akkoord in diens boedel bevrijd worden, tot de betwiste punten in het faillietenrecht. Zij heeft eene geheele literatuur in het leven geroepen, die hier echter niet nader ontleed behoeft te worden [1]). Op het voetspoor van de Belgische, Fransche en Italiaansche wetten en van de Konkursordnung is de niet-bevrijding der borgen en mede-schuldenaren in het Ontwerp aangenomen [2]). Deze oplossing voldoet het meest aan de behoeften van de practijk en rust op goede gronden. In de eerste plaats leidt daartoe eene juiste waardeering van het wezen en de economische functie van den borgtocht en van de solidariteit, die beide dienen om den schuldeischer veilig te stellen tegen de gevolgen van de insolventie of wanbetaling van den hoofdschuldenaar. Kent men nu aan het akkoord eene bevrijdende werking toe, dan zullen borgtocht en solidariteit in strijd met de bedoeling van partijen ophouden hunne diensten te praesteeren, juist wanneer de schuldeischer daaraan de meeste behoefte heeft. Verder houde men in 't oog, dat het akkoord niet zoozeer is eene kwijtschelding als wel eene regeling van de wijze waarop de schuldeischers buitengerechtelijk voldaan zullen worden, altijd voor zooverre voldoening mogelijk is; eene minnelijke executie, waarbij de schuldeischers alleen afstand doen van hetgeen niet te verhalen is. Het akkoord wordt door de schuldeischers aangenomen, niet om rechten prijs te geven of een geschenk te doen, maar om zooveel te verkrijgen als onder de gegeven omstandigheden mogelijk is. Ook om deze reden kunnen borgen en medeschuldenaren zich niet te hunner bevrijding op het akkoord beroepen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 160. Omtrent het stelsel, in dit artikel gevolgd, bleken de meeningen verdeeld. Volgens sommigen was de bepaling niet billijk en moesten zij, die vóór het akkoord hadden gestemd, geen verhaal hebben op de borgen. Deze leden wenschten het artikel aldus te formuleeren: »Tenzij de schuldeischers medegewerkt hebben tot het akkoord, behouden zij alle hunne rechten tegenover de borgen en medeschuldenaren van den gefailleerde".

Dit zou volgens anderen, indien het akkoord als een overeenkomst en zijne werking als schuldvernieuwend wordt beschouwd, ook in overeenstemming zijn met art. 1460 Burgerlijk Wetboek. Hiertegen werd opge-

---

[1]) Borgen worden door het accoord met den gefailleerden hoofdschuldenaar bevrijd: Mr. THIEME in *Opmerk. en Mededeelingen*, dl. XII, bl. 209; Prof. GOUDSMIT in het advies medegedeeld door Prof. FRUIN in *Themis*, 1883, bl. 216. Anders (de borgen worden niet bevrijd): SCHOUTEN, Diss. *Een paar rechtsvragen over het akkoord*, 1871, bl. 25 vlg.; DIEPHUIS, *Ned. Burg. Recht*, 2e dr., dl. VIII, n°. 10 1, en *Handelsregt*, dl. III, bl. 322; KIST, *Handelsregt*, dl. VI, bl 168 vlg.; MOM VISCH, in *Themis*, 1864, bl. 487 vlg.; REEKERS, Diss. *Het akkoord volgens Ned. recht*, bl. 62 vlg.; LAGERWEY, Diss., t. a. p., bl. 152 vlg.; Mr. POLENAAR, in *Rechtsgel. Bijbl*, 1878, B, bl. 3. Verg. ook HOLTIUS, t. a. p., bl. 428 vlg.; *Rechtsgel. Adviezen*, dl. VIII, bl. 89 vlg; Mr. v. ROYEN, in *N. Bijdr.*, 1879, bl. 195 vlg.; OYENS, bl. 299 vlg. en M. J. CLAASEN, acad. prft., *De werking van het gerechtelijk akkoord op borgtocht*, 1887; verder POTHIER, *Traité des obligations*, dl. I, n°. 381; DURATON, *Cours de droit civil*, dl. X, n°. 540; MARCADÉ (PONT), *Explication du Code Napoléon*, IX, n°. 387; BÉDARRIDE, t. a. p., ad art. 545 Cod. de Comm. fr. (1838).

Dat de borgen *niet* bevrijd worden werd beslist door rb. Groningen, 10 Juni 1881, *R. Bijbl.* 1882, B, bl. 226, door den Hoogen Raad bij arrest van 23 Mei 1884, verwerpende de cassatie tegen een vonnis rb. Arnhem, 3 Dec. 1883, *R. Bijd. en Bijbl.* 1885, D, bl. 206—215 en door rb. te Utrecht, 20 Febr. 1889, *W.* n°. 5712.

[2]) Code de Comm. fr. (1838), art. 545; Code de Comm. belg. (1851) art. 541; Cod. di Comm. ital., art. 792; Konk. Ord. § 178.

merkt, dat, waar volgens de toelichting op art. 157 [157] het akkoord als eene overeenkomst wordt beschouwd tusschen den gefailleerde en de wettelijke vereeniging zijner schuldeischers, de schuldvernieuwing ook zou moeten werken ten aanzien van de tegenstemmers.

De meeste leden vereenigden zich met het stelsel van het ontwerp, ook al konden zij de opmerking in de Memorie van Toelichting in verband met de belangen van den borg niet beamen, dat namelijk »het akkoord door de schuldeischers wordt aangenomen om zooveel te verkrijgen als onder de gegeven omstandigheden mogelijk is". Immers in de praktijk zullen de hiergenoemde schuldeischers, indien zij door borgen gedekt zijn, niet nauwkeurig toezien, of bij het akkoord al dan niet schade geleden wordt. De gegoede borg kan altijd zelf voor de behartiging van zijn belangen zorg dragen, want hij zal in den regel gebruik kunnen maken van de bevoegdheid, bij art. 1877 Burgerlijk Wetboek verleend, en dus treden in de plaats van den schuldeischer. Deze bevoegdheid neemt de onbillijkheid weg, die volgens de eerstgenoemde leden in de bepaling van dit artikel gelegen zou zijn [1]).

Te recht wordt gewezen op art. 1877 Burgerlijk Wetboek. De borg, die volgens art. 1869, 4°. Burgerlijk Wetboek verplicht is, den schuldeischer terstond te voldoen, kan, dank zij art. 1877 Burgerlijk Wetboek en art. 135 [135] ontwerp, de medebeslissing over het akkoord in eigen handen nemen. Daarmede is iedere onbillijkheid weggenomen.

Tegen de door de bestrijders van het artikel voorgestelde bepaling geldt, behalve het bezwaar, in het Verslag aangevoerd, nog dit, dat het in vele gevallen de borgen en medeschuldenaren meer nadeel zal berokkenen. De schuldeischer zal dan, om zijne rechten tegenover de borgen en medeschuldenaren van den gefailleerde niet te verliezen, in ieder geval tegen het akkoord moeten stemmen, ook al zouden de schuldeischers daardoor meer erlangen, dan bij insolventie, en dit ten nadeele van die borgen en medeschuldenaren, die dan meer zullen moeten bijpassen.

[Zie ook op art. 8, dl. I bl. 286].

G. O. art. 160 = **art. 160** der wet.

Artikel 161.

Zoodra de homologatie van het akkoord in kracht van gewijsde is gegaan, eindigt het faillissement.

O. R. O. Art. 161 (162, al. 1). Door de homologatie van het akkoord eindigt het faillissement.

Memorie van Toelichting.

Art. 161. »Door de homologatie van het akkoord eindigt het faillissement". Het akkoord toch strekt om het gerechtelijk beslag, m. a. w. het faillissement zelf, op te heffen. Het geeft den schuldenaar beheer en

---

[2]) Mr. L. A. De Bruyn. *De werking van het accoord ten opzichte van de borgen van den failliet.* Leiden 1887, bladz. 42.

beschikking over zijn boedel terug, het vervangt de executie door eene minnelijke wijze van schuldafdoening. Gelijk de wet aanwijst en nauwkeurig vaststelt, wanneer het faillissement begint, zoo mag zij ook niet nalaten de opheffende kracht van het akkoord uitdrukkelijk uit te spreken, te minder daar het ontbreken der voorgestelde bepaling in het Wetboek van Koophandel aan haar bestaan voor het geldend recht heeft doen twijfelen. Trouwens voor dien twijfel bestaat eenige aanleiding. Immers artikel 896 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bepaalt voor den staat van kennelijk onvermogen: »De bepalingen omtrent het akkoord, voorkomende in de vierde afdeeling van den eersten titel van het derde boek van het Wetboek van Koophandel, zijn, *behoudens de volgende uitzonderingen*, mede hier van toepassing.

1°. enz.

2°. Dat bij het verleenen van de homologatie van het akkoord, tevens verklaard wordt dat de staat van kennelijk onvermogen wordt opgeheven".

Wat hier voor het kennelijk onvermogen uitdrukkelijk is bepaald, volgt uit het wezen van het akkoord.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 161. Het is zeker de bedoeling, dat de homologatie in kracht van gewijsde is gegaan, maar dan behoort dit, evenals in art. 162 [**162**], te worden uitgedrukt.

Verder wenschte men de niet-naleving van het akkoord zooveel mogelijk te voorkomen, door den curator met de uitbetaling van de bij het akkoord bedongen percenten te belasten. Bij periodieke uitkeeringen behoort voldoende waarborg te worden gegeven.

De aanhef worde gelezen: »Zoodra de homologatie van het akkoord in kracht van gewijsde is gegaan."

Imperatief voor te schrijven, dat de curator belast moet worden met de uitbetaling der percenten, zou onnoodig de vrijheid van handelen, te dien aanzien, aan banden leggen. Het kon zelfs zijn, dat de schuldeischers er niet op gesteld waren.

Preventief en repressief leveren de artt. 153 [**153**] vlg. en 165 [**165**] vlg. ook voldoende waarborgen voor de naleving van het akkoord.

G. O. art. 161 = **art. 161** der wet.

Artikel 162.

Nadat de homologatie in kracht van gewijsde is gegaan, is de curator verplicht, ten overstaan van den rechter-commissaris rekening en verantwoording aan den schuldenaar te doen.

Indien bij het akkoord geene andere bepalingen deswege zijn gemaakt, geeft de curator aan den schuldenaar tegen behoorlijke kwijting af alle goederen, gelden, boeken en papieren tot den boedel behoorende.

O. R. O. Art. 162 (162, all. 2 en 3). Nadat de homologatie in kracht van gewijsde is gegaan, is de curator verplicht, ten overstaan van den rechter-commissaris rekening en verantwoording aan den gefailleerde te doen.

Indien bij het akkoord geene andere bepalingen deswege zijn gemaakt, geeft de curator aan den gefailleerde tegen behoorlijke kwijting af alle goederen, gelden, effecten, boeken en papieren tot den boedel behoorende.

Advies van den Raad van State.

Art. 162. Naar luid van art. 849, eerste lid, van het Wetboek van Koophandel, moet de rekening en verantwoording thans worden afgelegd *ten overstaan van den rechter-commissaris.* De Raad van State meent, dat dit ook in het ontwerp behoort te worden bepaald. In de Memorie van Toelichting wordt omtrent deze verandering niets gezegd.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 162. Aan de opmerking van den Raad van State is gevolg gegeven.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 162. *Tweede lid.* Men keurde goed, dat, nadat de homologatie in kracht van gewijsde is gegaan, de curator aan den gefailleerde de tot den boedel behoorende goederen enz. zal hebben af te geven. Wat zal echter, zoo werd gevraagd, hieromtrent gelden bij vereffening? Behoort ook daar niet uitdrukkelijk bepaald te worden, dat de gefailleerde zijne boeken en papieren terug erlangt? Met het oog op art. 195 [**195**] toch zal het bezit daarvan onmisbaar voor hem wezen.

Tweede lid. Zie het aangeteekende op art. 193 [**193**]. Het woord »effecten" is weggevallen, ten gevolge van de opmerking bij art. 163 [**163**].

[Zie ook op art. **8**, dl. I bl. 286].

G. O. art. 162 = **art. 162** der wet.

Artikel 163.

Het bedrag, waarop geverifieerde schuldeischers, krachtens een erkend voorrecht, aanspraak kunnen maken, alsmede de kosten van het faillissement, moeten in handen van den curator worden gestort, tenzij deswege door den schuldenaar zekerheid wordt gesteld. Zoolang hieraan niet is voldaan, is de curator verplicht alle goederen en gelden tot den boedel behoorende onder zich te houden, totdat dit bedrag en de bedoelde kosten aan de daarop rechthebbenden zijn voldaan.

Wanneer ééne maand na het in kracht van gewijsde gaan van het vonnis van homologatie is verloopen, zonder dat van-

wege den schuldenaar de voldoening van een en ander is geschied, zal de curator daartoe overgaan uit de voorhanden baten des boedels.

Het bedrag in het eerste lid bedoeld, en het deel daarvan, aan ieder schuldeischer krachtens zijn recht van voorrang toe te kennen, wordt desnoodig door den rechter-commissaris begroot.

Artikel 164.

Voor zooveel betreft vorderingen, waarvan het voorrecht voorwaardelijk erkend is, bepaalt de in het vorige artikel bedoelde verplichting van den schuldenaar zich tot het stellen van zekerheid en is de curator bij gebreke daarvan slechts gehouden tot het reserveeren uit de baten des boedels van het bedrag waarop het voorrecht aanspraak geeft.

O. R. O. Art. 163 (163). Het bedrag, waarop geverifieerde schuldeischers, krachtens een erkend voorrecht, aanspraak kunnen maken, alsmede de kosten van het faillissement, moeten in handen van den curator worden gestort, tenzij deswege door den gefailleerde zekerheid wordt gesteld. Zoolang hieraan niet is voldaan, is de curator verplicht alle goederen en gelden tot den boedel behoorende onder zich te houden, totdat dit bedrag en de bedoelde kosten aan de daarop rechthebbenden zijn voldaan.

Wanneer ééne maand na het in kracht van gewijsde gaan van het vonnis van homologatie is verloopen, zonder dat vanwege den gefailleerde de voldoening van een en ander is geschied, zal de curator daartoe overgaan uit de voorhanden baten des boedels.

Het bedrag in het eerste lid bedoeld, wordt desnoodig door den rechter-commissaris begroot.

Voor zooveel betreft vorderingen, waarvan het voorrecht voorwaardelijk erkend is, bepaalt zich de verplichting van den gefailleerde tot het stellen van zekerheid en is de curator bij gebreke daarvan slechts gehouden tot het reserveeren uit de baten des boedels van het bedrag, waarop het voorrecht aanspraak geeft.

Memorie van Toelichting.

Art. 163. Het lot der preferente schuldeischers is naar geldend recht, als er in het faillissement een akkoord tot stand komt, verre van benijdenswaardig. Zij kunnen bij een akkoord niets winnen, er alles bij verliezen. Er is niemand die voor hen zorgt of voor hunne rechten waakt; het zelf te doen is hun niet toegestaan. Het akkoord gaat buiten hen om; komt het tot stand, dan herneemt de schuldenaar het beheer van zijn boedel; de curator defungeert en legt aan den schuldenaar rekening en verantwoording af onder afgifte van alles wat hij onder zich heeft. De preferente schuldeischer moet dan maar zien, hoe hij van den gefailleerde betaling kan krijgen; dat hij inderdaad recht van voorrang heeft, staat niet eens vast, want daarover zou eerst bij de rangregeling beslist worden; een proces over dezen voorrang tegen eene insolvente tegenpartij is dus gewoonlijk zijn deel. Het vooruitzicht om na veel kosten een vonnis te verkrijgen, niet-executabel faute d'objet, noopt hem ten slotte elke voorwaarde, die de schuldenaar hem stelt, aan te nemen of in de betaling van akkoordpercenten te berusten.

Op de gebreken van dien toestand is reeds herhaalde malen gewezen [1]). Hij eischt dringend verbetering. Van de voorgestelde bepaling mag die op afdoende wijze verwacht worden. Zoolang de curator niet in het bezit is van de noodige gelden tot voldoening der faillissementskosten en der bevoorrechte vorderingen, of deswege geen zekerheid is gesteld, houdt hij den boedel onder zich, om daaruit desnoods zelf de betaling te doen. Men houde hierbij in het oog dat volgens de bepalingen van de artikelen 113 en 119 [**113** en **120**] Ontwerp bij de verificatie tevens over den voorrang beslist wordt.

Het derde lid houdt rekening met het feit, dat het voorrecht wordt bepaald door de waarde van de goederen op welker opbrengst het voorrecht kleeft. Indien daarover geschil ontstaat, zal de rechter-commissaris beslissen, voor wien de boedelbeschrijving en de daarin opgenomen waardeering der goederen wel de voornaamste bron van informatie zal zijn.

Met het vierde lid vergelijke men de bepaling van artikel 189 [**189**] tweede lid.

Advies van den Raad van State.

Art. 163 Bijaldien gevolg wordt gegeven aan hetgeen de Raad bij art. 153 [**153**] heeft opgemerkt, zal art. 163 eenige wijziging moeten ondergaan. Van alinea 1 kan alsdan de eerste volzin behouden blijven, doch behoort de tweede te worden geschrapt. Voorts zal dan het tweede lid dienen te vervallen; maar kan het derde geheel, het vierde tot en met *zekerheid* worden behouden.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 163. Vermits op de gronden hierboven bij art. 153 [**153**] aangevoerd, aan het voorstel van den Raad van State betreffende wijziging van dat artikel geen gevolg is gegeven, vervallen ook de wijzigingen door den Raad op art. 163 voorgesteld. Intusschen zijn in het artikel eenige kleine wijzigingen, verbetering van redactie beoogende, aangebracht.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 163. Met de regeling, in dit artikel getroffen, kon men zich over het algemeen vereenigen. Zij gaf echter aanleiding tot de navolgende vragen. Op welke wijze wordt de voorrang geregeld tusschen de verschillende crediteuren op hetzelfde goed? En behoort aan de geverifieerde schuldeischers niet het recht toegekend te worden, om eenig toezicht uit te oefenen op de juistheid der begrooting door den rechter-commissaris, in het derde lid bedoeld? Zal die begrooting den grondslag uitmaken der verrekening? Waarom, zoo vroeg men ten slotte, wordt in het eerste lid niet, gelijk in het tweede van art. 162 [**162**] ook gesproken van effecten?

Ter voldoening aan de geopperde bedenkingen is het derde lid van het artikel aldus gewijzigd:

»Het bedrag, in het eerste lid bedoeld, en het deel daarvan, aan ieder schuldeischer, krachtens zijn recht van voorrang, toe te kennen, wordt des noodig door den rechter-commissaris begroot".

[1]) Vgl. Mr. HINGST, *Waarborgen bij akkoorden in faillissementen*, in *N. Bijdr.* enz., 1872, bl. 300 vlg. en het betoog van Mr. J. HEEMSKERK Az. op de tweede Verg. der Ned. Juristen-Vereeniging in 1871, *Handelingen*, 1871, II, bl. 113 v. De praktijk heeft het niet geheel onschuldige huismiddeltje gevonden, dat de Officier van Justitie zijne conclusie over de homologatie van het akkoord aanhoudt tot de gelden voor de preferente schuldeischers in handen van den curator gestort zijn; een voldingend bewijs hoezeer hier de behoefte aan wettelijke regeling gevoeld wordt.

De eenige weg, om uit de moeilijkheden, die het geval uit den aard der zaak medebrengt, te geraken, is, om als de belanghebbenden het niet eens kunnen worden, de beslissing op te dragen aan den rechter-commissaris. Eene der moeilijkheden is, dat het juiste bedrag, waarop de bevoorrechte schuldeischers aanspraak hebben, alleen kan gekend worden door realisatie van de goederen, waarop het voorrecht kleeft. Realisatie heeft echter niet plaats. Strikt genomen, zouden de schuldeischers de waarde dier goederen moeten bewijzen, of eigenlijk, wat die goederen, gesteld, zij worden verkocht, zouden opbrengen; een bewijs, bezwaarlijk te leveren. Van die vermoedelijke opbrengst hangt ook weer af, of van twee na elkander bevoorrechte schuldeischers een van beiden, dan wel beiden, batig zouden kunnen worden gerangschikt. Al deze quaesties moeten eene zoo eenvoudig mogelijke, voor alle partijen minst kostbare oplossing vinden, waartoe geen andere weg openstaat, dan den rechter-commissaris aan te wijzen om in geval van verschil te bepalen, wat aan iederen schuldeischer toekomt. De rechter-commissaris heeft, juist door zijne betrekking als zoodanig, de ruimste gelegenheid, zich te doen voorlichten en de zaak ten genoegen van allen te beëindigen. Wordt dit doel niet bereikt, de weg van art. 67 [**67**], eerste lid staat dan nog open.

In art. 162 [**162**], tweede lid, is het woord »effecten" als overbodig nevens »goederen" doorgehaald.

[Zie ook op art. **8**, dl. I bl. 286.]

M. B. 23 Maart 1893. Art. 163, vierde lid, wordt art. 164, met wijziging van »bepaalt zich" enz. in: »bepaalt de in het vorige artikel bedoelde verplichting van den schuldenaar zich tot" enz.

G. O. artt. 163 en 164 = **artt. 163** en **164** der wet.

Artikel 165.

Ontbinding van het gehomologeerde akkoord kan door elken schuldeischer gevorderd worden, jegens wien de schuldenaar in gebreke blijft aan den inhoud daarvan te voldoen.

Op den schuldenaar rust het bewijs, dat aan het akkoord is voldaan.

De rechter kan, ook ambtshalve, den schuldenaar uitstel van ten hoogste ééne maand verleenen, om alsnog aan zijne verplichtingen te voldoen.

O. R. O. Art. 164 (164). Vernietiging van het gehomologeerde akkoord kan gedurende één jaar, nadat het in kracht van gewijsde is gegaan, gevorderd worden wegens het plegen van een der handelingen in artikel 153 onder 3° vermeld.

Evenwel zal de schuldeischer niet-ontvankelijk zijn in deze vordering, indien bewezen wordt, dat hem het bestaan van bedoelde handelingen reeds bekend was, vóór den afloop van den termijn, voor het aanteekenen van hooger beroep in art. 154 voorgeschreven.

Art. 165 (165). Ontbinding van het gehomologeerde akkoord kan

door elken schuldeischer gevorderd worden, jegens wien de schuldenaar in gebreke blijft aan den inhoud daarvan te voldoen.

Op den schuldenaar rust het bewijs, dat aan het akkoord is voldaan.

De rechter kan, ook ambtshalve, den schuldenaar eenig uitstel verleenen, om alsnog aan zijne verplichtingen te voldoen.

Memorie van Toelichting.

[Zie ook hiervoor bl. 144 vlg.].

Artt. 164—171. Deze artikelen handelen over vernietiging en ontbinding van het akkoord. Daarbij is in hoofdzaak het systeem aangenomen in de Fransche en Belgische wetten neergelegd [1]). Niet-nakoming van het akkoord geeft aanleiding tot ontbinding daarvan en heropening van het faillissement. Niet-nakoming bestaat, zoodra een der schuldeischers niet overeenkomstig den inhoud van het akkoord wordt voldaan; immers de gefailleerde neemt bij het akkoord jegens zijne gezamenlijke schuldeischers de verbintenis op zich, hun *allen* zonder uitzondering op dezelfde wijze te voldoen. Er is slechts ééne overeenkomst, waaraan echter ieder schuldeischer voor zich een vorderingsrecht ontleent. Ook één schuldeischer kan daarom in het stelsel van het Ontwerp de vordering tot ontbinding instellen.

Samenwerking van een bepaald aantal schuldeischers te vorderen, zooals de Italiaansche wet, artikel 843, doet (zij vordert dezelfde meerderheid, die noodig is voor de aanneming van een akkoord), ware eene miskenning van den feitelijken toestand. Die eisch zou juist zijn, indien de uitbetaling van het dividend nooit anders geschiedde dan aan alle schuldeischers gezamenlijk, en deze dus ook nooit anders dan in gelijke conditie konden verkeeren. Zij is niet juist, nu de schuldenaar aan iederen schuldenaar individueel betaalt, zoodat er naast geheel voldane schuldeischers geheel of gedeeltelijk onvoldane kunnen wezen. Het zou in de meeste gevallen met rechtsweigering gelijk staan, indien het recht van den niet-voldanen schuldeischer op hervatting der gerechtelijke vereffening, afhankelijk werd gesteld, niet alleen van de voorwaarde dat er meer schuldeischers in dezelfde omstandigheden verkeeren, maar ook van hunne medewerking tot het verzoek om ontbinding.

»Reconstituer la majorité serait impossible, surtout s'il s'était écoulé quelques années depuis le concordat. Soumettre l'action en résolution au concours de cette majorité c'était écrire dans la loi un principe condamné d'avance à ne recevoir jamais aucune application", merkte de rapporteur van de commissie uit de Fransche Kamer van Afgevaardigden bij de behandeling der wet van 1838 terecht op [2]).

Art. 164. Zijn de hierbedoelde handelingen den schuldeischer bekend »vóór den afloop van den termijn voor het aanteekenen van hooger beroep in artikel 154 voorgeschreven", dan kan hij op grond daarvan bezwaar maken tegen de homologatie van het akkoord, of althans, indien deze reeds heeft plaats gehad, daartegen hooger beroep aanteekenen. Uit het niet gebruik maken van deze rechten mag dus afgeleid worden, dat de schuldeischer het akkoord gewild heeft niettegenstaande hem het bestaan van zulke handelingen bekend was. Het ware ook bedenkelijk indien datgene wat men tijdig kan doen gelden, een middel kon worden om

---

[1]) Code de Comm. franç., artt. 518, 520—526; Code de Comm. belg., artt. 521—527

[2]) Vgl. BÉDARRIDE, n°. 685.

een toestand, dien men inmiddels heeft helpen vestigen, weder te niet doen. Evenwel is de bewijslast op den gewezen failliet gelegd, ten einde het recht des eischers niet illusoir te maken; het bewijs toch van onbekendheid met de quaestieuse feiten vóór den termijn van hooger beroep zou feitelijk in menig geval niet of niet dan uiterst moeilijk te leveren zijn.

Aan de voorgestelde bepaling is het bezwaar verbonden, dat dientengevolge het bestaan van het akkoord gedurende den tijd van één jaar niet absoluut verzekerd is, — een bezwaar waarvan het betrekkelijk gewicht geenszins mag worden ontveinsd. Toch mag daaraan geene overwegende beteekenis worden toegekend; immers wanneer door de homologatie het beroep op bedrog inderdaad wordt gedekt, dan mag de overweging beslissend heeten, dat niet-opneming van een voorschrift als het onderhavige feitelijk eene premie zou stellen op het *voltooide* bedrog. Is daarentegen de opvatting juist, dat een beroep op bedrog door homologatie niet wordt afgesneden, dan is de voorgestelde bepaling nog meer noodzakelijk, daar zij dit beroep althans aan een betrekkelijk kort tijdsverloop bindt.

Art. 165. Op den schuldenaar rust het bewijs, dat aan het akkoord is voldaan, omdat hij de persoon is, die het bewijsstuk der voldoening, de kwijting van den schuldeischer voor het ontvangen dividend, in handen heeft of behoort te hebben; immers hij bezit het recht bij de voldoening kwijting te vorderen, en heeft het dus aan zich zelf te wijten indien hij naliet dit te doen.

De bevoegdheid van den rechter om ook ambtshalve den schuldenaar nog eenig uitstel te verleenen, ten einde alsnog aan zijne verplichtingen te voldoen, strekt tot waarborg dat de ontbinding van 't akkoord en de heropening van het faillissement alleen zal worden uitgesproken, als de wanpraestatie des schuldenaars ontwijfelbaar vaststaat.

Advies van den Raad van State.

Art. 164. Deze bepaling komt den Raad van State niet practisch voor. Of het akkoord door bedrog, door begunstiging van een of meer schuldeischers of met behulp van andere oneerlijke middelen is tot stand gekomen, moet door de rechtbank worden onderzocht en beslist, alvorens zij de homologatie verleent. Later behoort die vraag geen punt van behandeling meer te kunnen uitmaken. Is het vonnis van homologatie in kracht van gewijsde gegaan, dan dient het *lites finiri oportet* te gelden. De schuldeischers moeten niet gedurende een jaar nadat de homologatie van het akkoord in kracht van gewijsde gegaan is, in onzekerheid verkeeren, of het akkoord wel stand zal houden, dan of het op grond van vóór de aanneming gepleegde handelingen zal worden vernietigd.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 164. De gronden waarop de ondergeteekende behoud van deze bepaling, niettegenstaande de daartegen door den Raad van State geopperde bezwaren, wenschelijk acht, zijn thans nader in de Memorie van Toelichting ad art. uiteengezet.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 164. Dit artikel werd door onderscheidene leden afgekeurd. Het zal ten gevolge hebben, dat gedurende een jaar na de homologatie het handeldrijven voor den gefailleerde zoo goed als onmogelijk zal wezen. Gedurende dat tijdsverloop toch zal hem moeilijk krediet geschonken

worden, daar immers na vernietiging van het akkoord de boedel in staat van insolventie kan geraken. De derde, bij wien krediet gevraagd wordt, kan niet beoordeelen, of er waarschijnlijkheid bestaat van vernietiging van het akkoord; bij hem weegt alleen het feit, dat er dienaangaande geene zekerheid te geven is. De gefailleerde, in wiens faillissement geen der in art. 153, sub 3°. bedoelde gevallen heeft plaats gehad, kan dus door deze wetsbepaling getroffen worden. De bepaling treft buitendien niet alleen den gefailleerde, die bij het tot stand komen van het akkoord bedrog gepleegd, of een of meer schuldeischers bevoordeeld heeft, maar ook hem, in wiens faillissement door een derde, buiten zijn medeweten, oneerlijke middelen aangewend zijn. De Regeering wenscht geene premie te stellen op het *voltooide* bedrog en verdedigt daarmede het artikel. Men meende echter, dat lites finiri oportet en merkte op, dat de Regeering toch in haar systeem een jaar na de homologatie het door bedrog verkregen akkoord in wezen laat.

De bedenkingen tegen dit artikel zijn gewichtig. Door eene wijziging daarvan is eerst wel getracht, aan de bezwaren te gemoet te komen, maar zonder voldoend resultaat. Het is daarom beter, het artikel te laten vervallen; het is daarom geschrapt. In verband hiermede is in art. 166 [**166**] en art. 167 [**167**], eerste lid »vernietiging of" doorgehaald en is uit art. 19 [**19**], eerste lid, sub 3°. weggelaten» de vernietiging en", gelijk mede: »met eene opgaaf der redenen"; dit laatste, omdat dit nu overbodig is geworden, daar de reden van ontbinding geene andere is, dan de niet-nakoming van het akkoord.

Art. 165. *Eerste lid.* Sommige leden maakten er bezwaar tegen, dat door elken schuldeischer, die niet voldaan wordt, de ontbinding van het gehomologeerde akkoord gevorderd zal kunnen worden. Volgens hunne meening mag daarin geene aanleiding gevonden worden, om het akkoord voor de andere schuldeischers te vernietigen, wat ook de groote bezwaren, verbonden aan de verdeeling, bij art. 171 [**171**] voorgeschreven, ten gevolge zal hebben. De Konkursordnung kent dezen eisch tot ontbinding niet, omdat zij in het akkoord een vonnis, en niet eene overeenkomst ziet.

De Konkursordnung staat, wat betreft de *on*ontbindbaarheid van het akkoord wegens wanpraestatie, alleen. Zij wordt op dit punt ook door Duitsche schrijvers bestreden, bijv. KOHLER, *Lehrbuch des Konkursrechts*, bladz. 497: »überwiegende Gründe (sprechen) für das französische System, was nämlich die Auflösung des Vergleiches wegen Nichterfüllung des Vertrages betrifft".

Ook is er geene regeling, die zoo weinig bezwaren oplevert, als art. 171 [**171**] van het ontwerp, en stellig geene, waarbij de billijkheid beter wordt betracht.

Derde lid. Vele leden wenschten deze bepaling te schrappen. Bij hen rees ernstige twijfel, of hierdoor de belangen der schuldeischers voldoende in het oog zijn gehouden. De opmerking werd daartegen gemaakt, dat de bepaling in overeenstemming is met het gemeene recht, waarop echter wederom werd aangevoerd, dat zulks alleen het geval is, wanneer men het akkoord als eene overeenkomst heeft te beschouwen. Anders toch is het gemeene recht, in casu art. 1302 Burgerlijk Wetboek, hier niet toepasselijk. De bepaling, zoo werd voorts opgemerkt, is bovendien ruimer dan evengenoemd artikel, dat slechts den termijn van ééne maand noemt, terwijl hier van »eenig uitstel" wordt gesproken. De vrees scheen niet ongewettigd, dat menig akkoord zou worden gesloten, waarvan de

tijdige nakoming niet in de bedoeling des gefailleerden lag, maar hetwelk hij alleen had voorgesteld in de verwachting, dat de rechter van de hem hier gegeven bevoegdheid gebruik zou maken.

De leden, welke een tegenovergesteld gevoelen waren toegedaan, konden deze vrees niet deelen en geloofden niet, dat van deze bepaling een te veelvuldig of niet gerechtvaardigd gebruik zou worden gemaakt, terwijl zij zeer wenschelijk kan zijn in de gevallen, waarin de gefailleerde bijv. gelden wachtende is, die hem echter eerst over eenigen tijd zullen bereiken. Vreest men voor de mogelijkheid van een te lang uitstel, dan bepale men, evenals in art. 1302 Burgerlijk Wetboek, dat het niet meer zal kunnen bedragen dan ééne maand. Men wenschte voorts tot de Regeering de vraag te richten, of haars inziens laatstgenoemd artikel van toepassing zal wezen, voor het geval art. 165, derde lid, uit het ontwerp mocht vervallen.

De vrees, door vele leden geuit, dat van deze bepaling een te veelvuldig of niet gerechtvaardigd gebruik zal worden gemaakt, wordt niet gedeeld. Zij zal even weinig tot misbruiken aanleiding geven, als het voorschrift van art. 1302, vierde lid Burgerlijk Wetboek. Omtrent de vraag, of laatstgemelde bepaling toepasselijk zal zijn, voor het geval art. 165, derde lid uit het ontwerp mocht vervallen, is stellig de mogelijkheid van verschil van zienswijze niet uitgesloten. Juist om twijfel daaromtrent te voorkomen, is eene stellige bepaling wenschelijk. Met het oog op het daarmede beoogde doel bestaat intusschen geen bezwaar, daarin een termijn op te nemen. In het derde lid is daarom in plaats van de woorden »eenig uitstel" gesteld »een uitstel van ten hoogste ééne maand".

G. O. art. 165 = **art. 165** der wet.

Artikel 166.

De vordering tot ontbinding van het akkoord wordt op dezelfde wijze aangebracht en beslist, als ten aanzien van het verzoek tot faillietverklaring in de artikelen 4, 6—9 en 12 is voorgeschreven.

O. R. O. Art. 166 (166). De vordering tot vernietiging of ontbinding van het akkoord wordt op dezelfde wijze aangebracht en beslist, als ten aanzien van het verzoek tot faillietverklaring in de artikelen 4 en 6—10 is voorgeschreven.

Memorie van Toelichting.

Art. 166. Daar heropening van het faillissement het gevolg is van de vernietiging of de ontbinding van het akkoord, is de procedure tot faillietverklaring de aangewezen vorm voor de behandeling van de in dit artikel genoemde vorderingen.

[Zie ook op art. **165**].

Advies van den Raad van State.

Art. 166. Met deze bepaling kan de Raad van State zich niet wel

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 166. Niettegenstaande de opmerking van den Raad van State,

vereenigen. De vordering tot vernietiging of ontbinding van het akkoord heeft wel in zooverre overeenkomst met het verzoek tot faillietverklaring, als zij ten gevolge kan hebben, dat de debiteur tot den staat van faillissement terugkeert, zoodat er als het ware een verzoek tot faillietverklaring in ligt opgesloten, maar tevens is zij, wat de naam aanduidt, eene rechtsvordering tot vernietiging of ontbinding eener overeenkomst, en eene dusdanige vordering behoort, naar den Raad voorkomt, niet in raadkamer, doch op de openbare terechtzitting als een geding tusschen partijen te worden behandeld.

In verband met hetgeen in dit advies bij art. 164 [zie op art. **165**] is opgemerkt, zullen, wordt aan die opmerking gehoor gegeven, de woorden *vernietiging of* moeten vervallen.

---

waarvan het betrekkelijk gewicht door den ondergeteekende niet wordt ontkend, meent hij toch na nauwgezette overweging de bepaling van dit artikel te moeten handhaven. In de eerste plaats geldt voor hem de overweging, dat het geheele in het ontwerp aangenomen stelsel van vernietiging en ontbinding van het akkoord in bepaalde gevallen onuitvoerbaar wordt, indien het verzoek tot heropening van het faillissement op grond van bedrog bij de aanbieding van het akkoord of op grond van niet-nakoming van het akkoord, wordt behandeld als een gewoon proces. Wil heropening van het faillissement practisch eenige beteekenis en waarde hebben, dan moet de vraag of er reden tot heropening is niet drie of vier jaren bij den rechter aanhangig zijn, zooals allicht het geval zal wezen als over die vraag een gewoon geding moet worden gevoerd. Hier geldt volkomen hetzelfde als voor het vonnis van faillietverklaring. Indien een gewoon proces gevoerd moest worden over de vraag of er aanleiding bestaat tot faillietverklaring, het faillissement zou van weinig nut zijn. Evenals nu voor de faillietverklaring eene bijzondere procedure wordt voorgesteld, die de waarborgen voor eene goede beslissing met eene spoedige behandeling weet te vereenigen, behoort dit ook hier te geschieden, en houdt men dit in het oog, dan is ook juist de procedure voor de faillietverklaring de aangewezene om hier te worden toegepast.

Bezwaren zijn van deze bepaling, en deze overweging mag in de tweede plaats gewicht in de schaal leggen, inderdaad niet te duchten, daar de vraag of een akkoord al of niet is nagekomen in negen van de tien gevallen eene bloot feitelijke zal zijn, wier beslissing geen grootere moeilijkheden zal opleveren dan de beantwoording der vraag, of iemand heeft opgehouden te betalen, welke immers ook in zich sluit eene beoordeeling van het vorderingsrecht van dengene die eene faillietverklaring aanvraagt, en van het al of niet gemotiveerde van des schuldenaars weigering om te betalen.

Bovendien — er is reeds op gewezen — levert het toepasselijk verklaarde geding tot faillietverklaring voldoende waarborgen op voor volledige voorlichting van den rechter en voor eene juiste beslissing, terwijl de in het ontwerp gegeven rechtsmiddelen van verzet, hooger beroep en cassatie waarborgen, dat de bedenkingen van de in het ongelijk gestelde partij steeds volledig tot haar recht komen.

Door het ongewijzigd behoud van art. 164 vervalt de aanleiding om hier de woorden »*vernietiging of*" te doen vervallen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 166. Ook hier dient te worden beslist, of men persoonlijk dan alleen bij procureur kan verschijnen.

Wat voor het verzoek tot faillietverklaring rechtens is, zal het door de verwijzing naar de artt. 4 en 6—10 ook hier zijn.

[Zie ook op art. **165**, hiervoor bl. 198].

Op voorstel van de Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893, in overleg met de Regeering, is »4 en 6—10" gewijzigd in »4, 6—9 en 12".

G. O. art. 166 = **art. 166** der wet.

Artikel 167.

In het vonnis, waarbij de ontbinding van het akkoord wordt uitgesproken, wordt tevens heropening van het faillissement bevolen met benoeming van eenen rechter-commissaris en curator, alsmede van eene commissie uit de schuldeischers, indien er in het faillissement reeds eene geweest is.

Bij voorkeur zullen daartoe de personen gekozen worden, die vroeger in het faillissement die betrekkingen hebben waargenomen.

De curator draagt zorg voor de bekendmaking van het vonnis op de wijze in artikel 14, derde lid, voorgeschreven.

O. R. O. Art. 167 (167). In het vonnis, waarbij de vernietiging of ontbinding van het akkoord wordt uitgesproken, wordt tevens heropening van het faillissement bevolen met benoeming van eenen rechter-commissaris en curator, alsmede van eene commissie uit de schuldeischers, indien er in het faillissement reeds eene geweest is.

Bij voorkeur zullen daartoe de personen gekozen worden, die vroeger in het faillissement die betrekkingen hebben waargenomen.

De griffier draagt zorg voor de bekendmaking van het vonnis op de wijze in artikel 14 voorgeschreven.

Memorie van Toelichting.

Art. 167. De personen, die reeds eenmaal in het faillissement gefungeerd hebben, zullen uit den aard der zaak het meest geschikt zijn om dezelfde betrekkingen andermaal waar te nemen.

[Zie ook op art. **165**, hiervoor bl. 196 en verder Verslag der Tweede Kamer met Regeeringsantwoord op art. **165**, hiervoor bl. 198].

M. B. 23 Maart 1893. In het derde lid van art. 167 wordt in plaats van »griffier" gelezen »curator".

Op voorstel van de Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893, in overleg met de Regeering, is in al. 3 achter 14 ingevoegd »derde lid".

G. O. art. 167 = **art. 167** der wet.

Artikel 168.

De artikelen 13, eerste lid, 15—18 en die, welke vervat zijn

in de tweede, derde en vierde afdeeling van dezen titel, zijn bij heropening van het faillissement toepasselijk.

Evenzoo zijn toepasselijk de bepalingen van de afdeeling over de verificatie der schuldvorderingen, behoudens deze wijziging, dat de verificatie beperkt blijft tot de schuldvorderingen, die niet reeds vroeger geverifieerd werden.

Niettemin worden ook de reeds geverifieerde schuldeischers tot bijwoning der verificatie-vergadering opgeroepen en hebben zij het recht de vorderingen, waarvoor toelating verzocht wordt, te betwisten.

O. R. O. Art. 168 (168). De artikelen 11, 15—18 en die, welke vervat zijn in de tweede, derde en vierde afdeeling van dezen titel, zijn bij heropening van het faillissement toepasselijk.

Evenzoo zijn toepasselijk de bepalingen van de afdeeling over de verificatie der schuldvorderingen, behoudens deze wijziging, dat de verificatie beperkt blijft tot de schuldvorderingen, die niet reeds vroeger geverifieerd werden.

Niettemin worden ook de reeds geverifiëerde schuldeischers tot bijwoning der verificatie-vergadering opgeroepen en hebben zij het recht de vorderingen, waarvoor toelating verzocht wordt, te betwisten.

Memorie van Toelichting.

Art. 168. Het heropende faillissement wordt geheel op dezelfde wijze behandeld als een nieuw uitgesproken faillissement. Dezelfde formaliteiten moeten alle opnieuw vervuld worden. Boedelbeschrijving bijv. is noodig, omdat het actief niet meer hetzelfde zal gebleven zijn en in elk geval de curator moet constateeren wat hij onder zijn beheer neemt; verificatie, omdat er na het einde van het faillissement nieuwe vorderingen ontstaan kunnen zijn. De reeds eenmaal geverifiëerde schuldvorderingen behoeven echter na de heropening niet opnieuw geverifieerd te worden. Daarbij komt het uit dat er geen nieuw faillissement is, maar dat alleen het oude weder opgenomen wordt.

[Zie ook op art. **165**].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 168. Indien vernietiging van het akkoord is uitgesproken op grond, dat eene gefingeerde vordering is geverifieerd (art. 121 [**121**]) of haar bedrag te hoog was, dan zal dit immers op de verificatievergadering medegedeeld en in het proces-verbaal opgenomen moeten worden?

Door de weglating van art. 164 is de vernietiging van het akkoord vervallen.

Op voorstel van de Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893, in overleg met deRegeering, is in al. 1 »11" veranderd in »13, eerste lid".

G. O. art. 168 = **art. 168** der wet.

Artikel 169.

De handelingen, door den schuldenaar in den tijd tusschen de homologatie van het akkoord en de heropening van het faillissement verricht, zijn voor den boedel verbindend, behoudens de toepassing van artikel 42 en volgende zoo daartoe gronden zijn.

O. R. O. Art. 169 (169). De handelingen, door den schuldenaar in den tijd tusschen de homologatie van het akkoord en de heropening van het faillissement verricht, blijven van kracht, behoudens de toepassing van artikel 42 en volgende zoo daartoe gronden zijn.

Memorie van Toelichting.

Art. 169. De schuldenaar heeft in den tusschentijd tusschen de homologatie van het akkoord en de heropening van het faillissement beheer en beschikking over zijn vermogen gehad. Wat hij gedurende dien tijd verricht heeft, is dus rechtsgeldig verricht en kan door eene latere wederopvatting van het faillissement niet aangetast worden, tenzij voor zooverre er gronden zijn om voor den boedel eene Pauliana in te stellen.

[Zie ook op art. **165**].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 169. De bedoeling dezer bepaling is duidelijk, maar is zij wel juist geformuleerd? Ook gedurende het faillissement blijven immers de verbintenissen, door den gefailleerde na de faillietverklaring aangegaan, van kracht (art. 23 [**24**])?

De geopperde bedenking heeft geleid tot vervanging der woorden »blijven van kracht" door: »zijn voor den boedel verbindend".

G. O. art. 169 = **art. 169** der wet.

Artikel 170.

Na de heropening van het faillissement kan niet op nieuw een akkoord aangeboden worden.

De curator gaat zonder verwijl tot de vereffening over.

O. R. O. Art. 170 (170) = **art. 170** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 170. Wanneer het gehomologeerde akkoord wegens het plegen van een der handelingen in art. 153 [**153**] onder 3°. vermeld, is vernietigd, of wegens niet-nakoming daarvan door den schuldenaar is ontbonden, is hij onwaardig in het faillissement, na de heropening daarvan op zoodanigen grond, andermaal toegelaten te worden tot het voorrecht om een akkoord te mogen aanbieden. Ook mogen de schuldeischers niet

blootgesteld worden aan eene herhaling van het reeds ondervondene, aanneming van het akkoord en vervolgens vernietiging of ontbinding daarvan op gelijken grond, waardoor wederopvatting van 't faillissement voor de tweede maal noodig zou worden.

[Zie ook op art. **165**.]

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 170. Men zie de opmerkingen, waartoe dit artikel aanleiding gaf, bij art. 138 [**138**].

Daar er geen aanleiding is gevonden tot wijziging van het artikel, mogen de gronden, in de Memorie van Toelichting aangevoerd, het behoud van dit artikel rechtvaardigen.

G. O. art. 170 = **art. 170** der wet.

Artikel 171.

Indien tijdens de heropening jegens eenige schuldeischers reeds geheel of gedeeltelijk aan het akkoord is voldaan, worden bij de verdeeling aan de nieuwe schuldeischers en diegene onder de oude, die nog geene voldoening ontvingen, de bij het akkoord toegezegde percenten, en wordt aan hen, die gedeeltelijke betaling ontvingen, hetgeen aan het toegezegde bedrag nog ontbreekt, vooruitbetaald.

In hetgeen alsdan nog overschiet, wordt door alle schuldeischers, zoo oude als nieuwe, gelijkelijk gedeeld.

O. R. O. Art. 171 (171) = **art. 171** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 171. De verdeeling onder de schuldeischers van het actief, in het heropende faillissement gevonden, en de vaststelling van ieders aanspraak op dividend maken de neteligste punten uit bij de regeling van het heropende faillissement. Het systeem, in de Fransche, Belgische en Italiaansche wetten aangenomen, sluit als schuldeischers uit diegenen der oude schuldeischers, aan wie het bij akkoord bedongen dividend volledig is uitbetaald, laat hen, aan wie dit gedeeltelijk voldaan is, alleen toe voor een deel hunner schuldvordering correspondeerende met het niet betaalde gedeelte van het dividend, terwijl eindelijk zij, die nog niets ontvingen, voor het geheele bedrag hunner primitieve schuldvordering opkomen [1]). Dit stelsel is juist in zooverre de schuldeischers kunnen

---

[1]) Code de Comm. fr. (1838), art. 526 al. 1 en 2; Code de Comm. belg. (1851), art. 527 al. 1; Cod. di Comm ital. a. 845. Verg. ook art. 48 van de Amsterdamsche Ordonnantie op de desolate boedelskamer van 1777, welk artikel, volgens Mr. HINGST, (*N. R. Bijdr.* enz. 1877, bl. 474), de eenige goede regeling bevat van de wijze van uitdeeling in het hernieuwde faillissement. Ook Mr. MOM VISCH beveelt die regeling aan in zijn opstel in *Themis* jg. 1860, s. cit.

behouden, wat zij krachtens hun recht uit het akkoord van den schuldenaar rechtsgeldig hebben ontvangen. Het zou toch zonderling in strijd zijn met recht en billijkheid hen te noodzaken het eenmaal ontvangene weder in den boedel terug te brengen. Daaraan is steeds vast te houden, dat heropening van het faillissement geen terugwerkende kracht heeft. Minder juist is daarentegen de opvatting, waarvan bedoeld stelsel tevens uitgaat, als zoude betaling van het bij akkoord bedongen dividend of een gedeelte daarvan ook nog na heropening van het faillissement als delging der schuld voor het geheel of een evenredig deel beschouwd moeten worden. Dientengevolge toch zal het mogelijk zijn dat de schuldeischers, wien door den schuldenaar niets betaald werd, bij de liquidatie na heropening een hooger dividend ontvangen dan bij akkoord werd toegezegd, derhalve meer ontvangen en van beter conditie worden dan de schuldeischers, jegens wie wel aan het akkoord werd voldaan. Bovendien zouden genen (werd dit stelsel aangenomen) na het einde van het faillissement volgens de artikelen 195 en 196 [**195** en **196**] Ontwerp hun vorderings- en executierecht tegen den schuldenaar voor het ontbrekende behouden, terwijl dezen voor altijd als volledig gekweten zouden moeten worden beschouwd. Dergelijke rechtsongelijkheid is in strijd met het wezen van het faillissement. In het Ontwerp is daarom aangenomen, dat de heropening van 't faillissement alle schuldeischers zonder uitzondering in hunne rechten tegen den gefailleerde herstelt; het akkoord houdt voor hen allen op eenig verder effect te sorteeren; het dividend, dat reeds krachtens het akkoord ontvangen is en niet behoeft teruggegeven te worden, wordt beschouwd als eene vooruitbetaling op het dividend dat na de heropening door den curator wordt uitgekeerd. Op deze wijze wordt met eerbiediging tevens van verkregen rechten de meest billijke behandeling van allen bereikt.

De voorgestelde regeling wijkt eenigszins af van die, welke vervat is in artikel 48 der Amsterdamsche Ordonnantie op de desolate boedelskamer van 1777, welk artikel wel eens ter navolging is aangeprezen. Het onderscheid, dat de Amsterdamsche Ordonnantie maakt tusschen de oude en de nieuwe schuldeischers (degenen wier vorderingen anterieur zijn aan het akkoord en die welke na de homologatie van het akkoord met den geakkordeerden schuldenaar hebben gecontracteerd en gehandeld) is niet gerechtvaardigd. In het heropende faillissement behooren alle schuldeischers gelijke rechten te hebben; in het feit dat de vordering anterieur is aan het akkoord, kan evenmin een reden voor preferentie liggen als in het feit dat zij daaraan posterieur is. De gelijkheid tusschen alle schuldeischers duldt geene andere afwijking, dan die welke noodzakelijk daaruit voortvloeit, dat wat eenmaal rechtsgeldig ontvangen is, behouden kan worden.

[Zie ook op art. **165**].

Advies van den Raad van State.

Art. 171. Na aandachtige overweging kan de Raad van State zich met het stelsel dat hier gehuldigd wordt, niet vereenigen. Hem komt het voor, dat vermits tusschen de schuldeischers, tegenover wie aan het akkoord voldaan is, en den gefailleerde geenerlei rechtsband meer bestaat, die schuldeischers uit het heropende faillissement

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 171. Na eene aandachtige overweging van de bedenkingen door den Raad van State aangevoerd tegen het in dit artikel gehuldigde stelsel, meent hij daaraan de voorkeur te moeten blijven geven. De Raad gaat uit van de premisse, dat tusschen den gefailleerde en de volgens akkoord betaalde schuldeischers geen rechtsband meer

geen uitkeeringen meer moeten kunnen genieten. Dit bezwaar schijnt hem grooter toe, dan het nadeel, dat volgens de Memorie van Toelichting eigen is aan het daarin gewraakte systeem der Fransche, Belgische en Italiaansche wetten.

Wel is waar kunnen volgens dit laatste stelsel de schuldeischers, jegens wie *niet* aan den inhoud van het akkoord voldaan is, in beteren toestand verkeeren, dan zij die de bedongen percenten ten volle hebben ontvangen, doch tegenover deze gunstige kans staat ook de ongunstige van zich met een minder getal percenten te moeten tevreden stellen. Het ontwerp nu schenkt hun de laatste, maar onthoudt hun de eerste. Dit is stellig niet billijk. De billijkheid zoude in dit geval eischen, dat de schuldeischers, die de hun bij het akkoord toegekende percenten ten volle genoten hebben, een deel daarvan in het faillissement terugbrachten, opdat hun toestand niet gunstiger zij dan die van hunne mede-schuldeischers. Dit wil het ontwerp echter niet, en zal de Raad van State ook niet aanbevelen. Doch daarom juist geeft hij de voorkeur aan het stelsel der vreemde wetgevingen, o. a. belichaamd in art. 845, al. 1—3, van het Italiaansch Wetboek van Koophandel, hetwelk in het Fransch aldus luidt:

»Les créanciers antérieurs au concordat rentreront dans l'intégralité de leurs droits à l'égard du failli seulement; mais ils ne pourront figurer dans la masse que pour les proportions suivantes.

»S'ils ont reçu une partie du dividende pour la portion de leurs créances primitives correspondante à la portion du dividende promis, qu'ils n'auront pas touché".

bestaat. Dit meent de ondergeteekende te moeten ontkennen, omdat juist de ontbinding van het akkoord volgens het ontwerp weder tusschen hen een rechtsband in het leven roept. Het ontwerp, wordt in 's Raads advies wijders beweerd, schenkt den niet of gedeeltelijk voldanen schuldeischers eene ongunstige kans en onthoudt hun de gunstige. Dit kan niet als grief tegen het gekozen stelsel worden aangevoerd, omdat het uit den aard der zaak voortvloeit. Die ongunstige kans is nooit weg te nemen. Waar niet is heeft zelfs de Keizer zijn recht verloren. En de gunstige kans kan niet verleend worden, zonder groote onbillijkheid te plegen jegens anderen.

De ondergeteekende blijft nog steeds de meening toegedaan, dat het gekozen stelsel op de in de Memorie van Toelichting aangevoerde gronden de eenig billijke en rationeele oplossing geeft, die gegeven kan worden. Er kan ongetwijfeld ongelijkheid tusschen de schuldeischers voorkomen. Maar die ongelijkheid is dan niet een uitvloeisel van de wet, zooals in het stelsel van het Italiaansche Wetboek, dat kunstmatig ongelijkheid kweekt, door het akkoord jegens den eenen schuldeischer zijne werking te laten behouden, jegens den anderen als ontbonden te beschouwen; integendeel, zij vindt haren grond in den feitelijken beteren toestand waarin degene zich bevindt aan wien betaald is.

Het Italiaansche stelsel hinkt ook nog in ander opzicht op twee gedachten. Als werkelijk door betaling der akkoordprocenten de crediteur voldaan is, de rechtsband, gelijk de Raad van State zegt, is opgeheven, hoe dan te verklaren dat alle schuldeischers, ook de voldane crediteur, volgens art. 845, al. 1., Cod. di. Comm. Ital. hunne rechten tegen den failliet verkrijgen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 171. *Tweede lid.* Sommigen achtten het onbillijk, dat in het overschietende door oude en nieuwe schuldeischers gelijkelijk zou worden

gedeeld. De eersten behoorden huns inziens een preferent recht te hebben boven degenen, die eerst na de homologatie van het akkoord met den schuldenaar hebben gehandeld, zooals art. 48 der Amsterdamsche ordonnantie van 1777 op de desolate boedelskamer dat bepaalde. De laatsten toch wisten of konden weten, in welken toestand de schuldenaar verkeerde, terwijl de eersten meestal niet konden voorzien, dat hij daarin zou geraken.

Anderen evenwel vereenigden zich met het hier door de Regeering gevolgde stelsel. Het actief, dat in dit stadium van het faillissement in den boedel aanwezig mocht zijn, zal meestal van de nieuwe schuldeischers afkomstig wezen en het ware dus onbillijk, aan de oude daarop een preferent recht toe te kennen. Op eerstgenoemde wijze zou men het den gefailleerde bovendien onmogelijk maken, na de homologatie van het akkoord wederom overeenkomsten aan te gaan, daar niemand bereid zou worden gevonden, onder die omstandigheden met hem te handelen.

Dit laatste gevoelen wordt geheel gedeeld. Preferentie behoort niet te worden verleend, tenzij daarvoor zeer geldige en dringende redenen bestaan, die hier niet aanwezig zijn. Zoo ooit, dan mag hier een beroep worden gedaan op de paritas creditorum.

G. O. art. 171 = **art. 171** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Een lid meende, dat het beter ware, indien eerst gezorgd werd voor de belangen der oude schuldeischers voor zooveel zij niet geheel voldaan waren.

Antwoord der Regeering.

De zienswijze van één lid vond reeds eene bestrijding bij de Commissie van Voorbereiding, ad art. **171**, tweede lid.

Artikel 172.

Het vorige artikel is eveneens toepasselijk, indien de boedel van den schuldenaar, terwijl door hem aan het akkoord nog niet volledig is voldaan, opnieuw in staat van faillissement wordt verklaard.

O. R. O. Art. 172 (172). Het voorgaande artikel is eveneens toepasselijk, indien de boedel van den schuldenaar, terwijl door hem aan het akkoord nog niet volledig is voldaan, opnieuw in staat van faillissement wordt verklaard.

Memorie van Toelichting.

Art. 172. Ook dan wanneer, op grond van het niet betalen van na de homologatie van het akkoord gemaakte nieuwe schulden, eene tweede faillietverklaring plaats heeft, terwijl aan het akkoord, waarmede het eerste faillissement beëindigd werd, nog niet volledig is voldaan (wat het geval is zoolang nog niet aan *alle* oude schuldeischers de beloofde percenten zijn uitbetaald), kunnen er naast elkander voorkomen: schuldeischers uit het oude faillissement, die de akkoord-percenten integraal of gedeeltelijk ontvangen hebben, schuldeischers uit het oude faillisse-

ment die niets ontvangen hebben, en nieuwe schuldeischers. De verdeeling behoort dus in dit geval op dezelfde wijze te geschieden als in het voorgaande artikel bij heropening van het faillissement is bepaald [1]).

Op voorstel van de Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893, in overleg met de Regeering, is »voorgaande" veranderd in »vorige".

G. O. art. 172 = **art. 172** der wet.

ZEVENDE AFDEELING.

Van de vereffening des boedels.

Artikel 173.

Indien op de verificatie-vergadering geen akkoord aangeboden, of indien het aangeboden akkoord verworpen, of de homologatie definitief geweigerd is, verkeert de boedel van rechtswege in staat van insolventie, en gaat de curator onmiddellijk tot vereffening en tegelde-making van alle baten des boedels over, zonder dat daartoe de toestemming of medewerking van den gefailleerde noodig is.

Niettemin kan den gefailleerde eenig huisraad, door den rechter-commissaris aan te wijzen, worden gelaten.

O. R. O. Art. 173 (173) = **art. 173** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 173. Het volkomen nuttelooze vonnis van insolventverklaring wordt door het Ontwerp afgeschaft. Niet-aanbieding van een akkoord binnen den daarvoor door de wet gestelden termijn, d. i. uiterlijk op de verificatie-vergadering, verwerping van het aangeboden akkoord, het in kracht van gewijsde gaan van een vonnis waarbij de homologatie geweigerd wordt, zijn alle zekere bepaalde feiten, die den staat van insolventie voor een ieder duidelijk en ondubbelzinnig in het leven roepen. Daarnaast is het volkomen onnoodig dien toestand nog eens op eene plechtige wijze bij rechterlijk vonnis te doen constateeren. Voortaan zal zij van rechtswege in 't leven treden, waardoor tevens vermindering van faillissementskosten verkregen zal worden.

Het tweede lid is noodig, omdat artikel 447 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering onder de niet voor inbeslagneming vatbare goederen voorwerpen tot het huisraad behoorende niet noemt.

---

[1]) Evenzoo Code de Comm. fr. (1838), art. 526 al. 3; Code de Comm. belg. (1851) art. 527, al. 2; Cod. di Comm. Ital. art. 845 al. ult.

Advies van den Raad van State.

Art. 173. Alhoewel de Raad van State zich met de afschaffing van het vonnis van insolventverklaring wel vereenigen kan, komt het hem toch voor, dat de curator niet tot de vereffening en tegeldemaking van de baten des boedels behoort over te gaan, dan uit kracht van een bevelschrift door den rechter-commissaris gegeven. Dit bevelschrift treedt dan in de plaats van het vonnis tot insolventverklaring en het bevel der rechtbank, dat de boedel door de curators zal worden vereffend, waarvan art. 851 van het Wetboek van Koophandel spreekt. Door dat bevelschrift wordt dan geconstateerd, dat een der gevallen in den aanhef van art. 173 opgenoemd aanwezig is, en het tijdstip vastgesteld, waarop de curator met de vereffening moet beginnen.

Wat in het tweede lid van dit artikel gebiedend wordt voorgeschreven, kan naar het oordeel van den Raad *facultatief* worden gesteld. De rechter-commissaris zal wel niet nalaten van deze bevoegdheid gebruik te maken, tenzij hij gewichtige redenen hebbe om den gefailleerde die gunst te onthouden, bijv. als deze wegens bankbreuk zich in hechtenis bevindt of veroordeeld is, of voortvluchtig is.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 173. Waar, zooals in dit artikel, de wet zelve een bevel geeft tot vereffening, schijnt daarnevens een daartoe strekkend bevel van den rechter-commissaris volkomen overtollig. Immers of een der gevallen in den aanhef van het artikel opgenoemd, aanwezig is, blijkt uit het proces-verbaal der verificatievergadering en de overige ter zake betrekkelijke bescheiden; daartoe wordt zoodanig stuk dus niet vereischt. Zulks wordt evenmin vereischt tot vaststelling van het tijdstip, waarop de curator met de vereffening moet beginnen, daar hij ingevolge de in dit artikel voorkomende uitdrukking »onmiddellijk" daarmede moet beginnen, zoodra het aldaar bedoelde geval aanwezig is.

De door den Raad van State voorgestelde wijziging van het tweede lid van dit artikel is overgenomen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 173. »Het volkomen nuttelooze vonnis van insolventverklaring wordt door het ontwerp afgeschaft". Aldus de Memorie van Toelichting. Sommigen echter konden het nuttelooze van dit vonnis niet inzien en achtten het ten behoeve van hen, die anders wellicht bereid zouden worden gevonden met den gefailleerde zaken te doen, wenschelijk, dat de staat van insolventie uitdrukkelijk werd uitgesproken. Zij wenschten zelfs verder te gaan, dan het bestaande recht, en de verplichting tot openbaarmaking van het vonnis in de wet op te nemen. De kosten, waarop de Memorie van Toelichting wijst, zullen gering zijn, daar immers het ontwerp voor alle stukken, in het faillissement op te maken, de zegel- en registratiekosten opheft.

Anderen evenwel beschouwden, met de Memorie van Toelichting, het vonnis van insolventverklaring als eene noodelooze formaliteit, die slechts dienen zou, om een reeds duidelijk bestaanden toestand te registreeren. Het faillissement toch is gepubliceerd en blijft bestaan, zoolang het niet is ingetrokken; zij, welke van dien toestand onkundig zijn, hebben dit slechts aan zich zelf te wijten. Nu het ontwerp er juist naar streeft, om onnoodige formaliteiten en kosten, zij het ook geringe, te vermijden, behoort meergemeld vonnis daarin niet te worden opgenomen.

Tweede lid. Is, vroegen sommigen, hieronder hetzelfde begrepen als in art. 21 [**21**] vermeld wordt? Het antwoord luidde, dat hier iets anders bedoeld is, daar het in art. 21 vermelde *buiten* het faillissement blijft. Wat betreft het woord »huisraad" vergelijke men het aangeteekende bij art. 21, 1°, [zie dl. I bl. 351 vlg.].

De gronden, aangevoerd voor de afschaffing van het vonnis van insolventverklaring, schijnen alleszins afdoende.

Tweede lid. Hieronder vallen andere goederen, dan die, welke in art. 21 worden vermeld en buiten het faillissement blijven.

[Zie ook op art. **25**].

Nota van den heer Levy.

Het oogmerk der wettelijke regeling in Engeland is het faillissement zoo weinig aantrekkelijk te maken, dat het aantal personen, dit middel te baat nemend, tot het geringste cijfer wordt herleid. Mutato nomine, de te fabula narratur. Ter bereiking van voorschreven doel, zijn naar de bescheiden meening des ondergeteekenden verschillende punten uit die regeling voor overneming ten onzent vatbaar.

Als zoodanig wijst hij aan:

V. Behoud van het *vonnis van insolventie* en van het *vonnis van rehabilitatie.* Dergelijke rechterlijke uitspraken maken meer moreelen indruk dan een toestand, die van rechtswege geacht wordt te bestaan [1]), gelijk in het eerste, of noodeloos wordt genoemd [2]) gelijk in het tweede geval. Trouwens het *vonnis* van insolventie is, in des ondergeteekenden stelsel [zie hierna, hoofdstuk Homologatie van akkoord buiten faillissement], noodig om het *onvermogen* in het voorafgaand stadium scherp te onderscheiden van het eigenlijke faillissement. Het *vonnis* van rehabilitatie stelt aanschouwelijk voor oogen het eereherstel, waarop de Memorie van Toelichting bladz. 100 [zie t. a. p.] om redenen den ondergeteekende onbekend, zoo laag neerziet. Het is waar, streng logisch, passen beide deze rechterlijke uitspraken niet in de abstractie van het vermogensbeslag of de vermogens-executie. Ook hier echter herhaalt de ondergeteekende: de werkelijkheid heeft op meer te letten dan de streng logische eischen van één enkel beginsel. Tegen het *e vinculis ratio cinari* waarschuwde reeds Baco, naar des ondergeteekenden meening, niet ten onrechte.

Ook in de Nota van den heer Levy wordt, wegens den moreelen indruk daarvan, teruggewenscht een *vonnis van insolventie* en dat van *rehabilitatie.* De bedoelde moreele indruk bestaat echter bloot in theorie. Wel wil de steller der Nota gelet hebben op de »werkelijkheid", maar in werkelijkheid zijn het alleen juristen en enkele met de faillissements-praktijk vertrouwden, die weten, dat er een vonnis van *insolventie* bestaat en wat dit beteekent; zulke wettelijke finesses dringen niet tot de groote massa door.

G. O. art. 173 = **art. 173** der wet.

---

[1]) Memorie van Toelichting, bladz. 93 [zie hiervoor bl. 208].

[2]) Memorie van Toelichting, bladz. 100 [Zie hierna bij de elfde Afdeeling].

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(25 April 1893).

Amendement van den heer Levy, strekkende om de woorden: „verkeert de boedel van rechtswege in staat van insolventie, en gaat de curator" te vervangen door de woorden: „wordt de boedel door de rechtbank insolvent verklaard. De curator gaat"

De heer LEVY: Wanneer wij, tot de vereffening genaderd, dit ontwerp vergelijken met het bestaande recht, dan zien wij een zeer belangrijk verschil. Volgens het bestaande recht wordt de insolventie van het voorafgaand stadium der faillissements-procedure gescheiden door eene diepe lijn van demarcatie, een rechterlijk vonnis, dat de insolventie uitspreekt. Naar het ontwerp daarentegen *glijdt* de schuldenaar, die geen akkoord aanbiedt of wiens akkoord verworpen of niet gehomologeerd wordt, in de insolventie. Dit drukken uit de woorden: „van rechtswege" in het artikel.

Daartegen heb ik twee bedenkingen. Mijne eerste is deze: dat is valsch gedacht en valsch gevoeld. Voor de minste rectificatie van de registers van den Burgerlijken Stand, wanneer iemand Jan heet, die Piet heeten moet, adieert men voor den rechter (artt. 68 en 69 Burgerlijk Wetboek). Hier daarentegen ondergaat geheel de persoonlijkheid eene transformatie en nu laat gij den rechter achterwege. Dit klopt niet.

Intusschen, ik werk dit punt niet uit. Onmiddellijk, nadat ik het uitgesproken heb, in éénen adem, voeg ik er bij, dat er mij niet aan gelegen ligt, *tenzij* de Kamer goedgunstig hare adhaesie wil schenken aan mijne tweede bedenking, die honderdmaal erger is.

Mijne tweede bedenking is, dat hier door de woorden „van rechtswege", door de afschaffing alzoo van het *vonnis* der insolventie, eene dwaling wordt geschapen, een waan wordt gewekt. De nationale conscientie wordt gesust als zouden de gevolgen voor den persoon van den gefailleerde, die thans verbonden zijn aan het vonnis van faillietverklaring, zóó goed, zóó deugdelijk, zóó rechtmatig zijn geregeld, dat het vonnis van insolvent-verklaring wel als eene ijdele formaliteit kan worden afgeschaft. Welnu, die dwaling moet hersteld, die waan moet verstoord, de nationale conscientie moet zoo noodig met forschen greep worden wakker geschud, opdat zij kome in opstand tegen het onrecht, dat door dit ontwerp niet geschapen, maar bestendigd en verscherpt wordt als het *vonnis* van insolventie wordt afgeschaft.

Het vonnis van insolventie was de eenige deur waardoor weggenomen worden kon het onrecht, dat ons tegenwoordig faillissementsrecht den gefailleerde aandoet; den gefailleerde namelijk, die wel accordeert en *niet* insolvent wordt verklaard.

Die deur grendelt de Regeering niet alleen; neen, zij werpt haar op het nachtslot, want het vonnis van insolventie wegnemende, neemt zij de eenige mogelijkheid weg, om terug te komen op het bestaande onrecht. Zij laat in wezen als eenig vonnis, het vonnis van de faillietverklaring.

Het ontwerp doet meer. Wat onrecht was voor kooplieden, wordt in en door het ontwerp uitgebreid tot niet-kooplieden; zoodat ik meen gelijk te hebben, wanneer ik zeg: het onrecht wordt niet bestendigd, maar uitgebreid en verscherpt.

Trouwens, dat onrecht wordt begrepen en gevoeld en het verheugt mij dit met de stukken te kunnen aantoonen.

In mijne Nota, bladz. 164, sub 5, [zie hiervoor] heb ik geschreven het navolgende:

„Behoud van het vonnis van insolventie en van het vonnis van rehabilitatie. Dergelijke rechterlijke uitspraken maken meer moreelen indruk dan een toestand, die van rechtswege geacht wordt te bestaan, gelijk in het eerste, of noodeloos wordt genoemd, gelijk in het tweede geval. Trouwens het vonnis van is, in des ondergeteekenden stelsel, noodig om het onvermogen in het voorafgaand stadium scherp te onderscheiden van het eigenlijke faillissement."

De Kamer van Koophandel te Amersfoort — en ik spreek haar volgaarne daarvoor hier openlijk mijnen dank uit — heeft het initiatief genomen, bij de overige Kamers van Koophandel tot het ondersteunen van mijne Nota. Blijkens het verslag, dat uitgebracht is door de Commissie van Voorbereiding en te vinden onder stuk XI, verkreeg de Amersfoortsche kamer die adhaesie van de Kamers van Koophandel te Oosterhout, Apeldoorn, Delft, Kampen, Avereest, Opsterland, Assen, Hoogeveen, Katwijk, voor Franeker, Barradeel en Menaldumadeel, Hoorn en Meppel. De andere Kamers van Koophandel zwegen. Bestrijding vond mijne Nota alleen bij die van Leiden. Ik zeg dit niet om er op te stoffen, maar om aan te toonen, dat de openbare meening op dit punt aan mijne zijde is; de openbare meening die ik als noodzakelijke onderlaag van de wet beschouw.

Vóór alles is er mij aan gelegen zoo duidelijk mogelijk te zijn. Daarom nog eens: welk onrecht wordt bestendigd wanneer deze Kamer slechts één vonnis, dat van faillietverklaring in wezen laat, en dat omtrent insolventie afschaft? Dat onrecht is, dat de Kamer alsdan onherroepelijk vaststelt: alle gevolgen van het faillissement *voor den persoon van den gefailleerde* vloeien voort en moeten in de toekomst blijven voortvloeien uit het vonnis van faillietverklaring, — want *een ander is er niet.*

Om ons nu rekenschap te geven van de beteekenis dezer uitspraak van de Kamer, moeten wij ons afvragen: welke zijn de gevolgen? Wat is het faillissement?

Het ontwerp antwoordt: het faillissement is vermogens-executie. Juist, maar is het niets meer? Men zou het gelooven als men op bladz. 14 van het Verslag der Commissie van Voorbereiding [zie op art. **20**, dl. I bl. 342] leest: „Sommigen vroegen, of het in de bedoeling der Regeering ligt, dat het faillissement geene gevolgen zal hebben voor den persoon van den gefailleerde, zoodat dit niet in aanmerking kan komen bij het toekennen van het kiesrecht en het vaststellen der vereischten, om tot voogd, toezienden voogd, curator of bewindvoerder benoemd te worden of uit sommige dier betrekkingen te worden ontzet. Anderen merkten op, dat deze vragen niet in deze wet behoefden te worden beslist. Deze wet toch behandelt alleen de gevolgen van het faillissement, wat het vermogensrecht des gefailleerden betreft."

En daarop antwoordt de Regeering:

„Wat door „anderen" werd opgemerkt, wordt als juist aangenomen."

Verwonderlijk laconisme!

Honderd zeven en vijftig folio-pagina's over vermogens-executie, en één enkele regel over de gevolgen van het faillissement voor den persoon van den gefailleerde.

De Kamer vergunne mij een beeld te gebruiken. Men denke zich die vermogensafwikkeling, die liquidatie, in een koffer. Dan is het belangrijke document geëscorteerd door de fine fleur van onze juristen: door de Staatscommissie, de Commissie van Voorbereiding, door twee Ministers van Justitie-grootzegelbewaarders. Nu toont men mij de vermogens-executie. Is het dan wonder, dat ik zeg: ja, die vermogens-executie zie ik wel, hoe zoude zulk een brillant escorte niet in het oog vallen, maar wat ik *niet* zie, is de failliet; de gevolgen van het faillissement *voor den persoon* van den failliet zie ik niet.

Het faillissement vertegenwoordigt een stuk levensgeschiedenis, dat ook een stuk lijdensgeschiedenis zijn kan. Wat doet gij met dien persoon? En als men mij dan op gedempten toon antwoordt met een enkelen regel druks in dit lijvige stuk: die persoon komt later? dan waarschuw ik tegen die noodlottige dwaling. Neen, die failliet komt niet later; hier, in dit artikel, in de afschaffing van het vonnis van insolvent-verklaring, komt de failliet.

De Kamer vergelijke toch wat deze laatste dagen onder hare oogen is voorgevallen. Alle amendementen zonder eenig onderscheid raken en betreffen den persoon van den gefailleerde. De amendementen van Houten, van der Kaay en Tydeman: zorg toch dat niet één rancuneus schuldeischer iemand failliet kunne geven. Het amendement-de Kanter: eerbiedigt toch het recht van verdediging; het amendement-Rink: geeft toch den man langer termijn. Het amendement van de Commissie van Voorbereiding: waakt toch tegen schijn-faillissement. Mijne beide amendementen: waarvan de strekking aan de Kamer bekend is.

Het rehabilitatie-amendement van de Commissie van Voorbereiding raakt den persoon. Het is merkwaardig, of liever *niet* merkwaardig, blijkens de discussie der laatste dagen dat slechts één naam, die van den heer Hintzen, ten aanzien van dat amendement ontbreekt. *Alle* amendementen dus raken den persoon van den failliet; daarentegen waar de afwikkeling, de liquidatie, de vermogensexecutie ter sprake komt, daar stond uw hamer eenvoudig niet stil, Mijnheer de Voorzitter!

Dante zegt ergens tot Virgilius: non ragionam di lor, ma guarda e passa, laat ons over die schimmen niet spreken, bezie ze alleen en ga voorbij.

Dit heeft de Kamer in toepassing gebracht ten aanzien van de liquidatie. En natuurlijk daar deed de Kamer wèl aan, dat toch is de koffer, die men veilig gedemandeerd achtte aan dat schitterend escorte.

En wanneer nu de Kamer aldus gehandeld heeft, dan wensch ik te vragen, geeft dit niet te denken? Wat wordt beoogd met die methode van wetgeving, waarvan deze afschaffing van het vonnis van insolventie een uitvloeisel is? Wat wil men toch met dat achterbaks houden van den persoon des gefailleerden? Moet het primum verum, onbetwistbaar, voor altijd geldend recht zijn dat wat thans voor den persoon van den gefailleerde aan het vonnis van de faillietverklaring is verbonden, ook in de toekomst verbonden moet blijven aan dat vonnis, en daaraan moet verbonden blijven indien dit wetsontwerp, gelijk geschiedt, tot niet-kooplieden wordt uitgebreid? Is *dat* de bedoeling, dan veroorloof ik mij de bescheiden vraag, waarop steunt dat horribile decretorum? geef ons dan gronden voor deze nieuwe meening, opdat wij ze beoordeelen kunnen.

Of is het u werkelijk te doen om die vraag open te houden? De vraag namelijk, of de gevolgen, die thans verbonden zijn aan het vonnis van faillietverklaring ook in de toekomst aan dat vonnis verbonden zullen blijven? Welnu, waarom praejudicieert gij haar dan door afschaffing van het vonnis van insolventie en afschaffing van de rehabilitatie? Ik kan toch niet denken dat het de bedoeling van iemand zou kunnen zijn om dit ontwerp, dezen wolf te hullen in een schaapsvacht. Wij hebben het zoo even nog gehoord als antwoord van Regeeringswege gegeven: in *deze* wet worden de gevolgen van het vonnis van faillietverklaring niet geregeld. Dat is zoo, maar *deze* wet is omgeven van andere wetten waarin die gevolgen voor den persoon van den gefailleerde wel geregeld zijn. En nu neem ik een van die wetten voetstoots, en ik doe dat niet zonder intentie. Laat ons aannemen dat een rechterlijk ambtenaar komt in staat van faillissement. Hij heeft te goeder trouw een deel van zijn vermogen aan een notaris of aan eene bank toevertrouwd, en die Bank gaat fout. Of wel zijn gezin wordt door ziekte geteisterd: hij begint met uit te zuinigen, maar daaraan komt een einde; ten slotte

blijven 3, 4, 5 huisschulden onbetaald, en de rechterlijke ambtenaar gaat fout.

Wat geschiedt nu, wanneer gij hiertegen bij dit artikel, door herstelling van het vonnis van insolventie, niet waakt?

Dan wordt die rechterlijke ambtenaar afgezet als een misdadiger. Wij lezen in art. 11 der Rechterlijke Organisatie: „De Hooge Raad kan een rechterlijk ambtenaar afzetten, wanneer hij verklaard wordt in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen".

Hij wordt niet ontslagen, want ook dat kent de wet in art. 12 (ontslag wegens invaliditeit enz.). Hij wordt afgezet; op ééne lijn gesteld met een misdadiger. En waarom kies ik nu juist dit artikel? Om twee redenen. Vooreerst omdat wij hier voor ons hebben een scherp belijnden tekst; en 2°. omdat juist dit artikel als voorbeeld ter navolging voor ambtenaren door de Regeering is gesteld blz. 71 van het Verslag, met verwijzing naar het artikel van de Rechterlijke Organisatie [zie op art. **57**, dl. I bl. 472].

Hoe wordt gehandeld met ambtenaren; en wanneer moet aldus worden gehandeld? Openbare besturen behooren bij de aanstelling van rekenplichtige ambtenaren de bepaling te maken, dat faillissement de betrekking doet verliezen of eene reden oplevert voor ontzetting." *Faillissement* — niet *insolventie;* het enkele feit derhalve van het faillissement.

Wat is dus het recht, dat wij bij dit artikel fiatteeren, wanneer wij het vonnis van insolventie afschaffen? Dat recht is dit, dat, onafhankelijk van de vraag of er een akkoord tot stand komt, ja dan neen, den dag na de faillietverklaring en krachtens de faillietverklaring, zonder onderzoek van de vraag of iemand door eigen schuld of niet in staat van faillissement is geraakt, het vonnis van de faillietverklaring den rechter, den ambtenaar voor altijd vernietigt; het vonnis van de faillietverklaring, want een ander vonnis is er niet en komt er niet; het andere vonnis in de bestaande wet wordt door dit ontwerp afgeschaft. De rechter, de ambtenaar wordt vernietigd, ook al nemen zijne crediteuren met zijn akkoord genoegen; ook al is dat akkoord 100 pct.; hij wordt toch vernietigd, want de gevolgen voor den persoon zitten vast aan het vonnis van de faillietverklaring; het vonnis van insolventie wordt opgeheven.

Dat is het recht, dat wij te gemoet gaan in dit wetsontwerp door de opheffing van het vonnis van insolventie.

Nu is de eenvoudige vraag, die ik aan de Kamer voorleg, deze: Moet, mag dat zoo blijven? Kunt gij de vernietiging van een persoon, zonder onderzoek naar schuld, als algemeenen maatregel overeenbrengen met uw rechtsgevoel, of ondervindt gij dat als een gruwelijk onrecht?

Dat men iemand, die bij vonnis is insolvent verklaard buiten de volgerechtigde maatschappij plaatst, is hard, maar kan kwalijk anders.

Iemand die bij vonnis insolvent verklaard is, blijft gebukt onder een rechtmatig geverifieerden, dus rechtmatig bestaanden schuldenlast. Dien last moet hij aanzuiveren; hij is dus niet capax juris; niet meester over zijn eigen zaak, die groot of klein kan zijn; hij werkt voor anderen, die zijne rechtmatige schuldeischers zijn.

Maar dat zij al vast begint, a priori begint met te vernietigen het bestaan van den man, die straks een akkoord zal aanbieden, dat aangenomen en gehomologeerd zal worden, terwijl toch die aanneming hem zijne vernietigde positie niet teruggeeft of kan teruggeven, omdat gij het vernietigen van die positie hebt vastgeknoopt aan het vonnis van het faillissement, — geenerlei reverentie voor menschen zal mij weerhouden van te zeggen, dat ik dat noem: God geklaagd.

Ziet toch wat gij doet, ziet toch welk een onmetelijke afstand er is tusschen het recht dat gij gaat invoeren en het recht dat thans bestaat.

Ik sla op art. 75 van het Wetboek van Koophandel en lees daar: „Een kassier,

zijne betalingen opschortende of failleerende, wordt vermoed het verval zijner zaken door eigen schuld te hebben veroorzaakt."

Dit breidt gij uit, dat ziet een kind. Maar hoe ver breidt gij het uit? Gij breidt het uit in omvang en intensiteit. Gij leest niet voor het woord: kassier, een *koopman* die enz., neen gij leest: elk en een iegelijk die failleert, wordt vermoed schuldig te zijn aan het verval zijner zaken.

Dat is de omvang. Maar, gij breidt ook uit, zeide ik, in intensiteit.

Het vermoeden bij den *kassier* wijkt voor tegenbewijs. Als hij het tegenbewijs levert, dus het bewijs dat hij *niet* door eigen schuld tot verval is gekomen, kan hij worden gerehabiliteerd.

Maar dat wil het wetsontwerp niet. Dat zijn „finesses", naar het oordeel der Regeering, blijkens bladzijde 124 [zie hiervoor bl. 210].

Alzoo het vermoeden dat hier wordt uitgebreid tot elk en een iegelijk, dat vermoeden wijkt niet voor tegenbewijs.

Alzoo, het staat onomstootelijk vast, het is beginsel van Nederlandsch recht, dat elk en een iegelijk die failleert vermoed wordt het verval zijner zaken door eigen schuld te hebben veroorzaakt. En dit beginsel is niet te remedieeren, daar kan men niet op terugkomen, want in dit artikel wordt het vonnis van insolventie afgeschaft, zoodat gij niet anders overhoudt dan het vonnis van faillietverklaring. Nu zegt men misschien, dat beginsel, die uitbreiding van artikel 75 Wetboek van Koophandel, staat niet met zoovele woorden in het ontwerp te lezen; ja, dat is zoo, het staat er niet in te lezen, maar dat is juist het ongeluk; stond het er maar wèl in te lezen, dan schrikte men er voor terug, maar het is de veronderstelling, de grondslag van deze scherpste wet van gansch Europa, de veronderstelling ook van de methode van wetgeving, die men gevolgd is bij de afschaffing van dat vonnis van insolventie. En nu vraag ik: nu gij uitbreiden gaat, nu gij allen trekt binnen deze wet, rechters, ambtenaren, geleerden, landbouwers, geestelijken, officieren, onderwijzers, allen, hoe zij heeten mogen, is dan de veronderstelling, die in art. 75 Wetboek van Koophandel geschreven is en die ten grondslag ligt aan deze wet, is die overeenkomstig de waarheid of slaat zij de waarheid in het aangezicht? Ik vraag, want gij knoopt voor den persoon die failleert de gevolgen vast aan het vonnis van faillietverklaring, ik vraag: met welk recht vernietigt gij den man, hem failliet verklarende, den man, die straks zijne crediteuren bevredigen kan en zal? Ik vraag: met welk recht vernietigt gij dien man zonder onderzoek van de vraag naar schuld of onschuld, eene vraag, die niet *kan* worden *onderzocht* bij het faillissement, laat staan *berecht*. Met welk recht worden alle hulpmiddelen ontrukt op den eigen oogenblik wellicht dat men ze het meest noodig heeft? Ik weet op die vragen geen antwoord; wanneer een ander het weet, dat hij het dan zegge.

Waar zit de fout?

De fout zit hier, dat men in onze wetgeving, hier en daar en overal aan het vonnis van faillietverklaring heeft vastgeknoopt gevolgen, die hadden behooren te worden vastgeknoopt aan het vonnis van insolventverklaring, maar, terwijl onze wetgeving die fout beging, liet zij ten minste het vonnis van insolventverklaring in stand en in wezen, dat wil zeggen, zij gebruikte het remedie wel niet, maar zij liet dan toch de mogelijkheid open, dat bij eene wetswijziging het zou kunnen worden gebruikt; zij liet de mogelijkheid open, dat die gevolgen voor den persoon des gefailleerden, die thans in onze wetgeving vastgeknoopt zijn aan het vonnis van faillietverklaring, dat die vastgeknoopt kunnen worden daar waar zij behooren, aan het vonnis van insolventverklaring. Maar dat doet dit ontwerp niet; het ontwerp werpt de remedie zelve weg in het artikel, dat wij thans bespreken; het ontwerp zegt: daar zal in het faillissement maar zijn één enkel

vonnis, het vonnis van faillietverklaring, één enkel vonnis, en de rest volgt van rechtswege. Is iemand failliet verklaard en heeft hij geen akkoord aangeboden, is het geweigerd of wordt het niet gehomologeerd, dan komt er geen vonnis meer, dan is de betrokkene van rechtswege insolvent, dat wil zeggen dat het onrecht, dat thans aanwezig is in onze wetgeving, door de bewoordingen van dit ontwerp, door de afschaffing van het vonnis van insolventie, niet alleen wordt bestendigd, maar verscherpt en uitgebreid. Wat kunnen wij nu daaraan doen?

Geheel kunnen wij dat kwaad niet keeren. Wij kunnen bijv. dengeen, die door een vonnis van faillietverklaring is getroffen, niet tot kiezer of verkiesbare maken — dat verbiedt de Grondwet, — maar indien wij een kwaad niet *geheel* kunnen keeren, is dat dan eene reden om het *geheel* te laten voortbestaan? Mijns erachtens kunnen wij doen wat in ons vermogen is, maar dan hebben wij een vonnis noodig van insolventverklaring als vast steunpunt voor zoodanige wetswijziging als ik beoog: overbrenging van de gevolgen van de faillietverklaring voor den persoon des gefailleerden van het vonnis van faillietverklaring op het vonnis van insolventie. Wij weten, blijkens het slotartikel van dit ontwerp, dat deze wet zal worden ingevoerd op een nader bij de wet te bepalen tijdstip, dat wil zeggen: deze wet zal alsdan vergezeld zijn van eene invoeringswet, waarin de Regeering de bepalingen herziet, die in onze wetgeving voorkomen nopens de persoonlijke gevolgen van het vonnis van faillietverklaring.

Nu kan de Kamer hier en nu nopens den inhoud dier invoeringswet aan de Regeering geen voorschriften geven, dat zou eene overschrijding zijn van de reverentie, die de onafhankelijke Vertegenwoordiging aan den zelfstandigen raadsman der Kroon is verschuldigd. Maar evenzeer als de Kamer de zelfstandigheid eerbiedigt van de Regeering, evenzeer zal de Regeering te rade gaan met de wenken, de wenschen, de vingerwijzingen van de Kamer. Indien nu de Kamer een vonnis van insolventie verlangt, derhalve het bestaande recht handhaaft en herstelt, dan moest ik mij zeer bedriegen in de beteekenis van dat votum, wanneer het niet het eerbiedig verzoek aan de Regeering zou bedoelen: wil toch bij uwe invoeringswet de gevolgen van het vonnis van faillietverklaring voor den persoon van den gefailleerde binnen de nauwst mogelijke grenzen beperken.

Tracht in uwe invoeringswet het daarheen te leiden dat niet het vonnis van faillietverklaring iemands bestaan en toekomst reddeloos verloren doe gaan, onverschillig of hij is een rampspoedig doch eerlijk man, dan wel een gewetenlooze speler, zonder schuldigverklaring, zonder onderzoek zelfs.

Dat is de beteekenis van het votum dat uitgebracht wordt over mijn amendement: herstel van het vonnis van insolventie in dit artikel; een eerbiedig verzoek dat niet het vonnis van faillietverklaring maar het vonnis van insolventie zij het uitgangspunt voor de noodzakelijke hardheid der wet. Om dat eerbiedig verzoek aan de Regeering te kunnen doen, is noodig dat hersteld worde hetgeen door de Regeering uit dit artikel is verwijderd; dat derhalve hersteld worde de bepaling van ons bestaand recht.

Nog eene enkele opmerking ten slotte. Schijnbaar behandel ik hier een juridisch punt. Dat wordt reeds aangeduid door de woorden: van rechtswege, vonnis van insolventie enz. Misschien zijn er wel verblind genoeg om te zeggen: dat is juristerij. Welnu, zij die aldus denken vergissen zich.

Het geldt hier eene leemte die ik van den aanvang af heb aangewezen in deze overigens deugdelijke afwikkelingswet. Het punt, dat ik aanwees, *dat* is de algemeene maatschappelijke zijde, waardoor deze wet met het leven, dat vaak een lijden is, in aanraking komt. Ik spreek hier van eene zaak waarvan het wel en wee van duizenden afhangen kan. Dat is mijn excuus, wanneer ik steeds hetzij in dezen, hetzij in een anderen vorm dit doel najaag en najagen zal zoolang ik de eer heb hier te staan.

De heer HUBER, *lid van de Commissie van Voorbereiding:* Ik moet noodwendig de Kamer rukken uit de hooge sfeer, waarin de geachte afgevaardigde uit Amsterdam haar heeft gevoerd. Waarlijk de geachte afgevaardigde heeft de toelichting van zijn amendement hoog genoeg opgezet; de geheele persoonlijkheid van den gefailleerde zou door de insolventverklaring ondergaan eene transformatie!

Wat wil men toch, door het weglaten van het vonnis van insolventverklaring, tegenover den gefailleerde achterwege houden? zoo roept hij uit. Door de insolventie, zoo vervolgt hij verder, nu zonder vonnis, wordt eene dwaling geschapen, wordt de nationale conscientie gesust.

Inderdaad, in dien gedachtengang heeft men tot nog toe over dit ontwerp niet geredeneerd, en in dien gedachtengang zal ik den geachten voorsteller van het amendement ook niet volgen.

Ik moet integendeel de Kamer terugbrengen op het nuchter terrein van de kalme redeneering: dat de insolventie inderdaad niets anders is dan het begin van het tweede stadium van het faillissement.

Het onderzoek wie schuldeischers van den gefailleerde zijn, en uit welke goederen zijn boedel bestaat, is afgeloopen, en wanneer dan geen akkoord is tot stand gekomen of gehomologeerd, komt de insolventie, en kan de curator tot de vereffening van den boedel overgaan. Is dit nu zoo verschrikkelijk om daaraan die gevolgen te hechten welke de geachte afgevaardigde er aan wil verbinden?

Zijn die gevolgen voor den persoon van den gefailleerde werkelijk zoo groot, dat men zou kunnen spreken van eene transformatie die de bedoelde persoon zoude ondergaan?

Neen, de transformatie, die de geachte afgevaardigde zich voorstelt, heeft — zoo zij al bestaan mocht — plaats door het vonnis van faillietverklaring, en gebeurt niet door de insolventie. De voorsteller heeft het trouwens zelf aan het slot zijner rede moeten erkennen, dat de faillietverklaring zelve de onaangename gevolgen heeft, waarvan hij — wel eenigszins overdreven — sprak. Hij heeft dan ook later moeten erkennen, dat de faillietverklaring, en deze alleen, naar de Grondwet aan den persoon van den gefailleerde politieke rechten ontneemt, omdat het hem ontneemt de beschikking over zijne goederen.

Maar of de insolventie al dan niet plaats heeft bij rechterlijk vonnis, dan wel van rechtswege, aan deze zaak doet het hoegenaamd niets af.

Nu vraag ik: wat wil de geachte voorsteller met zijn amendement; wat heeft hij er aan om te bepalen, dat de rechter de insolventie moet uitspreken?

Eenvoudig niets. Het feit toch spreekt uit zich zelf stellig genoeg. De verificatie is afgeloopen, er is geen akkoord aangeboden of het aangeboden akkoord is verworpen of niet gehomologeerd. Dan is er insolventie. Derhalve het feit dat er insolventie aanwezig is, valt dus gemakkelijk genoeg te constateeren, zoodat daarvoor toch geen rechterlijk vonnis noodig is! Wat kan de rechter anders doen dan het feit constateeren?

Waartoe dan hier eene rechterlijke uitspraak verlangd? In het laatste gedeelte van zijne rede komt de geachte afgevaardigde daaromtrent eenige meerdere helderheid geven. Hij betoogt namelijk dat er eene invoeringswet zal komen, en dat deze voor den persoon des gefailleerden de gevolgen van het faillissement zal regelen, gelijk deze wet dat regelt voor zijne goederen. Neemt nu de Kamer dat amendement aan, dan zoude zij verklaren: wij willen in de invoeringswet niet zeer teederlijk voor den persoon des gefailleerden gezorgd hebben.

Ik stel mij die invoeringswet geheel anders voor. Die wet toch zal, mijns inziens, niet beslissen over den persoon van den gefailleerde, maar is eenvoudig bestemd tot regeling van het verband tusschen deze wet en de andere wetten van den

Staat. Trouwens het faillissement kan niet anders zijn dan een beslag op het geheele vermogen van den gefailleerde; de persoon zelf blijft er geheel buiten.

Nu dus de geachte afgevaardigde heeft vastgesteld, dat de uitvoeringswet de gevolgen van het faillissement voor den persoon van den gefailleerde zal regelen, zegt hij: ik verbind aan dit amendement de verklaring — als ware het eene motie — dat de Tweede Kamer die gevolgen voor den persoon des gefailleerden zoo zacht mogelijk wenscht te doen zijn.

Maar op die wijze kan men ook aan het alleronschuldigste en minst beteekenende amendement allerlei zaken en bedoelingen verbinden. En dan vraag ik of er eenig logisch verband bestaat tusschen de verlangde rechterlijke uitspraak en het gevoelen dat men de gevolgen van het faillissement voor den persoon des gefailleerden zoo zacht mogelijk wenscht te doen zijn.

Dit resultaat, dat de geachte afgevaardigde van zijn amendement verwacht, moet ik dan ook, namens de commissie, ten sterkste recusseeren. Het gaat toch niet aan, in een amendement eene beteekenis te leggen die het inderdaad niet heeft, noch door zijne woorden, noch in zijne logische beteekenis.

De commissie echter het amendement nemende zooals het luidt, de eisch bevattende dat de insolventverklaring door een rechterlijk vonnis zal worden geconstateerd, kan het niet ondersteunen, en wel in de eerste plaats niet, omdat het vonnis van insolventverklaring in werkelijkheid eene geheel noodelooze arbeid is.

Wat nut toch kan het hebben om, wanneer na afloop der verificatie geen akkoord wordt aangenomen, of het aangenomene niet gehomologeerd, en het dus zonneklaar blijkt dat de boedel moet worden geliquideerd, dan nog door den rechter te laten constateeren, dat de insolventie daar is en de liquidatie moet plaats hebben?

Maar, in de tweede plaats is het voorstel van den geachten afgevaardigde ook niet onschadelijk.

Wij hebben bij de bewerking van deze wet — èn de Staatscommissie, èn de Regeering èn de Commissie van Voorbereiding — alles gedaan om de behandeling van een faillissement zoo kort mogelijk te doen duren, en zoo weinig mogelijk te doen kosten, en de geachte afgevaardigde weet wel, dat zijn amendement, aangenomen, aan dien spoed eene niet geringe vertraging geeft.

Wanneer de rechtbank de insolventie moet uitspreken, moet het proces-verbaal van de verificatie geheel in optima forma gereed zijn, drie leden van de rechtbank moeten elk voor zich daarvan kennis nemen, daarna bij elkaar komen en eerst dan kan het vonnis worden gewezen. In het systeem van het wetsontwerp kan onmiddellijk na de verificatie worden overgegaan tot vereffening van den boedel, als geen akkoord is tot stand gekomen. In het systeem van den geachten afgevaardigde gaat minstens eene week voorbij na de verificatievergadering vóór de curator kennis krijgt van het vonnis van insolventie en dan eerst kan hij met de liquidatie beginnen. Dit is reageeren tegen het systeem van het wetsontwerp.

Ik wensch te eindigen met twee vragen aan den voorsteller te doen.

1°. Hoe stelt hij zich voor, dat de zaak bij de rechtbank aanhangig gemaakt wordt. Zijn amendement is o. i. niet volledig.

De zaak moet toch bij de rechtbank worden aangebracht. Er moet iemand zijn die de beslissing van haar vraagt. Art. 150 [**150**], dat wij aangenomen hebben en dat handelt over de homologatie van het akkoord, bepaalt uitdrukkelijk, dat de rechter-commissaris den dag bepaalt, waarop de rechtbank de homologatie van het akkoord zal behandelen.

Aan het amendement van den geachten afgevaardigde ontbreekt eene dergelijke bepaling, eene soortgelijke verwijzing. Ik weet wel, dat in de bestaande wet ook die aanwijzing ontbreekt, dat dus ook die lacune tegenwoordig bestaat en dat

men zich in de praktijk gered heeft. Doch nu wij eene nieuwe wet maken is het plicht die lacune weg te nemen, die fout te verbeteren.

Een legale weg moet worden aangewezen, hoe de zaak bij de rechtbank komt.

En ten tweede merk ik dit op: Het vonnis van insolventie is, naar zijne eigen meening, zeer belangrijk. Hoe kan hij dan voorstellen het in deze wet te brengen, zonder aan den gefailleerde het recht van hooger beroep of cassatie te geven?

Doch ook buiten het antwoord op deze vragen, op de gezegde gronden kan de Commissie niet adviseeren tot aanneming van het amendement.

Den heer VAN DER KAAY: Ik stel er groot belang in den geachten voorsteller van het amendement goed te begrijpen, en ook de Kamer zal dit wel doen. Ik veroorloof mij daarom enkele opmerkingen te maken, die nu en dan zullen moeten geschieden in vragenden vorm. Begrijp ik den geachten afgevaardigde goed, dan mag ik als vaststaand beschouwen: voor den gefailleerde moet het, wanneer deze wet in werking komt, volkomen onverschillig zijn of het amendement wordt aangenomen of niet, indien ook niet andere wetten gewijzigd worden. Op dit oogenblik zal in de verschrikkelijke gevolgen die ons de geachte afgevaardigde heeft geschilderd, voor den gefailleerde geene verandering komen, of het amendement er in staat of niet, indien het wetsontwerp, wet geworden, wordt ingevoerd.

Hij heeft er op gewezen, dat bij of voor de invoering dezer wet andere wetten zullen moeten worden gewijzigd.

En nu stelt hij zich voor, dat de onaangename gevolgen, die de faillietverklaring voor den persoon van den schuldenaar moet hebben, bij de invoeringswetten zullen worden verbonden niet aan den failliet- maar aan de insolventverklaring.

Dit is de beteekenis. Wij hadden het alleen nog niet zoo goed begrepen, en ook voor mij rees hier en daar een vraagteeken. Doch nu hebben wij op dit punt zekerheid.

Nu echter al dadelijk eene opmerking, wat betreft het kiesrecht en de benoembaarheid tot lid der Staten-Generaal. Daarin kan — het is reeds gezegd — geene verandering gebracht worden, maar niet op dezen grond, dat wij hier zouden moeten vragen: Zijn die gevolgen aan de failliet- of aan de insolventverklaring verbonden? Want van geen van beide wordt in de Grondwet gesproken; maar wel staat er, dat het kiesrecht verloren gaat en men niet meer benoembaar is tot lid der Staten-Generaal, wanneer men heeft verloren: de beschikking of het beheer over zijne goederen. Of iemand nu failliet of insolvent wordt verklaard, is in dit opzicht onverschillig: het beheer over zijne goederen heeft hij in beide gevallen verloren.

Wat echter andere gevallen betreft, bijv. een kassier, of een voogd, die afgezet kan worden, een rechter, die kan worden ontslagen, voor hen kan er belang zijn, dat bij de invoeringswet de bestaande wetten zoo gewijzigd worden, dat die gevolgen zullen kunnen plaats hebben, niet bij de failliet-, maar bij de insolventverklaring.

Ik wil gaarne aan den geachten afgevaardigde, aan ieder lid der Kamer, aan deze en aan elke volgende Regeering de mogelijkheid laten, die verandering in onze wetgeving te brengen, maar nu — en dit heb ik met groote verbazing gehoord — wenscht de geachte voorsteller, aan zijn amendement deze beteekenis te geven, dat men zich nu reeds door voor of tegen het amendement te stemmen, vóór of tegen een dergelijken belangrijken maatregel zal verklaren. Dit is het onmogelijke van ons gevergd. Wanneer de invoeringswet voor ons ligt, zullen vele uiteenloopende gevallen ter sprake komen, en dan zal men moeten oordeelen

naar het zeer verschillend gewicht der omstandigheden en na behoorlijk onderzoek, of en in welke gevallen men die gevolgen aan de faillietverklaring of aan de insolventie wil verbinden.

De geachte afgevaardigde zegt dat dit zonder aanneming van zijn amendement niet mogelijk zal zijn, daar het vonnis van insolventverklaring uit de wet is genomen. Maar zal er dan geene insolventie meer zijn? Wanneer het artikel ongewijzigd blijft, zal dan niet evenzeer mogelijk zijn wat de geachte voorsteller van het amendement verlangt? Men zal bij aanneming daarvan *niet* kunnen bepalen, dat de nadeelige gevolgen voor den belanghebbende zullen ontstaan, indien de boedel insolvent wordt verklaard, maar *wel* indien de boedel „in staat van insolventie verkeert", zooals art. 173 van het ontwerp het uitdrukt. Maar dat is toch precies hetzelfde; er zal geen vonnis zijn, maar een toestand treedt in. Wanneer men niet wil dat een rechter kan worden afgezet, of dat iemand van de voogdij kan worden ontzet, wanneer hij in staat van faillissement is verklaard, maar eerst wanneer zijn boedel in staat van insolventie verkeert, dan verzet zich het artikel, zoo het ongewijzigd wordt aangenomen, daar niet tegen, en is daarvoor het amendement niet noodig. De staat van insolventie springt duidelijk genoeg in het oog, daarvoor is geen vonnis noodig; dat heeft de geachte voorsteller ook niet betoogd. Voor dat doel is alzoo het amendement geheel onnoodig.

Aanvankelijk achtte ik het van weinig belang, of wij al dan niet het vonnis van insolventverklaring zouden behouden; het kon alleen eene luttele vertraging en een weinig meer kosten veroorzaken; maar de heer Levy verbindt nu aan de aanneming van zijn amendement gevolgen, die het mij onmogelijk maken mij daar voor te verklaren. Hij wenscht dat de aanneming van zijn amendement zal gelden als een verzoek aan de Regeering om door wijziging van verschillende wetten ten aanzien van de bestaande onaangename gevolgen voor den schuldenaar te verbinden aan de insolventie en los te maken van het faillissement. Wie zou over al die uiteenloopende gevallen nu reeds, zonder onderzoek, een oordeel durven uitspreken?

Ik betreur het tevens dat de geachte voorsteller in zijne toelichting eene beteekenis aan zijn voorstel heeft gegeven waardoor hij eene latere regeling voor zich zelven en anderen moeilijk heeft gemaakt.

Immers heeft hij verklaard, dat het *onmogelijk* zou wezen bij de invoeringswet de schadelijke gevolgen te verbinden aan de insolventie, in plaats van aan de faillietverklaring, gelijk tot dusverre het geval is, indien zijn amendement wordt verworpen, wat ik niet onwaarschijnlijk acht. Voor zijn latere plannen zou het goed zijn, indien hij die verklaring kon terugnemen.

Het is inderdaad niet in het belang eener latere regeling dit amendement voor te stellen met de daaraan gegeven toelichting. Ik zou daarom gaarne zien dat het werd teruggenomen, want het bemoeilijkt de verwezenlijking van 's voorstellers eigen wenschen — en misschien ook van die van anderen — bij de invoeringswet.

De heer LEVY: De Vergadering heeft gehoord mijne argumentatie tot toelichting van mijn amendement. De Vergadering heeft tevens gehoord de wijze waarop ik ben bestreden door een der geachte leden der Commissie van Voorbereiding en door den heer van der Kaay; en nu wensch ik aan de Vergadering deze eenvoudige vraag te doen: heeft men aan mijne argumentatie recht laten wedervaren, of heeft men zijn toevlucht gezocht bij allerlei expediënten, bij kleine middelen, bij uitvluchten, in strijd met den regel, dien ik meen dat vooral van toepassing behoort te zijn in 's lands raadzaal: „il ne faut pas aborder les grandes questions par les petites côtés"? Het antwoord op die vraag meen ik met gerustheid aan de Kamer te kunnen overlaten. Wat was in het kort de inhoud van mijne argu-

mentatie, en tevens de aanbeveling van het amendement? Het faillissement vervalt in twee stadiën.

Het eerste stadium begint met het vonnis van faillietverklaring en eindigt, ook naar het systeem van dit ontwerp, met het aangenomen en gehomologeerd akkoord.

Het tweede stadium begint bij hetgeen in dit ontwerp wordt aangenomen te zijn de vereffening des boedels, en hetgeen in werkelijkheid is, en ook bevestigd wordt door dit ontwerp, de insolventie van den persoon die failliet is geraakt. Dat tweede stadium eindigt zooals het eindigen kan.

Nu geschiedt er onrecht; dat is niet tegengesproken; ik constateer dat dit niet alleen niet is tegengesproken, maar zelfs eenigermate erkend is door den heer van der Kaay, toen hij zeide: de verandering, die gij wenscht, en hierin bestaat dat men vastknoopt de gevolgen voor den persoon van den gefailleerde — gevolgen die thans geaccrocheerd zijn aan het vonnis van faillietverklaring, — *niet* aan het vonnis van de faillietverklaring, maar aan den staat van insolventie — die verandering is goed, zoo zeide de heer van der Kaay.

Nu geschiedt er onrecht. Gij verheelt u echter dat er onrecht geschiedt, en hoe komt het dat gij u dat verheelt? Doordien in het wetsontwerp en in de Toelichting steeds het faillissement wordt beschouwd als te zijn de executie van het vermogen, zoodat de gevolgen van het faillissement voor den persoon des gefailleerden op den achtergrond geraken, niet worden behandeld, omtrent welke gevolgen wordt verwezen naar andere wetten.

Wij hebben het gehoord, ik heb het voorgelezen, de Regeering zegt: Niet nu, maar in andere wetten zal gehandeld worden over de gevolgen van het faillissement voor den persoon des gefailleerden.

Daar nu zou ik niets tegen hebben, bijaldien maar dat faillissement als zoodanig niets praejudicieerde ten aanzien van dien persoon.

Maar dat doet het ontwerp, door *alleen* te behouden het vonnis van faillietverklaring, niet.

Het vonnis van faillietverklaring, als zoodanig, treft, vernietigt den persoon. Ik heb er op gewezen, met het wetboek in de hand, dat een rechter die fout gaat, alzoo ten laste van wien een vonnis van faillietverklaring wordt uitgesproken, dat die rechter, zeg ik, den dag daarop volgend op dien enkelen grond kan worden afgezet als een misdadiger.

Dat zou goed zijn, dat zou te verdedigen wezen, wanneer dat vonnis van faillietverklaring, hetwelk zulke zwaarwichtige gevolgen heeft dat het iemand vernietigen kan, een resultaat ware van het onderzoek naar deze vraag: of de man die fout gaat schuld heeft aan zijn faillissement. Maar dat onderzoek geschiedt niet bij het vonnis van faillietverklaring en kan niet geschieden; dat vonnis van faillietverklaring zegt objectief alleen: gij hebt opgehouden te betalen, het bemoeit zich niet met de vraag of er schuld is, ja of neen, en kan zich daarmede ook niet inlaten.

Datgene nu wat rechtens is voor dien rechter wordt als type van wetgeving door de Regeering aanbevolen als te zijn rechtens voor alle comptabele ambtenaren, dat wil zeggen dat alle ambtenaren getroffen door het vonnis van faillietverklaring, den dag daarna, onafhankelijk van de vraag of zij met hunne schuldeischers zullen komen tot een akkoord, onafhankelijk van de vraag wat de inhoud van dat akkoord zal zijn, zij het ook dat er 100 pct. aan de schuldeischers worde uitbetaald, dat, zeg ik, die rechter of die ambtenaar in zijn stand wordt vernietigd, uitsluitend en alleen krachtens het vonnis van faillietverklaring, dat niets onderzocht.

Ziedaar nu een staat van zaken, dien ik voorleg aan de Vertegenwoordiging,

en nu zeg ik aan die Vertegenwoordiging: laat ons dit onrecht trachten te verhelpen. En dat dit een onrecht is wordt niet betwist. De heer Huber had er geen woord voor over. De heer van der Kaay in elk geval heeft dan toch zijne sympathie betuigd voor eene verandering, die bestemd is om dit onrecht te verhelpen.

Welnu, ik zeg derhalve tot de Vertegenwoordiging: onwedersprekelijk is, dat door deze regeling in de wetten die dit ontwerp omgeven, een onrecht bestaat, dat niet weêrsproken is; en ik voeg er bij: laat ons trachten dit onrecht te verhelpen.

Hoe moeten wij dit verhelpen? Door aanwijzing van de beide stadiën van het faillissement, waarop ik zoo even wees, het stadium waarin men nog kan accordeeren, dat geopend wordt door het vonnis van faillietverklaring en het stadium, dat geopend wordt door het vonnis van insolventie, ten einde te kunnen vastknoopen aan het vonnis van insolventie de gevolgen van het faillissement, thans geaccrocheerd aan het vonnis van faillietverklaring. Ten einde die te kunnen overbrengen en vastknoopen aan de insolventie heb ik noodig een terminus a quo, eene date certaine, een onwedersprekelijk stuk, eene uitspraak van den rechter, waaruit blijkt dat op dit oogenblik ontegenzeggelijk die staat van insolventie is aangevangen. Dat heb ik daarvoor noodig. Men zegt: maar dat kan toch behoorlijk worden geconstateerd. Ik vraag: hoe kan dat worden geconstateerd naar het stelsel van het ontwerp?

Ik heb reeds meermalen gezegd: naar het stelsel van dit ontwerp, waar sprake is van rechtswege, *glijdt* de schuldenaar in de insolventie. Er is niet aanwijsbaar een dictum van den rechter. Waaruit blijkt dat op dat oogenblik, van dezen dag af, de insolventie begint? Dat komt er wel, wanneer gij het vonnis van de insolventie handhaaft, maar dat is er nu niet. Nu moge het wel resulteeren uit het feit, dat er geen akkoord is aangeboden of dat het akkoord niet is aangenomen, of dat het akkoord niet is gehomologeerd, maar die feiten worden in het stelsel, dat ik de eer had aan te bevelen, samengevat in een vonnis, en ontegenzeggelijk krijgen die feiten een indiscutabel steunpunt, wanneer de rechter heeft gezegd: nu begint de insolventie. Vandaar dat ik zeide: laat ons die beide stadiën van het faillissement scheiden, onderscheiden, afscheiden door een vonnis van den rechter. Nu zegt men: ja, wanneer gij dat doet, dan geeft gij eene breede beteekenis aan dit amendement. Dit was juist mijne bedoeling.

Mijne bedoeling was om door middel van dit amendement, door middel van het in het leven roepen van een rechterlijk dictum het *mogelijk* te maken, dat wij een onrecht verhelpen dat op dit oogenblik bestaat en dat anders niet verholpen wordt. Maar zegt men: dan praejudicieert gij hetgeen de Regeering in hare invoeringswet bepalen zal. Juist omgekeerd, wanneer men den weg volgt dien ik de eer had de Kamer aan te wijzen, dan laat men de vraag open, met dien verstande, dat men aan de Regeering het eerbiedig verzoek doet om harerzijds, bij het ontwerpen der invoeringswet in overweging te nemen, op welke wijs binnen de engst mogelijke grenzen de noodlottige gevolgen kunnen worden beperkt van het vonnis van faillietverklaring. Juist door de aanneming van mijn amendement laat men de vraag open, terwijl omgekeerd, wanneer nu reeds gezegd wordt, dat er van rechtswege insolventie zal zijn, er geen ander persoonlijk vonnis zal zijn dan dat der faillietverklaring, en dus de weg is afgesloten tot herstel van een onrecht, dat niet betwist wordt en naar mijn bescheiden meening niet betwist worden kan. Althans het betreden van dien weg wordt moeilijker, dan wanneer het middel wordt aangenomen, dat ik de eer had aan te wijzen. Dit is zóó waar, dat de heer Huber straks zeide: ja, het faillissement diffameert, daaraan kunnen wij niets doen. Is dat zoo? Zouden wij daaraan niets kunnen doen? Is het waar dat ieder, die failliet verklaard is, onverschillig of hij een akkoord

kan aanbieden, onverschillig of hij zijne crediteuren bevredigen kan, in de termen van misdadiger verkeeren moet, vernietigd worden moet? Kunnen wij dat niet verhelpen? Juist, daar is de wondeplek. Om die weg te nemen, dient het amendement. Niet om te praejudicieeren welke de gevolgen zullen zijn voor den betrokken persoon, maar om de vraag open te laten, met dien verstande, dat men in overweging geeft om die gevolgen binnen de engst mogelijke grenzen te beperken.

De heer van der Kaay heeft gesproken van het kiesrecht.

Dat ik daarover gedacht heb, bewijst reeds hetgeen ik in mijne eerste rede heb gezegd. Uit de Gronwet vloeit de incapaciteit voort ten aanzien van de burgerschapsrechten: kiesrecht en verkiesbaarheid. Daaraan kan ik echter niets doen, of deze wet zou alleen kunnen worden ingevoerd wanneer de Grondwet op dit punt werd herzien. Volgt evenwel daaruit dat men alles moet laten zooals het tegenwoordig is? De heer van der Kaay kan dit niet zeggen en heeft het ook niet gezegd.

Welke zijn ten slotte de beide bedenkingen door den heer Huber aangevoerd?

De eerste bedenking was deze dat het vonnis zoude zijn nutteloos. Nutteloos? Wanneer ik door middel van eene authentieke akte afkomstig van het orgaan van den Staat, dat belast is met de rechtspraak, aanwijzen kan dat aan de insolventie verbonden zijn de persoonlijke gevolgen welke thans verbonden zijn aan het vonnis van faillietverklaring, en welke, alleen het vonnis van faillietverklaring aannemende, daaraan ook moeten verbonden blijven omdat er geen ander vonnis is, doe ik dan een nutteloos werk?

De tweede bedenking was dat het zou zijn schadelijk. Waarom? Omdat er eenig tijdverlies en eenige onkosten uit voortvloeien. Ik vraag: wanneer bereikt kan worden het doel dat ik beoog, herstel van onrecht, wordt dit dan niet opgewogen door dit luttele tijdverlies, die luttele kosten, gevolg van de instandhouding van het vonnis van insolventie?

Eindelijk heeft de heer Huber mij deze vragen gedaan:

Hoe zal de zaak aanhangig worden gemaakt bij de rechtbank? Op dezelfde wijze als dit thans geschiedt. De rechtbank is toch niet zonder voeling met den gefailleerde; de rechtbank heeft den rechter-commissaris, den curator. Wanneer men hier in de wet voorschriften ging geven hoe de zaak aanhangig moest worden gemaakt, dan zou dit nutteloos tijdverlies veroorzaken. De rechter weet wat er voorafgegaan is: geen akkoord of wel een akkoord, maar geen homologatie, derhalve insolventie. De heer Huber vraagt mij waarom ik geen waarborg van beroep of iets dergelijks aan den gefailleerde geef. Omdat die waarborg geheel noodeloos zou zijn. Wij hebben hier een feit waarover de rechter te oordeelen heeft, het feit dat er geen akkoord is of wel dat het niet is gehomologeerd. Mitsdien heeft de rechter slechts de conclusie te trekken: nu treedt de insolventie in. Dat staat in het artikel van de wet, zegt de heer Huber. Zeker, maar in deze wet blijft het juist de vraag, de vraag welke door mij aan de Kamer wordt voorgelegd, of men zal behouden de gevolgen voor den persoon, verbonden aan het vonnis van faillietverklaring, de instandhouding dus van het onrecht daaruit voortvloeiende.

Zie, wanneer mijn amendement — dat is de eenige strekking — slechts de mogelijkheid opent om daarop terug te komen, doordien men de gevolgen van het vonnis van faillietverklaring overbrengt naar het vonnis van insolventieverklaring, dan is de bedoeling van mijn amendement bereikt. Doch wanneer men de insolventie hier instand houdt van rechtswege, dus niet heeft een vast aanwijsbaar steunpunt voor de insolventie gelegen in een rechterlijk dictum, dan is bemoeilijkt datgene wat ik voor alles beoog en waar ik voor alles prijs op stel: herstel van onrecht ten opzichte van den gefailleerde.

De heer VAN KERKWIJK: Dat is geen onrecht.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Gaarne wil ik erkennen, bij de kennisneming van dit amendement, in de verte niet te hebben gedacht aan de mogelijkheid, dat daaraan zulk eene diepe beteekenis kon of zou worden gehecht, als de geachte voorsteller, blijkens zijne toelichting, bedoelde daarin neder te leggen. Maar ik kan er tegelijk bijvoegen, dat ik, ook na die toelichting en het verdere debat te hebben gehoord, ook nu nog in het amendement niet kan zien zoodanige *grande question*, als hoedanig de geachtige afgevaardigde uit Amsterdam, de heer Levy, meende haar te mogen toekennen.

Integendeel. Ook nu nog moet ik betuigen, dat mijns inziens bij dit amendement van niets anders sprake is dan van de zeer eenvoudige, nuchtere vraag, of in het stadium van den faillissementstoestand, waarin niets anders meer mogelijk is dan over te gaan tot den staat van insolventie (en daarmede tot vereffening en tegeldemaking) of die staat dan vanzelf zal intreden door het bestaan der feiten, waaraan niets meer te veranderen is, dan wel of er nog een rechterlijk vonnis zal behooren tusschenbeiden te treden, om die feiten te constateeren en als gevolg daarvan den staat van insolventie uit te spreken? En dat, terwijl de rechter niet in staat of bij machte is eenige andere uitspraak te geven!

Het betreft hier dus inderdaad niets anders dan het al of niet voorschrijven van eene bloote formaliteit, die ten eenenmale ijdel en nutteloos is.

Niettemin zou de geachte voorsteller kunnen meenen, dat *hem* onrecht aangedaan werd, wanneer ik mij bepaalde tot deze enkele woorden: en wil dus gaarne trachten mij zoo mogelijk ook nog op zijn standpunt te stellen en van daar uit de zaak te bezien.

Ongelukkig echter ben ik het met al de door den geachten afgevaardigde uit Amsterdam op den voorgrond gezette praemissen ten eenenmale oneens. Begonnen en geëindigd is de heer Levy met de stelling, dat hier eene belangrijke verandering wordt aangebracht in het bestaande recht.

Wat dat punt betreft, is er echter geen belangrijk verschil met hetgeen nu bestaat. Een vonnis, dat niets beteekent, valt weg; voor 't overige blijft de zaak precies gelijk zij is.

Wanneer echter de geachte afgevaardigde wat verder gezien had en gelet op de gevolgen van dit ontwerp, dan zou hij wel een belangrijk verschil in een ander opzicht, in zijnen geest, hebben opgemerkt, welke hij voorbijzag of waarop hij althans de aandacht niet vestigde.

Het gevolg, door mij bedoeld, is, dat terwijl, volgens de bestaande wet, voor ongeveer 98 percent van de gefailleerden de staat van faillissement altoos blijft voortduren, aan dien volgens hem treurigen en onrechtmatigen toestand door deze wet een einde zal worden gemaakt. Volgens dit wetsontwerp toch, hetwelk buitendien eene veel spoediger afdoening verzekert, zal die toestand voor allen, dit is voor de 100 percent, ophouden, onmiddellijk, hetzij na een gehomologeerd akkoord, hetzij na volledige betaling, hetzij door het verbindend worden der slotuitdeelingslijst. Het faillissement — zegt dit wetsontwerp — neemt dan een einde, en daarmede zullen dan ook vervallen zijn al die incapaciteiten, welke de geachte afgevaardigde zoozeer schijnt af te keuren.

De geachte afgevaardigde heeft èn vroeger èn nu opnieuw beweerd, dat door dit wetsontwerp onrecht geschiedt, een onrecht, dat, gelijk hij deed klinken, niet is tegengesproken, en dat hij daarom als erkend aanneemt. Welk onrecht? Dit, dat er gevolgen worden vastgeknoopt aan het faillissement, die, volgens hem, eerst behoorden te zijn verbonden aan eene insolventverklaring.

Is dit nu ook al een belangrijk verschil met het bestaande recht dat door dit

wetsontwerp wordt ingevoerd? Dit was toch het uitgangspunt der redeneering van den geachten spreker. Zoo ja, waar staat de verandering die beweerd wordt? Zoo neen, welke grieve kan daaraan dan tegen dit voorstel worden ontleend? De waarheid is dat dit ontwerp daaromtrent niets behelst. In *andere* wetten, in de Grondwet, in de wet op de rechterlijke organisatie, in het Wetboek van Koophandel, in het Burgerlijk Wetboek zijn gevolgen vastgeknoopt aan den staat van faillissement en van kennelijk onvermogen, maar het is mij niet bekend dat in een onzer wetten een bijzonder gevolg verbonden is aan den staat van insolventie. In dit opzicht zal de toestand dus dezelfde blijven als hij thans is, en brengt dit wetsontwerp geene verandering teweeg.

Verliest de geachte afgevaardigde in zijne redeneering nu niet eene belangrijke zaak uit het oog? Wat maken wij hier? Eene herziening van art. 80 der Grondwet, van art. 11 van de Rechterlijke Organisatie, van art. 437 Burgerlijk Wetboek, van art. 75 van het Wetboek van Koophandel enz.? In geenen deele. Er wordt alleen voorgesteld eene nieuwe regeling van den staat van faillissement en van kennelijk onvermogen, ter herziening van de betrekkelijke Titels van de Wetboeken van Burgerlijke Rechtsvordering en Koophandel. Nu kunnen andere wetten daarmede voor zooveel noodig in verband gebracht worden, maar deze betreffen niet de faillissementsregeling, waarmede wij thans uitsluitend te doen hebben. Wanneer de geachte afgevaardigde nu, bepalingen in andere wetten afkeurende, zegt, dat ten gevolge van het laten vervallen van het vonnis van insolventie onrecht geschiedt, dan staat — gelijk ook door den geachten afgevaardigde uit Zierikzee bij interruptie werd gedaan — mijne pertinente ontkenning daartegenover. De faillietverklaring toch — of er insolventie volgt of niet, of er een vonnis van insolventie komt of niet — behoudt precies dezelfde gevolgen die zij nu heeft. En uit dien hoofde kan er geen rechtmatige grief tegen dit ontwerp bestaan.

Volgens den geachten afgevaardigde zou de Regeering in het Verslag hebben gezegd, dat ten gevolge van deze wet in andere wetten zal gehandeld worden over de speciale gevolgen van den staat van faillissement voor andere onderwerpen. Maar dit is onjuist. Eene invoeringswet is daartoe niet bestemd. Dat werd dan ook door de Regeering niet geantwoord. Op bladz. 14 van het Verslag — waarnaar de geachte afgevaardigde telkens verwees — werd alleen ingestemd met de meening, dat het vaststellen der vereischten voor voogd, curator enz. niet in deze wet behoort, daar deze wet alleen behandelt de gevolgen van het faillissement met betrekking tot het vermogensrecht van den gefailleerde. Dit is eene juiste onderscheiding. Voor eene goede behandeling van zaken moet men haar volgen. Elke zaak moet, in haar eigen verband, worden beoordeeld en beslist.

In den regel kan wel het stilzwijgen bewaard worden over al datgene wat hier gesproken wordt, waaromtrent men mag vermoeden, dat de Vergadering zelve de juistheid of onjuistheid daarvan wel dadelijk zal inzien. Daaraan schrijf ik het ook toe, dat de beide geachte sprekers uit Dokkum en uit Alkmaar menig aangeroerd punt hebben laten liggen. En ik zal dit voorbeeld ook volgen, behalve met betrekking tot hetgeen gezegd en luide en bij herhaling herhaald werd tot karakteriseering dezer wet. Daarover te zwijgen is gevaarlijk, omdat buiten deze vergadering zulk eene bewering dan wel eens stilzwijgend, zonder onderzoek, als juist wordt aangenomen.

De geachte afgevaardigde heeft o. a., naast de verkondiging dat er onrecht geschiedt, even onjuist het schel doen klinken, dat dit ontwerp zou bevatten de scherpste wet op het faillissement, die in Europa bestaat en dan ook zelfs de vernietiging van den persoon des gefailleerden ten gevolge heeft.

Het één is evenmin juist als het ander.

De scherpste wet die in Europa bestaat! Het lijkt er niets naar. In allen gevalle: elk bewijs ontbreekt en zij is althans vrij wat zachter dan de nu bestaande wet. Brengt nu het gemis van een vonnis van insolventie daarin eenige verandering? Geene enkele. Dat de gevolgen van dat gemis nu niet zoo verschrikkelijk zijn, dat daaromtrent de nationale conscientie zou moeten worden gesust, daaromtrent had de geachte afgevaardigde, zoozeer met vreemde wetgevingen bekend, kunnen en moeten te rade gaan met de ondervinding in Duitschland. Wanneer dit een kenmerk is van scherpte, dat „van rechtswege" insolventie plaats heeft, dan is de vraag geoorloofd: heeft iemand ooit gehoord, dat in Duitschland, waar volgens de Concursordnung insolventverklaring ook niet bekend is, hierdoor de nationale conscientie was geschokt?

Men neme daarnevens een ander groot rijk, in den regel nu niet zoozeer in goede overeenstemming met Duitschland. Ook in Frankrijk heeft men geen vonnis van insolventverklaring. Zonder eenig nadeel. Hoe kan het dan mogelijk zijn dat hier de nationale conscientie door het laten vervallen eener ijdele formaliteit zou worden aangedaan, zoodat de Vergadering als 't ware moet worden bezworen op dit punt pal te staan?

Maar ik moet toegeven, de geachte afgevaardigde heeft zich niet alleen tot algemeenheden bepaald. Hij heeft een paar bijzonderheden aangeroerd en wel met nadruk, doch niet heel correct. Hij heeft gewezen, tot bewijs voor zijne stelling omtrent de vernietiging des persoons, als gevolg van dit wetsontwerp, op art. 11 van de wet op de rechterlijke organisatie. De rechter, zooals hij het uitgedrukt heeft en later nog herhaald, wordt afgezet als een misdadiger, wanneer hij in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen geraakt.

Eene sterke uitdrukking! Voor den indruk, dien dergelijk gezegde ook buiten de vergadering maakt, waar niet altijd de bepalingen der wet daarbij worden opgeslagen, moet ik er iets van zeggen. En dan zij herinnerd, dat genoemde bepaling van de rechterlijke organisatie niet geheel dateert van 1838, maar dat zij is gewijzigd in 1877. In art. 11 nu is eene afzetting niet imperatief bepaald, maar alleen:

„De leden der regterlijke magt, die voor hun leven of voor een bepaalden tijd zijn benoemd, *kunnen* door den Hoogen Raad, bij een met redenen omkleed arrest, uit hun ambt worden ontzet;

„2°. wanneer zij verklaard zijn in staat van faillissement of kennelijk onvermogen, of wegens schulden zijn gegijzeld."

Het is facultatief gelaten ter beslissing van den Hoogen Raad, die elk geval in concreto beoordeelt. En kan hier nu sprake zijn van de qualificatie van misdadiger?

Hetzelfde artikel bepaalt ook dat een rechter die zijne verplichting niet nakomt om het hem aangewezen vast en voortdurend verblijf te houden, door den Hoogen Raad uit zijn ambt *kan* worden ontzet. Als dit nu al eens mocht geschieden, is dat dan ook afzetten als een misdadiger? En wil de geachte spreker dan niet meer eene verwijdering, indien het publiek belang dit eischt?

De wenschen, in dit opzicht, worden zeer tegenstrijdig. Zeer tot mijn leedwezen heb ik door den geachten afgevaardigde uit Sliedrecht, in de zitting van 20 April ll., op een voor mijn gevoel en voor de waardigheid der rechterlijke macht onverkwikkelijke wijze, aan de Vergadering als schrikbeeld zien voorhouden eene rechtbank met drie failliete rechters. Wanneer ik nu den geachten afgevaardigde uit Amsterdam wel begrijp — die van een faillissement geene gevolgen voor den rechter schijnt te willen — dan zou deze geene wetsbepaling wenschen, die eene aldus samengestelde rechtbank kon verhinderen. Maar, hoe dit zij, in elk geval heeft deze wet niets te maken met de door den heer Levy afgekeurde bepalingen

van *andere* wetten. Laten wij ons houden bij het onderwerp dat we voor ons hebben en ons thans niet vermoeien met het vaststellen van de vereischten van een rechter. Laten wij ons nu niet in met hetgeen het Wetboek van Koophandel bepaalt omtrent een kassier, of het Burgerlijk Wetboek aangaande een voogd of een curator. Dit zijn alle onderwerpen, vreemd aan dit wetsontwerp. Wij hebben ons nu te bepalen tot de regeling van het faillissement, als vermogensexecutie. Kan de geachte afgevaardigde zich met het voorgedragen stelsel als zoodanig niet vereenigen, het zij zoo. Maar ook in dat geval, is er geen reden de bepalingen van andere wetten en wetboeken te verwarren met de strekking van dit wetsontwerp.

Nog één woord. Wanneer het vonnis van insolventie nu ook al weder in dit ontwerp terugkeerde, wat heeft dit uit te staan met al hetgeen de heer Levy besprak en wat zou er dan gewonnen zijn tot keering van al het onrecht, dat die geachte afgevaardigde overal bespeurt?

Die spreker zeide wel: laat ons toch het onrecht trachten te verhelpen, door de beide stadiums van het faillissement scherp aan te wijzen, te onderscheiden en af te scheiden. In welk opzicht zal er dan voor dat doel iets verricht zijn? Zal het vonnis van insolventie aantoonen dat de insolvente een oneerlijke debiteur of een roekelooze speler is? Terwijl hij die een akkoord weet te sluiten een eerlijke schuldenaar zou zijn? Wij weten allen wel beter. Uit dat oogpunt blijft de gansche zaak gelijk ze is. Het doel door den heer Levy beoogd wordt in geen enkel opzicht er door bereikt. Ieder, eenigszins door ondervinding met faillieten bekend, weet, dat men de eerlijken niet uitsluitend moet zoeken onder hen die een akkoord weten te sluiten, noch de oneerlijken bij hen wier boedel insolvent werd verklaard.

En dan nog, wanneer bij de eventueele behandeling van eenig ander wetsontwerp de geachte spreker mocht meenen, dat aan den staat van insolventie een speciaal gevolg moet worden verbonden en niet aan den staat van faillissement, daartoe heeft hij dan nog alle gelegenheid. Een *vonnis* van insolventie is daartoe immers niet noodig. Hij heeft dit wel ontkend door te beweren dat de dag waarop de insolventie aanvangt, dan niet vast zou staan. Maar dit is niet juist. Het *feit* waaraan de staat van insolventie van rechtswege zal verbonden zijn staat vast met den bepaalden datum daarvan. Of moet en kan *elke* gebeurtenis alléén geconstateerd worden bij een vonnis? Staat bijv. de datum van eene geboorte, niettegenstaande er bij den burgerlijken stand eene akte is, niet vast, indien geen vonnis haar constateert? Hier is het niet anders. Wanneer een aangeboden akkoord niet aangenomen wordt, is daarvan een bepaalde dag die uit het proces-verbaal blijkt. Wordt het akkoord niet gehomologeerd, dan blijkt de datum uit de beschikking der rechtbank. Wanneer geen akkoord werd aangeboden, gaat de insolventie in op den dag van den afloop der verificatie. Twijfel of onzekerheid kan er dus in geen geval zijn.

Maar hiermede meen ik thans genoeg te hebben gezegd over enkele der groote punten, die de geachte spreker als zoodanig ter sprake heeft gebracht.

De heer LEVY: Ik zal slechts twee opmerkingen opnemen van hetgeen wij gehoord hebben van den Minister. De Minister zeide namelijk: ik ontken dat er onrecht geschiedt. Waarom ontkent de Minister dat?

Het eenig motief dat hij daarvoor aanvoert, is dat het wetsontwerp op de faillietverklaring geene wijziging in het bestaande recht brengt. Is dat nu een voldoende steun voor 's Ministers stelling? Is dan het bestaande recht heilig? Mogen wij daaraan niet raken op een oogenblik, dat wij de gansche materie van het faillissement onder de oogen zien? Sluit die conclusie op de praemisse? Ik

heb niet gezegd, dat dit wetsontwerp onrecht in het leven roept, maar dat het onrecht bestendigt en uitbreidt. Dit laatste gsschiedt door het feit, dat het wetsontwerp onder den kring van faillieten trekt ook niet-kooplieden, personen die naar het bestaande recht niet kunnen worden failliet verklaard; personen, die thans in staat van kennelijk onvermogen moeten worden verklaard.

En komt men in staat van dat kennelijk onvermogen op dezelfde wijze als men naar dit ontwerp zou komen in staat van faillissement? Volstrekt niet. Men heeft alleen te vergelijken de voorwaarden, die in art. 882 en 883 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering gesteld worden voor het komen in staat van kennelijk onvermogen met de voorwaarden, die hier gesteld worden voor het komen in staat van faillissement.

Ik zeide herhaaldelijk, dit wetsontwerp bestendigt een bestaand onrecht en breidt het uit. Dus men kan mij niet antwoorden: ik ontken dat het onrecht bestaat, dan moet gij eerst bewijzen dat het bestaande recht geen onrecht is.

Nu is de Minister mij hard gevallen, omdat ik een voorbeeld nemende, wees op den rechter, die ongelukkiglijk komt in staat van faillissement.

Wat gebeurt er met dien rechter?

Ik zeide, die rechter kan worden afgezet als een misdadiger.

Daarover is de Minister mij hard gevallen. Maar de Minister, voorlezende hetgeen staat in art. 11 Rechterlijke Organisatie, heeft juist niet voorgelezen de woorden, die voorkomen sub 1° en 2° van dat artikel, waarin wordt gezegd, dat de rechter kan worden afgezet wanneer hij wegens misdrijf tot gevangenisstraf of hechtenis is veroordeeld, en wanneer hij verklaard is in staat van faillissement. Heb ik dan ongelijk, wanneer ik zeg, dat in dat artikel zelf het faillissement op ééne lijn gesteld wordt met het plegen van een misdrijf, en heb ik dan onrecht wanneer ik vraag: is het *enkele feit* dat iemand komt in staat van faillissement voldoende om die uitspraak te wettigen, dat hij behoort te worden gesteld op ééne lijn met iemand, die een misdrijf begaat; kan het niet zijn, nu gij in uw ontwerp het faillissement uitbreidt tot personen, die geen kooplieden zijn, dat zij ongelukkiglijk zijn gekomen in dien staat, en gij derhalve niet het recht hebt om over hen den staf te breken?

Nu zegt de Minister: er staat *kan*. Dat weet ik wel, want waarlijk het is niet heden voor het eerst dat ik dit artikel lees. Maar is dat dan op zich zelf rechtmatig, dat gij die mogelijkheid opent dat iemand den dag na de faillietverklaring op grond van die faillietverklaring wordt ontzet, dus vernietigd?

De Minister zegt wel, er staat in de wet *kan*, maar op pag. 71 van het verslag van de Commissie van Voorbereiding [zie op art. **57**, dl. I bl. 472], wordt het woordje *kan* niet gebruikt, daar geeft de Regeering den Raad om voor *alle* comptabele ambtenaren als voorbeeld ter navolging aan te nemen art. 11 van de Rechterlijke Organisatie, en om aan het enkele feit van faillietverklaring te verbinden die vernietiging waarover ik klaag. Daar wordt niet gesproken van *kan*. Kan dat alles worden goed gemaakt door een beroep op het bestaande recht, of rust niet op de Regeering, die zoodanig beroep doet de plicht om alsdan te bewijzen dat dit recht rechtmatig is, hetgeen ik ontken?

Bij herhaling heb ik gezegd — en dit was de tweede opmerking die de Minister maakte — dat deze wet de scherpste is van Europa.

Ik handhaaf die uitspraak omdat overal in Europa de faillietenwetten, speciaal voor den ongelukkigen, maar eerlijken debiteur, vergezeld zijn van andere wetten, onder andere benamingen. In Engeland heeft men de Bankruptcy act, met zijn voorafgaand stadium; in Frankrijk de liquidation judiciaire; in Griekenland, Portugal, Zwitserland, overal elders heeft men een instituut, dat de scherpe faillietenwet verzacht.

Hier hebben wij dat niet; daarom zeide ik dat deze wet als zoodanig de scherpste van gansch Europa is.

De Minister zeide: laat ons nu niets bepalen omtrent hetgeen moet voorkomen in die verschillende wetten, die van het faillissement spreken.

Maar mag ik er met aandrang de aandacht op vestigen dat dit juist is wat ik wil. Laat ons nu niets bepalen, laat ons nu niets praejudicieeren! Laat ons *de mogelijkheid openen* om bij de invoeringswet of bij andere wetten, die de Regeering op het oog heeft de gevolgen, welke thans vastgeknoopt zijn aan de faillietverklaring, te binden aan het vonnis van insolventie.

De Minister vraagt: hebt gij daarvoor een vonnis noodig? Dat kan blijken uit een feit.

Wanneer dat het verschil is en er niets meer achter zit, dan vraag ik of dat der moeite waard is om zoodanig krachtig verzet te wekken, als thans geschiedt?

Het feit van de insolventie blijkt zonneklaar uit het vonnis; dat spreekt van zelf, men heeft dat vonnis eenvoudig voor zich te nemen. Laat ons nu aannemen dat de Regeering de vraag, die ik te berde bracht, niet praejudicieeren wil, schaadt dat vonnis dan zoo sterk?

Wanneer het waarlijk in de bedoeling der Regeering ligt om deze vraag open te houden, en derhalve de invoeringswet zóó te maken dat de gevolgen van het vonnis van de faillietverklaring binnen de engst mogelijke grenzen beperkt worden, dat waarlijk zooveel mogelijk naar de insolventie overgebracht wordt, wat thans vast zit aan de faillietverklaring waarom opponeert gij u dan zoo sterk tegen dat vonnis?

Zijn er zulke schrikkelijke nadeelen aan dat vonnis verbonden? Mijne bedoeling is juist om deze vraag niet te praejudicieeren, maar om eene akte in het leven te roepen, waaruit zonneklaar blijkt dat er insolventie is en blijkt dat het faillissement in zijne twee stadia wordt onderscheiden door een rechterlijk dictum.

De Minister zegt: bij tal van handelingen zoudt gij dan den rechter kunnen inroepen, bijv. bij geboorten.

Ik antwoord: wanneer gij carricaturen maakt, levert gij geene argumenten; de rechter moet zich voortdurend bemoeien met het faillissement. Het faillissement staat bij voortduring onder 's rechters toezicht.

De rechter heeft een gedelegeerde, den rechter-commissaris. Deze is de man, die voortdurend toeziet dat geen stap gedaan wordt in strijd met de bepalingen der wet.

Welnu, wanneer wij dan eene zoo gewichtige juridische verandering zien gebeuren als gelegen is in de insolventie, is het dan zoo erg vreemd dat men dan denzelfden rechter die steeds met het faillissement te maken heeft, uitspraak laat doen omtrent die insolventie?

Wanneer derhalve dat vonnis, gelijk ik uit de redeneering van den Minister meen te mogen opmaken, overbodig is, dan vraag ik, welke zwaarwichtige bedenkingen bestaan er tegen?

Dan althans is er een rechterlijk dictum, waardoor de zaak vaststaat. Indien het de Regeering ernst is en zij zich bezig heeft gehouden met de overweging der vraag die ik de eer had haar voor te leggen, dan kan bij het invoeren van de wet zulk een maatregel nuttig en noodig zijn om het onrecht dat nu reeds bestaat te verhelpen en daarvoor in de plaats te stellen datgene wat ik meen dat is overeenkomstig de beginselen van ons recht: geen schuldigverklaring zonder onderzoek.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Door de nu gehoudene rede van den geachten spreker ben ik wel eenigszins bevredigd.

Als grond voor zijn oordeel over deze wet, als de scherpste in Europa, voerde hij nu aan dat hierin geene bepalingen worden voorgedragen, om faillissementen te voorkomen. Dus met andere woorden: omdat er geen wet bestaat in den geest van het door den geachten spreker gedane voorstel, waarin de Vergadering niet heeft willen treden.

Maar ook in vele andere wetgevingen van Europa komen daartoe strekkende bepalingen niet voor.

Bovendien, de geachte spreker is in de gelegenheid een voorstel te doen ten einde in dat euvel te voorzien. Deze wet hindert hem daarin niet. In ieder geval constateer ik dat dit geen bezwaar is tegen den inhoud van dit wetsontwerp.

In de tweede plaats heb ik thans van den geachten spreker eene duidelijke verklaring mogen vernemen omtrent hetgeen hij verstaat onder het onrecht waarvan hij herhaaldelijk sprak.

Dat onrecht, erkent hij nu, wordt door deze wet niet geschapen, maar bestendigd en uitgebreid.

En welk onrecht dan? Niet één gelegen in den inhoud van deze wetsvoordracht, maar voortvloeiende uit andere wetten.

Maar die andere wetten zijn thans niet aan de orde en de Regeering had alsnu geen aanleiding daaromtrent voorstellen te doen. Doch gaat het aan dit wetsontwerp af te keuren en daaraan de qualificatie van „onrecht" toe te kennen wanneer men meent dat andere wetten, dat art. 11 der rechterlijke organisatie en art. 75 van het Wetboek van Koophandel op zich zelve onjuiste of verkeerde bepalingen behelzen die een vermeend onrecht kunnen teweegbrengen?

Ik constateer dan ook met genoegen dat de aangevoerde grief andere wetten geldt, maar daaruit volgt dan ook logisch, dat dit wetsontwerp daardoor onaangetast wordt gelaten.

Maar nu zou de tegen andere wetten bij den geachten spreker bestaande grief door dit wetsontwerp worden uitgebreid! Die uitbreiding berust echter slechts op één woord. Het eenig onderscheid zal daarin bestaan, dat de niet-koopman die thans in staat van kennelijk onvermogen wordt verklaard, onder de nieuwe wet in staat van faillissement zal verkeeren, zooals dat trouwens ook in andere landen het geval is. Maar de gevolgen zullen dezelfde blijven. Zoowel art. 11 der rechterlijke organisatie als de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek omtrent voogdij en curateele treffen gelijkelijk hem die in staat van kennelijk onvermogen en hem die failliet is verklaard.

Het *amendement* van den heer Levy wordt in stemming gebracht en met 58 tegen 7 stemmen verworpen.

Verslag der Eerste Kamer.

Vele leden betreurden het, dat het vonnis van insolventverklaring niet in het artikel was teruggebracht. De kosten van het vonnis zullen zeer luttel zijn en daaraan kon moeilijk een argument ontleend worden voor de afschaffing.

Een vonnis geeft een datum, die gemakkelijk is na te gaan. Dat vonnis had een vast punt kunnen uitmaken, waarnaar men zich later had kunnen richten, wanneer men

Antwoord der Regeering.

De vraag, of het vonnis van insolventverklaring in het ontwerp moest worden teruggebracht, heeft naar aanleiding van een daartoe strekkend amendement bij de beraadslagingen in de Tweede Kamer een onderwerp van gezette overweging uitgemaakt. De ondergeteekende had toen de eer zijne bedenkingen mede te deelen.

De kosten van een vonnis van insolventverklaring mogen niet vele

bijv. bij de invoeringswet te rade werd sommige capitis diminutieve gevolgen van het faillissement, bijv. verlies van voogdij, eerst te verbinden aan den staat van insolventie, een staat welks juiste begin, hoewel van rechtswege geboren, thans eenigszins zwevend is.

Hoe is het met den staat van insolventie, werd gevraagd, in het geval van art. **167**? Vgl. art. **170**.

zijn, dit neemt niet weg dat het in een ontwerp, dat er naar streeft onnoodige formaliteiten en kosten te vermijden, niet behoort te worden opgenomen. Ook bij gemis van een vonnis van insolventie zal steeds de dag, waarop de insolventie aanvangt, vast staan, omdat het feit, waaraan de staat van insolventie zal verbonden zijn met den bepaalden datum daarvan vaststaat. In het geval van art. **167** vangt de insolventie aan op den dag van het vonnis, houdende ontbinding van het akkoord en bevel tot heropening van het faillissement. Zie art. **170** en art. **4**, derde lid.

Artikel 174.

De goederen worden in het openbaar of met toestemming van den rechter-commissaris ondershands verkocht.

O. R. O. Art. 174 (174) = **art. 174** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 174. De formaliteiten, door den curator in acht te nemen bij den verkoop van de goederen tot den faillieten boedel behoorende, worden door dit artikel vereenvoudigd. Aanwijzing van den ambtenaar, door wien de openbare verkoop zal plaats hebben, door den rechter-commissaris, zooals de artikelen 853 en 857 Wetboek van Koophandel voorschrijven, mag geheel onnoodig heeten; de bedoelde bepaling is dus weggelaten. De onderhandsche verkoop van onroerend goed wordt toegelaten, terwijl voor onderhandschen verkoop in 't algemeen alleen toestemming van den rechter-commissaris noodig zal zijn. Eene beslissing van de rechtbank omtrent dergelijke administratieve handelingen brengt slechts onnoodigen omslag, tijdverlies en kosten mede, en is te minder noodig, daar de rechtbank toch geene andere gegevens heeft om haar oordeel op te vestigen en naar te beslissen, dan het rapport van den rechter-commissaris en de toelichting van den curator. Daar verwacht mag worden dat de rechter-commissaris niet lichtvaardig toestemming zal geven tot onderhandschen verkoop is evenzeer het bezwarend vereischte van eene taxatie door deskundigen weggelaten. Ingevolge het slot van artikel 78 [**78**] zal de commissie uit de schuldeischers moeten worden gehoord.

Advies van den Raad van State.

Art. 174. Ten aanzien van den onderhandschen verkoop van onroerend goed, die hier wordt toegelaten, zij het den Raad vergund te verwijzen naar hetgeen door hem bij de artt. 58 en 101 [**58** en **101**]

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 174. De reeds bij de artt. 58 en 101 [**58** en **101**] door den Raad van State gemaakte opmerking, dat het over het algemeen niet wenschelijk zou zijn, den onderhandschen verkoop van vast goed toe

is opgemerkt.

Over het algemeen acht hij het niet wenschelijk, dat onderhandsche verkoop van vast goed worde toegelaten.

Wat den tweeden volzin van dit artikel betreft, is het naar het oordeel van den Raad van State in strijd met het adviseerend karakter der commissie uit de schuldeischers, dat door haar in dezen eene machtiging wordt verleend en de wijze van verkoop wordt bepaald.

te laten, wordt hier herhaald. Daar den ondergeteekende daartoe strekkende gronden onbekend zijn, het hem integendeel toeschijnt dat de mogelijkheid van onderhandschen verkoop wenschelijk, immers in het belang van den boedel is, meent hij bij de voorgestelde regeling te moeten blijven volharden. De tweede volzin van het artikel is op grond van 's Raads bedenking weggelaten.

De commissie uit de schuldeischers zal ingevolge art. 78 [**78**] i. f. gehoord moeten worden.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 174. De bedoeling van het laatste gedeelte van het artikel is, om, in enkele gevallen, de kosten van een openbaren verkoop te besparen. Velen waren echter van oordeel, dat hier den rechter-commissaris eene te groote vrijheid is toegekend.

Onderhandsche verkoop kan zeer gewenscht zijn voor ter beurze verhandelbare goederen en zelfs voor andere. Kan er gegronde vrees zijn, dat de rechter-commissaris van de hem gegeven vrijheid misbruik zal maken?

G. O. art. 174 = **art. 174** der wet.

Artikel 175.

Over alle niet spoedig of in het geheel niet voor vereffening vatbare baten beschikt de curator op de wijze door den rechter-commissaris goed te keuren.

Voor zooveel dit in het belang is van den boedel, brengt de curator de goederen, waarop schuldeischers recht van terughouding uitoefenen, door voldoening der vorderingen, waaraan dit recht is verbonden, in den boedel terug.

O. R. O. Art. 175 (175). Over alle niet spoedig of in het geheel niet voor vereffening vatbare baten beschikt de curator op de wijze door de commissie uit de schuldeischers aan te geven of, zoo die er niet is, door den rechter-commissaris goed te keuren.

Memorie van Toelichting.

Art. 175. Den curator behoort, behoudens de goedkeuring van de commissie uit de schuldeischers of van den rechter-commissaris, eenige vrijheid gelaten te worden in de wijze van vereffening. Men denke bijv. aan litigieuse, twijfelachtige of oninbare vorderingen, aan incourante of moeilijk te realiseeren artikelen en dergelijke.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 175. »Door de commissie uit de schuldeischers aan te geven". Is, vroeg men, bij dit voorschrift het adviseerend karakter dier commissie niet uit het oog verloren?

De bedenking is juist. Het artikel is ook niet geheel overeenkomstig hetgeen daarvan in de Memorie van Toelichting is gezegd. De woorden »door de commissie uit de schuldeischers aan te geven, of zoo die er niet is", worden weggelaten.

Zoo er eene commissie uit de schuldeischers is, moet deze immers vooraf reeds gehoord worden, krachtens art. 78 [**78**].

Over het bij dit artikel bijgevoegde tweede lid, zie het aangeteekende bij art. 180 [**180**].

G. O. art. 175 = **art. 175** der wet.

Artikel 176.

De artikelen 98 en 100 houden op van toepassing te zijn als de vereffening des boedels overeenkomstig artikel 173 is begonnen.

O. R. O. Art. 176 (176) = **art. 176** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 176. Alimentatie van den gefailleerde en voortzetting der affaire komen na de insolventie niet meer te pas. Het status quo is dan geëindigd, om voor de definitieve executie plaats te maken. Ook vergete men niet, dat de bepaling van artikel 21 [**21**] n°. 2 den gefailleerde in staat stelt in zijn eigen onderhoud te voorzien.

G. O. art. 176 = **art. 176** der wet.

Artikel 177.

De curator kan ten behoeve der vereffening van de diensten des gefailleerden gebruik maken, tegen eene door den rechtercommissaris vast te stellen vergoeding.

O. R. O. Art. 177 (177) = **art. 177** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 177. Het verbod om den gefailleerde nog langer onderstand uit den boedel te verleenen, belet den curator niet gebruik te maken van zijne diensten en hem uit dien hoofde een zeker loon te betalen. Om allen twijfel te dezen opzichte weg te nemen scheen eene uitdrukkelijke

wetsbepaling gewenscht. De rechter-commissaris heeft te waken tegen al te groote toegeeflijkheid of te groot medelijden van den curator.

Advies van den Raad van State.

Art. 177. Dat de commissie uit de schuldeischers de vergoeding, den gefailleerde voor zijne diensten toe te kennen, vaststelle, strookt evenmin met den adviseerenden aard dier commissie, als de bevoegdheid haar in art. 100 [**100**] van het ontwerp toegekend.

Evenals in het daar bedoelde geval meent de Raad, dat de commissie hier alleen behoort te worden *gehoord.*

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 177. Ook met de hier door den Raad van State voorgestelde wijziging kan de ondergeteekende zich vereenigen. Dat de commissie uit de crediteuren moet worden gehoord, volgt uit de aanhaling van dit artikel in artikel 78 [**78**].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 177. Tegen deze bepaling bestond bij sommigen bezwaar, als leidende tot voortzetting van de alimentatie des schuldenaars en kunnende strekken ten nadeele des boedels. Met het oog op art. 21 [**21**], 3°. werd bovendien gevraagd, of de rechter-commissaris ook de bevoegdheid heeft, een gedeelte voor den boedel in te houden.

In den rechter-commissaris en den curator mag zooveel vertrouwen worden gesteld, dat hun de bevoegdheid, in dit artikel omschreven, kan worden toegekend, zonder vrees, dat zij daarvan ten nadeele des boedels een verkeerd gebruik zullen maken, veel minder nog tot een door de wet niet gewild doel.

De vraag, of de rechter-commissaris, met het oog op art. 21, 3°. (waarschijnlijk is bedoeld art. 21, 2°.), de bevoegdheid heeft, een gedeelte voor den boedel in te houden, wordt ontkennend beantwoord.

[Zie ook op art. **98**].

G. O. art. 177 = **art. 177** der wet.

Artikel 178.

Nadat de boedel insolvent is geworden, kan de rechter-commissaris, op door hem te bepalen dag, uur en plaats, eene vergadering van schuldeischers beleggen, ten einde hen te raadplegen over de wijze van vereffening des boedels, en zoo noodig de verificatie te doen plaats hebben der schuldvorderingen, die na afloop van den in artikel 108, n°. 1 bepaalden termijn nog zijn ingediend en niet reeds ingevolge artikel 127 geverifieerd zijn. De curator handelt ten opzichte van deze vorderingen overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 111—114. Hij roept de schuldeischers, ten minste tien dagen vóór de verga-

dering, bij brieven op, waarin het onderwerp der vergadering wordt vermeld en hun tevens de bepaling van artikel 114 wordt herinnerd. Bovendien plaatst hij gelijke oproeping in het nieuwsblad of de nieuwsbladen bedoeld in artikel 14.

O. R. O. Art. 178 (178). Nadat de boedel insolvent is geworden, kan de rechter-commissaris, op door hem te bepalen dag, uur en plaats, eene vergadering van schuldeischers beleggen, ten einde hen te raadplegen over de wijze van vereffening des boedels, en zoo noodig de verificatie te doen plaats hebben der schuldvorderingen, die na afloop van den in artikel 108 n°. 1 bepaalden termijn nog zijn ingediend en niet reeds ingevolge artikel 127 geverifieerd zijn. De curator handelt ten opzichte van deze vorderingen overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 111—114. Hij roept de schuldeischers bij brieven op, waarin het onderwerp der vergadering wordt vermeld en hun tevens de bepaling van artikel 114 wordt herinnerd. Bovendien plaatst hij gelijke oproeping in het nieuwsblad of de nieuwsbladen bedoeld in artikel 14.

Memorie van Toelichting.

Art. 178. Indien er geen commissie uit de schuldeischers is benoemd, en zelfs ook dan wanneer dit wel is geschied, zal het meermalen wenschelijk zijn de schuldeischers over de wijze van vereffening te raadplegen. De te dien einde te beleggen vergadering kan tevens dienstbaar gemaakt worden aan het verifieeren van nagekomen, d. i nà den daarvoor vastgestelden termijn, ingekomen vorderingen.

Advies van den Raad van State.

Art. 178. Den Raad van State is het niet volkomen duidelijk, of in den eersten volzin van dit artikel alleen bedoeld wordt, dat de schuldeischers, als de rechter-commissaris het noodig acht, over de wijze van vereffening des boedels, zullen *gehoord* worden, dan of zij eene beslissing zullen te nemen hebben, waarvan niet kan worden afgeweken. Over eene dusdanige beslissing zoude dan moeten worden gestemd op de wijze, in art. 81 [**81**] voorgeschreven.

Aan het slot van dit artikel moet gelezen worden: »bedoeld in art. 14", in plaats van: »bedoeld in art. 114".

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 178. De bedoeling is dat de schuldeischers alleen *gehoord* zullen worden over de wijze van vereffening, niet dat zij daaromtrent eene beslissing zullen te nemen hebben. Het in het artikel voorkomende woord »raadplegen" laat hieromtrent, naar het oordeel van den ondergeteekende, geen twijfel over.

De aangewezen schrijffout is hersteld.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 178. Men vroeg, of dit artikel, voor het bedoeld stadium van het faillissement, in plaats van art. 84 [**84**] treedt. Zoo neen, is het facultatief gestelde art. 178 dan wel noodig? Geantwoord werd, dat bij dit artikel aan de niet-geverifieerde schuldeischers de gelegenheid gegeven wordt, hunne vorderingen alsnog te doen erkennen. Art. 84 handelt enkel over de bevoegdheid om te vergaderen.

Voorts werd opgemerkt, dat in dit artikel een voorschrift behoort te worden opgenomen omtrent een uit te brengen verslag over den staat der liquidatie, dat, telkens na afloop van zekeren tijd, ter visie wordt gelegd. Hieraan bestaat werkelijk behoefte.

Nog werd het wenschelijke betoogd, om, als het akkoord niet aangeboden of wel verworpen is, de mogelijkheid te openen, dat *terstond* de crediteuren over de vereffening geraadpleegd worden. Aldus toch kan men de moeite en kosten eener afzonderlijke vergadering ontgaan. Velen meenden, dat de rechter-commissaris dan in den regel eene vergadering zou beleggen, om het verwijt te ontgaan van een of anderen schuldeischer, dat de schuldeischers geheel buiten het faillissement werden gehouden, terwijl het voor hen maar weder onnoodige moeite veroorzaakt, steeds die vergaderingen bij te wonen.

Ten slotte vroeg men, of in dit artikel niet vermeld behoort te worden, dat de oproeping in de *Nederlandsche Staatscourant* kosteloos geschiedt.

Art. 84 [**84**] handelt in het algemeen over de bevoegdheid om eene vergadering te beleggen; het onderhavig artikel over eene vergadering tot het aldaar bepaald omschreven doel. Zonder deze bepaling ware het op zijn minst genomen twijfelachtig, of in eene vergadering, als hier bedoeld, nog schuldvorderingen geverifieerd kunnen worden (vgl. de artt. 108 [**108**] vlg. en 187 [**186**]).

Inlassching van de woorden »ten minste tien dagen vóór de vergadering" tusschen »de schuldeischers" en »bij brieven" is raadzaam.

Een voorschrift omtrent een verslag over den stand der liquidatie zou in dit stadium van geen nut zijn. Zoodra hierbij inderdaad belang is, geldt de bepaling van art. 183 [**183**]. Achten echter de schuldeischers intusschen zich niet genoegzaam ingelicht, art. 84 opent hun den weg, beter ingelicht te worden.

Nergens is den rechter-commissaris verboden om de schuldeischers, wanneer geen akkoord is aangeboden, terstond over de vereffening te raadplegen, hoezeer zoodanige onmiddellijke raadpleging, wanneer een aangeboden akkoord verworpen is, met het oog op art. 149 [**149**] wel eens praematuur kon zijn.

De oproeping geschiedt alleen in de nieuwsbladen, bedoeld in art. 14, dus niet in de *Nederlandsche Staatscourant*.

G. O. art. 178 = **art. 178** der wet.

Artikel 179.

Zoo dikwijls er, naar het oordeel van den rechter-commissaris, voldoende gereede penningen aanwezig zijn, beveelt deze eene uitdeeling aan de geverifieerde schuldeischers.

O. R. O. Art. 179 (179) = **art. 179** der wet.

Memorie van Toelichting.

Artt. 179—181. Daar reeds bij de verificatie over den voorrang beslist wordt, komt eene eigenlijke rangregeling in den zin der bestaande wet niet meer te pas. Het Ontwerp spreekt daarom van *uitdeelingslijst*. Deze lijst toch heeft alleen ten doel aan te wijzen, wat ieder schuldeischer

op grond van zijn reeds vaststaand recht zal beuren, wat aan ieder zal uitgedeeld worden, en wordt dus opgemaakt zoo dikwijls er eene uitdeeling plaats heeft.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 179. Men vroeg, wat geschieden zal, wanneer 100% kan worden uitbetaald, hetzij door verkoop der aanwezige goederen, hetzij uit eene erfenis of schenking. Deze gevallen mogen zeldzaam wezen, zij zijn toch voorgekomen. De vraag klemt te meer, nu het ontwerp de rehabilitatie afschaft.

Wanneer 100% kan worden uitbetaald, zal de rechter-commissaris daarvan de uitdeeling bevelen. En daarmede zal het faillissemnt ten einde zijn.

G. O. art. 179 = **art. 179** der wet.

Artikel 180.

De curator maakt telkens de uitdeelingslijst op en onderwerpt die aan de goedkeuring van den rechter-commissaris. De lijst houdt in een staat der ontvangsten en uitgaven (daaronder begrepen het salaris van den curator), de namen der schuldeischers, het geverifieerde bedrag van ieders vordering, benevens de daarop te ontvangen uitkeering.

Voor de concurrente schuldeischers worden de door den rechter-commissaris te bepalen percenten uitgetrokken; voor de bevoorrechte schuldeischers, daaronder begrepen zij, wier voorrecht betwist wordt, en de pand- en hypotheekhoudende schuldeischers, voor zooverre zij niet reeds overeenkomstig de bepaling van artikel 57 voldaan zijn, het bedrag waarvoor zij batig gerangschikt kunnen worden op de opbrengst der goederen, waarop zij bevoorrecht of die aan hen verbonden waren. Zoo dit minder is dan het het geheele bedrag hunner vorderingen, worden voor het ontbrekende, — zoo de met het voorrecht belaste of aan hen verbonden goederen nog niet verkocht zijn, voor hunne geheele vordering — gelijke percenten als voor de concurrente schuldeischers uitgetrokken.

O. R. O. Art. 180 (180) = **art. 180** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 180. »Daaronder begrepen zij, wier voorrecht betwist wordt"; vergelijk artikel 189 [**189**].

»Voor zooverre zij niet reeds overeenkomstig de bepaling van artikel 57 voldaan zijn". Zij, die van de in artikel 57 [**57**] gegeven bevoegdheid

gebruik kunnen maken, blijven, indien zij dit doen, buiten het faillissement.

»Zoo de met het voorrecht belaste of aan hen verbonden goederen nog niet verkocht zijn, voor hunne geheele vordering". Dit ziet op het geval dat de hypothecaire schuldeischer het beding van artikel 1223 Burgerlijk Wetboek niet gemaakt heeft, of dat de hypothecaire schuldeischer, die dit beding wel gemaakt heeft, of de pandhouder den termijn van artikel 58 [**58**], eerste lid, heeft laten voorbijgaan, en de uitdeeling geschiedt uit de opbrengst van goederen, waarop de voorrang niet kleeft. De hypothecaire, pandhoudende of bevoorrechte schuldeischer wordt alsdan, in afwachting van de resultaten van den verkoop der goederen, waarop hij een recht van voorrang heeft, als concurrent schuldeischer behandeld. Men vergelijke verder artikel 190 [**190**].

[Zie ook op art. **179**].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 180. *Eerste lid.* Deze bepaling onderstelt, dat de tusschenkomst der rechtbank hier niet noodig zal zijn. De aandacht werd er echter op gevestigd, dat volgens art. 71 [**71**] de vaststelling van het salaris van den curator door de rechtbank geschiedt.

Voorts werd gevraagd, of bij voorloopige uitdeelingen ook reeds salaris wordt toegekend. De vermelding daarvan behoort òf hier te vervallen, òf wel de zaak beter geregeld te worden.

Ten slotte werd het te omslachtig geacht, op de uitdeelingslijst aan te wijzen, hoeveel elke crediteur ontvangt. Immers komt er naderhand gegrond verzet, dan moet alles weder anders worden berekend.

Tweede lid. Ook hier is verzuimd, melding te maken van het recht van terughouding. Men vergelijke het aangeteekende bij art. 60 [**60**, dl. I bl. 480].

Eerste lid. Alvorens de uitdeelingslijst op te maken, zal de curator den rechter-commissaris verzoeken, zijn salaris door de rechtbank te doen vaststellen.

De vermelding van het salaris behoort niet te vervallen. In den regel zal slechts ééne uitdeeling plaats hebben na afloop der vereffening; het salaris mag dan op de uitdeelingslijst niet ontbreken. In grootere faillissementen zullen wellicht somtijds meer uitdeelingen geschieden. Evenals dan op de eerste uitdeelingslijst de uitgaven aan faillissementskosten tot op dat oogenblik voorkomen en op de latere lijsten telkens de kosten, na de voorgaande uitdeeling gemaakt, zal op die lijsten ook telkens, gesteld bijv., dat het salaris percentsgewijs van de uitdeeling is toegekend, zoodanig deel van het salaris worden uitgetrokken, als behoort. Er is geen reden om den curator tot het einde van het faillissement op zijn salaris te laten wachten, terwijl men den schuldeischers in mindering van het hun toekomende uitbetalingen doet.

Het is voor ieder schuldeischer van onmiskenbaar belang, dat hij op de uitdeelingslijst kan nagaan, hoeveel zijn deel bedraagt en of dit goed is berekend, Den omslag, die daarvan het gevolg kan zijn, dient men zich ter wille van het doel te getroosten.

Tweede lid. Verzuim bestaat hier niet. Recht op integrale betaling hebben de schuldeischers, die recht van terughouding hebben, niet. Wel kunnen zij weigeren de goederen, die zij onder zich hebben,

af te geven, zoolang zij, (buiten het geval van akkoord) niet integraal worden voldaan. De curator zal dus hebben na te gaan, wat met het oog op de waarde der teruggehouden goederen voor den boedel voordeeliger is: percenten betalen en de goederen onder den schuldeischer laten, of integraal betalen, maar dan ook de goederen in den boedel terugbrengen. In verband hiermede wordt een nieuw tweede lid aan art. 175 [**175**] toegevoegd, luidende:

»Voor zooveel dit in het belang is van den boedel, brengt de curator de goederen, waarop schuldeischers recht van terughouding uitoefenen, door voldoening der vorderingen, waaraan dit recht is verbonden, in den boedel terug".

G. O. art. 180 = **art. 180** der wet.

Artikel 181.

Voor de voorwaardelijk toegelaten schuldvorderingen worden op de uitdeelingslijst de percenten over het volle bedrag uitgetrokken.

O. R. O. Art. 181 (181) = **art. 181** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 181. Voorwaardelijk toegelaten schuldvorderingen zijn: betwiste vorderingen die door den rechter-commissaris voorwaardelijk zijn toegelaten (artikel 125 [**125**]); vorderingen onder opschortende voorwaarde, die niet tot hunne contante waarde terug zijn gebracht (artikel 130 [**130**]); en de vordering van den borg zoolang de hoofdschuldenaar niet is opgekomen (artikel 135 [**135**]). [Men zie hiervoor bl. 75.] Met de percenten voor deze vorderingen wordt later gehandeld op de wijze in artikel 189 [**189**] aangewezen.

[Zie ook op art. **179**].

Advies van den Raad van State.

Art. 181. Ten aanzien van de uitdrukking: »voorwaardelijk geverifieerde schuldvorderingen" veroorlooft de Raad zich te verwijzen naar hetgeen door hem omtrent het gebruik van het woord *voorwaardelijk* in het ontwerp bij art. 82 [**82**, hiervoor bl. 39 vlg.] is opgemerkt.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 181. Het woord »geverifieerde" is vervangen door »toegelaten". Ter toelichting daarvan neemt de ondergeteekende de vrijheid te verwijzen naar het hierboven ad art. 82 [**82**] *i. f.* aangeteekende.

G. O. art. 181 = **art. 181** der wet.

Artikel 182.

De algemeene faillissementskosten worden omgeslagen over ieder deel van den boedel, met uitzondering van hetgeen over-

eenkomstig de bepaling van artikel 57 door den pand- of hypotheekhoudenden schuldeischer zelf is verkocht.

O. R. O. Art. 182 (182) = **art. 182** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 182. Meermalen is de vraag geopperd of hypothecaire schuldeischers, die het beding van art. 1223 Burgerlijk Wetboek niet gemaakt hebben, in de faillissementskosten behooren bij te dragen, in dien zin namelijk dat van de opbrengst van hun onderpand in de eerste plaats een evenredig deel der faillissementskosten moet worden afgetrokken; zij is verschillend beantwoord. Dezelfde vraag kan gedaan worden als de curator, na verloop van den fatalen termijn, tot verkoop ingevolge art. 854 al. 2 Wetboek van Koophandel (correspondeerende met artikel 58 [**58**], eerste lid, van het Ontwerp) is overgegaan. Het antwoord zal gelijkluidend moeten zijn aan dat op de eerste vraag. Hoe het moet luiden schijnt inderdaad niet moeilijk aan te wijzen. De pand- of hypotheekhouder is *in* het faillissement en draagt er dan alle lusten en lasten van, of wel hij is er *buiten*, tertium non datur. Buiten het faillissement staan alleen de pandhouder en de hypotheekhouder die onherroepelijke volmacht tot verkoopen bezit, voor zooverre zij gebruik maken van hun recht om hun onderpand zelve te realiseeren. Uit artikel 57 [**57**] Ontwerp blijkt voldoende dat zij, dit doende, met het faillissement hoegenaamd niets te maken hebben; van dragen in de kosten van het faillissement kan te hunnen aanzien geen sprake zijn [1]). De hypotheekhouder, die het beding van artikel 1223 Burgerlijk Wetboek niet heeft gemaakt, staat daarentegen volkomen gelijk met alle andere schuldeischers, hij moet zich evenals ieder ander laten verifieeren en ontvangt evenals ieder ander bij de vereffening het hem toekomende uit handen van den curator. Zonder het faillissement, hetwelk dient ook ter executie van zijn onderpand, zoude hij niet tot verhaal zijner vordering kunnen komen, dan op de wijze voorgeschreven in het tweede boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Evenzeer als het niet bezwaarde gedeelte van den boedel behoort dus ook het hem verbonden goed in de kosten van de algemeene executie bij te dragen [2]).

Hetzelfde geldt voor den hypotheekhouder, die den termijn, in artikel 58, eerste lid, Ontwerp genoemd, laat voorbijgaan [3]). Immers daardoor toont hij van zijn recht om buiten het faillissement te blijven geen gebruik te willen maken. Het noodzakelijk gevolg van zijne handelwijze is dat

---

[1]) Dat de hypotheekhouder, die krachtens het beding van art. 1223 B. W heeft verkocht, naar geldend recht in de faillissementskosten zou moeten bijdragen, mag een verlaten standpunt genoemd worden. Het werd aangenomen bij vonnis rb. Heerenveen 28 Juni 1842, *W.* n°. 409; in gelijken zin, voor het geval de boedel niets anders bevat dan uiterst weinig roerend goed en een vast pand met hypotheek bezwaard, *Rechtsgel. adv.* dl. II, bl. 194—200; DE BERSET, t. a. p., bl. 15 en 33.

[2]) In dezen zin Maastricht, 25 Juli 1882, *Rechtsgel. Bijbl.* 1882, B, bl. 237 en het uitstekend gemotiveerde vonnis der rechtb. te Rotterdam, 23 September 1885, *Rechtsgel. Bijdr. en Bijbl.*, 1885, D, bl 264. Anders rb. Arnhem, 3 Jan. 1850, *W.* n°. 1120; rb. Zwolle, 10 Jan. 1883 en rb. Leeuwarden, 29 Nov. 1883, *Rechtsgel. Bijdr. en Bijbl.*, 1885, D, bl. 261 vlg.; rb. Rotterdam, 22 December 1886, *W.* n°. 5400; Hooge Raad 4 Febr. 1887, *W.* n°. 5401; Hof Arnhem 30 Juni 1886, *W.* n°. 5422, vernietigende rb. Arnhem 8 Maart 1886.

[3]) Vgl. DE PINTO, *Handleiding* enz. § 621 en 627. Anders Hof Friesland 17 Sept. 1845 en rb. Arnhem 3 Jan. 1850, beide vermeld door LÉON ad art. 858 (*De Rechtspraak van den Hoogen Raad* door LÉON-LEVY). LÉON zelf gaat met Mr. DE PINTO mede.

hij in de positie komt van een faillissements-schuldeischer. De curator vereffent ook zijn onderpand.

Eindelijk is bij deze vraag nog de bevoorrechte schuldeischer betrokken. Moeten de faillissementskosten ook over de opbrengst van het voorwerp, waarop het voorrecht kleeft, omgeslagen worden? Het kan niet twijfelachtig zijn dat ook hier het antwoord bevestigend moet luiden. Immers handelt men niet alzoo dan brengt men de faillissementskosten feitelijk uitsluitend ten laste van de *concurrente* schuldeischers, terwijl zij worden uitgegeven ten bate van *alle geverifiëerde* schuldeischers. De kosten zijn een last, die op het geheele actief drukt, op den boedel in zijn geheel en dus ook op ieder afzonderlijk bestanddeel daarvan. Zij behooren omgeslagen te worden over alle deelen van het actief, de opbrengst van elk deel met dezelfde percentage te verminderen.

Artikel 182 Ontwerp heeft ten doel dit ondubbelzinnig uit te drukken. Het bepaalt dat de kosten omgeslagen worden over elk stuk van den boedel dat de curator heeft gerealiseerd, dus ook over de opbrengst van het verhypothekeerde goed, als de hypotheekhouder het beding van artikel 1223 Burgerlijk Wetboek niet heeft gemaakt, van het verhypothekeerde of verpande goed dat de curator ingevolge de bepaling van artikel 58 [58], eerste lid, Ontwerp verkoopt, en van het goed waarop een voorrecht kleeft.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 182. »Omgeslagen over ieder deel van den boedel." Wordt daarmede bedoeld, over elk meubel, dan wel afzonderlijk over de roerende en onroerende goederen? De bepaling scheen niet duidelijk geformuleerd. De Memorie van Toelichting spreekt van *elk stuk.*

Feitelijk zal de omslag slechts behoeven te geschieden over die deelen van den boedel, waarvan de opbrengst tot eene afzonderlijke verdeeling aanleiding geeft. Bij voorbeeld, er zijn geene schuldeischers met recht van voorrang, dan is het volmaakt onverschillig, of van iederen post van ontvang éénzelfde percentage voor kosten wordt afgetrokken, dan wel in eens van de totaalpost der ontvangsten gelijk percentage. Zijn er daarentegen hypotheekhouders, die door den curator hebben laten verkoopen, en bevoorrechte schuldeischers, dan zal het noodig zijn den omslag te doen: 1°. over de opbrengst van het verhypothekeerde onroerend goed, 2°. over de opbrengst van die goederen, waarop éénzelfde voorrecht kleeft, 3°. over de opbrengst der goederen, niet bij voorrang aan eenig schuldeischer verbonden, die het onderpand der concurrente schuldeischers uitmaken. Van ieder dezer posten, onder 1, 2 en 3 vermeld, wordt wel hetzelfde percentage afgetrokken, maar de aftrek moet telkens afzonderlijk geschieden, omdat de verschillende saldo's niet op dezelfde wijze ten bate van alle schuldeischers komen, maar naar verschillende maatstaven verdeeld worden, naarmate van ieders voorrang.

G. O. art. 182 = **art. 182** der wet.

Artikel 183.

De door den rechter-commissaris goedgekeurde uitdeelingslijst ligt gedurende tien dagen ter griffie van de rechtbank ter kostelooze inzage van de schuldeischers.

Een afschrift wordt door den curator met hetzelfde doel nedergelegd ter griffie van het in artikel 97 aangewezen kantongerecht. De nederlegging geschiedt kosteloos.

Van de nederlegging wordt door de zorg van den curator aankondiging gedaan in het nieuwsblad of de nieuwsbladen bedoeld in art. 14, terwijl daarvan bovendien aan ieder der erkende en voorwaardelijk toegelaten schuldeischers schriftelijk kennis wordt gegeven, met vermelding van het voor hem uitgetrokken bedrag.

O. R. O. Art. 183 (183) = **art. 183** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 183. »Schriftelijk kennis wordt gegeven". Schriftelijke kennisgeving is de meest doeltreffende; ook is zij weinig kostbaar, omdat de curator van gedrukte formulieren gebruik zal kunnen maken.

[Zie ook Rapport aan de Koningin-Regentes op art. **82**, hiervoor bl. 40.]

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 183. Behoort ook hier niet bepaald te worden, dat de plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* kosteloos geschiedt?

Ook hier is geen plaatsing in de *Staatscourant* voorgeschreven.

G. O. art. 183 = **art. 183** der wet.

Artikel 184.

Gedurende den in het vorige artikel genoemden termijn kan ieder schuldeischer in verzet komen tegen de uitdeelingslijst, door inlevering van een met redenen omkleed bezwaarschrift ter griffie; hem wordt door den griffier een bewijs van ontvangst afgegeven.

Het bezwaarschrift wordt als bijlage bij de lijst gevoegd.

O. R. O. Art. 184 (184). Gedurende den in het vorige artikel genoemden termijn kan ieder schuldeischer zijne bezwaren tegen de uitdeelingslijst, zooals zij is opgemaakt, bij exploit, houdende de gronden van zijn verzet, ter griffie kenbaar maken.

Het exploit wordt als bijlage bij de lijst gevoegd.

Memorie van Toelichting.

Art. 184. Welke naar geldend recht de procedure is bij verzet tegen de rangregeling is zeer betwist en betwistbaar [1]).

[1]) Vgl. HOLTIUS, bl. 465 vlg.; KIST, bl. 193 vlg.; DIEPHUIS, bl. 338 vlg.; OYENS, bl. 233 vlg.; v. OSENBRUGGEN, t. a. p., bl. 217; v. RONKEL, bl. 122 vlg.; DE BERSET, bl. 37 vlg.; A. MIJNLIEFF, acad. proefschrift, *De rangschikking in het faillissement*, 1885, bl. 45 vlg.

Het Ontwerp tracht daaromtrent duidelijke regels te stellen. In hoofdzaak is de eenvoudige procedure bij de homologatie van het akkoord voorgeschreven op het verzet tegen de uitdeelingslijst toegepast. Terwijl echter mondelinge opgave ter openbare terechtzitting van de gronden, waarop de schuldeischer weigering der homologatie wenschelijk acht, voldoende is, wordt hier daarentegen een exploit, houdende de gronden van het verzet ter griffie uit te brengen, verlangd. Deze afwijking vindt haar reden hierin, dat de gronden, aangevoerd voor de weigering van een akkoord, slechts strekken ad informandum judicem, die in elk geval zelfstandig beslist, terwijl bij verzet tegen de uitdeelingslijst op de door partijen aangevoerde gronden recht wordt gedaan, de rechter niet beslist arbitrio suo, maar alleen naar aanleiding van het gedaan verzet. Rechterlijke beslissing is hier alleen noodig in geval van verzet, niet, zooals bij akkoord, in elk geval.

Advies van den Raad van State.

Art. 184. In dit artikel is eene schrijffout geslopen: *schuldenaar* moet zijn *schuldeischer.*

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 184. De aangewezen schrijffout is hersteld.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 184. *Eerste lid.* Aan wien wordt dat verzet beteekend? Wenschelijk kwam het voor, te lezen: »ter griffie *aan den curator beteekend*". Dezelfde leemte bestaat thans in art. 867, eerste lid, Wetboek van Koophandel.

Eenige leden achtten geen exploot noodig en een brief, te bezorgen ter griffie, voldoende, desnoods tegen ontvangbewijs.

Naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen is het artikel gewijzigd als volgt:

. . . . . »kan ieder schuldeischer in verzet komen tegen de uitdeelingslijst, door inlevering van een met redenen omkleed bezwaarschrift ter griffie; hem wordt door den griffier een bewijs van ontvangst afgegeven".

»Het bezwaarschrift", enz.

Het vereischte van een exploot is hiermede vervallen.

In verband hiermede wordt:

in art. 185 [**185**] na het woord »opposanten" ingevoegd: »en den curator";

art. 186 [zie op art. **185**] gelezen als volgt:

»Op den bepaalden dag wordt ter openbare terechtzitting door den rechter-commissaris een schriftelijk rapport uitgebracht, en kan de curator en ieder der schuldeischers in persoon of bij gevolmachtigde de gronden uiteenzetten ter verdediging of bestrijding van de uitdeelingslijst.

»Op denzelfden dag, of anders zoo spoedig mogelijk, geeft de rechtbank hare met redenen omkleede beschikking"; en

in art. 187 [**186**] tweemaal »exploot" veranderd in »bezwaarschrift".

[Zie ook op art. **185**, hierna bl. 245.]

G. O. art. 184 = **art. 184** der wet.

Artikel 185.

Zoo er verzet gedaan is, bepaalt de rechtercommissaris, onmiddellijk na afloop van den termijn van inzage, den dag, waarop het ter openbare terechtzitting behandeld zal worden. Deze beschikking ligt ter griffie ter kostelooze inzage van een ieder. Bovendien doet de griffier daarvan aan de opposanten en den curator schriftelijk mededeeling. De dag van behandeling mag niet later gesteld worden dan veertien dagen na afloop van den termijn van artikel 183.

Op den bepaalden dag wordt ter openbare terechtzitting door den rechter-commissaris een schriftelijk rapport uitgebracht, en kan de curator en ieder der schuldeischers in persoon of bij gemachtigde de gronden uiteenzetten ter verdediging of bestrijding van de uitdeelingslijst.

Op denzelfden dag, of anders zoo spoedig mogelijk, geeft de rechtbank hare met redenen omkleede beschikking.

O. R. O. Art. 185 (185). Zoo er verzet gedaan is, bepaalt de rechtercommissaris, onmiddellijk na afloop van den termijn van inzage, den dag, waarop het ter openbare terechtzitting behandeld zal worden. Deze beschikking ligt ter griffie ter inzage van een ieder. Bovendien doet de griffier daarvan aan de opposanten schriftelijk mededeeling. De dag van behandeling mag niet later gesteld worden dan veertien dagen na afloop van den termijn van artikel 183.

Art. 186 (186). De behandeling geschiedt op de wijze bij de artikelen 152 en 153 eerste lid voor de homologatie van het akkoord bepaald.

Memorie van Toelichting.

Art. 185. »Deze beschikking ligt ter griffie ter inzage van een ieder". Ieder schuldeischer kan dus na afloop van den termijn van inzage ter griffie vernemen of er verzet gedaan is en op welken dag het zal worden behandeld. Beteekening van het verzet en dagvaarding van curator of mede-schuldeischers worden niet gevorderd [1]).

Trouwens, indien men van eene tegenpartij van den verzet doenden schuldeischer wil spreken, dan is dat niet de curator, maar zijn dat al zijne mede-schuldeischers. Wijziging toch van het dividend, voor hem, die verzet doet, uitgetrokken, doet haren invloed gevoelen over de geheele lijst en heeft wijziging van ieders dividend noodzakelijk ten gevolge. Met dagvaarding nu van alle mede-schuldeischers kan men den opposant moeilijk belasten. De kosten alleen zouden dan dikwijls het geheele belang, dat hij heeft bij wijziging der uitdeelingslijst, neutraliseeren. De voorgestelde regeling kan bovendien geen bezwaar opleveren, daar

[1]) Dit wordt reeds voor het geldend recht aangenomen door DIEPHUIS, bl. 338; v. RONKEL, t. a. p., bl. 124; VAN OSENBRUGGEN, t. a. p. Dat de curator den bepaalden dag moet beteekenen wordt betoogd door Mr. KIST, bl. 195; dat de rechter voor de beteekening moet zorgen, door HOLTIUS en DE BERSET.

de wet zelve voor iederen schuldeischer ter griffie de gelegenheid openstelt, om alles te vernemen, wat hij in zijn belang noodig heeft te weten.
De Konkursordnung § 146 heeft beteekening door den opposant evenmin noodig geacht.

Art. 186. Vergelijk de toelichting op de artikelen 152 en 153 [**152** en **153**]. De curator is in geen geval als legitimus contradictor te beschouwen; evenals bij de homologatie van het akkoord staat hij ook bij het verzet tegen de rangregeling geheel buiten het geschil [1]). De rangregeling wordt wel opgemaakt door den curator, maar moet door den rechter-commissaris worden goedgekeurd. Deze vindt in het door hem aan de rechtbank uit te brengen rapport (artikel 152) gelegenheid om de gronden uiteen te zetten, waarop de aangevallen inrichting der uitdeelingslijst berust.

Advies van den Raad van State.

Art. 185. Om de reden bij art. 150 [**150**], eerste lid, in dit advies aangegeven, komt het den Raad van State wenschelijk voor, dat in de plaats van »den dag, waarop het ter openbare terechtzitting behandeld zal worden", gelezen worde: »den dag, waarop hij ter openbare terechtzitting verslag zal uitbrengen".

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 185. De door den Raad van State in overweging gegeven verandering ware, naar het oordeel van den ondergeteekende, niet als eene verbetering te beschouwen. Zij zou allicht tot noodelooze vertraging aanleiding kunnen geven, terwijl niets schijnt te beletten dat op den dag door den rechter-commissaris bepaald tot het uitbrengen ter openbare terechtzitting van zijn verslag, het verzet niet beslist, maar behandeld zal worden.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

[IV. *Onvolledigheid van het Ontwerp*]. Vruchteloos zocht men naar de processueele regelen . . ., hoe de behandeling . . . . van het verzet tegen de uitdeelingslijst (art. 184) . . . . moet geschieden.
Dringend noodig scheen het, genoemd onderwerp bij dit ontwerp te regelen; immers werd door velen de vrees uitgesproken, dat, wanneer hier alles werd overgelaten aan de praktijk en de gewoonte van iedere rechtbank afzonderlijk, dan lang niet altijd de eenvoudigste en goedkoopste weg zoude worden aangewezen en daardoor voor een goed deel de vruchten zouden teloorgaan, die men met de tegenwoordige herziening bedoelde, namelijk eene eenvoudige en goedkoope behandeling der faillissementsprocedure te bevorderen. Ook om eene meer uniforme behandeling der faillissementen in de hand te werken schenen meerdere voorschriften hier wenschelijk.

Hoe het verzet tegen de uitdeelingslijst geschiedt wordt duidelijk,

---

[1]) Over de vraag of de curator bij verzet tegen de rangregeling de legitimus contradictor is, is veel getwist. Vgl. HOLTIUS, bl. 470; DIEPHUIS, bl. 339; OYENS, bl. 233. Zij werd ontkennend beantwoord door rb. te Rotterdam, 13 Jan. 1845, *W.* n°. 581; rb. te Sneek, 17 April 1844, *Rechtsgel. Bijbl.*, dl. VIII, (1846), bl. 692—694; rb. den Haag, 16 Febr 1877, *W.* n°. 4123. Anders rb. Arnhem, 3 Jan. 1850, *W.* n°. 1120. De vraag wordt besproken, naar aanleiding van het geciteerde vonnis van de Haagsche rechtbank van 1877, in *Rechtsgel. Bijblad* 1878, B, bl. 16 vlg. Vgl. nog rb. Amsterdam, 21 Maart en 15 Juli 1856, *W* n^is 1750 en1776.

nauwkeurig en uitvoerig aangegeven in de artt. 185 en 186 [**185**], in verband met de daar aangehaalde bepalingen.

Art. 185. Moet niet bepaald worden, dat ook hier *alles* kosteloos geschiedt, evenals in de artt. 97 en 183 [**97** en **183**]?

»Ter inzage" is veranderd in: »ter kostelooze inzage".

[Zie ook op art. **184**, hiervoor bl. 243].

M. B. 23 Maart 1893. Art. 186 is opgenomen in het tweede en derde lid van art. 185.

G. O. art. 185 = **art. 185** der wet, behalve dat in plaats van »gemachtigde" werd gelezen »gevolmachtigde", welke wijziging in overleg met de Regeering is aangebracht op voorstel der Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893.

Artikel 186.

Ook een niet-geverifieerde schuldeischer kan verzet doen, mits hij uiterlijk twee dagen vóór dien waarop het verzet ter openbare terechtzitting zal behandeld worden, zijne vordering bij den curator indiene, een afschrift daarvan bij het bezwaarschrift voege, en in dit bezwaarschrift tevens verzoek doe om geverifieerd te worden.

De verificatie der vordering geschiedt alsdan op de wijze, bij artikel 119 en volgende voorgeschreven, ter openbare terechtzitting, bestemd voor de behandeling van het verzet en voordat daarmede een aanvang wordt gemaakt.

Indien dit verzet alleen ten doel heeft als schuldeischer geverifieerd te worden, en er niet tevens door anderen verzet is gedaan, komen de kosten van het verzet ten laste van den nalatigen schuldeischer.

O. R. O. Art. 187 (187) = **art. 186** der wet, behalve dat voor »bezwaarschrift" werd gelezen »exploit".

Memorie van Toelichting.

Art. 187. »Mits hij uiterlijk twee dagen vóór dien waarop het verzet ter openbare terechtzitting zal behandeld worden, zijne vordering bij den curator indiene". Volgens het voor de verificatie aangenomen systeem moet de curator in de gelegenheid zijn de deugdelijkheid der vordering vooraf te onderzoeken ten einde daarover bij gelegenheid der verificatie praeadvies te kunnen uitbrengen.

»Een afschrift daarvan bij het exploit voege". De schuldeischers kunnen dus ter griffie zien, of er aanvragen tot verificatie gedaan zijn, door wie en voor welke vorderingen.

»De verificatie der vordering geschiedt alsdan, op de wijze bij artikel 119 [**119**] en volgende voorgeschreven, ter openbare terechtzitting". De verificatie zal dus geschieden onder leiding van den rechter-commissaris,

die toch reeds ter terechtzitting aanwezig zal moeten zijn, om het rapport uit te brengen, in het, mutatis mutandis, toepasselijke artikel 152 [**152**] voorgeschreven.

»Indien dit verzet alleen ten doel heeft enz." Indien er meer dan één nalatige schuldeischer is, moeten zij gezamenlijk de kosten van het verzet dragen, en wel allen voor gelijke deelen.

Advies van den Raad van State.

Art. 187, *eerste lid.* Hier wordt gevorderd, dat de schuldeischer »*uiterlijk twee dagen* vóór dien waarop het verzet ter openbare terechtzitting zal behandeld worden" zijne vordering bij den curator indiene.

De Raad twijfelt aan de noodzakelijkheid van dien termijn. Het komt hem voldoende voor, gelijk hij bij art. 127 [**127**] alsmede te kennen gaf, dat ook hier in overeenstemming met het ontwerp der Staatscommissie worde voorgeschreven dat de vordering *vooraf* bij den curator moet worden ingediend.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 187, *alin.* 1. Ter beantwoording van de bedenking bij den Raad van State tegen dit artikel gerezen, veroorlooft de ondergeteekende zich te verwijzen naar de beschouwingen ad art. 127 [**127**] voorkomende.

[Zie ook Verslag enz. op art. **184**, hiervoor bl. 243].

G. O. art. 186 = **art. 186** der wet.

Artikel 187.

Door verloop van den termijn van artikel 183, of, zoo er verzet is gedaan, door het op het verzet gewezen vonnis, wordt de uitdeelingslijst verbindend.

Tegen het vonnis, op het verzet gewezen, staat geen beroep in cassatie open.

O. R. O. Art. 188 (188) = **art. 187** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 188. Het op het verzet gewezen vonnis stelt vast of en in hoeverre de uitdeelingslijst wijziging zal ondergaan.

Bij het tweede lid is het beroep in cassatie uitgesloten, omdat de uitdeelingslijst niets anders bevat dan eene berekening van hetgeen iederen schuldeischer, overeenkomstig zijn bij de verificatie vastgesteld recht toekomt. Het geldt hier eene uitsluitend feitelijke quaestie.

Advies van den Raad van State.

Art. 188, *tweede lid.* Deze bepaling komt in het ontwerp der Staatscommissie niet voor. De reden waarom hier van dat ontwerp is afgeweken, wordt in de Memorie van Toelichting niet opgegeven, en is den Raad diet duidelijk.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 188, *alin.* 2. Naar aanleiding van de opmerking van den Raad van State is thans in de Memorie van Toelichting de grond uiteengezet waarop deze bepaling in het ontwerp is opgenomen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 188. *Tweede lid.* Men begreep, dat hier geen cassatie was vermeld, maar geenszins, dat van hooger beroep niet wordt gesproken. Of is dit toegelaten?

Het hooger beroep wordt uitgesloten door art. 85 [**85**].

G. O. art. 187 = **art. 187** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Tweede lid. Men treft hier, naar het schijnt, zoo werd gezegd, een eerste voorbeeld aan van de door de Grondwet den gewonen wetgever vrijgelaten uitsluiting van het cassatieberoep. Deze greep achtten eenige leden echter niet gelukkig. »Het geldt hier eene uitsluitend feitelijke quaestie" zegt de Memorie van Toelichting op bladz. 97, doelende op het vonnis, dat, jugeerende het verzet tegen de uitdeelingslijst, louter cijferquaesties zou kunnen bevatten, daar over den voorrang reeds is beslist bij de verificatie.

Het zou echter zeer goed mogelijk zijn, dat zoodanig vonnis aanleiding gaf, bijv. tot de grief, dat het in strijd met art. **121** de kracht van gewijsde zaak van het verificatieverbaal had miskend of verzuimd te letten op de bepaling van art. **143**, 2de lid. Dat waren geen feitelijke, maar rechtsgrieven.

Bovendien bedenke men, dat wèl bij de verificatie wordt beslist over het aan de vordering toekomend privilege, maar dat het juist de uitdeelingslijst is, waarbij de voorrang tusschen de privilegiën zelve te pas komt, en die mitsdien aanleiding kan geven tot voor de betrokkenen zeer belangrijke rechtsgrieven over schending bijv. van de artt. 1192 en 1194 Burgerlijk Wetboek of 313 Wetboek van Koophandel.

Antwoord der Regeering.

Tweede lid. Erkend moet worden, dat de aangehaalde uitdrukking der Memorie van Toelichting wat al te exclusief is. Juister ware het geweest te gewagen van een regel met zeldzame uitzonderingen, zooals de voorbeelden in het Voorloopig Verslag opgenoemd aanwijzen. Maar door die uitzonderingen kan de toekenning van het middel van cassatie hier nog niet gerechtvaardigd geacht worden. De miskenning der kracht van het verificatie-verbaal als gewijsde zaak of het verzuim der toepassing van art. **143** tweede lid, zijn zulke tastbare wetsovertredingen, dat het oordeel daarover veilig ten slotte aan de rechtbank kan worden overgelaten; verschil van meening is daarover niet denkbaar. Men bedenke ook, dat hier reeds in zekeren zin twee instanties zijn. Immers de uitdeelingslijst behoeft de goedkeuring van den rechter-commissaris (art. **180**), en daarna is nog verzet bij de rechtbank toegelaten. Wat de privilegiën betreft, wordt bij de verificatie uitgemaakt, krachtens welke wetsbepaling de schuldvordering bevoorrecht is, daar anders het privilege niet voldoende zou zijn aangewezen. Bij de rangregeling zal dus ook te dezen opzichte de taak van den rechter-commissaris uiterst eenvoudig zijn.

Wilde men het cassatieberoep alleen uitsluiten in gevallen waarin zich onmogelijk eenige rechtsquaestie, hetzij van materieelen hetzij van formeelen aard, kan voordoen, het ware te betwijfelen of ooit van de door de Grondwet den gewonen wetgever vrijgelaten uitsluiting van dat rechtsmiddel gebruik zou kunnen worden gemaakt. En hier kan tegen die uitsluiting, naar 't schijnt, wel allerminst bezwaar bestaan.

Artikel 188.

De rechter-commissaris beveelt de doorhaling der hypothekaire inschrijvingen, waarmede een tot den boedel behoorend onroerend goed is bezwaard, zoodra de uitdeelingslijst, waarbij de opbrengst van het goed tot verdeeling is gekomen, verbindend is geworden.

Op verkoop, door den curator, van tot den boedel behoorende schepen, is artikel 575 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toepasselijk.

O. R. O. ontbreekt.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

[Zevende Afdeeling. Van de vereffening des boedels.] Men vroeg, waarom in deze afdeeling niet is opgenomen de bepaling van art. 870 Wetboek van Koophandel, voorschrijvende, dat na het sluiten der algeheele rangschikking de rechtbank de doorhaling gelast van inschrijvingen op de verkochte goederen. Het ontbreken van eene dergelijke bepaling zou het ongewenschte gevolg kunnen hebben, dat de verkoop van bezwaarde goederen in het faillissement moeilijkheden ondervond. Men verwees voorts naar het aangeteekende bij art. 143 [**143**, hiervoor bl. 163], tweede lid.

Ter voorziening in de aangeduide leemte wordt na art. 188 [**187**] een nieuw artikel ingelascht, luidende:

»De rechter-commissaris beveelt de doorhaling der hypothekaire inschrijvingen, waarmede een tot den boedel behoorend onroerend goed is bezwaard, zoodra de uitdeelingslijst, waarbij de opbrengst van het goed tot verdeeling is gekomen, verbindend is geworden.

»Op verkoop van schepen, tot den boedel behoorende, door den curator, is artikel 575 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toepasselijk".

In tweeërlei opzicht wijkt de bepaling van het eerste lid af van art. 870 Wetboek van Koophandel.

In de eerste plaats wordt de bevoegdheid om de doorhaling te bevelen, gegeven aan den rechter-commissaris, daar het onnoodig is, de rechtbank met dit bevel te belasten. Immers de zaak wordt reeds beslist door de uitdeelingslijst, welke uitmaakt, welke hypothekaire schuldeischers batig worden gerangschikt en voor welk bedrag. De doorhaling is het noodzakelijk gevolg van deze verdeeling der opbrengst onder de rechthebbenden.

In de tweede plaats wordt niet, zooals in art. 870 Wetboek van Koophandel, naar de artt. 1257 vlg. Burgerlijk Wetboek verwezen. Het bedrag toch, waarvoor de ingeschreven schuldeischers zijn geverifieerd, beslist over hunne aanspraken op de opbrengst en tevens over het bedrag, waarvoor zij eventueel (d. w. z. bij voldoende opbrengst), batig kunnen worden gerangschikt.

Het tweede lid behoeft geen nadere toelichting; ook daardoor wordt eene leemte in het ontwerp aangevuld.

M. B. 23 Maart 1893. De aanhef van het tweede lid wordt gelezen:

»Op verkoop, door den curator, van tot den boedel behoorende schepen, is" enz.

G. O. art. 188 = **art. 188** der wet.

Artikel 189.

De uitdeeling, uitgetrokken voor een voorwaardelijk toegelaten schuldeischer, wordt niet uitgekeerd, zoolang niet omtrent zijne vordering beslist zal zijn. Blijkt het ten slotte dat hij niets of minder te vorderen heeft, dan komen de voor hem bestemde gelden geheel of ten deele ten bate van de andere schuldeischers.

Uitdeelingen bestemd voor vorderingen, welker voorrang betwist wordt, worden, voor zooverre zij meer bedragen dan de percenten over de concurrente vorderingen uit te keeren, gereserveerd tot na de uitspraak over den voorrang.

O. R. O. Art. 189 (189) = **art. 189** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 189. Is de verificatie voorwaardelijk geschied op grond van betwisting der vordering, dan wacht de curator een in kracht van gewijsde gegaan vonnis op het verificatiegeschil af; is zij voorwaardelijk geschied op grond eener aan de vordering verbonden opschortende voorwaarde dan wacht hij het tijdstip af waarop de al- of niet-vervulling der voorwaarde beslist zal zijn. In het een en in het ander geval zal naar gelang der einduitkomst de uitdeeling aan den voorwaardelijk toegelaten schuldeischer geschieden of wel het daarvoor bestemde bedrag onder de overige schuldeischers verdeeld worden. Is de vordering des borgs voorwaardelijk geverifiëerd overeenkomstig de bepaling van artikel 135*b*, dan wordt hem de uitdeeling gedaan, als de slotverdeeling plaats heeft, en de schuldeischer dan nog niet is opgekomen [1]).

Advies van den Raad van State.

Art. 189, *eerste lid.* Ten aanzien van het woord *voorwaardelijk* in den eersten volzin, meent de Raad te moeten verwijzen naar hetgeen hij bij art. 82 [**82**] heeft opgemerkt.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 189, *alin.* 1. Met betrekking tot de redactie-wijziging die dit artikel, naar aanleiding van de opmerking aan den Raad van State heeft ondergaan, neemt de ondergeteekende de vrijheid te verwijzen naar hetgeen hij hierboven bij art. 82 [**82**] heeft opgemerkt.

---

[1]) Men vergelijke de analoge bepalingen van den Code de Comm. fr. (1838) artt. 567 en 568; Code de Comm. belg. (1851) art. 562; Cod di Comm. ital. art. 812 en Konk. Ord. § 155.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 189. *Eerste lid.* »Zoolang niet omtrent zijne vordering beslist zal zijn." Ofschoon de Memorie van Toelichting die woorden ook toepasselijk wil maken op het geval, dat de opschortende voorwaarde eener voorwaardelijk toegelaten vordering (art. 130, tweede lid) is vervuld, achtte men toch deze uitdrukking voor dit geval niet juist, in allen gevalle onduidelijk.

De onjuistheid of onduidelijkheid kan niet worden toegegeven (vgl. de Memorie van Toelichting blz. 69, sub 4°., vierde alinea, [zie hiervoor bl. 74]); de al- of niet-vervulling der opschortende voorwaarde *beslist* inderdaad over het lot der vordering.

G. O. art. 189 = **art. 189** der wet.

Artikel 190.

Indien eenig goed, waarop een bepaald voorrecht, een hypotheek of pandrecht rust, verkocht wordt, nadat aan den bevoorrechten hypotheek- of pandhoudenden schuldeischer, ingevolge artikel 179 in verband met het slot van artikel 180, reeds eene uitkeering is gedaan, wordt dezen bij eene volgende uitdeeling het bedrag, waarvoor hij op de opbrengst van het goed batig gerangschikt is kunnen worden, niet anders uitgekeerd dan onder aftrek van de percenten, die hij reeds te voren over dit bedrag ontving.

O. R. O. Art. 190 (190) = **art. 190** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 190. »Onder aftrek van de percenten die hij reeds te voren over *dit* bedrag ontving". Wordt de als bevoorrecht geverifiëerde schuldeischer slechts voor een deel zijner vordering op de opbrengst van het aan hem bij voorrang verbonden goed batig gerangschikt, dan wordt hem ook alleen een evenredig deel der percenten, bij eene vroegere uitdeeling ontvangen, in mindering gebracht. Immers het blijkt dan dat hij concurrent schuldeischer is, voor zooverre zijne vordering op de opbrengst van het onderpand niet batig gerangschikt kan worden. Wat de zaak zelve betreft is dus in het Ontwerp de bepaling van artikel 872 Wetboek van Koophandel overgenomen, al zij het ook met geheel gewijzigde redactie, ten einde de bedoeling der wet beter te doen uitkomen [1]).

Advies van den Raad van State.

Art. 190. Het komt den Raad voor, dat »artikel 180" moet zijn »artikel 179". Immers art. 180 bepaalt alleen hoe de uitdeelingslijst moet worden ingericht, terwijl van het doen der uitkeeringen in art. 179 sprake is.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 190. Ter tegemoetkoming aan de bedenking van den Raad van State, is de redactie van het artikel eenigszins gewijzigd.

[1]) Zie over de gebrekkige redactie van art. 872 2de lid W. v. K. DIEPHUIS, bl. 341, noot 3.

G. O. art. 190 = **art. 190** der wet.

Artikel 191.

Aan schuldeischers, die, ten gevolge van hun verzuim om op te komen, eerst geverifieerd worden nadat er reeds uideelingen hebben plaats gehad, wordt uit de nog voorhanden baten een bedrag, evenredig aan het door de overige erkende schuldeischers reeds genotene, vooruitbetaald.

Indien zij voorrang hebben, verliezen zij dien, voor zooverre de opbrengst van de zaak, waarop die voorrang kleefde, bij eene vroegere uitdeelingslijst aan andere schuldeischers bij voorrang is toegekend.

O. R. O. Art. 191 (191) = **art. 191** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 191. Het beginsel, waarvan dit artikel uitgaat, dat de nakomende schuldeischer betaald wordt uit de nog voorhanden baten, is algemeen aangenomen; het brengt mede dat hij, recht van voorrang kunnende doen gelden, ook al is het onderpand van zijnen voorrang reeds verkocht, uit de nog voorhanden penningen het bedrag ontvangt waarvoor hij op het onderpand batig gerangschikt had kunnen worden. Dit kan tot moeilijkheden aanleiding geven als de opbrengst van het onderpand reeds bij voorrang is toegekend aan een bevoorrechten schuldeischer van lageren rang, die, als de nakomende schuldeischer op tijd opgekomen ware, concurrent schuldeischer geweest zoude zijn. Het Wetboek van Koophandel artikel 875 onderscheidt niet; ook in dit geval zal de nakomende schuldeischer dus al zijn recht van voorrang op de nog voorhanden penningen kunnen doen gelden [1]). Daar van den schuldeischer aan wien de opbrengst van het onderpand eenmaal krachtens rangregeling is toegekend, niets teruggevorderd kan worden, betalen dus feitelijk de concurrente schuldeischers het gelag. Dat dit in hooge mate onrechtvaardig en onbillijk is, springt in het oog. Hij, die nalatig is, behoort zelf de gevolgen van zijn verzuim te dragen, en niet ten koste van anderen, die diligent waren, schadeloos gesteld te worden. Het tweede lid van artikel 191 Ontwerp bepaalt daarom dat het recht van voorrang verloren gaat, indien en voor zooverre de opbrengst der verbonden zaak bij eene vroegere uitdeelingslijst bij voorrang aan andere schuldeischers, die bijv. een lager recht van voorrang hadden, is toegekend. Verlies van recht dus, waar de feitelijke omstandigheden de uitoefening van dit recht niet mogelijk maken zonder krenking van anderer recht. Volgens het ontwerp wordt derhalve bij het nakomen van schuldeischers alles zoo geschikt, alsof een ieder tijdig opgekomen ware, altijd voor zooverre dit mogelijk is zonder op reeds vastgestelde uitkeeringen terug te komen.

G. O. art. 191 = **art. 191** der wet.

---

[1]) Vgl. HOLTIUS, bl. 484; OYENS, bl. 235 vlg.

Artikel 192.

Na afloop van den termijn van inzage, bedoeld bij artikel 183, of na uitspraak van het vonnis op het verzet, is de curator verplicht de vastgestelde uitkeering onverwijld te doen. De uitkeeringen, waarover niet binnen ééne maand daarna is beschikt of welke ingevolge artikel 189 gereserveerd zijn, worden door hem in de kas der gerechtelijke consignatiën gestort.

O. R. O. Art. 192 (192) = **art. 192** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 192. Het is wenschelijk dat de wet aanwijze, hoe de curator zich van de zorg voor de bewaring van niet opgevraagde en van de gereserveerde dividenden kan ontslaan, opdat hij niet genoodzaakt zij ze gedurende dertig jaren of tot de uitwijzing van het recht der voorwaardelijk toegelaten schuldeischers te bewaren. Tevens is de verplichting om in de consignatiekas te storten in het belang der schuldeischers, wier gelden op een volstrekt veilige plaats bewaard worden.

Advies van den Raad van State.

Art. 192. Aan den eersten volzin zal duidelijkheidshalve dienen te worden toegevoegd: »behoudens de toepassing van artikel 189", terwijl in den tweeden volzin, nevens de uitkeeringen, waarover niet binnen eene maand. . . . beschikt is, ook de gereserveerde bedragen behooren genoemd te worden.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 192. Toevoeging van de woorden »behoudens de toepassing van artikel 189" aan den eersten volzin, ware, naar den ondergeteekende voorkomt, geheel overbodig. Dat naast den regel van art. 192 de bijzondere bepaling van art. 189 geldt, spreekt vanzelf.

De tweede volzin is overeenkomstig het advies van den Raad van State aangevuld.

G. O. art. 192 = **art. 192** der wet.

Artikel 193.

Zoodra aan de geverifieerde schuldeischers het volle bedrag hunner vorderingen is uitgekeerd, of zoodra de slotuitdeelingslijst verbindend is geworden, neemt het faillissement een einde, behoudens de bepaling van artikel 194. Door den curator geschiedt daarvan aankondiging op de wijze bij artikel 14 bepaald.

Na verloop van eene maand doet de curator rekening en verantwoording van zijn beheer aan den rechter-commissaris.

De boeken en papieren, door den curator in den boedel gevonden, worden door hem tegen behoorlijk bewijs aan den schuldenaar afgegeven.

O. R. O. Art. 193 (193). Zoodra de slotuitdeelingslijst verbindend is geworden, is het faillissement opgeheven, behoudens de bepaling van artikel 194. Door den griffier geschiedt daarvan aankondiging op de wijze bij art. 14 bepaald.

Eene maand daarna doet de curator rekening en verantwoording van zijn beheer aan den rechter-commissaris.

Memorie van Toelichting.

[*Algemeene Beschouwingen.*] Het Ontwerp gaat uit van het beginsel dat het faillissement is een gerechtelijk beslag op het geheele vermogen des schuldenaars ten behoeve zijner gezamenlijke schuldeischers. Deze opvatting beheerscht alle voorgestelde bepalingen en verdient derhalve eenige nadere ontwikkeling.

Zij leidt tot de volgende slotsommen:

[1° en 3° zie op art. **20**].

[2° zie op art. **25**].

4°. Het faillissement vindt zijn grens in de realisatie van het vermogen.

Doel van het faillissement is evenals van ieder beslag realisatie van de in beslag genomen goederen des schuldenaars ten bate van de schuldeischers.

Zoodra dit doel bereikt is, is het beslag gedaan, m. a. w. het faillissement geëindigd, en keert alles weder tot den vroegeren toestand. *Het faillissement kan in beginsel nà vereffening des boedels geen nawerking hoegenaamd hebben op de rechtsverhouding, waarin de schuldenaar tot zijne schuldeischers staat.*

Van een latenten faillissementstoestand nà de vereffening, zoodat zij, die schuldeischers waren tijdens de faillietverklaring, geen ander rechtsmiddel tegen hunnen schuldenaar bezitten dan een aanvraag tot heropening van het faillissement (het stelsel van artikel 887 Wetboek van Koophandel), kan bij deze opvatting geen sprake zijn. De schuldeischers treden, na afloop van het faillissement, in al hunne vroegere rechten van executie tegen den persoon en op de toekomstige goederen van den schuldenaar, voor het nog onvoldaan gebleven deel hunner vorderingen. Het feit dat de in beslag genomen goederen niet genoeg opbrengen om hunne vorderingen in haar geheel te verhalen, kan hunne rechten op het ontbrekende niet wijzigen. Deze blijven volkomen intact (art. 195 [**195**] Ontw.). Anderzijds staat de schuldenaar, wiens bekwaamheid om te handelen trouwens door het faillissement in het minst niet opgeheven wordt, gelijk aan ieder ander die eene executie in zijn vermogen heeft ondergaan. Over de goederen, die hij na afloop van de vereffening des boedels, nadat dus het faillissementsbeslag is geëindigd, verwerft, heeft hij onbeperkt vrije beschikking.

Art. 193. De slotuitdeeling heeft plaats als de geheele vereffening is afgeloopen, als alles is gerealiseerd; daarmede neemt het faillissement zijn natuurlijk einde; het gerechtelijk beslag heeft zijne diensten bewezen.

De ondervinding leert, dat de schuldeischers op het bijwonen der rekening en verantwoording zeer geringen prijs stellen. Niet dan hoogst zelden gebeurt het dat een hunner voor het aanhooren daarvan aanwezig is. Trouwens er is geen afdoende reden, waarom men hen daarvoor zou oproepen. Gedurende het faillissement zelf geeft althans het Ontwerp hun middelen en gelegenheid genoeg eventueele grieven tegen het beheer en beleid van den curator te doen gelden; daarvoor hebben zij dus de rekening en verantwoording niet noodig; ware het zoo, het zou veeltijds te laat zijn. De rekening en verantwoording is dan ook meer eene

contrôle op de financiëele zijde van des curators werkzaamheid, speciaal om na te gaan of hij de dividenden behoorlijk heeft uitgekeerd; de contrôle uit te oefenen is ongetwijfeld den rechter-commissaris het beste toevertrouwd.

Advies van den Raad van State.

Art. 193. Dat hier van het verbindend worden der SLOT*uitdeelingslijst* gesproken wordt, komt den Raad van State minder juist voor; volgens art. 188 [**187**] toch is er slechts eene uitdeelingslijst, »die verbindend wordt", namelijk die, waarvan art. 188 spreekt.

De Raad meent dat het doel volkomen wordt bereikt, als de aanhef van dit artikel aldus gelezen wordt: »Wanneer aan de bepaling van art. 192 geheel voldaan is."

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 193. De uitdrukking »slotuitdeelingslijst" acht de ondergeteekende juist. Er zijn zoovele uitdeelingslijsten als er uitdeelingen plaats hebben. De voorgestelde wijziging van art. 180 heeft ten doel dit buiten twijfel te stellen. Ware de gemelde uitdrukking, gelijk de Raad van State beweert, minder juist, hetzelfde bezwaar zou bestaan tegen de uitdrukking »slotuitdeeling" in art. 194 [**194**]. Toch heeft laatstgemelde uitdrukking den Raad geen aanleiding gegeven tot het maken van eenige opmerking.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

[§ 3. *Grondstelling van het ontwerp, en daaruit afgeleide beginselen.*]

4°. *het faillissement eindigt met de realisatie van het vermogen des schuldenaars, op wien, voor het tekortkomende, de schuldeischers hunne rechten behouden.* (Memorie van Toelichting, blz. 7/8. Artt. 193, 195.)

Zooals reeds bij § 1 werd opgemerkt achtten sommigen het niet wenschelijk, dat, wanneer de voormalige failliet weder in gunstiger omstandigheden mocht geraken, één zijner crediteuren individueel zijne rechten van executie tegen de goederen van den schuldenaar voor het nog onvoldaan gebleven deel zijner vorderingen zou kunnen doen gelden en zelfs dadelijk, onverschillig hoe de toestand van den gewezen failliet is, zijn persoon weder zou kunnen aantasten. Huns inziens behoort een verschil gemaakt te worden tusschen oude en nieuwe schuldeischers en moeten de eersten slechts dan hunne oude rechten kunnen doen gelden, wanneer zij, die vroeger door den faillissementstoestand, waarin zij betrokken waren, een zeker *consortium* vormden, wederom als zoodanig optreden. In het belang van een geregelden gang der maatschappelijke zaken scheen dit ook wenschelijk. Men verlieze bovendien niet uit het oog, dat het systeem van het ontwerp veel harder voor den debiteur is geworden, nu het slotakkoord, door de Staatscommissie voorgesteld, daaruit is weggevallen.

Hiertegen werd opgemerkt, dat, na het eindigen van het faillissement, schuldenaar zoowel als schuldeischers terugkeeren in den toestand, waarin zij vóór het faillissement verkeerden en derhalve een verplicht optreden van laatstgenoemden als *consortium* niet wel gewettigd kan geacht worden. Ook zij, die voor heropening van het faillissement boven het systeem van het ontwerp gestemd waren, zouden overigens in elk geval een gemakkelijker weg daartoe willen zien aangewezen, dan thans bestaat.

De gemaakte tegenopmerking is juist. Door het wegvallen van het slotakkoord der Staatscommissie is er niets gewijzigd in het feit, dat de vroegere toestand is teruggekeerd, en daarop komt het hier aan.

In ieder geval is tegenover het ontwerp niet eene regeling te verdedigen, die overeenkomt met die van het bestaande recht. Indien één onderwerp verbetering behoeft, dan is het de bepaling van de rechten der schuldeischers na afloop van het faillissement. Dat die rechten thans feitelijk niet voor handhaving vatbaar zijn, ligt juist in de gedwongen vereeniging der oude schuldeischers tot wat in het Verslag een *consortium* wordt genoemd. Onder geene bepaling heeft de geregelde gang der maatschappelijke zaken meer geleden, dan onder deze, daar zij den schuldenaar na faillissement in den regel voor eene vervolging vrijwaart, en dan ook in hooge mate heeft medegewerkt tot de lichtvaardige faillissementen op eigen aangifte. Elders heeft men het stelsel der heropening van het faillissement dan ook algemeen laten varen.

Art. 193. *Eerste lid.* »Is het faillissement opgeheven". Deze uitdrukking is onjuist; het faillissement is in dit stadium niet opgeheven, maar vervolgd tot zijn uiterste consequentiën.

Tweede lid. Men vroeg, of door de bepaling, dat de curator rekening en verantwoording aan den rechter-commissaris doet, de betrekking tusschen hem en den gefailleerde wordt geacht daarna niet meer te bestaan. Kan de gefailleerde ook in beklag komen, wanneer hij meent, dat door de behandeling van het faillissement zijne belangen verwaarloosd zijn?

Enkele leden wenschten aan deze bepaling toe te voegen de woorden: »en wordt door dezen ontslagen".

Eerste lid. »is het faillissement opgeheven" is vervangen door »neemt het faillissement een einde".

Ter tegemoetkoming aan de in het Verslag bij art. 179 [**179**] gemaakte opmerking werd door den Minister toegezegd, den aanhef van dit artikel te wijzigen als volgt:

»Zoodra aan de geverifieerde schuldeischers het volle bedrag hunner vorderingen is uitgedeeld, of zoodra" enz.

De Minister is voorts van meening, dat wegens de verandering, aangebracht in de artt. 14 en 15 [**14** en **15**], ook in dit artikel »griffier" moet worden vervangen door »curator".

Tweede lid. Doordat het faillissement beëindigd is, zal de betrekking tusschen gefailleerde en curator van zelf ophouden te bestaan. Wat met »beklag" bedoeld wordt, is niet duidelijk. Of, indien daartoe feitelijke grond is, de schuldenaar tegen den curator eenige actie heeft, is eene vraag van gewoon burgerlijk recht, die in de faillietenwet geene oplossing behoeft.

Eene bijvoeging van de woorden »en wordt door dezen ontslagen" zou zelfs minder juist zijn. De curator defungeert van zelf, wanneer het faillissement is geëindigd en er voor hem niets meer valt te doen. Blijkt echter achterna, dat er nog wel wat te doen is, dan treedt hij weder op, zooals art. 194 [**194**] bepaalt.

De aanvang van het tweede lid wordt, in verband met art. 192 [**192**], tweede zinsnede gelezen: »Na verloop van eene maand doet", enz.

Bij art. 162, alinea 2 [**162**] is aangedrongen op eene analoge bepaling voor het geval van insolventie. Dientengevolge wordt aan art. 193 het volgende derde lid toegevoegd:

»De boeken en papieren, door den curator in den boedel gevonden, worden door hem tegen behoorlijk bewijs aan den schuldenaar afgegeven".

G. O. art. 193 = **art. 193** der wet.

Artikel 194.

Indien na de slotuitdeeling ingevolge artikel 189 gereserveerde uitdeelingen aan den boedel terugvallen, of mocht blijken dat er nog baten van den boedel aanwezig zijn, welke ten tijde der vereffening niet bekend waren, gaat de curator, op bevel van de rechtbank, tot vereffening en verdeeling daarvan over op den grondslag van de vroegere uitdeelingslijsten.

O. R. O. Art. 194 (194) = **art. 194** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 194. Heropening van het faillissement is in de hier bedoelde gevallen niet noodig. De te vroeg als afgeloopen beschouwde vereffening des faillieten boedels wordt alleen voor zooveel noodig weer opgevat. Van nieuwe schuldeischers kan geen sprake zijn, daar de schuldenaar over de gereserveerde uitdeelingen en verborgen gebleven baten geen oogenblik het beheer en de beschikking heeft gehad. Het faillissementsbeslag is er op blijven rusten, zooals in artikel 193 [**193**] wordt aangewezen door de woorden »behoudens de bepaling van artikel 194". Het spreekt van zelf, al zegt het artikel het niet uitdrukkelijk, dat een of meer der schuldeischers zich tot de rechtbank kunnen wenden met het verzoek om den curator het in dit artikel bedoelde bevel te geven; in dit opzicht is dus geen afwijking bedoeld van artikel 886 Wetboek van Koophandel, waarin den schuldeischer dit recht met zoovele woorden wordt toegekend; de vermelding daarvan is alleen nagelaten omdat ook anderen, bijv. de vroegere rechter-commissaris en curator, ja ook de schuldenaar zelf, bevoegd zijn, en aan het noemen alleen van de schuldeischers de beteekenis gegeven zou kunnen worden van uitsluiting van alle andere personen [1]).

Advies van den Raad van State.

Art. 194. Tegen de woorden: »of mocht blijken dat er nog baten van den boedel aanwezig zijn, welke ten tijde der vereffening niet bekend waren", heeft de Raad van State bezwaar.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 194. Als grond voor het door den Raad van State geuitte oordeel, dat voor het geval dat mocht blijken »dat er nog baten van den boedel aanwezig zijn, welke ten tijde der vereffening niet bekend waren",

---

[1]) Evenzoo wordt in § 153 Konk. Ord. niet anders gezegd dan dat de curator tot vereffening zal overgaan, „nach Anordnung des Konkursgerichts".

Uit de Memorie van Toelichting is op te maken, dat daarmede verborgen gebleven baten bedoeld worden. Het bestaan daarvan kan echter eerst geruimen tijd nadat de rekening en verantwoording is afgelegd, blijken, en de curator zoude zich dientengevolge eigenlijk nooit ten volle van zijn beheer kunnen ontslagen rekenen.

Daarom komt het den Raad beter voor, dat hier alleen van: »ingevolge art. 189 gereserveerde uitdeelingen" worde gesproken.

Voor het geval, dat mocht blijken, »dat er nog baten van den boedel aanwezig zijn, welke ten tijde der vereffening niet bekend waren", verdient naar het oordeel van den Raad van State, de bepaling van art. 886 van het Wetboek van Koophandel de voorkeur.

---

de bepaling van art. 886 Wetboek van Koophandel de voorkeur verdient, wordt aangevoerd, dat het bestaan van zoodanige bate eerst geruimen tijd nadat de rekening en verantwoording is afgelegd, kan blijken, zoodat de curator zich eigenlijk nooit ten volle van zijn beheer ontslagen zou kunnen rekenen. Ware de reden afdoende, zij zou evenzeer moeten gelden voor het geval dat gereserveerde uitdeelingen aan den boedel terugvallen. Ook zulks kan eerst geruimen tijd nadat de rekening en verantwoording is afgelegd, plaats hebben. Men denke aan vorderingen onder opschortende voorwaarde. Toch bestaat voor dat geval bij den Raad geen bedenking tegen de voorgestelde regeling. Het bezwaar dat ten gevolge van de voorgestelde regeling de curator zich nooit ten volle van zijn beheer ontslagen zou kunnen rekenen, kan de ondergeteekende niet inzien. Dat ontslag erlangt hij door het afleggen van rekening en verantwoording van zijn beheer aan den rechter-commissaris. Komen er later nieuwe baten ter verdeeling op, zijn beheer vangt andermaal aan. Handhaving van de voorgestelde bepaling schijnt derhalve wenschelijk.

G. O. art. 194 = **art. 194** der wet.

ACHTSTE AFDEELING.

Van den rechtstoestand des schuldenaars na afloop van de vereffening.

Memorie van Toelichting.

In den rechtstoestand van den schuldenaar na afloop der vereffening brengt het Ontwerp eene ingrijpende wijziging. De bestaande toestand is dan ook geheel onhoudbaar. Geen artikel van het Wetboek van Koophandel heeft den uitleggers zooveel moeite gegeven, en tevens in de practijk verderfelijker gewerkt dan artikel 887 Wetboek van Koophandel.

De gestadige toeneming van het aantal faillissementen mag voor een groot deel op rekening gesteld worden van de halfslachtige, onbestemde positie, waarin de gefailleerde, na afloop van de vereffening en zoolang hij nog niet is gerehabiliteerd, door dat artikel wordt geplaatst. Feitelijk is het faillissement geëindigd, rechtens blijft het bestaan; wel wordt de curator ontslagen, maar toch blijft de schuldenaar rechtens van beheer en beschikking over zijn vermogen verstoken, terwijl hij feitelijk optreedt,

alsof hij nooit failliet geweest ware. De oude schuldeischers kunnen hem niet aanspreken, tenzij door heropening van het faillissement uit te lokken; welke rechten de nieuwe schuldeischers kunnen doen gelden en in hoeverre de gefailleerde op zijn beurt tegen hen kan optreden, laat de wet in 't midden en wordt op verschillende wijzen beantwoord. Of een tweede, derde faillissement mogelijk is, wie het kunnen aanvragen en welke daarbij de verhouding is tusschen de oude en nieuwe schuldeischers, is onzeker en niet met juistheid te beslissen. De practijk, de jurisprudentie hakt den knoop door, dan eens op deze dan eens op gene wijze, zonder eenheid, zonder stelsel; het is alles een chaos van verwarring, die alleen aan den gefailleerde ten goede komt [1]). Veilig voor zijne oude schuldeischers heeft hij tegen zijne nieuwe schuldeischers in zijn nog steeds voortdurend faillissement eene kostelijke exceptie [2]). Voor een kwaden betaler is er geen betere positie dan die van insolvent gefailleerde na de rekening en verantwoording van den curator; hij doet alles, handelt gelijk een ander en is voor niets aansprakelijk; geen wonder dan ook dat »zich failliet te zullen geven" het gewone dreigement is geworden, waarmede de minder nauwgezette schuldenaar zijne schuldeischers van zich afhoudt.

De groote fout, waaraan de wetgever van 1838 zich schuldig maakte, is deze, dat hij zich den faillissementstoestand niet geëindigd kon denken vóór de betaling van alle schulden, althans vóór het te hunnen genoege voldoen van alle schuldeischers. Hij liet het faillissementsbeslag niet zijn einde nemen met den afloop der vereffening, met de realisatie van het laatste stuk actief, maar dit voortduren tot aan de rehabilitatie, de officiëele rechterlijke en contradictoire vaststelling dat alle schuldeischers voldaan zijn. Dit rechtens voortbestaan van het faillissement nadat het feitelijk is geëindigd, moest noodwendig den zooeven geschetsten verwarden toestand ten gevolge hebben. Het ontwerp heeft met die geheele voorstelling gebroken. Volgens artikel 193 [**193**] neemt het faillissement met de slotuitdeeling een einde.

, ... Wat na het einde van het faillissement door vereffening rechtens zal zijn, wordt nader aangewezen door de artikelen 195 en 196 [**195** en **196**] van het Ontwerp.

Daarbij wordt uitgegaan van het natuurlijke beginsel, ook geldende bij het executoriaal beslag, dat de schuldeischers al hunne rechten tegen den schuldenaar behouden voor dat deel hunner vorderingen, waarvoor het beslag hun geene bevrediging heeft geschonken. Na het faillissement treden dus de schuldeischers voor het tekort komende weder in alle executierechten aan hunne vorderingen verbonden. Ten gevolge van bedoelde artikelen zal het faillissement voor den schuldenaar niet langer een gemakkelijk middel zijn om zich aan de betaling zijner schulden te onttrekken. Het stelsel in het Ontwerp neergelegd is trouwens geenszins nieuw; reeds sedert geruimen tijd wordt het in de voornaamste buitenlandsche faillietenwetten gevonden: zoo in den Code de Comm. fr. (1838), art. 539; Code de Comm. belg. (1851) art. 535; Cod di Comm. ital., art. 815 al. 1; Konk. Ord., § 152 al. 1.

---

[1]) Vgl. de schrijvers en de jurisprudentie hierboven [zie dl. I bl. 8 en 9] aangehaald.

[2]) HOLTIUS, bl. 520, zegt van den gefailleerde, in wiens faillissement de curator rekening en verantwoording heeft afgelegd: „hij is van het beheer en van de beschikking over zijn vermogen verstoken; zich verbinden en schulden maken mag hij, maar geene proceduren mogen persoonlijk tegen hem worden gevoerd en de nieuwe schuldeischers, die hij zich in het lange tijdvak zal gegeven hebben, kunnen op het nieuw aangewonnen vermogen geen aanspraak maken, want de staat van faillissement duurt, de failliete boedel bestaat nog en daar valt dat alles in". Men vgl. voorts de jurisprudentie bij LÉON—LEVY op artt. 886 en 887.

Advies van den Raad van State.

Aan het slot der VIIIste Afdeeling gekomen, moet de Raad van State een oogenblik stilstaan bij het voorstel, door de Staatscommissie in hare artt. 197—204 gedaan, volgens hetwelk ter gelegenheid van de slotuitdeeling de schuldenaar aan zijne schuldeischers een akkoord zou kunnen aanbieden voor dat gedeelte hunner vorderingen, dat na die uitdeeling onvoldaan blijft.

In het Regeerings-ontwerp is dat voorstel niet overgenomen en in de Memorie van Toelichting met stilzwijgen voorbijgegaan.

Naar 's Raads inzien bestaan er geene afdoende redenen, om deze geheel nieuwe bepaling in de wetgeving op het faillissement te brengen.

De schuldenaar heeft na de faillietverklaring gelegenheid gehad zijnen schuldeischers een akkoord aan te bieden.

Heeft hij daarvan geen gebruik gemaakt ten bekwamen tijde, hetzij uit nalatigheid, hetzij uit onmacht, hij kan zich niet beklagen, dat tot vereffening des boedels is overgegaan, en dat na afloop daarvan de schuldeischers hun recht van executie uitoefenen voor het nog onvoldaan gedeelte der schuld.

Is het akkoord wel aangeboden, maar niet tot stand gekomen, of niet gehomologeerd, er bestaat alsdan weinig vooruitzicht, dat, zoo korten tijd daarna, de schuldenaar bij machte zij, zich de noodige fondsen te verschaffen ten behoeve van een akkoord over de nog onvoldoende schulden.

De mogelijkheid eindelijk tot het sluiten van onderhandsche akkoorden met een of meer der schuldeischers zal door het voorstel der Staatscommissie niet worden ondervangen, en het doel dat zij daarmede beoogde derhalve niet worden bereikt.

De Raad van State is mitsdien van oordeel dat de Regeering te recht in haar ontwerp dat voorstel niet heeft overgenomen.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Met voldoening heeft de ondergeteekende uit het advies van den Raad van State ontwaard, dat, naar 's Raads oordeel, te recht in de Regeeringsvoordracht niet is overgenomen het voorstel door de Staatscommissie in de artt. 197—204 van haar ontwerp gedaan.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

[Achtste Afdeeling.]

De rechtstoestand, waarin de schuldenaar na afloop der vereffening zal geraken, zal verre van benijdbaar wezen. De Staatscommissie erkende dit en had daarom in de artikelen 197—204 van haar ontwerp het slotakkoord opgenomen [1]). De Regeering, hoezeer in den aanhef der Memorie van Toelichting mededeelende, dat aan hare wetsvoordracht niet slechts de voorstellen dier commissie ten grondslag liggen, maar dat deze zelfs daarbij zooveel mogelijk woordelijk zijn gevolgd, heeft zonder een enkel woord van toelichting het slotakkoord laten vervallen. Men meende, dat de adviezen van onderscheidene Kamers van Koophandel [2]) daaraan wellicht niet vreemd zijn geweest. Ook onderscheidene leden waren weinig voor eene dergelijke instelling gestemd, daar zij huns inziens de deur

[1]) Mr. F. J. VAN HARENCARSPEL. *Opvolgend accoord en accoord na slotuitdeeling.* Amsterdam 1891.

[2]) B. v. die van Amsterdam, Arnhem, 's-Gravenhage en Utrecht.

zou openen voor sluipakkoorden. Het slotakkoord zou bovendien slechts in het gunstigste geval eenige weinige debiteuren helpen en voor dezen, niet voor allen, de harde bepaling van art. 195 [**195**] wegnemen. Beter kwam het dan ook voor, deze bepaling in milderen zin te wijzigen; men zie voorts het sub III, 4°. aangeteekende [zie hiervóór bl. 255]. Dat de crediteuren hunne rechten herkrijgen was voor de hierbedoelde leden geen bezwaar; arrest op goederen, door den gefailleerde verkregen, zouden zij willen toelaten. Immers de debiteur kan weder faillissement aanvragen, en in dat geval is een akkoord mogelijk; eene dergelijke regeling scheen verkieslijk boven de thans aangenomen heropening van het faillissement. En zijn er geen goederen van belang, dan zal geen arrest gelegd worden of wel art. 16 [**16**] te baat kunnen worden genomen. Vast behoorde echter te staan, dat de executie niet kan worden voortgezet, maar opnieuw moet worden aangevraagd; daardoor toch zou reeds de hardheid, in art. 195 gelegen, minder groot worden. Uit art. 33 [**33**] blijkt overigens, dat zulks ook in de bedoeling van het ontwerp ligt, maar het scheen twijfelachtig, of art. 195, bepalende, dat de schuldeischers hunne *rechten* van executie herkrijgen, dienaangaande duidelijk genoeg is. Overigens blijft hier alleen de vraag, of in dat geval bij faillissement de nieuwe crediteuren niet ten behoeve der oude benadeeld worden; de goederen toch zijn door de eerste aangebracht, en de laatste deelen mede. Het antwoord luidde, dat niemand krediet behoeft te geven aan een insolventen debiteur.

Wat echter den lijfsdwang betreft, in dat opzicht behoorde naar veler oordeel art. 195 wijziging te ondergaan. Alles, wat de debiteur bezit, is gearresteerd; de daarna toegepaste lijfsdwang zal derhalve niet meer treffen een onwilligen, maar een behoeftigen schuldenaar. Art. 16 baat hem niet, want ook in het daar bedoelde geval kan terstond de lijfsdwang op hem toegepast worden. Het hier aangenomen beginsel was, meenden deze leden, in lijnrechten strijd met dat, waarvan de lijfsdwang uitgaat, dat namelijk de insolvente debiteur, tegen wien lijfsdwang is toegepast, daaruit moet ontslagen worden, indien hij aantoont niet in staat te zijn te betalen [1]).

Door anderen werd hiertegen opgemerkt, dat men ook thans vaak tot lijfsdwang zijne toevlucht neemt, niet alleen tegen een onwilligen, maar ook tegen een behoeftigen schuldenaar, ten einde diens familiebetrekkingen daardoor te nopen, hem hun geldelijken steun te verschaffen. In zoover konden deze leden dus geenszins toegeven, dat deze bepaling in strijd is met den aard van den lijfsdwang. Zij waren echter met eerstgenoemde leden van oordeel, dat het voorschrift van art. 195 in zijne algemeenheid te streng moet geacht worden, en dat, blijft het bestaan, die strengheid door het behoud van de mildere bepalingen, in de artt. 890 en 891 Wetboek van Koophandel vervat, behoort te worden verzacht.

Eindelijk werd nog de aandacht gevestigd op de Bankruptcy Act 1883, 46 en 47 Victoria, die in Sect. 28 den te goeder trouw zijnden debiteur te hulp komt, door hem de bevoegdheid te geven van den rechter een »order of discharge" te vragen, terwijl de Bankruptcy Act 1869 daarentegen bepaalde, dat de crediteuren na verloop van drie jaren na de sluiting van het faillissement het saldo hunner vorderingen op den failliet mogen verhalen, tenzij inmiddels een dividend van minstens 50 pct. is voldaan [2]).

---

[1]) Tegen het voorgestelde art. 195 verklaarden zich dan ook de Kamers van Koophandel te Arnhem, 's-Gravenhage, Rotterdam en Schiedam. Vgl. ook Mr. HINGST, *Rechtsgeleerde Bijdragen en Bijblad* 1886/87, Afd. D, bladz. 65.

[2]) Mr. J. WOLTMAN, t. a. p., bladz. 84.

Ten opzichte van de rechten der oude schuldeischers wordt verwezen naar het sub titel I sub 3, 4°. aangeteekende [zie hiervóór bl. 255 vlg.]. Dat de executie niet kan worden voortgezet, maar opnieuw moet aanvangen, ligt niet alleen, gelijk wordt opgemerkt, in de bedoeling van het ontwerp, maar volgt onbetwistbaar uit de ondubbelzinnige woorden van art. 33 [**33**] »dadelijk een einde neemt". En daarmede is in volkomen overeenstemming art. 195 [**195**], bepalende, dat in het daar bedoelde geval de schuldeischers de aldaar omschreven *rechten* herkrijgen.

Zonder dat met alle argumenten, door de bestrijders van den lijfsdwang aangevoerd, kan worden ingestemd, is er toch geen afdoend bezwaar om te voldoen aan den wensch, dat de schuldenaar, na het einde van het faillissement, ter zake van zijne vroegere schulden gevrijwaard blijve voor executie bij lijfsdwang. Hiervoor is, na overweging van de verschillende wijzen, waarop die wensch kan worden vervuld, het beste voorgekomen, den lijfsdwang te dier zake geheel uit te sluiten. Het wordt niet ontkend, dat hiertegen wel bezwaren in het midden kunnen gebracht worden, maar ook tegen eene andere wijze van voorziening rijzen gewichtige bedenkingen. In het Verslag wordt ten slotte wel de aandacht gevestigd op sectie 28 der Bankruptcy Act 1883, maar in Engeland zelf voldeed die regeling niet, waarom die sectie aldaar dan ook reeds weder gewijzigd werd bij de Bankruptcy Act 1890. Bij deze wet werd weder in onderscheidene opzichten teruggekomen op de bepalingen der wet van 1883. Zie verder bij art. 195.

Artikel 195.

Door het verbindend worden der slotuitdeelingslijst herkrijgen de schuldeischers voor hunne vorderingen, in zooverre deze onvoldaan zijn gebleven, hunne rechten van executie op de goederen van den schuldenaar.

O. R. O. Art. 195 (195). Na afloop van het faillissement, door het verbindend worden der slotuitdeelingslijst, herkrijgen de schuldeischers voor het onvoldaan gebleven deel hunner vorderingen, zooals die zijn geverifiëerd, al hunne rechten van executie tegen den persoon of op de goederen van hunnen schuldenaar.

Memorie van Toelichting.

Art. 195. »Zooals die zijn geverifiëerd." De verificatie fixeert de rechten der schuldeischers voor altijd. De schuldeischer van eene ten tijde der faillietverklaring niet opeischbare en uit dien hoofde voor hare constante waarde geverifiëerde vordering, kan dus na afloop van het faillissement zijne rechten alleen doen gelden overeenkomstig die verificatie. Hij blijft schuldeischer van de contante waarde. Zijne vordering herleeft niet meer in hare vroegere gedaante. [Zie ook hiervoor bl. 258 vlg.].

Advies van den Raad van State.

Art. 195. In verband met hetgeen bij art. 193 [**193**, hiervóór bl. 255] is opgemerkt, kunnen de woorden:

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 195. Vermits in art. 193 [**193**, hiervóór bl. 255] het behoud van het woord »slotuitdeelingslijst"

»door het verbindend worden der slot-uitdeelingslijst" vervallen.

wordt voorgesteld, kan alhier van weglating van de in het advies van den Raad van State aangehaalde woorden geen sprake zijn.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 195. »Na afloop". Waarom niet in overeenstemming met de redactie van het eerste lid van art. 193 [**193**]: »nadat het faillissement is opgeheven"?

»Herkrijgen de schuldeischers . . . . . al hunne rechten van executie". Deze uitdrukking scheen sommigen onjuist toe; art. 33 [**33**], eerste lid, bepaalt toch, dat het vonnis van faillietverklaring alle gerechtelijke tenuitvoerlegging op roerende of onroerende goederen van den schuldenaar, vóór het faillissement aangevangen, dadelijk een einde doet nemen, zoodat, naar hun oordeel, hier moeilijk van herkrijgen van rechten van executie kan gesproken worden.

»Zooals die zijn geverifieerd". Wat zal gelden ten opzichte van den niet-geverifieerden crediteur, indien diens vordering was op tijd of voorwaardelijk? Is die nu crediteur voor de contante waarde? Het lag, meende men, in de bedoeling van het artikel, deze vraag ontkennend te beantwoorden. Men vergelijke het aangeteekende op art. 157 [**157**, hiervóór bl. 185].

Overigens veronderstelde men, dat op goederen, waarop iemand het recht van terughouding bezit, nu ook dit recht ongestoord uitgeoefend kan worden.

»Na afloop". Kan het wel de bedoeling zijn, hier het tegenovergestelde te verlangen, als bij art. 193 [**193**]?

»Herkrijgen de schuldeischers al hunne rechten van executie". De onjuistheid dezer uitdrukking kan niet worden ingezien. Door het faillissement verliezen de schuldeischers hun afzonderlijk recht van verhaal tegen den schuldenaar; zij zijn verplicht zich te onderwerpen aan de faillissements-procedure. Na afloop van het faillissement herkrijgen zij het recht om individueel op te treden, den schuldenaar zelven aan te spreken en diens goederen (volgens het ontwerp ook diens persoon) aan te tasten.

Zooals die zijn geverifieerd". Te recht wordt eene ontkennende beantwoording der gestelde vraag geacht in de bedoeling van het ontwerp te liggen. In verband met art. 196 [**196**] kunnen, ten aanzien van de geverifieerde schuldeischers, genoemde woorden intusschen overbodig geacht worden.

Om voor het overige aan de geopperde bedenkingen te gemoet te komen, wordt art. 195, na »schuldeischers" gelezen: »voor hunne vorderingen, in zooverre deze onvoldaan zijn gebleven, hunne rechten van executie op de goederen van den schuldenaar".

De ten slotte ten aanzien van het recht van terughouding gemaakte veronderstelling wordt alleszins juist geacht.

Door de Commissie werd in overweging gegeven, de eerste vijf woorden van dit artikel, in verband met het opschrift der afdeeling, te doen vervallen. De Minister verklaarde zich hiertoe bereid.

[Zie ook hiervoor bl. 260 vlg.]

G. O. art. 195 = **art. 195** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Artt. **195** en **196.** Hoewel in vele opzichten in dit ontwerp de rechtstoestand van den gefailleerde beter wordt geregeld dan thans, zoo hadden toch eenige leden tegen de hier voorgestelde zeer groote verscherping van het faillietenrecht, met het oog vooral op niet-kooplieden, veel bezwaar. Wanneer tegenwoordig een koopman failleert en beproeft, na afloop van het faillissement, zich er weder boven op te werken met of zonder hulp van enkele handelsvrienden dan wordt de gelegenheid hem daartoe niet afgesneden. Want wel kan thans heropening van het faillissement worden gevraagd, doch niemand heeft er in den regel belang bij dit aan te vragen, daar het aanwezige actief onder alle schuldeischers zou moeten verdeeld worden. Dit zal voortaan anders zijn. Nauwlijks zal de koopman of de particulier weder een »eigendom" hebben, of hij staat bloot aan de aanvallen zijner vroegere crediteuren, die aan het proces-verbaal van verificatie den titel ontleenen om den schuldenaar onmiddellijk, en nu uitsluitend in hun eigen belang, te executeeren. Aan zulk een gefailleerde eenig geld te leenen om hem weder aan eene zaak te helpen, zal voortaan ten eenenmale ongeraden zijn. Elke inkoop zal kunnen strekken ten bate van de andere crediteuren. Voor den gefailleerde blijft niets anders over dan òf enkel op kosten van anderen te leven òf het land te verlaten. Kan dit volgens strenge rechtsbeginselen niet anders geregeld worden, dan blijkt hieruit opnieuw, hoe door de invoering van het faillissementsrecht de positie van den gewonen debiteur verergerd wordt.

Tegen deze beschouwing werd aangevoerd, dat de voorstelling, welke daarbij gegeven werd van

Antwoord der Regeering.

Aan hetgeen in het Voorloopig Verslag reeds uitvoerig en degelijk is aangevoerd ter wederlegging van de bezwaren, die eenige leden hadden tegen deze bepalingen, is weinig toe te voegen.

Dat juist die bepalingen eene groote verbetering in ons faillietenrecht zullen aanbrengen, daarin was men tot nu toe voor zoover bekend eenstemmig. Is nu echter door allen, die met de praktijk bekend zijn, te eenenmale verkeerd gezien, als zij beweerden, dat de tegenwoordige toestand onverdedigbaar is en de gevolgen allerongelukkigst zijn? Het kan niet worden erkend.

Zeker is het toch, dat de onzekerheid der rechtspositie van den failliet, na het einde van het faillissement, met de eischen van het recht en met de belangen der burgermaatschappij onvereenigbaar is. Voor ongelukkige en eerlijke schuldenaren werkt zij verlammend; aan lichtzinnige, onverschillige, kwaadwillige geeft zij gelegenheid, daarvan ten nadeele van anderen schromelijk misbruik te maken. Nu daaraan een einde zal gemaakt worden, kan men ten behoeve van den schuldenaar toch kwalijk meer verlangen, dan dat hij na afdoening van 't faillissement weder geheel sui juris wordt? Kan men ook nog wenschen, dat de wet bepale, dat door zijne schulden de pen gehaald, of dat althans eene regeling getroffen worde, krachtens welke die schulden verder geheel of nagenoeg onverhaalbaar zullen zijn? Op welken rechtsgrond een wetgever hiertoe zou mogen overgaan, ligt in 't duister.

Maar met betrekking tot het faillissement van een koopman schijnt men het minder nauw te nemen. »Veel bezwaar" rees »met het oog vooral op niet-kooplieden". Is dan

het verergeren van den toestand, waarin de gefailleerde zou komen, niet van groote overdrijving was vrij te pleiten, omdat die toestand niet zooveel verschilde van dien, waarin hij thans verkeert. Ook thans heeft de gefailleerde bij insolventverklaring eene geheel onzekere positie. Niemand, die eenigszins voorzichtig is, leent hem geld; men laat hem als zetbaas met anderer eigendom handelen. De schets, hierboven gegeven van den hoopvollen toestand, waarin een gewezen failliet zich thans verheugt, moge desnoods, met eenig optimisme, juist geacht worden, indien een akkoord is tot stand gekomen: in geval van insolventverklaring is zij alles behalve gelijkend. Ook het onderscheid tusschen het gemis van belang bij vervolging thans, en den prikkel van het eigenbelang, die voortaan daartoe zal dringen, omdat men thans ten behoeve van allen zou handelen, maar voortaan zelf alleen de vruchten zal plukken, bestaat niet, daar ieder crediteur het recht heeft zich bij ieder beslag aan te sluiten. Ja opmerkelijk is het, hoe de tegenstanders der invoering van het faillietenrecht voor niet-kooplieden eerst de individueele executie zoozeer boven de algemeene verkiezen, dat zij juist daarom de uitbreiding van het faillissement tot de niet-kooplieden bestrijden, en nu weer, omgekeerd, de artt. **195** en **196** aanvallen, omdat daarin na afloop van het faillissement de algemeene executie door de individueele vervangen wordt. Of berust die bestrijding alleen hierop, dat de crediteuren in het proces-verbaal van verificatie een executorialen titel zullen hebben? Maar is dan het doel van het recht om de handhaving er van zooveel mogelijk te bemoeilijken? Buitendien de in het ontwerp voorgestelde regeling heeft ten doel om een einde te maken aan den tegenwoordigen toestand, waarvan het gevolg is dat wie eens failliet is, na insolventverklaring eigenlijk altijd failliet blijft. Feitelijk zal onder de bestaande wetgeving de gefailde rechtstoestand voor hem die in staat van kennelijk onvermogen verkeert, volgens de nu bestaande wet, zoo benijdenswaardig geregeld? Men oordeele: hij blijft voortdurend in dien staat verkeeren, totdat hij alle schuldeischers naar hun genoegen heeft voldaan. Terwijl de practijk geleerd heeft, dat een eerlijke schuldenaar, om zich kennelijk onvermogend te kunnen laten verklaren, zelfs een zijner schuldeischers moest verzoeken hem in gijzeling te stellen (art. 883, 1°. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering), — blijft nu ook, in weerwil van het uitgesproken kennelijk onvermogen, de ten uitvoer gelegde lijfsdwang stand houden en kan zelfs een vroeger verkregen doch nog niet ten uitvoer gelegde lijfsdwang worden uitgevoerd, »evenals ware de schuldenaar niet in staat van kennelijk onvermogen verklaard".

Naar het stelsel van het ontwerp, komt na afloop van het faillissement de schuldenaar weder in denzelfden toestand, waarin ieder schuldenaar verkeert, evenwel met deze voor hem zeer gunstige wijziging, dat terwijl gedurende het faillissement, ook voor de niet-kooplieden, de lijfsdwang wordt opgeheven, die ook daarna niet weder, zelfs niet op nieuw kan worden toegepast, daar zijne schuldeischers hem alléén in zijn vermogen kunnen aanspreken.

Is er geene enkele reden, den schuldenaar nog meer te begunstigen, ook om der gevolgen wille zou men niet verder mogen gaan, omdat de wet dan een premie op het faillietgaan zou stellen, uit een juridisch, zedelijk en economisch oogpunt gelijkelijk af te keuren. Geheel verkeerd is het, aan het faillissement als zoodanig een onteerend karakter toe te kennen, maar volstrekt onraadzaam, nevens voldoening aan de eischen van billijkheid en humaniteit, daaraan ook nog bijzondere voordeelen te verbinden en den gefailleerde, wien de wet door het gerechtelijk akkoord in zijne positie reeds begunstigt, op

leerde zelfstandig handelen, terwijl hij rechtens nog van beheer en beschikking over zijn vermogen verstoken is. Voortaan zal de gefailleerde niet meer van zijne positie kunnen misbruik maken door tegenover nieuwe schulden zich te beroepen op zijne incapaciteit van gefailleerde.

Ten opzichte van de »opmerkelijke" tegenstrijdigheid, waarvan in het voorgaande sprake is, werd aangevoerd, dat die tegenstrijdigheid slechts schijnbaar bestaat. De faillietverklaring heeft de vernietiging van het burgerlijk bestaan van den schuldenaar ten gevolge; daarom wil men het faillietenrecht niet toegepast zien op niet-kooplieden. Evenmin wenscht men de macht, die de schuldeischers door de toepassing van het faillietenrecht over den nalatigen debiteur hebben verkregen, ter vrije beschikking te stellen van elken individueelen schuldeischer, omdat de wederopkomst van het burgerlijk bestaan daardoor wordt bemoeilijkt; daarom heeft men bedenking, niet tegen elke individueele executie, maar tegen eene regeling gelijk die thans is voorgesteld in art. 196.

grond van zijn faillissement boven andere schuldenaren te bevoorrechten.

Wel is waar wordt den crediteur, voor hetgeen hem uit het faillissement niet gekweten werd, zijne aanspraak beter gewaarborgd. Maar dit is rechtmatig en volkomen billijk; en ook in het maatschappelijk belang geraden. Het recht van individueele executie der schuldeischers, door het faillissement opgeschort, moet na den afloop daarvan weer herleven, zij het dan ook in de uitoefening beperkt. Door die beperking wordt aan de billijkheid voldoening gegeven en het is zuivere overdrijving, dat door de faillietverklaring het burgerlijk bestaan van den schuldenaar zou worden vernietigd. Tevens mag men vertrouwen dat door de voor beide partijen rechtvaardige en billijke regeling, die zekerheid van rechtstoestand geeft, het aantal lichtvaardige faillissementen op eigen aangifte, en tevens de bedreigingen van schuldenaren met hun faillissement, zullen afnemen.

Eindelijk: waren de bedenkingen tegen de hier behandelde artikelen geopperd afdoende, het faillietenrecht zou niet alleen niet op particulieren moeten worden toegepast, gelijk wordt gewenscht, maar dan ook niet op kooplieden. Maar zonderling en onverklaarbaar zou het zijn, dat het stelsel van het ontwerp voor ons land afkeurenswaard en onbruikbaar zou zijn, terwijl datzelfde stelsel met goed gevolg in alle nieuwere faillietenwetten is aangenomen, zoo in de Fransche (wet van 1838 art. 539), in de Belgische (wet van 1851 art. 535), in de Italiaansche (art. 815), in de Oostenrijksche en in de Duitsche Konkurs Ordnung (§ 152); en dus ook in die wetten, welke alle schuldenaren aan het faillissement onderwerpen.

Artikel 196.

De in het vierde lid van artikel 121 bedoelde erkenning eener vordering heeft kracht van gewijsde zaak tegen den schuldenaar; het proces-verbaal der verificatie-vergadering levert voor de daarin als erkend vermelde vorderingen den voor tenuitvoerlegging vatbaren titel op tegen den schuldenaar.

Artikel 197.

De bepaling van het vorige artikel geldt niet voor zoover de

vordering door den gefailleerde overeenkomstig artikel 126 betwist is.

O. R. O. Art. 196 (196). De in artikel 121 bedoelde erkenning eener vordering heeft kracht van gewijsde zaak tegen den schuldenaar; het proces-verbaal der verificatie-vergadering levert voor de daarin als erkend vermelde vorderingen een voor tenuitvoerlegging vatbaren titel op tegen den schuldenaar.

Deze bepaling geldt niet voor zoover de vordering door den schuldenaar overeenkomstig artikel 126 betwist is

Memorie van Toelichting.

Art. 196. De verificatie eener vordering is authentieke vaststelling en erkenning van het vorderingsrecht. Zij bezit dus geheel het karakter van een rechterlijk vonnis en het is slechts het trekken van eene natuurlijke consequentie, wanneer bepaald wordt dat het proces-verbaal der verificatie-vergadering voor den erkenden schuldeischer een executorialen titel oplevert, ook tegenover den schuldenaar, daar deze door de bepaling van artikel 126 [**126**] tot partij bij de verificatie wordt gemaakt. Door de hem verleende bevoegdheid tot betwisting worden zijne belangen afdoende gewaarborgd. Indien hij niet betwist, heeft het geen zin de schuldeischers na afloop van 't faillissement nog eens tot een proces te noodzaken, alleen om een executorialen titel machtig te worden.

De Konk. Ord. heeft in § 152 al. 2 een aan artikel 196 gelijkluidende bepaling.

Advies van den Raad van State.

Art. 196. Het proces-verbaal der verificatie zal op zich zelf wel een volledig bewijs, maar nooit een *executorialen titel* kunnen opleveren. Wil men den geverifieerden schuldeischer een executierecht toekennen, dan zoude dit artikel uitdrukkelijk moeten bepalen, dat de griffier in den vorm eener grosse aan ieder erkend schuldeischer wiens vordering niet uit kracht van art. 126 [**126**] betwist is, en die dat verlangt, een extract uit dat proces-verbaal uitgeeft, door den president der rechtbank executoir verklaard, vermeldende den naam des schuldeischers en het bedrag waarvoor hij geverifieerd is.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 196. Aanvulling van het artikel in den door den Raad van State aangewezen zin acht de ondergeteekende onnoodig. Het proces-verbaal der verificatievergadering is eene authentieke akte; geen enkel bezwaar kan er dus tegen bestaan dat de wet bepaalt dat dit proces-verbaal een executorialen titel oplevert. Dit brengt mede dat de griffier een uittreksel van dat stuk in den vorm van eene grosse op aanvrage zal moeten verstrekken. Overigens veroorlooft de ondergeteekende zich te verwijzen naar het hierboven ad art. 159 [**159**] aangeteekende.

De thans voorgestelde wijzigingen betreffen uitsluitend de redactie en beoogen de terminologie van het artikel in overeenstemming te brengen met die van de artt. 121 en 159 [**121** en **159**].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 196. Uit dit artikel blijkt, dat art. 121 [**121**] een executorialen titel verschaft. Dit is, zoo werd door sommigen opgemerkt, eene reden te meer om in laatstgenoemd artikel te bepalen, dat ook de crediteuren

en de gefailleerde op grond van dwaling, vernietiging van het daar bedoelde proces-verbaal kunnen vorderen.

Het zal bovendien kunnen voorkomen, dat sommige crediteuren nu verschillende titels voor executie zullen verkrijgen; of wel, is de laatste, vervat in dit proces-verbaal, de eenig geldende?

Het proces-verbaal van verificatie, hierboven bij art. 121 [**121**] werd er reeds op gewezen, is eene authentieke akte. Er bestaat geene reden, deze anders te behandelen, dan andere authentieke akten en terwijl in het algemeen op grond van dwaling vernietiging van authentieke akten niet kan worden gevraagd, dit hier te bepalen, en daarmede aan de verificatie hare beteekenis als vaststelling der schuldvorderingen te ontnemen. Werd de door sommigen verlangde bepaling in de wet opgenomen, dan zou steeds in elk faillissement eene hoogst ongewenschte onzekerheid heerschen omtrent de rechten der schuldeischers.

De ten slotte gestelde vraag wordt bevestigend beantwoord.

Nu de titel, vervat in het proces-verbaal, als de eenig geldende moet beschouwd worden, achtte de Commissie het wenschelijk, in den vierden regel van het eerste lid het woord »een" te vervangen door »den".

[Zie voorts op art. **126**, hiervoor bl. 122, en ook op art. 8, dl. I bl. 286.].

M. B. 23 Maart 1893. Art. 196, tweede lid, wordt art. 197 en de aanhef daarvan gelezen: »De bepaling van het vorige artikel geldt" enz.

G. O. artt. 196 en 197 = **artt. 196** en **197** der wet.

Verslag van de Eerste Kamer met Regeeringsantwoord.

[Zie op art. **116**, en op art. **195**].

O. R. O. Art. 197 (205). De artikelen van deze afdeeling zijn op het faillissement van de naamlooze vennootschap, wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij en coöperatieve vereeniging niet toepasselijk.

Memorie van Toelichting.

Art. 197. De in dit artikel genoemde vereenigingen en maatschappijen houden ten gevolge van het faillissement of van de insolventie op te bestaan. Een naamlooze vennootschap of wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij is zonder actief niet denkbaar. De slotuitdeeling, zoo niet reeds de insolventie, maakt een einde aan haar leven, juist omdat zij worden opgericht om met een zeker bijeengebracht kapitaal bepaalde doeleinden te bereiken, en de leden niet verder gehouden zijn tot dat kapitaal bij te dragen, dus ook in de verliezen der vereeniging te deelen, dan tot het bedrag, waartoe zij zich bij hunne deelneming verbonden hebben. De coöperatieve vereeniging eindigt reeds door hare verklaring in staat van faillissement, volgens de uitdrukkelijke bepaling van artikel 18, 3°, der wet van 17 November 1876 (*Staatsblad* n°. 227).

Van eene toepassing der bepalingen, in de artikelen dezer afdeeling vervat, kan dan ook geene sprake zijn; immers tegen eene vereeniging, die niet meer bestaat, kunnen de schuldeischers geen executie-rechten herkrijgen. Voor andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen en stichtingen geldt niet hetzelfde; vandaar dat zij in het artikel niet genoemd worden. Zoolang eene vereeniging leden telt, eene stichting contribuanten en een bestuur heeft, blijven zij bestaan, ook al ondergaan zij eene algemeene vermogensexecutie.

[Vergel. Advies en Rapport op art. 2, dl. I bl. 251].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 197. De ratio dezer bepaling werd niet begrepen. De Memorie van Toelichting zegt, dat de hier genoemde vereenigingen en maatschappijen ten gevolge van het faillissement of van de insolventie ophouden te bestaan. Ware dit juist, zou dan de geheele bepaling niet overbodig zijn? Maar het scheen niet geheel juist. Het is althans geenszins zeker ten aanzien van wederkeerige verzekeringmaatschappijen. Is het zelfs, zoo vroeg men, waar ten aanzien van naamlooze vennootschappen? Er is daaromtrent geene wetsbepaling, als ten aanzien van coöperatieve vereenigingen. Men denke aan eene gefailleerde naamlooze vennootschap, wier maatschappelijk kapitaal nog niet ten volle is gefourneerd.

Maar hoe dit ook zij, dit artikel scheen zonder bezwaar te kunnen vervallen. Blijft het echter bestaan, dan vroeg men, of het wel volledig was; moesten dan bijv. stichtingen niet evenzeer genoemd worden?

Daarenboven werd opgemerkt, dat, nu deze afdeeling uitdrukkelijk verklaard werd niet toepasselijk te zijn op de naamlooze vennootschappen, daaruit moest worden opgemaakt, dat de andere afdeelingen wèl in het faillissement eener naamlooze vennootschap toepassing zullen vinden; eene naamlooze vennootschap zal dus een akkoord kunnen voorstellen. Men vroeg echter, of dus geen strijd kan ontstaan met art. 47 Wetboek van Koophandel. Evenzeer wenschte men te dezer plaatse van de Regeering wel te vernemen, of hare bedoeling ook was, dat eene ontbonden naamlooze vennootschap nog in staat van faillissement kan worden verklaard [1]).

Wat er ook zij van de ratio dezer bepaling, erkend wordt, dat zij kan vervallen. Art. 197 is mitsdien geschrapt.

In dit ontwerp komt geene bepaling voor, die verhinderen zou om, evenals onder het bestaande recht geschiedt; eene ontbonden naamlooze vennootschap in staat van faillissement te verklaren. Dit is dan ook geheel overeenkomstig de bedoeling, welke medebrengt, dat het wel kan plaats hebben.

---

[1]) De Hooge Raad beantwoordde die vraag onlangs (5 Februari 1892) in bevestigenden zin; evenzoo het Gerechtshof te Arnhem 9 December 1891; eene tegenovergestelde leer huldigde de Rechtbank te Arnhem 5 November 1891. Zie *Weekblad van het Recht* n°. 6152.

NEGENDE AFDEELING.

Van het faillissement eener nalatenschap.

Memorie van Toelichting.

Ten einde niet de economie van het Ontwerp te verstoren, zijn de bepalingen omtrent het faillissement eener nalatenschap in eenen afzonderlijken titel bij elkander gebracht.

Artikel 767 Wetboek van Koophandel laat faillietverklaring van den boedel eens koopmans alleen toe, wanneer deze, *na* opgehouden te hebben met betalen, is overleden. Het Ontwerp voegt hierbij als een tweeden grond het feit dat de nalatenschap niet toereikend is ter betaling van de schulden des overledenen. Uiterst zelden toch komt het voor, dat de dood zoo spoedig volgt op het ophouden met betalen, dat er vóór dien geen tijd is de faillietverklaring aan te vragen; als het ophouden met betalen gedurende het leven plaats heeft, zal de faillietverklaring in den regel evenzeer tijdens het leven geschieden. Herhaalde malen is het daarentegen voorgekomen, dat eerst na den dood de insolventie van den schuldenaar bleek; meer dan eens ook, dat de schuldenaar, staande voor het feit zijne betalingen te moeten staken, zich van het leven beroofde. In die gevallen hebben de schuldeischers een even groot belang bij faillietverklaring als wanneer het ophouden met betalen reeds gedurende het leven is begonnen. De ontoereikendheid van den boedel om alle schulden te voldoen zal dus allicht de meest voorkomende reden worden voor de faillietverklaring van de nalatenschap eens schuldenaars, terwijl volgens het Ontwerp ditzelfde feit gedurende diens leven nooit grond voor faillietverklaring oplevert.

Deze verschillende behandeling laat zich gereedelijk verklaren. Gedurende het leven van den schuldenaar wordt er met het vermogen gehandeld, gewerkt, gespeculeerd; het actief en het passief van den schuldenaar wisselen aanhoudend; het feit, dat het vermogen ontoereikend is, om daaruit op een gegeven oogenblik alle schulden te voldoen, kan dus zeer goed van voorbijgaanden aard zijn en mag daarom geen grond wezen voor faillietverklaring. Bovendien is iemands vermogenstoestand gedurende zijn leven uiterst moeilijk te constateeren, immers voor derden niet of niet dan hoogst zelden waarneembaar. Zoowel het een als het ander leidt er toe gedurende het leven van den schuldenaar alleen het ophouden met betalen als grond van faillietverklaring toe te laten. Na den dood zijn de omstandigheden geheel anders. De loopbaan van het vermogen is afgesloten, het ondergaat geene veranderingen, geene vermeerderingen of verminderingen meer; volgens den regel »bona non intelliguntur nisi deducto aere alieno" behoort het voor alles aangewend te worden om de schulden te voldoen. Den erfgenamen komt eigenlijk alleen het saldo toe, in de eerste plaats is het actief onderpand der schuldeischers van den overledene, kunnen deze daarop de beste rechten doen gelden. Is het vermogen ontoereikend om de schulden te voldoen, het zal dit steeds blijven, herstel is niet meer mogelijk. Dit feit op zich zelf bewijst dus reeds, dat er concursus creditorum bestaat, sluit het ophouden met betalen als een noodzakelijk gevolg in zich: daarom behoort het ook erkend te worden als een afdoende grond tot faillietverklaring.

Wat betreft het recht zelf der schuldeischers om faillietverklaring van

de nalatenschap huns schuldenaars te vragen, het steunt op de overweging, dat hun, waar zij eigenlijk de uitsluitend gerechtigden tot den boedel zijn, het middel niet onthouden mag worden om de liquidatie in eigen handen te nemen; of liever, om eene gerechtelijke liquidatie uitsluitend te hunnen behoeve en onder leiding van een onzijdig persoon (den curator) te provoceeren. In het bijzonder zullen zij daaraan behoefte hebben, als de erfgenaam zelf onvermogend is of diep in schulden steekt, of de erfenis niet aanvaard wordt. Maar ook buiten deze gevallen kan faillietverklaring wenschelijk zijn. Het is daarom het meest raadzaam voorgekomen, mits het feit van de ontoereikendheid des boedels wordt bewezen, het recht om faillietverklaring te vorderen onbeperkt toe te laten, evenals artikel 767 Wetboek van Koophandel nu reeds vaststelt ten aanzien der faillietaanvrage op grond van het ophouden met betalen gedurende het leven. Is de erfgenaam een solied persoon en aanvaardt hij zuiver, dan zullen de schuldeischers van zelf geen aanleiding hebben van hun recht gebruik te maken. Practische bezwaren zijn dus niet te duchten. De hier ontwikkelde beginselen zijn reeds nedergelegd in de K. Ord. §§ 203 en 204.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Uit een praktisch oogpunt kon men de bepalingen dezer afdeeling voorzeker goedkeuren. Men erkende, dat in vele gevallen de schuldeischers na den dood des schuldenaars een even groot belang bij de faillietverklaring hebben, als wanneer het ophouden met betalen reeds gedurende diens leven is aangevangen. Wanneer onder het bestaande recht een boedel, waarvan de passiva door de activa worden overtroffen, wordt aanvaard door een insolventen erfgenaam, is het voorzeker onbillijk, dat de crediteuren der nalatenschap met die des erfgenaams moeten deelen; art. 1153 Burgerlijk Wetboek — het beneficium separationis — voorziet hierin slechts onvoldoende.

Eene andere vraag is het echter, of uit een theoretish oogpunt deze bepalingen zijn te verdedigen. Dit nu meenden velen te moeten betwijfelen. Volgens de bestaande rechtsbeginselen is, van het oogenblik, dat de nalatenschap aanvaard is, deze één met het vermogen des erfgenaams: le mort saisit le vif. Dit beginsel is echter in het ontwerp losgelaten, dat nieuw recht schept, zonder dat de Memorie van Toelichting deze voorzeker hoogst gewichtige wijziging voldoende rechtvaardigt, terwijl het ontwerp daarop weder terugkomt in art. 202, dat de erfgenamen voor het te kort komende aansprakelijk stelt. De Konkursordnung, §§ 203 en 204, waarheen de Memorie van Toelichting verwijst, bevat dan ook deze bepalingen niet.

Wordt echter het systeem van het ontwerp aangenomen, dan wilden sommigen verder gaan en ook aan den erfgenaam het recht toekennen, het faillissement der nalatenschap aan te vragen en een akkoord aan te bieden [1]). Vooral met het oog op art. 202 [**202**], dat de artikelen 195 en 196 [**195** en **196**] op de erfgenamen toepasselijk verklaart, scheen dit wenschelijk. Wel is waar neemt de Memorie van Toelichting op art. 202 als »vanzelf sprekend" aan, dat bij faillissement eener nalatenschap geen akkoord te pas komt, aangezien dit toch ten doel heeft, »niet alleen om de gerechtelijke vereffening van hetgeen er is te voorkomen, maar ook en vooral om den schuldenaar te ontheffen van alle verdere

[1]) Vgl. het adres der Kamer van Koophandel te Amsterdam; Mr. B. J. POLENAAR, *Rechtsgeleerd Magazijn* 1888, bladz. 13; Mr. HINGST, *Rechtsgeleerde Bijdragen en Bijblad* 1886/7, Afd. D, bladz. 51; Mr. A. P. VAN STOLK jr., *Faillietverklaring na overlijden*, Leiden 1889, bladz. 59.

aansprakelijkheid voor het tekort komende", — doch men wees er op, hoe deze beide gronden ook kunnen aanwezig zijn bij zuivere aanvaarding. Men denke voorts aan het niet zelden voorkomende geval, dat bij vergissing aanvaard wordt. Maar zelfs al is met kennis van wetenschap aanvaard, dan nog kan dit door de erfgenamen om nog andere redenen geschied zijn, dan juist om rijker te worden. Men denke bijv. aan kinderen, die ter eere der nagedachtenis van vader of moeder de nalatenschap zuiver aanvaarden. Waarom hun dit feitelijk belet en niet toegestaan, een akkoord aan te bieden? Men vergete daarenboven niet, dat de vereffening bij akkoord ook voor de crediteuren voordeeliger kan zijn, hetzij die vereffening dan door de erfgenamen of door bij het akkoord aangewezen personen geschiedt.

Andere leden evenwel konden bovenstaande zienswijze niet deelen; de erfgenaam, zoo zeiden zij, bezit volgens het bestaande recht, in het recht van beraad en het beneficie van inventaris — des noods verbeterd — middelen genoeg, om het beoogde doel te bereiken. Er waren zelfs leden, die in deze zoo ver gingen, dat zij de in deze afdeeling vervatte bepalingen onaannemelijk achtten, dewijl zij vreesden, dat men, gedrongen door de crediteuren om de nalatenschap zuiver te aanvaarden, ten einde de eer der familie te redden zich in het ongeluk zou storten.

Men meende voorts, dat eene bepaling niet mocht ontbreken voor het geval, dat iemand failliet is verklaard en daarna gedurende den loop van het faillissement sterft. Gaan al de verplichtingen van den gefailleerde dan op zijne erfgenamen over? In zulk geval zullen dan toch, meende men, de artt. 198 [**198**] e. v. niet toepasselijk zijn, maar zal het faillissement zijn gewoon verloop hebben. In verband hiermede werd aangedrongen op de opneming eener bepaling in den geest van art. 486 *Code Belge* (wet van 18 April 1851): »Lorsqu'un çommerçant aura été déclaré en faillite après son décès, ou lorsque le faillit viendra à décéder après l'aveu de sa faillite, sa veuve, ses enfants ou ses héritiers pourront se présenter ou se faire représenter pour le suppléer dans la formation du bilan, ainsi que dans les opérations de la faillite". Men vergelijke voorts § 206 der Konkursordnung.

Het is niet zonder gewicht, dat men de bepalingen dezer afdeeling uit een *praktisch* oogpunt kon goedkeuren. Is evenwel de twijfel, door velen geopperd, of deze bepalingen uit een *theoretisch* oogpunt wel te verdedigen zijn, gegrond? Aan het beginsel »le mort saisit le vif" wordt toch geenszins in strijd met het stelsel van ons recht te kort gedaan. Evenals dit beginsel in het Burgerlijk Wetboek in vrede leeft met het recht van beneficiaire aanvaarding en van het zoogenaamde beneficium separationis, kan het met de bepalingen van het ontwerp samengaan. Het ontwerp geeft slechts aan het beneficium separationis een ruimer veld van toepassing, breidt de separatio uit tot al die gevallen, waarin deze in het belang der schuldeischers dringend noodig is en verzekert de richtige doorvoering door de faillissementsprocedure toe te passen.

Art. 202 [**202**] betreffende de aansprakelijkheid van de erfgenamen, ingeval van zuivere aanvaarding, voor het tekort komende, is hiermede voorts in overeenstemming. De artt. 198—202 [**198—202**] van het ontwerp passen behoorlijk in het stelsel van het Burgerlijk Wetboek. Na invoering van het ontwerp zullen naast elkander staan, eenerzijds de beneficiaire aanvaarding, als middel ten behoeve van den erfgenaam om aan de gevolgen eener zuivere aanvaarding te ontkomen; anderzijds het zoogenaamde beneficium separationis en de faillietverklaring van den boedel des overledenen, als middelen ten behoeve van diens schuldeischers om te voorkomen, dat zij van eene

zuivere aanvaarding der nalatenschap het slachtoffer worden; het faillissement tevens, om in alle gevallen de rechten der gezamenlijke schuldeischers te waarborgen.

De Regeering sluit zich aan bij de bestrijders van het voorstel om verder te gaan, dan het ontwerp, speciaal om aan den *erfgenaam* het recht toe te kennen, het faillissement van de nalatenschap aan te vragen. Het bestaande recht toch verschaft voldoende middelen om het met dat voorstel beoogde doel te bereiken. De erfgenaam, die zeker wil zijn, dat hij in zijn eigen bezittingen niet kan worden aangesproken voor de schulden van den erflater, aanvaarde onder beneficie van inventaris. Aanvaardt hij zuiver, hij moet van deze daad van vrijen wil de gevolgen dragen. Heeft de aanvaarding der nalatenschap bij vergissing plaats gehad, het ware in strijd met de voorschriften van ons burgerlijk recht omtrent de aanvaarding, hem in de toekenning van het recht om het faillissement der nalatenschap aan te vragen en een akkoord aan te bieden, het middel te verschaffen, zich aan de gevolgen zijner eigen daad te onttrekken. Ook ten behoeve van hen, die ter eere der nagedachtenis van den overledene de nalatenschap zuiver willen aanvaarden, bestaat geen noodzakelijkheid aan de voorgestelde uitbreiding. Zij, die *op dien grond* zuiver aanvaarden, zullen daarna evenmin een faillissement van de nalatenschap aanvragen. Ook het doel, met het aanbieden van een akkoord beoogd, zullen zij op eene voor de nagedachtenis des overledenen zeker niet grievender wijze kunnen bereiken. Meenen zij, dat integrale voldoening van de schulden des erflaters hunne financieele krachten te boven gaat, zij kunnen aanvaarden onder beneficie van inventaris. Daarom dan ook blijve het faillissement der nalatenschap eene instelling, waarvan alleen de schuldeischers kunnen gebruik maken. Dat er leden waren die de in deze afdeeling vervatte bepalingen onaannemelijk achtten, dewijl zij vreesden, dat deze bepalingen er toe zouden leiden, dat men zich in het ongeluk zou storten, is zonder nadere toelichting moeilijk te begrijpen. Naar het voorshands schijnt, is deze vrees niet aannemelijk.

Eene nadere regeling voor het geval van overlijden des gefailleerden gedurende het faillissement mag overbodig heeten; in de praktijk heeft zich daaraan geene behoefte doen gevoelen. De Negende Afdeeling (art. 198 en vlg.) zal niet toepasselijk zijn, daar zij handelt over de failliet*verklaring* nà het overlijden van den schuldenaar; zoodanige verklaring komt natuurlijk niet te pas, als er reeds faillissement is.

Eene overneming van art. 486 *Code Belge* zou van geenerlei nut zijn. De daarin genoemde personen kunnen ook zonder dergelijke bepaling door het geven van inlichtingen en het verleenen van medewerking, waar die gewenscht wordt, den curator zijne taak gemakkelijk maken. Men denke voorts aan art. 66 van het ontwerp.

Door de Commissie werd nader aangedrongen op de opneming eener bepaling in den geest van art. 486 *Code Belge*, op de in het Verslag uiteengezette gronden. De Minister antwoordde, dat daaraan in de praktijk geene behoefte bestaat: er moest ook hier in het oog worden gehouden, dat het faillissement is een beslag op- en eene executie van het geheele vermogen. De Minister deed voorts opmerken, dat art. 486 voor-

noemd ook zag op het geval van overlijden van een reeds failliet verklaarde; dus een ander, dan in deze Afdeeling bedoeld. Alsdan schijnt het aan geen twijfel onderhevig, dat de curator in de executie niet verhinderd kan worden door den dood van een gefailleerde, waardoor echter wel de behandeling van het akkoord zou moeten vervallen.

Artikel 198.

De boedel eens overledenen wordt in staat van faillissement verklaard, indien een of meer der schuldeischers daartoe verzoek doen, en summier aantoonen, dat de overledene in den toestand verkeerde dat hij had opgehouden te betalen.

O. R. O. Art. 198 (198). De boedel eens overledenen wordt in staat van faillissement verklaard, indien een of meer der schuldeischers daartoe verzoek doen, en summier aantoonen, dat de overledene had opgehouden te betalen, of dat de nalatenschap niet toereikend is ter betaling van de schulden des overledenen.

Memorie van Toelichting.

Art. 198. Den erfgenamen is de bevoegdheid tot eigen aangifte van 't faillissement der nalatenschap niet gegeven [1]), daar zij voldoende bescherming hunner belangen vinden in het recht van beraad en het voorrecht van boedelbeschrijving.

Eene uitdrukkelijke bepaling dat de faillietverklaring gevraagd kan worden, »om het even of de erfgenamen van het recht van beraad al dan niet gebruik maken, de erfenis zuiver of onder het voorrecht van boedelbeschrijving hebben aanvaard, dan of zij dezelve hebben verworpen", zooals thans in artikel 767 Wetboek van Koophandel gevonden wordt, mag geheel overbodig heeten. De algemeene woorden van artikel 198 dulden geen beperkende uitlegging, zij omvatten al de genoemde gevallen.

[Zie ook hiervoor bl. 270 vlg.].

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 198. »Summier aantoonen, dat de overledene had opgehouden te betalen". Men meende, dat dit overbodig was, en dat kon volstaan worden met den tweeden grond, dat namelijk de nalatenschap niet toereikend is ter betaling van de schulden des overledenen. Ook de Konkursordnung maakt alleen daarvan melding [2]). In geen geval zal de eerste grond alleen aanleiding kunnen geven tot de verklaring in staat van faillissement,

---

[1]) § 205*a* Konk. Ord. kent hun dit recht toe.
[2]) Zie VON VÖLDERNDORFF, *Konkursordnung*, 2de editie, II, 705.

zoodat in plaats van »of" in den vierden regel behoort te worden gelezen »en".

Het bewijs van het ontoereikende des boedels zal voorts door de crediteuren niet gemakkelijk kunnen worden geleverd. Wanneer de erfgenaam van het recht van beraad gebruik maakt, dan zijn gedurende de vier maanden, voor de uitoefening daarvan toegestaan, hunne belangen toevertrouwd aan den erfgenaam, die misschien zeer weinig waarborgen voor de goede behartiging daarvan aanbiedt. De vraag werd dan ook gedaan, of het niet wenschelijk ware eene bepaling op te nemen, waarbij aan de schuldeischers het recht wordt toegekend, om ten overstaan des rechters van den erfgenaam, die de in art. 1070 Burgerlijk Wetboek bedoelde verklaring heeft afgelegd, zoodanige inlichtingen te vragen, als waardoor zij in de gelegenheid kunnen worden gesteld zekerheid te verkrijgen omtrent de solvabiliteit des boedels.

Waarom zou de eerste grond (ophouden van betalen vóór het overlijden) op zichzelf geen aanleiding mogen geven tot faillietverklaring? Naar het geldende recht (art. 767 Wetboek van Koophandel) is hij zelfs de eenige grond. De ondervinding leerde volstrekt niet, dat het noodig is, dien grond af te schaffen. Daarom heeft het ontwerp hem behouden, doch tevens een tweeden grond daaraan toegevoegd.

Eene bepaling, ten doel hebbende, den schuldeischers het recht te geven om van den erfgenaam, die zich beraadt, het geven van inlichtingen te vorderen, zou, wegens hare algemeene strekking, niet in de faillietenwet maar in het Burgerlijk Wetboek thuis behooren. De doeltreffendheid van zoodanige bepaling ware bovendien op zijn minst genomen zeer twijfelachtig.

G. O. art. 198. De boedel eens overledenen wordt in staat van faillissement verklaard, indien een of meer der schuldeischers daartoe verzoek doen, en summier aantoonen, dat de overledene had opgehouden te betalen, of dat de nalatenschap niet toereikend is ter betaling van de schulden des overledenen.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(25 April 1893.)

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* In verband met de wijziging die gebracht is in de artt. 1 en 6 [**1** en **6**], dient ook eene aanvulling plaats te hebben van art. 198, op dezelfde wijze. De punt aan het slot van het artikel wordt dientengevolge veranderd in een komma en aan het artikel worden de woorden toegevoegd: *en indien de rechtbank dit in het gemeenschappelijk belang der schuldeischers wenschelijk oordeelt.*

De heer VAN HOUTEN: Bij de discussie over art. 1 [**1**] en reeds bij de algemeene beraadslaging is er op gewezen, dat dit artikel samenhing met de door de Regeering voorgestelde opvatting van het faillissement als een executiemiddel van geheel normalen aard tegenover kooplieden en niet-kooplieden. Ik had dan ook verwacht, dat wij na de wijziging van art. 1 van Regeeringswege eene wijziging zouden hebben gekregen van dit artikel, welke wij *à tête reposée* hadden kunnen nagaan. Toen wij nog dezen morgen geenerlei wijziging hadden ontvangen, heb ik voor mij zelf nagedacht over de verandering, welke in het artikel zou behooren te worden gebracht, in de meening dat de Regeering nu het artikel onveranderd wenschte te handhaven. Nu wordt ons eene nieuwe redactie voorgelegd welke, zooals het heet, zich aansluit bij hetgeen is besproken bij de artt. 1 en 6 [**1** en **6**], maar dit artikel bevat toch nog iets meer. In art. 1 had men

het stelsel dat men zich volstrekt niet bezighield met de quaestie, of iemand al dan niet onvermogend was om te betalen, maar zich eenvoudig had gehouden aan het feit, zooals het toen heette, het naakte feit, van het niet betalen van opeischbare schulden. Ik heb er toen op gewezen, dat met betrekking tot nalatenschappen eene nieuwigheid werd ingevoerd, want dat niet alleen het ophouden van betalen tot het faillissement van eene nalatenschap aanleiding zou geven, maar ook de omstandigheid dat eene nalatenschap was bezwaard met schulden boven het bedrag van de baten. Er werd niet gevraagd, dat de schuldeischers het ophouden van betalen hadden geconstateerd vóór den dood, maar het was ook voldoende dat later geconstateerd werd, dat de nalatenschap niet toereikend was om de schulden te betalen. In dat geval zou ieder der schuldeischers het faillissement kunnen aanvragen.

Dit recht blijft bij de Regeeringsredactie voorwaardelijk bestaan.

Nu is mijne vraag of dit nieuwe recht zal bestaan nevens het bestaande van ons Burgerlijk Wetboek, ten aanzien van het recht van beraad en het voorrecht van boedelbeschrijving. Blijft de 14de Titel van het Tweede Boek van ons Burgerlijk Wetboek bestaan of zal deze worden afgeschaft? Welke is daaromtrent de meening van de Regeering? Zooals de zaak nu geregeld is treden de erfgenamen in het beheer der nalatenschap. Wanneer zij deze aanvaarden worden zij zelve aansprakelijk. Meenen zij echter dat de nalatenschap niet voldoende is tot betaling der schulden, dan hebben zij het recht van beraad en boedelbeschrijving. In dien 14den Titel is uitgewerkt wat de crediteuren in dergelijk geval te doen hebben. In de eerste plaats wordt elke rechtsvervolging in dien tijd gestaakt. De erfgenamen hebben voor het beheer der nalatenschap te zorgen, terwijl zij onder sommige omstandigheden kunnen worden genoodzaakt voor dat beheer zekerheid te stellen en waarborgen voor goed beheer te geven. Bij de verdeeling moeten zij verder verantwoording doen aan de crediteuren.

Wordt dit geheele recht nu afgeschaft, en treedt daarvoor in de plaats de laatste zinsnede van dit artikel? Bij de algemeene beraadslaging heb ik reeds te kennen gegeven dat ik mij daarmede niet zou kunnen vereenigen, omdat ik het niet wenschelijk vind dat elk, ook de niet-koopman, na zijn dood enkel en alleen omdat zijn boedel niet toereikend is om de schulden te betalen, wordt getroffen door de wet van faillietverklaring.

Ik kan mij met dit artikel niet vereenigen. De Regeering voert hier ten aanzien van de nalatenschap een nieuw recht in, namelijk dat ontoereikendheid van de baten kan leiden tot faillissement.

Nu nog eene opmerking omtrent de redactie die mij ook voorkomt niet van grond ontbloot te zijn, namelijk of het laatste gedeelte „indien de rechtbank dit in het gemeenschappelijk belang der schuldeischers wenschelijk oordeelt" slaat op beide gevallen of alleen op het tweede geval. Wat moet men summier aantoonen? Vooreerst, dat de overledene had opgehouden te betalen of dat de nalatenschap niet toereikend is tot betaling der schulden des overledenen. Daarop volgden dan: „indien de rechtbank dit in het gemeenschappelijk belang der schuldeischers wenschelijk oordeelt". Ik meen dat het niet duidelijk is dat dit op beide gevallen slaat en zal derhalve eene nadere explicatie afwachten. Een lid der Commissie van Voorbereiding, waarschijnlijk reeds in de gelegenheid geweest om van de wijziging kennis te nemen, zegt mij dat ik het artikel aldus moet lezen, dat er twee voorwaarden zijn, van welke de eerste zich wederom in twee onderdeelen splitst. De tweede voorwaarde: indien de rechtbank dit — dat is dat de staat van faillissement worde uitgesproken — in het gemeenschappelijk belang der schuldeischers wenschelijk acht.

Indien aldus de redactie kan worden goedgekeurd, dan zoude ik aan de Regee-

ring en aan de Commissie van Voorbereiding in overweging geven om weg te laten de woorden: „of dat de nalatenschap niet toereikend is ter betaling van de schulden des overledenen". In dat geval toch sluit zich het artikel geheel bij art. 1 aan.

Ik wensch ook mede te deelen, wat ik zou hebben voorgesteld om duidelijk te doen uitkomen wat moet worden aangetoond om den boedel des overledenen in staat van faillissement te doen brengen.

Ik had willen voorstellen te lezen in plaats van hetgeen volgt na verzoek doen „en summierlijk doen blijken van hun vorderingsrecht, van het ophouden des overledenen met betalen en van het gemeenschappelijk belang der schuldeischers bij de faillietverklaring".

Op die wijze verviel het in staat van faillissement verklaren eenvoudig omdat de boedel *onder nul* is, gelijk men pleegt te zeggen. Dit past ook geheel in het stelsel der Regeering, dat namelijk het faillissement wegens het ophouden met betalen en niet wegens het onvermogen moet worden uitgesproken. Indien het artikel overigens geen bezwaar ontmoet, zal ik echter alleen voorstellen het tweede gedeelte weg te laten.

Mocht het artikel tegenstand ondervinden, dan zal ik misschien beproeven mijne eigene redactie daarvoor in de plaats te stellen. Ik wensch, alvorens mijne keus te doen, nadere inlichtingen van de Regeering en de Commissie af te wachten.

De heer TRAVAGLINO, *Voorzitter der Commissie van Voorbereiding:* De Commissie heeft geen bezwaar tegen de wijziging, door de Regeering voorgesteld, en meent, dat die wijziging juist noodzakelijk is, om verband te houden met art. 1 van het wetsontwerp.

Den heer van Houten kan ik antwoorden, dat, voor zoover mij bekend is, in geenen deele het voornemen bestaat, om het recht van beraad ten gevolge van dit wetsontwerp ter zijde te stellen; en dat integendeel dit recht zal blijven bestaan, zoowel als het voorrecht van boedelbeschrijving.

Dit neemt echter niet weg, dat de wijziging, door den Minister voorgesteld, toch noodzakelijk wordt geacht; terwijl die wijziging bestaanbaar is, zonder dat in een enkel opzicht zal worden getornd aan het recht van beraad of aan het voorrecht van boedelbeschrijving. Het schijnt niet in de bedoeling der Regeering te liggen, om bij de invoeringswet van dit ontwerp, als het wet zal zijn geworden, de hierbedoelde artikelen van het Burgerlijk Wetboek te veranderen, nog veel minder om ze af te schaffen.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Op de vraag van den geachten afgevaardigde uit Groningen omtrent dit artikel in zijne tegenwoordige redactie, kan ik antwoorden, dat de uitlegging, door hem zelven in de laatste plaats gegeven, de juiste is. Om dit boven twijfel te verheffen, is het woord: „indien" in de aan het artikel toegevoegde woorden herhaald.

Wat de gevallen betreft waarin verklaring eener nalatenschap in staat van faillissement mogelijk zal zijn, is hier in hoofdzaak geen verandering gebracht in het bestaande recht, want ook thans kan de boedel van een overledene, die opgehouden had te betalen, in staat van faillissement verklaard worden. Art. 767 van het Wetboek van Koophandel zegt er wel uitdrukkelijk bij: „om het even of zijne erfgenamen van het recht van beraad al dan niet gebruik maken, de erfenis zonder of onder het voorrecht van boedelbeschrijving hebben aanvaard, dan of zij dezelve hebben verworpen."

Maar die woorden zijn in het thans voorgestelde artikel er niet bijgevoegd, omdat de zaak vanzelve spreekt en die woorden geheel overbodig mogen heeten.

De bepalingen van het burgerlijk recht omtrent aanvaarding of verwerping van nalatenschappen blijven dan ook geheel intact. Nieuw daarentegen is de bepaling — en hiertegen komt de geachte afgevaardigde vooral op — dat faillietverklaring ook kan plaats hebben indien „de nalatenschap niet toereikend is ter betaling van de schulden des overledenen".

Dit is een nieuwe grond voor faillietverklaring, zegt de geachte afgevaardigde, die niet voorkomt in de andere bepalingen van dit wetsontwerp. Dit is juist. Maar waar het op aankomt, is de vraag of de omstandigheid dat het hier niet geldt een levenden persoon, doch eene nalatenschap, deze bepaling niet voldoende rechtvaardigt?

Geheel afdoende schijnt mij hetgeen reeds in de Memorie van Toelichting staat. Daar lezen wij toch: „Als het ophouden met betalen gedurende het leven plaats heeft, zal de faillietverklaring in den regel evenzeer tijdens het leven geschieden. Herhaalde malen is het daarentegen voorgekomen, dat eerst na den dood de insolventie van den schuldenaar bleek; meer dan eens ook, dat de schuldenaar, staande voor het feit zijne betalingen te moeten staken, zich van het leven beroofde. In die gevallen hebben de schuldeischers een even groot belang bij faillietverklaring als wanneer het ophouden met betalen reeds gedurende het leven is begonnen".

Men moet hierbij in aanmerking nemen, dat ten aanzien van een overledene van een ophouden van betalen geen eigenlijke sprake meer zijn kan. In een precairen toestand des boedels echter, terwijl de schuldenaar heeft opgehouden te bestaan, is het niet toereikende der nalatenschap ter betaling van de schulden des overledenen, een toestand, equivaleerende met dien van het ophouden van betalen eens nog levenden.

De heer van HOUTEN: Het antwoord van de Regeering, dat er geen verandering wordt gemaakt in het bestaand recht is slechts waar ten aanzien van de eerste clausule, namelijk dat eene nalatenschap kan worden verklaard in staat van faillissement, wanneer er reeds was ophouden met betalen.

Ik stel niet voor daarin verandering te brengen Integendeel, ik vind het volkomen juist, dat de boedel in staat van faillissement kan worden verklaard, wanneer het recht om de faillietverklaring aan te vragen geacquireerd is bij het leven van den overledene, wanneer het reeds zou zijn verkregen op het tijdstip, dat degene voor wien het faillissement wordt aangevraagd, sterft. Dit is een bestaand recht. Nu zegt de Regeering: wij hebben weggelaten de woorden „onverschillig of van het recht van beraad is gebruik gemaakt", omdat die woorden overbodig zijn Ik zou betwijfelen of die opvatting van de Regeering juist is. Maar indien ze juist is, dan is niet juist wat de voorzitter der Commissie van Voorbereiding zeide: dat men intact wil laten het recht, hetwelk de 14de Titel van het Burgerlijk Wetboek geeft.

Wij lezen in art. 1071: „Aan den erfgenaam wordt een termijn van 4 maanden vergund" en „gedurende den voorgeschreven termijn" zegt art. 1072 „kan geene rechterlijke veroordeeling tegen hem verkregen worden en de uitvoering van de vonnissen, die ten laste van de overledenen zijn uitgesproken, blijft opgeschort". Gedurende dien termijn staat het recht ten aanzien der boedels stil.

Nu zal men hier invoeren, dat, op een eenvoudig request van den schuldeischer, de boedel in staat van faillissement kan worden verklaard, niet om eene reden die reeds bestond bij het overlijden, alleen om het onvermogen van betalen, dat geconstateerd is na den dood.

Het faillissement wordt aldus een normaal zoo niet het normaal middel van boedelbereddering, want de schuldeischers vinden al die rechten ten aanzien van

beraad en boedelbeschrijving minder aangenaam, evenals de schorsing in de uitoefening van rechten, die de dood van den debiteur geeft en dikwijls de weinig vormelijke wijze van bereddering, want ik erken gaarne dat het Burgerlijk Wetboek ten aanzien van de boedelbereddering leemten heeft. Wanneer men nevens de boedelbereddering van het Burgerlijk Wetboek heeft de aanvraag aan de rechtbank om faillietverklaring — en ten aanzien van iederen boedel kan de rechtbank zich laten voorleggen een inventaris — zal hiervan een ruim gebruik gemaakt worden, zoodra de inventaris het bewijs levert dat er geen voldoende baten zijn.

Is thans onvoldoende gezorgd voor schuldeischers, kunnen in sommige opzichten malversatiën plaats hebben welke door benoeming van een curator kunnen worden gekeerd, dan moet daarin worden voorzien door wijziging van het Burgerlijk Wetboek; maar de overledene of de boedel, wat op hetzelfde neerkomt, mag mijns inziens niet verklaard worden in staat van faillissement te verkeeren, als het recht dien staat te eischen niet bij zijn leven werd verkregen.

Ik heb dus de eer voor te stellen weg te laten de woorden „of dat de nalatenschap niet toereikend is ter betaling van de schulden des overledenen".

De heer HARTOGH, *lid der Commissie van Voorbereiding:* Ik ben het met den laatsten geachten spreker eens, dat in de negende afdeeling van het ontwerp gedeeltelijk nieuw recht wordt geschapen; trouwens op bladz. 131 en volg. van het Verslag [zie hiervoor bl. 271 vlg.] wordt dit met zooveel woorden gezegd; men gaat bij het ontwerp veel verder dan het Wetboek van Koophandel. Thans kan de boedel van een overleden koopman alleen binnen drie maanden na zijn overlijden failliet worden verklaard, als de man bij zijn leven reeds ophield te betalen. Nu wordt voorgesteld den crediteuren, afgescheiden van de feitelijke quaestie, of de overledene bij zijn leven ophield te betalen, het recht te geven faillissement aan te vragen, wanneer de boedel ontoereikend is om de schulden te voldoen. Dit is het standpunt van het wetsontwerp; ik geef dus toe, het is nieuw recht; maar nu is de vraag, of dat nieuwe recht niet goed recht zal zijn. Wij hebben niet te onderzoeken, of het wellicht in strijd zou kunnen komen met sommige artikelen van ons Burgerlijk Wetboek; deze nieuwe wet immers zal niet terstond worden ingevoerd; maar de Regeering is het met de Commissie eens geworden, dat daarvoor nog eene afzonderlijke — eene invoeringswet noodig zal zijn. Bij aanneming van deze negende afdeeling zullen wellicht ook enkele veranderingen moeten plaats hebben in de 14de en volgende Titels van het Eerste Boek van het Burgerlijk Wetboek.

Welk doel beoogt de Regeering nu met dit nieuwe recht? De geachte vorige spreker zal erkennen, dat voor de crediteuren bij het openvallen eener nalatenschap volgens het bestaande recht zeer slecht gezorgd is. Hij wees op het recht van beraad van den erfgenaam.

Maar ik vraag: zijn intusschen de rechten van de crediteuren voldoende gewaarborgd? Het komt daarenboven voor, dat bij eene minder nadeelige nalatenschap, waarvan de schulden wel niet door de baten volkomen worden gedekt, de belangen harer crediteuren nog worden verslimmerd, omdat de erfgenamen nog minder solvabel zijn dan hun erflater. In zoodanig geval vinden de crediteuren evenmin voldoende hulp in onze wet. Het eenige wat onze wet hun toekent, is hetgeen art. 1153 bepaalt, het bekende beneficium separationis. Ik geloof echter, dat de vorige geachte spreker het wel eens zal zijn met het Verslag, dat het benefice zoo niet slecht, althans zeer onvoldoende geregeld is in onze wet.

Hetgeen men nu hier verlangt bij deze 9de afdeeling in te voeren, is niet anders dan eene meer doelmatige toepassing van dat beneficium separationis, eene

volkomen afscheiding en liquidatie van de nalatenschap. Zie hier het denkbeeld waarvan in Duitschland de Konkursordnung is uitgegaan, hetgeen eenigszins gewijzigd in dit wetsontwerp is overgenomen.

Ik resumeer: zonder eenige quaestie bedoelt dit wetsontwerp gedeeltelijk nieuw recht te creëeren, maar ik geloof ook, dat in de praktijk gebleken is, dat er behoefte bestaat aan betere regeling van de rechten der schuldeischers eener nalatenschap. Ik geloof dus, dat deze nieuwe afdeeling wèl nieuw, maar ook tevens goed recht schept.

Na hetgeen ik heb gezegd, zal het duidelijk zijn, dat de Commissie van Voorbereiding het amendement van den heer van Houten niet kan ondersteunen.

De heer VAN HOUTEN: Nu wordt erkend, dat er eene poging wordt gedaan om nieuw recht te scheppen. De eerste vraag is nu hier nog niet, of het is *goed* recht, maar of dat nieuwe recht is *burgerlijk* of *faillieten*-recht.

Nu ben ik volkomen overtuigd, dat wij hier te doen hebben met eene nieuwe bepaling van *burgerlijk* recht en niet van *faillieten*-recht.

Wanneer de heer Hartogh zegt, dat de 14de Titel van het Burgerlijk Wetboek gebreken heeft, dan geef ik toe, dat bij het herzien van dien titel nieuwe bepalingen moeten worden gemaakt, maar de vraag is, of die nieuwe bepalingen onafscheidelijk behooren te worden verbonden aan de voorwaarde van het bewijs, dat de boedel niet ten volle uitkomt.

De tweede vraag is of de verbeteringen, die ten aanzien van de liquidatie van den boedel van den gewonen burger zullen worden aangebracht, mogen worden ingevoerd in den vorm, dat men de nagedachtenis van den overledene met faillietverklaring treft.

Wij komen hier weder terug tot het uitgangspunt, de aard der faillietverklaring. De heeren hebben zich er langzamerhand zoo vertrouwd mede gemaakt, alsof het de gewone toestand is van iemand wiens baten zijn lasten niet overtreffen. Men zegt, dat de persoon van den overledene er buiten blijft, en dat de goederen alleen er door getroffen worden. Maar, mijn hemel, die persoon, die heelemaal niet meer drager is van rechten, die verklaart men dan toch nog failliet! De boedel van dien man wordt wel in staat van faillissement verklaard, maar het publiek zal er toch van maken dat die persoon in staat van faillissement is verklaard. Waarom dan toch die naam van faillietverklaring voor eene eenvoudige boedelbereddering? Zoolang de wereld staat is, om zoo te zeggen, het recht altijd zoo geweest als het in het Burgerlijk Wetboek is geregeld; al de bepalingen op dit punt van beraad en boedelbeschrijving zijn afkomstig van het Romeinsche recht. En waarom zal men dat nu vermengen met het faillietenrecht? Er zijn verschillende waarborgen aan de crediteuren gegeven. Zoodra er malversatie gepleegd wordt door erfgenamen, die in het beheer zijn, dan worden zij voor het geheel aansprakelijk gesteld; wanneer er roerende goederen zijn kan de rechter eischen, dat er zekerheid gesteld wordt, enz. Maar wanneer dat niet toereikend is kan men toch de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek verbeteren en behoeft men niet zijne toevlucht te nemen tot het faillietenrecht.

In plaats van nu te zeggen: wij zullen hier een nieuw beginsel vastleggen, en dan zal later de Titel van het Burgerlijk Wetboek, die op dit onderwerp betrekking heeft, daarmede in overeenstemming worden gebracht, zou ik aan de Regeering en aan de Commissie in overweging willen geven, om, als er verbetering moet gebracht worden in de bereddering van dergelijke boedels, dit te doen bij eene wijziging van het Burgerlijk Wetboek, en haar niet vast te hechten aan het faillietenrecht, vooral niet nadat men als beginsel heeft vooropgezet, dat men de quaestie van onvermogen geheel ter zijde moet laten. Eerst heeft men mijn

amendement op art. 1 bestreden, op grond dat daardoor een geheel nieuw beginsel in de wet zou worden gebracht, namelijk of de boedel al of niet toereikend was om de schulden te betalen; het kwam er slechts op aan, zeide de Regeering, of er was ophouden van betaling. Nu moet hier dat nieuwe beginsel er ingebracht worden, naar het mij voorkomt geheel ten onrechte: de behandeling van eene nalatenschap. Ik blijf dus mijn amendement, ook niettegenstaande het advies van de Commissie, handhaven.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Het is reeds door mij gezegd: er kan geen verschil zijn dat hetgeen de geachte afgevaardigde uit Groningen, de heer van Houten wil laten staan in dit artikel, is het bestaande recht, art. 767 van het Wetboek van Koophandel, en dat hetgeen daarin nieuw voorkomt, de woorden zijn die hij nu daaruit wil verwijderen.

Maar, wat hierbij op den voorgrond moet gesteld worden, is niet: hebben wij met oud of met nieuw recht te doen, maar met *goed* recht?

De ondervinding heeft geleerd, niet alleen hier te lande maar ook elders, dat het cas van het tegenwoordige art. 767 van het Wetboek van Koophandel niet voldoet aan de behoefte, als zijnde te beperkt.

Het is zeer wel mogelijk dat iemand bij zijn overlijden niet meer in staat is zijne schulden te betalen, maar dat het aan anderen onbekend is dat hij in dien toestand verkeert, omdat hij tijdens zijn leven nog niet had opgehouden te betalen. Dan is het middel niet voldoende dat men nu in het Wetboek van Koophandel vindt. Ook de Konkursordnung (§ 203 volg.) gaat dan ook verder.

De heer van Houten meent echter, dat het euvel elders zit, namelijk in het burgerlijk recht, niet in het faillietenrecht, en wil daartoe dus het Burgerlijk Wetboek gewijzigd hebben.

Is dit wel juist? Die oude bepalingen, gelijk hij ze noemde, afkomstig uit het Romeinsche recht, zijn in het Burgerlijk Wetboek geschreven ten behoeve van de erfgenamen. Ik wijs op het recht van beraad; op het recht om eene erfenis zuiver dan wel onder het voorrecht van boedelbeschrijving te aanvaarden.

Hier handelen wij echter niet over de belangen en rechten van erfgenamen, maar van de schuldeischers. Wanneer eene nalatenschap niet toereikend is om de schulden te voldoen, en de erfgenamen zijn geheel passief, zoodat zij den boedel aan zijn lot overlaten, dan treedt voor de schuldeischers een moeilijke toestand in, die voorziening en regeling eischt.

Nu kan men van een levende zeggen, dat hij ophoudt met betalen, maar zoodra iemand overleden is, kan deze uitdrukking niet meer gebruikt worden en moet men wel stellen het geval, dat de overledene reeds tijdens zijn leven had opgehouden te betalen, en, wat alsdan met betrekking tot de schuldeischers, er mede gelijk staat, het geval van het ontoereikende van den boedel. Wanneer men in de zaak overeenkomstig de behoefte en in den geest van het Wetboek van Koophandel wil voorzien, dan moet men de thans voorgestelde uitbreiding aan de bepaling geven.

Conflicten met het burgerlijk recht ontstaan daardoor niet, naar mij voorkomt. Mocht er al iets denkbaar zijn, voor het geval de erfgenamen den boedel aanvaarden onder benefice van inventaris, dan is dit een punt, waarin bij de later te volgen invoeringswet zal zijn te voorzien.

Ik kan mij niet voorstellen dat deze bepaling, die uit een practisch oogpunt aanbeveling verdient, niet zou overeenstemmen met de algemeene voorschriften en eischen omtrent de faillietverklaring van een levende, en dat zij niet in deze wet zou thuis behooren. Bezwaarlijk zou de regeling in het Burgerlijk Wetboek zijn in te voegen. Zeer zeker ware zij niet te brengen onder den 14den Titel of

de beide daarop volgende Titels van het Tweede Boek van het Burgerlijk Wetboek, die hier werden aangehaald.

De heer REEKERS: Ik wensch slechts eene enkele bedenking aan het oordeel van den Minister te onderwerpen.

De Minister zegt, dat wij hier te doen hebben met eene bepaling in het belang der schuldeischers.

Mij bijna geheel aansluitende aan het betoog van den heer van Houten, meen ik dat voor het belang van de schuldeischers gewaakt moet worden volgens de bepalingen daaromtrent in het Burgerlijk Wetboek gegeven.

Hier is een voordeel aan de schuldeischers geschonken, dat, dunkt mij, eenigermate bedenkelijk is. Krachtens deze bepaling zal toch de schuldeischer de keuze hebben om tot de erfgenamen te zeggen: indien gij niet bijpast bij den onvolledigen boedel, zullen wij zorgen dat die boedel failliet verklaard wordt.

Ik zou dit middel den crediteuren niet gaarne in de hand geven. Gaarne wil ik tot alles medewerken wat hun zekerheid verschaft hun geld te verkrijgen, maar om hun het recht te geven om dergelijke pressie uit te oefenen op personen, die in de verste verte niet betrokken zijn bij hetgeen de overledene verricht heeft, daartegen heb ik bezwaar.

De heer VAN HOUTEN: Na het antwoord van den Minister moet ik nog even wijzen op twee bepalingen van het burgerlijk recht.

Gedurende den termijn van beraad, zijn de crediteuren niet rechteloos; volgens art. 1074 kan de rechter al zoodanige maatregelen voorschrijven welke hij mocht noodig achten zoowel tot behoud van de goederen der nalatenschap als van de belangen van derden. Na aanvaarding onder het voorrecht van boedelbeschrijving is de erfgenaam verplicht, volgens art. 1081 „op verzoek van belanghebbende partijen, voldoende zekerheid te stellen voor de waarde der roerende goederen in de boedelbeschrijving begrepen.

„Indien hij in gebreke blijft deze zekerheid te stellen, zullen de roerende goederen worden te gelde gemaakt om daaruit de schulden en lasten der nalatenschap te voldoen".

Het is mogelijk, dat er gevallen geweest zijn, waarin crediteuren moeilijkheden ondervonden hebben, om faillissement te verkrijgen, terwijl zij dat toch in hun belang rekenden te zijn. Ook is het mogelijk dat daaronder gevallen zijn kunnen waarvan men met recht zou kunnen zeggen, dat faillietverklaring niet misplaatst was, ook zonder dat de voorwaarde: ophouden te betalen, te bewijzen is ten aanzien van den overledene.

Maar kan dat eene reden zijn om naast het wel omschreven recht van het burgerlijk recht aan elken crediteur voor elken boedel die niet uit kan, recht te geven tot het eischen van *faillietverklaring*?

Ik heb bij de algemeene beschouwingen opgemerkt dat dit ontwerp is ontworpen in harden geest, voor ieder die schulden heeft; langzamerhand is die geest door deze Regeering en door de Commissie op den achtergrond gedreven, maar hier is men nog niet mild.

Ik ben volstrekt niet door den Minister overtuigd, dat de voorgestelde verandering noodig is.

Ook wat de heer Reekers tot ondersteuning van mijn amendement heeft gezegd, verdient ten zeerste de aandacht.

Voor de Regeering is faillietverklaring niet anders dan het constateeren van het feit dat de boedel niet uitkomt. Niets meer dan de aanvaarding met boedelbeschrijving. Maar voor de maatschappij blijft, niettegenstaande al die verklarin-

gen, het faillissement een schande voor den overledene, en, terwijl het recht den crediteuren niets meer toekent dan om uit den boedel de schulden betaald te krijgen, zoo er niet genoeg is pondspondsgewijs, geeft deze bepaling hun nog het recht om bovendien een wapen te gebruiken dat voor de erfgenamen zoo hard kan zijn, dat zij liever aan onrechtmatige eischen zullen toegeven, dan toestaan dat den overledene schande worde aangedaan.

De heer HARTOGH: Een enkel woord naar aanleiding van de redevoeringen der twee laatste geachte sprekers.

Indien gegrond ware wat de heeren van Houten en Reekers zeiden, zou het amendement van den eersten spreker veel verder moeten gaan.

Waarom dan wel faillietverklaring toegestaan van den boedel des schuldenaars, indien hij overleden is, maar nadat hij reeds opgehouden heeft te betalen? Ook in dat geval zou kunnen gelden wat de heer Reekers zeide, dat de crediteuren daarvan gebruik zouden maken om de erfgenamen te dwingen meer te betalen dan er in de nalatenschap is. Dit gevaar, indien het zoo ernstig ware, bestaat immers tegenwoordig ook reeds. Heeft men ooit gehoord dat daarvan misbruik gemaakt is? En wat den heer van Houten betreft, indien deze meent, dat onze wettelijke bepalingen, rakende de nalatenschappen en wat daarmede in verband staat, zoo goed alles hebben geregeld, waarom dan ook door hem het faillissement toegelaten van den boedel van den overleden schuldenaar, indien hij vroeger heeft opgehouden te betalen? Men heeft ook vroeger reeds gevoeld, ik zal niet zeggen zoolang de wereld bestaat, zooals de heer van Houten zegt, maar reeds langer dan eene halve eeuw, ja, vergis ik mij niet, ook toen het oud-Hollandsche recht gold, dat het in zoodanig geval toch noodig was, dat faillissement kon worden uitgesproken.

Waarom is dat noodig? Omdat, hoe men het ook bepalen wil, er altijd plaats kan hebben eene amalgamatie, een in elkander vloeien van de nalatenschap met het vermogen van de verschillende erfgenamen, eene samenvloeiing, vooral in ons recht, waarin wij niet kennen de hereditas jacens, maar waarin de regel geldt: le mort saisit le vif.

Ware het nu een geschikt oogenblik om met den heer van Houten de verschillende door hem bedoelde bepalingen van het Burgerlijk Wetboek na te gaan, dan geloof ik, dat het niet moeilijk zou zijn, om aan te toonen, dat in vele gevallen de schuldeischers van dien overledene benadeeld kunnen worden, zonder dat zij er zeer veel aan kunnen doen door handelingen of, wat nog veel erger is, door het niet-handelen van de erfgenamen. Wanneer nu de geachte afgevaardigde er op wijst, dat de rechter daartegen maatregelen kan bevelen, dan vergete hij niet, dat die hulp meestal te laat komt, wijl dan de nalatenschap met het vermogen van de erfgenamen juridiek reeds tot één geworden is en eindelijk, dat in elk geval, om die hulp des rechters te verkrijgen, vooraf eene procedure noodig is. Wanneer dit nu waar is, waarom zullen wij dan den practischen weg niet opgaan, die ons door dit wetsontwerp aangewezen wordt? Nu zegt mijn geachte vriend en bestrijder, de heer van Houten: gij wilt alles failliet hebben; neen, ik hoop, dat ook in de toekomst de meeste nalatenschappen solvent zullen zijn, dat is in het belang van de erfgenamen en ook van den Staat.

Het geldt hier alleen de vraag op welke wijze, indien de nalatenschap eens niet solvent is, kunnen de schuldeischers in zulk een geval het best geholpen worden? Ik geloof, dat dit op goede wijze kon plaats hebben, zooals bij dit wetsontwerp wordt voorgesteld. Er zal dan moeten geschieden, evenals wanneer de gefailleerde nog leefde, verificatie en daarna eene liquidatie. Waarom zouden wij eene zoodanige regeling nu thans niet bij dit wetsontwerp aannemen? Immers

bij het nieuwe faillietenrecht hebben wij voor alles op het oog den boedel, een algemeen beslag in het gemeenschappelijk belang van alle crediteuren. Wanneer men van dit hoofdbeginsel uitgaat, wat doet het er dan toe of de gefailleerde leeft of hij dood is, of hij sterft gedurende het faillissement, of overleden is nadat hij opgehouden heeft te betalen? Behooren de rechten der crediteuren in al die gevallen niet dezelfde te zijn?

Ik meen dan ook, dat in dezen gedachtengang, het wetsontwerp een zeer logisch stelsel inhoudt.

Het *amendement* van den heer van Houten wordt in stemming gebracht en met 56 tegen 13 stemmen aangenomen.

Art. 198 luidt thans: De boedel eens overledenen wordt in staat van faillissement verklaard, indien een of meer der schuldeischers daartoe verzoek doen, en summier aantoonen, dat de overledene had opgehouden te betalen, en indien de rechtbank dit in het gemeenschappelijk belang der schuldeischers wenschelijk oordeelt.

Wetsvoorstel van den heer **PIJNAPPEL**, om in art. 198, slot, te laten vervallen de zinsnede » , en indien de rechtbank dit in het gemeenschappelijk belang der schuldeischers wenschelijk oordeelt".

[Zie verder hieromtrent op art. **1**, dl. I bl. 201 vlg.].

Artikel 199.

Het verzoek wordt gericht tot de rechtbank, welke tijdens het overlijden des schuldenaars bevoegd was de faillietverklaring uit te spreken.

De erfgenamen worden op het verzoek gehoord of daartoe opgeroepen bij een exploot, aan het sterfhuis te beteekenen, zonder dat het noodig is hen bij name aan te duiden, alsmede, voor zooverre zij bekend zijn, bij brieven van den griffier.

O. R. O. Art. 199 (207) = **art. 199** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 199. Dit artikel bevat dezelfde regeling als artikel 767 Wetboek van Koophandel; alleen is oproeping van bekende erfgenamen bij brieven van den griffier aan het daar bepaalde toegevoegd. De wenschelijkheid daarvan behoeft geen nader betoog.

Advies van den Raad van State.

Art. 199, *tweede lid.* De laatste woorden: »*alsmede, voor zooverre zij bekend zijn, bij brieven van den griffier*" kunnen naar het oordeel van den Raad vervallen; de

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 199, *al.* 2. Daar erfgenamen niet zelden op eene andere plaats wonen dan waar het sterfhuis is gelegen, somtijds zelfs daarvan ver verwijderd zijn, schijnt het alleszins

oproeping, bij exploot aan het sterfhuis te beteekenen, komt hem voldoende voor.

wenschelijk dat hun, voor zooveel mogelijk, nog persoonlijk kennis worde gegeven van het gedane verzoek. De mogelijkheid om tegen het verzoek bedenkingen in te brengen, wordt daardoor voor hen vergroot. Behoud van de door den Raad van State overtollig geachte woorden schijnt derhalve alleszins raadzaam.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 199. Als de erfgenaam aanvaard heeft, dan kan toch faillissement worden aangevraagd. Nu zegt wel is waar de Memorie van Toelichting op bladz. 102 [zie hiervóór bl. 271], dat, als de erfgenaam een solied persoon is en hij zuiver aanvaardt, de schuldeischers vanzelf geene aanleiding hebben van hun recht gebruik te maken. De mogelijkheid echter bestaat, dat zij dit zullen doen uit plaagzucht en om kosten te veroorzaken. Volgens sommigen zou het dus wenschelijk zijn te bepalen, dat, als de erfgenaam voor de betaling der schulden door zakelijke zekerheid of borgtocht aan de crediteuren voldoende waarborgen geeft, het faillissement niet zal kunnen worden uitgesproken. Naar het oordeel van anderen was eene zoodanige bepaling onnoodig, daar het toch vanzelf spreekt, dat in dergelijke gevallen het verzoek tot verklaring in staat van faillissement niet ontvankelijk zal worden verklaard, doch men moest erkennen, dat art. 198 [**198**] de gegrondheid van het verzoek eenig en alleen liet afhangen van het al dan niet toereikende der nalatenschap.

Aan den in het Verslag aangevoerden grond kan nog worden toegevoegd, dat de erfgenaam, die solide is en zuiver heeft aanvaard, ook als plaagzucht of kostenmakerij in het spel is, steeds de faillietverklaring zal kunnen voorkomen door de bedoelde schuldeischers der nalatenschap te betalen. Bovendien kan het toch geene zaak zijn, voor elke mogelijkheid, vooral niet als zij zeer onwaarschijnlijk is, voorzieningen te treffen.

Tweede lid. Welke erfgenamen worden hier bedoeld, de wettelijke, dan wel de testamentaire? En wie zal worden gehoord en opgeroepen, wanneer er geen erfgenamen zijn en geen curator over de nalatenschap benoemd is? Bovendien, zoolang niet aanvaard is, bestaat er in wettelijken zin geen erfgenaam. Deze bepaling, zoo werd gezegd, houdt verband met artikel 209 der Staatscommissie die zich voorstelde, dat er altijd een erfgenaam is; in het ontwerp der Regeering is zij onvoldoende. De opmerking werd echter gemaakt, dat het tweede lid van art. 767 Wetboek van Koophandel hetzelfde bepaalt. Men vergelijke overigens de aanteekening bij art. 201 [**201**, hierna bl. 287 vlg.].

Bedoeld zijn de erfgenamen. Derhalve: de testamentaire erfgenamen, of, als dezen er niet zijn of verworpen hebben, de wettelijke erfgenamen. Zijn geene erfgenamen bekend of te vinden, dan zullen zij ook niet gehoord kunnen worden; het artikel mist dan op dit punt zijne toepassing. Dat er naar de terminologie onzer wetgeving geen erfgenaam zou zijn, zoolang niet aanvaard is, kan bezwaarlijk worden volgehouden; men zie o. a. art. 1071 vlg. en 1096 vlg. van het Burgerlijk Wetboek en ook het eerste lid in verband met het in het Verslag aangehaalde tweede lid van art. 767 van het Wetboek van Koophandel. Ware de bedenking juist, zij zou evenzeer gelden tegen het in bescherming genomen ontwerp der Staatscommissie. Art. 209 van haar ontwerp stelt als *uitersten* termijn, waarop de faillietver-

klaring kan worden gevraagd, drie maanden na de aanvaarding der nalatenschap, maar sluit de bevoegdheid niet uit, de aanvrage te doen ook vóór dat de nalatenschap is aanvaard (zie Memorie van Toelichting), derhalve op een tijdstip, waarop, naar de geuite meening, van erfgenamen nog geen sprake zou kunnen zijn. Zoo kan dan ook de uitdrukking »de erfgenamen" in artikel 199 behouden blijven; vrees voor verkeerde opvatting behoeft niet te bestaan.

G. O. art. 199 = **art. 199** der wet.

Artikel 200.

De faillietverklaring heeft van rechtswege ten gevolge de afscheiding van den boedel des overledenen van dien zijner erfgenamen, in dier voege als bij artikel 1153 van het Burgerlijk Wetboek is omschreven.

O. R. O. Art. 200 (208) = **art. 200** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 200. Ook deze bepaling is in overeenstemming met het geldend recht en overgenomen uit artikel 767, 3de lid Wetboek van Koophandel.

Advies van den Raad van State.

Art. 200. De verwijzing naar art. 1153 van het Burgerlijk Wetboek heeft naar het oordeel van den Raad hare bedenkelijke zijde. Bij het verschil van opvatting, dat omtrent dat artikel bestaat — waaromtrent in dit advies bij art. 41 [**41**, dl. I, bl. 430 vlg.] een en ander is opgemerkt — komt het den Raad van State beter voor, dat de woorden: »in dier voege als bij artikel 1153 van het Burgerlijk Wetboek is omschreven" worden weggelaten.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 200. Weglating van de in het advies van den Raad van State aangehaalde woorden zou de ondergeteekende niet raadzaam achten. De Raad verwijst naar zijne opmerkingen op art. 41 [**41**], maar het schijnt daarbij zijne aandacht te zijn ontgaan, dat de gevallen, waarin de artt. 41 en 200 voorzien, ten eenenmale verschillen. Eerstgemeld artikel behandelt het geval dat de *erfgenaam* failliet is, hier is sprake van faillissement van de *erfenis*. De bezwaren welke in het eerste geval aan de afscheiding verbonden zouden zijn, zijn hier niet te duchten, of zelfs niet mogelijk. Trouwens art. 767, al. 3, Wetboek van Koophandel bevat gelijksoortige bepaling, en deze heeft, voor zooverre den ondergeteekende bekend is, nooit slecht gewerkt.

G. O. art. 200 = **art. 200** der wet.

Artikel 201.

De faillietverklaring kan aangevraagd worden zoolang niet drie maanden na de aanvaarding van de nalatenschap en tevens

zes maanden na het overlijden van den schuldenaar zijn verstreken.

O. R. O. Art. 201 (209). De faillietverklaring kan aangevraagd worden zoolang niet drie maanden na de aanvaarding van de nalatenschap en zes maanden na het overlijden van den schuldenaar zijn verstreken.

Memorie van Toelichting.

Art. 201. Meestentijds zullen de schuldeischers eerst na de aanvaarding gewaar worden dat de boedel ontoereikend is; immers zoolang de erfgenamen omtrent de aanvaarding nog niet hebben beslist, zullen de schuldeischers niet licht op betaling aandringen, zullen zij, indien van het recht van beraad gebruik is gemaakt, zelfs niet bevoegd zijn betaling te vragen, en zoo zal gewoonlijk eerst de aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving of het ondervinden van moeielijkheden bij de betaling nà zuivere aanvaarding hun aanleiding geven naar het al of niet toereikende van den boedel een onderzoek in te stellen. Vandaar de bepaling dat de faillietverklaring aangevraagd kan worden niet alleen zoolang de nalatenschap niet is aanvaard maar ook nog gedurende drie maanden daarna. Niet altijd echter is het tijdstip der aanvaarding voor de schuldeischers gemakkelijk waarneembaar of juist uit te maken, wanneer de aanvaarding heeft plaats gehad. Men denke aan de zoogenaamde stilzwijgende aanvaarding, artikel 1094 Burgerlijk Wetboek. Met het oog daarop zegt het artikel, dat de faillietverklaring steeds gevraagd kan worden, zoolang zes maanden na het overlijden nog niet verstreken zijn. Deze termijn zal dus openstaan ook al is er dadelijk na het overlijden aanvaard.

Advies van den Raad van State.

Art. 201. De Raad van State heeft tegen de strekking dezer bepaling geen bezwaar, doch zou het beter achten, indien zij aldus luidde: »De faillietverklaring kan niet meer worden aangevraagd nadat drie maanden sedert de aanvaarding en zes maanden sedert het overlijden van den schuldenaar zijn verstreken".

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 201. Waarom de door den Raad van State voorgestelde redactie beter zoude zijn dan die van het ontwerp, wordt in 's Raads advies niet uiteengezet en kan de ondergeteekende niet bevroeden.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 201. Velen zouden er de voorkeur aan geven, zoo een termijn werd aangenomen, vóór het verstrijken waarvan de faillietverklaring niet kan worden aangevraagd. Bij de aangenomen redactie staat de erfgenaam er aan bloot, dat onmiddellijk na het overlijden des erflaters een schuldeischer zijn verzoek daartoe indient. Sommigen betreurden het overigens, dat, ook ditmaal zonder opgave van redenen, art. 209 van het ontwerp der Staatscommissie niet door de Regeering is overgenomen; dit artikel toch was veel meer in overeenstemming met het bestaande recht, dan het in het ontwerp opgenomene. Anderen evenwel deelden dit gevoelen niet, daar toch het artikel der Staatscommissie verband hield met de vraag, wanneer de nalatenschap eigenlijk aanvaard is; eene vraag, die

hoogst zelden met juistheid zal te beantwoorden zijn. Enkelen wenschten in het hierbedoelde geval het recht van beraad uit te sluiten.

Het aannemen van een termijn, vóór het verstrijken waarvan de faillietverklaring niet kan worden aangevraagd, verdient geene aanbeveling. Men denke aan het in het Verslag ad art. 198 [**198**, bl. 275] gestelde geval van een erfgenaam, die zeer weinig waarborgen voor de goede behartiging van de belangen der schuldeischers aanbiedt. Ter rechtvaardiging van de afwijking van het voorstel der Staatscommissie werd wel degelijk in de Memorie van Toelichting reeds gewezen op de moeilijkheid in vele gevallen om het juiste tijdstip der aanvaarding vast te stellen.

Ook volgens het bestaande recht kan de faillietverklaring dadelijk na het overlijden worden aangevraagd en moet dit zelfs geschieden binnen drie maanden na het overlijden en derhalve reeds vóór dat de erfgenaam, die zich beraadt, genoodzaakt kan worden, de erfenis al dan niet te aanvaarden. Het artikel der Staatscommissie is dus geenszins *meer* in overeenstemming met het bestaande recht, dan het in het ontwerp opgenomene. Waarom eindelijk zou het wenschelijk zijn, in het hier bedoelde geval het recht van beraad uit te sluiten?

Duidelijkheidshalve is het noodig, tusschen »en" en »zes" in te voegen »tevens".

G. O. art. 201 = **art. 201** der wet.

Artikel 202.

De zesde afdeeling van dezen titel is op het faillissement eener nalatenschap niet toepasselijk; evenmin de achtste afdeeling, tenzij de erfenis zuiver is aanvaard.

O. R. O. Art. 202 (210). De zesde en de achtste afdeeling van dezen titel zijn op het faillissement eener nalatenschap niet toepasselijk; met uitzondering, indien de erfenis zuiver is aanvaard, van de artikelen 195 en 196.

Memorie van Toelichting.

Art. 202. Het spreekt vanzelf dat bij faillissement eener nalatenschap geen akkoord te pas komt. Het akkoord toch heeft ten doel niet alleen om de gerechtelijke vereffening van hetgeen er is te voorkomen en door eene minnelijke te vervangen, maar ook en vooral om den schuldenaar onder de voorwaarden daarin vastgesteld, te ontheffen van alle verdere aansprakelijkheid voor het tekort komende. De nalatenschap nu is na de vereffening voor altijd van het tooneel verdwenen, van eene latere vordering tegen de nalatenschap voor het deficit kan nooit sprake zijn en daarvan dus ook geen ontheffing verleend worden. Hiermede vervalt elke raison d'être voor een akkoord; met de verdeeling van de baten is het recht der schuldeischers, wat de nalatenschap betreft, uitgeput.

Het spreekt vanzelve dat de schuldeischers, na afloop van het faillissement der nalatenschap, diegenen der erfgenamen, welke de nalatenschap zuiver aanvaard hebben, voor het tekort komende in hun eigen vermogen (persoonlijk) kunnen aanspreken. Bij zuivere aanvaarding is het faillissement van de nalatenschap als het ware de executie van een

afgezonderd deel van het vermogen des erfgenaams ten behoeve van een bepaalde groep *zijner* schuldeischers. Het is dan ook rationeel dat deze, na afloop dier executie, voor het hun nog toekomende deel hunner vorderingen treden in de volheid hunner rechten van executie op het overige vermogen van den erfgenaam, die immers door de aanvaarding zelf schuldenaar is geworden. Vandaar de toepasselijkheid van de artikelen 195 en 196 in geval van zuivere aanvaarding der nalatenschap.

Het verdient geene aanbeveling, een akkoord in het faillissement van de nalatenschap toe te laten, ten einde den erfgenaam te vrijwaren voor bedoeld gevolg van zijne zuivere aanvaarding, die zijne eigen vrije daad is. Door het recht van beraad en de aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving wordt door de wet voor de erfgenamen voldoende gezorgd; daarnaast in het akkoord nog een middel te geven tot herstel tegen eene zuivere aanvaarding ware die zorg te ver uitstrekken.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 202. Reeds vroeger werd er op gewezen, dat behalve de in de zesde en de achtste afdeeling van dezen titel vervatte artikelen ook andere onmogelijk toepassing kunnen vinden in de hier bedoelde faillissementen. Men vergelijke o. a. het aangeteekende bij art. 21, [**21**, dl I bl. 357].

Ook onder het nu bestaande recht kunnen gelijksoortige quaestiën over de toepasselijkheid van deze en gene bepaling zich voordoen, zonder tot ernstig bezwaar aanleiding te hebben gegeven. De rechter heeft in ieder bijzonder geval te beslissen, wat met het karakter van het faillissement eener nalatenschap vereenigbaar is. De artikelen, die »onmogelijk toepassing kunnen vinden", blijven dan van zelf buiten toepassing. Het artikel zal, na het wegvallen van art. 197 [zie hiervoor bl. 269], als volgt moeten worden gewijzigd:

»De zesde afdeeling van dezen titel is op het faillissement eener nalatenschap niet toepasselijk; evenmin de achtste afdeeling, tenzij de erfenis zuiver is aanvaard."

G. O. art. 202 = **art. 202** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Verscheidene leden betreurden het, dat bij faillissement eener nalatenschap de aanbieding van een akkoord niet is toegelaten. Wat daartegen in de Memorie van Toelichting door de Regeering is aangevoerd, konden zij niet geheel beamen. Akkoord moge wel in het leven zijn geroepen in het belang van den gefailleerde, het kan ook dikwerf in het belang van de schuldeischers zelve zijn. Ook beneficiairen erfgenamen kan er aan gelegen zijn een akkoord aan te bieden ter wille van de nagedachtenis des overledenen.

Antwoord der Regeering.

De overwegende gronden, die voor dit artikel pleiten, zijn vroeger uitvoerig uiteengezet. Mogen de erfgenamen, ook de beneficiaire, al geen akkoord kunnen aanbieden, het staat hun vrij, ter wille van de nagedachtenis des overledenen meer uit te betalen dan de boedel veroorlooft. En *tegenover de crediteuren* is een ander middel, om de eer dier nagedachtenis op te houden, wel niet denkbaar. Een akkoord op zich zelf kan daartoe niet leiden; men zou dan tevens moeten vorderen een akkoord met een bepaald eervollen inhoud.

TIENDE AFDEELING.

Bepalingen van internationaal recht.

Advies van den Raad van State.

De opneming in dit wetsontwerp van bepalingen van internationaal recht, is zoowel door de Staatscommissie als door de Regeering noodig geacht. De eerste ging echter in dit opzicht verder dan de laatste. Immers de door de Staatscommissie ontworpen bepalingen betreffende de erkenning van in het buitenland door de aldaar bevoegde macht uitgesproken faillietverklaringen (artt. 211—213) zijn door de Regeering in haar ontwerp niet opgenomen. Dit punt zal dus in deze wet niet worden geregeld. De Raad van State kan zich, na aandachtige overweging, daarmede vereenigen. Zoolang de wetgevingen der verschillende Staten ten aanzien der regeling van het faillissement zoo zeer uiteenloopen als thans nog het geval is, is de tijd nog niet daar om eene — voor het overige in beginsel wenschelijke — erkenning der rechtsgeldigheid van in den vreemde uitgesproken faillietverklaringen in onze wetgeving op te nemen. Men houde daarbij in het oog, dat art. 211 der Staatscommissie zoude medebrengen dat ook eene in Turkije of Tunis uitgesproken faillietverklaring hier te lande rechtskracht zoude hebben.

Omtrent dit onderwerp is de Regeering altijd bij machte met goedkeuring van de Staten-Generaal internationale overeenkomsten te sluiten.

De bepalingen van internationaal recht die in het Regeerings-ontwerp opgenomen zijn, betreffen hoofdzakelijk het geval, dat de schuldenaar, die hier te lande failliet verklaard is, goederen heeft in het buitenland. In tegenstelling met de *niet*-overgenomen artikelen der Staatscommissie, hebben deze artikelen dus betrekking op *Nederlandsche* faillissementen.

De Raad van State heeft zich afgevraagd, of, nu de Regeering in haar ontwerp het meest belangrijke gedeelte van de door de Staatscommissie voorgedragen regeling heeft weggelaten, het niet beter ware, als deze tiende afdeeling geheel achterwege ware gebleven. Die vraag heeft hij gemeend bevestigend te moeten beantwoorden, ook daarom, omdat van de drie voorgestelde artikelen er slechts een is — art. 205 — dat zijns inziens in de wet verdient te worden opgenomen, doch dat dan zeer goed — met gewijzigde redactie — in de tweede afdeeling bij de bepalingen die over schuldvergelijking handelen (artt. 54 en **55** [**54** en **55**]) eene plaats zoude

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Dat de artt. 211—213 van het ontwerp der Staatscommissie niet in de Regeeringsvoordracht voorkomen, draagt de goedkeuring van den Raad van State weg, maar met de overneming van de overige artikelen van de betrekkelijke afdeeling van het ontwerp der gemelde Commissie in de artt. 203—205 van deze wetsvoordracht kan de Raad zich niet vereenigen. Alleen laatstgemeld artikel zou de Raad wenschen te behouden, doch niet in eene afzonderlijke afdeeling en alsdan met gewijzigde redactie.

De beschouwingen waartoe 's Raads bezwaren tegen die artikelen den ondergeteekende aanleiding gaven, veroorlooft hij zich hieronder uiteen te zetten [zie bij artt. **203** en **204**].

Aan het slot van dit gedeelte van zijn advies, vestigt de Raad van

kunnen vinden; evenals in de Konkursordnung (§ 49) het geval is.

Aan het slot van dit gedeelte van zijn advies, meent de Raad van State er de aandacht van Uwe Majesteit op te moeten vestigen, dat het hoogst wenschelijk zoude zijn, indien men kon geraken tot eene wederzijdsche erkenning van vonnissen van faillietverklaring in Nederland en in zijne koloniën en bezittingen gewezen. Is internationale faillissementseenheid een ideaal dat vooreerst nog wel niet zal worden verwezenlijkt, inmiddels zouden stappen kunnen gedaan worden om tot eene dusdanige eenheid tusschen het Rijk en zijne koloniën te komen. State de aandacht op de wenschelijkheid om te geraken tot eene wederzijdsche erkenning van vonnissen van faillietverklaring in Nederland, in zijne koloniën en bezittingen gewezen. Het doen van daartoe betrekkelijke stappen acht de ondergeteekende niet noodig. De wederzijdsche uitvoerbaarheid van bedoelde vonnissen toch is reeds gewaarborgd door art. 104 van het »Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië," art. 140 van het »Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Suriname," en art. 161 van het »Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Curaçao".

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

De Regeering heeft, zonder eenige toelichting, de voorstellen der Staatscommissie niet overgenomen. Men kon dit tot zekere hoogte goedkeuren; immers het beginsel, in art. 211 van het ontwerp dier commissie nedergelegd, zou tot tal van moeilijkheden aanleiding kunnen geven en ons dwingen tot de erkenning van faillietverklaringen in schier alle oorden der aarde, met de meest verschillende maatschappelijke toestanden en de meest onderscheidene wettelijke bepalingen [1]). Terwijl men dus erkende, dat bedoeld artikel te ver ging, meenden enkelen, dat in het Regeeringsontwerp het beginsel moest zijn nedergelegd, dat zooveel mogelijk bij tractaat wederkeerig de rechterlijke uitspraken in faillissementen behooren te worden geëerbiedigd. Sommigen echter wenschten, dat daarin nog eenige andere regelen werden vastgesteld, terwijl anderen meenden, dat de reciprociteitsvraag daarin bezwaarlijk was op te nemen en dat in eene regeling bij de later met andere Staten te sluiten tractaten daarin behoorde te worden voorzien [2]). Vrij algemeen was men het er echter over eens, dat de voorgestelde bepalingen de in Nederland gevestigde crediteuren, op wie de Nederlandsche curator feitelijk alleen verhaal heeft, in slechter positie zullen brengen, dan de in den vreemde wonende.

Door anderen werd betreurd, dat het Regeeringsontwerp geene oplossing geeft aan de ten onzent in verschillenden zin besliste vraag, of uit art. 431 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering volgt, dat de buitenlandsche curator als zoodanig in Nederland niet wordt erkend. Men vergelijke de Memorie van Toelichting der Staatscommissie [op de Tiende Afdeeling].

Verder werd gevraagd, of deze afdeeling nu nog den weidschen titel: »Bepalingen van internationaal recht" verdient. Tegenover den grooten omvang en de beteekenis van het internationale faillietenrecht zijn de artikelen, welke door de Regeering behouden zijn, van zóó bescheiden

---

[1]) Zie Mr. PH. KLEINTJES, *Het Faillissement in Het Internationaal Privaatrecht*, 1890, bladz. 318 e. v.; Mr. G. TRIPELS, *Rechtsgeleerd Magazijn*, 1888, bladz. 427 e. v.

[2]) Het Congres, in 1888 te Turijn gehouden, was ook de meening toegedaan „qu'il convient, quant à présent, de se borner au système d'une ou de plusieurs conventions internationales, tout en faisant des voeux pour une législation commune sur la matière"; Mr. KLEINTJES t. a. p. bladz. VII en 323.

aard, dat zij gevoegelijk hadden kunnen worden ingelascht bij eene der andere afdeelingen, zooals de Konkursordnung evenzeer heeft gedaan. Zij staan toch in verband met en behooren eigenlijk bij art. 20 [**20**] van het ontwerp [1]).

Terwijl het, althans tot zekere hoogte, goedkeuring vond, dat de voorstellen der Staatscommissie betrekkelijk deze afdeeling niet waren overgenomen, liepen de gevoelens »aangaande hetgeen, buiten het in het ontwerp voorkomende, daarin eene plaats zou moeten vinden", niet weinig uiteen. Wegens het netelige van het onderwerp, kan dit trouwens weinig verwondering wekken.

In overeenstemming met de blijkens het Verslag door »anderen" gedeelde meening kan niet worden aanbevolen, in de wet het beginsel neder te leggen, dat zooveel mogelijk bij tractaat wederkeerig de rechterlijke uitspraken in faillissementen behooren te worden geëerbiedigd. Nederlegging van dat beginsel alleen in eene wet zou op de rechtsverhouding tusschen de bijzondere personen niet den minsten invloed oefenen, terwijl eene daartoe strekkende bepaling als zedelijke prikkel voor de Regeering, om zoo mogelijk tractaten tot wederkeerige eerbiediging van die uitspraken te sluiten, overbodig, in ieder geval hier misplaatst moet geacht worden [2]).

Dat de voorgestelde bepalingen de in Nederland gevestigde crediteuren in slechter positie zullen »brengen", dan de in den vreemde wonende, is eene opvatting, die niet kan worden toegegeven. Die bepalingen zullen integendeel er toe leiden, de paritas creditorum ook tegenover de in den vreemde wonende crediteuren zooveel te bevorderen, als het souvereiniteitsbeginsel, krachtens hetwelk geen gezag de macht heeft, buiten zijn grondgebied het recht door dwang te handhaven, vergunt.

Omtrent de vraag, of art. 431 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toelaat, den buitenlandschen curator als zoodanig in Nederland te erkennen, bestaat allerminst eenheid van zienswijze. Men vergelijke, behalve de Memorie van Toelichting der Staatscommissie t. a. p., ook de noot aldaar. Waar men de geheele regeling der rechtsgevolgen van het in het buitenland uitgesproken faillissement aan tractaten wenscht over te laten, is het niet raadzaam, omtrent dit ééne moeielijke vraagstuk zich vooraf door een wettelijk voorschrift te binden. Totdat zoodanige regeling bij tractaat zal zijn tot stand gekomen, blijve ook de bedoelde vraag aan de jurisprudentie ter beantwoording overgelaten, daar het onderwerp als zoodanig door eene eenzijdige daad van wetgeving toch niet tot eene bevredigende oplossing kan worden gebracht.

Dat de artikelen van deze afdeeling, en meer bepaaldelijk geldt dit van de artikelen 204 en 205, bij art. 20 op hunne plaats zouden zijn, wordt betwijfeld. Maar ook al hadden zij wellicht ergens anders kunnen worden ingelascht, het behoud daarvan te dezer plaatse leidt, voor zooverre kan worden ingezien, toch volstrekt niet tot bezwaar of onduidelijkheid.

Verslag der Eerste Kamer.

Het vervallen der artt. 211—213 uit het ontwerp der Staatscommissie was door eenige leden met leedwezen gezien.

---

[1]) Zie Mr. D. Josephus Jitta, *Rechtsgeleerd Magazijn*, 1888, bladz. 422.
[2]) Zie *Weekblad van het Recht*, nº. 5591, blz. 2, kolom 2.

Terwijl de gevolgen geregeld worden ten opzichte van de zich in het buitenland bevindende goederen van den in Nederland gefailleerde, had, naar deze leden meenden, dit ook behooren te geschieden in omgekeerden zin. Thans wordt de niet-executabiliteit van een vreemd vonnis dikwijls door een Nederlandsch crediteur misbruikt om goederen, die zich in Nederland bevinden, aan den boedel te onttrekken en daarop voor zich alleen verhaal te oefenen.

Dit gevoelen bleef niet zonder bestrijding. Executie van een buitenlandsch vonnis hier te lande kan als algemeene regel niet worden toegestaan. Het faillissement is een algemeen beslag op iemands goed waartoe niet wordt overgegaan dan onder door de wet gestelde waarborgen, maar een beslag hier te lande krachtens het vonnis van een vreemden rechter naar vreemde wetgeving gelegd, zou moeilijk te dulden zijn. Men zou zich dan voor zijne vorderingen, die men thans met een Nederlandsch vonnis op het zich hier bevindend goed van zijn vreemden debiteur kan executeeren, hebben te onderwerpen aan het vonnis van den vreemden rechter. Zou regeling van deze materie plaats vinden, zij zou moeten geschieden niet bij de wet maar bij tractaat, met inachtneming van reciprociteit.

Antwoord der Regeering.

Met de gronden, in het Voorloopig Verslag tegen de door eenige leden gewenschte regeling aangevoerd, wordt geheel ingestemd.

Artikel 203.

Schuldeischers, die na de faillietverklaring hunne vordering geheel of gedeeltelijk afzonderlijk verhaald hebben op in het buitenland zich bevindende, aan hen niet bij voorrang verbonden, goederen van den in Nederland gefailleerden schuldenaar, zijn verplicht het aldus verhaalde aan den boedel te vergoeden.

Artikel 204.

De schuldeischer, die zijne vordering tegen den gefailleerde, geheel of gedeeltelijk, aan een derde overdraagt, ten einde dezen in de gelegenheid te stellen die vordering, geheel of gedeeltelijk, afzonderlijk of bij voorrang te verhalen op in het buitenland zich bevindende goederen van den gefailleerde, is verplicht het aldus verhaalde aan den boedel te vergoeden.

De overdracht wordt, behoudens tegenbewijs, vermoed met dit doel te zijn geschied, als zij is gedaan met de wetenschap, dat de faillietverklaring reeds was aangevraagd of aangevraagd zou worden.

O. R. O. Art. 203 (214) = **art. 203** der wet.

Art. 204 (215). De schuldeischer, die zijne vordering tegen den schuldenaar aan een derde overdraagt, ten einde dezen in de gelegenheid te stellen die vordering afzonderlijk of bij voorrang te verhalen op in het buitenland zich bevindende goederen van den schuldenaar, is verplicht het aldus verhaalde aan den boedel te vergoeden.

De overdracht wordt, behoudens tegenbewijs, vermoed met dit doel te zijn geschied, als zij is gedaan met de wetenschap, dat de faillietverklaring reeds was aangevraagd of aangevraagd zou worden.

Memorie van Toelichting.

Art. 203. Krachtens de wetgevingen van verreweg de meeste landen heeft de faillietverklaring door een rechter in den vreemde uitgesproken het faillissement van het geheele vermogen, waar het zich ook bevinde, niet ten gevolge. Zoo b.v. laat de Konkursordnung, het Nederlandsche faillissement niet erkennende, individueele executie op de zich in het buitenland (i. c. in Duitschland) bevindende vermogensbestanddeelen van den hier te lande gefailleerde toe. De schuldeischer, die daarvan gebruik makende, buiten het faillissement om, verhaal neemt op goederen van den boedel, wordt uit kracht van de wet verbonden het aldus verhaalde aan den boedel terug te geven.

Art. 204. Het voorgaande artikel zal feitelijk toepassing missen zoo dikwijls de schuldeischer, die zich op goederen in het buitenland verhaald heeft, hier te lande niet kan worden aangesproken. De buitenlandsche rechter toch zal eene vordering des curators gegrond op artikel 203 van het Ontwerp niet kunnen toewijzen, wanneer de schuldeischer, wat in den regel het geval zal zijn, overeenkomstig de wet van zijn land heeft gehandeld. Met het oog hierop is eene speciale voorziening noodig voor het geval dat een schuldeischer, die toepassing van artikel 203 heeft te duchten, omdat hij bijv. in Nederland woont, zijne vordering overdraagt aan een ander, op wien de curator geen verhaal kan uitoefenen, omdat hij bijv. in Duitschland verblijf houdt.

Artikel 204 strekt dienovereenkomstig de verbintenis tot restitutie van hetgeen door de executie in het buitenland voor de massa verloren is gegaan tot hem uit, die zich van zijne vordering ontdeed met het doel die executie mogelijk te maken.

Advies van den Raad van State.

Art. 203. Ofschoon het faillissement volgens art. 20 [**20**] des ontwerps het geheele vermogen des schuldenaars omvat, zijn toch de goederen des gefailleerden, die buiten het Rijk gelegen zijn, aan het beheer des curators onttrokken, en kunnen de schuldeischers van den boedel in die hoedanigheid daarop geene rechten doen gelden. Het moge wenschelijk zijn hierin verandering te brengen door internationale regelingen, met den bestaanden toestand (bij gemis van zoodanige verdragen) moet rekening gehouden worden. Wat buiten het bereik ligt des Nederlandschen curators, kan niet worden aangemerkt als een deel des boedels. Nu moge het afkeuring verdienen, indien de gefailleerde een zijner schuldeischers in de gelegenheid stelt diens vordering

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 203. Met den Staatsraad Mr. SWART, die in een afzonderlijk advies zijne zienswijze over dit en over het volgende artikel heeft kenbaar gemaakt, acht de ondergeteekende, ook na aandachtige overweging van de daartegen door den Raad van State geopperde bedenkingen, behoud van dit artikel hoogst wenschelijk en ter voorkoming zooveel mogelijk van onbillijkheden noodig.

Den Raad kan worden toegegeven dat de goederen der gefailleerden, die buiten het Rijk gelegen zijn, aan het beheer des curators zijn onttrokken, dat de schuldeischers daarop als behoorende tot den faillieten boedel geene rechten kunnen geldend maken, en dat met dien toestand rekening moet worden gehouden. De vraag rijst nu, en hierin meent de ondergeteekende

te verhalen op in het buitenland gelegen goederen, daarin is nog geen rechtsgrond gelegen om dien schuldeischer te verplichten het aldus verhaalde aan den boedel te vergoeden. De boedel toch heeft geene schade geleden door deze handeling; wat de schuldeischer ontvangen heeft, heeft hij ontvangen uit goederen die feitelijk buiten den boedel gebleven zijn, en door den hier voorgeschreven inbreng wordt de boedel niet *schadeloos gesteld*, maar inderdaad *verrijkt*. Dit artikel beschouwt den schuldeischer als een *negotiorum gestor* van den boedel, en laat hem verrichten wat — bij gebreke eener internationale regeling van het faillietrecht — de curator niet vermag te doen: goederen die zich buitenslands bevinden, te brengen in het faillissement.

Mr. D. Josephus Jitta, die in het *Rechtsgeleerd Magazijn* (VII jaargang, bladz. 406—426) de tiende afdeeling van het ontwerp der Staatscommissie heeft behandeld, en die dit artikel toejuicht, wijst er intusschen zelf op, dat *in geval van dubbele faillietverklaring* hier het *summum jus*, *summa injuria* kan zijn.

Nog eene andere moeilijkheid kan rijzen, ingeval de schuldenaar goederen in het buitenland bezit; eene moeilijkheid, die bij eene eenigszins volledige regeling dezer stoffe, in de wet hare oplossing behoorde te vinden.

Hoe zal het gaan, ingeval de schuldeischer hypotheekgerechtigde of bevoorrecht crediteur is op buitenslands gelegen goederen? Art. 203 is dan niet toepasselijk, als hij zijne vordering op dat goed verhaald heeft. Tot inbreng is hij dus niet gehouden. Doch het is de vraag of hij, alvorens die goederen uit te winnen, zich in het faillissement als concurrent schuldeischer zal kunnen laten verifieeren en of hij dat voor het volle bedrag zijner vordering zal kunnen doen.

Deze vraag is inderdaad van veel belang en stelt zoowel het nut eener internationale regeling als het onmet den Raad van zienswijze te moeten verschillen, op welke wijze hiermede rekening moet worden gehouden. Naar 's Raads oordeel kan hetgeen buiten het bereik ligt des Nederlandschen curators niet worden aangemerkt als een deel des boedels. De ondergeteekende kan dit niet inzien. Alleen ten gevolge van het souvereiniteitsbeginsel, krachtens hetwelk geen gezag buiten zijn grondgebied de macht heeft het recht door dwang te handhaven, kunnen des gefailleerden schuldeischers geene aan het faillissement ontleende rechten geldend maken op die deelen van diens vermogen, die zich in het buitenland bevinden. Maar bezitten zij op die goederen geen rechten? Allerminst. De omstandigheid dat die goederen zich in het buitenland bevinden neemt niet weg dat zij het eigendom zijn van den gefailleerde, en dat dus naar het beginsel, nedergelegd in de artt. 1177 en 1178 Burg. Wetboek, zijne crediteuren gelijk recht hebben op de opbrengst daarvan pondpondsgewijze hunne vorderingen te verhalen. Waar ten gevolge van de ligging dier goederen, dat recht niet in toepassing kan worden gebracht, is het de taak des wetgevers, en in dit opzicht sluit de ondergeteekende zich geheel aan bij de zienswijze door den heer Staatsraad Mr. Swart, in meergemeld afzonderlijk advies geuit, om, zij het ook langs indirecten weg, datgeen te verwezenlijken wat billijk is, in het algemeen belang wenschelijk is en — meent hij er te mogen bijvoegen — in overeenstemming is met de algemeene beginselen in het burgerlijk recht gehuldigd. Dit te bevorderen, is het doel der voorgestelde bepaling.

In het feit dat de gefailleerde een zijner schuldeischers in de gelegenheid stelt, diens vordering te verhalen op in het buitenland gelegen goederen, acht de Raad geen rechtsgrond gelegen voor de verplichting dien schuldeischer bij dit artikel opgelegd. De ondergeteekende acht dien rechtsgrond gelegen in het feit

volledige van hetgeen het ontwerp aan bepalingen van internationaal recht bevat, in het licht.

Art. 204. In hoofdzaak gelden dezelfde bedenkingen tegen art. 204. Hier laat de schuldeischer door een ander verichten, wat hij volgens het vorige artikel zelf doet; bestaat er in het eene geval geen reden hem tot inbreng te verplichten, dan bestaat die, naar den Raad van State voorkomt, ook niet in het andere. Opmerkelijk is het, dat in art. 204 ook sprake is van schuldvorderingen, die op de buitenslands zich bevindende goederen *bij voorrang* kunnen worden verhaald, terwijl art. 203 alleen spreekt van het verhaal van vorderingen op *niet bij voorrang verbonden* goederen. De reden van dit onderscheid blijkt uit de Memorie van Toelichting niet.

Afzonderlijk advies van den Staatsraad Mr. A. J. Swart.

De ondergeteekende heeft zich niet kunnen vereenigen met dat gedeelte van 's Raads advies, waarbij wordt aangeraden, de artt. 203 en 204 van het wetsontwerp te doen vervallen [zie hiervoor bl. 290].

Ook zijn die bepalingen, zijns inziens, niet van internationalen aard, al hebben zij ook ten doel om vooral ook voor den vreemdeling zooveel mogelijk den weg af te snijden om zich ten koste van de overige schuldeischers in een faillissement hier te lande, te bevoordeelen.

Laat men die bepalingen weg dan zal de crediteur, die hangende het faillissement zijne vordering voor een gedeelte op de goederen van den gefailleerde in het buitenland verhaald heeft, met de overige schuldeischers in het faillissement voor het onvoldaan gebleven gedeelte gelijkelijk deelen en dus een grooter aandeel ontvangen dan de laatste.

Neemt men hierbij in aanmerking dat het veelal vreemdelingen zullen zijn, wonende in het land waar de dat die schuldeischer door zijne daad zich uit de bezittingen van den gefailleerde, boven zijne medeschuldeischers, schadeloos stelt, dus op de paritas creditorum te hunnen nadeele inbreuk maakt. Voor die daad is hij civielrechtelijk verantwoordelijk tegenover zijne medecrediteuren. Op dien grond en niet omdat hij, gelijk de Raad veronderstelt, als negotiorum gestor van den boedel zou optreden, waar hij alleen in zijn eigen belang handelt, rust de meergemelde verplichting.

Huldigt men bovenstaande zienswijze, dan bestaat er, gelijk ook blijkbaar de meening van den heer Staatsraad Mr. Swart is, geen reden tot overneming van de door dezen voorgestelde redactie, en dit te minder omdat daartegen bovendien deze bedenking ware aan te voeren dat zij het doel, beoogd met het voorstellen van eene gewijzigde redactie, voorbijstreeft. Volgens die lezing toch zou de schuldeischer, die afzonderlijk zijne vordering ten deele op in het buitenland gelegen goed verhaald heeft, niet alleen het bedrag daarvan aan den boedel moeten vergoeden, maar bovendien bij de verificatie slechts mogen opkomen voor zijne vordering nadat het bedrag daarvan andermaal is afgetrokken.

Door den Raad van State wordt de vraag gesteld, hoe het moet gaan met schuldeischers die hypotheek of voorrecht hebben op goederen in het buitenland gelegen. Naar het oordeel van den ondergeteekende kan de door den Raad aangewezen moeilijkheid, evenals de moeilijkheden waarop door Mr. D. Josephus Jitta in het in 's Raads advies vermeld opstel de aandacht wordt gevestigd, in de wet niet voldoende worden opgelost. Alleen eene internationale regeling van het onderwerp — eene regeling intusschen die, gelijk in 's Raads advies wordt opgemerkt, vooreerst nog wel niet tot stand zal komen — kan deze en dergelijke quaestiën, die overigens zelden zullen voorkomen, tot eene bevredigende oplossing brengen.

goederen gelegen zijn, die op die goederen hun verhaal uitoefenen, dan zou de weglating van art. 203 er toe leiden dat in de werkelijkheid de vreemdeling boven den ingezetene werd bevoordeeld.

De ondergeteekende kan dan ook niet bevroeden welk beginsel van internationaal recht zich tegen dit artikel zou verzetten, zelfs al neemt men aan dat het faillissement alleen de goederen in Nederland gelegen omvat. De werking toch van het artikel betreft ook alleen de vereffening van de goederen die zich in Nederland bevinden. Art 203 stelt slechts eene voorwaarde voor dengene, die na gedurende het faillissement zijn verhaal op goederen in het buitenland te hebben uitgeoefend, daarna ook hier te lande voor de verificatie zijner vordering wenscht te worden toegelaten, en die voorwaarde is blijkbaar zeer billijk. Wil men ten overvloede het argument ondervangen, dat art. 203 dan toch een voorschrift bevat voor den crediteur in het buitenland en betreffende goederen die zich in het buitenland bevinden, men zou dan de redactie aldus kunnen wijzigen:

»Schuldeischers die na de faillietverklaring hunne vordering ten deele afzonderlijk verhaald hebben op in het buitenland zich bevindende, aan hen niet bij voorrang verbonden goederen van den in Nederland gefailleerden schuldenaar, worden niet toegelaten voor het onvoldaan gebleven gedeelte bij de verificatie op te komen, alvorens het reeds verhaalde aan den boedel te hebben vergoed".

Van het geval dat de schuldeischers hunne vorderingen *geheel* op zich in het buitenland bevindende goederen verhaald hebben, behoeft geene melding gemaakt te worden, omdat zij dan geen schuldeischers meer zijn.

Art. 204 kan dan toch geheel onveranderd blijven. De ondergeteekende kan niet inzien welke gegronde bedenking tegen deszelfs inhoud zou kunnen worden aangevoerd.

Tegen het voorstel in meergemeld afzonderlijk advies gedaan om het ontwerp aan te vullen met eene bepaling houdende, dat de gefailleerde op straffe van verlies van het recht om een akkoord aan te bieden, den curator bij authentieke akte moet machtigen tot verkoop ten behoeve van de failliete massa, van zijne buitenslands gelegen goederen, bestaan overwegende bezwaren. Na de homologatie van het akkoord defungeert de curator, zoodat dan de volmacht om de goederen in het buitenland te verzilveren geen gevolg meer kan hebben. Vóór de homologatie, zoolang de insolventie nog niet begonnen is, mag de curator, behoudens de uitzonderingen in art. 101 [**101**] vermeld, niet tot verzilvering overgaan, indien den gefailleerde hierin niet toestemt, en is dus de gefailleerde in zijn recht, indien hij weigert bedoelde volmacht te geven. De homologatie afhankelijk te stellen van het geven eener volmacht gaat niet, omdat zoodanige volmacht alleen bij insolventie kan werken. Het met de bepaling beoogde doel zal daarmede dan ook, naar de ondergeteekende meent niet bereikt worden. Bespoedigd zal de afloop van het faillissement er zeer weinig door worden, ten gevolge van de bepalingen in de artt. 139 [**139**] volgende van het ontwerp opgenomen. Afgeschrikt van de door den heer Staatsraad Mr. SWART bedoelde oneerlijke handelingen zal de gefailleerde er evenmin door worden, omdat, waar laatstgenoemde de hoop koestert dat een akkoord zal worden aangenomen, hij veilig eene volmacht kan afgeven, die juist door de homologatie van het akkoord zal vervallen, en die hem derhalve toch niet zal beletten de handelingen te plegen waarvan de voorkoming door het voorstel wordt beoogd.

Art. 204. Heeft de ondergeteekende, naar hij zich vleit, door zijne beschouwingen op het vorige artikel aangetoond dat er in het aldaar bedoelde geval reden bestaat

Tot dusverre is de ondergeteekende uitgegaan van het beginsel in 's Raads advies aangenomen, dat het faillissement van den schuldenaar alleen de goederen betreft, die hij in Nederland bezit en dat die goederen, welke zijn eigendom zijn en zich buiten Nederland bevinden, daarvan uitgesloten blijven, en heeft hij betoogd dat, zelfs als men van dat beginsel uitgaat, die artikelen, behoudens eene kleine wijziging van redactie van het eerste artikel, behooren behouden te blijven. Doch de vraag is geoorloofd: staat dit beginsel zelf zoo onwankelbaar vast? Geeft men niet te veel toe aan theoretische beschouwingen door zich daaraan als het ware vast te klampen, en moet men niet veeleer in materie van wetgeving streven de billijkheid in het algemeen belang te bovorderen dan om op juridisch gebied streng consequent te zijn?

Art. 20 [**20**] van het ontwerp, waartegen bij het advies van den Raad geene bedenking is ingebracht, bepaalt dat het faillissement *het geheele vermogen* van den schuldenaar ten tijde van de faillietverklaring omvat en maakt geene distinctie naar aanleiding van de vraag waar die goederen zich bevinden. Die bepaling strookt geheel met het algemeen beginsel in de artt. 1177 en 1178 van het Burgerlijk Wetboek nedergelegd, en wanneer men dit beginsel aanneemt moeten ook de goederen die de gefailleerde in het buitenland bezit van de gelijkmatige verdeeling onder de gezamenlijke schuldeischers niet worden uitgesloten. Dit ware te minder met de billijkheid overeen te brengen, daar de wet ook de buitenlanders toelaat hunne vorderingen in het faillissement te doen verifieeren. Hiertegen werd aangevoerd dat de werking onzer wetten zich niet uitstrekt buiten het grondgebied van het Rijk en men verwees, speciaal wat onroerende goederen betreft, naar het statutum reale. Inderdaad kan dit de uitvoering van het beginsel, zoolang de zaak niet bij traktaten geregeld is, in sommige gevallen bemoeilijken, doch hieruit volgt nog niet dat de wetgever niet moet trachten om, zij het ook langs indirecten weg, datgeen te verwezenlijken wat billijk en in het algemeen belang wenschelijk is.

Uitgaande van deze beschouwingen geeft de ondergeteekende met de meeste bescheidenheid in overweging het ontwerp aan te vullen met eene bepaling, dat de curator zal trachten de goederen van den gefailleerde, die zich in het buitenland bevinden en niet aan schuldeischers in het buitenland bij voorrang zijn verbonden in het openbaar te verkoopen en de opbrengst in de failliete massa te brengen en dat de gefailleerde hem, zoo noodig, daarin behulpzaam moet zijn, bij voorbeeld door hem bij authentieke akte daartoe te machtigen. Hiertegen obsteert niet art. 22 [**23**] van het wetsontwerp, want indien het vonnis van faillissement in het buitenland niet werkt, blijft ook deze bepaling aldaar buiten werking. Als dwangmiddel tegen den gefailleerde om hem tot die medewerking te nopen, zou dan kunnen worden bepaald, dat, bijaldien de gefailleerde weigert aan dit voorschrift te voldoen, door de rechtbank, op voordracht van den rechter-commissaris, hem het voorrecht van den schuldeischer tot inbreng te verplichten, dan vloeit daaruit vanzelf voort, dat daartoe evenzeer reden bestaat in het hier behandelde geval.

De woorden »of bij voorrang" worden vereischt met het oog op wetgevingen, die aan nationalen een voorrang toekennen boven vreemdelingen en met het oog op de mogelijkheid dat hij die vordering overneemt, daarvoor een pand-, retentie- of voorrecht volgens de vreemde wet verwerft. Men denke aan het Kaufmännische Pfand- und Retentionsrechts van het Alg. Dt. Handelsgesetzbuch en dergelijken.

Ten opzichte van de voorgestelde redactiewijziging veroorlooft de ondergeteekende zich te verwijzen naar de toelichting hierboven ad art. 54 [**54**].

gerechtelijk akkoord zal kunnen worden ontzegd. Dit laatste zou geheel strooken met de oeconomie der wet, want de gefailleerde die aldus handelt, is blijkbaar te kwader trouw.

Doch ook zoo de gefailleerde in zijne weigering blijft volharden, zou de bepaling niet geheel nutteloos blijken. De insolventverklaring zou dan dadelijk op de verificatie der schulden volgen, het faillissement dus veel spoediger afloopen en de schuldeischers dus te eerder het hun toekomende uit de failliete massa bekomen.

In ieder geval zou de bepaling praeventief werken en den schuldenaar die te kwader trouw is, afschrikken van handelingen, die thans wel eens plaats vinden, namelijk het intijds overmaken van een deel zijner baten naar het buitenland, om zich vervolgens failliet te doen verklaren in de hoop zich door een akkoord van zijne schulden te ontdoen en het ongestoord genot van een deel zijner bezittingen te behouden.

De ondergeteekende neemt de vrijheid de hiervoren onwikkelde beschouwingen eerbiedig aan een beter oordeel van Uwer Majesteits Regeering te onderwerpen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Artt. 203 en 204. Het gemis van eene internationale regeling doet zich inzonderheid gevoelen in de gevallen, dat het vermogen van den gefailleerde gedeeltelijk bestaat uit goederen, in het buitenland liggende en uit inschulden op het buitenland. Deze blijven thans aan het vermogensbeslag onttrokken. Wordt b.v. een schuldenaar in Duischland failliet verklaard, op zijne goederen in Nederland leggen onmiddellijk enkele schuldeischers beslag; wordt een schuldenaar in Nederland failliet verklaard, hetzelfde vindt in Duitschland plaats.

De schuldeischers in een Nederlandsch faillissement zullen bij aanneming van dit ontwerp voortaan verplicht zijn, het op goederen in den vreemde verhaalde aan den boedel te vergoeden, ook al hebben zij aan derden tot het doen van verhaal hunne vordering overgedragen. Zal men hier onder schuldeischers hebben te verstaan *erkende* schuldeischers; schuldeischers, die in het faillissement zijn opgekomen? In een afzonderlijk advies, behoorende bij het advies van den Raad van State, wordt deze vraag bevestigend beantwoord en deze meening wordt door anderen gedeeld. En indien die opvatting juist is, wat zal daarvan het gevolg zijn? Dat de personen, die wel schuldeischers zijn geweest, maar, bevredigd, van den boedel niets meer vorderen, daar buiten vallen. Crediteuren dus, die hunne vordering geheel verhaald hebben op goederen, die zich in het buitenland bevinden, of wier belang medebrengt, dat zij aan het verificatieproces geen deel nemen, omdat zij zich voor een aanzienlijk deel hunner vordering konden verhalen, worden door de bepalingen van de artt. 203 en 204 niet gedeerd.

Met zulke gewezen crediteuren nu zal men in verreweg de meeste gevallen te doen hebben. Eene kleine minderheid slechts, die voor een gering deel harer vorderingen door goederen (waarom is hier alleen van *goederen* sprake?) zich kon dekken, en die er daarom belang bij heeft zich te doen erkennen, zal verplicht worden, het bedrag van het verhaalde in den boedel te brengen. Maar zal zij dit doen? De schuldeischer zal bezwaarlijk aanleiding vinden om een beslag in het buitenland te leggen, indien dit alleen ten voordeele van den boedel geschieden kan. De gezamenlijke schuldeischers zullen van de nieuwe bepalingen dan ook weinig voordeel ondervinden.

Anderen meenden deze opvatting te moeten bestrijden. Het was toch duidelijk, dat met het woord »schuldeischers" niet alleen bedoeld worden geverifieerde schuldeischers, maar een ieder, die uit de buitenslands

gelegen goederen bevrediging gezocht had voor zijne vorderingen op den gefailleerde en die, onafhankelijk, of hij zich in het faillissement al dan niet liet verifieeren, toch volgens deze artikelen het in het buitenland verhaalde aan den curator moest verantwoorden. Was deze opvatting juist, dan zou de positie van den Nederlandschen ongunstiger zijn, dan die van den buitenlandschen schuldeischer, die straffeloos verhalen kan.

Het door een lid van den Raad van State geopperde denkbeeld, dat de gefailleerde verplicht zal worden bij authentieke akte den curator te machtigen om over het deel van zijn vermogen, in het buitenland zich bevindend, te beschikken, vond in de Commissie van Voorbereiding bijval. De Regeering voert daartegen aan de navolgende bezwaren, die haars inziens overwegend zijn:

1°. »Na de homologatie van het akkoord defungeert de curator, zoodat dan de volmacht geen gevolg meer kan hebben."

Volkomen juist; maar zal het akkoord wel aangenomen of gehomologeerd worden, indien daarbij niet in aanmerking genomen is de waarde der goederen, in het buitenland gelegen — die goederen behooren immers tot het vermogen — en die intusschen door den curator als gevolmachtigde beheerd worden? Of zullen bij het akkoord die goederen den crediteuren niet gecedeerd kunnen, ja, moeten worden?

2°. »Vóór de homologatie mag de curator behoudens art. 101 niet verzilveren, tenzij met toestemming van den gefailleerde, die dus in zijn recht is om die volmacht te weigeren".

Bij art. 101 [**101**] is reeds bezwaar geopperd tegen deze bepaling; maar zou, zelfs bij behoud daarvan, geene uitzondering kunnen worden gemaakt voor de buitenslands gelegen goederen? Daarenboven, het geldt in dit artikel goederen, maar voor het innen van pretentiën enz. ware eene zoodanige machtiging of cessie toch niet ongewenscht.

De meening, in het Verslag geuit, dat in deze artikelen onder het woord »schuldeischers" zoowel de geverifieerde als de niet-geverifieerde schuldeischers begrepen zijn, wordt beaamd. De redactie geeft niet de minste aanleiding, om, terwijl deze artikelen in het algemeen van schuldeischers spreken, beperkt te worden alleen tot de geverifieerde. Integendeel. Evenals de woorden algemeen zijn, is ook de strekking dezer artikelen algemeen.

Er wordt opgemerkt, dat bij deze opvatting de positie van den Nederlandschen schuldeischer ongunstiger zal zijn, dan die van den buitenlandschen schuldeischer. Dit kan worden toegegeven voor zooveel tegen den eersten verhaal, tegen den laatsten geen verhaal door den curator kan worden genomen. Maar het is daarom geen geldig argument tegen het voorgestelde. Het feit, dat sommige schuldeischers, ten gevolge van de gebrekkige ontwikkeling der internationale rechtsgemeenschap, de Nederlandsche wet kunnen ontduiken, is geen reden om ook aan hen, die binnen het bereik vallen der Nederlandsche wet, een vrijbrief uit te reiken tot spoliatie van den boedel. Hierop toch zou het doorhalen der onderhavige artikelen neerkomen.

Wat ten slotte het door een lid van den Raad van State geopperde denkbeeld betreft, dat de gefailleerde verplicht zal worden den curator te machtigen om het deel van het vermogen, dat zich in het buitenland bevindt, te realiseeren, op straffe van niet te worden toegelaten tot een gerechtelijk akkoord, de daartegen in het rapport aan de Koningin-Weduwe, Regentes aangevoerde bezwaren zijn, naar het oordeel der Regeering, in het Verslag niet ontzenuwd. 1°. De schuldeischers en de rechter zullen bij de beoordeeling van het ak-

koord ongetwijfeld letten op de waarde der goederen, in het buitenland gelegen. Art. 153 [**153**], tweede lid 1°., verplicht den rechter zelfs daartoe, want die goederen behooren tot »de baten des boedels". Maar daardoor wordt de voorgestelde bepaling niet gerechtvaardigd. Zij zou geen doel treffen, niet alleen omdat, gelijk in gemeld rapport wordt opgemerkt, de curator na de homologatie van het akkoord defungeert, zoodat dan de volmacht geen gevolg meer kan hebben, maar ook, omdat niets den gefailleerde belet, onmiddellijk na de homologatie de volmacht in te trekken, in welk geval het beletsel om de in het buitenland liggende goederen — en datzelfde geldt van de inning van inschulden op het buitenland — te realiseeren, weder in volle kracht herleeft. 2°. Het bezwaar, aan art. 101 [**101**] ontleend, is niet wederlegd, want nooit zal toch mogen worden toegelaten, dat de curator vóór de insolventie tegen den wil van den schuldenaar diens vermogen zou mogen realiseeren. Bij de wijziging van het artikel, waardoor den curator alleen in de gevallen, in het eerste lid vermeld, de bevoegdheid wordt toegekend, goederen van den failliet te verkoopen, wordt de aan het artikel ontleende bedenking zelfs van grooter gewicht.

Ten slotte: zal toch de verplichting, die men den gefailleerde wenscht op te leggen, niet elke sanctie missen? Welke zou die sanctie kunnen zijn? Onthouding van het voorrecht van een gerechtelijk akkoord ware verkeerd en ook ondoeltreffend. *Verkeerd*: omdat een akkoord behoort beoordeeld te worden naar zijn eigen mérites. Is in het akkoord rekening gehouden met het vermogen in het buitenland, dan ware het onbillijk, niet te homologeeren, omdat de gefailleerde heeft geweigerd eene volmacht te geven, die alleen bij insolventie te pas komt. Houdt het akkoord met het vermogen in het buitenland geene rekening, het zal reeds om deze reden moeten worden verworpen of niet gehomologeerd, ook al is de volmacht behoorlijk gegeven. *Ondoeltreffend*, want de weigering van het akkoord zal niet nader tot het beoogde doel brengen; aan het vermogen in het buitenland kan de curator bij insolventie toch niet raken. Hoe zal men dus, als dit middel blijkt ondeugdelijk te zijn, den failliet anders dwingen? Gevangen zetten? Zelfs dit dwangmiddel zal niet onfeilbaar tot het doel leiden en zelfs in het geheel niet aanwendbaar zijn, indien de gefailleerde zich in het buitenland bevindt.

Door de Commissie werd er opnieuw op gewezen, dat de in het ontwerp opgenomen bepalingen van internationaal recht geen voldoende waarborgen opleveren, dat de curator het deel van het vermogen, dat zich in het buitenland bevindt, zal kunnen beheeren, de pretentiën innen en na de insolventie ook vereffenen. Daarbij kwam nog eens ter sprake het afzonderlijk advies van den Staatsraad SWART, behoorende bij het aan de Kamer overgelegd advies van den Raad van State van den 24sten Juni 1890 en het daarin geopperde denkbeeld, dat den gefailleerde de verplichting werd opgelegd, den curator te machtigen om het in het buitenland zich bevindende deel van het vermogen te beheeren en na de in-

solventie te vereffenen. Hoewel de Commissie als middel van contrainte niet het verbod van homologatie van het akkoord in de wet opgenomen zou willen zien en de rechter in elk bijzonder geval daar vrij in moet worden gelaten, meende zij, dat het dwangmiddel, in art. 87 bedoeld, wel niet onfeilbaar, in vele gevallen echter nuttig zou kunnen werken. De minister was van meening, dat aan de verwezenlijking van het denkbeeld overwegende bezwaren verbonden zijn, doch verklaarde zich niettemin bereid, het nog wel eens in nadere overweging te willen nemen.

Art. 204. Waarom is in art. 203 wel sprake van *gedeeltelijk* verhaal, en wordt in art. 204 daarentegen geene melding gemaakt van *gedeeltelijke* overdracht?

Het artikel wordt thans gelezen: »De schuldeischer, die zijne vordering tegen den schuldenaar geheel of gedeeltelijk aan een derde ..... te stellen die vordering geheel of gedeeltelijk afzonderlijk" enz.

[Zie ook op art. **8**, dl. I bl. 286].

G. O. artt. 203 en 204 = **artt. 203** en **204** der wet.

Artikel 205.

Gelijke verplichting tot vergoeding jegens den boedel rust op hem, die zijne vordering of zijne schuld, geheel of gedeeltelijk, aan een derde overdraagt, welke daardoor in staat wordt gesteld zich in het buitenland op eene door deze wet niet toegelaten schuldvergelijking te beroepen.

Het tweede lid van het vorige artikel is hier toepasselijk.

O. R. O. Art. 205 (216). Gelijke verplichting tot vergoeding jegens den boedel rust op hem, die zijne vordering of zijne schuld aan een derde overdraagt, welke daardoor in staat wordt gesteld zich in het buitenland op eene door deze wet niet toegelaten schuldvergelijking te beroepen.

Het tweede lid van het vorige artikel is hier toepasselijk.

Memorie van Toelichting.

Art. 205. Ook dit artikel is gericht tegen het overdragen van vorderingen en schulden met het doel daardoor te komen tot eene door de Nederlandsche wet niet toegelaten bevrediging, en wel door middel van compensatie [1]).

[1]) De Konk. Ord. geeft in §§ 42 en 49 met de artt. 204 en 205 van 't Ontwerp overeenstemmende bepalingen.

Advies van den Raad van State.

Art. 205. Met dit artikel kan de Raad van State — gelijk hij reeds opgemerkt heeft [zie hiervoor bl. 290] — zich wel vereenigen. Hier geldt het niet verhaal op buitenslands gelegen goederen, maar eene overdracht van schuldvorderingen, waardoor eene schuldvergelijking kan worden ingeroepen, die anders niet toegelaten is; eene handeling, waardoor de boedel werkelijk wordt benadeeld.

[Verslag van de Tweede Kamer met] Regeeringsantwoord.

Art. 205. In verband met de in het vorige artikel aangebrachte wijziging moet dit artikel ook worden gelezen: »Gelijke verplichting tot vergoeding jegens den boedel rust op hem, die zijne vordering of zijne schuld geheel of gedeeltelijk aan" enz.

G. O. art. 205 = **art. 205** der wet.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(25 April 1893).

Amendement van de Commissie van Voorbereiding, strekkende om achter art. 205 te doen volgen een nieuw artikel:

Art. 205*bis*. De gefailleerde, die goederen bezit in het buitenland of inschulden op in het buitenland gevestigde personen, is verplicht, indien de curator zulks noodig acht, dezen bij authentieke akte over te dragen de uitoefening van alle zijne rechten op voormelde goederen of tegen voormelde personen.

De heer HINTZEN, *lid der Commissie van Voorbereiding:* De titel van de tiende afdeeling, waarbij ons amendement ter sprake komt, is eenigszins pretentieus: bepalingen van internationaal recht Daarin zijn samengevoegd een drietal artikelen waarbij de verhoudingen van de schuldeischers, voor zoover zij kunnen beschikken over buitenlandsche goederen, in het Nederlandsche faillissement worden geregeld. Oorspronkelijk had de Staatscommissie verder een drietal artikelen opgenomen, waarvan de hoofdstrekking deze was, dat daarbij, zooals de Staatscommissie zich wellicht niet geheel juist uitdrukte, de eenheid van faillissement zou worden erkend. Met andere woorden: de Staatscommissie wenschte dat elke buitenlandsche faillietverklaring in Nederland zou moeten gelden. Zij stelde zich daarbij op dit standpunt dat Nederland zich moest stellen aan de spits der moderne rechtsontwikkeling Ik geloof dat de Regeering zeer te recht van dit stelsel is afgeweken en er zich toe bepaald heeft om de minder ingrijpende bepalingen op te nemen, want mijns inziens kan in eene nationale wet zeer bezwaarlijk het internationaal privaatrecht worden geregeld, zoolang niet de grondslagen daarvan ook bij internationale overeenkomst zijn vastgesteld.

Waar dit niet het geval is, vervalt men altijd in het groote bezwaar dat die bepalingen een eenzijdig karakter dragen. En zoo kon ook het voorstel der Staatscommissie om in het oude artikel 211 het faillissement, in het buitenland uitgesproken, in Nederland te erkennen, nooit ten gevolge hebben dat tevens het omgekeerde het geval zou wezen. De Commissie van Voorbereiding heeft gemeend eene hoogst bescheiden poging te moeten wagen om door aan de art. 203 en 204 van het wetsontwerp eene andere bepaling toe te voegen, het stelsel van beschikking over buitenlandsche goederen en pretentiën vasteren vorm te geven.

Wat is tegenwoordig het groote bezwaar, waarmede men in het internationaal-privaat-rechtelijk verkeer te kampen heeft? Dit, dat in het algemeen een curator als zoodanig buiten zijn land niet wordt erkend. Ik laat de twistvraag hier buiten spel of, in weerwil van art. 431 Burgerlijke Rechtsvordering de buitenlandsche curator in Nederland kan worden erkend. Deze komt hier niet in aanmerking. Dit staat wel vast, dat in bijna alle gevallen in een buitenlandsch faillissement de Nederlandsche curator niet wordt erkend. Dit brengt voor den boedel groote moeilijkheden mede, vooral ten opzichte van het beheer en de beschikking over roerende goederen en het innen van pretentiën in het buitenland van een gefailleerde, indien deze hier zijne betalingen heeft moeten staken.

Er zijn in den vreemde wel bepalingen gemaakt, die in dien moeilijken toestand voorzien, maar zij zijn schaarsch en hebben althans niet die beteekenis, om de Commissie van haar voorstel terug te houden.

Ik wensch op die bepalingen een vluchtigen blik te werpen met het oog vooral op het belang dat de zaak voor ons heeft.

In de Engelsche wet is ten dien opzichte niets bepaald, wel door de Engelsche rechtsgeleerden, door de Engelsche jurisprudentie. Daar is uitgemaakt dat roerende goederen in en buiten Engeland feitelijk vallen in het vreemde en in het Engelsche faillissement, met andere woorden, dat de Nederlandsche curator beslag kan leggen op roerend goed in Engeland, ook wanneer schuldeischers daarop te hunnen behoeve executierechten willen uitoefenen. De Engelsche juristen zijn daarbij van deze gedachte uitgegaan, dat òf roerend goed verondersteld wordt te zijn, daar waar het domicilie van den eigenaar is, òf roerend goed gehecht is aan den persoon van den eigenaar, dat, zooals zij het uitdrukken, „personal property has no locality".

In een ander land, met name in Oostenrijk, is getracht door de faillissementswet in het bezwaar te voorzien, door te bepalen dat, wanneer een gefailleerde in het buitenland goederen in Oostenrijk heeft, deze op verzoek moeten worden uitgeleverd, en omgekeerd, dat, wanneer in Oostenrijk iemand failliet gaat, tot de buitenlandsche Behörde het verzoek moet worden gericht, om zijne goederen in het buitenland in het faillissement te brengen.

Hier wordt derhalve het beginsel van reciprociteit gehuldigd, waaraan intusschen het bezwaar verbonden is, dat voor behoorlijke toepassing ook in de buitenlandsche wetgevingen daarmede overeenstemmende bepalingen worden vereischt.

Dit is al dadelijk niet het geval in de Duitsche Konkursordnung in Duitschland, waarmede wij belangrijke handelsbetrekkingen onderhouden, en dat derhalve voor ons op den voorgrond staat. Ofschoon door de stellers van de Motive der Konkursordnung van het beginsel is uitgegaan om binnenlandsche en buitenlandsche schuldeischers gelijk te stellen, en zooveel mogelijk met het buitenlandsch faillissement rekening te houden, vernietigen de uitzonderingen den regel, en is zelfs in art. 207 bepaald, dat het recht om zich op in Duitschland aanwezige goederen te verhalen, vrijstaat aan alle crediteuren, indien zij vorderingen hebben op den buiten Duitschland failliet verklaarden eigenaar.

„Besitzt ein Schuldner, über dessen Vermögen im Auslande ein Konkursverfahren eröffnet worden ist, Vermögensgegenstände im Inlande, so ist die Zwangsvolstreckung in das inländische Vermögen zulässig."

Wat brengt dus de bepaling teweeg? Dat de „Dispositionsfähigkeit" van den Nederlandschen failliet onaangetast blijft, en dat de bevoegdheid van den Nederlandschen curator in Duitschland niet wordt erkend. Die curator komt in eene lastige positie, zoolang de schuldenaar de bevoegdheid heeft in Duitschland op te treden, hij kan niet tusschenbeide komen.

De curator is een persoon als ieder ander; hij kan geen beslag leggen op de

goederen in Duitschland; hij kan geen pretentiën innen; indien de failliet goederen heeft, die hij wenscht te onthouden aan den boedel, is de curator machteloos, ofschoon het belang der crediteuren zijn optreden zou medebrengen.

Ik zou thans den Minister op nieuw willen verwijzen naar het afzonderlijk advies van den Staatsraad Swart [zie hiervoor bl. 296 vlg.], dat gevoegd is bij het advies van den Raad van State en waarin door dien Staatsraad een middel wordt aan de hand gedaan om aan de hier genoemde moeilijkheden gedeeltelijk te ontkomen. De commissie heeft gemeend, ofschoon zij, na de schriftelijke en mondelinge conferentiën met de Regeering, de bezwaren erkent, die aan de uitvoering van het voorstel van dien Staatsraad zijn verbonden, in eenigszins anderen vorm dit voorstel met gerustheid aan de vergadering te kunnen aanbevelen; want zij is het eens, dat tegen de wijze, waarop deze volgens genoemd advies de machtiging mogelijk wilde maken, veel valt te zeggen. Reeds dadelijk wil ik er ook bijvoegen: ik ben niet blind voor hetgeen de Minister mij misschien zal tegenwerpen: dat door hetgeen thans wordt voorgesteld inderdaad eene juridische ketterij wordt gepleegd.

In art. 20 [**20**] toch van het wetsontwerp wordt van het faillissement gezegd, dat het omvat het geheele vermogen van den schuldenaar. Ja zeker, en, het zal door de Regeering ook worden erkend, zoowel het vermogen territoriaal als extraterritoriaal. Geenszins kan de Commissie zich vereenigen met het advies van den Raad van State, die meent dat „wat buiten het bereik ligt van den Nederlandschen curator niet kan worden aangemerkt als deel van den boedel". Die redeneering gaat mijns inziens niet op. Waar nu tevens in art. 23 [**24**] gezegd wordt, dat „door de faillietverklaring de schuldenaar van rechtswege de beschikking en het beheer over zijn tot het faillissement behoorend vermogen verliest", daar zou de Minister mij vermoedelijk te gemoet voeren: hoe nu, gij wilt dat de gefailleerde de bevoegdheid zou hebben om een mandaat te geven aan zijn curator, ofschoon hij feitelijk verstoken is van de beschikking en het beheer van den boedel?

Ik geef toe: streng juridisch zou dit niet aangaan; maar men vergete niet, dat het middel dat wij aanbieden in zekeren zin gewettigd wordt door het beperkend recht van den buitenlandschen staat. Door dit recht wordt feitelijk een onderscheid gemaakt tusschen het beslag binnen ons territoir en daarbuiten; en dientengevolge is er ook veel voor te zeggen om de overdracht van de uitoefening der rechten van den gefailleerde aan den curator mogelijk te maken, voor zooverre betreft de goederen, die in het buitenland gelegen zijn.

De Regeering had voornamelijk bezwaar tegen de uitvoering van den voorgestelden maatregel, waar den gefailleerde, indien hij de overdracht weigerde aan den curator, de gunst van het gerechtelijk akkoord zou zijn ontzegd.

Ja, de Commissie ziet in, dat daaraan bezwaren zijn verbonden en reeds had zij erkend tegenover de Regeering, dat zij ook niet wenscht, dat op *die* wijze de gefailleerde genoopt zou worden om aan de hem opgelegde verplichtingen te voldoen. Vandaar, dat de Commissie, meenende dat het wenschelijk was om de delegatie in de wet mogelijk te maken, getracht heeft een beter middel van contrainte te vinden, en zij is overtuigd, dat in dit opzicht althans het middel vrij doeltreffend mag geacht worden. Het is thans neergelegd aan het slot van het amendement waarbij wordt bepaald: „wordt dit artikel aangenomen, dan stelt de Commissie voor:

in artikel 89 [**89**] te lezen in plaats van „en 116", „116 en 205*bis*."

In art. 89 staat: „Het verzoek tot inbewaringstelling van den gefailleerde moet toegestaan worden, indien het gegrond is op het zonder geldige reden opzettelijk niet nakomen van zekere verplichtingen", en onder die verplichting wenschen wij ook deze op te nemen, dat de gefailleerde verplicht zou zijn den curator de bedoelde uitoefening van rechten over te dragen.

Welk bezwaar kan daartegen bestaan? Het is, dunkt mij, geene verplichting van anderen aard, die den gefailleerde wordt opgelegd.

Over het algemeen is bij art. 89 er voor gezorgd, dat indien de behoorlijke gang van zaken, de administratieve bereddering van den boedel, ook alles wat op de vereffening betrekking heeft, niet behoorlijk mogelijk is door tegenwerking van den gefailleerde, de rechter een middel in de hand heeft om hem daartoe te dwingen.

Nu moge men zeggen: Het is bedenkelijk, dat, indien de gefailleerde zijne handteekening weigert, dit middel wordt toegepast; ik zou de wedervraag willen doen: Is het dan niet bedenkelijk, dat, indien de gefailleerde zijn woonplaats verlaat, de rechter de vrijheid heeft, om hem in verzekerde bewaring te stellen? Is het dan niet bedenkelijk, dat, indien hij inlichtingen weigert o. a. in de verificatie-vergadering, aan den rechter-commissaris, den curator, de commissie, dit middel wel in toepassing zal worden gebracht? Mij dunkt, indien men hem in het eene geval de verplichting oplegt, men zulks in het andere geval met evenveel gerustheid kan doen.

Hiermede wensch ik de toelichting van het amendement door de Commissie van Voorbereiding voorgesteld, te eindigen.

(26 April 1893).

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Het Nederlandsche faillissement en de Nederlandsche curator worden als zoodanig niet erkend buiten de grens van het gebied waarover de Nederlandsche wet geldt. Om eene verdere werking te erlangen, daarvoor bestaat slechts één middel: het tractaat.

In dezen toestand ligt het voor de hand, dat men peinst op een buitengewoon middel om ten behoeve van een faillieten boedel ook de beschikking te erlangen over goederen in het buitenland aanwezig, behoorende tot het vermogen van den gefailleerde.

Dat doel is een alleszins gerechtvaardigd doel. Wanneer een behoorlijke en doelmatige maatregel kan gevonden worden om zich ook die goederen voor den boedel te verzekeren, zal wel niemand daartegen eenig principieel bezwaar hebben.

Mij voorts gaarne gedragende aan hetgeen in 't algemeen op de hem eigen degelijke en nauwkeurige wijze in de zitting van gisteren door den geachten afgevaardigde uit Rotterdam, den heer Hintzen, is uiteengezet, betuig ik onbewimpeld mijne instemming met het doel, in dezen beoogd, zoowel door den staatsraad Swart in zijn afzonderlijk advies, gevoegd bij het advies van den Raad van State, als nu opnieuw door de Commissie van Voorbereiding.

Intusschen, het middel te vinden, een deugdelijk en practisch middel, om dat doel te bereiken, is gebleken niet gemakkelijk te zijn. Wat de staatsraad Swart daaromtrent had voorgesteld is, na bij herhaling te zijn overwogen, bevonden ook geheel niet practisch en bruikbaar te zijn. Een nader overleg met de Commissie van Voorbereiding heeft aanvankelijk ook niet geleid tot een beter resultaat. Maar de Commissie is later gekomen op de gedachte om nog op eene andere wijze eene regeling te maken dan waarop in de stukken werd gedoeld. Vandaar haar tegenwoordig voorstel.

Oppervlakkig beschouwd, schijnt de bereiking van het beoogde doel vrij gemakkelijk, bijv. door middel van eene volmacht van den gefailleerde, ten gevolge waarvan in het buitenland namens hem zou kunnen worden geageerd, of ten gevolge van eene cessie der rechten van den schuldenaar op een ander, waardoor deze op eigen naam in het buitenland het aan den schuldenaar toekomend recht zou kunnen vervolgen.

Voornamelijk komt het er op aan, een middel te hebben voor tweeërlei om-

standigheden, namelijk indien de gefailleerde onroerende goederen bezit, gelegen in het buitenland, en indien hij schuldvorderingen heeft op schuldenaars, die in het buitenland wonen.

Zoowel tegen den vorm van volmacht als dien van de cessie bleken echter groote bezwaren te bestaan, die niet uit den weg waren te ruimen.

Nu heeft de Commissie een anderen vorm uitgedacht, namelijk de overdracht, door den gefailleerde, van de uitoefening van al zijne rechten op bedoelde goederen of personen in het buitenland.

Het geachte lid der Commissie die het voorstel toelichtte heeft zelfs de opmerking gemaakt dat er iets onjuridisch in steekt, in zooverre dat aan denzelfden persoon, den schuldenaar, aan wien volgens deze wet het beheer en de beschikking over zijn goed ontnomen wordt, de verplichting wordt opgelegd eene daad van beheer te verrichten.

Voor mij bestaat nog een ander juridiek bezwaar tegen het voorgestelde. Ik begrijp den aard van de volmacht of van eene cessie, maar ik ben er niet in geslaagd te vatten wat eigenlijk is eene overdracht van de uitoefening van rechten.

Wat is dat?

Wanneer men de uitdrukking letterlijk opvat — en dat kan de bedoeling wel niet zijn — zou het zijn eene overdracht van de daad van rechten uit te oefenen. In onze taal is het een vaste regel, dat de woorden op ING, afgeleid van een werkwoord, beteekenen de daad van hetgeen het werkwoord uitdrukt. Maar de overdracht van eene daad, van een feit, kan hier de bedoeling niet zijn.

De Commissie bedoelt wellicht de overdracht van het recht tot uitoefening der rechten van den gefailleerde.

Dit nu aannemende, daarlatende of het niet raadzaam zou zijn de uitdrukking te verbeteren, dan zou ik wel willen vernemen, wat het onderscheid is tusschen die overdracht en eene gewone cessie. Is er onderscheid — en dat zal er zeker zijn — bestaat het dan hierin dat degene, aan wien de overdracht geschiedt, niet wordt eigenaar van de inschulden of van het goed, maar dat hij toch rechten daarvan mag uitoefenen? Maar hoe kan dat? En welke zijn die rechten? De overdracht van onroerend goed kan op wettige wijze niet anders plaats hebben dan uit krachte van een titel, afkomstig van den eigenaar, zoodat wanneer onroerend goed in het buitenland ligt, en degene die den verkoop daarvan provoceert, niet kan aantoonen dat hij daartoe gerechtigd is hetzij krachtens volmacht, handelende voor den eigenaar, hetzij krachtens eigen recht, dan zou ik meenen dat de poging om dergelijk onroerend goed in het buitenland te verkoopen, wel geheel ijdel zal blijven.

En ook de poging om betaling te krijgen van inschulden zal noodzakelijk falen, omdat de debiteuren bezwaar zullen maken te betalen aan iemand die tot de ontvangst niet bevoegd is, zoodat men, betalende, niet zeker is, later misschien nogmaals te moeten betalen.

Ook andere juridische bedenkingen bestaan er tegen het nieuw voorgestelde instituut.

De overdracht zal gebeuren volgens dit voorstel „indien de curator zulks noodig acht". Maar aan wien?

De heer HUBER, *lid der Commissie van Voorbereiding:* Er staat: „dezen".

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Volkomen juist, er staat *dezen;* dus aan den curator. Maar de Nederlandsche curator wordt in die qualiteit in het buitenland niet erkend. Dat is eene moeilijkheid. Nu zal men zeggen, dat zoo noodig de overdracht aan den persoon van den curator kan plaats hebben in privé.

Doch dan vervalt men weder in andere moeilijkheid. Wanneer de curator in privé optreedt — onderstelt nu eens dat het karakter van het instituut van dien aard is, dat men met goed gevolg in het buitenland kan ageeren — dan krijgt de persoon zelf, en niet in qualiteit, het recht, zoodat bij overlijden of faillissement van den curator, *zijne* erfgenamen of schuldeischers hem in dat recht opvolgen.

„Eene uitoefening van alle zijne rechten". — In het woord *alle* zal wel geen bijzondere zin schuilen. Dus *zijne* rechten. Maar volgens het stelsel van deze wet verliest de gefailleerde het beheer en de beschikking over zijne goederen. Welke rechten kan hij dan nog overdragen?

Eigenlijk beteekent het de rechten van den boedel. De schuldeischers hebben den geheelen boedel in beslag, dat toch is faillissement. Maar tegenover een vreemd land moet men dat verbergen.

Voor zooveel dit theoretische beschouwingen zijn, moge men ze echter, om een goed doel te bereiken, niet te sterk laten klinken. Doch wat zal er practisch volgen? Dat men, in het buitenland ageerend, gevaar loopt — dit ligt voor de hand — dat de bedoelde overdracht geen effect zal hebben, of dat de curator, als zoodanig of als privé persoon in het buitenland procedeerend, bij den rechter al zeer slecht gehoor zal vinden. Ik zelf wensch echter op deze bedenkingen niet zwaar te drukken, ter wille van het goede doel. Maar daarom zie ik met te meer belangstelling eene oplossing daarvan te gemoet.

Er is echter ook nog een ander bezwaar. Er moet — de Commissie heeft het gevoeld, gelijk de staatsraad Swart er ook een had voorgesteld — eene sanctie bestaan van de verplichting. Men moet den gefailleerde, zoo noodig, kunnen dwingen om te doen waartoe de wet hem verplicht. Het dwangmiddel dat de staatsraad Swart voorstelde was de weigering der homologatie van een akkoord, maar dit ging niet op. De Commissie heeft daarom een ander dwangmiddel gevonden, dit: dat als de failliet weigert de authentieke akte te verlijden, hij dan in bewaring wordt gesteld; dan komt hij dus in de gevangenis. Nu weet ik alleszins dat dit middel in enkele andere gevallen in dit wetsontwerp ook voorkomt. Wanneer een gefailleerde weigert inlichtingen te geven, dan is de inbewaringstelling ook dwangmiddel of disciplinaire straf. In het gemeene recht heeft men ook op gelijksoortige wijze, ten aanzien van getuigen, vrijheidsstraf bepaald. Maar dat is toch nog iets anders; daar betreft het het vervullen van een staatsplicht. Maar hier, ik moet het erkennen, strijdt het tegen mijn begrip van geoorloofde beperking of ontneming der vrijheid, iemand op die manier te dwingen om eene akte te teekenen. Men dwingt iemand een stuk te teekenen, dat tot bewijs eener door hem aangegane overeenkomst zal strekken, terwijl hij het niet wil en eene overeenkomst uit haren aard eene vrije wilsverklaring is. Gaat het nu aan, door de wet te laten veroorloven, tot den failliet te zeggen: teeken de akte of gij gaat in de gevangenis? Nu wil ik nog vragen: hoe nu, als een failliet het voorbeeld eens volgde van een onzer voormalige groote mannen en bij zijne handteekening zette *v. c.*?

Wat zou men dan met eene dergelijke akte kunnen of willen uitrichten? Zou het dan voor onze nationale waardigheid maar niet beter zijn eene dergelijke akte niet te gebruiken, en dan ook niet in de wet mogelijk te maken? Of zou men, eenmaal den voet op dien weg zettende, wellicht durven doorgaan en den man het plaatsen van eene dergelijke bijvoeging willen beletten door toepassing van het middel van art. 87 [**87**] van dit wetsontwerp?

Stel dat men om het goede doel toch eens over al die bezwaren wilde heenstappen, zou de zaak dan toch eigenlijk zulk een heroiek middel wel waard zijn? Wij onderstellen dan, dat in het buitenland de akte als gaaf, goed, ernstig en degelijk wordt aangenomen en dat de buitenlandsche kooper of schuldenaar en

rechter daarop geene aanmerking maakt. Dan nog, wanneer zal de toepassing van den voorgestelden maatregel inderdaad het meest noodig zijn? Wanneer iemand een deel van zijn vermogen of inschulden in het buitenland heeft. Dat is het geval waarin men te recht voorzien wil, als er mogelijkheid op is. Nu doet zich echter juist in dat geval het meest voor, dat de failliet, als hij al niet voortvluchtig is, zich in het buitenland bevindt of vestigt. Maar dan juist zal de maatregel niet kunnen worden toegepast.

Het wil mij daarom voorkomen dat het inderdaad beter is, dit expedient — want meer is het toch nimmer — juist in de wet te zetten. De wet moet niet meer willen doen dan waartoe zij bij machte is; zij moet niet trachten op zijdelingsche wijze hare werking tot buiten de grenzen van het land uit te breiden. Wij moeten alléén den Koninklijken weg bewandelen, en als de werking verder moet gaan er naar streven, om door middel van internationale regeling eene wederzijdsche erkenning van den wettigen faillietstoestand te verkrijgen.

Ik erken dat men zal kunnen zeggen, en te recht, daar hebben wij op dit oogenblik niets aan. Dit is wel juist, maar dan doen wij toch ook geen verkeerden stap, dan wordt eene internationale regeling toch ook op geenerlei wijze gepraejudicieerd. In ieder geval: in bedoelde richting wordt gedaan wat onzerzijds mogelijk is. Het was van den beginne af en blijft het streven van de tegenwoordige Regeering om tot internationale regelingen op privaatrechtelijk gebied te geraken en inderdaad voorshands geenszins zonder succes.

Terwijl de Regeering natuurlijk, na het door mij gezegde, een artikel als de Commissie wenscht niet had kunnen of zou mogen voorstellen, kan zij evenmin het voorstel der Commissie ondersteunen.

De heer HINTZEN, *lid der Commissie van Voorbereiding:* De Minister heeft zijne rede geëindigd met een beroep op onze wijsheid, om niet door de handhaving van ons amendement een zeker verzet te plegen tegen het bevorderen en sluiten van internationale overeenkomsten. Ik ben van oordeel dat, indien de zeer bescheiden en onschuldige bepaling, die in ons amendement is nedergelegd, werd opgenomen in de wet, zeer zeker ten opzichte van eene internationale regeling niets zou zijn gepraejudicieerd. Wij hebben eenvoudig rekening gehouden, en meenen te moeten houden, met de feitelijke toestanden en waar die feitelijke toestanden medebrengen dat in de meeste gevallen de paritas creditorum in het buitenland zal worden verbroken, zijn wij van oordeel dat, ten behoeve van het vermogensbeslag in een Nederlandsch faillissement, ook al die maatregelen moeten worden genomen, die de volledigheid van het beslag zooveel mogelijk verzekeren.

Hetgeen ik gisteren heb aangevoerd ten aanzien van den strijd die er bestaat tusschen dit amendement en de artt. 20 en 23 [**20** en **24**], heeft natuurlijk bij den Minister zwaar gewogen, maar tot mijn genoegen is zijn juridiek gevoel daartegen niet al te zeer in opstand gekomen, en werkelijk, wanneer men nu eenmaal aanneemt dat art. 23 voor volledige toepassing, wat betreft het extraterritoriale vermogen, niet vatbaar is, dan, dunkt mij, is men toch ook gerechtigd om, al is er eenige strijd met juridieke beginselen waarneembaar, te zorgen dat de toepassing van art. 20 zooveel mogelijk worde verzekerd. De Minister heeft andere bezwaren te berde gebracht dan bij het mondeling overleg met de Commissie van Voorbereiding zijn gehoord.

De Minister is bij de mondelinge conferentie geëindigd met te verklaren [zie hiervoor bl. 302], volgens het Verslag der Commissie, dat hij zich niettemin bereid verklaarde het voorstel in nadere overweging te nemen. Zeker zou hij dit niet hebben gezegd, indien zijne toen nog niet genoemde bezwaren van juridischen

aard overwegend waren. Deze zijn er, maar zij zijn niet zoo ernstig dat zij alleen hem aanleiding zouden geven om het voorstel der Commissie te verwerpen.

Indien de Minister ons vraagt, wat toch bedoeld wordt met de overdracht van uitoefening van rechten, en of die uitdrukking wel goed en juist gekozen is, dan geef ik hem gaarne toe, dat, indien wij hadden nedergeschreven, overdracht van uitoefeningsrechten, de redactie beter ware geweest, maar leest de Minister het amendement nauwkeurig na, dan zal hij ons ook weder toegeven dat de wetsstijl er op die wijze zeer zeker onder zou hebben geleden.

Vraagt de Minister verder, aan wie de rechten zullen worden overgedragen, dan antwoord ik: natuurlijk aan den curator. Ja, zegt de Minister, maar de curator als zoodanig kan niet in het buitenland optreden. Zeker niet! Maar de curator is ten slotte *de persoon* aan wien de rechten zullen moeten worden overgedragen.

Het is niet de vraag of de curator als curator in het buitenland optreedt, maar of aan den persoon van den curator de uitoefening van de rechten door den gefailleerde zal moeten worden toegekend.

Afgescheiden van de juridische bezwaren heeft de Minister toch nog een groot bezwaar tegen de sanctie die wij aan de naleving van deze bepaling wenschen te verbinden.

De Minister heeft een argument aangevoerd, dat zeker op de Kamer, maar vooral op het gemoed van den heer Levy, een overweldigenden indruk zal maken. Hij noemde namelijk het woord gevangenis. Ik zie, dat reeds eene rilling door de leden van den heer Levy gaat.

Ik begrijp echter niet goed hoe de Minister, nadat de behandeling van art. 89 [**89**] is afgeloopen, thans hoog houdt het begrip van de persoonlijke vrijheid in deze. Dat het vrijheidsbegrip zal moeten worden aangetast indien men iemand gevangen zet, dat spreekt vanzelf; dat een Minister van Justitie daartegen opkomt verklaar ik niet te begrijpen. Indien de Minister het goed vindt dat een gefailleerde in verzekerde bewaring zal worden gesteld wanneer dit in den loop van het proces noodig wordt geoordeeld, omdat hij weigert inlichtingen te verstrekken, hoe kan hij er dan tegen opkomen dat zulks geschiedt indien de man met opzet, kennelijk met kwade bedoeling, goederen onttrekt aan den boedel, het ergste wat een failliet kan doen, ten voordeele van zijne schuldeischers.

De Minister heeft nog herinnerd aan de mogelijkheid van eene handteekening met de letters *v. c.*

Ik durf niet veronderstellen dat het in zijne bedoeling ligt te meenen dat wij dit in ons amendement hadden moeten opnemen, zoodat daarin zou zijn voorgeschreven dat iemand die aldus teekende ook in verzekerde bewaring moest worden gesteld.

Indien een failliet zich vergist, is er ook nog een rechter-commissaris, die toezicht houdt.

In dat geval geloof ik, dat er alle aanleiding is om den man tot zijn plicht te brengen. Naar mijne overtuiging, zal eene eenvoudige bedreiging met in verzekerde bewaring stellen reeds voldoende zijn, zoodat het middel zelf zeer zeker wel nooit zal behoeven te worden toegepast.

Ten slotte wil ik er nog op wijzen, dat de Minister in het bijzonder heeft gewezen op het hebben van pretentiën en het bezit van onroerend goed in het buitenland, en met het oog op de juridische bezwaren heeft hij daarbij het uitoefenen van rechten op *onroerend* goed in het buitenland vooral op den voorgrond gesteld.

Maar mij dunkt dat bij faillissement juist het roerend en niet het onroerend goed in het buitenland in de eerste plaats de aandacht verdient en dat daarbij de

bezwaren door den Minister niet in die mate kunnen worden te berde gebracht.

De heer HARTOGH, *lid der Commissie van Voorbereiding:* Na de redevoering van den heer Hintzen zou ik meenen hem te kort te doen, indien ik mijnerzijds nog wilde beantwoorden of wel rescontreeren de bezwaren van meer juridischen aard, door den Minister tegen ons amendement in het midden gebracht. Het kiesdistrict Rotterdam heeft het voorrecht hierheen meerdere vertegenwoordigers te zenden, die, ofschoon geene juridische opleiding ontvangen hebbende, toch werkelijk met recht geacht mogen worden *doctores juris honoris causa* te zijn.

Meng ik mij toch in het debat, dan is het om de vraag te stellen, of door het niet-aannemen van het amendement, en dus den tegenwoordigen toestand te doen voortbestaan, het belang van onze justitiabelen werkelijk zal worden gebaat.

De Minister heeft niet *kunnen* zeggen, dat het amendement schadelijk zou zijn, maar hij achtte de voordeelen al zeer luttel. Gesteld toch, zegt de Minister, dat de gefailleerde, die goederen en debiteuren in het buitenland heeft, ook zelf naar het buitenland gaat en daar blijft, wat helpt u dan dit artikel?

Ja, dit kan volkomen waar zijn; in zulk een geval baat het zeer weinig, maar evenmin zal dan nog menige andere reeds van deze wet aangenomene bepaling hare toepassing kunnen vinden. Ongetwijfeld; waar niet is verliest niet alleen de Keizer zijn recht, maar ook de curator, de rechter-commissaris, ja zelfs de rechtbank!

Maar laat ons liever meer rekening houden met de werkelijkheid. Elk gefailleerde is niet *per se* oneerlijk, en loopt ook niet weg naar het buitenland. Het komt gelukkig dikwijls voor, dat de schuldenaar, die gedwongen is zich failliet te geven, is een eerlijk en fatsoenlijk doch ongelukkig man. Hij wordt failliet verklaard en er wordt een curator benoemd. Die gefailleerde wil in het geheel niet knoeien en vertelt terstond aan den curator: ik heb nog van buitenlandsche afnemers eenige pretentiën te innen, of in het buitenland nog eenige waren liggen bij dezen of genen koopman. Dat onroerend goed in den vreemde hem dan nog zou toebehooren, komt natuurlijk bijna nimmer voor. In zulk een zeer gewoon — ik zou bijna zeggen alledaagsch — geval laat onze wet gefailleerde en curator, beiden, in den steek.

De Minister zal moeten erkennen dat, terwijl men aan zijn Departement reeds jaren lang bezig is met het uitdenken van de wijze waarop de zaak internationaal zou zijn te regelen, de belanghebbenden in Nederland inmiddels niet geholpen worden, want al zegt de gefailleerde in het door mij geschetste geval tot den curator: wees zoo vriendelijk en in die pretentie in het buitenland, of verkoop die waren, dan kan ik een beter akkoord aanbieden, dan kan dit toch niet geschieden, want het systeem wil het niet; de Minister heeft het volkomen juist medegedeeld: verloren heeft de gefailleerde volgens onze wet de uitoefening van al zijne rechten. Hij kan geen machtiging geven aan den curator en mag dezen de uitoefening van zijn rechten niet overdragen, *tenzij* ons amendement wordt aangenomen en de wet het dan uitdrukkelijk bepaalt ten aanzien van buitenlandsche pretentiën en goederen.

De gefailleerde weet dus dat er pretentiën te innen vallen, doch machtigen kan hij niet. En de curator zelf kan evenmin innen, want welke qualiteit heeft de curator? Alleen die welke hij ontvangen heeft door het vonnis, en dit vonnis wordt in de meeste andere Staten niet erkend. Vergis ik mij niet, dan is Italië het eenige land, waar het buitenlandsch vonnis erkend wordt.

Zóó is de toestand en nu willen wij met ons amendement trachten daarin voor enkele gevallen verbetering te brengen. Is dit nu het middel κατ' ἐξοχήν, het mid-

del van Sequah? Neen, zeker niet, het geldt niet voor alle kwalen, maar in menig geval zal het wel helpen. Men vergete niet — ik heb daarop bij een ander onderwerp reeds gewezen — dat het preventief zal kunnen helpen. De personen in het buitenland, die anders tuk zijn op het aas, dat daar ligt en hun niet of althans niet geheel toekomt, maar hetgeen behoort aan de gezamenlijke crediteuren van het Nederlandsche faillissement, zullen, wanneer zij weten, dat een curator die macht heeft gekregen, zich wel goed bedenken voordat zij gevaar willen loopen met den curator een twistgeding te beginnen. Men procedeert niet gaarne en zeker niet met een curator. Het middel zal dus preventief kunnen helpen. En wat nu de juridische bezwaren betreft, daaromtrent kan ik mij voor een groot deel — ik zeide het reeds — refereeren aan het gesprokene door mijn' vriend Hintzen.

Waarom zou hier de uitoefening van de rechten niet gecedeerd kunnen worden, waarom kan het recht van uitoefening niet worden overgedragen?

Mag men nu met den Minister beweren, dat het recht van uitoefening niet overgedragen kan worden, omdat volgens ons faillietenrecht de gefailleerde door de faillietverklaring van die uitoefening is uitgesloten? Dit kan immers geen bezwaar zijn; nu buiten onze grenzen de curator meestal niet bevoegd zal zijn — krachtens zijne benoeming als zoodanig — het beheer te voeren en nu anderzijds de gefailleerde het beheer over zijn vermogen, ook wat het buitenland betreft, niet behoort te hebben, zal daar de wet niet tusschenbeide mogen treden en mogelijk maken, dat ten bate van de crediteuren en daardoor ook wellicht van den gefailleerde die activiteiten in het buitenland niet onbeheerd blijven?

Daarom nog eens: schade, die daardoor zou kunnen ontstaan, indien dit amendement aangenomen werd, zie ik niet, maar de gevolgen kunnen in sommige gevallen wenschelijk zijn.

Nu wordt nog gezegd, dat het zou kunnen praejudicieeren de internationale regeling, die wellicht tot stand te brengen zal zijn. Het zou mij werkelijk leed doen, indien door dit argument in deze Kamer enkele vrienden van zoodanige internationale regeling tegen dit amendement zouden stemmen. Zoo er iemand is, die werkelijk eene internationale regeling, ook op dit gebied verlangt, dan is het zeker de Commissie van Voorbereiding.

Het zij mij vergund over dit punt nog een enkel woord te zeggen.

De Staatscommissie, wier werk boven onzen lof verheven is, — ik kan dit thans nog met meer recht zeggen, nu wij met dit ontwerp reeds zóó ver gekomen zijn — toonde zich ook eene groote vriendin van eene internationale regeling; toch begrijp ik, dat deze en de vorige Regeering den moed niet gehad hebben om de door de Staatscommissie ontworpen bepalingen van internationaal recht over te nemen. Ik begrijp, dat men thans nog den moed mist om het denkbeeld der Staatscommissie over te nemen en het vonnis van faillietverklaring waar ook uitgesproken, hier te lande rechtsgeldig te verklaren.

Zoover had ik ook niet willen gaan, maar toch ware het mij aangenaam geweest indien de Regeering althans een middelweg had willen inslaan. Ik zou gewenscht hebben, dat in deze wet waren opgenomen de voorwaarden waarop tractaten met verschillende landen zouden kunnen gesloten worden over het wederzijds rechtsgeldig verklaren van in die landen en hier uitgesproken faillietverklaringen.

De Regeering zou dan een leiddraad hebben en weten, welke voorwaarden aan andere Staten moeten gesteld worden of aan welke gegevens vreemde wetgevingen moeten voldoen om het sluiten van internationale overeenkomsten betreffende dit rechtsinstituut mogelijk te doen zijn. Men had dan in onze wet een stelregel gehad en zelfs ware later bij het sluiten van zoodanige tractaten wellicht de tus-

schenkomst van de Wetgevende Macht niet noodig geweest, of tot eene bloote formaliteit beperkt geworden.

Intusschen, de Regeering is ook dezen weg niet op willen gaan en bij dit wetsontwerp vinden wij geene bepalingen van internationaal recht. Het opschrift der tiende afdeeling is zeer weidsch, maar de inhoud geeft al zeer weinig internationaal recht.

Het staat vast, dat mocht eens een tractaat, betreffende dit onderwerp, met een vreemden Staat gesloten worden, het zal behooren te worden goedgekeurd door de Wetgevende Macht. Maar is het dan niet minder correct te zeggen, dat door de aanneming van ons amendement elke internationale regeling gepraejudicieerd zou worden? Immers, als met eenig land zoodanige regeling tot stand komt, zal ons artikel tegenover dat land niet meer gelden, dit zal alleen wèl het geval zijn betreffende andere landen, waarmede nog geen zoodanig tractaat gesloten is. Het artikel zal toepassing kunnen vinden, zoo lang niet met alle vreemde Mogendheden eene internationale regeling tot stand gekomen is.

Ons amendement heeft juist die eventualiteit op het oog gehad en daarom wordt er in gezegd, dat de curator van deze bevoegdheid gebruik kan maken, indien hij zulks noodig oordeelt in het belang des boedels.

De heer HEEMSKERK: Ik heb met belangstelling geluisterd naar hetgeen het geachte lid der Commissie van Voorbereiding met zooveel aandrang heeft aangevoerd tegen de bezwaren van den Minister omtrent het amendement, maar was de kracht waarmede werd aangedrongen op de aanneming van het amendement in overeenstemming met de kracht der aangevoerde argumenten? Ik had, vooral van den heer Hartogh, verwacht de wederlegging der juridieke bezwaren van den Minister, maar -- het lag wellicht aan mij — ik vernam ze niet. Ik hoorde geen argument om ook maar ééne bedenking van den Minister te ontzenuwen. Wel vernam ik eene juridieke beschouwing, die ons zou moeten leiden tot de conclusie dat, zoo het amendement al niet zou helpen, het nochtans niet zou schaden. Maar is dit juist?

De heer Hartogh zeide, dat bij den tegenwoordigen toestand de gefailleerde geen machtiging kan geven aan den curator om schuldvorderingen in het buitenland te innen, daar hij krachtens art. 23 van het wetsontwerp de beschikking en het beheer over het tot het faillissement behoorend vermogen verloren heeft.

Hij heeft ten gevolge van de faillietverklaring het beheer verloren, zoodat hij geene machtiging meer kan geven. Maar als hij dit niet meer kan, kan hij dan wel overdragen zijne rechten, die hij in het buitenland kan uitoefenen? Is dat geene daad van beheer?

De heeren roepen: als de wet het bepaalt. Maar daarmede vermoorden zij hun amendement, want dan wordt het overdragen bij akte eene handeling, die geschiedt ter uitvoering van het vonnis van faillissementsverklaring. En aangezien dit vonnis in het buitenland niet uitvoerbaar is, zal ook in het buitenland gepleit worden de nietigheid van de akte van overdracht. Betrof dit nu maar alleen onroerend goed, dan zou het niet zoo schadelijk zijn, want wie zoude tegen de overdracht van de uitoefening van rechten OP ONROEREND GOED procedeeren? De failliet zelf, en die zoude het naar mijne meening in het buitenland wel met vrucht kunnen doen, maar wellicht niet durven, omdat dan op zijn „vrijheidsbegrip, inbreuk zoude worden gemaakt", zooals de heer Hintzen het uitdrukte. Maar tegen uitvoering van het vonnis op onroerend goed, dus op schuldvorderingen in het buitenland, zullen de *débiteurs* in het buitenland niet-ontvankelijkheid pleiten. Ik vrees, dat zij daarin zullen slagen.

Nu zal door deze bepaling voorkomen worden, dat gegeven wordt machtiging

in der minne, omdat daarvoor in de plaats wordt gesteld eene overdracht van rechten, en tegen deze overdracht zal niet-ontvankelijkheid worden gepleit, zoodat het amendement niet helpen, maar wel schaden zal.

Er is dus mijns inziens geene reden om het amendement aan te nemen.

Wanneer een gefailleerde te goeder trouw is, kan ten aanzien van de debiteuren in het buitenland zeer gemakkelijk tusschen hem en den curator eene schikking gevonden worden, ten gevolge waarvan die vorderingen in het buitenland kunnen geïnd worden.

Nu zal dat alles worden bemoeilijkt en daarvoor in de plaats worden gesteld eene poging om, terwijl de wet niet toelaat vonnissen van faillietverklaring uit te voeren in het buitenland, toch te komen tot eene uitvoering daarvan door dwang. Geen wonder dat daartegen juridieke bezwaren bestaan, die door den Minister zijn uiteengezet, maar geen enkel argument van den Minister is door de Commissie van Voorbereiding ontzenuwd, bijna zou ik zeggen: aangeraakt.

De heer HINTZEN, *lid der Commissie van Voorbereiding:* Een enkel woord naar aanleiding van het warm pleidooi van den heer Heemskerk, dien het ons verheugt weder in ons midden te zien.

De heer Heemskerk gaat wezenlijk te ver, door zich te plaatsen op het standpunt van den Minister. De heer Hartogh toch is juist niet zoo sterk ingegaan op de juridische bezwaren van den Minister, omdat deze zelf erkent dat die bezwaren, ofschoon wèl aanwezig, hem niet zouden weerhouden vóór het amendement te zijn.

De fout welke de heer Heemskerk mijns inziens begaat, is zijne ontkenning, dat, indien de persoon van den curator — niet de curator in zijne qualiteit — hoe dan ook, door den gefailleerde wordt gemachtigd tot uitoefening van recht, hij zoude worden toegelaten in het buitenland.

Gisteren heb ik er reeds op gewezen dat zulks juist in het buitenland, ten deele krachtens de woorden van eene buitenlandsche wet, erkend wordt, namelijk in Duitschland daar de „Dispositionsfähigkeit", door den Nederlandschen failliet, al is hij hier van bevoegdheid verstoken, behouden wordt.

En hoe wil nu de heer Heemskerk, dat degeen van wien de pretentie geïnd moet worden, tegen den mandataris zal opkomen, indien feitelijk de gefailleerde als particulier persoon, staande buiten het faillissement, kan ageeren in het buitenland? Dan kan toch nooit de rechterlijke macht of de overheid in het buitenland den verzetdoende in het gelijk stellen. Hetgeen de heer Heemskerk heeft beweerd in dit opzicht is werkelijk in strijd met den zin die voor het buitenland moet gehecht worden aan de bevoegdheid van den gefailleerde.

De heer HEEMSKERK: Het treft mij dat hetgeen de heer Hintzen daar zegt, juist een van de sterkste argumenten is tegen het amendement, dat hij verdedigt. De *mandataris* kan wel optreden in het buitenland, maar niet de curator in het faillissement, benoemd bij Nederlandsch vonnis. De bestaanbaarheid van mandaat erken ik, maar dat is niet hetgeen hier wordt voorgesteld.

Het nieuw *art.* 205*bis* wordt in stemming gebracht en met 38 tegen 26 stemmen verworpen.

ELFDE AFDEELING.

Van rehabilitatie.

In het **O. R. O.** ontbreekt deze geheele afdeeling.

Memorie van Toelichting.

[Achtste afdeeling] . . . . . Volgens artikel 193 [**193**] neemt het faillissement met de slotuitdeeling een einde. Voor rehabilitatie is daarom in het Ontwerp geen plaats meer. Rehabilitatie nà het tot standkomen van een akkoord, met geen ander doel dan om den gewezen gefailleerde zoogenaamd in zijn eer te herstellen, gelijk het Wetboek van Koophandel nog kent, zal wel door niemand meer verdedigd worden. Maar ook na afloop der vereffening zou rehabilitatie voortaan geen beteekenis meer hebben. Thans heeft zij deze, dat zij aan het faillissementsbeslag een einde maakt; in het stelsel van het Ontwerp zal zij daartoe niet meer noodig zijn. Elke reden om haar te behouden vervalt dus. . . . .

Advies van den Raad van State.

[VIIIste Afd.]. Met de afschaffing van de rehabilitatie kan de Raad van State zich, op de gronden in de Memorie van Toelichting bij deze afdeeling uiteengezet, vereenigen.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Aangenaam was het den ondergeteekende te ontwaren, dat de Raad van State zich met de afschaffing van de rehabilitatie op de daarvoor aangevoerde gronden kan vereenigen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

[Titel I § 4. *Afschaffing van de rehabilitatie zoowel in geval van akkoord als na vereffening*].

Verscheidene leden konden zich met deze afschaffing vereenigen, daar toch de rehabilitatie geene beteekenis meer heeft in het systeem van het ontwerp, hetwelk aanneemt, dat het faillissement alleen is een beslag op het *vermogen* des schuldenaars. In dit systeem zou eene rehabilitatie van zijn *persoon* bezwaarlijk passen.

Anderen zouden de rehabilitatie gaarne behouden. Wat de wet daaromtrent ook ging bepalen, zij zal nimmer teweegbrengen, dat aan een faillissement in de openbare meening niet zekere schande kleeft. Dit volksoordeel moet men niet tegengaan, maar veeleer steunen. Uit dit oogpunt is behoud der rehabilitatie raadzaam. De eerlijke failliet is daarop gesteld, terwijl ook de kinderen in het belang van den naam huns vaders daarop vaak prijsstellen. Nog waren er leden, welke zich met dit laatste gevoelen konden vereenigen, mits slechts de rehabilitatie niet plaats hebbe bij de homologatie van het akkoord (art. 850 Wetboek van Koophandel). Door enkelen werd zelfs gevraagd, of de rehabilitatie op den onwil van één schuldeischer moet kunnen afstuiten. Is dat, vroeg men, niet hard?

Gelijk terecht werd opgemerkt, zou de rehabilitatie in geenen deele

in het stelsel van het ontwerp passen. Als eenig argument voor het behoud daarvan wordt aangevoerd, dat de wetgever het volksoordeel, hetwelk zekere schande aan een faillissement verbindt, zou moeten steunen. Of dat volksoordeel in die mate bestaat en werkt, als gemeend wordt, valt te betwijfelen. Maar hoe ook in die gevallen, waarin het werkelijk een volksvooroordeel is, bijv. waar het ongelukkige en volkomen eerlijke faillissementen betreft?

De statistiek der gevraagde rehabilitatiën toont ook aan, dat van dit instituut in het algemeen al zeer weinig gebruik wordt gemaakt.

De groote meerderheid der Commissie heeft getracht, de Regeering voor het behoud der rehabilitatie te winnen, doch de Minister verklaarde, daarin niet te kunnen treden.

Mede in de Nota van den heer LEVY [zie op art. **173**, hiervoor bl. 210] wordt gewezen op den moreelen indruk van een vonnis van rehabilitatie. Het bovenstaand antwoord past daarop ook. Op wie zou ook die moreele indruk werken? Op het publiek werkt in moreelen zin uitsluitend de persoonlijkheid en de wijze van leven en handelen des gefailleerden, niet een vonnis, en, ware het aldus, de werking zou onbillijk zijn voor vele gevallen, waarin, ten gevolge van samenloopende omstandigheden of wel door de weigering van zij het ook maar één crediteur, dergelijk *vonnis* niet zou kunnen worden verkregen. Maar in allen gevalle: de wet zal meer moreelen indruk maken door een praktische, begrijpelijke regeling, dan door ijdel vertoon van overbodige formaliteiten.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(19 April 1893).

De heer DE KANTER: Eene [tweede] vraag: wil de Minister blijven vasthouden aan zijne tot nog toe volgehouden weigering om in het ontwerp weder de rehabilitatie op te nemen? Tot mijn grooten spijt blijft de Commissie van Voorbereiding op dit punt even vaststaan als de Minister en zal zij straks zelf een desbetreffend ontwerp indienen. Ik verzoek den Minister dringend niet toe te geven aan dien aandrang, omdat dit in strijd zou zijn met het systeem, dat thans in dit ontwerp is belichaamd en omdat de opname daarvan dus stellig schadelijk zou zijn. Men wil — en te recht — aan het faillissement zooveel mogelijk zijn diffameerend karakter ontnemen; men wil nu voor goed vaststellen: na het ontslag van de curators is alles uit; hoe *kan* men dit volhouden als men daarnaast blijft vasthouden aan *rehabilitatie?* De begrippen: „rehabilitatie" en „het faillissement bezit geen diffameerend karakter" sluiten elkander, meen ik, uit.

Artikel 206.

Nadat het faillissement overeenkomstig de artikelen 161 of 193 geëindigd is, is de schuldenaar of zijn zijne erfgenamen, ook in geval van artikel 198, bevoegd een verzoek van rehabi-

litatie in te leveren bij de rechtbank, die het faillissement heeft berecht.

Artikel 207.

De schuldenaar of zijne erfgenamen zijn tot dit verzoek niet ontvankelijk, tenzij bij het verzoekschrift zij overgelegd het bewijs, waaruit blijkt, dat alle erkende schuldeischers, ten genoegen van elk hunner, zijn voldaan.

Artikel 208.

Van het verzoek wordt aankondiging gedaan in de *Nederlandsche Staatscourant* en in een of meer door de rechtbank aan te wijzen nieuwsbladen.

Artikel 209.

Ieder erkend schuldeischer is bevoegd om binnen den tijd van twee maanden na voorschreven aankondiging verzet tegen het verzoek te doen, door inlevering van een met redenen omkleed bezwaarschrift ter griffie; hem wordt door den griffier een bewijs van ontvangst afgegeven.

Dit verzet zal alleen daarop kunnen gegrond zijn, dat door den verzoeker niet behoorlijk aan het voorschrift van artikel 207 is voldaan.

Artikel 210.

Na verloop van de voormelde twee maanden zal de rechtbank, om het even of er verzet of geen verzet is gedaan, op de conclusie van het Openbaar Ministerie het verzoek toestaan of weigeren.

Artikel 211.

Van de beslissing der rechtbank wordt noch hooger beroep, noch cassatie toegelaten.

Artikel 212.

Het vonnis, waarbij de rehabilitatie wordt toegestaan, wordt ter openbare terechtzitting uitgesproken, terwijl mede daarvan aanteekening geschiedt in het in artikel 19 bedoelde register.

O. R. O. ontbreekt.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(26 April 1893).

Amendement van de Commissie van Voorbereiding om achter de tiende afdeeling te doen volgen:

„ELFDE AFDEELING.

Van rehabilitatie.

Artt. 205*a—g*" = **artt. 206—212** der wet, behalve dat de aanhef van art. 205*d* moet worden gelezen: „Ieder schuldeischer enz."

De heer HUBER, *lid van de Commissie van Voorbereiding:* Het behoud van de rehabilitatie, al is het op andere gronden en eenvoudiger voet dan in de bestaande wet, is reeds eene week geleden geïntroduceerd bij deze Kamer, al was het niet van bevriende zijde. De geachte afgevaardigde uit Bergum, de heer de Kanter, zonder ook maar de toelichting van de Commissie af te wachten, heeft zich reeds eene week geleden geroepen gevoeld om als zijn gevoelen uit te spreken, dat de Commissie tot zijn grooten spijt op het behoud van de rehabilitatie was blijven staan. Met aandrang heeft hij den Minister aangeraden om zich tegen ons voorstel te blijven verzetten, als zijnde — naar zijne meening — stellig schadelijk.

De meerderheid der Commissie komt in beroep tegen dat zeker wel wat haastig opgemaakt oordeel. Namens de meerderheid wensch ik uiteen te zetten op welke gronden ons voorstel steunt.

De heer de Kanter meent dat, daar wij trachten zooveel mogelijk aan het faillissement zijn diffameerend karakter te ontnemen, dit amendement met de nu bijna aangenomen wet niet zou kunnen samengaan.

Ik verwijs naar de Memorie van Toelichting tot dit wetsontwerp, waarin tot zekere hoogte eene andere toelichting gegeven wordt van het nut van dit wetsontwerp.

De groote fout, zoo lees ik daar ongeveer [zie hiervoor bl 259], van de tegenwoordige wet is, dat zij zich den faillissementstoestand niet geëindigd kon denken vóór de betaling van alle schulden. Alles is geliquideerd en toch blijft aan de rechtsbevoegdheid van den schuldenaar — naar het schijnt — iets ontbreken. Nu — en dat is het voordeel van dit wetsontwerp — zal het faillissement eindigen met de slotuitdeeling. In dit systeem is geen plaats voor de rehabilitatie, is geen rehabilitatie mogelijk. Die zou alleen mogelijk zijn, wanneer men rechtsbevoegdheid verleende aan den gefailleerde, omdat anders voor hem de faillissementstoestand voortduurde.

De Commissie is het daarmede niet oneens, integendeel sluit de meerderheid zich bij dat beginsel aan.

Ook neemt zij over wat de Minister eene week geleden zeide: „Geen nota infamiae hecht deze wet aan den failliet als zoodanig; wetgever noch rechter kan aanwijzen of uitmaken, of de man tot de eene of de andere categorie moet behooren".

Wij maken niet uit of iemand eerlijk of oneerlijk heeft gehandeld en of hij op eerlijke of oneerlijke wijze in dien toestand is gekomen; de Commissie neemt aan, als het ontwerp, dat faillissement niets anders is dan inbeslagneming van het vermogen van den gefailleerde, plus verdere executie. Maar die handeling, die beperking tot het beslag op alle goederen doet de diffamatieve gevolgen aan die handeling zelve verbonden, niet verdwijnen.

De wet voert in haar noodzakelijk gevolg mede, soms weinig, soms veel verlies van eer, maar toch altijd van eer.

In 't algemeen zijn, de heer Levy wees er op, de gevolgen van faillissement op staatkundig gebied niet gering. De Grondwet verbindt aan het verlies van beheer over zijne goederen, verlies van verkiesbaarheid en kiesbevoegdheid.

Op burgerlijk gebied gaat er mede gepaard verlies van het recht om voogd te zijn over minderjarigen, om curator te zijn enz.

Dit alles zijn noodzakelijke gevolgen van het verkeeren in staat van faillissement, en zullen er aan verbonden blijven, hoe die wetten anders ook mogen worden gewijzigd.

Niet daartegen ook, laat het mij duidelijk zeggen, is het amendement gericht; zoo iets zou buitendien niet te pas komen. Dat is eerst bij de wijziging van die wetten aan de orde. Wij spreken ook niet over goede of kwade praktijken; wij vragen niet of de gefailleerde achteruitging door eigen schuld, of hij gespeeld heeft met het goed van anderen, dan of hij onschuldig tot ongeluk gekomen is door schuld of ongeluk van anderen. De wet en nog veel minder de rechter, kan, ik ben het met den Minister eens, onderscheid maken tusschen menschen die ter goeder of ter kwader trouw in staat van faillissement zijn geraakt.

Daarom hebben wij ook niet overgenomen art. 850 van het Wetboek van Koophandel, hetwelk toestaat dat, onmiddellijk na het gehomologeerd akkoord, de ongelukkige en te goeder trouw gefailleerde kan worden gerehabiliteerd.

De rechter kan in den regel moeilijk een oordeel vellen of een gefailleerde vroeger ongelukkig geweest is en te goeder trouw handelde.

Daarom hebben wij ook niet overgenomen art. 390 [lees 893] van het Wetboek van Koophandel, dat in geval van stellionaat, diefstal enz., rehabilitatie uitsluit.

Dat alles komt hier niet te pas, omdat deze wet eenvoudig het faillissement beschouwt als beslag op en executie van het geheele vermogen van den gefailleerde.

Het amendement is eenig en alleen gericht tegen de gevolgen der executie.

Die executie heeft naar ons oordeel diffameerende gevolgen.

Het feit dat iemand zijne schuld niet betaalt, dat hij niet in staat is te geven aan een ander wat hem toekomt, het constateeren daarvan door het vonnis van faillietverklaring, het openlijk afkondigen daarvan, het publiek behandelen van het faillissement en van de uitdeelingslijst, waaruit blijkt hoeveel elk schuldeischer te kort komt, dat alles zet iemand in zijne eer en goeden naam achteruit, want het ligt in onze zeden — en dat is een gelukkig verschijnsel — dit den gebrekigen debiteur kwalijk te nemen.

En wanneer nu een faillissement geheel is afgeloopen, aan de uitdeelingslijst is voldaan en de crediteuren van den curator ontvangen hebben wat de gefailleerde bezat; wanneer dan de schuldenaar, na afloop van dat faillissement, door krachtsinspanning, geluk of wat ook, in staat gesteld wordt om zijne crediteuren te betalen en werkelijk die betaling doet, dan vraag ik: mag die betaling, die afdoening van schuld, niet op dezelfde wijze openbaar worden gemaakt, als het faillissement openbaar werd behandeld? Het faillissement wordt bij rechterlijk vonnis uitgesproken, in de couranten en op allerlei manieren openbaar gemaakt; mag dan niet evenzeer in het openbaar worden geconstateerd bij rechterlijke uitspraak en in de couranten vermeld, dat de vroegere failliet zijne crediteuren te hunnen genoegen heeft voldaan, dat hij heeft hersteld datgene waarin hij vroeger is te kort geschoten?

Maar daar is nog meer; ik vestig het oog op het akkoord. Het akkoord is aangenomen door de meerderheid van de schuldeischers; het akkoord is gehomologeerd; er heeft uitdeeling van de beloofde percenten plaats gehad naar het ak-

koord. Dus nu is de failliet er van af; het vorderingsrecht van de crediteuren is verdwenen; hij is voor goed van alles af; die oude crediteuren kunnen hem niets meer doen. Is nu echter in zedelijken zin de gefailleerde door dit dwangakkoord van alles af? Kan hij volgens de opvatting van een redelijk mensch verklaren, dat hij aan zijne crediteuren gegeven heeft wat hun toekwam? Neen, dat gevoelt ieder. En de doctrine neemt dan ook aan, dat, zelfs na de uitbetaling van het akkoord, voor het resteerende blijft bestaan eene naturalis obligatio. Gij hebt geen dwangmiddel meer, de wet weigert het vorderingsrecht, maar de naturalis obligatio blijft bestaan en dit is zoo sterk, dat men aanneemt dat, wanneer later een debiteur de ontbrekende percenten of een deel daarvan aan zijn crediteur belooft, er geen schenking plaats heeft, maar het voldoen aan eene verbintenis. Wanneer nu een debiteur na uitbetaling van het akkoord zijne crediteuren bovendien nog bevredigt, wanneer hij hen tevreden stelt door geheele of gedeeltelijke betaling, dan vraag ik: mag dat feit, dat voldoen aan de eischen van zijne crediteuren, mag dat dan niet openlijk worden uitgesproken, evenals indertijd de déconfiture werd uitgesproken? Mag dit niet worden geconstateerd bij een rechterlijk vonnis, even zoo als het ophouden van betalen vroeger werd uitgesproken door de rechtbank en evenzoo openbaar gemaakt?

Ik wensch op nog een punt te wijzen. Niet alleen bij akkoord eindigt alle verplichting, maar stel dat het faillissement is afgeloopen, dat daarna de failliet sterft. Zijne erfgenamen aanvaarden zijn boedel onder benefice van inventaris; zij verdeelen onder de oude en de nieuwe crediteuren wat er is; zij zijn er af. Maar naar hun gevoelen is dit in moreelen zin het geval niet; naar hun gevoelen is de vader van wien zij de erfgenamen zijn, met schuld in het graf gegaan en dat drukt op hen. Daarom voldoen zij aan de crediteuren. Aan die crediteuren geven zij geheel of gedeeltelijk wat zij hebben; in ieder geval, de crediteuren verklaren dat zij voor de schulden van dien vader voldaan zijn. Hebben die erfgenamen, die op die wijze voor de eer van hun vader gezorgd hebben, er geen recht op, dat de eer van dien erflater en het feit, dat de crediteuren voldaan zijn, evenzeer publiek worde gemaakt, als indertijd de déconfiture is bekend gemaakt?

Ik ga nog verder. Wanneer ik rehabilitatie vraag, openbaarmaking van het feit der afbetaling als billijkheid tegenover dengene, die dat deed, dan vraag ik nog aan de Regeering: ligt op het Staatsgezag niet de plicht om dergelijke goede daden te bevorderen? Is het niet zijne roeping, om waar een goed doel beoogd wordt, dit te bevorderen en aan te moedigen en hier dus de gelegenheid te maken, dat de menschen die dit doen, er ook iets aan hebben?

Er is meer — en dit is het laatste punt dat ik zal aanvoeren. Deze wet voert iets nieuws in; wij zullen volgens art. 19 [**19**] een register hebben bij de rechtbank, waarin de namen zullen worden geschreven van de faillietverklaarden, het vonnis zelf, het akkoord, het aantal procenten dat de crediteuren van den faillieten boedel hebben ontvangen, dat alles blijft bewaard, misschien eeuwenlang. Doch wanneer later de gefailleerde of zijne erfgenamen alles afbetalen, in ieder geval die crediteuren te hunnen genoegen voldoen, dan wordt daarvan niets geboekstaafd, dat gaat stil voorbij. Een alphabetische klapper zal op het register worden gemaakt, zoodat men altijd de namen zal kunnen vinden van hen die gefailleerd zijn, en hoe groot hun faillissement was, maar van eene latere voldoening zal men niets kunnen nagaan Dit vind ik eene onbillijkheid. Waar men voor het gemak van den handel vooral een register invoert van de faillissementen, daar moet men ook iets doen voor degenen, die hunne crediteuren geheel tevreden stellen, opdat zij ook in het openbaar daaraan iets hebben.

Nu heeft de Regeering de vorige week gezegd: wanneer de gefailleerde later zijne crediteuren betaalt, wordt dat in den kring zijner omgeving wel bekend.

Ja, Mijnheer de Voorzitter, maar daar heeft hij weinig aan. Het vonnis van faillietverklaring is indertijd ook niet alleen in dien kleinen kring bekend gemaakt, neen — dat en de geheele behandeling van het faillissement en ook de uitdeeling, wordt gepubliceerd; waarom zal men later nu het feit der voldoening ook niet publiceeren?

Door de Regeering is verklaard, dat zoo weinigen van het middel der rehabilitatie gebruik maken. Inderdaad, ik erken dat het aantal van hen die tot heden gerehabiliteerd zijn, mij niet is medegevallen, ongeveer 2 percent slechts, maar is dit nu eene reden om dit middel af te schaffen? Het blijkt dan toch dat er menschen geweest zijn, die prijs stelden op de rehabilitatie en die daarvoor al de vereischte moeite hebben gedaan, zich daarvoor belangrijke opofferingen hebben getroost, en nu vind ik dat dit hen zoodanig releveert, hun beter gevoel zoodanig doet uitkomen, dat ik er geen vrede mede had, indien niet eene poging gedaan werd om de rehabilitatie te behouden.

De heer HINTZEN: Het doet mij leed, dat ik niet in elk opzicht mij heb kunnen vereenigen met de zienswijze van de Commissie van Voorbereiding, waar het betreft een zoo gewichtig punt als de rehabilitatie. De geachte afgevaardigde uit Amsterdam, de heer Levy, zal zich verheugen over de toenadering die er thans ontstaat tusschen hem en de groote meerderheid van de Commissie van Voorbereiding, want werkelijk dit voorstel mag voor hem een triumf worden genoemd.

Indien de geachte afgevaardigde uit Amsterdam gisteren zeide dat hij „zich verbaasde of niet verbaasde mij in dit opzicht te zien staan tegenover de Commissie van Voorbereiding" — ik verbaas er mij over dat mijne vier medeleden, allen juristen, dit amendement hebben ingediend en dat ik daartegenover alleen sta. Werkelijk, in het stelsel van de wet past dit amendement niet. Streng logisch, zegt de heer Levy in zijne nota [zie hiervoor bl. 210], passen beide rechterlijke uitspraken, het vonnis van insolventie en het vonnis van rehabilitatie, niet in de abstractie van het vermogensbeslag. Neen, zij passen in het geheel niet in deze wet.

Waar de heer Levy een beroep doet op lord Bacon tegen het „evincules ratiocinari" ter ondersteuning van zijn gevoelen, zou ik hem willen toevoegen: indien die staatsman-philosoof wat strenger had vastgehouden aan de streng logische eischen van het zedelijk rechtsbeginsel, zou dan zijn diepe val niet zijn voorkomen? Is het een gelukkig denkbeeld, hier Bacon te herinneren? Schijnbaar is hetgeen de Commissie voorstelt een beneficium voor de schuldeischers; schijnbaar! want in werkelijkheid is het een beneficium voor zeer enkelen, het tegenovergestelde van een beneficium voor de meerderheid der schuldeischers.

De vraag is reeds dadelijk bij mij gerezen of de rehabilitatie in eenige artikelen van ons Wetboek van Koophandel voorkomende, daarin terecht is opgenomen. Bij de raadpleging van de meeningen van verschillende rechtsgeleerden ten opzichte van den faillissementstoestand na de vereffening, en omtrent het eigenlijke oogenblik van de opheffing van het faillissement, is het mij voorgekomen dat het nog niet zoo zeker is dat de rehabilitatie past in ons Wetboek. Met Holtius kan men aannemen: „Wanneer men alleen met den zin en met de uitspraak der wet te rade gaat, doet de vereffening en laatste uitdeeling den staat van faillissement niet ophouden; het is alleen de rehabilitatie welke die werking hebben kan" en dan kan ik mij met het stelsel van het Wetboek van Koophandel vereenigen. Of men kan aannemen dat bij het ontslag van den curator feitelijk ook het beheer en de beschikking over de goederen van den failliet weder op deze overgaat; het standpunt ingenomen door professor Goudsmit in de Juristenvereeniging in 1871.

Ik kan mij ook voorstellen dat de gedachtengang van den wetgever in 1838

aldus is geweest: door ontslag van den curator krijgt de failliet beheer en beschikking over zijne goederen terug; maar omdat de man geene goederen meer heeft, zal hij feitelijk niets te beheeren, over niets te beschikken hebben. In art. 887 van het Wetboek van Koophandel wordt bepaald dat zoodra er goederen opkomen de faillissementstoestand weder zal intreden. Daarmede gaat weder het beheer verloren, en zoodoende komt eerst na voldoening der schuldeischers, dus bij de rehabilitatie, een einde aan de zaak. Alleen in dien zin opgevat billijk ik het beginsel van rehabilitatie in het Wetboek van Koophandel nedergelegd, doch daarom mag het mijns inziens ook niet in de nieuwe wetgeving worden overgenomen.

Ik zou de Commissie van Voorbereiding willen vragen: is in eenige buitenlandsche wetgeving te vinden de rehabilitatie bedoeld in den zin dien gij daaraan hecht? Neen! en dat kan ook niet. Wat is rehabilitatie? Dat is herstel in een vorigen toestand, wettelijk, dus ook maatschappelijk, privaatrechtelijk of publiekrechtelijk.

Indien bij voorbeeld het gevolg van het verlies van de beschikking en het beheer over goederen is het onbekwaam verklaard worden tot het uitoefenen van zekere bevoegdheden, dan is de rehabilitatie daar om den gefailleerde weder te brengen, waar hij vroeger was.

In 1835 heeft de tweede afdeeling aan de Regeering gevraagd: „Wat is toch eigenlijk rehabilitatie?" Verloren moet er toch iets meer zijn dan beheer en beschikking over goed, wil de rehabilitatie althans dat zijn, waarvoor wij het meenen te moeten houden?

De Regeering gaf daarop zeer juist ten antwoord: „Hij die in staat van faillissement verkeert kan als curator en voogd geweerd en van de uitoefening van staatkundige rechten buitengesloten worden. Door de rehabilitatie wordt het faillissement *uitgewischt* en den gefailleerde alle burgerlijke en staatkundige rechten teruggegeven."

Nu vraag ik: wat zal volgens het systeem van de wet en van de Commissie van Voorbereiding de schuldenaar terugbekomen door de rehabilitatie?

Door de rehabilitatie moet de gefailleerde in iets worden hersteld.

Vandaar, dat bij voorbeeld in Frankrijk het bezoeken van de Beurs aan den gefailleerde werd ontzegd en deze eerst na rehabilitatie wederom ter Beurze mocht verschijnen.

Vandaar, dat in Oostenrijk, waar het woord „rehabilitatie" te recht is vertaald door *Wiederbefähigung*, ten gevolge hiervan de gefailleerde weder in de mogelijkheid gesteld werd zaken waar te nemen, hetgeen hem vroeger verboden was.

Ziedaar het doel der rehabilitatie, en geen ander!

De meerderheid der Commissie wenscht de invoering van een ander stelsel van rehabilitatie, en tegen de onbillijkheden, die de toepassing ook van dat stelsel aankleven, wensch ik op te komen.

De bedoeling van deze wet is, dat de gevolgen van het faillissement zouden zijn van zuiver materieelrechtelijken aard; en in art. 195 [**195**] dat thans is aangenomen, wordt dan ook bepaald, dat, door het verbindend worden „der slotuitdeelingslijst de schuldeischers voor hunne vorderingen, in zooverre die onvoldaan zijn gebleven, hunne rechten van executie op de goederen van den schuldenaar herkrijgen".

Het is een zeer ernstig nadeel, voor ieder die zijne betalingen heeft gestaakt, dat, zoodra het vermogensbeslag geëindigd en er uit den boedel niets meer te verdeelen valt, ieder schuldeischer weder opnieuw het recht verkrijgt om voor zijne vordering op te komen. Deze financieele gevolgen voor den failliet zijn de eenige straf, die vanzelf komt te vervallen, zoodra hij elken schuldeischer heeft

bevredigd. De Commissie wil eene vergoeding voor die straf voor hem die de vorderingen ten volle of quasi ten volle zal hebben afbetaald, en zij wil den rechter daarin moeien.

Mijn medelid in de Commissie van Voorbereiding, de heer Huber, heeft zoo even gezegd, dat het de bedoeling dier Commissie niet is om op te komen tegen het systeem van deze wet. „Maar — zoo laat hij er in één adem op volgen — het valt niet te ontkennen dat er eene zekere *infamia* kleeft aan het faillissement, althans dat het faillissement, als zoodanig, een diffameerend karakter draagt", eene verklaring, die, na al hetgeen wij in de discussiën der laatste dagen gehoord hebben, grooten indruk op deze Vergadering moet maken.

Ieder die veroordeeld wordt, die tegenspoed en rampen in het leven heeft, is diep te beklagen, en indien ik eenige dagen geleden zeide, dat er zoo weinig eerlijke debiteuren failliet werden verklaard die medelijden verdienen, dan was dit uitsluitend in verband met de omschrijving, door den heer Levy gegeven van den toestand van een oneerlijken debiteur; doch ik zal de eerste zijn om te erkennen dat zooveel mogelijk getracht moet worden den rampspoed en het ongeluk in de maatschappij weg te nemen. Wat ik beweer en wensch aan te toonen, is dat dit in casu door den wetgever nooit zal kunnen geschieden. De Commissie kan niet ontkennen, dat zij thans een smet op den gefailleerde werpt indien zij de rehabilitatie weder opneemt. Gaat men van de onderstelling uit, dat het faillissement niets is dan een vermogensbeslag, dan wordt niet van den man, die gerehabiliteerd zal worden, een smet genomen, maar een smet geworpen op ieder, die failliet is gegaan en niet is gerehabiliteerd, en daartegen blijf ik opkomen. Feitelijk wordt door de Commissie toegegeven, dat zij wenscht een eereherstel maar — waar de eer hersteld moet worden was de eer verloren. En waardoor ontstaat nu dit eereherstel? Door niets anders dan eene vergoeding van wellicht eenige percenten. Dit is het zwakke punt in het betoog van den vorigen spreker. Indien de man zijne schuld betaalt, heeft de heer Huber gezegd, wordt hij gerehabiliteerd. Neen, dit staat niet in het amendement. Er staat: indien hij voldoet *ten genoegen* van elk zijner schuldeischers, met andere woorden: indien de crediteuren voor een deel betaling krijgen en voor het geheele bedrag quitantie geven, dan wordt de man gerehabiliteerd. Hoeveel crediteuren, die sinds jaren eene schuld hebben afgeschreven, zullen niet gaarne bewijs van kwijting geven, indien de gefailleerde hun nog onverhoopt iets komt brengen.

Het kan niet anders of door het eereherstel stelt men de eerlijkheid of de oneerlijkheid van den debiteur weder op den voorgrond. Wel wordt beweerd: daarmede willen wij niets te maken hebben; maar als men de rehabilitatie weder wil invoeren, mag men het alleen doen op deugdelijke gronden, zoodat hij die rehabilitatie *verdient* haar ook krijgt, en dit is door het voorgedragen systeem niet te bereiken.

De heer Huber heeft, om aan zijn betoog kracht bij te zetten, gewezen op het register, in art. 19 [**19**] van dit wetsontwerp bedoeld. Daarin staat de naam van den gefailleerde opgenomen en zal daar blijven ten eeuwigen dage. Ingeval de man zijne schulden betaalt en gerehabiliteerd wordt, zal dit met gulden letters in het register worden aangeteekend, maar wat hebt gij daaraan?

Ik denk aan een eerlijk man, die er prijs op stelt zijne schulden te betalen en wien het langzamerhand gelukt een *deel* daarvan te voldoen, maar die toch nog niet gerehabiliteerd kan worden. Dit zal niet in het register komen te staan, en is dat offer niet meer te prijzen dan de daad van hem, die de quitantiën van zijne schuldeischers op goedkoope wijze heeft gekregen, en die in zedelijken zin ten onrechte is gerehabiliteerd?

Beter heeft althans de Engelsche wet het begrepen. Daarin is opgenomen de *order of discharge.*

Daar is de rechter vrijgelaten — eene bepaling die later moest verscherpt worden omdat de rechter daarvan te veelvuldig gebruik maakte —, daar is aan den rechter vrijgelaten om den failliet een *discharge* te verleenen, waardoor hij weder treedt in de bevoegdheden, die hij verloren had. Daar heeft het faillissement publiekrechtelijke gevolgen, wat door den heer Levy zoo gewenscht wordt, doch welk beginsel in deze wet niet is aangenomen.

Na de crediteuren gehoord te hebben, heeft daar de rechter, alvorens een dusdanige *order of discharge* te verleenen, te letten op het gedrag van den gefailleerde, en hij vindt daarin al of niet aanleiding om den man te herstellen in zijne eer, in de maatschappij.

Maar die 100 pct. op papier, misschien wel door zijne familie bijeengebracht, zijn ook niet meer dan eene eerlijkheid in percenten, die met den persoon niets gemeen heeft. Dit wetsontwerp wil zich alleen bemoeien met het vermogensbeslag en de afwikkeling van den boedel, waarna die schuldenaar met den rechter heeft afgerekend.

Het vonnis dat de minderheid der Commissie en de heer Levy willen is voor den schuldenaar niet noodig. Wel degelijk wordt het binnen en buiten zijn kring ruimschoots bekend, indien hij later volledig betaalt. Mij zijn voorbeelden bekend van personen, die niet alleen na faillissement, maar ook na een onderhandsch akkoord de onvoldane schuldvorderingen hebben beschouwd als eene natuurlijke verbintenis. Mij zijn voorbeelden bekend, dat die personen hebben betaald, maar zij worden dan ook in den gunstigen zin des woords met den vinger aangewezen. Iedereen weet zulks en prijst hen; voor hen is een rechterlijk vonnis geheel overbodig.

En ten slotte zou ik willen vragen: *Verdient* iemand werkelijk gerehabiliteerd te worden, die uitsluitend om de rehabilitatie betaalt, en zonder deze zijne schuld niet zou hebben afgedaan?

De heer LEVY: Ik ondersteun niet alleen dit amendement, maar ik neem er akte van, dat het is ingediend, want dit amendement is voor mij de toepassing van het gezegde: „de natuur is sterker dan de leer", en van het: „*chassez le naturel il revient au galop*". Dat is de beteekenis van het amendement, ondanks het afwijzend gebaar dat thans door den verdediger van het amendement, den heer Huber, wordt gemaakt.

Wat toch heb ik getracht, met de meeste bescheidenheid, te doen uitkomen, en heb ik van den aanvang af aangewezen als te zijn de groote, zwaarwichtige leemte van dit wetsontwerp; wat toch heb ik dadelijk bij de algemeene beraadslaging gezegd, en wat was het standpunt dat ik geen enkel oogenblik heb verlaten? Ik heb getracht duidelijk te maken dat het faillissement fletrisseert; dat het moge dan voortvloeien uit dit ontwerp of uit andere wetten welke dit ontwerp omgeven, het faillissement als zoodanig ten gevolge heeft civiel- en burgerlijkrechtelijk incapaciteit; dat het zwaarwichtige gevolgen heeft voor den persoon des gefailleerden. Dientengevolge werpt het faillissement een smet op den naam van hem, die ongelukkigerwijze daardoor wordt getroffen.

Wat heb ik daarnevens doen uitkomen? Wanneer men, wat men ook doen moge, welke wetten men ook maken moge, het karakter van het faillissement niet kan uitwisschen, omdat dat karakter onafscheidelijk verbonden is aan het faillissement, gij dan niet moogt, gelijk dit wetsontwerp doet, over één kam scheeren den roekeloozen speler en den ongelukkigen debiteur, de kooplieden en de niet-kooplieden.

In dien gedachtengang gaf ik twee middelen van redres en heb ik eerst getracht ingang te doen vinden een middel van mitigatie, hierin bestaande, dat men een

akkoord buiten faillietverklaring invoere. Dit werd bestreden door den heer Hintzen met het argument: In den regel is het faillissement gevolg van eigen schuld; als regel bestaat er geen ongelukkige debiteur.

Het werd bestreden door den heer Hartogh, die zeide: wacht op de invoeringswet, ten einde dan te zien welke gevolgen die invoeringswet verbinden zal aan het faillissement, ten aanzien van den persoon des gefailleerden.

Aan den eersten geachten spreker heb ik toen geantwoord: uw uitgangspunt is met de feiten en met den rechtsregel: ieder wordt voor goed gehouden tot het tegendeel bewezen zij, in strijd, en ten aanzien van den tweeden geachten spreker heb ik toen getracht nog een middel van redres te vinden, door open te laten de mogelijkheid, dat men de flétrissure van het faillissement opheft en overbrengt op de insolventie, maar door de Commissie van Voorbereiding werden beide die middelen van redres bestreden.

Welnu, wat hebben wij nu vandaag gehoord tot aanbeveling van het amendement, dat door de Commissie van Voorbereiding wordt voorgesteld?

Nu bevestigt men al hetgeen door mij wordt gezegd, en dat dient nu tot steun van het amendement. Nu zijn er gewetensbezwaren, nu zijn er gemoedsbezwaren gerezen bij de Commissie van Voorbereiding. En hoe verzoent men nu de houding die men aangenomen heeft tegenover mij, met die gewetensbezwaren, met die gemoedsbezwaren, gelijk ze uiteengezet zijn tot toelichting van het amendement door den heer Huber?

Door te zeggen: wij willen rehabilitatie.

Maar wat voor rehabilitatie willen wij?

Wij willen openbaarmaken het feit van afbetaling, wij willen dus eene rehabilitatie die feitelijk moet zijn, die objectief moet zijn, die buiten den persoon omgaat. Zoo zeggen wij eenerzijds: faillissement gaat buiten den persoon om, en anderzijds: wij rehabiliteeren toch dien persoon.

Mijn antwoord luidt: dat is eene fictie, die in geen enkel opzicht iets anders is dan de noodlottige fictie waarvan het ontwerp uitgaat. Niet een feit, niet een toestand, maar een persoon wordt gerehabiliteerd. Een toestand kan niet gerehabiliteerd worden. Wat eens geschied is, daar kunt gij niet op terugkomen. Rehabilitatie verbindt zich naar het woord en naar het begrip dat daaruit voortvloeit aan den persoon, en volkomen juist is het op zichzelf wanneer men zegt: deze wet gaat immers uit van een gansch ander standpunt en wil objectieve executie van het vermogen, objectieve afwikkeling van de faillissementsprocedure, met welk uitgangspunt rehabilitatie zich niet verdraagt.

Wat doet de groote meerderheid der Commissie van Voorbereiding derhalve? Zij keert zich door dit amendement tegen deze wet.

Keur ik dat af? Volstrekt niet! Integendeel, dat verheugt mij, dat ondersteun ik niet alleen, daar neem ik akte van; dat grijp ik aan met beide handen.

Zal ik dan nu dit amendement afstemmen om deze wet in al hare naaktheid ten toon te stellen, om te doen zien dat hetgeen deze wet bepaalt, executeering van het vermogen, niet door te voeren is, omdat juist de Commissie van Voorbereiding bedacht is op een redmiddel om deze wet in overeenstemming te brengen met de eischen van dit leven, doordien ook zij thans bij faillissement den persoon in rekening brengt?

Neen, dat zal ik niet doen. Ik zal met de Commissie, getrouw blijvende aan het standpunt, dat ik van den eersten oogenblik heb ingenomen, trachten te redden wat te redden is. De rehabilitatie is het uitgangspunt voor mij om te bewijzen, dat hetgeen het ontwerp wil: executie van het vermogen, zonder dat men den persoon daarbij in het oog vat, niet mogelijk is zonder geweld aan te doen aan de waarhoid van die feiten en aan den eisch van het leven.

Als die rehabilitatie, die de Commissie ter elfder ure ongelukkiglijk voorstelt, nadat zij mij bijna op elk punt bestreden heeft, er is, dan wordt de ware aard van dit wetsontwerp erkend, dan wordt die ware aard nog scherper belijnd, en dan hoop ik dat de Commissie met mij zal bedacht zijn op middelen om te overwegen of op andere wijze ook nog zal kunnen gemitigeerd worden de scherpte, die, wat ook het wetsontwerp zegt, voor den persoon van den gefailleerde aan den toestand van faillissement verbonden is.

Dat is de reden waarom ik volgaarne medega met de Commissie, het alleen betreurende, dat zij op dit late oogenblik eerst tot de erkenning gekomen is van hetgeen ik van den aanvang af als leemte van dit wetsontwerp heb aangewezen.

De heer TRAVAGLINO, *Voorzitter der Commissie van Voorbereiding:* Dit amendement heb ik van ganscher harte mede-onderteekend. Al de argumenten, door ons geacht medelid, den heer Huber, tot verdediging daarvan aangevoerd, accepteer ik ten volle; na zijne krachtige verdediging, zou ik niet opgestaan zijn, om hierover nog te spreken, ware het niet, dat de heer Hintzen het amendement ernstig bestreden had. Mij dunkt, hetgeen hij gezegd heeft, verdient wel nader te worden beschouwd; en dit is het doel van mijne rede.

Ik neem aan, dat een hoofdkarakter van dit wetsontwerp is, dat wij alleen te doen hebben met eene executie van het vermogen, en dat de persoon van den schuldenaar niet getroffen wordt.

Ik neem dit alleen aan als feit, zonder in eenige waardeering daarvan te treden.

Nu is de vraag, of ons amendement in strijd is met den geest der wet, met dit hoofdbegrip, dat de persoon van den schuldenaar er buiten moet gehouden worden, en het alleen zijn vermogen betreft.

De heer Huber heeft terecht gezegd, dat nochtans de persoon van den schuldenaar er niet *geheel* buiten kan gelaten worden.

Wanneer ik in gedachte met een schuldenaar de wet doorloop, dan treft het mij, hoe dikwijls diens persoon er bij betrokken is. Wien wordt het beheer over het vermogen ontnomen? Aan den schuldenaar. Wie ontvangt, na faillietverklaring de brieven? Niet de schuldenaar, aan wien zij geadresseerd zijn, maar de curator.

In theorie kan men dus wel zeggen, dat de wet den persoon des schuldenaars niet treft, doch in de realiteit is die bewering niet absoluut vol te houden. Zelfs als men in het oog houdt, dat deze wet in beginsel geen onteerend karakter wil, dan nog is ons amendement niet in strijd met den geest van het ontwerp; en daarom hoop ik, dat de minister er zich niet al te sterk tegen zal verzetten.

Ons amendement strekt — de heer Huber wees er reeds op — als aanmoediging voor den schuldenaar, om te betalen wat hij kan, hetzij door middelen, die hij later verwerft of verkrijgt, hetzij door hulp van familie of vrienden, om zoo mogelijk te komen tot eene uitkeering van 100 pct.

Als men weet, dat de wet, om zoo te zeggen, op zoodanig streven eene premie stelt, bestaande in rehabilitatie, dan zal menigeen zijn best doen om zijn crediteuren zooveel mogelijk te bevredigen; en dan is hetgeen wij willen, een beginsel van eerlijkheid, waardoor ons amendement zich aanbeveelt. De Minister moge ons amendement bezien uit dit oogpunt: aanmoediging tot eerlijkheid.

De heer Hintzen meent, dat ons amendement eene smet werpt op den failliet, en dat de gevolgen van het faillissement volgens deze wet slechts zijn van materieelen en rechterlijken aard. Hij beriep zich op de buitenlandsche wetgeving, zeggende dat het amendement in het stelsel der wet volstrekt niet past; want dat men alsdan zou moeten aannemen de nota infamiae. Hij zegt, dat hij zich meer

houdt aan de abstracte denkbeelden, die in de wet gelegen zijn, aan het streng logische, wat er in voorkomt.

Hij wees er op, hoe weinig gebruik er wordt gemaakt van rehabilitatie.

Hierop wensch ik het volgende te antwoorden.

Men hoort hier voortdurend beroep doen op buitenlandsche wetgevingen.

Dat nu is zeer schoon, en in de studeerkamer zelfs plichtmatig; maar als men bezig is met het maken van wetten, die dienen moeten voor iedereen, dan moet men rekening houden met den volksaard.

Dit zal in casu te meer stringeeren, omdat voortaan niet alleen de koopman, maar ook de particulier in staat van faillissement zal kunnen verklaard worden. Hetgeen eene wet hieromtrent inhoudt, is dan wel van het hoogste belang. De hoofdvraag blijft: wat kan nuttig zijn voor het geheele volk? Dit is het eerste punt.

Het tweede punt is, dat wij, volgens den heer Hintzen, ons zouden moeten houden aan het abstracte, aan het streng logische, en dat zelfs het vermoeden niet mag worden gewekt, dat eene nota infamiae zoude gelegen zijn in de wet. Hierop wil ik slechts antwoorden, dat het streng logische, het abstracte, weinig of geen waarde heeft in eene wet. Men maakt de wetten niet voor de studeerkamer, maar wel voor het leven in zijne duizende schakeeringen. Het leven is geen mathesis, het is nog veel minder logica; het leven is geen abstractie. Wij moeten eene wet maken, die toepasselijk kan zijn op het leven. Al zoude eene wet gemaakt worden, waarin hier of daar fouten zouden zijn aan te wijzen ten aanzien van de logica of ten aanzien van het abstracte, dan maak ik mij daarover volstrekt niet bezwaard. Wel echter zou ik bezwaar hebben mede te werken tot eene wet, die niet toepasselijk is op het leven.

Nog een paar andere punten.

De geachte heer Huber heeft gezegd, dat naar zijne meening het op den weg der Regeering en van den Staat ligt, om de begrippen van eerlijkheid aan te moedigen. Ook met dit argument van den heer Huber kan ik mij ten volle vereenigen, omdat ik zoo innig overtuigd ben, dat als onze wetten niet doortrokken zijn van een geest van rechtvaardigheid, ze dan wel kunnen hebben den uiterlijken vorm van eene wet, maar dat zij missen de innerlijke kracht en de innerlijke waarde, en dat zij dan veel minder kans hebben om in te gaan in het volk.

Ten slotte.

Wanneer men spreekt over het geringe gebruik van de rehabilitatie — hetgeen ik kan toegeven — dan is dit nog geen argument om te zeggen : de rehabilitatie is niet noodig.

Ik wil toch mededeelen, dat er eene zaak te Amsterdam is voorgekomen, waarin mijn geacht medelid, de heer Hartogh, de advocaat was, terwijl ik door de rechtbank benoemd was tot curator. Wij hebben toen gevraagd en verkregen de rehabilitatie, en dit is het eenige redmiddel geweest voor den betrokken persoon.

Ik vlei mij, dat de meerderheid van deze Kamer overtuigd zal zijn, dat ons amendement niet in strijd is met het wetsontwerp; en is zij hiervan overtuigd, dan hoop ik, dat de Kamer een stap verder zal gaan en ons amendement zal willen aannemen.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Rehabilitatie of geen rehabilitatie!

De onbepaalde bewondering, die ik heb voor de voorbeeldelooze werkkracht en beleid, door de Commissie van Voorbereiding op dit uitgebreid en moeilijk wetsvoorstel aangewend, zou geheel onvoorwaardelijk zijn, indien de Commissie het voorstel nu in beraadslaging niet had gedaan. Het verwondert mij van haar, en

het spijt mij, dat betuig ik onverholen. Over de hoofdbeginselen dezer regeling bestond en bleef voortdurend volkomen eenstemmigheid bestaan tusschen de Commissie en de Regeering. Anders had ook niet een zoo vruchtbaar overleg kunnen plaats hebben, als het geval is geweest. Onder die hoofdbeginselen — ik behoef het niet weder te betoogen, ook niet tegenover de krachtige uitdrukkingen, die steeds opnieuw door den heer Levy worden gebezigd — staat wel dit voorop, dat het faillissement als niets anders moet worden beschouwd, dan als een beslag op, eene executie van het vermogen des schuldenaars en de wet in verkeerde richting zou regelen en werken, als zij eene, trouwens ijdele, poging aanwendde om den persoon van den gefailleerde als zoodanig te treffen. De Commissie heeft ook zoo straks nog bij monde van haar geacht lid, den heer Huber, gezegd, dat het stelsel van het ontwerp bij dit amendement niet zou betrokken zijn. Niettemin wil dit mij geheel anders voorkomen. Ik zal nu tot bewijs van deze mijne meening mij niet beroepen op de rede van den geachten afgevaardigde uit Amsterdam, den heer Levy, want wanneer ik dat deed, zou dit vermoedelijk te veel en dus niets bewijzen. Maar ik wil op de zaak zelve komen, en vraag dan: wat is toch rehabilitatie? Het is eene technische uitdrukking met eene zeer bepaalde historische en feitelijke beteekenis, waaraan wij ons niet kunnen onttrekken. In ons vroeger en tegenwoordig recht en ook in de buitenlandsche wetten, die op gelijke leest zijn geschoeid, vindt men de rehabilitatie. Waarom en tot welk einde? Omdat daar voortdurend aan den faillissementstoestand gevolgen verbonden zijn, die alleen worden opgeheven door eene uitdrukkelijke herstelling. De rehabilitatie, door den rechter uitgesproken, maakt daar een einde aan den failliettoestand; daardoor eerst krijgt de gefailleerde de beschikking en het beheer over zijn vermogen en andere verloren capaciteiten terug. In zoover heeft de rehabilitatie ook tegenwoordig, naar ons bestaand recht, beteekenis en gevolg. Maar dat zal niet meer het geval zijn of kunnen zijn van de rehabilitatie, die de Commissie in dit wetsontwerp nu weer wil zien opgenomen. Welken zin zal die rehabilitatie dan wel hebben? Het woord heeft ook door het gebruik de beteekenis er bij gekregen van herstel in eer en goeden naam. Dat was steeds het geval en is aldus ook gebleven. Men sla bijv. slechts op de aan de leden der Commissie, althans de in de koopstad wonende, wel bekende Amsterdamsche ordonnantie van 1777, art. 36 en volg. Bij de vervaardiging van onze wetboeken werd er ook die beteekenis aan gehecht; men gewaagde er toen zelfs van, dat de rehabilitatie was eene soort van zedelijke wedergeboorte. In ons wetboek van Koophandel is het dan ook niet anders te begrijpen. Kunnen wij ons nu in eens los maken van die beteekenis? Dit is niet mogelijk. Wij vermogen niet anders dan bij uitdrukkelijke fictie, aan gewone of te dier zake dienende woorden eene nadere kracht te geven dan zij hebben. De wet moge veel vermogen, maar zoo almachtig is zij niet, dat zij de taal en haren zin kan veranderen en willekeurig andere denkbeelden doen hechten aan de woorden dan zij hebben.

Nu moge men hier al beginnen te verklaren dat het de bedoeling van deze rehabilitatie niet is om eenige nota infamiae weg te nemen, omdat de wet die niet aan den persoon van den gefailleerde heeft toegekend, maar dit is van de wederopneming van het instituut der rehabilitatie zoo noodwendig het gevolg, dat de geachte afgevaardigde uit Dokkum zelf eindigde en wel moest eindigen met te zeggen: dat het, in betrekking tot den wensch der erven, betreft eene eerherstelling van den vader, die failleerde. Is dit niet juist, dan vraag ik aan de Commissie: wanneer gij eene andere beteekenis aan het woord wilt en kunt hechten, verklaar dan eens, niet in onbepaalde, nevelachtige termen, maar duidelijk en helder wat gij bedoelt. Eerherstel, ja dan neen? Neen, waarom volgt gij dan niet het logische denkbeeld van uw geacht medelid, den afgevaardigde uit Rotterdam?

Met te meer vrijmoedigheid meen ik dit te mogen vorderen, omdat, wat de beschouwingen betreft van het geachte lid der Commissie, den heer Huber, wie zou er zijn, die niet gaarne veel beamen wil van hetgeen hij gezegd heeft, wie zal bij voorbeeld niet gaarne lof en goedkeuring willen toegekend zien aan brave en eerlijke handelingen? Maar dat is de zaak niet, die het hier betreft. Dit moet dan ten minste gebeuren op eene daartoe geëigende wijze. Doch laten wij nu niet een ander element in de wet brengen, dat eene verandering in het karakter der wet teweegbrengt of moet doen veronderstellen.

Het zou toch ook wel tot nadenken stemmen, dat geen land de rehabilitatie heeft, op de wijze als hier nu wordt voorgesteld, althans voorgehouden.

In Duitschland, van welk land wij dan toch niet zooveel in zeden verschillen, is het juist anders ingezien dan door de meerderheid der Commissie. Ten minste als wij geloof mogen hechten aan hetgeen vermeld wordt in het werk van Alexander (*Konkursgesetze aller Länder*) waarop de heer Levy zich in zijne Nota beriep, doch voor welks nauwkeurigheid ik niet kan instaan, dan is het opmerkelijk dat in het ontwerp der Konkursordnung bepalingen omtrent rehabilitatie waren opgenomen, doch deze daaruit opzettelijk zijn verwijderd.

Ik ben er zeker van dat indien hier een dergelijk voorstel was gedaan met dezelfde praemissen als waarop dit ontwerp is ingediend, zulk een voorstel ook hier weinig kans zou gehad hebben.

Nergens heeft men bij de hervorming van het faillietenrecht eene rehabilitatie noodig of doelmatig geacht. In Italië, Zweden, Noorwegen, Zwitserland, Hongarije vindt men haar evenmin als in Duitschland.

En dan het zoo practische volk bij uitnemendheid, dat ons zoozeer ter navolging is aanbevolen, omdat wij daarmede „meer dan één karaktertrek gemeen" hebben? Welnu, ook in Engeland is geene rehabilitatie in de technische en feitelijke beteekenis van het woord of in den zin als door de Commissie nu voorgesteld. Ja, men heeft er de *discharge of bankrupt*. Maar, dit is eene geheel andere instelling, nagenoeg in 't geheel niet overeenkomende met de rehabilitatie. Maar de heer Hintzen heeft reeds bijzonderheden over Engeland en zijn order of discharge medegedeeld; ik zal mij daarmede dus niet verder vermoeien.

Wanneer nu echter geene enkele natie, die eene gelijksoortige faillietregeling heeft als die voor ons ligt — namelijk dat het faillissement alleen de goederen betreft en met de realisatie daarvan eindigt — het logisch geacht of behoefte gevoeld heeft aan een *herstel van naam* of iets dergelijks als hier wordt voorgesteld, wat bijzonders kan er dan toch in ons land of in onzen aard zijn, dat daarover hier anders zou moeten worden geoordeeld?

Men kan zelfs dichter bij huis blijven, om op te merken dat ons eigen land ten bewijze strekt van het noodelooze; ja van het ondoelmatige eener rehabilitatie en dat het bestaan daarvan, eigenlijk gezegd, een ander karakter geeft in de volksovertuiging aan de instelling, waaraan zij is verbonden. Wij hebben immers den staat van kennelijk onvermogen — naar mijne meening in zijn *wezen* veel infamanter dan een faillissement, en toch wordt aan het woord faillissement — waaraan en misschien juist omdat daaraan rehabilitatie is vastgeknoopt — dikwerf een ongunstiger zin wordt toegekend dan aan den staat van kennelijk onvermogen. Wèl eene aanwijzing, dat de wet het gevolg heeft, dat ook het karakter, hetwelk de wet aan het instituut hecht, ook langzamerhand in de volksmeening wordt overgenomen: dit is de vormende kracht van het positieve recht.

Is het nu nog noodig te wijzen op de nietig — luttele toepassing van de rehabilitatie, in weerwil daaraan nu veel gewichtiger gevolgen zijn verbonden? Eigenlijk gezegd heeft dat instituut volkomen *fiasco* gemaakt, want tegenover eene kleine 1000 faillissementen telt men niet meer dan 20 rehabilitaties, met slechts

3 afwijzingen. En ieder onzer weet nu wel zooveel van de werkelijkheid af, dat hij niet zal aannemen, dat nu juist de overige ruim 950 gefailleerden, allen âmes damnées zijn.

Gaan wij echter eens mede met de *bedoeling*, gelijk zij ons in de toelichting, zij het eenigszins vaag, is geschetst, dat men de rehabilitatie niet wenscht in den bepaalden zin van eer- of naamherstel — wat de heer Levy er dan ook van zeggen moge — maar, als ik het althans wel heb, eenigszins in den zin van eene bonne marque of een . . . prix d'encouragement. Ook dan wil ik gevraagd hebben, of in dien zin aan het voorstel der Commissie gevolg moet worden gegeven?

Ik kan begrijpen, dat men aan een man, die zijn uiterste best doet om zelfs aan zijne zedelijke verplichtingen te voldoen, lof en steun wil geven, zoowel te zijnen behoeve, als ten voorbeelde voor anderen, maar zal dit op juiste wijze bereikt worden door, — zal dit het gevolg zijn van bepalingen, als door de meerderheid der Commissie voorgedragen?

Zal het hier juist eene goedkeuring of een prijs zijn voor de eerlijken, ongelukkigen en braven? De ondervinding leert dat niet. De toevalligheid, dat iemand misschien door eene erfenis of bijzonder geluk in staat wordt gesteld zijne schulden later nog geheel of ten deele te voldoen, dat een failliet, komende te overlijden, erfgenamen heeft, die, daartoe bij machte, zijne schulden betalen, is oorzaak dat die iemand of de erflater gerehabiliteerd wordt. Bewijst dit, dat deze daarom eerlijker is dan anderen, wien dergelijk fortuin niet ten deel viel?

Edoch, dat er eens een prijs of goedkeuring gegeven werd aan een onwaardige, zou nog minder zijn. Maar juist degenen die dikwerf het meest waardig zijn, maar zich geknakt gevoelen, of wel toch met uiterste krachtinspanning en zuinigheid slechts een gedeelte kunnen afdoen — en die gevallen zijn vele — doch wien het nimmer gelukt het geheel af te betalen, menschen die het meer verdienen dan iemand anders, kunnen niet gerehabiliteerd worden. Er zijn kwaadwillige schuldenaren, maar ook kwaadgezinde crediteuren; het toeval dat er slechts één dergelijke onder is, verhindert de rehabilitatie.

De ervaring leert dan ook geenszins, dat de rehabilitatie juist is weggelegd voor de ongelukkigen. Neen, zij is maar al te veel het loon voor hem die het meest handig en onbeschroomd is. Er zijn natuurlijk uitzonderingen, ook onder de enkelen die gerehabiliteerd zijn, evenzeer onder de niet-gerehabiliteerden komen er voor, voor wie ieder rechtgeaard man gaarne zijn hoed afneemt; maar, daarbuiten wordt de rehabilitatie verkregen door hem, die zich niet ontziet overal rond te loopen en op allerlei manieren de bewijzen te krijgen, die hij noodig heeft en die zelfs niet schroomt om, wanneer het noodig is, door middel van een douceur te doen bewegen tot hetgeen hij wenscht. En dit, terwijl de werkelijk eerlijke en ongelukkige man dikwerf zich schaamt onder de oogen zijner schuldeischers te komen en hierdoor alléén reeds het voorrecht zal missen.

Is dit dan een instituut dat wij weder in de wet moeten brengen? Behalve dat het indruischt tegen het aangenomen stelsel van deze wet, is en blijft dit een bezwaar, dat op hen, die dit beneficium niet deelachtig worden, uit kracht der wet een stempel wordt gezet. Iets dat, het moge niet bedoeld worden, toch gebeurt en dat de wetgever niet voor zijne verantwoording mag nemen.

In deze wet blijft de vraag van eerlijkheid of oneerlijkheid buiten rekening, ook al omdat — de heer Huber heeft het dezen morgen te recht herinnerd — de wet niet bij machte is een onderscheidend kenmerk voor die onderscheiding aan te geven en de rechter daarover zelfs niet zou kunnen oordeelen.

Waarom zullen wij nu, zonder evenredig nut, in de wet toch iets brengen, wat ten gevolge zal hebben, dat degenen, welke die rehabilitatie niet kunnen verkrijgen, achterstaan bij de anderen?

Eindelijk: wanneer — zij het ten onrechte — nu reeds gesproken werd van de scherpte dezer wet op het faillissement, wil men daarvoor eene reden geven? Want eene verscherping der wet is het, wanneer de rehabilitatie daarin weder wordt ingebracht, en nu niet alleen voor hen, die tot nu toe onder de faillietenwet vielen, maar ook voor degenen, die thans in staat van kennelijk onvermogen worden verklaard, waarbij geen rehabilitatie is. Dus eene uitbreiding en eene verscherping, waartoe ik de Vergadering niet mag adviseeren.

De heer HUBER, *lid der Commissie van Voorbereiding:* Ik neem mij voor de heeren Hintzen, Levy en ook den Minister te beantwoorden, en om dit te doen moet ik aanvangen met een algemeen woord, zoowel voor den een als voor den ander toepasselijk.

De heeren hebben zich niet los kunnen maken van de tegenwoordige beteekenis, die in het Wetboek van Koophandel aan het woord rehabilitatie wordt gehecht, namelijk „eerherstel".

Laat ik nog even resumeeren, wat ik bij de toelichting van het amendement naar mijn inzien reeds duidelijk heb te kennen gegeven, dat wij door de rehabilitatie niets anders bedoelen, dan feitelijk te constateeren dat de vroegere gefailleerde zijne schulden heeft voldaan, en die voldoening even openbaar te maken als dat indertijd geschiedde met zijne déconfiture.

Die beteekenis heeft het amendement niet alleen door de toelichting, die ik er aan gaf, maar zoo is het geformuleerd. Vooreerst omdat niet werd overgenomen art. 850 Wetboek van Koophandel, waarbij rehabilitatie werd toegestaan reeds onmiddellijk na de homologatie van het akkoord voor den schuldenaar die bleek ongelukkig en te goeder trouw te zijn geweest; ten tweede door niet over te nemen art. 893 Wetboek van Koophandel, waarbij niet tot rehabilitatie worden toegelaten zij die schuldig zijn verklaard wegens stellionaat, bankbreuk, diefstal, enz. Wij vragen niet naar goede of kwade trouw, maar naar het feit van de voldoening van de crediteuren.

In den bestreden gedachtengang vraagt de heer Hintzen, of wij verlangen het herstel in vroegeren toestand, maatschappelijk of wettelijk; of naar ons voorstel de persoon dan alle zijn staatkundige en burgerlijke rechten terugkrijgt. Dit zal de wet moeten uitmaken welke die rechten omschrijft, de kieswet, de Grondwet, de wet op de rechterlijke organisatie, waarover de heer Levy gisteren sprak, en dergelijke. Zoodanige wet moet uitmaken welke al dan niet de gevolgen van het faillissement en de rehabilitatie zullen zijn; het ligt buiten den kring van deze wet als deze, die niets anders regelt dan eene executie van het vermogen van den gefailleerde.

De heer Hintzen zeide dat bij weder opneming van de rehabilitatie een smet wordt geworpen op elken gefailleerde die niet gerehabiliteerd is. Neen, van dezen wordt alleen niet geconstateerd dat hij zijne crediteuren naar hun genoegen heeft voldaan, zoodat zijne schulden open zijn blijven staan.

Welke zullen de moreele gevolgen zijn? vraagt verder de heer Hintzen. Geldt het een eerlijk en braaf man dien het in de wereld niet goed gaat, dan zal de niet-rehabilitatie hem niet minder maken. Welnu, dan zal de niet-voldoening van zijne crediteuren hem in zijne omgeving ook niet in achting doen dalen.

Dezelfde geachte spreker zegt dat wij scheiding willen maken tusschen eerlijke en oneerlijke debiteuren. Neen, er wordt niet gevraagd of door eerlijke dan wel oneerlijke gedragingen het faillissement is ontstaan.

Wat heeft men aan de opteekening in het register? wordt gevraagd. Zeer veel; de uitspraak van het faillissement, het bedrag van de schulden, het bedrag der uitdeeling, moet openbaar worden gemaakt naar deze wet in dat register. Dat

register wordt misschien eeuwen lang bewaard. Wordt nu bepaald dat ook daarbij eene kantteekening mag gesteld worden, dat de gefailleerde later zijn crediteuren voldaan heeft en dus gerehabiliteerd is, dan wordt het eene feit openbaar tegenover al de andere. Waarom het eene openbaar gemaakt en het andere verzwegen?

De eerlijke debiteur, die niet geheel betalen kan, zegt de heer Hintzen, blijft ongerehabiliteerd. Natuurlijk, er wordt niet geconstateerd dat de crediteuren voldaan zijn; de vorderingen blijven dus open. De omgeving van den schuldenaar zal hem, naar hij misschien verdient, als een eerlijk of een oneerlijk man behandelen.

Thans mijne moeilijkste beantwoording, die aan den heer Levy, die, hoewel verklarende voor ons amendement te zullen stemmen, veel verder van mij afstaat dan al mijne bestrijders. Die beloofde stem is mij aangenaam, maar zijne motieven moet ik recuseeren.

De heer Levy is sterk voor rehabilitatie, en door zijne uitlegging van het amendement tracht hij zijne vroegere voorstellen te rehabiliteeren. Hij zegt: Gij hebt dagen lang mij bestreden nu bij deze dan weder bij eene andere gelegenheid, als ik sprak over de fletrissure die het faillissement aanbracht, maar eindelijk blijkt de natuur sterker dan de leer te zijn, en komt gij tot mij over.

Heeft de heer Levy recht daartoe? Ben ik bij de toelichting van dit amendement niet lijnrecht tegenover hem blijven staan? Heb ik niet duidelijk te kennen gegeven, dat ik niets wil weten van hetgeen de heer Levy ons dagen lang heeft voorgehouden, namelijk dat het komen in den staat van faillissement eigenlijk is het vervallen in een staat van eerloosheid?

Daartegenover is door mij duidelijk te kennen gegeven, dat het faillissement niets anders is dan eene executie van het vermogen. Op zeker oogenblik is de debiteur niet in staat zijne crediteuren te betalen. Tegenover het constateeren van dit feit, wil ik later niets anders hebben vermeld dan op dezelfde wijze het constateeren van het andere feit, dat de debiteur heeft voldaan en aan de rechtbank het bewijs heeft kunnen overleggen dat de crediteuren tot hun genoegen voldaan zijn.

Maar eene herstelling in eer van den gefailleerde die te goeder trouw handelende in staat van faillissement kwam, ligt niet in de beteekenis van het amendement.

De stem van den heer Levy accepteeren wij gaarne: maar zijne toelichting recuseeren wij.

Een enkel woord tot den Minister. De Minister kan het amendement aan de Kamer niet aanraden. Dat wist ik natuurlijk, want de Commissie van Voorbereiding heeft er lang met den Minister over gesproken. Doch na 's Ministers rede doet mij dat afraden groot leed. Het is toch gebleken, dat hetgeen wij bedoelden, door den Minister wordt geaccepteerd, en de Minister verklaart zich allesbehalve daartegen; maar zijn grootste bezwaar is, dat wij voor die zaak het woord „rehabilitatie" hebben genomen, dat toch de beteekenis heeft: in eere herstellen.

Wanneer er echter tusschen ons geen ander verschil bestaat dan de naam, welnu, wij nemen elken naam dien de Minister aan dit instituut wil geven. Die oude naam kan ons niet schelen, het is ons om de zaak te doen. Doch de Minister zegge niet, dat het behoud van dien ouden naam aanleiding zal geven tot onduidelijkheid. De Minister zelf heeft zeer vele oude namen behouden, die door dit wetsontwerp ook eene andere beteekenis krijgen. Zoo was bijv. het faillissement tot nog toe feitelijk slechts eene instelling voor kooplieden. Door dit wetsontwerp wordt het echter eene instelling voor iedereen, het middel van executie van schuld bij de concursus creditorum. Bij faillissement denkt men zich nu nog uitsluitend kooplieden, doch wordt deze wet ingevoerd, dan kan iedereen een gefailleerde zijn.

Maar is het inderdaad nu goed om, wanneer men het in de hoofdzaken met elkander eens is, ter wille van den naam dit amendement te recuseeren? Want wat de Minister verder tegen ons aanvoert is eigenlijk ook alleen tegen den naam gericht.

Het woord rehabilitatie, zegt de Minister, heeft eene historische en eene feitelijke beteekenis. Hij beroept zich op wat in andere landen onder rehabilitatie wordt verstaan. Men wenscht, voegde de Minister er bij, rehabilitatie zonder feitelijke gevolgen.

Volkomen juist, wij wenschen rehabilitatie zonder feitelijke, maar met moreele gevolgen, juist zooals het vonnis van faillietverklaring ook moreele gevolgen heeft.

En wanneer er nu onzekerheid bestond omtrent de beteekenis van het woord rehabilitatie, maar — ik heb het reeds aangevoerd — de artikelen waarin wij het beginsel hebben geformuleerd wijzen het verschil aan met de bestaande wet en welke beteekenis daar aan het woord rehabilitatie moet gehecht worden.

Daarom, hebt gij een anderen naam, het is ons goed. En hadden wij eerder uw bezwaar geweten, misschien hadden wij een anderen naam kunnen bedenken. Op den naam komt het ons niet aan, het is ons eenvoudig om de zaak te doen.

De tegenwoordig bestaande wijze van rehabilitatie lacht den Minister niet toe. Die het handigst is, zegt de Minister, wordt gerehabiliteerd als hij maar briefjes van zijne crediteuren weet te verkrijgen, waarin zij verklaren voldaan te zijn; die minder handig is, niet.

In de eerste plaats is dat oordeel van den Minister niet billijk.

Die handigheid dan om gerehabiliteerd te worden bestaat toch hierin, dat men bij zijne crediteuren rondgaat en zich niet schaamt te erkennen dat men schuld heeft, en als men gerehabiliteerd wil worden heeft men toch vooraf geheel of gedeeltelijk zijne schulden te betalen, zijne crediteuren tevreden te stellen En dat men zijne crediteuren heeft bevredigd is toch in ieder geval te prijzen, iets wat wel degelijk tegenover de beschreven deconfiture moet worden opgeteekend en geboekstaafd.

Het verbaast mij ook wel eenigszins dat aan de Regeeringstafel zoo min aangenaam over de rehabilitatie gedacht wordt en daar zoo laag op wordt neergezien.

In de volksopinie is rehabilitatie dan toch nog eene zaak van belang. En het strekt het Nederlandsche volk tot eer, dat er prijs op wordt gesteld; kunnen al weinigen dat geluk erlangen, toch is het een instituut dat nog bij ons in eere is, en daarom niet mag verdwijnen.

Ik geloof hiermede genoegzaam de bestrijders van ons amendement geantwoord te hebben.

De heer SMIDT *Minister van Justitie:* Is de grief dat wij ons niet kunnen losmaken van de beteekenis van rehabilitatie, gegrond? Integendeel. Juist die beteekenis zal ook in 't vervolg ten leidraad strekken om den aard der instelling te leeren kennen. De publieke meening zal zich ook daarnaar blijven gedragen. Als men nu de rehabilitatie niet bedoelt, waarom heft men dan het misverstand niet op door de zaak, die men wil, te noemen bij haar eigen naam?

De bedoeling van de Commissie is mij eigenlijk nu eerst duidelijk geworden uit de laatste rede van den geachten afgevaardigde uit Dokkum. Alles wat betreft goeden naam, eer of gedrag, blijft er buiten; gecertificeerd wil men alleen hebben, dat al de schuldeischers getuigschriften hebben afgegeven ten hunnen genoegen voldaan te zijn. En dit noemt men dan rehabilitatie. Dat was voor mij iets nieuws, ook na al hetgeen in de conferentiën met de Commissie daarover door mij was gehoord.

Indien dit alléén de bedoeling is, waarom de zaak dan niet minder weidsch

opgezet en eenvoudig gelegenheid gegeven aan gewezen gefailleerden, om van die tevredenheid der schuldeischers aanteekening te laten doen in het register? Daartegen zou toch, mijns inziens, geen bezwaar zijn. Of de schuldenaar er publiciteit aan zal geven, behoeft de wet hem dan ook niet te veroorloven of voor te schrijven; daarvoor zal hij zelf wel zorgen, indien hij er belang in stelt. Is dat enkel de bedoeling, daarover ware overleg mogelijk geweest. Maar dit is aldus nimmer voorgesteld en, zooals het voorstel er ligt met den daaraan verbonden omslag en onder de vlag van de rehabilitatie, zal men, hoe de toelichting ook worde ingekleed, aan deze instelling de beteekenis blijven hechten, die hier te lande en elders steeds door haren naam werd aangeduid.

De heer HUBER, *lid der Commissie van Voorbereiding:* De Minister is al weer een stap nader gekomen; hij vindt de aanteekening, dat de crediteuren voldaan zijn, in het register uitstekend, maar hij wil niet alles wat wij tegelijk daarmede voorstellen.

Ik meen echter dat dan tusschen den Minister en de meerderheid der Commissie vaststaat dat de oorzaak van de aanteekening in het register, die de Minister toegeeft, zal moeten zijn de overlegging van de verklaringen van alle erkende crediteuren, dat zij te hunnen genoegen voldaan zijn.

Wie zal nu beoordeelen of er voldoende veeklaringen van de crediteuren zijn? Of allen dat hebben verklaard en op voldoende wijze? Dat kan alleen bij rechterlijke uitspraak geschieden. En dan kan alleen de rechtbank dergelijke uitspraak doen. Juist alles wat wij voorstellen. Heeft de aanteekening in het register plaats, dan zal het toch wel geen bezwaar opleveren, dat van die aanteekening openbare aankondiging geschiedt. Juist alles wat het amendement bevat.

Het verschil tusschen den Minister en ons is — het blijkt nu nog veel duidelijker — niets anders dan het woord rehabilitatie. De Minister heeft daartegen bezwaar, volgens de tegenwoordige beteekenis, die aan dat woord zou gehecht worden. Wij hebben tot nu toe geen beter woord kunnen vinden. Wil de Minister een beter woord geven, dan zullen wij het gaarne accepteeren; op den naam komt het ons volstrekt niet aan.

Laat ons echter over het woord niet strijden, want het is niet de beteekenis, die daaraan in het volksleven gehecht wordt, maar de beteekenis die de wet, krachtens het artikel, er aan geeft, waarop het hier aankomt.

De heer HINTZEN, *lid der Commissie van Voor bereiding:* Nog eene enkele opmerking, want ik zou niet gaarne willen dat de beteekenis, die de meerderheid der Commissie thans aan haar voorstel wenscht toegekend te zien door de Vergadering, in dien eenvoudigen zin werd opgevat.

Ik zal mijn argumenten niet herhalen, die ik hedenmorgen duidelijk daartegen meen te hebben geformuleerd. De Vergadering beoordeele de kracht van mijne argumenten en die van de meerderheid der Commissie. Ik zal er niets aan toevoegen. Ik kom er echter tegen op dat het hier uitsluitend eene quaestie van een woord zou gelden. Het is niet de quaestie van rehabilitatie als woord, maar van de beteekenis die aan zoodanig vonnis gehecht wordt. De Minister recuseert het woord, niet om de grammaticale beteekenis, maar om de werkelijke, de feitelijke beteekenis van het voorstel.

Het best komt het verschil van meening tusschen Minister en Commissie uit door de wijze waarop het voorstel werd gesteund door den heer Levy en de adhaesie aan dezen steun geschonken door het lid der Commissie den heer Travaglino.

Dat lid heeft zich geheel nedergelegd bij de argumenten welke de heer Levy

heeft gebezigd. Ware door de Commissie het eenvoudige voorstel gedaan, om in den staat bij art. 19 bedoeld, ook op te nemen eene rubriek voor hen, die hunne schuldeischers zouden voldaan hebben, ik zou er mij niet ernstig tegen hebben verzet.

Maar de Commissie is veel verder gegaan.

Ik kan niet nalaten te wijzen op de overeenkomst die er nu dreigt te ontstaan tusschen het voorstel van den heer Levy om het vonnis van insolventie te behouden, waartegen de Commissie overwegend bezwaar had, en dit voorstel, zooals het ten slotte is toegelicht. Het lid der Commissie, de heer Huber, wil het thans doen voorkomen, alsof ook de rehabilitatie slechts is eene dorre formaliteit.

Het vonnis van rehabilitatie is dan al even overbodig als het vonnis van insolventie, en mag de goedkeuring van de Kamer niet wegdragen.

Art. 205*a* wordt in stemming gebracht en met 38 tegen 30 stemmen aangenomen.

De *artt.* 205*b* en 205*c* worden achtereenvolgens zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Beraadslaging over *art.* 205*d*.

De heer HUBER, *lid der Commissie van Voorbereiding:* Uit art. 205*d* is een woord uitgevallen; het begin moet luiden: „Ieder erkend schuldeischer", in overeenstemming met art. 205*b*, waar ook alleen van erkende schuldeischers gesproken wordt. In dien zin wijzigt de Commissie van Voorbereiding haar amendement.

De *artt.* 205*d*—*g* worden zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

TITEL II.

Van Surséance van Betaling.

Memorie van Toelichting.

Van Surséance van Betaling [1]).

Algemeene beschouwingen.

Het nut eener instelling als de surséance van betaling is meer dan eens betwijfeld. Men heeft er op gewezen dat buiten Nederland die instelling bijna nergens voorkomt. Geruimen tijd waren Portugal (Code commerce, artikelen 1271—1286) en België (titre IV, livre III, Code de Commerce, loi de 1851) de eenige landen, die haar mede kenden. Thans is zij bovendien bij het nieuwe handelswetboek in Italië ingevoerd (Lib. III, tit. VI, cap. II Cod. di Comm., della moratoria). Elders is ze echter onbekend, of heeft men niet tot hare invoering willen overgaan; zoo in

[1]) D. H. DELPRAT, diss. *De Nederl. en Belg. wetgevingen betrekkelijk de surséance van betaling onderling vergeleken*, Leiden 1854; K. ZWAARDEMAKER, diss. *over surséance van betaling*, Leiden 1878; Mr. H. SCHAAP, *Surseance van betaling* in *N. Bijdr. van Rechtsgeleerdheid en Wetgeving*. 1882.

Duitschland bij de vaststelling der Konkursordnung. Deze feiten toonen in elk geval, dat zich in 't buitenland de behoefte aan een instituut als de surséance over 't algemeen niet doet gevoelen. Die behoefte is ook hier te lande ontkend. Aan de hand van een statistiek der verleende definitieve surséances van betaling over de jaren 1838—1877 heeft de heer ZWAARDEMAKER getracht aan te toonen, dat de surséance van het Wetboek van Koophandel niet aan haar doel beantwoordt en behoort te worden afgeschaft. Daarentegen mag men aannemen, dat de handel haar niet gaarne zou missen.

Om tot een juist oordeel omtrent dit punt te geraken, zal men goed doen na te gaan, waarin faillissement en surséance overeenstemmen en waarin zij verschillen. Beide komen te pas, wanneer de schuldenaar niet in staat is met zijne betalingen voort te gaan, en beide hebben ten gevolge, dat de verplichting om te betalen tijdelijk buiten werking treedt. Maar terwijl de gefailleerde het beheer over zijn vermogen, de beschikking daarover en de bevoegdheid om het door nieuwe schulden te bezwaren, geheel verliest, behoudt hij, aan wien surséance verleend is, dit alles, mits onder toezicht en verplichte medewerking van bewindvoerders. Terwijl bij faillissement de boedel, voor zooverre geen akkoord tot stand gekomen is, door den curator wordt vereffend en onder de crediteuren verdeeld, is juist het behoud van den boedel en de voortzetting der zaak het doel der surséance. Terwijl in faillissement een akkoord bij meerderheid van stemmen kan worden aangenomen en na homologatie ook de tegenstemmende minderheid bindt, is eene schikking tusschen den schuldenaar en de schuldeischers in surséance geheel aan hunne vrije overeenkomst overgelaten, zoodat niemand daartoe tegen zijn wil kan gedwongen worden. Faillissement zal dus in den regel te pas komen daar waar een onherstelbaar verlies en tekort aanwezig is; surséance daarentegen, indien de zaken van den schuldenaar levensvatbaarheid hebben en slechts tijdelijk zijn vastgeraakt. De grondslag van surséance is vertrouwen in de zaak en in den persoon des schuldenaars. Dat vertrouwen moet door zijn vermogen gewettigd, en door zijn schuldeischers geschonken worden. Vandaar het vereischte dat er gegrond vooruitzicht besta, dat de schuldenaar na verloop van eenigen tijd aan al zijne verplichtingen zal kunnen voldoen. Bovendien moet de tijdelijke abnormale toestand, die noodzakelijk is om weer tot den normalen te geraken, niet anders toegestaan worden dan onder zoodanige waarborgen, dat de belangen der schuldeischers daardoor niet geschaad kunnen worden.

Het ligt in den aard der zaak, dat de toepassing en het nut der surséance het grootst zullen zijn in den groothandel en bij uitgebreide industriëele en financiëele ondernemingen. Juist daar staan zoo groote belangen op het spel, dat het wenschelijk is, die niet lichtvaardig in de waagschaal te stellen; daar ook zal men crediteuren vinden, in staat om den toestand te beoordeelen, en bereid om als bewindvoerders op te treden.

De ondervinding heeft dit alles voldoende aangetoond. Men werpe niet tegen, dat zij juist heeft doen zien, dat zeer vele voorloopige of definitieve surséances niet tot geheele voldoening der schuldeischers hebben geleid, of dat bij een opvolgend faillissement het actief veel minder bleek op te leveren, dan waarop bij het verleenen der surséance gerekend was.

Men moet daarbij op twee zaken letten. Vooreerst hierop, dat het vastgeraakt zijn eener onderneming zeer dikwijls voortkomt uit een onvoldoend bedrijfskapitaal in verhouding tot den omvang der zaken: gevolg van eene te groote uitbreiding aan die zaken gegeven; van het vastleggen van kapitalen, die behoorden beschikbaar te blijven, of van

het niet tijdig nemen van maatregelen om zich nieuw bedrijfskapitaal te verschaffen, ten einde dit gelijken tred te doen houden met de behoefte, waarin het geroepen is te voorzien. In die gevallen zijn er wel *middelen*, maar geen middelen waarmede men betalen kan.

Eene tweede zaak, waarop bij de beoordeeling van het verloop eener surséance gelet moet worden, is deze, dat de waarde van het vastliggend kapitaal in hooge mate afhankelijk is van het al- of niet-voortzetten der zaak. Loopt eene surséance op faillissement uit, dan gaat een zeer groot deel dier waarde verloren, die alleen door geëxploiteerd te worden, vruchten kan afwerpen in evenredigheid tot het kapitaal dat in de zaak is gestoken.

Zelfs in het ergste geval kan men vragen: welk belang is door de surséance gekrenkt? Dadelijke betaling zouden de crediteuren toch ook bij faillissement niet ontvangen hebben; de schade, die een later faillissement, indien het onvermijdelijk blijkt, ten gevolge heeft, zou ook een dadelijk ingetreden faillissement na zich gesleept hebben, en zoo de surséance het beoogde doel niet heeft doen bereiken, zal zij toch meestal als overgangstoestand, vooral in tijden van crisis, en bij zeer omvangrijke zaken, haar nut hebben gehad.

Om al deze redenen wordt in het Ontwerp het behoud der surséance voorgesteld; evenwel zijn tevens belangrijke wijzigingen van het geldend recht noodzakelijk geacht. De voornaamste is wel deze, dat in het Ontwerp wordt losgelaten het geheel exceptioneele karakter aan de surséance door artikel 900 Wetboek van Koophandel toegekend. Dit artikel staat surséance alleen toe »aan kooplieden, welke hetzij door buitengewone omstandigheden van oorlog, hetzij door andere onvoorziene rampen", in ongelegenheid zijn gekomen. Het Ontwerp stelt daarentegen iederen schuldenaar in de gelegenheid haar te verkrijgen, welke ook de aanleidende oorzaak is van zijnen financiëelen tegenspoed.

De opheffing der beperking tot kooplieden ligt voor de hand. Waar het faillissement algemeen zal worden, ontbreekt elke reden om van de surséance nog langer een privilege te maken. Er is geen houdbaar motief te geven waarom een cultuur-maatschappij, eene bouwvereeniging [1]), een aannemersfirma, een omnibusmaatschappij enz. van de weldaad der surséance niet zouden mogen genieten; anderzijds spreekt het wel van zelf, dat al kan ieder niet-koopman surséance verkrijgen, zij toch niet licht aan een rentenier zal verleend worden; de voorwaarden daartoe zullen bij dezen in den regel ontbreken.

Overigens vergete men niet dat de beperking der surséance tot kooplieden eerst sedert 1838 bestaat, immers het Souvereine besluit van 29 Januari 1814, n°. 66 (*Staatsblad* n°. 20), dat deze materie van 1814—1838 regelde, bepaalde in artikel 2, in overeensiemming met het Oud-Hollandsch recht: »Deze provisiën (namelijk surséance van betaling, mitsgaders van procedures en executiën) zullen door ons niet worden verleend dan aan zoodanige kooplieden, corporatiën of *andere personen*, die, buiten hun toedoen", enz. Het Ontwerp van een Burgerlijk Wetboek van 1820 bepaalde nog dat atterminatie of uitstel van betaling voor een bepaalden tijd aan iederen schuldenaar verleend kon worden (artikel 3550), terwijl surséance van betaling en executie verkregen kon worden door kooplieden, reeders van schepen en winkeliers, zedelijke lichamen en corporatiën (zooals steden, collegiën van openbare administratie, gods-, wees- en armenhuizen en dergelijken) (artikel 3565 en 3574). Eerst in 1823 werd het vraagpunt van stellig recht: »zullen er, behalve in materie van koophandel, brieven van atterminatie en surséance bestaan"? door de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontkennend beantwoord.

[1]) Vgl. de beschikking van den Hoogen Raad van 7 Febr. 1889, *W.* n°. 5692.

»Buitengewone omstandigheden van oorlog en onvoorziene rampen" worden niet langer gevorderd, daar de ervaring aanleiding geeft het nut van dit voorschrift ten sterkste te betwijfelen. Immers de toepassing, aan het artikel gegeven, heeft doen kennis maken met eene bijzondere scherpzinnigheid om tot onvoorziene rampen te verheffen, wat men op het eerste gezicht niet geneigd zou zijn daartoe te rekenen. Hierboven is reeds gezegd, dat surséance vooral dan te pas komt, indien de zaken zijn vastgeraakt. Natuurlijk is oorlog of eene dergelijke ramp hiervan eene gereede aanleiding; maar ook al is eigen schuld oorzaak van den toestand, zoo blijft toch het belang der schuldeischers bij den eenen of bij den anderen vorm van regeling hetzelfde, en is er geen reden om hen te laten boeten voor hetgeen hun schuldenaar in voorzichtig beleid te kort kwam.

Inderdaad is het meest zuivere stelsel hetgeen thans in het Ontwerp is aangenomen. Dit stelsel maakt de surséance afhankelijk van het gegronde vooruitzicht, dat uitstel tot integrale betaling zal leiden, en van de toestemming van de groote meerderheid der schuldeischers. Vooral ook op dit laatste vereischte, mede door de Belgische wet gesteld [1]), moet de klemtoon gelegd worden. Het ontneemt aan de surséance het willekeurige dat er anders aan kleeft. In plaats van het karakter van gunst, door de overheid aan den schuldenaar verleend, treedt dat van minnelijke regeling op verlangen en in het belang van schuldenaar en schuldeischers. De rechter zal niet langer de persoon zijn, die namens den souverein altijd min of meer willekeurig ingrijpt in de rechtsverhouding tusschen schuldenaar en schuldeischers in het belang des eersten, maar degene onder wiens contrôle en goedkeuring de belanghebbende partijen zelve hunne zaken regelen. Hij zal dezelfde rol vervullen als bij het akkoord in het faillissement; als onpartijdig persoon zal hij waken voor de rechten der minderheid, omdat de beslissing noodwendig in handen der meerderheid moet berusten, wil men niet enkelen belanghebbenden de macht laten maatregelen tegen te houden, die ten doel hebben aller belang te dienen. Geheel in overstemming met deze denkbeelden is de beslissing over de definitieve surséance aan den gewonen rechter opgedragen. De rechtsmacht van den Hoogen Raad in dezen is niets anders dan eene herinnering aan de vroegere opvatting van de surséance als een beneficie van den Souverein, waarmede definitief is gebroken.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Vóór en tegen de surséance van betaling verhieven zich stemmen. Sommige leden zouden deze instelling, reeds bekend in de Amsterdamsche ordonnantiën van 1659 en 1777, ongaarne zien vervallen en zelfs de desbetreffende bepalingen in het ontwerp in milder geest willen vervat zien. Zoo zou in art. 206 [**213**] kunnen volstaan worden met te spreken van »vooruitzicht", zonder bijvoeging van »gegrond", dat toch eene onbestemde en voor subjectieve opvatting vatbare uitdrukking is; het klaarblijkelijk belang der zaak of der schuldeischers moet evenzeer een grond voor surséance kunnen wezen. In tijden van crisis, zoo werd van deze zijde opgemerkt, kan de surséance veel nut stichten. Men wees ook op het gebeurde ten opzichte der Koninklijke Fabriek van Stoom- en andere werktuigen te Amsterdam, terwijl men er de aandacht op ves-

[1]) Art. 599 der Belgische wet. Definitieve surséance kan alleen verleend worden als de meerderheid der schuldeischers, vertegenwoordigende $^3/_4$ van alle schuldvorderingen, daarin toestemt.

tigde, hoe b.v. concessiën voor tramwegen enz., die bij faillissement in den regel verloren gaan, bij surséance kunnen blijven bestaan.

Door andere leden werd het daarentegen ten zeerste betreurd, dat de instelling der surséance in het ontwerp is behouden gebleven. Ofschoon, zooals in de Memorie van Toelichting zelve wordt erkend, noch in Duitschland, noch in Frankrijk, noch in Engeland haar gemis wordt gevoeld, is zij voor ons land nog verdedigd. Nu aan eene ingrijpende herziening van de artt. 764—923 van ons Wetboek van Koophandel de hand wordt geslagen, konden de hierbedoelde leden het argument in evengenoemd Staatsstuk, dat geen belang door de surséance wordt gekrenkt, niet laten gelden. De surséance toch is nuttig, of wel zij is overbodig. Is zij dit laatste, dan bestaat thans de gelegenheid, om dezen omslag van eene verouderde wetgeving uit den weg te ruimen.

Dat intusschen door de surséance geen belang wordt gekrenkt, staat volgens het oordeel dezer leden geenszins vast, zoodra deze instelling niet beantwoordt aan het daarmede beoogde doel, namelijk, dat de schuldenaar na eenigen tijd weder in staat zij aan zijne verplichtingen te voldoen. Wordt het verleenen van surséance gevolgd door faillissement of door een akkoord langs minnelijken weg, dan is niet alleen de liquidatie van een insolventen boedel vertraagd, maar tevens ruimschoots gelegenheid gegeven, de verwarde zaken in een nog ongunstiger toestand te brengen. De zaak wordt voortgezet; zij blijft dus aan risico blootgesteld, terwijl de kans op verlies grooter is, dan de kans op winst, met het oog op de onvrije positie van den schuldenaar en de zeer bijzondere omstandigheden, waarin hij zich bevindt. De tegenwoordigheid der bewindvoerders geeft voor een bevredigenden gang van zaken niet den minsten waarborg. Hun toezicht kan in zoover vruchten dragen, dat de belangen van de schuldeischers bij de liquidatie door onvoorzichtige of in anderen zin ongewenschte handelingen van den schuldenaar niet worden gekrenkt; in hun aandeel in het beheer echter kan, zoodra het niet uitsluitend een administratief beheer is, weinig vertrouwen worden gesteld. De zaak is den bewindvoerders vreemd; de ervaring ontbreekt hun, ook al zijn zij met den tak van bedrijf, dien het betreft, nader bekend; zij zullen grootendeels op de inlichtingen en de ervaring van derden moeten steunen. In vele gevallen zal bovendien de onderneming gedurende het jaar uitstel van betaling nog verder achteruitgaan, en het belang der schuldeischers zal derhalve niet zijn behartigd.

België, Portugal en Italië, aldus werd van dezelfde zijde nog aangevoerd, bezitten de surséance van betaling. In de eerstgenoemde landen is de wetgeving echter niet van de laatste jaren, en in Italie is de surséance niet dan na veel verzet tot stand gekomen. De Memorie van Toelichting zegt te recht, dat alleen groote instellingen en kooplieden, die omvangrijke zaken drijven, hoofdzakelijk bij het behoud der surséance belang kunnen hebben. Zij heeft echter, dit erkennende, geene rekening gehouden met de hulpmiddelen, waarover zoodanige instellingen gemeenlijk kunnen beschikken. Eene halve eeuw geleden, toen ons Wetboek van Koophandel tot stand kwam, was het kredietwezen oneindig minder ontwikkeld, dan thans. Zelfs toen bestond er gegronde reden om te twijfelen aan het nut der surséance, daar voor kooplieden altijd de gelegenheid openstond, van de hulp van kassiers en anderen gebruik te maken. Tegenwoordig zijn de vormen, waaronder krediet verstrekt wordt, veel menigvuldiger, en iederen schuldenaar, die tijdelijk in ongelegenheid is geraakt en door tijdelijke voorschotten te helpen is, zal het zonder eenigen bijstand van de wet gemakkelijk vallen, aan zijne verplichtingen te voldoen. Vandaar dan ook, dat van surséance eerst sprake zal zijn, nadat de schuldenaar alle kredietmiddelen heeft uitgeput; als niemand hem meer crediet wil geven, om de zeer geldige reden, dat hij

geen krediet meer verdient. Bij eene juiste waardeering van zijne activa zou blijken, dat hij zijne crediteuren niet kan bevredigen. Nu echter komt de surséance hem te hulp; de toestand van zijne zaken wordt door hem veel te fraai voorgesteld; bewindvoerders en geraadpleegde deskundigen aarzelen om de zaak, die dan toch misschien nog te redden is, in een ongunstig daglicht te stellen; de schuldeischers zijn blijde, dat er nog geene staking van betaling plaats heeft, en, wetende, dat zij thans toch niet bevredigd zullen worden, hopen zij op eene betere toekomst. Bijna alle aanvragen om surséance missen dan ook het gewenschte gevolg; de zeer enkele, waarbij dit wel het geval is, zouden hoogst waarschijnlijk, bij eenige meerdere inspanning van de zijde des schuldenaars om bij financieele lichamen steun te vinden, vermeden kunnen worden, zonder bedenkelijke gevolgen voor de schuldeischers.

Feitelijk mag van eene zoo buitengewone instelling, als de surséance, alleen sprake zijn in tijd van crisis en oorlog. In het laatste geval staat altijd de weg open om tot een moratorium te komen; in andere landen, waar de surséance niet bestaat, in Spanje bijv. is die maatregel met goed gevolg toegepast [1]). In een tijd van crisis is het hoogst twijfelachtig, of de bedenkelijke spanning aan geld- en goederenmarkt door het verleenen van surséance zal verminderen en tevens, of het belang van de schuldeischers daarbij zal winnen. Gaat men buitendien de aanvragen van surséance in ons land na, dan blijken die in tijden van crisis niet bepaald te zijn toegenomen. Eene crisis gaat meestal gepaard met eene sterke depreciatie van waarden en met hevige prijsfluctuatiën. De baten van den aanvrager om surséance zullen in zulk een tijd niet gemakkelijk zijn te schatten, en de schatting zal voor de schuldeischers geene waarde hebben; misschien is de boedel reeds een week later nagenoeg waardeloos. Uitstel van betaling, gedurende een jaar aan eene groote instelling verleend, kan in tijd van crisis veel meer onheil teweegbrengen, dan haar onmiddellijke val. Tal van schuldeischers, die vorderingen binnen korten tijd moeten innen, worden door het betalingsuitstel in de grootste moeilijkheden gebracht, en het verleenen der surséance kan veler val ten gevolge hebben.

In buitengewone omstandigheden is er derhalve weinig, dat voor het behoud der instelling pleit; in gewone omstandigheden niets. De beide zaken, waarop de Memorie van Toelichting de aandacht vestigt, wettigen, naar de hierbedoelde leden meenden, haar behoud geenszins. Onvoldoend bedrijfskapitaal, in verhouding tot den omvang der zaken, is het gebrek bij elke onderneming, die zich niet houden kan; verliezen hebben het bedrijfskapitaal uitgeput en daarop volgt vanzelf het onvermogen om te betalen. Dat de schuldenaar zich niet bijtijds het noodige bedrijfskapitaal heeft verschaft, zal wel zijn te wijten aan het weinige vertrouwen, dat hij genoot; minder aannemelijk is de meening, in de Memorie van Toelichting geuit, dat hij verzuimd heeft den maatregel bijtijds te nemen. Van meer gewicht, dan het onvoldoende van het bedrijfskapitaal, is het vastraken van het kapitaal; de onderscheiding trouwens, in meergemeld Staatsstuk tusschen beide zaken gemaakt, is niet zeer scherp; het tweede immers gaat altijd samen met het eerste. Zooals hierboven reeds werd aangeduid, is de steun van de geldmarkt een veel doeltreffender hulpmiddel, dan de surséance; waar financiers niet meer bereid zijn te helpen, zal voor de schuldeischers eene surséance niet baten. Dit toch staat vast. Beschouwt men de surséance niet als een beneficium voor den schuldenaar — een beneficium, dat bijna altijd onverdiend is — maar als een

[1]) Een moratorium in geval van oorlog behoort echter naar veler oordeel meer eigenaardig tehuis in eene wet, houdende bepalingen ter uitvoering van art. 187 der Grondwet.

hulpmiddel voor de schuldeischers, om dezen latere bevrediging te schenken, dan spreekt het vanzelf, dat zij den kostbaren en noodeloozen omslag van de surséance liever zullen vermijden en de voorkeur geven aan minnelijk overleg met den schuldenaar. Is de grondslag van surséance, zooals de Memorie van Toelichting zegt, werkelijk vertrouwen in de zaak en in den persoon des schuldenaars, dan is eene minnelijke schikking aan te bevelen; men gaat den weg der rechten niet op, wanneer men vertrouwen in de zaken en den persoon van den schuldenaar heeft, en bewindvoerders zouden dan ook overbodig zijn.

Het argument, dat de handel prijsstelt op de instelling der surséance, wordt wederlegd door het gebruik, dat in den loop der jaren van haar is gemaakt. Sinds 1864 is in 28 gevallen, van 1881—1891 slechts in 7 gevallen, surséance verleend. Van 1838—1877 is aan 33 personen definitive surséance verleend; in slechts 5 gevallen werden de schuldeischers geheel voldaan; in 6 gevallen is faillissement, in 15 gevallen een onderhandsch akkoord gevolgd [1]). Men zou er prijs op stellen, van de Regeering te vernemen, tot welke resultaten de sedert 1878 verleende 11 surséances hebben geleid.

Wat bij het afdeelingsonderzoek ten voordeele der surséance was aangevoerd, mocht volgens de tegenstanders daarvan even weinig afdoende worden genoemd, als hetgeen door de Regeering voor haar behoud was in het midden gebracht. In art. 206 [**213**] bij »vooruitzicht" het woord »gegrond" te doen vervallen scheen niet wenschelijk; men mag toch de voorwaarde, aan het verleenen van surséance gesteld, niet verzwakken. De surséance is eene afwijking van het gewone recht en daarbij wordt van de veronderstelling uitgegaan, dat de schuldeischers door het uitstel van betaling vermoedelijk zullen gebaat worden. Bestaat daarop geen gegrond vooruitzicht, dan moet faillissement de regel zijn. Het geval, dat eene instelling of een koopman zich gedwongen ziet tot de surséance, als eenig redmiddel, zijne toevlucht te nemen, is in den tegenwoordigen tijd bijna ondenkbaar, indien werkelijk de kans bestaat, dat binnen het jaar aan de bestaande verplichtingen zal worden voldaan. Tracht de schuldenaar, zonder deze kans, door surséance tijdelijk zijn bestaan te rekken, dan is het alleszins billijk, dat de debiteur, die den weg van rechten is opgegaan, zich bij weigering der surséance het beslag op zijn vermogen moet laten welgevallen. Als het verzoek op goede gronden berust, is het in het belang van crediteuren, dat verzoek goedgunstig te ontvangen. Zijn die gronden echter onvoldoende, dan is het faillissement de logische consequentie.

Het voorbeeld van de Koninklijke Fabriek van Stoom- en andere werktuigen te Amsterdam, voor de deugdzaamheid der surséance aangevoerd, is volgens de hierbedoelde leden niet zeer gelukkig gekozen; de vóór de aanvraag openbaar gemaakte jaarlijksche balansen mogen tot toelichting van deze laatste meening dienen. Door eene tramwegmaatschappij is nog nooit surséance aangevraagd; mocht het voorkomen, dan zou zij hare baten vooral ook in de concessie moeten vinden; de waarde nu eener concessie bij eene maatschappij, die in ongunstige omstandigheden verkeert, is zeer twijfelachtig.

Door de voorstanders der surséance werd tot bestrijding van bovenstaande opmerking er nog op gewezen, hoe het niet aanging deze een instituut te noemen, dat uitsluitend bij vroegere toestanden past en derhalve als verouderd is te beschouwen; immers bij werkstakingen, het product van moderne toestanden, zal zij vaak groote diensten kunnen bewijzen. De hulp van bankiers en credietinstellingen, van andere zijde aangevoerd als kunnende op voordeelige wijze de surséance vervangen,

[1]) Mr. K. ZWAARDEMAKER. *Over surséance van betaling.* Leiden 1878, bladz. 96.

zal in de meeste gevallen op minder gunstige voorwaarden door den schuldenaar kunnen worden ingeroepen. Feitelijk is de surséance te beschouwen als eene gemakkelijke liquidatie, waarbij de crediteuren allicht beter zullen varen, dan bij faillissement, terwijl sommige zaken bovendien niet gemakkelijk langs laatstgenoemden weg te regelen zijn; men denke aan buitengewoon belangrijke zaken met groote buitenlandsche crediteuren.

Wat de op dit punt in vreemde Staten geldende wetgeving betreft, werd van deze zijde het navolgende aangevoerd. Dat in het Fransche recht de surséance als rechtsinstituut niet voorkomt vindt zijn oorzaak waarschijnlijk daarin, dat aan den Franschen rechter in art. 1244 Code Civil, tweede lid, de macht is toegekend in elk geval uitstel aan den debiteur te verleenen, zonder termijn en zonder den crediteur eenige bevoegdheid tot handelen te laten; de geschiedenis onzer wetgeving toont aan, dat deze strenge bepaling alleen daarom niet werd overgenomen, omdat in ons Wetboek van Koophandel de surséance was opgenomen [1]). In Portugal werd de surséance in 1833 ingevoerd, in België in 1851, terwijl ook in Brazilië en in Argentinië eene dergelijke inrichting bestaat. Ook het Italiaansche recht kent een dergelijk uitstel (moratorium) van betaling. In Zwitserland heeft het gerecht de bevoegdheid, bij vennootschappen op aandeelen het faillissement uit te stellen, en andere, voor het behoud van het kapitaal dienstige, noodige beschikkingen te maken. Ten slotte verlieze men niet uit het oog, dat het Burgerlijk Wetboek in art. 1302, laatste lid, aan den rechter de bevoegdheid toekent om, indien de ontbindende voorwaarde niet in de overeenkomst is uitgedrukt, aan den verweerder op diens verzoek een termijn van eene maand te gunnen, om alsnog aan zijne verplichting te voldoen. Zou het aangaan, vroeg men, om, terwijl in het burgerlijk recht eene dergelijke bepaling is opgenomen, de surséance, waartegen schier geen enkele kamer van koophandel zich verzet heeft, eenvoudig te doen vervallen en geen enkel moratorium daarvoor in de plaats te stellen?

Na aandachtige overweging van de uitvoerige en belangrijke beschouwingen, geleverd vóór en tegen de surséance van betaling, meent de Regeering het voorstel tot behoud van dat rechtsinstituut te moeten handhaven. Het komt haar voor, dat de bestrijders van de surséance geheel uit het oog verliezen, dat de surséance volgens het ontwerp niet wordt verleend tegen den zin van de schuldeischers. Het laat zich begrijpen, dat men het verkeerd kan vinden, aan den schuldenaar, bij wijze van *beneficium* voor hem zelven, uitstel van betaling te verleenen, zonder met het oordeel van de schuldeischers rekening te houden en te vragen naar hun belang. De surséance van het ontwerp is echter eene geheel andere instelling. Zij wordt niet verleend, tenzij de groote meerderheid der schuldeischers, analoog aan die, welke vereischt wordt voor de aanneming van een akkoord bij faillissement, zich er vóór verklaart. De surséance is dus volgens het ontwerp geen beneficium, maar eene instelling, waarvan de grondslag is minnelijk overleg tusschen den schuldenaar en de schuldeischers. Houdt men dit in het oog, dan is het niet duidelijk, waarom de surséance zoo scherpe afkeuring kan verdienen. De wetgever dringt niets op, stelt alleen de gelegenheid open om, als de schuldenaar en de meerderheid der schuldeischers uitstel van betaling raadzaam achten, daartoe te kunnen geraken. Waarom tot faillissement gedwongen,

---

[1]) Vgl. VOORDUIN, ad art. 1426, bladz. 107 e. v.; Mr. C. ASSER, *Het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek vergeleken met het Wetboek* NAPOLEON. § 722, bladz. 494.

indien de belanghebbenden zelve het noodig of nuttig achten, den loop van zaken eerst nog eens aan te zien? Inderdaad, men zou alle redenen hebben om het ernstig af te keuren, indien de wetgever daartoe de gelegenheid niet wilde geven, waar hij dit door de instelling der surséance zoo geschikt kan doen.

De grieven, in het Verslag tegen de surséance aangevoerd, zijn in hoofdzaak de twee volgende: 1°. de surséance brengt de zaken in ongunstiger toestand; sticht dus kwaad. Dat slechts in betrekkelijk weinige gevallen de surséance heeft geleid tot algeheele voldoening der schuldeischers, bewijst niets. Die gevallen zijn er dan toch. Maar, ook indien men daarmede geene rekening wil houden, dan zou toch moeten worden aangetoond, dat in de gevallen, waarin surséance werd verleend, voor de schuldeischers gunstiger uitkomsten zouden zijn verkregen, indien in plaats van de verleening der surséance dadelijk faillissement ware uitgesproken. Zoolang dit bewijs ontbreekt, mag aan het argument geen gewicht worden toegekend. Men late daarom in elk concreet geval aan de schuldeischers over om dit voor hen zoo aangelegen punt zelve te beoordeelen, en, wanneer zij van de surséance verslimmering van den toestand vreezen, tegen de verleening daarvan te stemmen. 2°. De surséance heeft in den tegenwoordigen tijd geen nut, wegens de menigvuldige vormen, waaronder krediet wordt verstrekt. Het is onbetwistbaar, dat voor een schuldenaar tegenwoordig meer wegen openstaan, dan vroeger, waar langs het hem mogelijk zal zijn, zich hulp te verschaffen. Maar dat is geene reden om, wanneer in een concreet geval, om welke reden dan ook — want velerlei oorzaken kunnen, onder de verschillende omstandigheden, die zich voordoen, daarvoor bestaan — al die wegen zijn afgesloten, of wel, indien de schuldenaar en de schuldeischers het er over eens zijn, dat een uitstel van betaling boven het inslaan van een dier wegen de voorkeur verdient, een dergelijk uitstel niet te willen gedoogen of niet mogelijk te willen maken.

In de gevallen, waarin een in nood verkeerende schuldenaar het vereischte krediet kan verkrijgen — en dikwijls zal dit niet eens mogelijk zijn — pleegt dit veelal niet anders, dan op zoo bezwarende voorwaarden te worden verleend, dat uitstel van betaling in den regel veel meer in het belang is der schuldeischers. De oorzaak hiervan ligt voor de hand. Zij is gelegen in »de onvrije positie van den schuldenaar en de zeer bijzondere omstandigheden, waarin hij zich bevindt", waarop door de bestrijders zelve der surséance gewezen wordt.

Tegenover het oordeel van hen, die het nut der surséance ontkennen, mag als van veel gewicht het feit worden gesteld, dat geene der geraadpleegde kamers van koophandel en fabrieken zich tegen de instelling hebben verklaard, terwijl sommige, en daaronder de kamers te Amsterdam, Utrecht, Arnhem en Groningen, uitdrukkelijk vóór het behoud daarvan hebben geadviseerd. Het argument, dat de handel prijs stelt op de instelling, wordt daardoor volkomen bevestigd, ook al moge daarvan in den loop der tijden slechts in weinige gevallen gebruik zijn gemaakt. Maar al moge door nog betere kredietinrichtingen het aantal gevallen nog geringer worden, dan zou daarin toch bezwaarlijk een rechtmatige grond kunnen gevonden worden, om eene bestaande rechtsinstelling te laten vervallen.

Uit een ingesteld onderzoek is gebleken, dat sedert 1878 door den Hoogen Raad zijn verleend twaalf definitieve surséances van betaling. De resultaten van al deze surséances zijn niet bekend. Alleen is gebleken, dat van vijf definitieve surséances, verleend binnen het ressort der arrondissements-rechtbank te Amsterdam, één is verlengd en vier zijn ingetrokken; terwijl in geen enkel geval de surséance door fail-

lissement is gevolgd. Binnen het ressort der arrondissements-rechtbank te Leeuwarden is eene surséance beëindigd door een onderhandsch akkoord.

Gelijk hierboven reeds werd gezegd: het betreft hier niet de vraag der invoering van eene nieuwe, maar van het laten vervallen eener lang bestaande instelling. Zij, die de surséance willen afschaffen, omdat *voor* het *behoud* der instelling niets zou pleiten, schijnen zich daarom ook niet op het juiste standpunt te stellen. Immers de surséance bestaat en werkt bevredigend. Wie die instelling wil afschaffen, dus verandering brengen in den bestaanden toestand, zou, naar het schijnt, overwegende argumenten *tegen* het behoud der instelling, dus *voor* hare afschaffing, moeten hebben. Zij zouden behooren aan te wijzen, welk kwaad die instelling heeft veroorzaakt, of wel, dat door hare toepassing nadeel is toegebracht. Maar bewijzen daarvoor ontbreken.

Wat buitenlandsche wetgevingen betreft, is het toch ook geenszins zonder gewicht, dat zoowel in het nieuwe Portugeesche Handelswetboek van 1888 (artt. 730 en 731), als in het Spaansche Handelswetboek van 1885 (artt. 870—873), aan de surséance van betaling analoge instellingen zijn opgenomen. De behoefte aan bijzondere bepalingen voor het geval, dat de schuldenaar zich verplicht ziet, zijne betalingen te staken, zonder dat zijne schulden de baten van zijn boedel overtreffen, of zonder dat, bij mogelijk geworden voortzetting der zaken, de waarschijnlijkheid van betaling ontbreekt, wordt dus ook in het buitenland meer en meer gevoeld. Zou, onder die omstandigheden, hier te lande eene afschaffing gerechtvaardigd zijn?

Artikel 213.

De schuldenaar, die voorziet, dat hij met betalen van zijne opeischbare schulden niet zal kunnen voortgaan, doch aantoont dat er vooruitzicht bestaat, dat hij na verloop van eenigen tijd aan al zijne verplichtingen zal kunnen voldoen, kan surséance van betaling bekomen.

O. R. O. Art. 206 (217). De schuldenaar, die buiten staat is zijne opeischbare schulden te betalen, doch aantoont dat er gegrond vooruitzicht bestaat, dat hij na verloop van eenigen tijd aan al zijne verplichtingen zal kunnen voldoen, kan uitstel (surséance) van betaling bekomen.

Memorie van Toelichting.

Art. 206. Voor de toelichting mag naar het bovengezegde [zie hiervoor bll. 335 vlg.] verwezen worden.

Advies van den Raad van State.

Art. 206. Naar den Raad van State voorkomt, behoort de surséance van betaling alleen dan verleend te kunnen worden, als de toestand, waarin de schuldenaar,

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 206. De Raad van State meent, dat dit artikel te ver gaat, door in het geheel niet naar de oorzaak van het onvermogen des schuldenaars te vragen. Het geldt

die buiten staat is zijne opeischbare schulden te betalen, zich bevindt, het gevolg is van buitengewone en onvoorziene tegenspoeden. Is het aan de eene zijde minder doeltreffend, met art. 900 van het Wetboek van Koophandel, den eisch te stellen van »buitengewone omstandigheden van oorlog" of van »andere onvoorziene rampen", aan den anderen kant gaat, naar de meening van den Raad, het ontwerp te ver, door in het geheel niet naar de oorzaak van het onvermogen des schuldenaars te vragen. Ook de wet, waarbij voor eenige jaren in Italië de surséance is ingevoerd, eischt *avenimenti straordinarii e imprevidati.*

hier een wel overwogen hoofdbeginsel van de in het ontwerp voorgestelde regeling van de surséance, terwijl voor de zienswijze van den Raad en het advies, geen gronden worden aangevoerd. Wel wordt daarin verwezen naar eene bepaling, voorkomende in de wet, waarbij voor eenige jaren in Italië de surséance is ingevoerd, maar te dien opzichte veroorlooft de ondergeteekende zich de opmerking, door den Raad ad art. 126 [**126**, hiervoor bl. 119] gemaakt, dat met de enkele aanhaling van zoodanige bepaling nog niet bewezen is, dat zij goed en billijk werkt, tot de zijne te maken. Handhaving van de voorgedragen regeling, waarvan de wenschelijkheid uitvoerig in de Memorie van Toelichting, onder de *Algemeene beschouwingen*, betreffende Titel II is uiteengezet, acht hij dan ook wenschelijk.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 206. De aanhef van dit artikel luidt anders, dan die van art. 1. Uit de Memorie van Toelichting blijkt echter, dat hetzelfde bedoeld is, maar waartoe dan eene andere terminologie? Sommigen zouden daarom den aanhef willen lezen: »De schuldenaar, die voorziet, dat hij niet met betalen zal kunnen voortgaan". Het kon toch geschieden, dat een industrieel bijv. nog voldoenden kasvoorraad bezit, dus niet kan gezegd worden reeds dadelijk buiten staat te zijn zijne schulden te betalen.

Anderen zouden er de voorkeur aan geven, den aanhef van het artikel te lezen: »De schuldenaar, die buiten staat geraakt" enz.

[Zie ook hiervoor bl. 338 vlg., en 342.]

Tegen weglating van het woord »gegrond" vóór »vooruitzicht" bestaat geen bezwaar. Een ongegrond vooruitzicht is inderdaad eene contradictio. Voorts is er geen bezwaar, om de lezing: »De schuldenaar, die voorziet, dat hij met betalen van zijne opeischbare schulden niet zal kunnen voortgaan", aan te nemen. Er is alle reden den schuldenaar niet te dwingen, om met zijn verzoek tot het laatste oogenblik te wachten.

G. O. art. 206: De schuldenaar, die voorziet, dat hij met betalen van zijne opeischbare schulden niet zal kunnen voortgaan, doch aantoont dat er vooruitzicht bestaat, dat hij na verloop van eenigen tijd aan al zijne verplichtingen zal kunnen voldoen, kan uitstel (surséance) van betaling bekomen.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(26 April 1893.)

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* In dit artikel is eene min juiste wets-uitdrukking blijven staan. In den laatsten regel moet het woord „uitstel"

vervallen en de beide haakjes om „surséance" eveneens, zoodat gelezen wordt: „kan surséance van betaling bekomen".

Verslag der Eerste Kamer.

Eenige leden konden er zich niet mede vereenigen, dat de gevallen thans in art. 900 W. v. K. opgenoemd, waarin surséance kan worden toegestaan, namelijk buitengewone omstandigheden van oorlog of andere onvoorziene rampen, niet meer in de wet genoemd werden. Het is bekend, aldus werd door deze leden beweerd, dat reeds tegenwoordig misbruik wordt gemaakt van de surséance en men zich niet altijd streng aan de wet houdt, maar zij vreesden, dat als die eisch geheel uit de wet verdween, in onze wetgeving het moratorium zijn intrede zou doen, hetwelk zij uit een economisch oogpunt als een groot maatschappelijk kwaad beschouwden.

Andere leden konden zich met het artikel zeer goed vereenigen. Als de crediteuren zelve het wenschelijk vinden in hun eigen belang, dat eene zaak niettegenstaande staking van betaling worde voortgezet onder zekere waarborgen voor goed beheer en gelijke behandeling van alle crediteuren, kan daartegen geen bezwaar bestaan.

Surséance doet eene crisis gemakkelijker te boven komen Hun geld krijgen de crediteuren bij faillissement ook niet dadelijk. En leidt een surséance tot een akkoord, in plaats van tot betaling ten volle, dan is het een akkoord, waarin ieder crediteur moet toestemmen, terwijl in faillissement de meerderheid de minderheid overstemt.

Antwoord der Regeering.

Met hetgeen in het Voorloopig Verslag ter verdediging van de voorgestelde bepaling wordt gesteld, vereenigt de ondergeteekende zich gaarne.

De bewering van de leden die er zich niet mede konden vereenigen, dat tot de gevallen, thans in art. 900 Wetboek van Koophandel opgenoemd, het ontwerp zich niet beperkt, wordt daarop gegrond dat »reeds tegenwoordig misbruik wordt gemaakt van de surséance, en men zich niet altijd streng aan de wet houdt."

Dit laatste zou eene aanwijzing der ervaring zijn, dat de practijk voor eene nuttige werking der instelling eene verruiming behoeft. Maar, vooral met die beweerde te uitgebreide toepassing, is het »misbruik" dan toch luttel als men ziet, dat in 15 jaren, sedert 1878, slechts twaalf definitieve surséances van betaling zijn verleend, en in vijf daarvan, binnen het ressort der arrondissements-rechtbank te Amsterdam, geen door faillissement is gevolgd, terwijl binnen het ressort der arrondissements-rechtbank te Leeuwarden ééne surséance beëindigd werd door een onderhandsch akkoord. Bij de beoordeeling van het verzoek om surséance, nemen de schuldeischers ongetwijfeld in aanmerking de oorzaken die den schuldenaar beletten met betalen voort te gaan. Voor zooverre zij daarvan onkundig zijn, verschaft art. **224** hun de gelegenheid, zich daaromtrent geheel op de hoogte te stellen. Wanneer dan de groote meerderheid der schuldeischers, na volledige voorlichting, eene inwilliging van het verzoek in hun belang acht, waarom dan tot faillissement gedwongen, alleen omdat de financieele toestand van den schuldenaar niet kan worden toegeschreven aan »buitengewone omstandigheden van oorlog, of andere onvoorziene rampen"? Trouwens: het begrip »onvoorziene rampen" is ook al zeer weinig begrensd en daarin is een reden te meer gelegen, ten dezen af te wijken van de terminologie der nu geldende wet.

Artikel 214.

Hij zal zich daartoe, onder overlegging van een door behoorlijke bescheiden gestaafden staat, als bedoeld in artikel 96, bij verzoekschrift, door hem zelf en zijnen procureur onderteekend, wenden tot de rechtbank aangewezen in artikel 2 of artikel 3.

O. R. O. Art 207 (218). Hij zal zich daartoe, onder overlegging van een door behoorlijke bescheiden gestaafden staat, als bedoeld in artikel 5, bij verzoekschrift, door hem zelf en zijnen procureur onderteekend, wenden tot de arrondissements-rechtbank aangewezen in artikel 2.

Memorie van Toelichting.

Artt. 207—209. In hoofdzaak is de regeling gevolgd in de artikelen 902—904 Wetboek van Koophandel neergelegd. Aankondiging in de *Staatscourant* en een of meer plaatselijke dagbladen is voorgeschreven ter verzekering der noodige publiciteit.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 207. Het is van het uiterste gewicht, dat de bescheiden, die overgelegd moeten worden, alvorens een verzoek van voorloopige surséance wordt behandeld, zoo volledig mogelijk zijn, en een maatstaf ter beoordeeling aanbieden. Een staat, als in art. 5 [vervallen; zie op art. **4**, dl. I bl. 266] bedoeld, is onvoldoende; gewoonlijk toch zal de schuldenaar een staat overleggen, die zijn toestand in een te gunstig daglicht stelt. Om dit zooveel mogelijk te voorkomen ware het wenschelijk, den aanvrager te verplichten om over te leggen òf een balans van het vorig jaar (indien minder dan zes maanden in het nieuwe jaar zijn verloopen, die van het daaraan voorafgaande jaar), òf een staat, waaruit duidelijk blijkt, hoe in de afgeloopen jaren zijn vermogenstoestand geweest is. Tevens moet de rechtbank onmiddellijk twee deskundigen benoemen om de boeken of staten na te zien, en hen rapport laten uitbrengen in de eerste crediteurenvergadering.

Dat de staat, in dit artikel gevorderd, zou behooren te worden vervangen door een balans van het vorige jaar, of een staat, waaruit duidelijk blijkt, hoe in de afgeloopen jaren de vermogenstoestand van den schuldenaar geweest is, kan niet worden toegegeven. Het komt aan op den tegenwoordigen toestand van het vermogen of de onderneming, niet op dien in het vorige jaar of vroeger. Die actueele toestand zal uit den gevorderden staat voorshands volledig worden gekend, terwijl, indien daarin de toestand te gunstig is voorgesteld (een bezwaar, dat zich evenzeer kan voordoen, als de overlegging van de in het Verslag bedoelde bescheiden werd gevorderd), dit zal blijken bij de verificatie van den vermogenstoestand door de deskundigen, ingevolge art. 214 [**221**] van het ontwerp. De overlegging van die bescheiden kan ook daarom niet als eisch worden gesteld, omdat ook niet-kooplieden surséance van betaling moeten kunnen bekomen en deze veelal zoodanige bescheiden niet telken jare plegen op te maken.

De onmiddellijke benoeming van twee deskundigen ten fine van onderzoek verdient ook geen aanbeveling. Dit onderzoek zal òf een

summier zijn, dat geen waarborg geeft, òf een grondig, dat te veel tijd kost, maar dan in het stelsel van het ontwerp in het geheel niet zou passen. Immers, dat stelsel is dit: voorloopige surséance zonder onderzoek als voorloopige maatregel, daarna onderzoek en het verleenen casu quo van definitieve surséance. Wordt nu dadelijk een grondig onderzoek gevorderd, dan behoort dit ook dadelijk te leiden tot eene definitieve beslissing, en zou dus de voorloopige surséance wegvallen, wat in het belang van alle betrokken partijen niet gewenscht is, juist omdat een behoorlijk onderzoek in dergelijke zaken moeilijk, dikwijls onmogelijk in korten tijd is te verrichten. En juist hangende het onderzoek is voorloopige voorziening noodig, die gevonden wordt in de voorloopige surséance, en waardoor het mogelijk wordt reeds onmiddellijk aan den schuldenaar het vrije beheer en beschikking over zijn vermogen te onttrekken (artt. 214 en 223 [**221** en **230**]). Wegens de wijziging van art. 5 zal de aanhaling moeten worden veranderd, zoodat gelezen wordt: »artikel 96".

G. O. art. 207: Hij zal zich daartoe, onder overlegging van een door behoorlijke bescheiden gestaafden staat, als bedoeld in artikel 96, bij verzoekschrift, door hem zelf en zijnen procureur ondertee-kend, wenden tot de arrondissements-rechtbank aangewezen in artikel 2.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(26 April 1893.)

De heer HARTOGH, *lid der Commissie van Voorbereiding:* Bij nadere overweging komt het mij wenschelijk voor, dat in dit artikel eene kleine wijziging worde gebracht.

Zooals het artikel nu luidt zou het de vraag kunnen zijn, tot welke rechtbank eene gehuwde vrouw zich moet wenden, indien zij surséance aanvraagt. Daarom acht ik het beter aan het eind van dit artikel nog toe te voegen „of artikel 3" zoodat het slot gelezen wordt: „tot de arrondissements-rechtbank aangewezen in artikel 2 of 3."

Ik vertrouw dat er geen bezwaar zal bestaan bij den Minister om deze wijziging over te nemen.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* De opmerking van den heer Hartogh is juist, zoodat ik aan het artikel toevoeg de woorden: „of artikel 3".

Op voorstel der Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893 is, in overleg met de Regeering, »arrondissements-rechtbank" gewijzigd in »rechtbank".

Artikel 215.

Het verzoekschrift met bijbehoorende stukken wordt ter griffie van de rechtbank neêrgelegd, ter kostelooze inzage van een ieder.

De griffier doet van de indiening van het verzoek en van den overeenkomstig het eerste lid van het volgende artikel bepaal-

den dag onmiddellijk aankondiging in de *Nederlandsche Staatscourant* en in een of meer door de rechtbank aan te wijzen nieuwsbladen.

O. R. O. Art. 208 (219). Het verzoekschrift met bijbehoorende stukken wordt ter griffie van de rechtbank neêrgelegd, ter inzage van een ieder.

De griffier doet van de indiening van het verzoek en van den overeenkomstig het eerste lid van het volgend artikel bepaalden dag onmiddellijk aankondiging in de *Nederlandsche Staatscourant* en in een of meer door de rechtbank aan te wijzen plaatselijke dagbladen.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art. **214**].

Advies van den Raad van State.

Art. 208, *tweede lid.* Hierbij zoude, naar de Raad meent, tevens kunnen bepaald worden, dat de griffier te gelijker tijd aankondiging doet van den dag, waarop het verhoor in art. 209 [**216**] bedoeld zal plaats hebben. Alleen als dit wordt voorgeschreven, kunnen de schuldeischers die niet opgeroepen zijn, gebruik maken van de hun in het tweede lid van art. 209 toegekende bevoegdheid. Dat de griffier dientengevolge met zijne aankondiging zal moeten wachten totdat de rechtbank de oproeping der schuldeischers bevolen hebbe, levert geen bezwaar op. Dit laatste toch moet naar luid van art. 209 *dadelijk* geschieden.

In plaats van »een of meer van de voornaamste plaatselijke dagbladen", zoude kunnen worden gelezen: »een of meer plaatselijke dagbladen door de rechtbank aan te wijzen".

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 208, *al.* 2. Aan de beide door den Raad van State gemaakte opmerkingen is voldaan.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 208. *Eerste lid.* Men vroeg, of de hierbedoelde inzage niet kosteloos behoort te zijn. Ook waren er leden, die in het artikel wenschen opgenomen te zien, dat staat en balans aan de bekende crediteuren moeten worden gezonden, ter voldoening aan welk voorschrift de schuldenaar de noodige afschriften aan den griffier zou hebben te overhandigen. Anderen echter bestreden dit denkbeeld; zij wezen er op, hoe het tot oponthoud zou kunnen leiden, terwijl bovendien menig crediteur niet gaarne op deze wijze openbaar gemaakt zou zien, dat hij als schuldeischer bij een verzoek tot surséance betrokken is.

Tweede lid. »Plaatselijke dagbladen". Men leze: »nieuwsbladen", evenals in art. 14 [**14**].

Door enkelen werd aangedrongen op voorloopigen vrijdom van zegel-, registratie- en griffiekosten en kostelooze plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant.*

Eerste lid. Er bestaat geen bezwaar tegen »*kostelooze* inzage".

Toezending van den staat aan de bekende crediteuren ware eene

niet aanbevelenswaardige vermeerdering van formaliteiten, oponthoud en kosten.

Tweede lid. »Plaatselijke dagbladen" is vervangen door »nieuwsbladen".

Het wordt niet ingezien, dat er voldoende aanleiding bestaat tot het verleenen van vrijdom der bedoelde kosten.

G. O. art. 208 = **art. 215** der wet.

Artikel 216.

De rechtbank beveelt dadelijk, dat de in Nederland wonende schuldeischers, benevens de schuldenaar, tegen een door haar op korten termijn bepaalden dag, door den griffier, bij brieven, worden opgeroepen, ten einde op het verzoekschrift te worden gehoord. Behalve den dag worden uur en plaats der bijeenkomst daarbij vermeld.

Ieder schuldeischer is bevoegd om, zelfs zonder opgeroepen te zijn, op te komen.

O. R. O. Art. 209 (220). De rechtbank beveelt dadelijk, dat de in Nederland wonende schuldeischers, benevens de schuldenaar, tegen eenen door haar op korten termijn bepaalden dag, door den griffier, bij brieven, worden opgeroepen, ten einde op het verzoekschrift te worden gehoord.

Ieder schuldeischer is bevoegd om, zelfs zonder opgeroepen te zijn, op te komen.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art. **214.**]

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 209. *Eerste lid.* »In Nederland wonende". Art. 903, 4°. Wetboek van Koophandel is te gelijker tijd meer en minder uitgebreid, dan de door de Regeering voorgestelde bepaling. Men had echter tegen deze laatste geen bezwaar, mits slechts niet twijfelachtig was, dat ieder schuldeischer, de vreemdeling daaronder begrepen, bevoegd is, ook zonder opgeroepen te zijn, op te komen.

»Op korten termijn bepaalden dag". Men zou het wenschelijk achten, dat uur en plaats ook hier vermeld werden. Art. 108 [**108**], 2°. spreekt van »dag, uur en plaats"; art. 211 [**218**], tweede lid van »dag en uur".

Het tweede lid van dit artikel stelt boven elken twijfel, dat *ieder* schuldeischer, dus onverschillig, waar hij woont en tot welke nationaliteit hij behoort, bevoegd is op te komen. Dit volgt trouwens ook uit het eerste lid van art. 210 [**217**].

Op korten termijn bepaalden dag. Naar aanleiding der gemaakte opmerking wordt aan het eerste lid toegevoegd: »Behalve den dag worden uur en plaats der bijeenkomst daarbij vermeld".

G. O. art. 209 = **art. 216** der wet.

Artikel 217.

Ten bepaalden dage worden de in persoon of bij schriftelijk gemachtigde opgekomen schuldeischers door de rechtbank in raadkamer gehoord, en kan den schuldenaar voorloopige surséance verleend worden, tenzij meer dan één derde der verschenen schuldeischers, of houders van meer dan één vierde van het bedrag der ter vergadering vertegenwoordigde niet in artikel 233, nos. 1—6 genoemde schuldvorderingen, zich daartegen verklaren.

Over de toelating tot de stemming beslist, bij verschil, de rechtbank.

Voorloopige surséance zal nimmer verleend kunnen worden, indien blijkt dat de schuldenaar te kwader trouw is.

Indien de rechtbank het verzoek afwijst, kan zij bij dezelfde beschikking den schuldenaar in staat van faillissement verklaren.

Indien eene aanvrage tot faillietverklaring en een verzoek tot surséance gelijktijdig aanhangig zijn, komt eerst het laatste in behandeling.

De beschikking op het verzoek wordt uitgesproken ter openbare terechtzitting.

O. R. O. Art. 210 (221). Ten bepaalden dage worden de in persoon of bij schriftelijk gevolmachtigde opgekomen schuldeischers door de rechtbank in raadkamer gehoord, en kan den schuldenaar voorloopige surséance verleend worden, tenzij meer dan één derde der verschenen schuldeischers, of houders van meer dan één vierde van het bedrag der ter vergadering vertegenwoordigde niet in artikel 226 nos. 1—6 genoemde schuldvorderingen, zich daartegen verklaren.

Over de toelating tot de stemming beslist, bij verschil, de rechtbank.

Voorloopige surséance zal nimmer verleend kunnen worden, indien blijkt dat de schuldenaar te kwader trouw is.

Indien de rechtbank het verzoek afwijst, kan zij bij dezelfde beschikking den schuldenaar in staat van faillissement verklaren.

Bij gelijktijdige aanvrage tot faillietverklaring en verzoek tot surséance komt eerst het laatste in behandeling. Hetzelfde kan geschieden indien op eene vroegere aanvrage tot faillietverklaring tijdens de indiening van het verzoek tot surséance nog niet is beschikt.

Memorie van Toelichting.

Art. 210. Het artikel bevat de toepassing op de voorloopige surséance van het zooeven ontwikkelde stelsel, volgens hetwelk de surséance eene regeling is onder sanctie en contrôle van den rechter tusschen schuldeischers en schuldenaar te treffen. Het ligt voor de hand daarbij de bepalingen omtrent het akkoord bij faillissement tot voorbeeld te nemen. Zoo zal ook de voorloopige surséance alleen verleend kunnen worden

als $^2/_3$ der verschenen schuldeischers houders van $^3/_4$ der ter vergadering vertegenwoordigde schuldvorderingen er voor zijn. De rechter blijft echter ook dan nog vrij om het verzoek af te wijzen; hij zal zelfs het verzoek moeten weigeren als hem blijkt dat de schuldenaar te kwader trouw is.

»meer dan één derde der verschenen schuldeischers, of houders van meer dan één vierde van het bedrag der ter vergadering vertegenwoordigde . . . . schuldvorderingen". Daar geene verificatie voorafgaat, kan en mag alleen rekening gehouden worden met verschenen schuldeischers. Niet-verschijnende schuldeischers staan gelijk met onbekende schuldeischers, daar bij hunne afwezigheid omtrent hunne rechten niet kan worden beslist. Bovendien zou het ook veel te ver gaan, waar het een voorloopige surséance geldt, de afwezigen als tegenstemmers te beschouwen.

»Niet in artikel 226 nos. 1—6 genoemde schuldvorderingen". Ten aanzien van deze vorderingen werkt de surséance niet; de houders daarvan hebben bij dien maatregel dus niet het minste belang.

»Over de toelating . . . de rechtbank". Niet ook over het vorderingsrecht; de vraag of hij die beweert schuldeischer te zijn, dit al dan niet is, wordt door deze beslissing in het minst niet gepraejudicieerd.

»Hetzelfde kan geschieden" enz. Was het verzoek tot faillietverklaring reeds eenige dagen vóór het verzoek om surséance ingediend, dan blijve het aan den rechter ter beslissing overgelaten, of er termen zijn ook in dit geval de behandeling van het verzoek tot surséance van betaling te laten voorgaan.

Advies van den Raad van State.

Art. 210. Waar het de verleening van *voorloopige* surséance geldt, is het, naar het gevoelen van den Raad, beter, de *beslissing* geheel aan den rechter over te laten. Het ontwerp wijkt in dit opzicht af van de bestaande regeling (art. 905 van het Wetboek van Koophandel), zonder dat daartoe overwegende redenen schijnen te bestaan. Voldoende is het, naar den Raad voorkomt, dat de schuldeischers worden *gehoord*. Aan personen, van wie niet op overtuigende wijze gebleken is — immers daartoe ware een voorafgaand nauwkeurig onderzoek der schuldvorderingen noodig — dat zij de hoedanigheid van schuldeischers bezitten, het lot in handen te stellen van hem die uitstel van betaling verzoekt, schijnt bovendien minder raadzaam. Een enkele hunner zoude het in zijne macht kunnen hebben, de toewijzing van des schuldenaars verzoek onmogelijk te maken, ook al acht de rechtbank het wenschelijk dat er *voorloopig* uitstel van betaling worde verleend. Voldoende is het, den schuldeischers in een volgend stadium, nadat de

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 210, *al.* 1. Het voorstel om ook het verleenen van *voorloopige* surséance afhankelijk te stellen van de toestemming van de groote meerderheid der schuldeischers, wordt door den Raad van State bestreden. Met het oog daarop veroorlooft de ondergeteekende zich te verwijzen naar de in de Memorie van Toelichting opgenomen *Algemeene beschouwingen* betreffende Titel II [zie hiervoor bl. 335 vlg.], waarin de gronden worden ontwikkeld, waarop aan de schuldeischers invloed behoort te worden toegekend op de verleening van de surséance. Die gronden worden in 's Raads advies niet bestreden. Toch geldt het daar gezegde voor de voorloopige surséance in gelijke mate als voor de definitieve surséance. Het door den Raad aangevoerde bezwaar, dat schuldeischers moeten beslissen, wier vorderingen niet nauwkeurig onderzocht zijn, zou, moest het tot verwerping van het gedane voorstel leiden, a fortiori moeten leiden tot het ontzeggen van een beslissenden invloed aan de crediteuren, waar het het

toestand des boedels tot meerdere klaarheid gekomen is en de door den schuldenaar overgelegde staten zijn geverifieerd, op het al of niet verleenen der *definitieve* surséance een beslissenden invloed toe te kennen, gelijk art. 218 van het ontwerp doet.

Om deze reden komt het den Raad voor, dat van het eerste lid van art. 210 het tweede gedeelte: »tenzij . . . verklaren", moet worden weggelaten, en dat ook het tweede lid van dat artikel dient te vervallen.

De laatste woorden van het derde lid zijn, naar den Raad toeschijnt, wel wat te onbepaald. In plaats van: »indien blijkt, dat de schuldenaar te kwader trouw is", kon gelezen worden — in navolging van art. 913, laatste zinsnede van het Wetboek van Koophandel — »indien in de handelingen van den verzoeker sporen van kwade trouw zijn ontdekt geworden".

Met de bepaling in het vierde lid vervat, kan de Raad zich niet vereenigen. Waarom niet liever aan den rechter enkel de *bevoegdheid* gegeven den schuldenaar in staat van faillissement te verklaren? Dat de rechter daartoe verplicht wordt, is eene afwijking van art. 906 van het Wetboek van Koophandel, welke niet in overeenstemming is met het stelsel van het ontwerp, volgens hetwelk de schuldenaar, die opgehouden heeft te betalen, wel het recht maar niet de verplichting heeft faillietverklaring aan te vragen; anders dan in het Wetboek van Koophandel, naast welks art. 765 eene bepaling als de hier gewraakte beter op hare plaats zoude geweest zijn dan in het ontwerp. Dezelfde reden, waarom bij intrekking der surséance, volgens de toelichting van art. 229 [**236**], de faillietverklaring niet imperatief is voorgeschreven, behoort er ook toe te leiden, de rechtbank te laten beslissen, of den schuldenaar, wien voorloopige surséance geweigerd wordt, in staat van faillissement dient verklaard te worden. Ook dit verleenen van de definitieve surséance, derhalve eene gewichtigere handeling, betreft Immers ook daaraan gaat geene verificatie vooraf. Toch verklaart de Raad in dit opzicht zich te vereenigen met de voordracht. De opmerking van den Raad dat één schuldeischer het in zijne macht kan hebben de toewijzing van het verzoek om voorloopige surséance te beletten is juist, wanneer er slechts twee schuldeischers verschijnen of wanneer de bedoelde schuldeischer eene vordering bezit, die grooter is dan één vierde van het bedrag der vorderingen van alle verschenen crediteuren. Zoodanig geval zal ongetwijfeld slechts hoogst zelden voorkomen. Maar komt het voor, dan schijnt weigering van de surséance alleszins gerechtvaardigd, daar de surséance, waardoor de schuldeischers hun recht van dadelijk vorderen en van executie verliezen, een maatregel derhalve die diep ingrijpt in de rechten der schuldeischers, niet behoort te worden verleend als van de twee verschenen schuldeischers één of van het vertegenwoordigde bedrag meer dan $^1/_4$ er zich tegen verzet. Trouwens ook van deze opmerking geldt, dat bij de beslissing betreffende de definitieve surséance zich hetzelfde geval kan voordoen.

Alinea 3. Het komt den ondergeteekende voor dat de uitdrukking, opgenomen in de door den Raad van State voorgestelde redactie »sporen van kwade trouw", òf een zoo vaag begrip is, dat opneming daarvan in eene wet geene aanbeveling verdient, òf feitelijk hetzelfde beteekent als »kwade trouw". Immers, wil men er iets positiefs mede aanduiden, dan kan dit alleen zijn, dat er feiten, hoe onbeduidend dan ook, moeten vaststaan waaruit kwade trouw blijkt. Aan behoud van de voorgestelde bepaling schijnt derhalve de voorkeur gegeven te moeten worden.

Alinea 4 *en* 5. De bedenking van den Raad van State schijnt

punt kan veilig aan den rechter overgelaten worden.

Wordt aan deze opmerking van den Raad gehoor gegeven, dan zal in het laatste lid *alleen* moeten vervangen worden door *eerst*.

juist. De beide alinea's zijn dienovereenkomstig gewijzigd.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 210. *Eerste lid.* De voorloopige raadpleging van de schuldeischers werd door sommigen van weinig beteekenis geacht. De rechtbank zou huns inziens even goed zelve omtrent de al of niet goedkeuring van het verzoek kunnen beslissen. Zijn staat en balans eenigszins bevredigend, de schuldeischers zullen een nader onderzoek in elk geval wenschelijk oordeelen en hunne beslissing tot de tweede vergadering opschorten.

»In raadkamer". Deze woorden kwamen in het ontwerp der Staatscommissie niet voor. Men vroeg, met welke bedoeling zij door de Regeering zijn opgenomen.

In den vijfden regel zal, zooals uit de Memorie van Toelichting blijkt, in plaats van »of" behooren te worden gelezen »tevens".

Het hier vermelde vereischte scheen overigens onnoodig, vooral omdat het betreft de *verschenen* schuldeischers. Men zou er dan ook de voorkeur aan geven, te lezen: »na verhoor der verschenen schuldeischers". Door anderen werd daarentegen de bepaling toegejuicht. Het verhoor heeft zeer weinig waarde; de aanwezige crediteuren moeten op eene lijst worden gebracht en van de door hen uitgebrachte stem moet aanteekening worden gehouden.

De voorloopige raadpleging van de schuldeischers mag niet worden gemist. Zij kan van veel nut zijn. Zij zal bijv. aan de schuldeischers gelegenheid geven, indien de schuldenaar hun vertrouwen niet bezit, de surséance dadelijk van de hand te doen wijzen. De door de schuldeischers te verschaffen inlichtingen zullen bovendien der rechtbank tot voorlichting kunnen strekken, ter beoordeeling van de juistheid der door den schuldenaar tot staving van zijn verzoek gevoerde beweringen. In elk geval is het wenschelijk, dat van de instemming van de groote meerderheid der schuldeischers blijke, gelijk ook werd betoogd in het rapport aan de Koningin-Weduwe, Regentes, ad art. 210, alin. 1.

In raadkamer. De raadpleging der schuldeischers op de openbare terechtzitting zou zeer onraadzaam zijn. Het betreft hier ten deele vertrouwelijke mededeelingen; dat kan althans het geval zijn. In ieder geval moet aan de crediteuren gelegenheid worden gegeven, zich meer vrij te uiten, dan zij in het openbaar zouden wenschen te doen.

In den vijfden regel moet het woord »of" behouden blijven, geheel in overeenstemming met de Memorie van Toelichting. Volgens deze toch wordt voor het toestaan der surséance gevorderd, dat »$^2/_3$ der verschenen schuldeischers, houders van $^3/_4$ der ter vergadering vertegenwoordigde schuldvorderingen, er voor zijn".

Deze meerderheid is niet aanwezig 1°. als meer dan $^1/_3$ der verschenen schuldeischers tegenstemmen, maar ook 2°. als houders van meer dan $^1/_4$ der schuldvorderingen tegenstemmen.

Stemming is gewenscht, omdat daardoor alle aanwezigen er toe geleid worden, hunne meening duidelijk uit te spreken.

Het vereischte van eene bepaalde meerderheid steunt op de juiste overweging, dat ook de voorloopige surséance niet moet verleend

worden, wanneer niet eene groote meerderheid zich daarvoor verklaart.

Derde lid. Het ontwerp der Staatscommissie bepaalde, dat voorloopige surséance ook niet verleend zou kunnen worden, wanneer de schulden de baten des boedels overtreffen. Waarom, vroeg men, zijn deze woorden hier vervallen?

»Te kwader trouw." Waarin? Ook, wanneer hij bij voorbeeld te kwader trouw het bedrag van ééne vordering bestrijdt?

De bepaling, dat de surséance niet verleend kan worden, als de schulden de baten des boedels overtreffen, is weggelaten, omdat zij niet vereenigbaar is met den eisch, in art. 206 [**213**] voor het verleenen der surséance gesteld, en omdat een *alleszins* vertrouwbare raming alsdan ook veelal onmogelijk zijn zou. Er zijn ook dikwerf goederen, die kostbaar en voor eene bepaalde onderneming onmisbaar zijn, maar wier waarde toch vooraf niet met eenige waarschijnlijkheid is te bepalen, daar niet zelden eene gedwongen realisatie daarvan òf niet doenlijk blijkt, òf zeer magere resultaten oplevert. Men denke ook aan concessies; aan bestaande relaties; aan eene jeugdige onderneming, die bijv. inpoldering of de exploitatie van eene uitvinding zich ten doel stelt. Het is denkbaar, dat daarbij het vooruitzicht bestaat, dat binnen één jaar de uitkomsten van dien aard zullen zijn, dat de onderneming alsdan aan al hare verplichtingen zal kunnen voldoen, ook al mochten op het tijdstip van de aanvrage om surséance de schulden de baten, door eene gedwongen realisatie te verkrijgen, overtreffen. Een absoluut verbod om in zoodanig geval de surséance te mogen verleenen ware in strijd met het belang der zaak en met het door de surséance beoogde doel (zie Memorie van Toelichting, bl. 105 [hiervoor bl. 336 vlg.]).

»Te kwader trouw" Het is eene quaestio facti, die in ieder geval in algemeenen zin zal moeten worden uitgemaakt. Het opzettelijk niet-opgeven van schulden of het verdichten van baten kan bijv. de kwade trouw aanwijzen, maar dit moet aan de beoordeeling van den rechter worden overgelaten.

Vierde lid. Het ontwerp der Staatscommissie was hier imperatief, hetgeen door sommigen wenschelijk werd geacht. Zij vroegen dan ook, waarom de Regeering, zonder motiveering, van dat beginsel is afgeweken. Anderen evenwel konden zich met een imperatief voorschrift niet vereenigen. Maar ook zelfs deze facultatieve bepaling kwam velen te streng voor. Immers, wordt de voorloopige surséance niet verleend, dan kan de schuldenaar wellicht aan het opsporen van nieuwe hulpbronnen de voorkeur geven boven faillissement, dat hem niet in dit geval moet kunnen worden opgedrongen. Deze bepaling, zoo werd gezegd, zou afschrikwekkend werken op het aanvragen der surséance. Wel zou het aanbeveling kunnen verdienen, het vierde lid imperatief te stellen, mits met het derde vereenigd, zoodat het alléén sloeg op het geval, dat de schuldenaar bleek te kwader trouw te zijn.

Zij, die aan het stelsel der Staatscommissie de voorkeur gaven, wezen er nog op, dat, zoolang het verzoek bij het gerechtshof of den Hoogen Raad hangende is, geene faillietverklaring kan worden aangevraagd. Hiervan kan door een kwaadwillig schuldenaar gebruik worden gemaakt, om de aanvraag tot faillietverklaring te vertragen en inmiddels den boedel te verduisteren. Het ontwerp der Staatscommissie, volgens hetwelk bij afwijzing van het verzoek tot surséance onmiddellijk faillietverklaring moet volgen, waakte hiertegen.

Nog vroeg men, waarom in dit artikel niet is opgenomen, dat het vonnis der rechtbank in het openbaar wordt uitgesproken, zooals in het tweede lid van art. 4 [**4**] ten opzichte van het vonnis van faillietverklaring is bepaald. Men moge eene soortgelijke bepaling niet wenschelijk achten, toch behoort het ontwerp dienaangaande geene uiteenloopende bepalingen te bevatten.

In het ontwerp is een juiste middenweg gekozen tusschen een imperatief voorschrift tot faillietverklaring en het onthouden der bevoegdheid tot faillietverklaring aan den rechter.

Een imperatief voorschrift zou niet alleen afschrikkend werken op het aanvragen der surséance, maar ook in strijd zijn met art. 1 van het ontwerp. De mogelijkheid bestaat toch, dat er, naar 's rechters oordeel, geen vooruitzicht is, dat de schuldenaar na verloop van eenigen tijd aan zijne verplichtingen zal kunnen voldoen, zonder dat daarom reeds van ophouden te betalen blijkt. Ook art. 907, alin. 2 Wetboek van Koophandel bevat in dit opzicht een facultatief voorschrift. Daarvan af te wijken ware te minder gerechtvaardigd, omdat de *verplichting*, den koopman bij art. 705 van dat wetboek opgelegd om in het daar bedoelde geval zich failliet te geven, in dit wetsontwerp niet is overgenomen. Bovendien, voor een imperatief voorschrift kan hier niet meer grond bestaan, dan in het geval, bedoeld bij art. 228 [**235**] vierde lid. Toch is ook daar de faillietverklaring facultatief gesteld, zonder dat in het Verslag daartegen eenige bedenking is aangevoerd.

Dat de thans voorgestelde facultatieve bepaling afschrikwekkend zou werken, is niet zeer aannemelijk. Maakt de rechter van de hem toegekende bevoegdheid tot faillietverklaring gebruik, dan zal dit zijn, omdat hem reeds bleek van het ophouden te betalen. Maar in dat geval zal een verzoek tot faillietverklaring, indien het niet reeds is ingediend, toch wel dadelijk volgen. Dat de schuldenaar in een bijzonder geval aan het opsporen van nieuwe hulpbronnen de voorkeur zou hebben gegeven, is mogelijk, maar, indien dat geval zich eens voordoet en de staat des boedels nog van dien aard is, dat in redelijkheid tijd en mogelijkheid voor die opsporing bestaan, dan zal de rechter van de hem verleende bevoegdheid ook geen gebruik maken. Hij *kan*, maar hij zal het dus ook niet doen, indien daarvoor geene overwegende redenen bestaan, nog minder, indien er redenen zijn, die er tegen pleiten. Waar geen vooruitzicht bestaat, dat de schuldenaar na verloop van eenigen tijd aan zijne verplichtingen zal kunnen voldoen en bovendien blijkt, dat hij reeds heeft opgehouden te betalen, daar zal het alleszins rechtmatig belang der schuldeischers vorderen, dat de faillissementstoestand zoo spoedig mogelijk intrede.

Het bezwaar, dat hangende het hooger beroep geene faillietverklaring kan worden »aangevraagd" (eigenlijk: uitgesproken), kan zich alleen voordoen, wanneer de rechtbank geene termen heeft gevonden om de voorloopige surséance te verleenen en evenmin om het faillissement uit te spreken en dan nog slechts gedurende het korte tijdsverloop, dat het verzoek bij het gerechtshof hangende is (vgl. hierover het antwoord bij art. 211 [**218**, hierna bl. 360 vlg.]). Naar aanleiding van die exceptioneele gevallen de faillietverklaring steeds verplichtend te stellen kan, uithoofde van de hierboven vermelde bezwaren, toch niet aanbevelenswaardig geacht worden.

Aan het artikel is een nieuw zesde lid toegevoegd, luidende:

»De beschikking op het verzoek wordt uitgesproken ter openbare terechtzitting".

Vijfde lid. »Kan geschieden". Is eigenlijk de tweede zin niet eene afwijking van de eerste? »Gelijktijdige aanvrage" kan geene andere beteekenis hebben, dan dat terzelfder tijd twee aanvragen bij de rechtbank hangende zijn. De verzoeken behoeven niet juist op denzelfden tijd te worden ingediend; dit zal wel nooit, althans hoogst zelden, voorkomen. Toch neemt de Memorie van Toelichting ten onrechte daarin een verschil aan.

Naar aanleiding van de gerezen bedenking wordt het vijfde lid, met weglating der tweede zinsnede, gelezen:

»Indien eene aanvrage tot faillietverklaring en een verzoek tot surséance gelijktijdig aanhangig zijn, komt eerst het laatste in behandeling."

G. O. art. 210 = **art. 217** der wet, behalve dat in plaats van »gemachtigde" werd gelezen »gevolmachtigde", welke wijziging in overleg met de Regeering werd aangebracht op voorstel der Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893.

Artikel 218.

Gedurende acht dagen na den dag der uitspraak heeft, in geval van afwijzing van het verzoek, de schuldenaar, of ingeval de voorloopige surséance verleend is, ieder schuldeischer, die zich tegen het verleenen daarvan verklaard heeft, recht van hooger beroep.

Het hooger beroep wordt ingesteld bij een verzoekschrift, door den verzoeker en zijnen procureur onderteekend, in te dienen ter griffie van het gerechtshof, dat van de zaak kennis moet nemen. De voorzitter bepaalt terstond dag en uur voor de behandeling.

Indien het hooger beroep door een schuldeischer is ingesteld, geeft deze uiterlijk op den vierden dag volgende op dien, waarop hij zijn verzoek heeft gedaan, aan den procureur, die het verzoek tot surséance heeft ingediend, bij deurwaarders-exploot kennis van het hooger beroep en van den tijd voor de behandeling bepaald. Deze kennisgeving geldt voor oproeping van den schuldenaar.

De griffier van het gerechtshof doet van het hooger beroep en van den tijd, voor de behandeling bepaald, aankondiging in de nieuwsbladen waarin het verzoek tot surséance volgens artikel 215 is aangekondigd. Tevens geeft hij van het ingestelde hooger beroep aan den griffier der rechtbank kennis, neemt van dezen de in artikel 214 bedoelde stukken over en legt die op zijne griffie voor een ieder ter kostelooze inzage.

Artikel 219.

Bij de behandeling van het hooger beroep wordt het verzoek niet opnieuw in stemming gebracht, maar ieder schuldeischer is bevoegd in persoon of bij schriftelijk gemachtigde aan de bestrijding of verdediging van de uitspraak, waartegen het beroep gericht is, deel te nemen.

De behandeling heeft plaats in raadkamer; het arrest wordt uitgesproken ter openbare terechtzitting.

Tegen het arrest, in hooger beroep gewezen, staat geen beroep in cassatie open.

O. R. O. Art. 211 (222). Gedurende drie dagen na den dag der uitspraak heeft, ingeval van afwijzing van het verzoek, de schuldenaar, of in geval de voorloopige surséance verleend is, ieder schuldeischer, die zich tegen het verleenen daarvan verklaard heeft, recht van hooger beroep.

Het hooger beroep wordt ingesteld bij een verzoekschrift, in te dienen ter griffie van het gerechtshof, dat van de zaak kennis moet nemen. De schuldenaar voegt bij zijn verzoek de stukken bedoeld in artikel 207. De voorzitter bepaalt terstond dag en uur voor de behandeling.

Indien het hooger beroep door een schuldeischer is ingesteld, geeft deze uiterlijk op den dag volgende op dien waarop hij zijn verzoek heeft gedaan, aan den procureur, die het verzoek tot surséance heeft ingediend, bij deurwaarders-exploit kennis van het hooger beroep en van den tijd voor de behandeling bepaald. Deze kennisgeving geldt voor oproeping van den schuldenaar.

De griffier van het gerechtshof doet van het hooger beroep en van den tijd, voor de behandeling bepaald, aankondiging in de dagbladen, waarin het verzoek tot surséance volgens art. 208 is aangekondigd. Tevens geeft hij, in het geval dat de rechtbank de voorloopige surséance heeft toegestaan, van het ingestelde hooger beroep aan den griffier der rechtbank kennis, neemt van dezen de in artikel 207 bedoelde stukken over en legt die op zijne griffie voor een ieder ter inzage.

Bij de behandeling van het hooger beroep wordt het verzoek niet opnieuw in stemming gebracht, maar ieder schuldeischer is bevoegd in persoon of bij schriftelijk gemachtigde aan de bestrijding of verdediging van de uitspraak, waartegen het beroep gericht is, deel te nemen.

De behandeling heeft plaats in raadkamer.

Art. 212 (223). Van het arrest in hooger beroep gewezen kan de in het ongelijk gestelde partij gedurende acht dagen na den dag der uitspraak in cassatie komen.

De aanleg en behandeling geschieden op de wijze in het vorige artikel voor het hooger beroep bepaald.

Memorie van Toelichting.

Artt. 211, 212. In afwijking van artikel 905 laatste lid Wetboek van Koophandel is de weigering of verleening der voorloopige surséance

gewichtig genoeg geacht om tegen de desbetreffende beschikking van de rechtbank hooger beroep en eventueel cassatie toe te laten. Wat den vorm van het hooger beroep en het beroep in cassatie betreft, voor zoover de aard der zaak dit toelaat, is het bepaalde omtrent hooger beroep en cassatie tegen de beschikking op een verzoek tot faillietverklaring gevolgd. Hierbij valt op te merken dat in elk geval voor hooger beroep een termijn van slechts drie dagen is voorgeschreven, omdat de rechtbank zoowel faillietverklaring als surséance kan hebben uitgesproken, en het van het grootste belang is dat er omtrent het voortduren van den toestand van faillissement of surséance niet langer onzekerheid besta dan onvermijdelijk is. Het hooger beroep richt zich tegen de uitspraak des rechters, niet tegen de stemming der schuldeischers. Eene herhaling der stemming voor den hoogeren rechter komt daarom niet te pas; zij zou trouwens ten gevolge hebben dat het appèl ontaardde in een appèl bij de schuldeischers, dubbel verwerpelijk, omdat er niet de minste zekerheid zou bestaan, dat bij het Hof dezelfde schuldeischers zouden opkomen, die bij de rechtbank waren verschenen.

Advies van den Raad van State.

Art. 211, *tweede lid. Overlegging van de stukken bedoeld in art.* 207 kan bij het instellen van beroep alleen dan geschieden, als de schuldenaar, wien de voorloopige surséance geweigerd is, in beroep komt. Appelleert een der schuldeischers, dan zullen de stukken door den griffier van het gerechtshof van den griffier der rechtbank moeten worden overgenomen, gelijk in het vierde lid is bepaald. In verband met laatstbedoelde bepaling, luidt die van het tweede lid te algemeen. Zij zoude aldus kunnen worden gelezen: »Het hooger beroep wordt ingesteld bij eene eenvoudige verklaring ter griffie van het gerechtshof, dat van de zaak kennis moet nemen, waarbij — in het geval dat de rechtbank de voorloopige surséance heeft geweigerd — de stukken bedoeld in art. 207 moeten worden overgelegd. De Voorzitter" enz.

Vijfde lid. Bijaldien aan de opmerking, boven bij art. 210 [zie bl. 352 vlg.] gemaakt, gevolg gegeven wordt en aan de schuldeischers de macht niet verleend wordt om de inwilliging van het verzoek tot voorloopige surséance te beletten, zal deze bepaling aldus moeten gelezen worden: »Bij de behandeling van het hooger beroep is ieder schuldeischer bevoegd in persoon of bij schriftelijk gemachtigde aan de bestrijding of verdediging van de uitspraak, waartegen het beroep gericht is, deel te nemen".

Hoe de behandeling van het beroep zal plaats hebben, ter openbare terechtzitting of in raadkamer, wordt niet gezegd. De Raad van State vermoedt, dat het laatste in de bedoeling ligt.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 211, *al.* 2 *en* 3. Deze bepalingen hebben ook ter tegemoetkoming aan de bedenkingen van den Raad van State, eenige wijzigingen ondergaan. De procedure is thans in overeenstemming gebracht met die voorgeschreven bij de faillietverklaring en bij de homologatie van een akkoord.

Alinea 5. Vermits aan de opmerking van den Raad van State, bij art. 210 gemaakt, geen gevolg gegeven is, vervalt ook de hier voorgestelde redactiewijziging.

De vraag of de behandeling van het beroep zal plaats hebben ter openbare terechtzitting of in raadkamer beantwoordt de ondergeteekende met den Raad van State, in laatstgemelden zin. Alle twijfel wordt afgesneden door de aan het artikel voorgestelde toevoeging van eene nieuwe slotbepaling.

Art. 212. Ten aanzien van dit artikel veroorlooft de Raad zich te verwijzen naar hetgeen hij bij de artt. 10 en 156 [**12** en **156**] heeft opgemerkt.

Art. 212. Ten aanzien van dit artikel veroorlooft de ondergeteekende zich te verwijzen naar hetgeen bij de artt. 10 en 156 [**12** en **156**] is opgemerkt.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 211. *Eerste lid.* Den schuldenaar is recht van hooger beroep toegekend. Volgens art. 213 [**220**], eerste lid, wordt de uitspraak der rechtbank, niettegenstaande het hooger beroep, bij voorraad ten uitvoer gelegd. Dit voorschrift nu heeft in het stelsel der Staatscommissie, die bij afwijzing van het verzoek tot surséance faillissement laat volgen, iets te beteekenen, maar hoe zal het gaan na de daaromtrent in het voorgaand artikel gebrachte wijziging? De schuldenaar is vrij om te handelen; hij zal niet failliet verklaard kunnen worden, nu de rechtbank zulks niet bij hare afwijzende beschikking heeft gedaan. Hoe onaangenaam, zoo werd opgemerkt, wordt nu de positie der schuldeischers, die eenvoudig moeten afwachten en geen rechtsmiddel bezitten, om den schuldenaar te vervolgen.

Nog vroeg men, waarom wel aan de schuldeischers, die tegen hebben gestemd, doch niet aan hen, die niet tegenwoordig zijn geweest, het recht op hooger beroep wordt geschonken. Men zag de reden van een dusdanig onderscheid niet in.

Tweede lid. »Bij een verzoekschrift" enz. Men leze, in overeenstemming met het bepaalde bij art. 207 [**214**] en het derde lid van dit artikel, »bij procureur".

»Gerechtshof". Reeds bij art. 8 [**8**] werd er op gewezen, dat in het ontwerp nu eens van »gerechtshof", dan weder van »rechtscollege" wordt gesproken, hetgeen men afkeurde.

Vijfde lid. »Bij schriftelijk gemachtigde". Het schijnt dus, dat de schuldeischers zich niet van een procureur moeten voorzien. Waarop berust dit onderscheid?

Ook hier werd opgemerkt, dat in andere artikelen van het ontwerp van »gevolmachtigde" wordt gesproken, hier daarentegen van »gemachtigde".

Eerste lid. Door de verwijzing naar het eerste lid van art. 213 [**220**], in verband met de in art. 210 [**217**] gebrachte wijziging, schijnt in het Verslag te zijn uitgegaan van de veronderstelling, alsof ten gevolge van de wijziging van het voorstel der Staatscommissie de rechtbank onbevoegd zou zijn geworden om, bij afwijzing van de surséance, den schuldenaar in staat van faillissement te verklaren. Dit is geenszins het geval; zie art. 210, vierde lid en de Memorie van Toelichting ad artt. 211, 212. Maar, ook afgescheiden hiervan, heeft het eerste lid van art. 213 alsnog reden van bestaan, namelijk in het geval, dat, bij vernietiging der door de rechtbank verleende voorloopige surséance, het gerechtshof den schuldenaar in staat van faillissement verklaart, zie art. 213 coll. art. 223 [**230**]

Ook wanneer de rechtbank van hare bevoegdheid om, bij weigering der surséance, den schuldenaar failliet te verklaren, geen gebruik maakt, zal, hangende het hooger beroep, de positie der schuldeischers minder onaangenaam zijn, dan verondersteld wordt. Zij zullen den schuldenaar op alle wijzen, die de wet kent, kunnen vervolgen. Doch alleen tijdens het hooger beroep hangende is, zullen zij geene fail-

lietverklaring van de rechtbank kunnen erlangen; maar dit zal dan toch ook gedurende slechts korten tijd het geval zijn, daar het hooger beroep, naar men mag vertrouwen, steeds spoedig zal worden afgedaan. Maar bovendien zal in dat geval de bevoegdheid, aan de schuldeischers bij het vijfde lid van art. 211 toegekend, hun zeer te stade kunnen komen. Bij de behandeling in hooger beroep toch kunnen zij het gerechtshof in kennis stellen met al de gronden, die zij bij den rechter in eersten aanleg hadden kunnen aanvoeren tot staving van een verzoek om faillietverklaring, ten einde van het gerechtshof eene beschikking te verkrijgen, waarbij, met handhaving van de weigering der surséance, de schuldenaar alsnog in staat van faillissement wordt verklaard.

Voorts: welke reden zou er zijn om aan schuldeischers, die zijn weggebleven, niettegenstaande het verzoek om surséance door de nieuwsbladen, in art. 208 [**215**], tweede lid bedoeld, ter algemeene kennis is gebracht, en die bovendien, voor zoover zij bekend zijn en in Nederland wonen, zijn opgeroepen om op het verzoekschrift te worden gehoord, wel recht van hooger beroep te geven? Van hen, die belang stellen in de zaak, mag worden gevergd, dat zij opkomen; wie niet opkomt, kan geacht worden te consenteeren.

Tweede lid. Achter »verzoekschrift" is, in overeenstemming met art. 207 [**214**], ingelascht: »door den verzoeker en zijnen procureur onderteekend".

Omtrent »gerechtshof", zie hierboven ad art. 8 [**8**, dl. I bl. 287].

Door de Commissie werd de vraag gedaan, of, behalve dag en uur, hier ook niet de plaats, waar de behandeling zal geschieden, behoorde te worden vermeld. De Minister beantwoordde deze vraag ontkennend. Waar in het ontwerp sprake is van eene vergadering, zal ook de plaats daarvan vermeld moeten worden, doch de plaats, waar een rechtscollege zitting houdt, behoeft niet nader te worden aangeduid.

Tweede en vierde lid. De tweede zinsnede van het tweede lid is weggelaten en uit het vierde lid zijn vervallen de woorden »in het geval dat de rechtbank de voorloopige surséance heeft toegestaan". Ook in het geval, dat die geweigerd is, dient toch de rechtbank van het instellen van hooger beroep kennis te dragen, omdat, hangende dat beroep, door haar de faillietverklaring niet kan worden uitgesproken, terwijl er geene reden bestaat, om ook niet in dat geval den griffier der rechtbank de verplichting op te leggen, de bij art. 207 bedoelde stukken aan den griffier van het gerechtshof toe te zenden. En dan kan de tweede zinsnede van het tweede lid meteen vervallen.

Vierde lid. In overeenstemming met art. 208 moet in plaats van »dagbladen" gelezen worden: »nieuwsbladen", terwijl ook hier tusschen »ter" en »inzage" moet worden ingelascht: »kostelooze".

Vijfde lid. Van hen, die op een verzoek worden gehoord, wordt

nooit gevergd, dat zij bij procureur verschijnen. Reden om hier van dien regel af te wijken, bestaat niet.

»Gemachtigde" is gewijzigd in »ge*vol*machtigde".

Het laatste lid wordt nu gelezen: »De behandeling heeft plaats in raadkamer; het arrest wordt uitgesproken ter openbare terechtzitting".

Art. 212. *Eerste lid.* Waar het, zooals hier, eene geheel feitelijke quaestie betreft, meende men, dat gebruik kon worden gemaakt van art. 165 [**165**] tweede lid der Grondwet en cassatie van het in hooger beroep gewezen arrest uitdrukkelijk worden uitgesloten, zooals zulks in art. 188 [**188**] is geschied. Mocht zij echter behouden blijven, dan vroeg men, waarom hier een termijn van acht dagen wordt toegestaan, en voor het hooger beroep, waarbij men nog nieuwe feiten kan aanbrengen, slechts een termijn van drie dagen wordt toegestaan (art. 211, eerste lid). Vooral, daar het hier slechts een verzoek tot voorloopige surséance geldt, behoefde de termijn niet te ruim genomen te worden.

Tweede lid. »Op de wijze in het vorige artikel voor het hooger beroep bepaald". De vraag werd gedaan, of uit deze woorden volgt, dat ook hier de bijstand van een procureur noodig is.

De aangevoerde gronden dienen inderdaad er toe te leiden, het beroep in cassatie uit te sluiten. Het artikel luidt alsnu: »Tegen het arrest, in hooger beroep gewezen, staat geen beroep in cassatie open".

M. B. 23 Maart 1893: Art. 211, vijfde en zesde lid, wordt het eerste en tweede lid van art. 212.

G. O. art. 211: Gedurende drie dagen na den dag der uitspraak heeft, in geval van afwijzing van het verzoek, de schuldenaar, of in geval de voorloopige surséance verleend is, ieder schuldeischer, die zich tegen het verleenen daarvan verklaard heeft, recht van hooger beroep.

Het hooger beroep wordt ingesteld bij een verzoekschrift, door den verzoeker en zijnen procureur onderteekend, in te dienen ter griffie van het gerechtshof, dat van de zaak kennis moet nemen. De voorzitter bepaalt terstond dag en uur voor de behandeling.

Indien het hooger beroep door een schuldeischer is ingesteld, geeft deze uiterlijk op den dag volgende op dien, waarop hij zijn verzoek heeft gedaan, aan den procureur, die het verzoek tot surséance heeft ingediend, bij deurwaarders-exploot kennis van het hooger beroep en van den tijd voor de behandeling bepaald. Deze kennisgeving geldt voor oproeping van den schuldenaar.

De griffier van het gerechtshof doet van het hooger beroep en van den tijd, voor de behandeling bepaald, aankondiging in de nieuwsbladen waarin het verzoek tot surséance volgens artikel 208 is aangekondigd. Tevens geeft hij van het ingestelde hooger beroep aan den griffier der rechtbank kennis, neemt van dezen de in artikel 207 bedoelde stukken over en legt die op zijne griffie voor een ieder ter kostelooze inzage.

Art. 212 = **art. 219** der wet, behalve dat in plaats van »gemachtigde" werd gelezen »gevolmachtigde", welke wijziging in overleg met de Regeering werd aangebracht op voorstel der Commissie van Voorbereiding van 27 April 1893

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(26 April 1893.)

De Heer SMIDT, *Minister van Justitie:* In art. 8 [8] zijn, ten gevolge van een amendement van den geachten afgevaardigde uit Arnhem, de termijnen gewijzigd. Daar in het ontwerp ook hierin harmonie moet blijven, behoort in overeenstemming met de wijzigingen aangebracht in art. 8, ook art. 211 gewijzigd te worden.

In den eersten regel van het artikel wordt daarom het woord: „drie" veranderd in: „acht", terwijl in den tweeden regel van het derde lid de woorden: „op den dag", worden vervangen door: „op den vierden dag". Dit zal zeker ook wel de instemming van den geachten afgevaardigde uit Arnhem [n.l. den heer Rink] hebben.

De heer HARTOGH, *lid der Commissie van Voorbereiding:* Met den heer Minister meent de Commissie, dat na de wijzigingen in art. 8 reeds aangebracht, het voor de symmetrie ook wenschelijk is de wijzigingen in art. 211 aan te nemen.

Artikel 220.

De uitspraak der rechtbank wordt, niettegenstaande het hooger beroep, bij voorraad ten uitvoer gelegd.

De artikelen 13 en 15 zijn ook hier toepasselijk, indien eene krachtens artikel 217 uitgesproken faillietverklaring wordt vernietigd.

Op handelingen, verricht in strijd met het voorschrift van artikel 230, eerste lid, blijft, indien bij vernietiging der verleende voorloopige surséance de schuldenaar in staat van faillissement wordt verklaard, de bepaling van het tweede lid van dat artikel van toepassing. De bevoegdheid, aldaar den bewindvoerders gegeven, gaat over op den curator in het faillissement.

O. R. O. Art. 213 (224). De uitspraak der rechtbank wordt, niettegenstaande het hooger beroep, bij voorraad ten uitvoer gelegd.

De artikelen 11, 12 en 15 zijn ook hier toepasselijk indien eene krachtens art. 210 uitgesproken faillietverklaring wordt vernietigd.

Op handelingen, verricht in strijd met het voorschrift van artikel 223 eerste lid, blijft, bij vernietiging der verleende voorloopige surséance en verklaring in staat van faillissement, de bepaling van het tweede lid van dat artikel van toepassing. De bevoegdheid, aldaar den bewindvoerders gegeven, gaat over op den curator in het faillissement.

Memorie van Toelichting.

Art. 213. *Eerste lid.* Voor de bepaling van het eerste lid pleiten dezelfde gronden als voor de voorloopige uitvoerbaarheid van een vonnis van faillietverklaring.

Derde lid. Handelingen verricht in strijd met de bepaling van artikel 223 eerste lid zijn alleen relatief nietig, nietig tegenover den boedel, geenszins absoluut nietig, nietig ook tegenover den schuldenaar. Na vernietiging der voorloopige surséance, waardoor de bewindvoerders, die alleen bedoelde nietigheid geldend kunnen maken, defungeeren, is er dus niemand meer om die nietigheid in te roepen, m. a. w. houdt deze op te werken. Tegen deze consequentie zou geenerlei bezwaar bestaan, ware niet volgens het Ontwerp faillietverklaring het mogelijke gevolg eener vernietiging der voorloopige surséance. De in het belang der schuldeischers relatief nietig verklaarde handelingen na faillissement van den schuldenaar te handhaven, gaat natuurlijk niet aan, te meer daar in den curator de aangewezen persoon wordt gevonden om die nietigheid te vervolgen. Het derde lid van artikel 213 heeft ten doel dit uitdrukkelijk vast te stellen.

Advies van den Raad van State.

Art. 213, *laatste volzin.* Hieraan zal, indien het vierde lid van art. 210 [**217**] overeenkomstig het advies van den Raad in dier voege veranderd wordt, dat de rechtbank bij afwijzing van het verzoek alleen de *bevoegdheid* heeft den schuldenaar in staat van faillissement te verklaren, dienen te worden toegevoegd: »indien dit in het hoogste ressort wordt uitgesproken".

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 213, *ll.* De in het vierde lid van art. 210 [**217**] aangebrachte verandering maakt, gelijk de Raad van State te recht opmerkt, wijziging van deze bepaling noodig. Deze is daarin thans aangebracht. Dat die wijziging zou moeten bestaan in de door den Raad voorgestelde toevoeging kan de ondergeteekende intusschen niet inzien.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 213. *Derde lid.* Moet, zoo werd gevraagd, het gerechtshof nog het recht hebben faillissement uit te spreken, wanneer hooger beroep wordt ingesteld van eene beschikking der rechtbank, waarbij de surséance niet is toegestaan?

Deze bepaling voorziet in het geval, dat door de rechtbank de voorloopige surséance *wel* is toegestaan. In dat geval kan het van belang zijn, dat het gerechtshof, bij vernietiging van die beschikking, het faillissement kunne uitspreken, juist met het oog op de daaraan in deze bepaling verbonden gevolgen.

Om de redactie duidelijker te doen luiden, wordt vóór: »bij vernietiging" ingelascht: »indien", en de woorden »en verklaring in staat van faillissement" vervangen door: »de schuldenaar in staat van faillissement wordt verklaard".

Voor het overige wordt de in het Verslag gedane vraag bevestigend beantwoord.

G. O. art. 213 = **art. 220** der wet.

Artikel 221.

De beschikking, waarbij voorloopige surséance wordt toegestaan, houdt de benoeming in van:

1°. een of meer bewindvoerders, ten einde met den schuldenaar het beheer over diens zaken te voeren;

2°. een of meer deskundigen, ten einde, binnen een door de rechtbank te bepalen termijn, die zoo noodig verlengd kan worden, de door den schuldenaar overgelegde staat en bescheiden te verifieeren, den stand des boedels te onderzoeken en een beredeneerd verslag van hunne bevinding uit te brengen.

De beschikking, houdende verleening van voorloopige surséance, wordt aangekondigd gelijk in artikel 215, tweede lid, is voorgeschreven.

O. R. O. Art. 214 (225). De beschikking, waarbij voorloopige surséance wordt toegestaan, houdt de benoeming in van:

1°. een of meer personen (bewindvoerders), ten einde met den schuldenaar het beheer over diens zaken te voeren;

2°. een of meer deskundigen, ten einde, binnen een door de rechtbank te bepalen termijn, de door den schuldenaar overgelegde staten te verifieeren, den stand des boedels te onderzoeken en een beredeneerd verslag van hunne bevinding uit te brengen.

De beschikking, houdende verleening van voorloopige surséance, wordt aangekondigd op de wijze in artikel 208 tweede lid voorgeschreven.

Memorie van Toelichting.

Artt. 214, 215. Voorwaarde voor de surséance is de gegronde verwachting dat na afloop daarvan volledige betaling zal plaats hebben. Voor alles moet dus blijken de juistheid van de gegevens waarop het gedaan verzoek steunt, moet blijken dat inderdaad het te verkrijgen actief het passief overtreft. Daarvoor is een onderzoek van deskundigen onmisbaar. Thans is dit onderzoek opgedragen aan de bewindvoerders, naar het Ontwerp zullen daarvoor afzonderlijke personen worden benoemd. Tot dit voorstel hebben de volgende overwegingen geleid. Volgens het geldend recht zijn bewindvoerders geroepen, zoowel om met den schuldenaar het beheer over zijne zaken te voeren, als om een onderzoek in te stellen naar de oprechtheid van de door hem overgelegde balans en staten. Het valt niet te ontkennen, dat tusschen die tweeërlei taak een nauw verband bestaat, maar toch zal bij de benoeming het oog meestal op het eerste deel daarvan gevestigd worden, en bestaat er gevaar, dat dientengevolge het tweede niet geheel tot zijn recht zal komen. Het medebeheer, waartoe bewindvoerders geroepen worden, is ook moeilijk en omvangrijk genoeg, om hen niet nog bovendien met boekhouders- en taxateurswerkzaamheden te belasten. Het is waar, zij zouden zich daartoe van de hulp van anderen kunnen bedienen; maar zij zouden dat ook allicht nalaten, of zich met de hulp van de bedienden des schuldenaars tevreden stellen; en terwijl zij toch zelve de verantwoordelijke personen

zouden blijven, en op hun gezag de feiten zouden worden aangenomen, zou hun rapport den waarborg missen, dien alleen eigen onderzoek kan schenken. Buitendien kan splitsing van de taak tot bespoediging leiden; thans dwingt de wijze, waarop de zaak bij de wet geregeld is, tot een zeer lang tijdsverloop tusschen het verleenen der voorloopige en het behandelen der definitieve surséance.

Op deze gronden beveelt artikel 214 eensdeels de benoeming van bewindvoerders, die tot bijstand geroepen zijn, en waarvoor de keus uit den aard der zaak vallen zal op personen, die met het vak, waarin de schuldenaar werkzaam is ten volle bekend zijn, met toevoeging allicht van een advocaat ter beoordeeling der rechtsverhoudingen; anderdeels naast hen de aanstelling van deskundigen, met de speciale opdracht om de overgelegde staten te verifieeren, den stand des boedels te onderzoeken en daaromtrent verslag uit te brengen [1]).

De deskundigen bij hun onderzoek aan regels van beoordeeling te binden is niet in het belang der zaak. De concreete gevallen loopen te veel uiteen. Het is daarom beter hen zelve te laten beslissen, welke elementen van beoordeeling in elk speciaal geval in aanmerking behooren te komen. Met name is het hun niet verboden de eigendommen van den schuldenaar te schatten naar de waarde, die zij hebben bij eene voortzetting van diens zaken. Surséance toch beoogt juist die voortzetting mogelijk te maken.

Eene zeer belangrijke afwijking van het geldend recht bestaat verder hierin, dat de bewindvoerders en deskundigen alleen dan benoemd worden als voorloopige surséance wordt *verleend*. Wordt voorloopige surséance geweigerd, dan kan definitieve surséance nimmer verleend worden. Naar geldend recht is dit anders. In elk geval, zoowel bij verleening als bij weigering van voorloopige surséance, gaat de rechtbank tot benoeming van bewindvoerders over, en kan aan den Hoogen Raad verzoek tot verleening van definitieve surséance gedaan worden. Dit kan aanleiding geven tot den meest zonderlingen en verwarden toestand, die zich denken laat; immers weigert de rechtbank de verleening van voorloopige surséance, dan zullen er bewindvoerders zijn zonder dat er surséance is, ja misschien terwijl de schuldenaar in staat van faillissement wordt verklaard, in welk geval er een curator is en naast dezen bewindvoerders zijn. Dit alles echter voorloopig, immers verleent de Hooge Raad later definitieve surséance, dan eindigt de faillissementstoestand weder.

Het ontwerp voorkomt deze verwarring door de verleening van definitieve surséance afhankelijk te stellen van de verleening van voorloopige surséance. Dit stelsel kan met te minder bezwaar worden aangenomen, nu volgens het Ontwerp tegen de beschikking der rechtbank in zake de voorloopige surséance hooger beroep zal openstaan.

Advies van den Raad van State.

Art. 214, *eerste lid*, 2°. Ofschoon de Raad niet ontkennen wil, dat het in vele gevallen wenschelijk kan zijn, het onderzoek naar de overgelegde staten aan deskundigen, die naast de bewindvoerders optreden, op te dragen, meent hij toch, dat bij kleinere boedels de taak der bewindvoerders doorgaans wel

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 214, *al.* 1, 2°. De gronden die, naar het oordeel van den ondergeteekende, er toe behooren te leiden bij elke verleening van voorloopige surséance nevens de bewindvoerders, ook deskundigen aan te stellen, zijn in de Memorie van Toelichting uitvoerig uiteengezet. Op het daartoe strekkend voorstel

[1]) Evenzoo de Belgische wet, die naast de commissaires surveillants de aanstelling vordert van experts vérificateurs; art. 595 al. 3 en 5 en 602 Code de Comm. (1851).

niet zoo omvangrijk zal wezen, dat de benoeming van afzonderlijke deskundigen zal gevorderd worden, en komt het hem daarom beter voor, dat in ieder afzonderlijk geval het aan het oordeel der rechtbank worde overgelaten, of er termen zijn om naast de bewindvoerders deskundigen te benoemen. Art. 214, eerste lid, zoude dan aldus kunnen luiden:

»De beschikking, waarbij voorloopige surséance wordt toegestaan, houdt de benoeming in van een of meer personen (bewindvoerders), ten einde met den schuldenaar het beheer over diens zaken te voeren, en tevens, zoo de rechtbank dit noodig acht, van een of meer deskundigen, ten einde binnen een door haar te bepalen termijn de door den schuldenaar overgelegde staten te verifieeren, den stand des boedels te onderzoeken en een beredeneerd verslag van hunne bevinding uit te brengen".

Daarbij zoude dan dienen bepaald te worden, dat als er geene deskundigen benoemd zijn, laatstgenoemde werkzaamheden tot de taak der bewindvoerders behooren.

---

terug te komen, acht hij niet aanbevelenswaard. Wel is waar zal bij kleinere boedels de taak der bewindvoerders doorgaans niet zoo omvangrijk zijn, dat dezen de beschikbare tijd zou ontbreken het werk der deskundigen te verrichten, maar daardoor wordt nog niet gerechtvaardigd de zienswijze van den Raad van State, dat in zoodanig geval de benoeming van afzonderlijke deskundigen onnoodig zou zijn. Den beschikbaren tijd moge de bewindvoerder daarvoor in zoodanig geval hebben, — een geval dat zich trouwens niet vaak zal voordoen, daar uit den aard der zaak surséance in den regel aangevraagd wordt door uitgebreide industrieele en financieele ondernemingen, — dit sluit niet in dat hij daarvoor ook de noodige bekwaamheid zal bezitten. In den regel zal dit laatste het geval niet zijn. Immers van den bewindvoerder zal de taak zijn om met den schuldenaar het beheer over diens zaken te voeren, van den deskundige om de oprechtheid van de overgelegde balans en staten te onderzoeken. Voor het eerste wordt commercieele, industrieele kennis vereischt, voor het laatste kennis van het boekhouden. Slechts hoogst zelden zal dezelfde persoon in beide opzichten zoodanige kennis bezitten als wordt vereischt om hem met vertrouwen met deze dubbele taak te belasten. Waar aan het oordeel van de rechtbank wordt overgelaten of er termen zijn nevens de bewindvoerders deskundigen te benoemen, mag veilig worden aangenomen dat in den regel de rechter daartoe niet zal overgaan dan na ingewonnen advies van den bewindvoerder en staat het derhalve te vreezen dat zoodanige benoeming somtijds achterwege zal blijven, waar voor een vertrouwbaar rapport zulks hoogst wenschelijk ware geweest.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 214. *Eerste lid*, 2°. Uit deze bepaling volgt, dat bij de beschikking der rechtbank de hier bedoelde termijn terstond zal moeten worden bepaald. Daar echter op dat oogenblik nog bezwaarlijk vast kan staan, hoe langen tijd de deskundigen voor hunne taak zullen behoeven, gaf men in overweging liever te spreken van »een later te bepalen termijn".

Hier en in het eerste lid van art. 215 [**222**] wordt gesproken van »staten", hetgeen niet in overeenstemming is met de redactie van art. 207 [**214**], dat van het woord »staat" spreekt.

Verkieslijk schijnt het, eene verlenging van den termijn mogelijk te laten en daartoe achter »termijn" in te voegen: », die zoo noodig verlengd kan worden"; en verder is »staten" vervangen door: »staat en bescheiden".

In overeenstemming met de redactie van art. 13 [**14**] moet de aanvang van 1°. luiden: »een of meer bewindvoerders, ten" enz. Duidelijkheidshalve wordt aan het slot van het artikel, in plaats van »op de wijze" enz., gelezen: »gelijk in art. 208, tweede lid is voorgeschreven".

G. O. art. 214 = **art. 221** der wet.

Artikel 222.

Het verslag van de deskundigen bevat een met redenen omkleed oordeel over de betrouwbaarheid van de door den schuldenaar overgelegde staat en bescheiden en het gegronde van het vooruitzicht, dat na verleend uitstel volledige betaling van alle schulden zal volgen, met aanduiding van den tijd waarop deze vermoedelijk zal kunnen plaats hebben.

De deskundigen leggen hun verslag neder ter griffie van de rechtbank, ter kostelooze inzage van een ieder.

De nederlegging geschiedt kosteloos.

O. R. O. Art. 215 (226). Het verslag van de deskundigen bevat een met redenen omkleed oordeel over de betrouwbaarheid der door den schuldenaar overgelegde staten en het gegronde van het vooruitzicht, dat na verleend uitstel volledige betaling van alle schulden zal volgen.

De deskundigen leggen hun verslag neder ter griffie van de rechtbank, ter inzage van een ieder.

De nederligging geschiedt kosteloos.

Memorie van Toelichting.

[Zie op art. **221**].

Advies van den Raad van State.

Art. 215. In verband met het bovenstaande [zie op art. **221**] zoude ook art. 215 eenige wijziging behoeven. In plaats van »*Het verslag der deskundigen*", zoude in het eerste lid moeten gelezen worden: »*Het verslag der bewindvoerders of, als deskundigen benoemd zijn, der deskundigen*", en in het tweede lid, in plaats van: »*De deskundigen*", »*De bewindvoerders of de deskundigen*".

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 215. Ten gevolge van het ongewijzigd behoud van art. 214 vervalt ook de door den Raad van State bedoelde wijziging van dit artikel

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 215. *Eerste lid.* Naar men meende behoorde ook voorgeschreven te worden, dat in het verslag der deskundigen tevens een oordeel wordt uitgesproken omtrent den termijn, binnen welken gegrond vooruitzicht

bestaat, dat de betalingen zullen kunnen worden hervat. Dit is wenschelijk ook in verband met art. 219 [**226**], eerste lid, dat als maximum, waarvoor, de surséance verleend kan worden, één jaar noemt. De termijn van één jaar zal de gebruikelijke termijn worden, en in de meeste gevallen afloopen, alvorens de schulden zijn afgedaan, indien niet reeds dadelijk door de deskundigen het verband tusschen de nakoming der verbintenissen en den tijd, die hiervoor noodig schijnt, wordt gelegd. Is er een maximum, dan moet ook de rechter in het uitgebracht verslag de noodige aanwijzing vinden voor de vaststelling van den termijn.

Tweede lid. Er waren leden, die ook het hier en in het volgend artikel bedoelde verslag aan de bekende schuldeischers door den griffier kosteloos wilden doen toezenden. De nederlegging ter griffie toch is huns inziens onvoldoende; het belang der zaak eischt meerdere openbaarheid. Door anderen werd dit denkbeeld bestreden, als zullende tot verlies van tijd en vermeerdering van kosten aanleiding geven.

Laatste lid. »Nederligging", lees: »Nederlegging".

Eerste lid. Ook hier is »staten" veranderd in »staat en bescheiden". De geopperde bedenking heeft verder aanleiding gegeven tot aanvulling van dit lid met de volgende woorden aan het slot: »met aanduiding van den tijd, waarop deze vermoedelijk zal kunnen plaats hebben".

Tweede lid. Het aangegeven denkbeeld zou een niet gerechtvaardigd verlies van tijd en vermeerdering van kosten ten gevolge hebben. Het hier bedoelde verslag toch zal in den regel nog al eenigen omvang hebben, terwijl het niet zou aangaan, den griffier de verplichting op te leggen, daarvan een wellicht groot aantal afschriften kosteloos te verstrekken.

Derde lid. De fout is verbeterd.

M. B. 23 Maart 1893. In het tweede lid van art. 215 wordt tusschen »ter" en »inzage" ingelascht »kostelooze".

G. O. art. 215 = **art. 215** der wet.

Artikel 223.

Onmiddellijk na de nederlegging van het verslag, worden de schuldeischers, benevens de schuldenaar, de bewindvoerders en de deskundigen door den griffier bij brieven opgeroepen, tegen een door de rechtbank te bepalen, uiterlijk drie weken daarna invallenden dag.

Artikel 224.

Ten bepaalden dage worden de verschenen schuldeischers in raadkamer geraadpleegd over het verleenen van definitieve surséance aan den schuldenaar. De schuldenaar, de bewindvoerders

en de deskundigen zijn verplicht alle ophelderingen en inlichtingen te geven, welke de voorzitter hun, hetzij ambtshalve, hetzij ten verzoeke van een of meer der schuldeischers, zal vragen.

Artikel 225.

Indien twee derde der verschenen schuldeischers, houders van drie vierde van het bedrag der ter vergadering vertegenwoordigde niet in artikel 233, nos. 1—6, genoemde schuldvorderingen, daarin toestemmen, wordt definitieve surséance verleend, tenzij het geval in artikel 217, derde lid, voorzien aanwezig is. Het tweede en het zesde lid van artikel 217 zijn toepasselijk. Bijaldien de definitieve surséance niet verleend wordt, kan de schuldenaar in staat van faillissement worden verklaard.

O. R. O. Art. 216 (227) = **art. 223** der wet.

Art. 217 (228). Ten bepaalden dage worden de verschenen schuldeischers geraadpleegd over het verleenen van definitieve surséance aan den schuldenaar. De schuldenaar, de bewindvoerders en de deskundigen zijn verplicht alle ophelderingen en inlichtingen te geven, welke de voorzitter hun, hetzij ambtshalve, hetzij ten verzoeke van een of meer der schuldeischers, zal vragen.

Art. 218 (229). Indien twee derden der verschenen schuldeischers, houders van drie vierde van het bedrag der ter vergadering vertegenwoordigde niet in artikel 226 nos. 1—6 genoemde schuldvorderingen, daarin toestemmen, wordt definitieve surséance verleend, tenzij het geval in artikel 210 derde lid voorzien aanwezig is. Het tweede lid van artikel 210 is toepasselijk. Bijaldien de definitieve surséance niet verleend wordt, kan de schuldenaar in staat van faillissement worden verklaard.

Memorie van Toelichting.

Artt. 216—218. De raadpleging over de verleening van de definitieve surséance is eene herhaling van de raadpleging reeds vroeger gehouden met het oog op het toestaan van de voorloopige surséance. Thans echter heeft zij plaats onder voorlichting van bewindvoerders en deskundigen, en aan de hand van het door deze uitgebracht verslag, terwijl bij de voorloopige surséance de eenige gegevens, waarop een oordeel gegrond kan worden, de door den verzoeker over te leggen staten zijn. De voorloopige surséance is dan ook een tijdelijke maatregel, alleen bestemd om te werken tot met kennis van zaken een definitief besluit genomen zal kunnen worden. Alleen omdat dit laatste niet mogelijk is zonder noodzakelijke voorbereiding, kan de splitsing in voorloopige en definitieve surséance niet gemist worden en is zij ook in het Ontwerp behouden.

Advies van den Raad van State.

Art. 218. De Raad van State kan er zich wel mede vereenigen, dat, waar het de definitieve surséance geldt, op het voetspoor van art. 914 van het Wetboek van Koophandel, den schuldeischers de beslissing in

handen worde gegeven, al ziet hij geenszins voorbij dat de voorgedragen regeling voor den schuldenaar veel bezwarender is dan de thans bestaande; immers, terwijl naar luid van art 914 van het Wetboek van Koophandel de surséance geweigerd wordt, als eene meerderheid van $^2/_3$ der schuldeischers met $^3/_4$ der schuldvorderingen (of omgekeerd) er tegen is, zal volgens art. 218 des ontwerps het uitstel geweigerd worden, als eene minderheid van een derde der verschenen schuldeischers, houders van een vierde van het bedrag der ter vergadering vertegenwoordigde niet in art. 226 [**233**] n°. 1—6 genoemde schuldvorderingen, hare toestemming niet wil verleenen; waarbij echter is op te merken, dat thans, ook als de meerderheid zich niet tegen het verzoek verzet, de rechter het van de hand kan wijzen, terwijl het ontwerp alles van de stemming der schuldeischers doet afhangen.

Bestaat er alzoo bij den Raad tegen de strekking van dit artikel geen bezwaar (behoudens echter de slotvolzin, waarop van toepassing is, wat hij boven tegen het vierde lid van art. 210 [**217**] heeft aangevoerd) de tekst zal, bijaldien aan de eerste der bij art. 210 gemaakte opmerkingen gevolg gegeven wordt, eene kleine verandering moeten ondergaan. In plaats van: *Het tweede lid van art.* 210 *is toepasselijk*, zal namelijk dienen gelezen te worden: »*Over de toelating tot de stemming beslist, bij verschil, de rechtbank*".

De laatste volzin behoort, op grond van hetgeen bij art. 210, vierde lid, is opgemerkt, naar het oordeel van den Raad aldus te luiden: »Bijaldien de definitieve surséance niet verleend wordt, kan de schuldenaar in staat van faillissement worden verklaard".

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 218. Daar aan de bedenking van den Raad van State tegen art. 210 geen gevolg is gegeven, kan de tweede zinsnede van dit artikel onveranderd blijven.

De laatste zinsnede is overeenkomstig het advies van den Raad van State gewijzigd.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 218. Ook hier geldt de opmerking, bij het vierde lid van art. 210 [**217**] gemaakt, omtrent de wenschelijkheid, volgens sommigen, van een imperatief voorschrift tot faillietverklaring bij niet-verleening der surséance.

De verwijzing naar art. 210, derde en tweede lid, ware, meende men, beter vervangen door overneming van het aldaar bepaalde. Dit zou duidelijker en minder omslachtig wezen.

Zie de beantwoording der opmerking bij artikel 210. Naar aanleiding van hetgeen in dat artikel is bepaald, wordt in art. 217 achter »schuldeischers" ingevoegd »in raadkamer" en in art. 218 achter »het tweede" de woorden: »en het zesde", met verandering van »is" in »zijn".

Dat de verwijzing naar art. 210, derde en tweede (en thans ook naar het zesde) lid, aan de duidelijkheid zou schaden, is bezwaarlijk aan te nemen. Door overneming zou het artikel omslachtiger worden.

G. O. artt. 216—218 = **artt. 223—225** der wet.

Artikel 226.

Surséance van betaling wordt verleend voor eenen tijd, niet

langer dan één en een half jaar, gerekend van den dag, waarop de voorloopige surséance is toegestaan.

De beschikking, houdende verleening van definitieve surséance, wordt aangekondigd gelijk is voorgeschreven in artikel 215, tweede lid.

Gedurende één jaar na afloop der surséance kan zij niet opnieuw worden verleend.

O. R. O. Art. 219 (230). Surséance van betaling wordt verleend voor eenen tijd, niet langer dan één jaar, gerekend van den dag, waarop de voorloopige surséance is toegestaan,

De beschikking, houdende verleening van definitieve surséance, wordt aangekondigd op de wijze voorgeschreven in artikel 208 tweede lid.

Memorie van Toelichting.

Art. 219. Het artikel stemt overeen met artikel 914 derde lid en 915 eerste en tweede lid Wetboek van Koophandel. Het derde lid van het laatste artikel laat bovendien na afloop van den vastgestelden termijn verlenging der surséance toe, »uit hoofde van dringende redenen en van (lees: na) een nieuw en volledig onderzoek". Deze bepaling is niet overgenomen. Het is niet wenschelijk een abnormalen toestand, als de surséance toch altijd is, nog langer dan een jaar te doen voortbestaan. Was het niet mogelijk in dien tijd, na eene staking (immers uitstel) van betaling gedurende een jaar, tot eene definitieve minnelijke regeling van de zaken van den schuldenaar of tot uitbetaling van 100 pct. te komen, dan mag daarin wel het beste bewijs gezien worden, dat eene gerechtelijke liquidatie noodzakelijk is. Bovendien is »dringende redenen" een te vaag en rekbaar begrip, om daarvan eene verlenging der surséance afhankelijk te maken.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 219. Deze bepaling is eene afwijking van het bestaande recht. Sommige leden wenschten zich niet onvoorwaardelijk te verklaren tegen verlenging der surséance na afloop van het jaar, daar toch de mogelijkheid bestaat, dat sommige omvangrijke zaken binnen dat tijdsverloop niet kunnen afgewikkeld worden.

In het systeem van het ontwerp behoorde, naar het oordeel van enkelen, aan den schuldenaar, die het genot van surséance gehad heeft, de bevoegdheid te worden ontnomen, gedurende eenigen, in de wet te bepalen, tijd opnieuw surséance aan te vragen.

Voor zooverre de termijn van één jaar voor omvangrijke zaken niet lang genoeg mocht wezen, zou boven het openen van de mogelijkheid van verlenging der surséance, de voorkeur verdienen, den termijn zelven te verlengen en bijv. op anderhalf jaar te brengen. Zoo al niet een termijn van één jaar, is toch zeker een van anderhalf jaar in ieder geval voldoende om, zooals de Memorie van Toelichting opmerkt, tot eene definitieve minnelijke regeling te komen, indien al na afloop van dien termijn de betalingen niet dadelijk in vollen omvang hervat mochten kunnen worden.

In het eerste lid wordt derhalve »één" vervangen door »een en een half" en voorts aan het artikel een derde lid toegevoegd, lui-

dende: »Gedurende één jaar na afloop der surséance kan zij niet opnieuw worden verleend".

In het tweede lid wordt, duidelijkheidshalve, in plaats van »op de wijze" gelezen: »gelijk is".

G. O. art. 219 = **art. 226** der wet.

Artikel 227.

Wordt door het gerechtshof, in hooger beroep van eene afwijzende beschikking der rechtbank, voorloopige surséance verleend, dan houdt het de zaak aan zich, ten einde, met inachtneming van de wijze van behandeling in de artikelen 221—226 voorgeschreven, ook over de verleening der definitieve surséance te beslissen.

Tegen het arrest staat geen beroep in cassatie open.

Artikel 228.

De beschikking van de rechtbank, waarbij definitieve surséance verleend of geweigerd wordt, is vatbaar voor hooger beroep. De bepalingen van de artikelen 218 en 219 zijn daarop toepasselijk.

Hangende het hooger beroep blijft de voorloopige surséance van kracht.

Bij vernietiging der verleende definitieve surséance is artikel 220, derde lid, toepasselijk.

O. R. O. Art. 220 (231). Wordt door het gerechtshof, in hooger beroep van eene afwijzende beschikking der rechtbank, voorloopige surséance verleend, dan houdt het de zaak aan zich, ten einde met inachtneming van de wijze van behandeling in de artikelen 214—219 voorgeschreven, ook over de verleening der definitieve surséance te beslissen.

Art. 221 (232). De beschikking van de rechtbank, waarbij definitieve surséance verleend of geweigerd wordt, is vatbaar voor hooger beroep. De bepalingen van artikel 211 zijn daarop toepasselijk.

Van het arrest, door het gerechtshof in hooger beroep of krachtens de bepaling van het voorgaande artikel gewezen, is op gelijke wijze beroep in cassatie gedurende acht dagen na den dag der uitspraak.

Hangende het hooger beroep en het beroep in cassatie blijft de voorloopige surséance van kracht.

Bij vernietiging der verleende definitieve surséance is artikel 213 derde lid toepasselijk.

Memorie van Toelichting.

Artt. 220, 221. Ook als het Hof de zaak aan zich houdt, zal het in hoogste ressort oordeelen; dit blijkt uit de woorden van artikel 221 tweede lid.

De uitspraak der rechtbank omtrent de definitieve surséance is niet voor voorloopige tenuitvoerlegging vatbaar verklaard, omdat in de bestaande voorloopige surséance een voldoende waarborg gevonden wordt voor ieders belangen. Aan een faillietverklaring, door de rechtbank bij weigering der definitieve surséance overeenkomstig de bepaling van artikel 218 uitgesproken, zal dus eerst gevolg gegeven kunnen worden, als het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 221 Men vergelijke hierbij de opmerkingen, naar aanleiding van art. 211 [**218**] gemaakt.

Zie op artikel 211. Ten gevolge van de voorgestelde wijziging van art. 212 [**219**], wordt het tweede lid van art. 221 nu gelezen: »Tegen het arrest, door het gerechtshof in hooger beroep of krachtens de bepaling van het voorgaande artikel gewezen, staat geen beroep in cassatie open".

In het derde lid vervallen de woorden »en het beroep in cassatie".

Dezelfde grond, die tot uitsluiting van de cassatie leidt in het geval, bedoeld bij art. 212, behoort ook hier hetzelfde gevolg te hebben.

M. B. 23 Maart 1893. Aan art. 220 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende: »Tegen het arrest staat geen beroep in cassatie open".

In het eerste lid van art. 221 wordt in plaats van »artikel 211" gelezen: »de artikelen 211 en 212" en het tweede lid vervalt.

G. O. artt. 220 en 221 = **artt. 227** en **228** der wet.

Artikel 229.

Het rechterlijk college, dat de bewindvoerders en deskundigen heeft benoemd, kan hen te allen tijde op hun verzoek, of op verzoek van een of meer der schuldeischers, of van den schuldenaar, of wel ambtshalve, ontslaan en door anderen vervangen.

Na het verleenen van definitieve surséance wordt door de bewindvoerders, telkens na verloop van drie maanden, een verslag over den toestand van den boedel uitgebracht. Met dit verslag wordt gehandeld, gelijk in het tweede en derde lid van artikel 222 is voorgeschreven.

O. R. O. Art. 222 (233) = **art. 229**, al. 1 der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 222. Uitdrukkelijk is mede aan den schuldenaar de bevoegdheid verleend het hier bedoelde verzoek te doen.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 222. Wat zal, vroeg men, geschieden, wanneer een of meer der hier bedoelde bewindvoerders en deskundigen hunne benoeming niet aannemen, of komen te overlijden?

Dan zal het rechtscollege eene nieuwe benoeming moeten doen. De bevoegdheid daartoe ligt opgesloten in die tot benoeming. Is er redelijke grond, daaraan te twijfelen? Door eene betrekkelijke bepaling aan het artikel toe te voegen, is het gemakkelijk, uitdrukkelijk in de zaak te voorzien. Maar het schijnt niet raadzaam, omtrent dergelijken casus aldus eene regeling te maken. Men maakt daardoor voor andere gevallen de zaak met reden twijfelachtig. En ten aanzien van de benoeming van den curator en de definitieve commissie maakt het Verslag ook geene melding van gerezen twijfel.

Zie het vermelde bij art. 229 [**236**].

G. O. art. 222 = **art. 229** der wet.

Artikel 230.

Zoodra de voorloopige surséance van betaling is verleend, is de schuldenaar onbevoegd om, zonder medewerking, machtiging of bijstand der bewindvoerders, eenige daad van beheer of beschikking over zijn vermogen uit te oefenen.

Indien de schuldenaar in strijd met deze bepaling gehandeld heeft, is zoodanige handeling voor den boedel niet verbindend, tenzij voor zooverre deze gebaat is, en zijn de bewindvoerders bevoegd alles te doen, wat vereischt wordt, om den boedel te dier zake schadeloos te houden.

O. R. O. Art. 223 (234). Zoodra de benoeming der bewindvoerders, overeenkomstig de bepaling van artikel 214 tweede lid, is aangekondigd, is de schuldenaar onbevoegd om, zonder hunne medewerking, machtiging of bijstand, eenige daad van beheer of beschikking over zijn vermogen uit te oefenen.

Indien de schuldenaar in strijd met deze bepaling gehandeld heeft, is zoodanige handeling voor den boedel niet verbindend, tenzij voor zooverre deze verrijkt is, en zijn de bewindvoerders bevoegd alles te doen, wat vereischt wordt, om den boedel te dier zake schadeloos te houden.

Memorie van Toelichting.

Art. 223. Artikel 916 Wetboek van Koophandel bevat bloot eene bepaling analoog aan die van het eerste lid van artikel 223 Ontwerp. De gevolgen van het niet in acht nemen van het wettelijk voorschrift zijn dan ook, daar de wet er geheel over zwijgt, zeer betwist. Ontstaat er uit de handeling, door den schuldenaar verricht zonder medewerking, machtiging of bijstand van de bewindvoerders eenige aanspraak tegen

den boedel? Kunnen de bewindvoerders die handeling als nietig beschouwen of de nietigverklaring vorderen? Kunnen zij deswege zelfstandig namens den boedel ageeren? Op al deze vragen luiden de antwoorden verre van eenstemmig [1]). Zij worden beslist door het tweede lid van het voorgestelde artikel 223. De boedel wordt alleen verbonden voor zooverre er verrijking heeft plaats gehad. De bedoelde handelingen zijn dus niet absoluut nietig, maar bloot relatief, alleen ten aanzien van den boedel, voor welken de bewindvoerders te dezer zake zelfstandig in rechte optreden. Dat de schuldenaar zelf tegen die handelingen in geen geval kan opkomen, dat ze hem onvoorwaardelijk binden, ligt in den aard der zaak; immers de ontbrekende medewerking van de bewindvoerders wordt door de wet gevorderd niet in het belang van den schuldenaar, maar uitsluitend ten behoeve der schuldeischers Alleen tegenover deze kan de handeling dus nietig zijn; zij treden echter niet zelve op, maar namens hen de bewindvoerders.

»medewerking, machtiging of bijstand". In welken vorm de bewindvoerder zijne toestemming verleent, in dien van medehandelen, van vooraf gegeven machtiging of van medeverschijning, is onverschillig, zoo de schuldenaar maar niet alleen handelt.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 223. Het scheen wenschelijk aan dit artikel toe te voegen, dat alle stukken door den schuldenaar en één der bewindvoerders worden onderteekend, opdat aan alle medecontractanten en belanghebbenden duidelijk blijke, met wien zij te doen hebben.

Zoodanige bepaling wordt ook in de nu geldende wet niet aangetroffen. Is van eenige behoefte daaraan gebleken? Voorshands schijnt zij ook niet wenschelijk. Wie voorzichtig is, handelt niet met den schuldenaar alleen en verlangt, ook al bepaalt de wet het niet, het een of ander blijk, naar gelang der omstandigheden, van de medewerking der bewindvoerders, telkens als het noodig is. Het is ook niet duidelijk, welk nut een uitdrukkelijk wetsvoorschrift, als verlangd, voor alle gevallen de medeonderteekening van een der bewindvoerders eischende, naast de bepaling van art. 223, alin. 1 voor derden zou hebben. Bovendien mag gevraagd worden, welke de sanctie van zoodanige bepaling zou kunnen zijn. En of dan niet een geheel stel artikelen zou noodig zijn, om de zaak nader in de gevolgen uit te werken? Dit, zonder dat een evenredig nut daarvan aanwijsbaar is.

Eerste lid. »Zoodra de benoeming der bewindvoerders . . . . is aangekondigd". Waarom, vroeg men, houdt de bevoegdheid van den schuldenaar op met de aankondiging, niet met de uitspraak, of althans met het oogenblik, dat de uitspraak ter zijner kennis kwam? Dat de derde, die met den schuldenaar handelde, eene daad verrichtte, die geene wettige gevolgen kan hebben, eer hem die surséance langs wettelijken weg bekend kan zijn, is juist. Doch dan behoort niet gesproken te worden van de aankondiging, maar het beginsel bepaald geformuleerd te worden, of wel eene bepaling in den geest van art. 52 [**52**], tweede lid, hier opgenomen.

Naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen, wordt deze bepaling gelezen als volgt:

---

[1]) Vgl. DE GEER noot 1 op HOLTIUS, bl. 576; KIST, bl. 244; DIEPHUIS, bl. 369; ZWAARDEMAKER, bl. 70 vlg.; SCHAAP, t. a. p., bl. 440 vlg.

»Zoodra de voorloopige surséance van betaling is verleend, is de schuldenaar onbevoegd om, zonder medewerking, machtiging of bijstand der bewindvoerders, eenige" enz.

Tegen deze lezing kan geen bezwaar bestaan, nu, ingevolge de aan artt. 210 en 211 [**217** en **218**] toegevoegde slot-alinea's, de voorloopige surséance in het openbaar wordt uitgesproken.

Tweede lid. De Memorie van Toelichting houdt de hier bedoelde handelingen voor relatief nietig, naar het schijnt naar analogie van hetgeen ten opzichte van den gefailleerde wordt voorgesteld. Is dit wel juist? De gevallen staan immers niet gelijk? De gefailleerde ondergaat een arrest op zijne goederen; hij blijft volkomen vrij om te handelen. De relatieve nietigheid is daarbij slechts opgenomen als correctief voor de bepaling, dat alles, wat hij gedurende het faillissement verwerft, in het faillissement valt.

Bij surséance is het anders. Er worden bewindvoerders benoemd, ten einde met den schuldenaar het beheer over diens zaken te voeren. Na afloop der surséance, ook zonder dat er volledige betaling, en deze zal zelden geschieden, heeft plaats gegrepen, kunnen de nieuwe zoowel als de oude schuldeischers opkomen. Daarenboven, stel, de schuldenaar heeft gespeculeerd en verloren, zoodat de boedel niet verrijkt is, hoe gaat het dan met de verbindbaarheid voor den boedel? Er is immers maar één boedel, en op dienzelfden boedel kunnen èn de oude èn de nieuwe schuldeischers hunne rechten doen gelden. Geen overeenkomsten, die op den boedel van invloed kunnen zijn, moeten derhalve kunnen worden aangegaan zonder de bewindvoerders. Handelt de schuldenaar alléén, dan behooren zijne handelingen absoluut nietig te zijn. Hij staat gelijk met eene gehuwde vrouw, die zonder bijstand van haren man zich verbond.

Eene absolute nietigheid zou hier misplaatst zijn. Er is geene reden, af te wijken van den algemeenen regel, dat, waar nietigheid wordt bedreigd in het belang of ter bescherming van bepaalde personen, de nietigheid steeds *relatief* is, zoodat zij alleen door die personen of te hunnen behoeve kan worden ingeroepen.

Het Verslag wijst op de nietigheid van de handelingen, door een gehuwde vrouw zonder bijstand van haren man verricht. Maar ook die handelingen zijn niet, gelijk het Verslag schijnt aan te nemen, absoluut nietig; uit art. 171 Burgerlijk Wetboek blijkt het tegendeel. Alleen de vrouw, de man of hunne erfgenamen kunnen zich op de nietigheid beroepen; de derden, met wie werd gehandeld, kunnen dit niet; wat hen betreft zijn deze handelingen geldig.

De in het Verslag voorgestelde nietigheid zou, in afwijking van het bovenstaande, ten gevolge hebben, dat, na afloop van de surséance, de *schuldenaar* het recht zou hebben, zich op de nietigheid te beroepen. Dit zou onrecht zijn.

De medewerking der bewindvoerders wordt gevorderd in het belang der schuldeischers, niet ook van den schuldenaar. De schuldenaar is dus niet degene, die tegen handelingen, zonder die medewerking verricht, moet kunnen opkomen. De schuldeischers, in wier belang de bewindvoerders tot medebeheer worden geroepen, zijn daarentegen de aangewezen personen om tegen die handelingen op te komen. Vandaar het recht, den bewindvoerders in het tweede lid gegeven. Wat betreft den tijd nà afloop van de surséance, dan zal een van beide het geval zijn: òf de schuldeischers worden voldaan, in welk geval zij bij nietigverklaring der hierbedoelde handelingen geen belang hebben; òf zij worden niet voldaan en faillissement van den schul-

denaar is het gevolg, in welk geval de curator zich op de nietigheid moet kunnen beroepen.

De artt. 213 [**220**], alin. 3, en 221 [**228**], alin. 4 voorzien in de gevallen van faillietverklaring bij vernietiging der verleende surséance.

Ter voorziening in geval, dat na afloop van de surséance de schuldenaar failliet wordt verklaard, behoort aan het tweede lid van art. 223 te worden toegevoegd de volgende bepaling:

»Wordt de schuldenaar na het eindigen der surséance in staat van faillissement verklaard, dan gaat deze bevoegdheid over op den curator".

In het tweede lid is »verrijkt" vervangen door »gebaat".

M. B. 23 Maart 1893. Van het tweede lid van art. 223 vervalt de (aanvankelijk in rood gedrukte) tweede zinsnede [zie 5 regels hierboven] (vgl. het nieuwe tweede lid van art. 231 [**238**]).

G. O. art. 223 = **art. 230** der wet.

Artikel 231.

Gedurende den loop der surséance kan de schuldenaar niet tot betaling zijner schulden worden genoodzaakt.

Alle aangevangen executiën blijven gedurende dien tijd geschorst. Gelegde beslagen vervallen. Indien de schuldenaar zich in gijzeling bevindt, wordt hij daaruit ontslagen, zoodra het vonnis houdende verleening der surséance in kracht van gewijsde is gegaan.

O. R. O. Art. 224 (235) = **art. 231** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 224. Het artikel maakt onderscheid tusschen executie en beslag. De executie wordt geschorst, en kan dus, behoudens de bepaling omtrent het beslag, na afloop der surséance weer worden opgevat in het stadium, waarin zij zich tijdens de verleening der surséance bevond. De beteekening van het vonnis, een gedaan bevel tot betaling, zal niet meer herhaald behoeven te worden. Dit is voor den schuldeischer van groot belang, vooral bij executie van onroerend goed, met het oog op de bepaling van artikel 503 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, volgens welke het beslag op onroerend goed eerst dertig dagen na het bevel kan worden gedaan.

Instandhouding van belegde beslagen en van de gijzeling, zooals artikel 918 Wetboek van Koophandel wil, is in strijd met het wezen der surséance. Deze beoogt en brengt mede het niet verplicht zijn, niet gedwongen kunnen worden tot betaling, terwijl beslag juist is een dwangmiddel tot betaling. Het een sluit dus de bestaanbaarheid van het andere uit. Bovendien moet de schuldenaar de vrijheid hebben met medewerking zijner bewindvoerders de in beslag genomen goederen te vervreemden, indien zulks mocht blijken noodig te zijn. Wel opent artikel 918 Wetboek van Koophandel de mogelijkheid om tot geheele opheffing van het beslag te komen, maar onder de voorwaarde van zekerheidstelling voor de »volle voldoening van het verschuldigde, in het

geval dat na afloop der surséance, aan alle schuldeischers volledige betaling zal worden gedaan", waardoor het practisch nut der bepaling vrijwel verloren gaat. Immers deze voorwaarde verplicht den schuldenaar het *volle bedrag* der schuld te deponeeren en tot aan den afloop der surséance beschikbaar te laten.

Omtrent het ontslag uit de gijzeling vergelijke men hetgeen te dier zake in de toelichting van artikel 33 [**33**] is opgemerkt.

Advies van den Raad van State.

Art. 224, *tweede lid.* »Dat gelegde beslagen vervallen" behoort, naar den Raad voorkomt, alleen bepaald te worden ten aanzien van *roerende* goederen. Bij *onroerende* goederen toch is het voldoende, dat de executie geschorst worde. Waar de Memorie van Toelichting zegt, dat de schuldenaar de vrijheid moet hebben, met medewerking zijner bewindvoerders, de in beslag genomen goederen te vervreemden, indien zulks mocht blijken noodig te zijn, zal men wel niet te denken hebben aan vaste goederen.

Beter ware het dus te lezen: »Gelegde beslagen, *behalve op onroerende goederen*, vervallen".

Nog meent de Raad te moeten opmerken, dat ter laatstbedoelde plaatse van de Memorie van Toelichting de strekking van art. 918, alin. 2, van het Wetboek van Koophandel onvolledig wordt weergegeven en daardoor de bestrijding niet afdoende is. Immers in die bepaling wordt wel de voorwaarde van zekerheidstelling geëischt, doch door die zekerheidstelling behoeft de »*volle* voldoening" van het verschuldigde alleen gewaarborgd te worden, »*in het geval dat na afloop der surséance aan alle overige schuldeischers volledige betaling zal worden gedaan*".

Eindelijk is er in de eerste alinea der toelichting bij dit artikel eene hinderlijke schrijffout geslopen. In den vierden volzin moet in plaats van: *voor den schuldenaar*, gelezen worden: *voor den schuldeischer.*

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 224, *al.* 2. De ondergeteekende is van oordeel dat het in het belang zoowel van schuldenaar als van schuldeischer kan zijn, niet alleen dat roerend maar ook dat onroerend goed verkocht worde. Gronden voor het tegendeel worden in het advies van den Raad van State niet aangevoerd. Wijziging van de bepaling schijnt derhalve niet raadzaam. In verband met de door den Raad aan art. 918, al. 2, Wetboek van Koophandel ontleende opmerking, is de Memorie van Toelichting aangevuld.

De in 's Raads advies aangewezen schrijffout is hersteld.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 224. *Tweede lid.* Alle aangevangen executiën blijven geschorst. Volgens de Memorie van Toelichting is deze bepaling voor den schuldeischer van groot belang met het oog op art. 503 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, volgens welke het beslag op onroerend goed eerst dertig dagen na het bevel kan worden gedaan. Sommigen meenden evenwel, dat men zich hier een onmogelijk geval had voorgesteld, daar toch de surséance zal eindigen òf met betaling, òf met een vrijwillig akkoord met de schuldeischers, òf met faillissement.

De mogelijkheid bestaat, dat de surséance eindigt zonder vrijwillig akkoord en zonder dat de schuldenaar in staat is te betalen. Dan zal in den regel faillissement volgen, maar ook als dit geschiedt zal tus-

schen het einde van de surséance en de faillietverklaring allicht eenige tijd verloopen', waarin deze bepaling nuttig zal kunnen werken.

G. O. art. 224 = **art. 231** der wet.

Artikel 232.

De surséance stuit den loop niet van reeds aanhangige rechtsvorderingen, noch belet het aanleggen van nieuwe.

Indien niettemin de rechtsgedingen blootelijk betreffen de vordering van betaling eener schuld door den schuldenaar erkend, en indien de aanlegger geen belang heeft om vonnis te verkrijgen, ten einde rechten tegen derden te doen gelden, kan de rechter, na van de erkenning der schuld akte te hebben verleend, het uitspreken van het vonnis opschorten tot na het einde der surséance.

De schuldenaar kan, voor zooveel betreft rechtsvorderingen, welke rechten of verplichtingen tot zijn vermogen behoorende ten onderwerp hebben, noch eischende noch verwerende in rechte optreden, zonder medewerking der bewindvoerders.

O. R. O. Art. 225 (236) = **art. 232** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 225. Het eerste en tweede lid stemmen overeen met artikel 919 Wetboek van Koophandel. Men heeft de bepaling van artikel 919 tweede lid Wetboek van Koophandel »dat, ter zake van schuldvorderingen, die niet betwist worden, een rechtsgeding kan worden aanhangig gemaakt, waarvan toch de vonniswijzing geschorst kan worden", vreemd gevonden [1]); evenwel ten onrechte; men vergete toch niet dat het voor den schuldeischer van groot belang kan zijn *onmiddellijk* na afloop der surséance in het bezit te komen van een executorialen titel; daartoe de gelegenheid te openen is de bedoeling van het onderhavige artikel.

Het derde lid van artikel 225 wordt voorgesteld om aan den bestaanden twijfel over het gewichtig punt, daarin behandeld, een einde te maken. Onder de bestaande wet is toch beweerd, en ook door den Hoogen Raad aangenomen, dat de schuldenaar gedurende de surséance zonder medewerking der bewindvoerders in rechte zou kunnen optreden, omdat procedeeren geen daad van beheer zoude zijn, waartoe hij volgens artikel 916 Wetboek van Koophandel onbevoegd is [2]).

---

[1]) Mr. SCHAAP, t. a. p., bl. 466.

[2]) De gesurséërde schuldenaar heeft in rechte bijstand van de bewindvoerders noodig volgens: HOLTIUS, bl. 575; KIST, bl. 233 en 243; Prof. FAURE, *Rechtsgel. Bijbl.* 1874, bl. 11 en 12; ZWAARDEMAKER, t. a. p., bl. 72 vlg. Van tegenovergestelde meening zijn LEVY in LÉON's *Rechtspraak v. d. H. R.*, 3de suppl., ad art. 919 W. v. K.; SCHAAP, bl. 438 vlg.; Hof Nd.-Holland, 14 Febr. 1850, *W.* n°. 1102; idem, 4 Febr. 1858, *W.* n°. 1999; H. R., 23 Oct. 1873, *W.* n°. 3651.

Art. 603 Code de Comm. belg. (1851) zegt uitdrukkelijk: „le débiteur ne pourra, sans l'autorisation des commissaires surveillants.... plaider...."

Advies van den Raad van State.

Art. 225, *derde lid.* Hiervan zullen de rechtsvorderingen, die den persoonlijken staat des schuldeischers betreffen, moeten worden uitgezonderd. De Raad veroorlooft zich ten aanzien van dit punt te verwijzen naar hetgeen hij bij art. 25 [**25**, dl. I bl. 373] heeft opgemerkt.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 225, *al.* 3. Het artikel is in overeenstemming gebracht met art. 25 van het ontwerp. Daardoor worden, overeenkomstig den wensch van den Raad van State, de rechtsvorderingen die den persoonlijken staat des schuldeischers betreffen, uitgezonderd. Waarom deze rechtsvorderingen niet met namen worden uitgezonderd, heeft de ondergeteekende de eer gehad hierboven ad art. 25 [**25**, dl. I bl. 373] uiteen te zetten.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 225. *Eerste en tweede lid.* Deze zijn volgens de Memorie van Toelichting opgenomen, omdat het voor den schuldeischer van groot belang kan wezen, onmiddellijk na afloop der surséance in het bezit te komen van een executorialen titel. Om dezelfde reden, als bij art. 224 [**231**] is aangegeven, achtten sommigen dit onnoodig.

Door anderen echter werd er in beide gevallen op gewezen, dat de bepaling althans niet schaadt en in overeenstemming is met het systeem van het ontwerp, hetgeen in surséance van betaling slechts eene schorsing van de rechten der crediteuren ziet.

Zie het antwoord bij art. 224 [**231**].

G. O. art. 225 = **art. 232** der wet.

Artikel 233.

De surséance werkt niet ten aanzien:

1°. van de vordering van rijks-, provinciale of gemeentelijke belastingen, en van waterschaps-, veenschaps- of veenpolderlasten, met de vervolgingskosten;

2°. van schuldvorderingen, gedekt door hypotheek of pand, of bevoorrecht op bepaalde goederen;

3°. van levensonderhoud, door den schuldenaar uit kracht van de derde afdeeling van den vijftienden titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek verschuldigd;

4°. van huren en pachten;

5°. van loon van dienstboden, werklieden en andere bedienden;

6°. van schuldvorderingen wegens noodwendigheden, tot ge-

woon onderhoud van den schuldenaar en zijn huisgezin geleverd gedurende de laatste zes maanden vóór de surséance;

7°. van reclame en zakelijke rechten.

Voor zooverre bij executie blijkt dat de vorderingen, onder n°. 2 vermeld, op de verbonden zaak niet verhaald kunnen worden, werkt de surséance wel ten aanzien van deze vorderingen.

O. R. O. Art. 226 (237). De surséance werkt niet ten aanzien:

1°. van de vordering van rijks-, provinciale of gemeentelijke belastingen, en van waterschaps-, veenschaps- of polderlasten;

2°. van schuldvorderingen, gedekt door hypotheek of pand, of bevoorrecht op bepaalde goederen;

3°. van levensonderhoud, door den schuldenaar uit kracht van de derde afdeeling van den vijftienden titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek verschuldigd;

4°. van huren en pachten;

5°. van loon van dienstboden, werklieden en andere bedienden;

6°. van schuldvorderingen wegens noodwendigheden tot gewoon onderhoud van den schuldenaar en zijn huisgezin geleverd, gedurende de laatste zes maanden vóór de surséance;

7°. van reclame en zakelijke rechten.

Voor zooverre bij executie blijkt dat de vorderingen, onder n°. 2 vermeld, op de verbonden zaak niet verhaald kunnen worden, werkt de surséance ook ten aanzien van deze vorderingen.

Memorie van Toelichting.

Art. 226. Voor zooverre dit artikel afwijkt van art. 920 Wetboek van Koophandel, is de reden daarvoor niet wijziging maar verduidelijking der wet.

1°. In het overeenkomstige nummer van art. 920 Wetboek van Koophandel zijn de »provinciale belastingen" vergeten. Naast »polderlasten" wordt van »waterschaps- en veenschapslasten" gesproken, omdat artikel 191 der Grondwet »waterschappen" en »veenschappen" onderscheidelijk noemt. »Dijklasten" en »veenpolderlasten" (artikel 191 der Grondwet kent ook »veenpolders") zijn onder de in het artikel genoemde lasten begrepen, en behoeven dus niet afzonderlijk vermeld te worden.

2°. »Onderzetting, pand, reclame en andere zakelijke rechten" in n°. 2 van artikel 920 Wetboek van Koophandel bevat eene nevens-elkanderstelling van heterogene zaken. Bedoeld is dat de door hypotheek of pand gedekte (de ratio vordert evenzeer de bevoorrechte) schuld niettegenstaande de surséance betaald moet worden, en dat de rechtsvordering

tot reclame, alsook die tot het doen gelden van een zakelijk recht, niettegenstaande de surséance, tegen den schuldenaar ingesteld en vervolgd kunnen worden. De redactie van n°. 2 en 7 doet dit thans duidelijk uitkomen. De vraag kan gedaan worden, of de bepaling, dat surséance niet werkt ten aanzien van reclame en zakelijke rechten, naast het voorschrift van artikel 225 [**232**] eerste lid wel noodig is. Inderdaad schijnt zij overbodig, toch is tot hare handhaving besloten, omdat in hare weglating allicht het bewijs eener niet bedoelde wetswijziging gezien zoude kunnen worden. Bovendien houde men in het oog, dat rechtsvorderingen tot reclame en krachtens zakelijke rechten in den regel gericht zullen zijn op het verkrijgen van eenig goed tot den boedel behoorende, en er daarom eenige aanleiding bestaat ze in artikel 226 te vermelden.

3°. In artikel 920 n°. 3 Wetboek van Koophandel is niet uitgedrukt, dat alleen wettelijk levensonderhoud bedoeld wordt. In het Ontwerp is deze fout hersteld.

Tweede lid. »Voor zooverre bij executie blijkt." Motief voor het niet werken der surséance is het recht van voorrang. Voor zooverre, bij executie in geval van wanbetaling der rente, blijkt dat dit recht niet bestaat, herneemt derhalve de surséance hare werking.

Advies van den Raad van State.

Art. 226, *eerste lid*, 1°. In plaats van de uitdrukking: »*dijk of polderlasten*" te bezigen, ware het, naar den Raad voorkomt, beter, de terminologie van art. 190 der Grondwet te volgen en te spreken van »lasten van waterschappen, veenschappen en veenpolders".

Aldaar 3°. Terwijl het *levensonderhoud*, in art. 920, 3°., van het Wetboek van Koophandel niet nader bepaald is, wordt het hier tot het *wettelijk levensonderhoud* beperkt. *Levensonderhoud*, uit kracht eener uiterste wilsbeschikking uit te keeren, is er dus niet onder begrepen, zoodat ten aanzien daarvan de surséance wèl zal werken. De Raad kan dit niet goedkeuren. Doorgaans zijn het kleine lieden, aan wie door de goedgunstigheid van eenen vroegeren meester of, tot belooning van trouwe en langjarige diensten, door eene voormalige meesteres, een jaargeld vermaakt is, waardoor hun een onbezorgde oude dag verzekerd wordt, en wien het dubbel hard moet vallen, als door eene den erfgenaam verleende surséance de uitkeering van dat jaargeld geschorst wordt. Met het wettelijke levensonderhoud behoort, naar den Raad voorkomt, het testamentaire op eene lijn gesteld te worden.

Aldaar 6°. In plaats van »gedu-

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 226, *al.* 1, 1°. Aan de opmerking van den Raad van State is gevolg gegeven.

Al. 1, 3°. Uitbreiding, gelijk de Raad van State voorstelt, tot het testamentaire levensonderhoud, schijnt den ondergeteekende niet raadzaam. Wat is levensonderhoud uit krachte van eene uiterste wilsbeschikking verschuldigd? Aan de beslissing van den erflater kan men niet overlaten of eene uitkeering al of niet levensonderhoud zal zijn; dan zouden uitkeeringen van hoog bedrag tot levensonderhoud gestempeld kunnen worden. Den ondergeteekende is het niet duidelijk wat hier het criterium moet wezen, terwijl ook de Raad geen grens aangeeft, waarbij eene uitkeering ophoudt levensonderhoud te zijn. Voldoening aan 's Raads wensch zou dan ook naar het oordeel van den ondergeteekende, in vele gevallen tot eene niet te rechtvaardigen bevoordeeling van de recht-

rende zes maanden vóór de sursé-ance", worde liever gelezen: »gedurende *de laatste zes maanden* vóór de surséance".

Eindelijk kon duidelijkheidshalve aan het slot van dit artikel *deze* — dat grammaticaal ook op »de verbonden zaak" kan terugslaan — vervangen worden door: *deze vorderingen.*

hebbenden op zoodanig levensonderhoud leiden.

Alin. 1, 6°. Aan 's Raads voorstel is gevolg gegeven.

Alin. 2. De door den Raad van State voorgestelde verduidelijking is aangebracht.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 226. *Eerste lid.* Wat behoort te gelden, vroeg men, ten opzichte van de vervolgingskosten, vóór het verleenen van de surséance gemaakt?

Tweede lid. In plaats van »ook" leze men »wel", daar het hier eene tegenstelling geldt.

1°. »Polderlasten". Men wees er op, dat de Grondwet in art. 190 niet van »polders", maar van »veenpolders" spreekt.

Eerste lid. Voor zooverre die kosten op de bepaalde goederen bevoorrecht zijn, vallen ze onder 2°.

Onder 1°. is »polderlasten" vervangen door »veenpolderlasten", en in het tweede lid »ook" door »wel".

Door de Commissie werd het in het Verslag gebezigde woord »vervolgingskosten" verduidelijkt. Daarmede waren bedoeld de kosten, die op de invordering der sub 1° genoemde belastingen vallen. Na deze opheldering verklaarde de Minister zich bereid, achter 1°. te voegen de woorden: »met de vervolgingskosten".

G. O. art. 226 = **art. 233** der wet.

Artikel 234.

De betaling van alle andere schulden, op het oogenblik van de verleening der voorloopige surséance bestaande, kan, gedurende de surséance, niet anders plaats hebben, dan aan alle schuldeischers gezamenlijk, in evenredigheid hunner vorderingen.

O. R. O. Art. 227 (238) = **G. O.** art. 227 = **art. 234** der wet.

Artikel 235.

De surséance werkt niet ten voordeele van de medeschuldenaren en borgen.

O. R. O. Art. 228 (239) = **art. 235** der wet.

Memorie van Toelichting.

Art. 228. Het overeenkomstige artikel 921 Wetboek van Koophandel spreekt alleen van borgen, welke van het voorrecht van uitwinning hebben afstand gedaan. Het is echter meer in overeenstemming met de hedendaagsche verkeersbehoeften en met het economisch begrip van borgtocht in dezen geen onderscheid te maken. Evenmin als het akkoord, in het faillissement van den schuldenaar tot stand gekomen, mag de surséance ten voordeele van den borg strekken. De bedoeling van den borgtocht brengt juist mede, dat de borg praesteere als de schuldenaar in gebreke blijft.

Advies van den Raad van State.

Art. 228. Het komt den Raad voor, dat de bepaling van art. 921 van het Wetboek van Koophandel de voorkeur verdient boven de hier voorgedragene, die geen onderscheid maakt tusschen den borg die *wel* en den borg die *geen* afstand van het voorrecht van uitwinning gedaan heeft. Deze gelijkstelling steunt naar het oordeel van den Raad op geen goeden grond. Dat de borg die van gezegd voorrecht afstand heeft gedaan, zich niet op de surséance des hoofdschuldenaars beroepen kan, is zeer natuurlijk en alleszins billijk, doch onbillijk is het, eene rechtsweldaad — gelijk het uitstel van betaling is — buiten de borgen om aan den schuldenaar bewezen, ten nadeele te doen strekken van een borg, die — geen afstand gedaan hebbende van het voorrecht van uitwinning — bijaldien de surséance niet ware ingetreden, had kunnen vorderen, dat de goederen des schuldenaars vooraf uitgewonnen wierden, en dan misschien van alle aanspraak ware verschoond gebleven. Het *tijdelijke* onvermogen des schuldenaars behoort een dusdanigen borg niet in zulk een ongunstigen toestand te brengen, dat hij verplicht wordt tot betaling eener schuld, met welker terugvordering hij genoodzaakt is te wachten, totdat de surséance een einde genomen heeft.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 228. De gronden in de Memorie van Toelichting voor de hier voorgestelde afwijking van art. 921 Wetboek van Koophandel ontwikkeld, zijn in het advies van den Raad van State niet bestreden, veelmin wederlegd. In dat advies wordt beweerd, dat het tijdelijk onvermogen des schuldenaars een borg die van het voorrecht van uitwinning niet heeft afstand gedaan, niet in zulk een ongunstigen toestand behoort te brengen, dat hij verplicht wordt tot betaling eener schuld, met welker terugvordering hij genoodzaakt is te wachten totdat de surséance een einde genomen heeft. Maar de vraag schijnt geoorloofd waarom zulks niet behoort te geschieden, terwijl het definitief onvermogen zoodanigen borg in den nog veel ongunstiger toestand brengt, dat hij verplicht is tot betaling van eene schuld, waarvan hij wellicht maar een zeer klein gedeelte op den boedel van den schuldenaar kan verhalen.

G. O. art. 228 = **art. 235** der wet.

Verslag der Eerste Kamer.

Dat de surséance niet ten voordeele werkt van de medeschuldenaars en borgen werd door sommige leden onbillijk geacht. Dezen hebben thans het voorrecht van uitwinning; zij kunnen den schuldeischer alvorens hem te voldoen verwijzen naar den hoofdschuldenaar. Failleert die hoofdschuldenaar, dan kunnen zij terstond in diens boedel opkomen, maar voortaan zal dit niet kunnen.

Hiertegen werd echter opgemerkt, dat de borg zijn verhaal op den hoofdschuldenaar behoudt, doch dit eerst later zal kunnen uitoefenen, evenals alle andere schuldeischers van dien schuldenaar. Zonder surséance zou de schuldenaar gefailleerd zijn en dan ware de schuld toch terstond bij den borg opvorderbaar geworden.

Antwoord der Regeering.

Voor de reeds in het Voorloopig Verslag opgenomen verdediging van het artikel betuigt de ondergeteekende zijne erkentelijkheid. Ze komt hem alleszins juist voor.

Wel kunnen de borgen, die geen afstand hebben gedaan van het voorrecht van uitwinning, den schuldeischer, alvorens hem te voldoen, verwijzen naar den hoofdschuldenaar, maar dat recht verliezen zij in geval van faillissement van den schuldenaar, art. 1869, 4°. Burgerlijk Wetboek. Waar nu het *ophouden* met betalen, het faillissement, den borg, ook wanneer hij geen afstand heeft gedaan van het voorrecht van uitwinning, verplicht tot dadelijke betaling van de schuld, waarvan in den regel slechts een klein deel verhaalbaar zal zijn op den boedel, is het alleszins rationeel bij *opschorting* van betaling, surséance, zoodanigen borg evenzeer tot betaling te verplichten, niettegenstaande hij eerst na afloop van de surséance het betaalde kan terugvorderen.

Welke strekking de opmerking heeft dat, wanneer de hoofdschuldenaar failleert, de borg terstond in diens boedel kan opkomen, maar voortaan dit niet zal kunnen, is minder duidelijk. Heeft zij ten doel er op te wijzen, dat volgens het ontwerp de borg niet terstond in den boedel van den gefailleerden hoofdschuldenaar kan opkomen? Dit zou minder juist zijn. De borg heeft het, dank zij art. 1877 Burgerlijk Wetboek en art. 135 ontwerp, in zijne macht, door dadelijk den schuldeischer te betalen, ook dadelijk in den faillieten boedel te kunnen opkomen.

Heeft daarentegen de opmerking de strekking er op te wijzen, dat terwijl bij faillissement de borg die betaald heeft dadelijk in den boedel kan opkomen, hij bij surséance eerst na afloop daarvan zijn verhaal kan uitoefenen op den hoofdschuldenaar, dan kan toch niet ontkend worden, dat hierin tegenover den borg geene onbillijkheid is gelegen, omdat hij in dit opzicht gelijk staat met ieder ander schuldeischer van dien schuldenaar. Terwijl het akkoord niet ten voordeele der borgen werkt, is er ook geen grond, om iets anders aan te nemen bij surséance.

In 't algemeen, ten slotte. Het zou eene miskenning zijn der economische functie van de solidariteit en van den borgtocht, indien men de surséance ook ten aanzien van mede-schuldenaren en borgen liet werken. Beide dienen om den schuldeischer te waarborgen tegen de nadeelige gevolgen van het feit, dat de schuldenaar, om welke reden dan ook, op den vervaldag in gebreke blijft te betalen.

Artikel 236

Het rechterlijk college, hetwelk de surséance verleend heeft,

kan die, op verzoek van de bewindvoerders of van een of meer der schuldeischers, intrekken:

1°. indien de schuldenaar zich, gedurende den loop der surséance, aan kwade trouw in het beheer van den boedel schuldig maakt;

2°. indien hij zijne schuldeischers tracht te benadeelen;

3°. indien hij handelt in strijd met artikel 230, eerste lid;

4°. indien hij nalaat te doen wat naar het oordeel van de bewindvoerders in het belang van den boedel gedaan moet worden;

5°. indien, hangende de surséance, de staat van den boedel zoodanig is achteruit gegaan, dat het vooruitzicht is verdwenen op volledige betaling van alle schulden bij het eindigen der surséance.

In het laatste geval kan de intrekking ook op verzoek van den schuldenaar worden uitgesproken.

In de gevallen, vermeld onder n°s. 1 en 5, zijn de bewindvoerders verplicht de intrekking te vragen.

De bewindvoerders en de schuldenaar worden, indien zij niet zelve het verzoek gedaan hebben, daarop gehoord of daartoe behoorlijk opgeroepen.

Indien op grond van de bepalingen van dit artikel de surséance wordt ingetrokken, kan tevens de faillietverklaring van den schuldenaar worden uitgesproken.

Gedurende de surséance kan de faillietverklaring niet rauwelijks worden gevorderd.

De beschikking, houdende intrekking der surséance, wordt aangekondigd gelijk is voorgeschreven in artikel 215, tweede lid.

O. R. O. Art. 229 (240). Het rechterlijk college, hetwelk de surséance verleend heeft, kan die, op verzoek van de bewindvoerders of van een of meer der schuldeischers, intrekken, indien blijkt, hetzij dat de schuldenaar zich, gedurende den loop daarvan, aan kwade trouw schuldig maakt, of zijne schuldeischers tracht te benadeelen, of handelt in strijd met artikel 223 eerste lid, of nalaat te doen wat naar het oordeel van de bewindvoerders in het belang van den boedel gedaan moet worden, hetzij dat, hangende de surséance, de staat van den boedel zoodanig is achteruitgegaan, dat de baten niet toereikend zijn geworden, om de schulden ten volle te voldoen.

Op laatstgenoemden grond kan de intrekking ook op verzoek van den schuldenaar worden uitgesproken.

De bewindvoerders en de schuldenaar worden, indien zij niet

zelve het verzoek gedaan hebben, daarop gehoord of daartoe behoorlijk opgeroepen.

Indien op grond van de bepalingen van dit artikel de surséance wordt ingetrokken, kan tevens de faillietverklaring van den schuldenaar worden uitgesproken.

Gedurende de surséance kan de faillietverklaring niet rauwelijks worden gevorderd.

Memorie van Toelichting.

Art. 229. Artikel 922 Wetboek van Koophandel laat, in geval van kwade trouw des schuldenaars, of wanneer deze zijne schuldeischers benadeelt, alleen den laatsten toe verzoek tot intrekking der surséance te doen; bij achteruitgang des boedels, alleen den bewindvoerders Reden voor die onderscheiding bestaat niet.

Bij de intrekking der surséance kan tevens de faillietverklaring van den boedel worden uitgesproken. In den regel zal dit behooren te geschieden; zonder uitzondering, als de intrekking gegrond is op zoodanigen achteruitgang des boedels, dat de baten niet toereikend meer zijn om de schulden ten volle te voldoen. Toch is faillietverklaring niet imperatief voorgeschreven, daar dit punt veilig aan den rechter overgelaten kan worden.

Advies van den Raad van State.

Art. 229, *vierde en vijfde lid.* Hier wordt van faillietverklaring *van den boedel* gesproken. Het komt den Raad van State voor, dat het beter — immers meer in overeenstemming met art. 1 van het ontwerp — is, in plaats van »*van den boedel*" te lezen »*van den schuldenaar*", of wel de bedoelde woorden weg te laten. Dezelfde aanmerking betreft art. 231 [**238**], eersten regel.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Artt. 229, *alin.* 4 *en* 5 *en* 231 [**238**]. De beide artikelen zijn overeenkomstig de voorstellen van den Raad van State gewijzigd. De wijziging die laatstgemeld artikel bovendien heeft ondergaan, is een noodzakelijk gevolg van het in de artt. 210 [**217**], alin. 4, en 218 [**225**] facultatief stellen van de faillietverklaring.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 229. Dit artikel moet naar veler oordeel voor de schuldeischers door verandering der redactie beter waarborgen opleveren, dan het met al zijne facultatieve bepalingen thans doet. Of in al de vier in het eerste lid genoemde gevallen, òf althans bij kwade trouw en sterken achteruitgang van den boedel, moet het eindigen der surséance imperatief zijn voorgeschreven; de Memorie van Toelichting zegt wel is waar, dat de rechtbank vrij is, en op verzoek de surséance ook wel zal opheffen, maar zij kan dit dan toch eerst doen, nadat het desbetreffend verzoek tot haar gericht is. Tot dusverre hebben in meer dan één geval bewindvoerders de zaak voortgezet, ook al bleek hun, dat de baten niet toereikend zouden zijn. De praktijk betreffende de surséance heeft zich bovendien, naar deze leden opmerkten, vaak gekenmerkt door te groote toegeeflijkheid. Bij deze regeling, indien men het instituut nu eenmaal behouden wil, dient hierin ook verbetering te worden gebracht. Aan de bewindvoerders moet de verplichting worden opgelegd, intrekking der surséance te vragen, indien zij overtuigd zijn, dat de crediteuren toch niet voldaan zullen worden. Ook al ontbreekt de sanctie, toch mag men

aannemen, dat die verplichting zedelijk door de bewindvoerders zal worden gevoeld; in de vergadering van crediteuren, die later gehouden wordt, zal hun stilzwijgen gegispt worden, indien zij aan hunne verplichting niet hebben voldaan. Het scheen voorts geene aanbeveling te verdienen, dat gedurende het geheele tijdsverloop der surséance aan de crediteuren niet de minste invloed op het beheer van den boedel is toegekend; bij het faillissement, zoo werd opgemerkt, is daaromtrent terecht een geheel ander beginsel aangenomen.

Eerste lid. De uitdrukking »kwade trouw" is zeer algemeen. Men veronderstelde, dat daaronder uitsluitend behoort te worden verstaan: kwade trouw in het beheer van den boedel.

Het is wel de vraag, of door het opleggen van verplichting, in plaats van bevoegdheid, de zaak beter geregeld zal zijn. Maar er bestaat ook geen overwichtig bezwaar, om naar aanleiding van de gerezen bedenkingen, het eerste en tweede lid te vervangen door de volgende drie leden, die alsnu zullen luiden:

»Het rechterlijk college, hetwelk de surséance verleend heeft, kan die, op verzoek van de bewindvoerders of van een of meer der schuldeischers, intrekken:

1°. indien de schuldenaar zich gedurende den loop der surséance aan kwade trouw schuldig maakt;

2°. indien hij zijne schuldeischers tracht te benadeelen;

3°. indien hij handelt in strijd met artikel 223, eerste lid;

4°. Indien hij nalaat te doen, wat naar het oordeel van de bewindvoerders in het belang van den boedel gedaan moet worden;

5°. indien, hangende de surséance, de staat van den boedel zoodanig is achteruitgegaan, dat het vooruitzicht is verdwenen op volledige betaling van alle schulden bij het eindigen der surséance.

In het laatste geval kan de intrekking ook op verzoek van den schuldenaar worden uitgesproken.

In de gevallen, vermeld onder n°s. 1 en 5, zijn de bewindvoerders verplicht de intrekking te vragen."

Dat de crediteuren gedurende het geheele tijdsverloop der surséance niet den minsten invloed op het beheer van den boedel hebben, is overdreven.

Art. 222 [**229**] kent aan ieder hunner te allen tijde de bevoegdheid toe, het ontslag onder anderen van de bewindvoerders te vragen. Daaraan ontleenen zij een krachtig, zij het dan ook indirect, middel om op het beheer van den boedel invloed te oefenen.

De Commissie kwam terug op het bezwaar, dat de invloed der schuldeischers gedurende den loop der surséance al zeer luttel was. Zij zou dan ook prijs stellen op de opneming van een voorschrift, bepalende, dat door de bewindvoerders om de drie maanden een verslag zal worden uitgebracht over den toestand van den boedel, welk verslag ter griffie van het rechterlijk college, dat de surséance heeft verleend, zal worden gedeponeerd.

De Minister, hoewel van meening, dat van een dergelijk verslag in de

praktijk weinig nut zou zijn te wachten, had daartegen echter ook geen overwegend bezwaar en verklaarde zich bereid, ter tegemoetkoming aan het verlangen der Commissie, aan art. 222 [**229**] een tweede lid toe te voegen van den volgenden inhoud:

»Na het verleenen van definitieve surséance, wordt door de bewindvoerders, telkens na verloop van drie maanden, een verslag over den toestand van den boedel uitgebracht. Met dit verslag wordt gehandeld, gelijk in het tweede en derde lid van artikel 215 is voorgeschreven".

Eerste lid. De uitdrukking »kwade trouw" heeft de aangeduide beteekenis.

1°. De Minister verklaarde zich bereid, de woorden »in het beheer van den boedel" achter de woorden »kwade trouw" aan te brengen.

G. O. art. 229. Het rechterlijke college, hetwelk de surséance verleend heeft, kan die, op verzoek van de bewindvoerders of van een of meer der schuldeischers, intrekken:

1°. indien de schuldenaar zich, gedurende den loop der surséance, aan kwade trouw in het beheer van den boedel schuldig maakt;

2°. indien hij zijne schuldeischers tracht te benadeelen;

3°. indien hij handelt in strijd met artikel 223 eerste lid;

4°. indien hij nalaat te doen wat naar het oordeel van de bewindvoerders in het belang van den boedel gedaan moet worden;

5°. indien, hangende de surséance, de staat van den boedel zoodanig is achteruit gegaan, dat het vooruitzicht is verdwenen op volledige betaling van alle schulden bij het eindigen der surséance.

In het laatste geval kan de intrekking ook op verzoek van den schuldenaar worden uitgesproken.

In de gevallen, vermeld onder n°. 1 en 5, zijn de bewindvoerders verplicht de intrekking te vragen.

De bewindvoerders en de schuldenaar worden, indien zij niet zelve het verzoek gedaan hebben, daarop gehoord of daartoe behoorlijk opgeroepen.

Indien op grond van de bepalingen van dit artikel de surséance wordt ingetrokken, kan tevens de faillietverklaring van den schuldenaar worden uitgesproken.

Gedurende de surséance kan de faillietverklaring niet rauwelijks worden gevorderd.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(26 April 1893.)

Amendement van de Commissie van Voorbereiding, strekkende om aan het artikel toe te voegen een laatste lid, luidende:

„De beschikking, houdende intrekking der surséance, wordt aangekondigd gelijk is voorgeschreven in artikel 208 [**215**], tweede lid".

De heer TRAVAGLINO, *voorzitter der Commissie van Voorbereiding:* Evenzeer als de crediteuren er belang bij hebben te vernemen, dat een verzoek om surséance van betaling is gedaan, zullen zij er ook belang bij hebben, op officieele wijze te kunnen weten, dat de surséance is ingetrokken. Ziehier het eenige motief, dat tot het indienen van dit amendement heeft geleid.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Tegen het amendement bestaat bij de Regeering geen bezwaar, zoodat zij het overneemt.

Amendement van de Commissie van Voorbereiding, strekkende om achter art. 229 [**236**] te doen volgen een nieuw artikel:

„Art. 229*bis*. De surséance eindigt met den dood van den schuldenaar".

De heer TRAVAGLINO, *voorzitter der Commissie van Voorbereiding:* Blijkens hetgeen vermeld is op bladzijde 156 van het Voorloopig Verslag is bij art. 230 [**237**, zie hierna bl. 397] van het ontwerp de vraag gedaan: „Wat zal geschieden als de debiteur of een lid der firma, hangende de surséance, komt te overlijden?"

Hierop is door de Regeering geantwoord:

„Overlijden van den schuldenaar of van een der schuldenaren en ontbinding van rechtswege van de naamlooze vennootschap, behoeven op zich zelve geen invloed op de surséance te oefenen.

„Overlijden zal ten gevolge hebben òf zuivere aanvaarding der nalatenschap en betaling der schulden — in welk geval de schuldeischers geen belang meer hebben bij de bij art. 223 [**230**] bedoelde medewerking der bewindvoerders, en van toepassing van het tweede lid van dat artikel dan ook geen sprake meer kan zijn, — òf niet-aanvaarding, òf de aanvaarding onder benefice van inventaris. Met de surséance zal dan liquidatie van den boedel verbonden worden. Evenzoo, als op de naamlooze vennootschap art. 47 Wetboek van Koophandel toepasselijk blijkt. Daartegen kan geen bezwaar bestaan, daar het juist eene van de nuttige zijden der surséance is, dat zij tot eene behoorlijke, niet overhaaste liquidatie in staat stelt".

Door dit antwoord der Regeering was de Commissie niet gerust gesteld. Daarom bracht zij de zaak opnieuw ter sprake bij het gemeen overleg met den Minister. Het antwoord der Regeering is vermeld op bladz. 157 van het Verslag [hierna bl. 398] en luidt als volgt:

„De Minister kan zich met deze opvatting *vooralsnog* — dat is dus niet definitief, zoodat de Minister misschien nog tot andere gedachten zal komen — niet vereenigen en meende, dat er geen aannemelijke reden bestaat om te bepalen, dat de surséance met den dood des debiteurs moet eindigen, terwijl de oplossing van te verwachten bezwaren gevoeglijk aan algemeene rechtsbeginselen kon worden overgelaten."

Na dit antwoord, heeft de Commissie zich vercorloofd haar amendement in te dienen.

Wat toch is er van de zaak?

Bij het overlijden van den debiteur zijn drie toestanden mogelijk. In de eerste plaats, dat de nalatenschap meer actief dan passief bevat. Dan zullen de erfgenamen zuiver aanvaarden, en de crediteuren 100 pct. verkrijgen. De surséance van betaling verliest dan alle reden en belang. Ten tweede kan de nalatenschap meer passief dan actief bevatten; dan zullen de erfgenamen de nalatenschap verwerpen en verliest de surséance dus ook elke reden van bestaan. Ten derde is het mogelijk, dat de erfgenamen niet geheel op de hoogte zijn van de nalatenschap en dus nog niet kunnen beslissen, of zij haar zullen aanvaarden, al dan niet. In dat geval zullen zij gebruik maken van art. 1070 van het Burgerlijk Wetboek. In art. 1071 lezen wij, dat iemand, die gebruik maakt van het recht van beraad, een termijn van 4 maanden heeft, om zich te beraden. Dit zullen de erfgenamen doen. Zijn zij aan het einde van dien termijn gekomen, en beslissen zij, gebruik te willen maken van het voorrecht van boedelbeschrijving krachtens art. 1075, dan hebben zij volgens art. 1082 Burgerlijk Wetboek weder een termijn van 3 maanden om den boedel tot effenheid te brengen. In het geheel hebben zij dus een tijdvak van 7 maanden. Ik geloof, dat buiten de genoemde drie gevallen, geen andere mogelijk zijn. De Regeering heeft gezegd, dat het bestaan van de surséance ook na het overlijden van den debiteur toch nog dit kon uitwerken, dat voorkomen werd eene overhaaste liquidatie; maar ik meen, dat, wanneer men het oog vestigt op dien termijn van vier + drie maanden, welken de erfgenamen zich kunnen ten nutte maken, deze volstrekt niet behoeven bevreesd te zijn, dat zij genoodzaakt worden tot eene al te haastige liquidatie.

Ik vermeen nog, dat de surséance geheel inhaerent is aan den persoon des debiteurs, dat het eene gunst is, verleend aan den debiteur persoonlijk, en is dit zoo, dan moet vanzelve de surséance vervallen, als de debiteur komt te overlijden.

Verder: degene, die surséance van betaling heeft gekregen, krijgt naast zich een bewindvoerder, die alleen kan medebeheeren naast den schuldenaar, terwijl de schuldenaar geen beheer kan voeren dan naast den bewindvoerder. Maar wat zal nu de verhouding zijn van een bewindvoerder in eene surséance van betaling, wanneer de debiteur is overleden?

Het wezenlijk karakter van een bewindvoerder in eene surséance van betaling is, dat hij beheert naast den schuldenaar. Dit ligt reeds in art. 905 van het thans vigeerend recht en ook in art. 214 [**221**] n°. 1 van het tegenwoordig ontwerp. Als de schuldenaar er niet meer is, kan de bewindvoerder niet meer naast hem fungeeren.

Nu zegt de Minister, dat men dit bezwaar wel aan algemeene rechtsbeginselen kan overlaten; maar dan acht ik het toch veel practischer, om dit bezwaar niet over te laten aan algemeene rechtsbeginselen, doch het reeds nu te voorkomen door eene doodeenvoudige, maar categorische wetsbepaling, zooals wij bij ons amendement hebben voorgesteld: „De surséance eindigt met den dood van den schuldenaar."

Mocht de Minister thans nog bezwaren hebben om dit amendement, wat zeer eenvoudig is, en alleen kan leiden tot wegnemen van bezwaren, over te nemen, dan hopen wij toch, dat Zijne Excellentie het niet ernstig zal bestrijden, maar de beslissing daarover aan de Kamer zal willen overlaten.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Overnemen kan ik het amendement niet. De Commissie van Voorbereiding heeft, zooals zoo even haar geachte president gezegd heeft, gemeend om practische redenen dit amendement te moeten

indienen. En juist uit een practisch oogpunt schijnt dit amendement minder aanbevelenswaardig.

De surséance heeft altijd slechts eene zeer tijdelijke werking. Zij kan voor ten hoogste $1^1/_2$ jaar verleend worden. Vanzelf loopt zij dus af. Waarom haar ook nog buitengewoon te doen ophouden?

De Vergadering bedenke voorts dit. Gelijk het tot nu toe was, zal het in het vervolg ook wel blijven, namelijk dat de surséance voornamelijk uitsluitend toepassing vindt ten aanzien van groote handelsondernemingen of uitgebreide fabriekszaken. Welke reden kan er nu zijn om op het eigen oogenblik, dat de eigenaar van eene dergelijke onderneming sterft, de surséance op eens te doen ophouden; de surséance, die verleend wordt, juist om eene dergelijke zaak, waarin de baten de lasten zooal niet overtreffen, althans evenaren, in de gelegenheid te stellen voort te werken en alle schulden te voldoen?

Hieraan zijn dikwijls groote belangen verbonden; ik behoef daarvan geen voorbeelden aan te halen.

Welke reden kan er nu zijn, hetzij ontleend aan het privaat belang van schuldenaar of schuldeischer, hetzij aan het algemeen belang bij de voortzetting der zaak betrokken, om onmiddellijk met den dood de surséance te doen ophouden en daardoor teweeg te brengen dat dergelijke groote zaak of onderneming onmiddellijk moet worden gestaakt? Uit een practisch oogpunt bezien, weet ik hiervoor geene oplossing te geven. Ik zou meenen dat het beter en nuttiger was, voorloopig de zaak voort te zetten op dezelfde wijze als te voren, nadat door den rechter, in overeenstemming met de schuldeischers, eenmaal de surséance was verleend. Dan is er ook voor de erfgenamen niet alleen tijd om zich te beraden, maar ook gelegenheid om op te komen, want zij zijn niet altijd ter plaatse.

Het is toch geenszins noodig dat de erfgenamen zich terstond verklaren. Daarvoor is zelfs geen termijn. Zij kunnen ook geheel passief blijven.

Waarom in een precairen toestand dan onmiddellijk, als de dood van den chef zich nog bij de andere omstandigheden voegt, in te grijpen, terwijl surséance van betaling noodig werd geacht en verklaard?

De heer Travaglino stelt drie omstandigheden als mogelijk en bij alle drie zou het belang der surséance verloren zijn. De eerste was dat er meer actief is dan passief Dit is, althans behoort te zijn, het gewone geval bij surséance. Er kan wegens ongenoegzaam voorhanden bedrijfskapitaal, niet worden betaald en daarom was surséance verleend. Het belang der surséance bestaat dan echter evenzeer na als voor den dood van den schuldenaar.

Het tweede geval betrof het omgekeerde. Welnu, dan zal vanzelf op aandrang der schuldeischers de surséance wel overgaan in een faillissement.

En dan het derde geval: zijn de erfgenamen niet op de hoogte, dan is het zeer noodig en nuttig, dat het noodige toezicht, ten gevolge van de surséance uitgeoefend, blijve bestaan en niet plotseling opgeheven.

Ik meen dus dat het juist uit een practisch oogpunt wenschelijk is de tijdelijke werking der surséance niet onmiddellijk bij den dood van den schuldenaar te doen staken.

De heer BEVERS, *lid der Commissie van Voorbereiding:* Ik moet eerlijk bekennen, dat de rede van den Minister mij ten zeerste heeft verbaasd. Ik meende, en meen nog, evenals, geloof ik, de overige leden der Commissie van Voorbereiding, dat het uit den aard der zaak volgen zoude dat bij overlijden van den schuldenaar de surséance van betaling vanzelve komt te vervallen; dus dat eene uitdrukkelijke bepaling dienaangaande bepaald overbodig kan worden genoemd.

De Commissie heeft intusschen gemeend haar denkbeeld te moeten belichamen

in een amendement, geleid juist door de meening van den Minister, ook reeds in de gewisselde stukken verkondigd, dat door den dood van den schuldenaar de surséance niet eindigt. Dat het werkelijk in den aard der zaak ligt dat door den dood van den schuldenaar de surséance moet ophouden blijkt uit art. 223 [**230**] van het ontwerp. Dit artikel toch zegt dat de schuldenaar zijne handelsbevoegdheid behoudt onder toezicht en met medewerking van de bewindvoerders. Hij zelf is onmachtig iets, het beheer of de beschikking over zijn vermogen betreffende, alleen te doen, doch daartegenover staat dat ook de bewindvoerders alleen onmachtig zijn; er kan alleen gehandeld worden door den schuldenaar in overeenstemming met de bewindvoerders, maar de schuldenaar zelf handelt toch.

Bovendien meen ik dat het doel der surséance door het overlijden van den schuldenaar is komen te vervallen. Dat doel is het behoud van den boedel en de de voortzetting der zaak. Natuurlijk houdt deze op door het overlijden, tenzij zij wordt voortgezet door de erfgenamen; maar dat is eene andere quaestie, dan zijn het nieuwe menschen en nieuwe financieele krachten en treedt een geheel andere toestand in het leven.

Nu heeft èn de Minister èn de voorzitter der Commissie van Voorbereiding herinnerd aan hetgeen het overlijden van den schuldenaar ten gevolge heeft of hebben kan. In al die omstandigheden echter zijn aan het laten doorgaan der surséance groote bezwaren verbonden. De zuivere aanvaarding zal wellicht geene moeilijkheden opleveren, wanneer de erfgenamen solvabel zijn en daardoor de toestand van den boedel beter wordt. In elk geval zullen dan, volgens het systeem van den Minister, de bewindvoerders moeten handelen met al de erfgenamen. En stel, Mijnheer de Voorzitter, er komt een schuldenaar te overlijden, die twaalf erfgenamen nalaat. Die twaalf erfgenamen treden dan allen gezamenlijk in de rechten van den schuldenaar; al die erfgenamen moeten dan handelen onder toezicht en met medewerking van de bewindvoerders. Deze zullen met al de erfgenamen in overeenstemming moeten geraken, om gezamenlijk de zaak voort te zetten.

Maar nu de aanvaarding onder benefice van inventaris. Ik neem aan, dat de erfgenamen gebruik maken van het recht van beraad. Dit kan 4 maanden duren. Nu zegt art. 1072 Burgerlijk Wetboek: „Gedurende den voorschreven termijn, kan de erfgenaam, die zich beraadt, niet worden genoodzaakt de hoedanigheid van erfgenaam aan te nemen". Wanneer nu de surséance doorgaat, zijn de erfgenamen verplicht met de bewindvoerders dadelijk handelend op te treden. Immers de surséance is er juist om de zaak door te zetten. Er zal dus over het vermogen van den schuldenaar moeten beschikt worden; de erfgenaam, die zich beraadt, zal dus genoodzaakt worden de hoedanigheid van erfgenaam aan te nemen, ofschoon art. 1072 Burgerlijk Wetboek juist zegt dat hij niet genoodzaakt worden kan dit te doen.

Wanneer de termijn van beraad is verloopen, kunnen de erfgenamen de nalatenschap aanvaarden onder benefice van inventaris, maar dan zijn zij verplicht zich te gedragen naar de bepalingen van den 14den Titel van het 2de Boek van het Burgerlijk Wetboek. Art. 1079 Burgerlijk Wetboek zegt: „De erfgenaam, die de nalatenschap onder het voorrecht van boedelbeschrijving heeft aanvaard, is verplicht de daartoe behoorende goederen als een goed huisvader te besturen, en de nalatenschap, zoodra mogelijk, tot effenheid te brengen."

Maar de surséance wil juist geene vereffening maar voortzetting van de zaak.

Art. 1080 Burgerlijk Wetboek wil alleen verkoop in het openbaar. De erfgenamen, die de nalatenschap onder benefice van inventaris aanvaarden, mogen niet anders dan de goederen publiek verkoopen. Maar hoe nu wanneer de *surséance* doorgaat en dat het belang der zaak medebrengt, alles *niet* publiek maar onderhands te verkoopen, hetgeen veelal wel het geval zal zijn.

Art. 1081 Burgerlijk Wetboek zegt: „Hij is verpligt, indien de schuldeischers of andere belanghebbenden zulks vorderen, voldoende zekerheid te stellen voor de waarde der roerende goederen in de boedelbeschrijving begrepen, en voor dat gedeelte van de waarde der onroerende goederen, hetwelk niet aan de hypothekaire schuldeischers is overgewezen". Blijft de surséance voortduren na den dood van den schuldenaar, dan kan het toch nooit in de bedoeling liggen dat alsdan deze bepaling worde nageleefd.

Art. 1082 Burgerlijk Wetboek eischt, dat binnen den tijd van 3 maanden, de erfgenaam door middel van eene aankondiging in een der officieele dagbladen, de onbekende schuldeischers zal oproepen, ten einde dadelijk rekening en verantwoording van zijn beheer af te leggen. Deze bepaling kan ook hier geene toepassing vinden, want gesteld de surséance loopt nog negen maanden, dan komt men ook met deze bepaling in botsing. Bij niet-aanvaarding kan er in het geheel niets gebeuren, en de bewindvoerders in de surséance zullen dan moeten wachten totdat er een curator is benoemd. Zoolang die niet benoemd is, kan niets hoegenaamd, geen enkele daad van beheer of beschikking over de nalatenschap die in surséance is, geschieden.

Ik geloof dus werkelijk, dat de Minister goed doet als hij zich niet tegen het amendement van de Commissie van Voorbereiding verklaart, en dat ik gerustelijk aan de Kamer in overweging kan geven het amendement aan te nemen.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* De geachte afgevaardigde uit Doetinchem, de heer Bevers, heeft zich bevreemd getoond over de wijze waarop van Regeeringswege het amendement was besproken. Volgens hem volgde toch het amendement uit den aard van de zaak. Indien dit juist is, dan ware de voorgestelde bepaling overbodig en zou het amendement gerust achterwege hebben kunnen blijven. Maar het komt mij niet juist voor. Surséance is niet zoodanig verbonden aan een bepaald persoon, dat zij onmiddellijk met diens overlijden moet ophouden. In werkelijkheid strekt zij ten behoeve van eene loopende zaak, onverschillig wie daarvan op het oogenblik eigenaar is of zal worden.

Nu vanwege de Commissie de aard der zaak op den voorgrond wordt gesteld, zou ik wel eens de vraag willen doen, of de aard der zaak dan ook medebrengt, dat het faillissement eindigt met den dood van den failliet? Mijns inziens stellig niet en ook de Commissie denkt er niet anders over. Maar waarom dan wel bij de surséance?

De heer Bevers voert aan dat er wel eens moeilijkheden kunnen ontstaan, ten gevolge van het overlijden, naar gelang van de verschillende positiën, waarin de erfgenamen kunnen verkeeren. Ik twijfel er geen oogenblik aan. Maar dat zijn feitelijke moeilijkheden, die zich altijd voordoen. Wanneer geen van de erfgenamen iets van zich laat hooren, dat is de grootste moeilijkheid, maar daarin zal niet te voorzien zijn, en ze bestaat niet minder als er geen surséance is.

Maar dit verschil zal er zijn, dat wanneer de surséance oogenblikkelijk ophoudt, in dergelijke groote zaken onmiddellijk de zware hand van het gerecht er op gelegd wordt, doordien dan de schuldeischers niet meer veilig zijn, terwijl wanneer de surséance voortduurt, er gelegenheid en mogelijkheid is om het doel dat oorspronkelijk met de surséance beoogd werd, alsnog te bereiken. Naar gelang er erfgenamen zijn, die stilzitten of zich beraden of bereid zijn om de nalatenschap onder benefice van inventaris te aanvaarden, naar gelang daarvan zal er verschil kunnen zijn omtrent de gerechtigheid tot het beheer.

In het geval van beraad behoeft de moeilijkheid niet te bestaan, want dan mogen de erfgenamen het beheer voeren en zijn zij zelfs daartoe naar de wet verplicht, maar ingeval zij zich niet verklaren maar geheel passief zijn, dan kan

er bezwaar ontstaan, maar voor de zaak is het dan eer goed dan kwaad, dat er bewindvoerders zijn ten gevolge van de surséance.

Er zijn echter feitelijke moeilijkheden in sommige omstandigheden, maar daarin kan geen reden liggen om eene bepaling, die practisch minder nuttig zal werken, in het ontwerp in te lasschen.

De heer HARTOGH, *lid der Commissie van Voorbereiding:* Mijnheer de Voorzitter! Vergun mij nog even dit punt met den Minister te bespreken.

Werkelijk, indien bij de samensprekingen die de Commissie met den Minister gehad heeft, de Minister niet zoo pertinent had verklaard, dat volgens zijne meening surséance moet blijven voortbestaan ook na den dood van den schuldenaar, dan hadden wij zeker ons amendement niet voorgesteld, en dan hadden wij het zeer gaarne overgelaten aan de jurisprudentie om deze quaestie — zoo het dan eene quaestie is — uit te maken.

Maar nu de Minister zich zoo sterk had verklaard voor zijne meening in het Verslag, meenen wij dat het inderdaad wenschelijk was, om de zaak ook hier in de Kamer ter sprake te brengen.

En nu vergunne de Minister mij op te merken, dat zijne opvatting vooral zooals hij die in zijne laatste rede heeft medegedeeld, mij minder juist voorkomt. Hij wil het beschouwd hebben alsof de surséance niet gegeven wordt aan den schuldenaar zelven, maar aan diens boedel.

Ik geloof niet, dat de surséance in dit opzicht kan gelijkgesteld worden met het faillissement.

Waar het het laatste geldt, ja, daar is het doel beslag op den boedel. De boedel moet geëxecuteerd worden in het belang van alle crediteuren. Daarom hebben wij den Minister toegegeven, dat, indien de schuldenaar sterft, gedurende het faillisssement, het niet noodig is het faillissement te doen ophouden, omdat, nog eens, het daar geldt een beslag op den boedel.

Bij surséance kan men echter moeilijk beweren, dat daarbij alleen het oog gericht is op den boedel of de massa; strijdt dat niet met dat rechtsinstituut zelf? De schuldenaar blijft immers het beheer behouden; alleen heeft hij een paar bewindvoerders, een paar dwarskijkers naast zich.

Sterft de schuldenaar, dan zullen nu volgens den Minister de dwarskijkers toch aanblijven. Maar er is dan voor hen niets meer te kijken, en zij zijn dus buiten functie.

De Minister zegt: le mort saisit le vif. De erfgenamen treden in de plaats van den overledene. Maar dan kunnen zij immers surséance aanvragen als zij die noodig hebben, en dàn zullen bewindvoerders naast hen staan. Zoo kent 't ook de Belgische wet van 1851.

Maar wat als de erfgenamen passief blijven? De bewindvoerders mogen geen daad van beheer voeren. En als de nalatenschap niet aanvaard wordt, en een curator wordt benoemd; zal die curator dan de bewindvoerders naast zich behoeven te dulden?

Mocht het amendement niet worden aangenomen, dan zal — indien het in de praktijk eens voorkwam, dat gedurende de surséance de schuldenaar overleed — door den drang der omstandigheden het toch niet anders mogelijk zijn, dan dat door zijn overlijden de surséance ophoudt.

Het amendement wordt in stemming gebracht en verworpen met 48 tegen 10 stemmen.

Artikel 237.

De schuldenaar is steeds bevoegd van het rechterlijk college, dat de surséance verleende, de intrekking daarvan te verzoeken, op grond dat de toestand des boedels hem weder in staat stelt zijne betalingen te hervatten. Op dit verzoek worden de bewindvoerders en de schuldeischers gehoord of daartoe behoorlijk opgeroepen.

Deze oproeping, gelijk mede die bedoeld in het vierde lid van het vorige artikel, geschiedt bij brieven door den griffier tegen een door het rechterlijk college te bepalen dag.

O. R. O. Art. 230 (241). De schuldenaar is steeds bevoegd intrekking der surséance te verzoeken, op grond dat de toestand des boedels hem weder in staat stelt zijne betalingen te hervatten. Op dit verzoek worden de bewindvoerders en de schuldeischers gehoord, die daartoe door den griffier tegen een door het rechterlijk college te bepalen dag worden opgeroepen.

Memorie van Toelichting.

Art. 230. Het Wetboek van Koophandel zwijgt over intrekking der surséance op grond dat de toestand des boedels den schuldenaar in staat stelt zijne betalingen te hervatten. Toch is regeling van dit punt dringend noodzakelijk. Het mag niet aan den schuldenaar staan om naar goedvinden te beslissen, dat de surséance een einde zal nemen; evenmin is er reden om opheffing der surséance niet toe te staan als de schuldeischers daarin toestemmen. Het Ontwerp geeft dus den rechter de bevoegdheid op verzoek van den schuldenaar de surséance in te trekken, zonder hem daartoe echter in eenig geval te verplichten. Immers de rechter heeft te waken voor de rechten der minderheid en hij behoort dus vrij te zijn om de intrekking der surséance te weigeren, wanneer niet duidelijk blijkt dat de toestand des boedels verbeterd is, of wanneer de schuldeischers of eenigen van hen met de intrekking geen genoegen nemen, of er door benadeeld zouden worden. De bedoeling is ook veeleer de opheffing der surséance mogelijk te maken als de schuldenaar omtrent de hervatting zijner betalingen met zijne schuldeischers eene regeling heeft getroffen. In de bevoegdheid van iederen tot zoodanige regeling niet toegetreden schuldeischer om dadelijk na de intrekking der surséance volledige betaling te vragen en bij weigering faillietverklaring te verzoeken, ligt nog een waarborg te meer tegen verkorting van zijne rechten.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 230. Wat zal geschieden, als de debiteur of een lid der firma in dien tusschentijd komt te overlijden? En hoe, als aan de bewindvoerders blijkt, dat er een verlies van 75 pct. bestaat, en derhalve overeenkomstig art. 47, tweede lid Wetboek van Koophandel, de vennootschap van rechtswege is ontbonden? Gaat dan de surséance door, of houdt zij op?

»Rechterlijk college". Daaraan behoort te worden toegevoegd: »dat de uitspraak deed".

Overlijden van den schuldenaar of van een der schuldenaren en

ontbinding van rechtswege van de naamlooze vennootschap, behoeven op zich zelve geen invloed op de surséance te oefenen.

Overlijden zal ten gevolge hebben òf zuivere aanvaarding der nalatenschap en betaling der schulden — in welk geval de schuldeischers geen belang meer hebben bij de bij art. 223 [230] bedoelde medewerking der bewindvoerders, en van toepassing van het tweede lid van dat artikel dan ook geen sprake meer kan zijn, — òf niet-aanvaarding, òf de aanvaarding onder beneficie van inventaris. Met de surséance zal dan liquidatie van den boedel verbonden worden. Evenzoo, als op de naamlooze vennootschap art. 47 Wetboek van Koophandel toepasselijk blijkt. Daartegen kan geen bezwaar bestaan, daar het juist eene van de nuttige zijden der surséance is, dat zij tot eene behoorlijke, niet overhaaste liquidatie in staat stelt.

In plaats van »bevoegd intrekking der surséance te" wordt gelezen: »bevoegd van het rechterlijk college, dat de surséance verleende, de intrekking daarvan te".

De Commissie bracht opnieuw ter sprake de vraag, wat geschieden zal bij het overlijden van den debiteur, voordat de surséance is afgeloopen. Bij zuivere aanvaarding der nalatenschap, bij niet-aanvaarding of bij aanvaarding onder beneficie van inventaris kon haars inziens moeilijk de surséance voortduren en kunnen evenmin de bewindvoerders, die slechts naast den schuldenaar medebeheer hebben, blijven fungeeren. De Commissie drong dan ook aan op de opneming van een voorschrift, bepalende, dat de surséance door den dood van den debiteur eindigt. Dit zou het eenvoudigste zijn en in de praktijk geen bezwaar opleveren.

De Minister kon zich met deze opvatting vooralsnog niet vereenigen, en meende, dat er geene aannemelijke reden bestaat om te bepalen, dat de surséance met den dood des debiteurs moet eindigen, terwijl de oplossing van te verwachten bezwaren gevoegelijk aan algemeene rechtsbeginselen kon worden overgelaten.

[Zie hierbij verder de Beraadslaging in de Tweede Kamer, hiervoor bl. 391 vlg.].

G. O. art. 230. De schuldenaar is steeds bevoegd van het rechterlijk college, dat de surséance verleende, de intrekking daarvan te verzoeken, op grond dat de toestand des boedels hem weder in staat stelt zijne betalingen te hervatten. Op dit verzoek worden de bewindvoerders en de schuldeischers gehoord, die daartoe door den griffier tegen een door het rechterlijk college te bepalen dag worden opgeroepen,

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(26 April 1893).

D heer SMIDT, *Minister van Justitie:* Ten gevolge van een overleg, gehouden met de Commissie van Voorbereiding, is gebleken, dat bij vergelijking van art. 229 [**236**], 4de lid, met art. 230, in dit laatste artikel eene leemte bestaat, die op eenvoudige wijze is te herstellen en waarin, met goedkeuring van de Commissie van Voorbereiding, op de volgende wijze wordt voorzien.

De tweede zinsnede van art. 230 luidt nu: „Op dit verzoek worden de bewindvoerders en de schuldeischers gehoord" enz. Na deze woorden moet, evenals in het 4de lid van art. 229, worden ingevoegd: „of daartoe behoorlijk opgeroepen".

Dan volgt in een tweede lid, waarin wordt opgenomen wat verder in het artikel staat, met eene kleine bijvoeging: „Deze oproeping, gelijk mede die bedoeld in het vierde lid van het vorige artikel, geschiedt bij brieven door den griffier tegen een door het rechterlijk college te bepalen dag".

Artikel 238.

Indien de faillietverklaring wordt uitgesproken overeenkomstig eene der bepalingen van dezen titel of wel binnen ééne maand na de afwijzing van het verzoek tot surséance of na de intrekking of den afloop van de surséance, wordt het tijdstip, waarop de termijnen, in de artikelen 43 en 45 vermeld, aanvangen, berekend van den dag af, waarop de indiening van het verzoek tot verleening van surséance is bekend gemaakt.

De curator oefent dan de bevoegdheid uit, in het tweede lid van artikel 230 aan de bewindvoerders toegekend.

O. R. O. Art. 231 (242). Indien de faillietverklaring wordt uitgesproken overeenkomstig eene der bepalingen van dezen titel of wel binnen één maand na de afwijzing van het verzoek tot surséance of na de intrekking of den afloop van de surséance, wordt het tijdstip, waarop de termijnen, in de artikelen 43 en 45 vermeld, aanvangen, berekend van den dag af, waarop de indiening van het verzoek tot verleening van surséance is bekend gemaakt,

Memorie van Toelichting.

Art. 231. Artikel 923 Wetboek van Koophandel laat de termijnen terugloopen van den dag, waarop het verzoekschrift tot verleening van surséance is ingediend. Dit schijnt minder juist, omdat de indiening van het verzoek een voor het publiek niet waarneembaar feit is; derden dus ook niet geacht kunnen worden daarvan kennis te dragen zoolang het niet is gepubliceerd. Het Ontwerp ondervangt deze bedenking.

[Zie op art. **236**, Advies van den Raad van State en Rapport].

M. B. 23 Maart 1893. In art. 231 wordt in plaats van »één" gelezen »ééne" en aan dat artikel als nieuw tweede lid toegevoegd: »De curator

oefent dan de bevoegdheid uit, in het tweede lid van artikel 223 aan de bewindvoerders toegekend."

G. O. art. 231 = **art. 238** der wet.

Artikel 239.

Het loon van de deskundigen, benoemd ingevolge de bepaling van artikel 221 2°., en van de bewindvoerders wordt bepaald door de rechtbank en bij voorrang voldaan.

Dit laatste is ook van toepassing op hunne verschotten en op die, door den griffier ten gevolge van de bepalingen van dezen titel gedaan.

O. R. O. Art. 232 (243). Het loon van de deskundigen, benoemd ingevolge de bepaling van artikel 214 2°., en van de bewindvoerders wordt bepaald door de rechtbank en bij voorrang voldaan.

Memorie van Toelichting.

Art. 232. In overeenstemming met art. 71 [**71**] wordt het loon van de deskundigen en de bewindvoerders bepaald door de rechtbank; het voorschrift, dat het bij voorrang uit den boedel moet worden voldaan, voorziet in eene tastbare leemte der bestaande wet.

Advies van den Raad van State.

Art. 232. Alleen dán als er faillissement is uitgesproken, kan men eigenlijk van een *boedel* spreken, waaruit de schulden voldaan worden. Beter ware het de laatste woorden van dit artikel aldus te lezen: »en komt als bevoorrechte schuld ten laste van den schuldenaar."

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 232. De bedenking van den Raad van State tegen het woord *boedel* schijnt alleszins juist. Het is dan ook thans uit het artikel weggelaten. Aan die weglating meent de ondergeteekende de voorkeur te moeten geven boven de in 's Raads advies voorgestelde redactie, omdat de in het voorgedragen artikel voorkomende uitdrukking: »wordt bij voorrang *voldaan*", beter uitdrukt, dat deze kosten, als zijnde kosten van de surséance, dadelijk moeten worden betaald, niet door den schuldenaar alleen, maar door den schuldenaar met medewerking der bewindvoerders.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Art. 232. »Voorrang". Waarop en waarboven, vroeg men, zal deze voorrang gelden? En hoe wordt de griffier in staat gesteld, de kosten, door het voorschrift van art. 208 [**215**], tweede lid veroorzaakt, te voldoen?

Bij voorrang boven andere schuldvorderingen. Het artikel maakt het hier bedoelde loon tot eene eerste bevoorrechte schuld op de goederen van den schuldenaar.

Aan het artikel wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

»Dit laatste is ook van toepassing op hunne verschotten, en op die, door den griffier ten gevolge van de bepalingen van dezen titel gedaan."

G. O. art. 232 = **art. 239** der wet.

ALGEMEENE SLOTBEPALING.

Artikel 240.

Deze wet treedt in werking op een nader bij de wet te bepalen tijdstip.

O. R. O. Art. 233 (247). Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Advies van den Raad van State.

Art. 233. Vermits bij eene nadere wet zal moeten bepaald worden, welke wetten en wetsbepalingen bij de invoering dezer wet zullen vervallen, en welke wijzigingen in de wetgeving daarbij zullen noodig zijn (zooals onder andere in de artt. 340 en vlg. van het Wetboek van Strafrecht), is het naar het oordeel van den Raad van State beter, dat niet deze wet zelve den dag harer inwerkingtreding bepale, maar dat dit tijdstip nader door Uwe Majesteit worde bepaald.

Dit artikel kan dan luiden zooals art. 247 van het ontwerp der Staatscommissie: »Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip."

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Art. 233. De bepaling is overeenkomstig het voorstel van den Raad van State gewijzigd.

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Algemeene Slotbepaling.

Art. 233. »Op een door Ons te bepalen tijdstip" zal, meent men, moeten worden vervangen door »op een nader *bij de wet* te bepalen tijdstip", daar toch wel eene invoeringswet zal noodig zijn, waarbij worden ingetrokken de bestaande wettelijke bepalingen op faillissement, kennelijk onvermogen en misschien boedelafstand. Ook zal moeten bepaald worden, hoe de bij invoering hangende faillissementen zullen behandeld worden, terwijl meer dan waarschijnlijk, te gelijk met de invoering, in andere wetten wijzigingen zullen gevorderd worden, als gevolg van eene nieuwe wet op het faillissement en de surséance van betaling.

Overeenkomstig het hier te kennen gegevene, wordt »door Ons" veranderd in: »bij de wet".

G. O. art. 233 = **art. 240** der wet.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(26 April 1893.)

De heer BEELAERTS VAN BLOKLAND: Dit artikel bevat voor mij de reden, waarom ik meen mijne stem aan het wetsontwerp te kunnen geven, of-

schoon het mij, tot mijn leedwezen, onmogelijk was de bepaling van art. 1 [1] goed te keuren.

Dit artikel toch vordert, in afwijking van de bepaling in het oorspronkelijke ontwerp, eene nadere wet om de aanhangige voordracht in werking te doen treden. Die nadere wet zal niet alleen, gelijk de woorden luiden, het tijdstip bepalen van dat in werking treden, maar, volgens de door den Minister beaamde voorstelling der Commissie van Voorbereiding, mede inhouden bepalingen van invoering en van overgang.

Die wet nu is mij eene hope, dat indien de tegen art. 1 bij mij en anderen bestaande bezwaren mochten blijken gegrond te zijn, er nog een middel zal wezen om daarin tijdig en behoorlijk te voorzien.

Ter wille vooral van de volstrekte en onvoorwaardelijke gelijkstelling van kooplieden en niet-kooplieden, die is aangedrongen met het motief van het onbestemde van het begrip van koopman, — een motief dat, mijns inziens, veel verder reikt dan dit onderwerp en dat eigenlijk militeert tegen het bestaan van een afzonderlijk handelsrecht — ter wille, zeg ik, van die volstrekte uniformiteit, heeft men tijdens de beraadslaging de bepaling van art. 1 zoodanig gewijzigd, dat zij, naar mijne overtuiging, voor het faillissement van kooplieden (het meest gewone geval toch altijd) voor den rechter en voor de praktijk groote bezwaren zal opleveren. Die bezwaren liggen in de noodzakelijkheid van het beoordeelen van een *gemeenschappelijk* belang van schuldeischers, in het steeds onderstellen en summier onderzoeken van een *concursus* als voorwaarde voor een faillissement.

Welnu, indien van deskundige zijde nader dergelijke bezwaren mochten worden gedeeld en ontwikkeld, zoo *kan* daarin worden voorzien in of bij gelegenheid van de wet waarvan art. 233 gewaagt; ik herinner aan de wordingsgeschiedenis van de Novelle bij de invoering van het Wetboek van Strafrecht. Om die reden is het mij een voorrecht, in verband met de vele verbeteringen die overigens in het rechtsinstituut van het faillissement worden gebracht, te kunnen zeggen, dat art. 233 het mij mogelijk zal maken mijne stem aan dit wetsontwerp te geven

---

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 30sten September 1893.

(*get.*) EMMA.

De Minister van Justitie,

(*get.*) SMIDT.

Advies van den Raad van State.

Ten advieze overgaande, geeft de Raad van State Uwer Majesteit eerbiedig in overweging dit wetsontwerp te zenden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nadat aan de bovenstaande opmerkingen zal zijn gevolg gegeven. Te dien einde zou het Uwer Majesteit kunnen behagen, dit advies aan den

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Hiermede is de ondergeteekende genaderd aan het einde der beschouwingen die hij gemeend heeft, naar aanleiding van het advies van den Raad van State en de daarbij gevoegde afzonderlijke adviezen, eerbiedig aan Uwe Majesteit te moeten onderwerpen. Van de gewichtige wenken in die adviezen voor-

Minister van Justitie te doen mededeelen.

De Vice-President van den Raad van State,

(*get.*) VAN REENEN.

komende is in velerlei opzicht voor eene wijziging van deze wetsvoordracht gebruik gemaakt. Waar die adviezen niet zijn gevolgd, vleit de ondergeteekende zich, dat de daartegen ingebrachte bedenkingen zooveel gewicht hebben, dat het gerechtvaardigd zal zijn, aan Uwe Majesteit eerbiedig in overweging te geven, het ontwerp van een wet op het faillissement en de surséance van betaling met de daarbij behoorende Memorie van Toelichting, gelijk ze thans gewijzigd hierbij weder worden overgelegd, alsnu aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal te doen toekomen.

De Minister van Justitie,

(*get.*) RUYS VAN BEERENBROEK.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(28 April 1893.)

De VOORZITTER: Ik stel voor om, niettegenstaande de enkele wijzigingen die nog in het wetsontwerp zijn gebracht, thans over te gaan tot de eindstemming.

Alvorens echter heb ik de eer om, ingevolge art. 78 van het Reglement van Orde, de Commissie van Voorbereiding uit te noodigen, hare zienswijze over het wetsontwerp in zijn geheel mede te deelen.

De heer TRAVAGLINO, *Voorzitter der Commissie van Voorbereiding:* De Commissie is eenstemmig in hare meening, en heeft de eer de Kamer te adviseeren het wetsontwerp aan te nemen.

In stemming gebracht wordt het wetsontwerp aangenomen met 56 tegen 12 stemmen.

In de Eerste Kamer werd het den 27 September 1893 aangenomen met 30 tegen 14 stemmen.

Den 30 September 1893 is de wet bekrachtigd door Hare Majesteit de Koningin-Weduwe, Regentes, en opgenomen in het Staatsblad onder n°. 140.

Homologatie van akkoord buiten faillissement.

Advies van den Raad van State.

Het heeft 's Raads aandacht getrokken, dat omtrent de al of niet wenschelijkheid tot het stellen van regelen ten opzichte van homologatie van een akkoord buiten het faillissement, niets in het ontwerp of in de Memorie van Toelichting voorkomt. Toch is van de zijde van den handel op eene dergelijke wijziging in de bestaande wetgeving aangedrongen. Ook is dit punt een onderwerp van beraadslaging geweest in de Nederlandsche Juristenvereeniging (prae-advies van Mr. F. S. VAN NIEROP, bladz. 50 en vlg., betoogen van Mr. J. W. TYDEMAN, bladz. 168 en van Mr. J. C. REEPMAKER, bladz. 170, Handelingen der Juristenvereeniging II, 1871).

Na rijpe overweging is de Raad tot de slotsom gekomen, dat eene regeling van dit onderwerp geene aanbeveling verdient. Immers de behoefte aan eene gerechtelijke bekrachtiging van een akkoord buiten faillissement zal het meest gevoeld worden, in het geval dat er omtrent de vorderingen der schuldeischers geschillen bestaan, en dan zal tot de beslissing daarvan het verificatie-proces noodig zijn.

Rapport aan de Koningin-Regentes.

Ofschoon de Raad van State eene regeling van de homologatie van het akkoord buiten faillissement niet aanbevelenswaard acht, heeft het toch 's Raads aandacht getrokken dat daaromtrent niets in het ontwerp of in de Memorie van Toelichting voorkomt. Waar wettelijke regeling van dat instituut niet raadzaam schijnt, kan uit den aard der zaak daaromtrent ook niets voorkomen in het ontwerp. Ook in de Memorie van Toelichting scheen het niet noodig daaromtrent in beschouwingen te treden, eensdeels omdat in dat opzicht geen verandering wordt voorgesteld in het thans geldende recht, anderdeels omdat zoodanige beschouwingen ongeveer eene herhaling zouden moeten bevatten van de afdoende argumenten daartegen reeds in 1835 en 1836 ingebracht, bij gelegenheid van de behandeling van den door de toenmalige Regeering voorgestelden tweeden titel des derden boeks van het Wetboek van Koophandel onder het opschrift: »van homologatie van akkoord buiten faillietverklaring", welke titel met 31 tegen 3 stemmen werd verworpen [1]).

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

§ 1. *Algemeen stelsel van het ontwerp ook in vergelijking met buitenlandsche wetgevingen.*

Het beginsel, waarvan het ontwerp uitgaat, — dat het faillissement een gerechtelijk beslag is op het geheele vermogen des schuldenaars ten behoeve zijner gezamenlijke schuldeischers — vond algemeen goedkeu-

[1]) VOORDUIN, *Geschiedenis en beginselen der Nederlandsche wetboeken*, deel X, bladz. 839 vlg.

ring. Sommigen konden zich echter niet vereenigen met de wijze, waarop dat beginsel is uitgewerkt, vooral voor zooverre eene verscherping der nu bestaande bepalingen wordt voorgedragen, waarbij al te uitsluitend het oog schijnt gevestigd op de belangen der schuldeischers. Zoo zal bijv. na afloop der vereffening ook de onschuldige en eerlijke debiteur steeds door ieder zijner oude schuldeischers opnieuw en zelfs onmiddellijk weder kunnen aangesproken worden, terwijl dit nu slechts kan geschieden door middel van eene heropening van het faillissement ten behoeve van de gezamenlijke schuldeischers. Dit nu verdient geen aanbeveling. Waar het ontwerp al te schroomvallig en eenzijdig de belangen der crediteuren schijnt in het oog te houden, vond dit ook daarom minder instemming, omdat dikwerf voor zoodanige bijzondere zorg voor de crediteuren weinig reden bestaat, daar bij weinig solide debiteurs de verkoopers vaak door hoogeren prijs of mindere hoedanigheid van het geleverde zich eene assurantiepremie tegen eventueele nonbetaling plegen te verschaffen. Men vergelijke voorts het aangeteekende bij § 3, 4° [zie hiervoor bl. 255].

Ook hier werd gewezen op het verband met de bepalingen betreffende den lijfsdwang. Immers, mocht het stelsel van het ontwerp ingang vinden, dan zal na het eindigen van het faillissement een der crediteuren dadelijk het middel van lijfsdwang weder kunnen aanwenden. De opmerking werd gemaakt, dat, wanneer deze laatste werd afgeschaft, het lichtvaardig verleenen van krediet en daarmede ook het aantal faillissementen zou verminderen.

Tegen het bovenstaande werd aangevoerd, dat de opvatting, als zou afschaffing van den lijfsdwang het verleenen van krediet beperken, onjuist voorkwam. Indien vaak al te gemakkelijk krediet wordt gegeven ligt zulks, naar men van deze zijde opmerkte, aan de zeer scherpe concurrentie, maar geschiedt het geenszins met het oog op de omstandigheid, dat de schuldeischer desnoods tot lijfsdwang zijne toevlucht kan nemen.

Sommige leden waren integendeel van oordeel, dat het ontwerp de belangen der crediteuren nog te weinig waarborgt en het daaromtrent strengere bepalingen behoort te bevatten. Zelfs waren er, die den wensch uitspraken, dat tegen den debiteur, die klaarblijkelijk aan zijne verplichtingen tot betaling niet kan voldoen en die nalaat aangifte tot faillietverklaring in te dienen, straf zou worden bepaald. Hiertegen werd echter aangevoerd, dat eene dergelijke bepaling zou uitgaan van de veronderstelling, dat ieder aan het eind van het jaar eene behoorlijke balans opmaakt, hetgeen vooral bij particulieren, bij niet-bloeiende handelszaken en bij kleine bedrijven geenszins het geval is.

Nog andere bezwaren, waaromtrent hierna meer in bijzonderheden wordt getreden, werden tegen het stelsel van het ontwerp aangevoerd. Men erkende, dat, in vergelijking met de bestaande wetgeving, veel verbeterd is en dat het ontwerp eenigermate tegemoet komt aan onderscheidene grieven, die tegen eerstgenoemde worden aangevoerd, als daar zijn hooge kosten, lange duur, gemis van invloed der crediteuren op de bereddering des boedels, te gemakkelijk tot stand komen van het akkoord. De vraag is echter, of door het ontwerp in voldoende mate die grieven worden weggenomen en men buitenlandsche op dit stuk bestaande wetgevingen niet meer had kunnen benutten, dan is geschied. Bijzonder werd de aandacht gevestigd op de Fransche wet van 4/5 Maart 1889: *Loi portant modification à la législation des faillites* [1]), die een

[1]) *Journal Officiel* du 5 Mars 1889. De wet is, met de voornaamste gewisselde stukken, ook te vinden in DALLOZ, *Recueil periodique de jurisprudence et législation*, 1889, 4me partie, p. 9.

stelsel invoert ten einde 1°. faillissementen te voorkomen; 2°. de ongelukkige kooplieden voor faillissementen te behoeden; 3°. in de hand te werken, dat zoodanige koopman zijne middelen niet geheel uitputte, maar *tijdig* — en hier komt het op aan — aan zijne crediteuren geve, wat hem rest. Dit laatste strekt om te verhoeden, dat, zooals vaak geschiedt, iemand, die het vooruitzicht heeft failliet te gaan, met de aanvrage daartoe zoolang wacht, tot hij niets meer bezit.

Het hoofdbeginsel vindt men in art. 1: Tout commerçant, qui cesse ses payements, peut obtenir, en se conformant aux dispositions suivantes, le bénéfice de la liquidation judiciaire, telle qu'elle est réglée par la présente loi. De loop der zaak is dan als volgt:

a. de koopman moet zelf de gerechtelijke vereffening van zijn boedel aanvragen, met overlegging van balans, lijst van crediteuren en boeken;

b. de rechtbank hoort den aanvrager en beslist op de aanvrage. Bij toestemming worden een rechter-commissaris en een of twee provisioneele liquidateuren, zoo mogelijk uit de crediteuren, benoemd;

c. de debiteur zelf, met medewerking dier liquidateuren, verricht nu de noodige handelingen in het belang van den boedel;

d. binnen drie dagen na het vonnis worden alle crediteuren samengeroepen. Op de vergadering verschijnt de debiteur zelf met de liquidateuren; zij doen opening van alle omstandigheden, waarna overleg gepleegd wordt ten einde te komen tot een concordaat (akkoord). Er worden dan definitieve liquidateuren benoemd, terwijl meerdere vergaderingen zijn toegelaten. Wordt het akkoord aangenomen en door de rechtbank goedgekeurd, dan houdt de *liquidation judiciaire* op; bestaat het akkoord in den afstand van den boedel, dan wordt de liquidatie voortgezet en ten einde gebracht; wordt er geen akkoord getroffen, dan volgt faillietverklaring. Deze laatste is verplichtend in geval van bedrog.

Van gelijke strekking is voor België de wet, regelende *le concordat préventif de la faillite*, van 29 Juni 1887.

Het ware naar sommiger oordeel wenschelijk, dat dit stelsel ook in ons recht werd ingevoerd, en wel bij of althans te gelijk met de wet op het faillissement. De voordeelen voor debiteuren en crediteuren springen in het oog. Wel zou er eenige tijd noodig wezen, alvorens het publiek algemeen met het stelsel vertrouwd geraakte; maar in de handelswereld zou het den eerlijken debiteur al dadelijk uitkomst geven.

Met ingenomenheid wordt geconstateerd, dat het beginsel, waarvan het ontwerp uitgaat, algemeene goedkeuring vond.

Niettemin trof het ontwerp eenerzijds het verwijt van te groote, anderzijds van onvoldoende gestrengheid jegens den schuldenaar. Geene dezer tegenstrijdige grieven schijnt verdiend. Werd er op gewezen, dat bij weinig solide debiteurs de verkoopers vaak door hoogeren prijs of mindere hoedanigheid van het geleverde zich eene assurantiepremie tegen eventueele non-betaling plegen te verschaffen, toegestemd kan worden, dat dit somtijds het geval is. Maar daartegenover staat, dat den verkoopers in vele gevallen de middelen niet ten dienste staan, om zich met zekerheid omtrent de al dan niet solliditeit der koopers te vergewissen. Juist in den handel is het vertrouwen een onmisbaren factor voor hem, die zijn handel niet wil zien verloopen. Maar vooral valt er op te wijzen, dat weinig solide debiteurs dikwerf niet tot de conscientieuse, althans niet tot de onschuldige debiteurs behooren en deze inderdaad toch op bijzondere lankmoedigheid geene aanspraak kunnen maken.

Waar echter om eene der voormelde redenen bepaalde voorschriften van het ontwerp worden afgekeurd, zal de gelegenheid bestaan, daaromtrent nader te spreken. Zoo worde voor den rechtstoestand van

den gefailleerde na afloop van het faillissement verwezen naar het antwoord op de opmerkingen, in het Verslag op art. 195 gemaakt.

Strafbepalingen op de niet aangifte van het faillissement zouden in geen geval in dit ontwerp tehuis behooren, maar in het Wetboek van Strafrecht moeten worden opgenomen. Bij de voorbereiding van het ontwerp van eene invoeringswet is te overwegen, in hoeverre de artt. 340 en volgende van het Wetboek van Strafrecht in verband met de nieuwe regeling van het faillissement wijziging behoeven.

Het Verslag vestigt in het bijzonder de aandacht op de Fransche wet van 4/5 Maart 1889. Daarbij schijnt echter over het hoofd gezien, dat het doel dier wet, voor zooverre het geacht kan worden aanbevelenswaardig te zijn, volkomen bereikt zal worden door de surséance van betaling, zooals die in het aanhangig ontwerp is geregeld. Immers ook de surséance strekt 1°. tot voorkoming van faillissement; zal 2°. voor faillissement behoeden die schuldenaren, die het vertrouwen van hunne schuldeischers nog niet hebben verspeeld [1]), en 3°. in de hand werken, dat de schuldenaar tijdig maatregelen neemt in het belang zijner schuldeischers. Overigens mag er op worden gewezen, dat niet alleen eigenaardige toestanden in Frankrijk tot de wet van 1889 hebben geleid, maar dat deze ook een politiek karakter heeft. Daar de toestanden ten onzent geheel anders zijn, ware het onvoorzichtig, het stelsel dier wet tot model te kiezen. De Fransche wet heeft haar ontstaan te danken aan de groote gestrengheid, waarmede de Code de Commerce de gefailleerden behandelt. Het gevolg was, dat de schuldenaren tot elken prijs het faillissement trachtten te vermijden en in den regel tot aangifte eerst overgingen, als zij letterlijk alles hadden verloren De wet van 1889 nu moet in de eerste plaats dienen als lokaas om zich aan het faillissement te onderwerpen, maar onder een anderen naam, in ietwat zachteren vorm en met, wat het genot der burgerlijke en burgerschapsrechten betreft, minder ernstige gevolgen. »Nous avons fait au failli une situation de tous points acceptable," zeide de rapporteur LAROZE bij de verdediging van het ontwerp in de Kamer. De politieke achtergrond wordt daarbij gevormd door de bepaling, dat de schuldenaar, die krachtens de wet een akkoord heeft verkregen, het actief en passief kiesrecht (uitgezonderd voor de kamers en rechtbanken van koophandel) terug krijgt [2]).

De instelling van de *liquidation judiciaire* was, gelijk de rapporteur LAROZE betoogde, o.a. een gevolg daarvan, dat de wet van 1838 den gefailleerde maakt tot »un paria dans la société". Dit is voorzeker een krachtig argument tot herziening der faillietenwet en tot opheffing van dien misstand. Maar in werkelijkheid is dat geen grond om naast de faillietenwet een zachteren vorm van faillissement te plaatsen, en dus een tweede klasse van gefailleerden te scheppen, nevens en met behoud van de klasse der paria's. Die instelling is dan ook geheel onnoodig, wanneer de faillietenwet vermijdt den schuldenaar met

---

[1]) In het Verslag wordt gezegd: „de *ongelukkige* kooplieden voor faillissement te behoeden." Dit is minder juist, daar de Fransche wet toepasselijk is op „ieder koopman, die ophoudt te betalen." Zie art. 1 dier wet.

[2]) „La privation des droits politiques admise par la loi de 1838 comme conséquence inévitable de la faillite était l'un des plus vifs griefs de ses adversaires; c'est pour donner satisfaction à leurs critiques sur ce point que la révision de la loi des faillites était devenue un article des programmes électoraux. — Les membres de la Chambre des députés n'ont cependant pas voulu solliciter encore une fois le suffrage de leurs électeurs, sans avoir répondu, tout au moins pour partie, à des voeux si souvent exprimés". E. BAILLY, *La loi du 4 Mars 1889 sur les liquidations judiciaires.* Zie *Annales de droit commercial* 1889, II p. 51—56.

onnoodige hardheid te behandelen, zooals in het aanhangig ontwerp het geval is, en wanneer de surséance van betaling goed wordt geregeld, waarnaar gestreefd wordt.

Het valt trouwens niet te ontkennen, dat zoowel de *liquidation judiciaire* als het *concordat préventif de la faillite* van de Belgische wet feitelijk, maar onder een anderen naam, een bijzonderen faillissementstoestand in het leven roepen, die van den toestand, waarin de debiteur naar het aanhangig ontwerp zal verkeeren, in vele opzichten weinig verschilt.

Nota van den heer Levy met Regeeringsantwoord.

Behoefte en plicht nopen den ondergeteekende, mede-geroepen tot het uitspreken van een oordeel over het wetsontwerp op het faillissement en de surséance van betaling, aan het juridisch gehalte daarvan den cijns eener oprechte hulde niet te onthouden. Aan de hand van den voorarbeid der Staatscommissie, verzuimt het ontwerp nergens rekenschap zich te geven van het eens gekozen en onwrikbaar ingenomen standpunt. Om dit middelpunt worden de tallooze vragen, die de bestaande wet in de literatuur deed rijzen of door de jurisprudentie beslechten, met vaste hand gegroepeerd. Daardoor verkrijgt het ontwerp eenheid van bouw en vastheid van gedachte: onschatbare voorrechten in legislatieven arbeid. De wet, die één streek volgt, is voor rechtshanteering en uitleggen het begeerlijkst.

Het standpunt, dat het ontwerp inneemt, wordt in de eigen bewoordingen der Memorie van Toelichting het best aangewezen: »Het ontwerp gaat uit van het beginsel, dat het faillissement is een gerechtelijk beslag op het geheele vermogen des schuldenaars ten behoeve zijner gezamenlijke schuldeischers. Deze opvatting beheerscht alle voorgestelde bepalingen" [1]). Deze opvatting nu maakt het faillissement tot een liquidatie-proces en stelt daarbij als hoofdvraag: langs welken weg de naar rechten vereischte *paritas creditorum* zich verwezenlijken laat.

Dat eene deugdelijke wet op het faillissement dit karakter niet ontberen kan, ontkent niemand. Het is echter geoorloofd te betwijfelen of eene wet doeltreffend heeten mag, wanneer zij, gelijk het ontwerp, bedoeld karakter nagenoeg uitsluitend heeft. De redenen tot dien twijfel wenscht de ondergeteekende in het licht te stellen.

Uit tweeërlei gezichtspunt kan eene wet op het faillissement worden opgevat. Kort- en klaarheidshalve omschrijft de ondergeteekende die gezichtspunten als *civielrechtelijk* en *publiekrechtelijk*. Die onderscheiding moet niet als tegenstelling, dat is aldus worden opgevat, dat de twee zijden der faillissementsregeling elkander uitsluiten. Geenerlei moderne wetgeving op het faillissement bepaalt zich hetzij tot een zuiver civielrechtelijke, hetzij tot eene zuiver publiekrechtelijke regeling daarvan. Elementen aan beide die gedachtenreeksen ontleend, vindt men allerwege. De vraag echter, waarop het aankomt, is, in welke onderlinge verhouding die elementen tot elkander staan. Met andere woorden: is het civielrechtelijke dan wel het publiekrechtelijke oogpunt der faillissementsregeling overheerschend. Van die vraag is het oordeel over elk wetsvoorstel afhankelijk.

Bij voorkeur *civielrechtelijk* noemt de ondergeteekende eene faillissementsregeling, wanneer zij het faillissement opvat als een toestand die hoofdzakelijk en voornamelijk de verhouding van den schuldenaar jegens zijne schuldeischers betreft. Alsdan treedt de wetgever tusschenbeide, in zooverre als en niet meer dan strikt noodig is om die verhouding tot

[1]) Memorie van Toelichting, bladz. 5 [zie dl. I, bl. 339].

een naar rechten bevredigend einde te brengen. De afwikkeling van den ontredderden vermogenstoestand is alles, en de organen van het Staatsgezag zien toe, dat uit de schipbreuk zooveel mogelijk althans kunne worden gered. De kern der faillissementsregeling berust bij de schuldeischers en het rechterlijk toezicht vormt de lijst binnen welke hun wil zich openbaart. Gelijk ieder hunner tot kwijtschelding bevoegd is, zijn allen gezamenlijk het eveneens. Betoonen zij zich toeschietelijk, de controleerende magistraat volgt hun voorbeeld. Welke reden zou, bij dit uitgangspunt, het Staatsgezag kunnen hebben om, plus royaliste que le roi, de »belanghebbenden" voorbij te streven in ijver voor *hun*, dus niet *zijn* belang?

De *publiekrechtelijke* faillissementshanteering wraakt dergelijke opvatting als uitsluitend richtsnoer. Deze verliest niet uit het oog, dat bij eene goede faillissementsregeling de zekerheid en veiligheid van het krediet, bron van economische volkswelvaart, mede zijn betrokken. Volgens haar is het niet onverschillig, of het samenstel van wetsbepalingen op het faillissement, de neiging daartoe lijdelijk aanzien, dus haar aanwakkeren, dan wel, zooveel doenlijk, beteugelen zal. Ook niet, al zou door zoodanig samenstel, der crediteuren belang met de uiterste nauwgezetheid zijn behartigd. Leeringen wekken, voorbeelden trekken. Mist de hierbedoelde wet ieder afschrikkend karakter, zij heeft allicht demoraliseerenden invloed. Voor het minst keert zij niet de ondermijning van het begrip der heiligheid van den eigendom, dat, voor zoover verbintenissen aangaat, in art. 1177 Burgerlijk Wetboek zijne fundamenteele uitdrukking vindt.

Is het voldoende, dat begrip te stellen onder *strafrechtelijke* hoede, gelijk natuurlijk ten onzent niet nagelaten is? [1]) De ondergeteekende meent het te mogen betwijfelen. De *vindicta publica* kan niet elke tekortkoming achterhalen. Met eenig overleg bestaat er voor kwaadwilligen een tamelijk groot terrein, waarop zij ongeoorloofde en onrechtmatige handelingen plegen kunnen, zonder voor strafrechtelijke vervolging zich bloot te geven. Waarom zou de van nature civiele wet de aanvechting tot dergelijke handelingen niet mogen breidelen? Dat eigenlijke *straf*, gelijk de vrijheidsbeneming, die in den lijfsdwang ligt, civielrechtelijk is misplaatst, is eene meening, die de ondergeteekende nooit heeft verheeld [2]). Waarom echter zou de civiele wet niet opvoedkundig mogen te werk gaan, in dien zin, dat zij het rechtsbewustzijn des volks versterkt, en, voor zooveel van haar afhangt, medewerkt tot de vestiging van den stelregel: aan ieder het zijne te geven?

Dat die stelregel wettelijken steun behoeft, bewijst de Memorie van Toelichting tot dit ontwerp. Ter motiveering namelijk van het »openbaar register" houdende een overzicht der gefailleerden, vermeldt zij de geleidelijke toeneming van het aantal faillissementen als volgt:

in 1875	354
» 1876	403
» 1877	458
» 1878	526
» 1879	603
» 1880	623
» 1881	735
» 1882	828
» 1883	839
» 1884	786
» 1885	902

[1]) Artt. 194, 340 Strafrecht.

[2]) Verg. *Handelingen Nederlandsche Juristen-Vereeniging*, 1874, I, bladz. 34 vlg.

in 1886 889
» 1887 807
» 1888 . . . . . 873 [1]).

Als reden voor dit inderdaad verontrustend verschijnsel, verwijst zij naar den onzekeren rechtstoestand des gefailleerden krachtens de bestaande wet (art. 887 Wetboek van Koophandel). »De gestadige toeneming van het aantal faillissementen mag voor een groot deel op rekening gesteld worden van de halfslachtige, onbestemde positie, waarin de gefailleerde, na afloop der vereffening en zoolang hij nog niet is gerehabiliteerd, door dat artikel wordt geplaatst.... Voor een kwaden betaler is er geen betere positie dan die van insolvent gefailleerde na de rekening en verantwoording van den curator; hij doet alles, handelt gelijk een ander en is voor niets aansprakelijk; geen wonder dan ook dat »zich failliet te zullen geven" het gewone dreigement is geworden, waarmede de minder nauwgezette schuldenaar zijne schuldeischers van zich afhoudt" [2]).

Het wil den ondergeteekende voorkomen, dat men hier wel wat zeer ver heeft gezocht, hetgeen vrij wat nader voor de hand ligt. Waardoor onze tijd zich kenmerke, door economische ingetogenheid voorzeker niet. In even rijke als onverkwikkelijke verscheidenheid treedt de *auri sacra fames* op en slaat de slachtoffers van dat zwoegen naar rijkdom in zijne kluisters. Het opschroeven der vermeende eischen van stand, de zucht om elkander de loef af te steken, de begeerte naar snel en gemakkelijk verworven rijkdom, de behoefte aan weelderig genot, de waan, dat winstbejag en gouddorst bevrediging schenken kunnen, behooren tot de weinig benijdenswaardige kenmerken, aan onze maatschappelijke samenleving niet vreemd. Met het bezigen van onberaden krediet vangt men aan, om al voortschrijdend, tot gewaagde speculatiën over te gaan, en, eens op de helling, te eindigen met verzwakking van het bewustzijn, dat men aan vreemd goed zich vergrijpt. In tegenstelling met JOHN STUART MILL, die iederen insolventen schuldenaar als een strafwaardigen oplichter behandeld wil zien [3]) is de ondergeteekende van meening, dat slechts weinigen dezer klasse, van meet af misdadige bedoelingen hadden. De overgroote meerderheid geraakt gaandeweg, zij 't haars ondanks, den stroom afdrijvend, in een geestestoestand, waarin de lijn tusschen geoorloofde krachtsinspanning en onrechtmatige toeëigening al meer vervloeit. *Voor dit gemis aan onderscheidingsvermogen echter blijft die meerderheid aansprakelijk.*

Die aansprakelijkheid vindt de ondergeteekende in het ontwerp niet voldoende belijnd. »Het faillissement betreft uitsluitend de goederen van den schuldenaar, niet ook diens persoon. Het vonnis van faillietverklaring spreekt de gerechtelijke inbeslagneming van den boedel uit, laat daarentegen den persoon van den schuldenaar geheel ongemoeid. Van capitis deminutio, van burgerlijken dood of van onbevoegdheid van den schuldenaar tot handelen kan dus geen sprake zijn", zegt de Memorie van Toelichting [4]). Van de zijde des ondergeteekenden heeft deze laatste stelling tegenspraak niet te wachten. Volgt daaruit echter, dat eene wet op het faillissement »den persoon van den schuldenaar *geheel ongemoeid*"

---

[1]) Memorie van Toelichting, bladz. 21 (ad art. 19) [zie dl. 1, bl. 337].
[2]) Memorie van Toelichting, bladz. 99, 100 [zie dl. II, bl. 258 en 259].
[3]) J. STUART MILL, Principles of Political Economy, People's edition, London 1867, Book V, Chapt. IX, § 8, p. 548. „To have been trusted with money or money's worth, and to have lost or spent it, is prima facie evidence of something wrong"; verg. echter de polemiek tegen deze stelling van CARL KNIES, der Credit, 1e Hälfte (Berlin 1876), bladz. 219 vlg.
[4]) Memorie van Toelichting, bladz. 5 [zie dl. I, bl. 339].

moet laten? Nam men het ernstig met dit beginsel, men kwam er toe den faillieten boedel te behandelen op den voet eener abstractie. Dit echter doet het ontwerp niet, en zou het, op straffe van ongerijmdheid, niet kunnen doen. De failliete massa is niet, gelijk de *hereditas jacens*, subjectloos. Integendeel erkent het ontwerp in tal van voorschriften de connexiteit van den gefailleerde en *zijn* vermogen.

Het openbaar ministerie kan doen verklaren in staat van faillissement (art. 1); het vermogen gedurende faillissement verworven, valt in de massa (artt. 20, 21); bepaalde eeden kunnen door den gefailleerde worden afgelegd (art. 32); erfenissen aan den gefailleerde opkomende, aanvaardt de curator (art. 41); met het akkoord bemoeit zich de rechter (art. 153); proefnemingen met de inschikkelijkheid der schuldeischers zijn verboden (art 158) — ziedaar slechts enkele doch sprekende bewijzen, dat de persoon des schuldenaas geenszins »ongemoeid" blijft. Bewijzen tevens, dat eene wetgeving op het faillissement, hoe civielrechtelijk zij zijn moge, den invloed van het publiekrechtelijk beginsel toch niet ontgaan kan.

Hetgeen de Memorie van Toelichting bedoelde op den voorgrond te stellen, is, dat het ontwerp, het faillissement beschouwend als: *gerechtelijke inbeslagneming van den boedel*, aan dit zijn uitgangspunt *zoo getrouw mogelijk zijn en daarvan zoo min mogelijk zich verwijderen wilde*. Niet, wij zagen het, des schuldenaars persoon blijft ongemoeid, maar des schuldenaars *wettelijk* (wel te onderscheiden van zijn *maatschappelijk*) aanzien blijft ongedeerd. Het faillissement is een civielrechtelijke vermogensexecutie, althans de aanloop daartoe, van iedere andere slechts in zooverre verschillend, dat gene *coram judice* wordt afgespeeld. De gefailleerde en zijne schuldeischers zijn de *dramatis personae*, doch nauwelijks bemerkt men, dat dezen het recht op ontzag gekocht — en betaald hebben.

Men lette op ettelijke bepalingen van het ontwerp. De rechter-commissaris *kan* lijdelijk blijven (art. 66), hetgeen lijdelijkheid der rechtbank ten gevolge heeft (art. 65). Custodie van den gefailleerde is mogelijk (art. 87, 88), doch in verreweg de meeste gevallen, voor den gefailleerde gemakkelijk te ontgaan (art. 89). Het hooren van den gefailleerde geschiedt met menagement, binnenskamers (art. 116; Memorie van Toelichting bladz. 70) [zie dl. II, bl. 84]. Bedrog, den rechter verzwegen, den schuldeischer bekend, laat het akkoord, tot stand gekomen, onaangeroerd (art. 164; Memorie van Toelichting bladz. 91) [zie dl. II, bl 196 vlg.], en dit, niettegenstaande de Memorie van Toelichting bladz. 86 [zie dl. II, bl. 177] de verklaring aflegt: »het is notoir, dat in de meeste faillissementen ten behoeve van de aanneming van het akkoord de praktijk van sluipakkoorden wordt te baat genomen, en met name de kleinere schuldeischers door belofte van integrale betaling, althans van meerdere percenten, tot toetreding worden bewogen". In de insolventie *glijdt* de gefailleerde, immers het vonnis van insolventverklaring is afgeschaft (art. 173; Memorie van Toelichting bladz. 93) [zie dl. II, bl. 208]. Afgeschaft is tevens de rehabilitatie, naardien »met de slotuitdeeling het faillissement een einde neemt" (Memorie van Toelichting bladz. 100) [zie dl. II, bl. 259].

Dat bij dit alles de abstractie, door het ontwerp op den voorgrond gesteld, hare sporen nagelaten heeft, ontkent de ondergeteekende geenszins. Hij betwijfelt echter of de uitsluitend logische hanteering van één grondbeginsel [1]) den eisch der werkelijkheid niet belemmert. Systematis ardor, veritatis sepulchrum, en waar de *wetgever* gestadige toeneming

---

[1]) „Deze opvatting (te weten het executoir karakter van het faillissement) beheerscht alle voorgestelde bepalingen." Memorie van Toelichting bladz. 5 [zie dl. I, bl. 339].

van faillissement erkennen moet, schijnt het van legislatief beleid te getuigen, *de wet* aan beteugeling van dit euvel dienstbaar te maken.

Het is den ondergeteekende voorgekomen, dat daartoe de blik meer naar Engeland had behooren te zijn gewend, dan in het ontwerp geschiedt. Niet enkel, omdat ons volk met het Britsche meer dan één karaktertrek gemeen heeft, maar ook om den practischen zin dier natie. Een overzicht der Engelsche, gelijk van iedere andere wetgeving op het faillissement is, voor iederen leek verstaanbaar, uiterst gemakkelijk te verkrijgen [1]). Hier mogen in breeden omtrek de kenmerkende hoofdpunten van eerstgemelde wet, van kracht sedert 1883 [2]), eene plaats vinden.

Het Engelsche faillissement heeft een voorafgaand stadium, bestemd om het eigenlijk bankroet te voorkomen. Zoodra van het onvermogen des schuldenaars blijkt, wordt tegen hem een *receiving order* uitgevaardigd. Deze *receiving order* behelst den last aan eenen rekenplichtigen ambtenaar (*official receiver*) om ten behoeve der crediteuren den boedel in ontvangst te nemen. Maakt de aard van den boedel het wenschelijk, een beheerder, handelende onder toezicht van eerstgemelden ambtenaar (*special manager of the business*) kan worden aangesteld. De schuldenaar is verplicht binnen luttel aantal dagen aan den *official receiver* een staat van zijn vermogenstoestand in te dienen. Na deze indiening wordt hij in eene *openbare* terechtzitting in verhoor genomen, nopens al hetgeen aanleiding gaf tot of in verband staat met zijn onvermogen. Aan dat verhoor kan deelgenomen worden door den rechter, den *official receiver* en iederen schuldeischer. Ten spoedigste worden de schuldeischers bijeengeroepen, ter beraadslaging over de vraag of met den onvermogenden schuldenaar een akkoord aangegaan, dan wel deze bankroet verklaard worden zal. Dit akkoord, aan te nemen door eene wettelijke meerderheid en voor alle schuldeischers verbindend, is onderworpen aan het toezicht des rechters, die overweegt, of het onvermogen aan ongeluk, buiten wangedrag (*misfortune, without any misconduct*) te wijten is. Wordt het akkoord aangenomen, de naleving daarvan blijft onder rechterlijk toezicht. Wordt het akkoord niet ingediend, of het ingediende verworpen, de schuldenaar wordt bij rechterlijk vonnis verklaard te zijn bankroet (*bankrupt*), en zijn boedel ter verdeeling aan de schuldeischers in beslag genomen. De liquidatie vangt aan, en wordt gevoerd door een *trustee*, schuldeischer of niet, gekozen door eene meerderheid der schuldeischers, met het oog op hunne vordering (*majority in value of the creditors voting*), tot zekerheidsstelling verplicht, al of niet onder toezicht eener commissie uit de schuldeischers, aan welke die keuze ook kan worden overgelaten, terwijl de keuze, bleek zij partijdig, door den rechter te niet gedaan kan worden. De rechtstreeksche bemoeiing van den *official receiver* met de liquidatie des boedels houdt op. Hij blijft echter het toezicht houden, zoowel over den persoon als over de bestanddeelen van den boedel des gefailleerden, en wordt bij al wat in verband staat met het beloop der faillissements-procedure, door den rechter gehoord. Ook thans nog kan aan de vereffening, door een akkoord een einde worden gemaakt.

Het bankroet ontneemt burgerlijke en burgerschapsrechten, doch kan bij rechterlijk vonnis zoowel het bankroet opgeheven als de schuldenaar gerehabiliteerd worden. In dit laatste geval verklaart de rechter, dat het faillissement door ongeluk en niet door schuld is veroorzaakt.

---

[1]) De ondergeteekende beveelt daartoe aan: J. ALEXANDER, Konkurs-Gesetze aller Länder der Erde, Berlin 1891.

[2]) Bankruptcy Act 1883 (46 & 47 Vict. ch. 52). De wet werd geamendeerd in 1890 (53 & 54 Vict. ch. 71.) Hare hoofdlijnen echter bleven onaangeroerd.

Voor kleine boedels (in Engeland is de grenslijn £ 300) behelst de wet eene afzonderlijke regeling. *Receiver* en *trustee* zijn één. Eene commissie uit de schuldeischers wordt niet gekozen. Het staat den rechter vrij in het beloop van het faillissement zoodanige vereenvoudigingen aan te brengen als hij geraden oordeelt. Verplichtend blijft evenwel het openbare verhoor des schuldenaars, terwijl voor opheffing van het bankroet en rehabilitatie des gefailleerden, van de wettelijke bepalingen niet mag worden afgeweken.

Gemotiveerd werd deze regeling in hoofdzaak als volgt: »het onpractische en onvoldoende van het vroegere faillissementsrecht, dat de ruimste zelfstandigheid van schuldeischers en schuldenaar verordende, zoodat de invloed des rechters op de procedure zeer gering was, heeft ten gevolge gehad, dat door de lijdzaamheid der schuldeischers en de groote gemakkelijkheid van private akkoorden eene losse practijk en groote begunstiging van de schuldenaren in het leven werd geroepen. Het faillissement is evenwel niet bloote privaat-aangelegenheid, het maatschappelijk belang en de Staat zijn veeleer in hooge mate daarbij betrokken, zoodat het faillissement als openbare aangelegenheid moet worden beschouwd, de Staat mitsdien het recht en de plicht van toezicht daarop heeft" [1]).

Het oogmerk der wettelijke regeling in Engeland is derhalve het faillissement zoo weinig aantrekkelijk te maken, dat het aantal personen, dit middel te baat nemend, tot het geringste cijfer wordt herleid. Mutato nomine, de te fabula narratur. Ter bereiking van voorschreven doel, zijn naar de bescheiden meening des ondergeteekenden verschillende punten uit die regeling voor overneming ten onzent vatbaar.

Als zoodanig wijst hij aan:

I. [Enz.]

II. De invoering van een stadium van *gebleken onvermogen*, voorafgaande aan het eigenlijke faillissement. De afschrikwekkende beteekenis van dit laatste zal versterkt worden, indien men het met den Engelschen wetgever hanteert als de climax van een bestaand onvermogen. De mogelijkheid van een akkoord werkt hier als een *moderamen aequitatis*, terwijl de openbare ondervraging des schuldenaars, steeds verplichtend, dezen zijne dan toch altijd bestaande aansprakelijkheid doet gevoelen.

Dat die ondervraging »stuitend" zou zijn, kan de ondergeteekende de Memorie van Toelichting (bladz. 71) [zie dl. II, bl. 84] niet toegeven. Stuitend is bovenal de gemakkelijkheid, door haar zelve vermeld (bladz. 21) [zie dl. I, bl. 337], waarmede men vreemd goed zich toeëigent. Het schijnt trouwens zonderling dergelijke opmerking gemaakt te zien in een Staatsstuk, dat, blijkens art. 19 van het ontwerp, *blijvende* openbaarheid van het faillissement invoert. De ondergeteekende wenscht te vragen: wat is stuitender, de voorbijgaande openbaarheid van een verhoor, of de mogelijkheid om ieder faillissement voortdurend te maken tot publiek domein?

III. [Enz.].

Volkomen deelende de hulde, door den heer Levy, die de Nota indiende, daarin gebracht aan het juridisch gehalte van het ontwerp der Staatscommissie, betuigt de Regeering ook gaarne, dat de Nota zelve van den geleerden steller, zoowel wegens vorm als inhoud, belangwekkend is. Niet alleen echter met belangstelling is daarvan

---

[1]) J. Alexander t. a. p., bladz. 100.

kennis genomen, maar ook met genoegen, omdat daarin op menig punt uitdrukking heeft gevonden, wat instemming erlangt. Te grooter was de voldoening, naarmate eene ernstige overweging het geloof niet onderdrukte, dat in 'den grond der zaak het verschil van beschouwing minder groot is, dan het oppervlakkig scheen, en de hoop niet uitsloot, dat eene toenadering van denkwijze, in de toepassing, alleszins mogelijk en waarschijnlijk bleef.

De nota ontzegt aan het ontwerp geenszins, integendeel zij kent daaraan toe: »eenheid van bouw en vastheid van gedachte". Waar zij, om in hare terminologie te blijven spreken, in hoofdzaak tweeërlei gezichtspunt aanneemt, waaruit eene faillissements-regeling kan worden aangevat, een *civielrechtelijk* en een *publiekrechtelijk*, keurt zij het goed, dat niet zuiver één van beide worde gevolgd. Integendeel al weder: »elementen, aan beide die gedachtenreeksen ontleend, vindt men allerwege". Is echter de verhouding, waarin de elementen tot elkander staan, behoorlijk in het ontwerp in acht genomen?

Dat geen van beide gemist wordt, wordt niet ontkend. Het ontwerp — aldus wordt gezegd — heeft een »nagenoeg uitsluitend" civielrechtelijk karakter. Dan toch *nagenoeg*. Uit de voorbeelden, in de Nota zelve (op hare derde bladzijde, derde alinea) aangehaald, blijkt, dat het woord »nagenoeg" niet zonder beteekenis is, — te minder, omdat van het bij de samenstelling van het ontwerp ingenomen standpunt: »van capitis diminutio, van burgerlijken dood of van onbevoegdheid van den schuldenaar tot handelen kan geen sprake zijn", *uitdrukkelijk* verklaard wordt, dat dit van de zijde des stellers der Nota »tegenspraak niet te wachten" heeft. Neemt men in aanmerking, dat de op de derde bladzijde der Nota aangehaalde voorbeelden met andere te vermeerderen zijn en dat het faillissement met betrekking tot den persoon, dien het betreft, ook in andere wetten zijne gevolgen heeft, — dan ligt de vraag voor de hand, of het verschil vermoedelijk niet zoozeer een verschil van beginsel is, dan wel van een *meer* of *minder* in de praktische toepassing, in het ontwerp belichaamd?

Mocht deze opvatting ook al minder juist zijn, of het verschil toch nog van belang geacht worden, dan wordt het volgende aan eene welwillende overweging aanbevolen.

Voor zooveel dan eene hoofdgrief tegen het ontwerp wordt aangevoerd, schijnt zij daarin te bestaan, dat de in het ontwerp aangenomen faillissementsregeling te veel *civielrechtelijk*, te weinig *publiekrechtelijk* is, of, zooals het op de tweede bladzijde der Nota (bovenaan) eenvoudiger wordt uitgedrukt, dat het ontwerp te veel mist een *afschrikkend karakter*. Die bedenking, aldus geformuleerd en (bij wijze van recapitulatie en onder aanhaling van het systematis ardor, veritatis sepulchrum) later (op de vierde bladzijde) zelfs uitgebreid tot die van »de uitsluitend logische hanteering van één grondbeginsel", is toch inderdaad niet van overdrijving vrij te pleiten. Wordt in het ontwerp immers dan niet eene gepaste gestrengheid betracht? Het is opmerkelijk, dat de indruk zoo verschillend kan zijn. In de afdeelingen (Verslag § 1 van titel I [zie hiervoor bl. 404]) werd het te gestreng geacht en het ontwerp door sommigen beschouwd »al te schroomvallig en eenzijdig de belangen der crediteuren" in het oog te houden. Elders werd aan het ontwerp zelfs een draconisch karakter verweten. »Het ontwerp", schreef mr. L. S. Boas, in *Themis* 1891, bladz. 586, »is geschreven, alsof elk gefailleerde een misdadiger is, die opzettelijk zijne crediteuren benadeelt en alsof alle schuldeischers tegen hunne debiteuren beschermd moeten worden op een exceptioneele wijze." Stelt men, zoowel bij dergelijke beoordeelingen als bij de opvatting der Nota, zich niet op een eenzijdig standpunt? Het

schijnt ontwijfelbaar. In het oog houdende, dat de wet eene *algemeene* regeling, die voor allen geldt, moet bevatten, mag worden aangenomen, dat het ontwerp tusschen de daaraan ten laste gelegde uitersten het juiste stelsel heeft aangenomen en gevolgd. Het beschouwt het faillissement als *eene gerechtelijke inbeslagneming van den boedel* en blijft aan dit uitgangspunt *zoo getrouw mogelijk*. Deze opmerking van den heer LEVY (de derde bladzijde der Nota onderaan) is volkomen juist. Het ontwerp neemt aan en, naar gemeend wordt, te recht, dat het faillissement een beslag, eene generale vermogensexecutie uitmaakt en als zoodanig wettelijk moet worden geregeld. Niet echter, omdat werd voorbijgezien, dat een faillietenwet ook kan worden dienstbaar gemaakt en vaak dienstbaar gemaakt is aan het streven, om door tal van voor den persoon des gefailleerden lastige, onaangename en zelfs grievende bepalingen, zoogenaamd moraliseerend, in elk geval afschrikwekkend op te treden. Maar omdat het faillissement, als generale vermogensexecutie, mits goed geregeld, in zich zelf een niet te versmaden opvoedend en, voor zooveel noodig, ook een voldoend afschrikkend element bezit. Eene verstandige wetgevingspolitiek vordert, dat tegen den gefailleerde niet strenger worde opgetreden, dan de richtige doorvoering van het beslag en van de vermogensexecutie noodzakelijk maakt. Door de ervaring, ook in andere landen opgedaan, wordt de juistheid van die stelling gestaafd. Nergens hebben zoogenaamde strenge faillietenwetten, het aantasten van de eer des gefailleerden, het treffen en tentoonstellen van zijn persoon, tot gewenschte uitkomst geleid; wel daarentegen tot het ontduiken van de wet, het insolvent worden buiten de wet om. Het is niet moeilijk om (zooals de Nota op blz. 80 het oogmerk van de Engelsche wet omschrijft) »het faillissement zoo weinig aantrekkelijk te maken, dat het aantal personen, dit middel te baat nemend, tot het geringste cijfer wordt herleid"; maar de wetgever, die dit doel nastreeft, schijnt wel eene zeer kortzichtige politiek te volgen; ja, de meest bekrompene, die in deze materie zich laat denken. Niet dáárop komt het aan, dat weinigen failliet verklaard worden, dat dus weinigen van de wet gebruik maken, maar dat weinigen in den toestand geraken, die eene algemeene vermogensexecutie (het faillissement) noodig maakt en dat op diegenen, die helaas! in dien toestand geraken, de wet worde toegepast. Gestrenge wetten hebben wel het eerste, nooit het tweede bereikt; zij deden steeds de insolventies, de akkoorden, de afdoeningen en knoeierijen, buiten de wet om, toenemen. Engeland en Frankrijk leveren daarvan de bewijzen.

In Engeland had men vóór 1861 eene faillissementsregeling, waarbij het publiekrechtelijk beginsel ten troon zat. De ongunstige ervaring, daarmede opgedaan, leidde tot de wetten van 1861 en 1869, die, tot een ander uiterste overslaande, de geheele liquidatie in handen van de schuldeischers stelden, nagenoeg zonder officieele contrôle over de bereddering van den boedel. Toen ook dit stelsel niet houdbaar bleek, keerde men met de door den steller der Nota geprezen wet van 1883 terug tot het zoogenaamde officialisme. De publiekrechtelijke zijde van het faillissement werd weer meer op den voorgrond geschoven, gepaard met tentoonstelling van den schuldenaar voor het gerecht en andere bepalingen om »het faillissement weinig aantrekkelijk te maken". De gevolgen bleven niet uit. Het doel, vermindering der faillissementen, werd voor het uiterlijke bereikt, maar daarmede ging hand aan hand eene belangrijke toeneming der buitengerechtelijke boedelreddingen, zóó zelfs, dat de wetgever zich genoodzaakt zag in 1887 wettelijke bepalingen omtrent de buitengerechtelijke akkoorden in het leven te roepen. (*Deeds of arrangements Act*, 50/51 Vict., C. 57).

In Frankrijk werd dezelfde ervaring opgedaan. Het *publiekrechtelijk* karakter van de faillietenwet van 1838 had langzamerhand een toestand in het leven geroepen [1]), die den wetgever deed besluiten, in 1889 de uitsluitend *civielrechtelijke* »liquidation judiciaire" als lokaas voor de insolvente schuldenaren in te voeren: de wet van 1838 bleek te weinig aantrekkelijkheid te bezitten. De uitgesproken bedoeling van den wetgever van 1889 was, in de »liquidation judiciaire" eene aantrekkelijke instelling te scheppen, dat daardoor de insolvente schuldenaren, die zich verre hielden van de wet van 1838, bewogen zouden worden, zich vrijwillig aan de liquidatie te onderwerpen.

Wat de bijzondere punten betreft, waarop de heer LEVY de aandacht vestigt, daarop zal bij de onderwerpen welke ze betreffen, worden teruggekomen.

Voor een deel strekt het vorenstaande [n.l. het vermelde op bl. 406 en 407, hiervóór] ook ter beantwoording vanden heer LEVY, als hij nog een stadium, aan het eigenlijke faillissement voorafgaande, wil hebben ingevoerd.

Wat de steller der Nota het stadium van *gebleken onvermogen* noemt, kent het ontwerp toch ook, maar onder een anderen naam. Naar het ontwerp kan men onderscheiden een eerste stadium, waarin de vorderingen worden geverifiëerd en over een akkoord wordt beslist, en een tweede stadium: de insolventie. Het is dit eerste stadium, dat de heer LEVY het stadium van *gebleken onvermogen* noemt; het tweede stadium is dat, hetwelk in de Engelsche wet *bankruptcy* heet. De climax, dien de heer LEVY begeert, is de insolventie.

Wat de in verband met het vorenstaande in de Nota voorgestane openbare ondervraging van den schuldenaar betreft, dergelijke publieke tentoonstelling van den schuldenaar is niet navolgenswaardig; zij heeft in Engeland er vooral toe bijgedragen, dat na de invoering der wet van 1883 de praktijk der onderhandsche akkoorden zoozeer is toegenomen. Men zie de mededeeling in het *Rechtsgeleerd Magazijn*, jaargang 1886, bladz. 131.

[Zie verder de Beraadslagingen in de Tweede Kamer op art. **1**, dl. I bll. 58i. f. — 61; 65 i. m. — 66; 70 i. m. — 72; 73 i. f. — 76; 78 i. m. — 81; 81—82 i. m.; 93 i. m. — 98; 100—101 i. f.]

Amendement door den heer Levy voorgesteld.

De ondergeteekende heeft de eer voor te stellen, dat *het wetsontwerp op het faillissement en de surséance van betaling* worde voorafgegaan

---

[1]) „Que disait cette loi (de 1838)? Elle prescrivait bien au débiteur de se déclarer en faillite par le dépôt de son bilan dans les trois jours de la cessation de paiements; mais si une disposition légale a été inexécutée, c'est bien celle-là, car nous ne voyons que très rarement le débiteur se déclarer spontanément en faillite; il se laisse poursuivre par ses créanciers et il résulte des faits certains que je viens de vous rappeler cette conséquence lamentable, que je signale à M. le garde des Sceaux, que la loi de 1838 n'est plus exécutée, que cette loi si importante reste en échec devant tous les tribunaux. On ne déclare plus la faillite; par conséquent, l'actif se dilapide, se disperse d'une façon illégale et injuste et l'on n'arrive plus à le reconstituer." Aldus de rapporteur over de wet, de heer A. LAROZE, in de zitting van de Kamer van afgevaardigden van 16 October 1888.

door de navolgende, door hem als *amendement* ingediende bepalingen:

Van homologatie van akkoord buiten faillietverklaring.

Artikel 1. Ieder, die buiten staat is om zijne schulden ten volle te betalen, kan aanspraak maken op het recht van homologatie van akkoord buiten faillietverklaring, met inachtneming der navolgende bepalingen.

Artikel 2. Dit recht is afhankelijk van de voorwaarde, dat bij voorraad ten minste de helft der schuldeischers, vertegenwoordigende de helft van het bedrag der niet bevoorrechte, noch door pand of hypotheek gedekte schuldvorderingen, in het akkoord hebben toegestemd.

Artikel 3. Dit recht kan alleen worden toegestaan aan hem, die eene minnelijke schikking heeft getroffen, waarin, ten minste eene meerderheid van twee derden van de concurrente schuldeischers, vertegenwoordigende drie vierde gedeelten van de niet bevoorrechte, noch door pand of hypotheek gedekte schuldvorderingen, of wel drie vierden der schuldeischers, vertegenwoordigende twee derde gedeelten van voormeld bedrag der schuldvorderingen heeft toegestemd.

Artikel 4. Ten aanzien van de schulden, vermeld in art. 226 sub 1 tot 7 dezer wet, kan, behoudens de uitzondering in het laatste lid van genoemd artikel, aanspraak op dit recht niet worden gemaakt.

Artikel 5. Het verzoekschrift tot verkrijging van homologatie, door den verzoeker onderteekend, wordt ingediend aan de arrondissementsrechtbank van de woonplaats des verzoekers, door een procureur.

Ten aanzien van vennooten onder eene firma, geschiedt die indiening aan de rechtbank, binnen welker gebied het kantoor der vennootschap is gevestigd.

Het derde en het laatste lid van art. 2 dezer wet is ten deze toepasselijk.

Artikel 6. Bij het verzoekschrift wordt overgelegd:

1°. een staat of balans, door de vereischte bescheiden gestaafd, benevens eene door den verzoeker opgemaakte waardeering zijner goederen en baten;

2°. de opgave van naam, woonplaats en beroep der concurrente schuldeischers;

3°. eene gelijke opgave der bevoorrechte, door pand gedekte en hypothekaire schuldeischers;

4°. het ontwerp van akkoord, bij voorraad ten minste door de helft der schuldeischers, vertegenwoordigende de helft van het bedrag der niet bevoorrechte, noch door pand of hypotheek gedekte schuldvorderingen, geteekend.

Artikel 7. Dadelijk na ontvangst der stukken, benoemt de rechtbank eenen rechter-commissaris, ten einde den verzoeker en de schuldeischers te hooren, de schuldvorderingen te doen verifieeren, en, desgevorderd, beëedigen.

Het verhoor van den verzoeker geschiedt in het openbaar.

Artikel 8. Gelijktijdig benoemt de rechtbank een of meer bewindvoerders, mede, zoo noodig, een of meer deskundigen, onderscheidenlijk met de bevoegdheid, omschreven in art. 214 sub 1°. en 2°. dezer wet.

Art. 222 1ste lid dezer wet is ten deze toepasselijk.

Artikel 9. De rechtbank beveelt zoodanige maatregelen als tot behoud des boedels en tot zekerheid der schuldeischers worden vereischt.

Artikel 10. De beschikking der rechtbank heeft het rechtsgevolg, omschreven bij art. 223 dezer wet.

Artikel 11. Voor het tijdvak tusschen de beschikking der rechtbank en de einduitspraak gelden de voorschriften der artt. 224 en 225 der wet.

Artikel 12. De rechter-commissaris bepaalt eenen bekwamen dag, waarop de verzoeker en de schuldeischers, in tegenwoordigheid der bewindvoerders en der deskundigen, zoo die er zijn, zullen worden gehoord.

Het bevelschrift daartoe wordt bij brief aan al de bekende schuldeischers medegedeeld en voorts daarvan aankondiging gedaan in zoodanig dagblad of dagbladen als door den rechter-commissaris worden aangewezen.

Het verzoekschrift en de bescheiden worden inmiddels ter griffie nedergelegd, ten einde ieder daarvan inzage kunne nemen.

Het 2de lid van art. 208 dezer wet is ten deze toepasselijk.

Artikel 13. Ten bepaalden dag wordt, ten overstaan van den rechter-commissaris, in tegenwoordigheid van bewindvoerders en deskundigen, zoo die er zijn, overgegaan tot de verificatie der schuldvorderingen, invoege als bij de vijfde afdeeling van den Eersten Titel dezer wet is voorgeschreven, bijaldien verificatie door een der schuldeischers wordt verlangd.

Is dit laatste niet het geval, dan geldt de lijst der schuldeischers als bewijs van het bedrag van ieders vordering, behoudens tegenbewijs.

Vervolgens worden de schuldeischers op het verzoek om homologatie van het akkoord gehoord, en daarvan procesverbaal opgemaakt.

Het ontwerp van het akkoord wordt bij die gelegenheid aan de schuldeischers, die het aanvankelijk niet hebben geteekend, ter teekening aangeboden.

Artikel 14. Zoowel de verzoeker als ieder schuldeischer is bevoegd om, vóór de uitspraak der rechtbank, aan dit college eene schriftelijke memorie in te zenden, tot staving van het verzoek.

Artikel 15. De rechtbank doet met den meesten spoed uitspraak op het verzoek, het Openbaar Ministerie gehoord.

Op deze uitspraak zijn de artt. 211 en 212 dezer wet toepasselijk.

Artikel 16. Het toestaan van het verzoek heeft ten gevolge, dat het akkoord verbindende is voor alle bekende en onbekende schuldeischers zonder onderscheid, met uitzondering van degenen, die bevoorrecht zijn, door pand zijn gedekt of hypotheek hebben, voorzoover dezen niet uitdrukkelijk tot het akkoord zijn toegetreden.

Artikel 17. De homologatie wordt geweigerd in een der gevallen, voorzien bij art. 153 dezer wet, gelijk mede indien de verzoeker, op de door hem overgelegde lijsten, schuldeischers heeft verzwegen.

Artikel 18. Indien binnen den tijd van eene maand na de weigering der homologatie, de schuldenaar op eenigerlei wijze in staat van faillissement wordt verklaard, wordt het tijdstip, waarop de termijnen, in de artt. 43 en 45 dezer wet vermeld, aanvangen, berekend van den dag af, waarop de indiening van het verzoek tot homologatie is bekend gemaakt.

De verificatie der schuldvorderingen, welke bij de rechtbank heeft plaats gehad, blijft, in het geval, voorzien bij het 1ste lid van dit artikel, van waarde, behoudens de verificatie der schuldvorderingen van zoodanigen, die nader mochten opkomen, of van na eerstgemelde verificatie gemaakte schulden.

Artikel 19. Op bewindvoerders en deskundigen, zoo die er zijn, is art. 232 dezer wet van toepassing.

Toelichting.

De toevoeging, die de ondergeteekende de eer heeft als amendement voor te stellen, is het uitvloeisel eener zienswijze aan die der Regeering verwant. Deswege veroorlooft hij zich haar aan te bevelen in gelijke welwillende overweging, als waarvan in het Regeeringsantwoord [1]) wordt gewaagd.

Dat het in eene goede wet op het faillissement vooral niet in de laatste plaats aankomt op de *paritas creditorum*, en deze zonder rechterlijk toezicht niet is te verkrijgen, is buiten geschil. Volgt daaruit, dat zoodanige wet te beter moet worden genoemd, naarmate zij meer uitsluitend aan *dit* doel dienstbaar is? Aldus schijnt de grondstelling der Regeering. Zij zegt: »Eene verstandige wetgevingspolitiek vordert, dat tegen den gefailleerde niet strenger worde opgetreden, dan de richtige doorvoering van het beslag en van de vermogensexecutie noodzakelijk maakt" [2]).

Het is den ondergeteekende niet mogelijk de juistheid van dit uitgangspunt te beamen. Hier ligt de kern van het geschilpunt, dat hem, na ernstige overweging tot het voorstellen van zijn amendement heeft geleid.

Houdt men de zoo even afgeschreven grondstelling der Regeering voor oogen, veel zal worden opgehelderd, dat bij den eersten oogopslag bevreemding scheen te moeten wekken.

De ondergeteekende brengt daartoe:

a. den twijfel der Regeering, of »de wetgever het volksoordeel, hetwelk *zekere schande* aan een faillissement verbindt, zou moeten steunen", op welke woorden de Regeering doet volgen: »of dat volksoordeel in die mate bestaat en werkt, als gemeend wordt, valt te betwijfelen" [3]);

b. het ontwijkend antwoord, dat de Regeering meende te moeten geven op de vraag: »of het faillissement geene gevolgen zal hebben *voor den persoon* van den gefailleerde". Opmerkelijk is hier, dat de Regeering, naar hare *bedoeling* gevraagd, aanvoert, dat in *deze* wet niets behoeft te worden beslist [4]);

c. de vruchtelooze poging van de groote meerderheid der Commissie van Voorbereiding om de Regeering voor het behoud der *rehabilitatie* te winnen. Als motief voor deze terughouding, geeft de Regeering, dat »de rehabilitatie in geenen deele in het stelsel van het ontwerp zou passen" [5]);

d. de opvatting der Regeering als zou in het vonnis van *insolventie*

---

[1]) Verslag der Commissie van Voorbereiding, bladz. 7 bovenaan [zie hiervoor bl. 414].
[2]) T. a. p. bladz. 7 onderaan [zie hiervoor bl. 415].
[3]) T. a. p. bladz. 18 onderaan [zie hiervoor bl. 316].
[4]) T. a. p. bladz. 14 midden [zie dl. I, bl. 342].
[5]) T. a. p. bladz. 18 onderaan [zie hiervoor bl. 315 vlg.].

(gelijk in dat van *rehabilitatie*), niets meer te vinden zijn, dan eene »wettelijke finesse". Alsof de wet niet openbaarmaking dier vonnissen zou behooren voor te schrijven en daarmede den weg banen tot kennisneming ook voor anderen dan »juristen en enkelen met de faillissementspractijk vertrouwden" [1]);

e. de qualificatie, die de Regeering tot twee malen toe meent te moeten geven aan het verhoor der schuldenaars in *openbare* terechtzitting, als werd daarmede beoogd eene »publieke tentoonstelling" [2]).

De ondergeteekende herhaalt: dit alles is volkomen verklaarbaar, wanneer het faillissement niets anders zijn mag dan vermogensexecutie. Is men echter, indien enkel dit doelwit in het oog gehouden wordt, niet op weg om die executie zelve te behandelen als gold het *eene abstractie?* Het faillissement slaat wonden, die vaak bitter, in wijden kring, door onschuldigen worden gevoeld. Het faillissement kan zijn gevolg van sluw overleg, arglistige berekening, een opzet, dat bedriegelijk blijft, ook ofschoon, ja omdat het door de strafwet niet kan worden achterhaald. Het faillissement kan aan het openbaar vertrouwen een ernstigen schok toebrengen en daardoor lang na zijne rechtstreeksche beëindiging blijven nawerken. Niemand, die deze mogelijkheden, aan de dagelijksche ervaring ontleend, ontkent, ook de Regeering niet. Vanwaar dan, zoo mag men bescheidenlijk vragen, hare aarzeling om toe te geven dat »het volksoordeel aan het faillissement zekere schande verbindt"? Is dit volksoordeel het spoor zoo ten eenenmale bijster? Ja, zelfs zou, bestond het niet, van Regeeringswege niet moeten geschieden wat kan, om het in het leven te roepen?

Van »moraliseerende" wetten is de Regeering afkeerig [3]). Zij gelieve de verzekering te aanvaarden, dat de ondergeteekende het als een voorrecht beschouwt, in dit opzicht homogeen met haar te zijn. Ook in zijne schatting is *de wet* veel te hardhandig, veel te eenvormig, veel te log en te plomp om recht te doen wedervaren aan de uitermate fijne roerselen, die op het gebied der moraal hun invloed doen gelden. Iets anders echter is eene *moraliseerende* wet, iets anders eene wet, die (natuurlijk haars ondanks) uitlokt tot handelingen, noch voor het forum der moraal, noch voor dat des rechts verdedigbaar. In dit laatste geval bederft de wet, tegen hare bedoeling in, den goedgezinde. Zoodanige uitkomst te voorzien, kan het zijn te beletten, mag toch geacht worden te liggen binnen de sfeer eener wetgevingskunst, die harer hooge roeping, ook als middel tot volksopvoeding, zich bewust is.

Hier ligt, naar het bescheiden oordeel van den ondergeteekende, het aansluitingspunt eener deugdelijke wet op het faillissement, met de algemeene leidende beginselen van sociale politiek. »Niet dáárop komt het aan, dat weinigen failliet verklaard worden, dat dus weinigen van de wet gebruik maken, maar dat weinigen in den toestand geraken, die eene algemeene vermogensexecutie (het faillissement) noodig maakt en dat op diegenen, die, helaas! in dien toestand geraken, de wet worde toegepast" zegt de Regeering [4]). Aanvullend, zou de ondergeteekende bescheidenlijk willen verklaren: niet dáárop *alleen* komt het aan. Noodig is tevens, dat de wet onderscheide, waar het leven onderscheidt. Noodig is verder, dat de wet, in haar toestel, van dit onderscheid den stempel drage. Noodig is eindelijk, dat de wet, zij het haars ondanks, hare *ob-*

---

[1]) T. a. p. bladz. 124 midden [zie hiervoor bl. 210].
[2]) T. a. p. bladz. 7 onderaan en bladz. 12 bovenaan [zie hiervoor bl. 415 en 416].
[3]) T. a. p. bladz. 7 onderaan [zie hiervoor bl. 415].
[4]) T. a. p. bladz. 8 bovenaan [zie hiervoor bl. 415].

jectiviteit niet groot genoeg make om uit te wisschen het diepgaand verschil tusschen den eerlijken, ongelukkigen schuldenaar, en den luchthartigen of roekeloozen speler, wiens inzet — *het bezit van anderen is.* Dit alles schijnt den ondergeteekende dringend noodig. Noodig bovenal en vooral bij eene wet, waaraan *gansch de bevolking*, niet enkel kooplieden, zijn onderworpen. Het eigenbelang van den handel, zijne behoefte aan krediet, ook straks, ook later, kan althans nog den regel inscherpen: honesty is the best policy. Dien remschoen, hoe zwak ook, mist ieder ander, grootendeels voor het minst. Men make het faillissement tot vermogensexecutie zonder meer; wie waarborgt, dat men niet met de gedachte zich vertrouwd maken zal, als ware het bij slot van rekening »zoo erg niet" failliet te gaan?

Na lezing van het Regeeringsantwoord, inzonderheid van de zinsnede aan het slot van bladz. 6 [1]), acht de ondergeteekende zich gelukkig te kunnen constateeren, dat de Regeering niet ten einde toe getrouw is gebleven aan hare boven afgeschreven grondstelling. Deze overweging gaf hem aanleiding om, in den aanhef dezes, te gewagen van verwantschap tusschen de zienswijze der Regeering en zijne eigene. Tevens put hij daaruit de eerbiedige hoop, dat de Regeering zijn amendement zal gelieven te beschouwen als eene bescheiden poging tot aanvulling van een ontwerp, in gang en bouw ook door hem hooglijk gewaardeerd, — als een arbeid alzoo op gemeenschappelijken grondslag, allerminst als eene bestrijding van het streven der Regeering.

Het hoofdoogmerk van zijn amendement is den kring te verkleinen van hen, die met het denkbeeld: *faillissement* en de daaraan verknochte gevolgen zich gemeenzaam maken. Niet in dien zin, als zoude, wierd zijn amendement wet, voortaan al wie buiten *faillissement* blijft, ten volle eerlijk mogen heeten en omgekeerd. Dergelijke indeeling zou van grooter naïveteit getuigen, dat de ondergeteekende zichzelf toeschrijven mag. De bedoeling is eenvoudig *het faillissement* te doen zijn eene schipbreuk, ook voor den ongerepten naam des schuldenaars, welke te voorkomen raadzaam is.

Voor dit streven heeft de ondergeteekende in zijne aan het Verslag toegevoegde Nota zich beroepen op het voorbeeld van Engeland. Hij vindt vrijheid dit te blijven doen.

Ten einde dit voorbeeld te wraken, zegt de Regeering, sprekende van de Engelsche wet van 1883: »Het doel, vermindering der faillissementen, werd voor het uiterlijke bereikt, maar daarmede ging hand aan hand eene belangrijke toeneming der buitengerechtelijke boedelreddingen, zóó zelfs, dat de wetgever zich genoodzaakt zag in 1887 wettelijke bepalingen omtrent de buitengerechtelijke akkoorden in het leven te roepen." (Deeds of arrangement act 50/51 Vict. c. 57.) [2]).

Dat deze uitspraak berust op stukken, voor den ondergeteekende niet toegankelijk, is mogelijk. Met de officieele, aan den Board of Trade, sedert 1883, jaarlijks ingediende verslagen echter, weet hij haar niet te rijmen. De vraag namelijk, in hoeverre de gunstige werking der wet toe te schrijven ware aan onderhandsche boedelreddingen, is een vaststaand punt van beschouwing in het verslag van den inspecteur-generaal en doorgaande wordt zij *ontkennend* beantwoord. Een summier overzicht zij geoorloofd.

Eerste verslag (bladz. 7 en 8).

In het jongste vijftal jaren vóór de wet van 1883, was het gemiddelde

---

[1]) T. a. p. bladz 6 [zie hiervoor bl. 414].
[2]) T. a. p. bladz. 8 midden [zie hiervoor bl. 415].

jaarlijksche aantal faillissementen 10,149; onder de nieuwe wet 3000. Tot die uitkomst kunnen onderhandsche boedelreddingen hebben medegewerkt, »maar het blijkt niet, dat deze oorzaak een invloed van beteekenis op de slotsom kan hebben gehad".

Tweede Verslag (bladz. 18).

Gelijksoortige tegenspraak, met de bijvoeging, dat de zooeven gemelde bewering door speciale persorganen van bijzondere handelstakken, uitdrukkelijk wordt tegengesproken.

Derde verslag (bladz. 12).

Vermelding van blijvend gunstige werking der wet, met beroep op het afwijzend getuigenis van den Manchester-handel nopens het beweerd verband met onderhandsche boedelreddingen.

Vierde verslag (bladz. 10).

»De Deeds of arrangement act, gevraagd en gesteund door de vereenigde Kamers van Koophandel en de maatschappij tot bescherming van den handel van het vereenigd Koninkrijk, en die voorziet niet alleen in de openbaarmaking van den naam des schuldenaars, maar tevens zijnen boedel en zijne schulden opgegeven wil zien, is in de House of Commons zonder tegenspraak aangenomen. *Het beginsel, dat aan den maatregel ten grondslag ligt, namelijk dat de belangen van de handelsgemeenschap in alle zaken van onvermogen eene groote mate van openbaarheid vereischen, is in overeenstemming met den geest van de bankruptcy act en zal ongetwijfeld strekken om deze doeltreffender te maken.*"

Voor het overige de vermelding, dat de schuldeischers jaarlijks een minder verlies lijden, onder den invloed van de wet van 1883.

Vijfde verslag (bladz. 14).

Meergemelde tegenspraak, met de bijvoeging: »Het is volkomen waar, dat onder deze boedelreddingen krenkingen van commercieele moraliteit en van de wet op het faillissement vaak worden over het hoofd gezien, maar afgescheiden van de feitelijke onmogelijkheid om dit te voorkomen, moet worden herinnerd, dat deze krenkingen slechts worden vergeven tegen een prijs en uithoofde van beweegredenen, die in vele gevallen afschrikkend werken tegen de herhaling dier krenkingen, en even groot zijn als door de wet op het faillissement zelve verbonden is aan de voorwaarden, leidende tot des schuldenaars kwijtschelding".

Zesde verslag (bladz. 4).

Het staat vast, dat de meening dergenen, die staande hielden, dat insolventie onder de wet van 1883 niet is verminderd, maar buiten de wet om wordt behandeld, op dwaling berust, en het is duidelijk, dat hoe men rekene, het totaal bedrag der insolventie zeer belangrijk is gedaald.

»De daling van het nationaal verlies door insolventie sedert 1883 bedraagt nu een niet uit te maken cijfer boven 8 millioen pond sterling jaarlijks".

Zevende verslag (bladz. 8 en 10).

Vermelding, dat er onder de kooplieden een sterke aandrang bestaat om in stand te houden en uit te breiden de bestaande mogelijkheid tot het aangaan van onderhandsche boedelreddingen.

Achtste verslag (bladz. 4).

Vermelding, dat de daling in het verlies door insolventie aanhoudt.

»Herinnert men zich, dat iedere Deed of arrangement tusschen schuldenaar en schuldeischers buiten de wet van 1883 absoluut nietig is, tenzij krachtens de wet van 1887 geregistreerd, en dat dit verslag, gelijk zijne voorgangers sedert 1888 op dezelfde wijze loopt over verliezen krachtens geregistreerde akten als over verliezen onder de bankruptcy act, dan is de theorie, dat er een groot bedrag van onbekende, niet openbare insolventie bestaan zou, ten eenenmale onhoudbaar.

Negende (jongste) *verslag* (bladz. 4).

Vermelding dat het aantal insolventiën in het jongstverloopen jaar heeft toegenomen. »Ik ben echter niet van meening, dat er grond is voor de onderstelling dat de toeneming anders dan tijdelijk zijn zal."

Trekt men uit deze verslagen de slotsom, dan heeft Engeland over zijne wetgeving op het faillissement, blijkens de opgedane ervaring, niet te klagen.

De *liquidation judiciaire* in Frankrijk, eerst sedert 1889 in het leven geroepen, is te jong om met zekerheid nopens hare werking uitspraak te kunnen doen. Dat bij die instelling, voor het minst in wetenschappelijke kringen, de blik op Engeland gevestigd is geweest, blijkt uit het *Bulletin de la Société de législation comparée* over het jaar 1888, n°. 3, bladz. 292, waarin de gezaghebbende Parijzer hoogleeraar LYON-CAEN, een hoogst lezenswaardige en rechtsvergelijkende aanbeveling van de Britsche wet, als voorbeeld ter navolging, levert.

Niet elders evenwel behoeven wij te zoeken hetgeen op vaderlandschen bodem, in 1835, — in aansluiting trouwens aan oud-Hollandsch costumier recht — [1]) blijkens VOORDUIN Gesch. en Beg. der Ned. Wetb. bladz. 839, beproefd is. Die poging moge toen niet zijn geslaagd [2]), de gedachtenwisseling in de Juristen-vereeniging van 1871 bewijst, dat de zaak aan de orde gebleven is [3]). Wat meer zegt, na zorgvuldig voorbereide adviezen van de heeren Mrs. J. POLS en F. S. VAN NIEROP en degelijke discussie, werd de vraag: »Is het wenschelijk de gelegenheid te openen voor gerechtelijke bekrachtiging van een onderhandsch akkoord buiten faillissement?" *bevestigend* beantwoord met 63 tegen 41 stemmen. Aan weerszijden der stemlijst zal men namen vinden van uitnemenden klank. Het feit zelf echter dat Engeland's ervaring aan het inzicht van vele deskundigen hier te lande zich paart, ter aanbeveling der instelling, door den ondergeteekende voorgestaan, schijnt niet zonder beteekenis.

Ook op eene uitspraak der Regeering zelve zij het den ondergeteekende vergund zich te beroepen. Deze luidt: »waarom het faillissement gedwongen, indien de belanghebbenden zelven het noodig of nuttig achten, den loop van zaken eerst nog eens aan te zien? Inderdaad men zou alle redenen hebben om het ernstig af te keuren, indien de wetgever daartoe de gelegenheid niet wilde geven, waar hij dit door de instelling der surséance zoo geschikt kan doen" [4]).

---

[1]) Vgl. v. d. KEESEL Theses selectae 829; J. v. d. LINDEN, Regtsgel. Practicaal en Koopmans Handboek, bladz. 385.

[2]) Het door de Regeering in 1835 voorgestelde wetsontwerp (waaraan het amendement van den ondergeteekende analoog is) werd na zaakrijke en uitvoerige verdediging door den heer DONKER CURTIUS *verworpen* met 31 stemmen tegen 3 (die van de heeren DONKER CURTIUS, BEELAERTS VAN BLOKLAND en VAN ASCH VAN WIJCK).

[3]) Handelingen der Ned. Jur. Verg. 1871, I, bladz. 34, 50; II, bladz. 94, 173.

[4]) Verslag der Commissie van Voorbereiding, bladz. 143 onderaan.

De ondergeteekende vraagt met vertrouwen: is deze motiveering niet woord voor woord toepasselijk op het akkoord buiten faillietverklaring? Men vergete toch niet, dat dit laatste, van de surséance, in één doch fundamenteel opzicht zich onderscheidt. Ook naar het Regeeringsvoorstel moet hij, die surséance aanvraagt, vooruitzicht hebben om aan *al zijn verplichtingen* te voldoen (art. 206). Vooronderstelling daarentegen van het akkoord buiten faillietverklaring is, dat de schuldenaar feitelijk *en déconfiture* verkeert. Beiden willen faillissement bezweren. Gene echter, door het uitzicht te openen op integrale betaling, mits hem uitstel worde verleend. Deze door rondweg een offer te vragen, maar dan ook zijnerzijds te geven, hetgeen doenlijk is. Leidt niet de gelijkheid van toestand tot gelijkheid van rechtsbedeeling?

Of wat kan de *ratio determinandi* zijn om der surséance wèl, het akkoord buiten faillietverklaring daarentegen kwalijk gezind te wezen? Dáár gelijk hier, hier gelijk dáár, »achten de belanghebbenden zelven het noodig of nuttig" de zaak op *deze* wijze, liever dan door faillissement tot een einde te brengen. Waarom zou de wetgever dáár hun die gelegenheid openen, hier den pas afsnijden? Is het, omdat hij *uitsluitend* algeheele afdoening begunstigen wil? Onmogelijk — immers dan ware akkoord *in* faillissement misplaatst? Is het, omdat, naar luid van het Regeeringsantwoord, »minnelijk overleg tusschen den schuldenaar en de schuldeischers" [1]) den doorslag geeft? Waarom zou de wetgever dit »minnelijk overleg" alleen voor surséance, en anders niet gedoogen? Is het, omdat deze niet wordt verleend — gelijk de Regeering, de surséance aanprijzend, verklaart — »tenzij de groote meerderheid der schuldeischers, analoog aan die welke vereischt wordt voor de aanneming van een akkoord bij faillissement, zich er vóór verklaart?" [2]). Die analogie, zeer terecht als vereischte voor de surséance gesteld, handhaaft ook de ondergeteekende in het door hem voorgestelde amendement. Alles saamgenomen, schijnt hij derhalve ten deze op den regel: *eadem ratio*, *eadem lex* zich te mogen beroepen.

Terugkeerende tot zijn uitgangspunt, heeft de ondergeteekende zich bevlijtigd aan te toonen, dat zijn amendement niet zou worden geënt als eene vreemde loot op den stam van de Regeeringsvoordracht. Ook al is men de leer toegedaan, dat faillissement vermogensexecutie blijven moet, verdraagt zich daarmede het streven deze zoo min begeerlijk mogelijk te maken. Allen failliet te doen gaan die *en souffrance* zijn, kan niemand wenschen. Den ondergeteekende althans is het niet duidelijk, op welk hooger beginsel van legislatief beleid zoodanige drang zich zou kunnen beroepen. Het is dan ook met bescheiden vertrouwen, dat hij zijne denkbeelden op dit punt aan het gewaardeerd oordeel van de Regeering en zijne medeleden onderwerpt.

LEVY.

Beraadslaging in de Tweede Kamer.

(19 April 1893).

De VOORZITTER: Aan de leden der Kamer is gedrukt rondgedeeld een door den heer Levy voorgesteld amendement. In de eerste plaats had ik bezwaar tegen den vorm waarin dit werd ingediend, omdat de heer Levy voorstelt het wetsontwerp op het faillissement en de surséance van betaling te doen voorafgaan door eenige door hem als amendement ingediende bepalingen. Na overleg met den

---

[1]) T. a. p. bladz. 143 onderaan [zie hiervoor bl. 342].
[2]) T. a. p. bladz. 143 midden [zie hiervoor bl. 342].

heer Levy heeft deze daarin eene verandering gebracht en wenscht hij den aanhef van zijn voorstel te doen luiden:

„De ondergeteekende heeft de eer voor te stellen, dat het wetsontwerp op het faillissement en de surséance van betaling worde voorafgegaan door de volgende als nieuwen eersten titel door hem als amendement voorgedragen bepalingen."

Mijne bezwaren tegen het amendement gelijk het ons werd rondgedeeld, waren echter niet alleen van formeelen aard. Bij mij bestaat eenige twijfel of de door den heer Levy voorgestelde bepalingen geacht kunnen worden te zijn wijzigingen in den zin van art. 112 der Grondwet en van ons Reglement van Orde. De vraag toch kan mijns inziens rijzen of het amendement van den heer Levy niet een geheel nieuw rechtsinstituut vestigt, onafhankelijk van, althans niet onmiddellijk rakende aan het wetsontwerp gelijk dit voor ons ligt. Die vraag wensch ik aan de Kamer te onderwerpen, en ik zal gaarne daarover het woord geven aan wie het verlangen.

De heer RINK: Hoezeer bereid en genegen het begrip van „amendement" zoo ruim en vrijzinnig mogelijk op te vatten, maak ik toch bezwaar het voorstel van den heer Levy te beschouwen als een voorstel tot wijziging van het Regeeringsontwerp. Over de mérites van dat voorstel zal ik mij thans natuurlijk niet uitlaten, hoewel ik niet mag verzwijgen dat naar mijne bescheiden meening, de heer Levy er niet geheel in is geslaagd te wederleggen dat zekere tegenstrijdigheid bestaat tusschen zijn aanvankelijk en nu ingenomen standpunt. Aanvankelijk werd bij Nota betoogd dat het faillissement niet afschrikwekkend genoeg werd, en nu is het zoo afschrikwekkend geworden, dat gezocht wordt naar een instituut tot mitigatie.

Dit daarlatende, is thans de vraag of het voorstel van den heer Levy kan geacht worden te zijn een voorstel tot wijziging van het onderwerpelijk wetsontwerp.

Ik geef gaarne toe, dat de grenslijn tusschen het recht van amendement en dat van initiatief niet zoo gemakkelijk te trekken is; maar zij bestaat toch, en iedereen zal mij toestemmen, dat een amendement moet betreffen *hetzelfde* onderwerp, dat ter regeling wordt voorgesteld.

Welke regeling wordt hier nu voorgesteld? Eene regeling van het faillissement en van de surséance van betaling. De considerans van het wetsontwerp luidt:

„Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wettelijke bepalingen omtrent het faillissement en de surséance van betaling herziening vereischen."

Hier worden dus twee instituten geregeld. Strekt nu het voorstel van den heer Levy, om in een van beiden iets te wijzigen, of een gedeelte daaruit weg te laten? Hoegenaamd niet. Het laat alles onveranderd. De geachte spreker stelt eenvoudig voor aan de twee rechtsinstituten een *derde* toe te voegen. Het is dus een *nieuw* onderwerp dat hij wil regelen, en hij heeft dit doen uitkomen door den titel: „Van homologatie van akkoord *buiten* faillietverklaring". Duidelijker kan het voornemen om een *nieuw* onderwerp te regelen niet blijken, dan uit dezen titel.

Ik spreek niet tegen dat er verband is tusschen dit voorstel en dat der Regeering, maar het verband is niet zoo onafscheidelijk, dat de regeling daarvan bij dit onderwerp bepaald noodzakelijk is. De proef op de som daarvan is, dat het voorstel-Levy wet zoude kunnen worden, onafhankelijk van het Regeeringsvoorstel en onder vigueur van de bestaande wet op het faillissement. Ook in het buitenland vormen deze onderwerpen op zich zelf staande instituten, zoodat het ook met het oog op de elders gevolgde praktijk niet noodzakelijk is, dit voorstel-Levy aan het wetsontwerp te accrocheeren.

Ik neem de vrijheid aan de vergadering, die allicht geneigd zal zijn gewicht

te hechten aan de antecedenten, een paar voorbeelden in herinnering te brengen, die in het werk van mr. Heemskerk, *De Praktijk der Grondwet*, voorkomen.

18 November 1859 werd beslist dat een amendement op een wetsontwerp tot bekrachtiging van eenige artikelen in de akten van concessie voor Noorder- en Zuiderspoorwegen, strekkende om, onafhankelijk van iedere concessie, bij twee nieuwe artikelen den aanleg van eenige spoorwegen te bevelen, geen amendement was.

20 April 1869 werd beslist dat een amendement op een wetsontwerp tot wijziging van de kiestabel, strekkende om den census te veranderen, geen amendement was (hoewel in art. 3 van het wetsontwerp eene bepaling voorkwam omtrent het niet veranderen van den census bij de nieuwe districtsindeeling).

17 December 1878 oordeelde de Tweede Kamer dat een voorstel tot wijziging van een wetsontwerp van onteigening ten behoeve van een spoorweg van Stavoren naar Leeuwarden niet als amendement kon worden behandeld, omdat het tevens eene wijziging bevatte van de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 205) tot aanleg van Staatsspoorwegen.

Ziedaar drie gevallen, waarin geoordeeld werd dat de voorstellen niet *dezelfde* zaak betroffen.

Wij hebben hier iets dergelijks. Om die reden zal ik, Mijnheer de Voorzitter, indien het door u niet gedaan wordt, voorstellen om het voorstel niet als amendement te behandelen. Mocht de Vergadering besluiten het voorstel wel als amendement te behandelen, dan behoud ik mij de vrijheid voor om voor te stellen dat zoogenaamde amendement naar de afdeelingen te verzenden, omdat mij dit voor het nemen van eene beslissing over de zaak zelve onontbeerlijk en onafwijsbaar voorkomt.

De heer TRAVAGLINO, *voorzitter der Commissie van Voorbereiding:* Het voorstel van den heer Levy is door de Commissie ernstig overwogen geworden. Dit voorstel wordt door haar als zeer gewichtig beschouwd, en mijns inziens is de belangrijkheid daarvan nog meer gebleken bij de discussie van heden.

Verschillende leden hebben zwarigheid gemaakt tegen het gelijkstellen van kooplieden en niet-kooplieden; en de omstandigheid, dat bij dit wetsontwerp niet-kooplieden gelijk gesteld worden met kooplieden, heeft zeker den heer Levy mede aanleiding gegeven tot zijn voorstel.

Het komt mij voor, dat de zwarigheden, door verschillende leden heden geopperd tegen de gelijkstelling van kooplieden en niet-kooplieden, niet uit de lucht gegrepen zijn . . . .

De VOORZITTER: Mag ik den geachten spreker herinneren dat op dit oogenblik alleen aan de orde is de vraag of het voorstel van den heer Levy zal beschouwd worden als een amendement: ja dan neen.

De heer TRAVAGLINO, *voorzitter der Commissie van Voorbereiding:* Ik zal uwen wenk in acht nemen; het was mijne bedoeling, om te komen op de prealabele quaestie en niet anders. Over het voorstel zelf zal ik thans niet spreken; doch in den boezem der Commissie is de vraag gerezen: is dit voorstel een amendement, of is het dat niet?

De heer Levy *noemt* het een amendement, maar daarom is het er nog geen. Of het voorstel al of niet een amendement is, moet worden beoordeeld uit het geheele samenstel; en wanneer ik nu een amendement voor mij zie van niet minder dan 19 artikelen, dan zal het toch zeker, indien het een amendement is, er een zijn van zeer bijzondere soort.

De meerderheid der Commissie meent, dat het voorstel niet is een amendement; integendeel, een afzonderlijk voorstel, wel verband houdende met het wetsontwerp, maar daarmede niet in onafscheidelijk verband staande; met dien verstande, dat het voorstel kan worden behandeld afzonderlijk en afgescheiden van het wetsontwerp, en ook het wetsontwerp kan behandeld worden afzonderlijk en afgescheiden van het voorstel-Levy.

Stel eens, dat de meerderheid der Kamer eenstemmig zoude zijn met de groote meerderheid der Commissie van Voorbereiding, en meende, dat het voorstel niet was een amendement, maar een nieuw voorstel, wat zou dan het gevolg zijn?

Dat dit nieuwe denkbeeld van den heer Levy, als amendement voorgesteld, doch eigenlijk een voorstel zijnde, zoude moeten verzonden worden naar de afdeelingen.

Indien dat gebeurde, zou schorsing der behandeling van dit wetsontwerp het onmiddellijk gevolg daarvan kunnen zijn, en zoude, naar mijne persoonlijke opvatting, van verdere behandeling in deze Kamer niets meer komen. Wellicht ben ik pessimistisch, maar toch zullen zeker vele leden der Kamer dit met mij eens zijn.

Wanneer ik nu de geschiedenis van dit wetsontwerp naga, de benoeming der Staatscommissie bij Koninklijk besluit van 22 November 1879, en het uitbrengen van haar rapport op 28 Februari 1887, onder aanbieding van het ontwerp eener wet op het faillissement en de surséance van betaling, met toelichting, en ik daarbij rekening houd met het belang wat de handel heeft bij eene verbetering van het faillietenrecht, dan geloof ik, dat de geheele Kamer het met mij zoude betreuren, als op de behandeling van het voorstel van den heer Levy het wetsontwerp zou schipbreuk lijden.

Derhalve zal de Commissie van Voorbereiding zich wel wachten de verzending naar de afdeelingen voor te stellen.

Liever doet zij de vriendelijke uitnoodiging aan den heer Levy, om, juist ter wille van de belangrijkheid, zijn voorstel niet in gevaar te brengen en het derhalve in te trekken, ook omdat de opportuniteit thans wel degelijk betwist kan worden. Later zal hij dan in de gelegenheid komen, zijn voorstel zelfstandig in te dienen, en kan het onderwerp, gelijk het inderdaad verdient, met ernst en nauwgezetheid in de afdeelingen worden overwogen.

Kan hij aan deze uitnoodiging onverhoopt niet voldoen, dan meent de Commissie geen ander advies te mogen uitbrengen, dan dat in het tegenwoordig stadium op de zaak niet verder kan worden ingegaan.

De heer BEELAERTS VAN BLOKLAND: Een enkel woord over de quaestie of het voorstel van den geachten afgevaardigde uit Amsterdam, den heer Levy, te beschouwen is als een amendement.

Mij komt het voor, dat er goede redenen voor pleiten om die vraag bevestigend te beantwoorden.

Volkomen geef ik toe, dat de aanhef van het stuk n°. 8 grootelijks den twijfel gaande maakt, of het voorstel wel als een amendement is aan te merken. Wanneer men toch leest van bepalingen die aan het wetsontwerp „voorafgaan", dan zou men kunnen aannemen dat die bepalingen niet tot het wetsontwerp behooren. Maar het tegendeel bleek duidelijk in de algemeene beraadslaging, en mij dunkt, dat wij meer moeten letten op den werkelijken aard van het voorstel dan op dien, mijns inziens minder correcten, aanhef.

Te recht betoogde de geachte afgevaardigde uit Arnhem, dat het onderwerp in behandeling den maatstaf aangeeft en dat elk amendement eene wijziging moet zijn van dat onderwerp. Welnu, welk onderwerp wordt thans behandeld? In

behandeling is de wettelijke regeling van den toestand van iemand, die zijn schulden niet kan betalen. Nu geeft men daaraan verschillende namen en onderscheidt verschillende periodes; men gewaagt van faillissement, van kennelijk onvermogen, en van eene regeling die nog aan het faillissement of aan den staat van kennelijk onvermogen vooraf kan gaan. Alle zijn het inderdaad verschillende phasen van den toestand van hem die zijne schuldeischers niet dadelijk volkomen kan voldoen. Daarom ben ik tot dusver van oordeel, dat ook hetgeen door den heer Levy wordt voorgesteld, een amendement is te noemen en wel degelijk wijziging brengt in het onderwerp dat in behandeling is. Dit blijkt, dunkt mij, ook hieruit, dat menigeen, gelijk reeds in het debat uitkwam, zijn oordeel over eenige bepalingen van het wetsontwerp, zijn oordeel over het wenschelijke van meer of minder rigoureuse maatregelen tegenover den failliet, afhankelijk kan stellen van de vraag, of aan het faillissement zal kunnen worden voorafgaan eene regeling zooals die in het amendement is voorgesteld.

Nu heeft de geachte voorzitter van de Commissie van Voorbereiding er op gewezen, dat het beschouwen van dit voorstel als een amendement gevaarlijk zou kunnen zijn voor de verdere behandeling van het wetsontwerp; de behandeling zou zijns inziens daardoor kunnen worden vertraagd, daar het voorstel niet behoorlijk is onderzocht. Maar dit moet, dunkt mij, vreemd blijven aan de vraag, of het al of niet een amendement is. Het amendement kan zijn niet behoorlijk voorbereid; het amendement kan zijn defectueus; het amendement kan zijn verderfelijk, en 't kan zijn dat men daarom zijne stem er niet aan zal geven, maar een verwerpelijk amendement blijft toch een amendement.

Op deze gronden meen ik mij niet te mogen vereenigen met het voorstel van den geachten afgevaardigde uit Arnhem, den heer Rink, om het voorstel-Levy niet als amendement te beschouwen.

De heer TRAVAGLINO, *Voorzitter der Commissie van Voorbereiding:* De aanleiding tot onze uitnoodiging aan den heer Levy gericht, om dit voorstel terug te nemen en later daarmede als zelfstandig voorstel terug te komen, ligt juist in de vraag, of zijn voorstel een amendement is, ja dan neen.

De bedoeling van de Commissie van Voorbereiding is niet thans eene beslissing uit te lokken over het voorstel zelf, noch ook om de leden der Kamer aan te raden om voor of tegen te stemmen, maar alleen om de gronden aan te geven voor het verzoek, door de Commissie aan den heer Levy gedaan.

Dit tot antwoord aan den geachten afgevaardigde uit Steenwijk.

De heer LEVY: Na den vriendelijken steun, dien ik ondervonden heb van den geachten afgevaardigde uit Steenwijk, zal het de Kamer zeker niet verwonderen; integendeel, meen ik, zal zij het apprecieeren, wanneer ik op dit late uur niet in breede uiteenzettingen treed ter wederlegging van hetgeen door den heer Rink is aangevoerd, ten betooge dat wij hier niet te doen zouden hebben met een amendement. Die geachte spreker houde mij de opmerking ten goede, maar hij reikte zich zelf een brevet uit van vrijzinnigheid in het beoordeelen van de vraag, in hoever of een voorstel al dan niet een amendement was; maar het komt mij voor dat dit certificaat niet past op de houding, die hij ten aanzien van mijn amendement heeft aangenomen. Tot dusver althans is èn door dien geachten spreker, èn ook door het dubitatieve woord dat door u zelf, Mijnheer de Voorzitter, is aangevoerd, toegegeven, dat er een zeer nauw verband is tusschen het door mij voorgestelde amendement en het wetsontwerp. Wij mogen niet uit het oog verliezen, Mijnheer de Voorzitter, het is zooeven reeds gezegd, wij regelen, of zullen regelen, een gansch nieuwe materie, die omvat èn den eigenlijken toestand

van faillissement, èn den toestand die blijft buiten faillissement, de surséance van betaling, zoodat wij hier in dit ontwerp ook hebben een toestand, die buiten het faillissement omgaat. Mij dunkt, wanneer derhalve triumphantelijk als afdoend argument, als proef op de som door den eersten geachten spreker wordt gezegd: ziet gij, het voorstel beweegt zich buiten het gebied van het faillissement, derhalve heeft het met dit wetsontwerp niets te maken, dan kan hij de wederlegging van dat argument in het wetsontwerp zelf vinden. Dit, Mijnheer de President, is zóó waar, dat het bij mij, ik heb het heden nog in een particulier gesprek aan den heer van Houten gezegd, een punt van zeer ernstige overweging heeft uitgemaakt, of het niet mogelijk was hetgeen ik beoog met mijn akkoord buiten faillissement, in den titel van de surséance te brengen, maar na rijp beraad ben ik daarvoor teruggedeinsd, omdat het gronddenkbeeld van de surséance en dat van mijn amendement niet hetzelfde is. In de surséance wordt het vooruitzicht geopend op *geheele* afdoening van schuld, terwijl mijn amendement niet de *geheele* betaling bedoelt. Wanneer nu de geachte afgevaardigde verder antecedenten aanvoert ten aanzien van de wijze, waarop verschillende als amendement voorgestelde veranderingen door de Kamer zijn gehanteerd en daarvan een paar ontleent aan het bekende werk van den heer Heemskerk, dan zou ik daar tientallen andere tegenover kunnen stellen.

Het is eene opmerking door den tegenwoordigen Minister van Binnenlandsche Zaken in zijn academisch proefschrift gemaakt, dat niets speculatiever is dan de vraag of een voorstel geacht kan worden een amendement te zijn of niet, en wanneer er dan werkelijk is vrijzinnigheid bij de beoordeeling van deze vraag, niet eene vrijzinnigheid in woorden maar ook zich toonende in daden, dan meen ik, altijd natuurlijk een grens erkennende zooals bij alles, dat die grens wel zoo ruim mag worden genomen dat een onderwerp in onmiddellijk, in nauw verband staande met het aanhangig ontwerp, kan worden geacht te zijn een amendement.

Ik heb dan ook met genoegen vernomen dat er in den boezem van de Commissie van Voorbereiding eene minderheid was die mijn voorstel beschouwde als een amendement, terwijl toch de geachte voorzitter dier commissie zich uitsluitend tot orgaan meende te moeten maken van de meerderheid en alleen zeide dat er eene minderheid was.

De voorzitter van de Commissie heeft mij dan ook uitgenoodigd het amendement in te trekken en het daarna opnieuw in te dienen, gebruik makende van mijn recht van initiatief. Ik zou aan die uitnoodiging volgaarne gevolg geven, wanneer bij mij de wet niet werd geïnfluenceerd door de vraag of er zal zijn mogelijkheid om een zoodanig stadium te openen dat een faillissement wordt ontweken. Indien ik een oordeel moest uitbrengen over de wet als zoodanig, zonder *adminiculum juris*, ik zou in de noodzakelijkheid zijn mijn stem aan artikel I te weigeren. En wel omdat deze wet principieel ten aanzien van den eerlijken debiteur een onrecht schept, welk onrecht ik juist door mijn amendement tracht te ontwijken. Of ik daarin ben geslaagd — het spreekt vanzelf dat het antwoord daarop aan de Kamer blijft voorbehouden. Mocht derhalve worden voorgesteld het amendement te verzenden naar de afdeelingen, ik zal mij niet alleen geen partij stellen maar dit zelfs toejuichen.

De voorzitter der Commissie zeide dat in dit geval de behandeling van de wet moest worden geschorst, en eerst later kon worden hervat, op een tijdstip dat hij zelfs niet kon vooruitzien. Zoo ingewikkeld is, dunkt mij, de zaak niet, dat door een nieuw onderzoek in de afdeelingen de behandeling van het wetsontwerp ad calendas graecas verschoven zal worden. Op de door mij aangevoerde principieele gronden meen ik derhalve te moeten volharden bij mijn amendement, en

ik geef de Kamer bescheidenlijk in overweging om hare adhaesie niet te schenken aan het voorstel van den geachten afgevaardigde uit Arnhem.

De heer RINK: Een enkel woord slechts. De geachte afgevaardigde uit Steenwijk en de geachte voorsteller van het zoogenaamde amendement hebben bij de bestrijding van hetgeen door mij werd in het midden gebracht, het inderdaad niet verder gebracht en ook niet verder willen brengen, dan aan te toonen dat in het zoogenaamde amendement eene zaak wordt geregeld, die toch in verband staat met het aanhangig ontwerp.

Ik heb die vraag evenwel niet ontkennend beantwoord, maar alleen als mijn gevoelen uitgesproken, dat het verband niet nauw genoeg is om hier aan een amendement te kunnen denken.

De geachte afgevaardigde uit Steenwijk voerde aan: wij zijn hier bezig te regelen de omstandigheid van den man die in slechte financieele omstandigheden verkeert; dus] behoort het amendement van den heer Levy ook tot dit ontwerp. Zoo argumenteerende zou men echter een groot deel van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wel tot dit ontwerp kunnen brengen. Want iemand die failliet gaat, heeft meestal reeds lang te voren schulden, hij wordt vervolgd, zijne goederen worden in beslag genomen, dat is alles in zekeren zin de voorbereiding van het faillissement; dat zijn de phasen die men doorloopt vóór dat men faillietgaat. Maar kan men nu beweren, dat de regeling van al die voorafgaande phasen in onafscheidelijk verband staat tot de faillissementsregeling zelve? Mijns inziens neen.

De geachte afgevaardigde uit Amsterdam zegt: maar ook de surséance wordt in deze wet geregeld en deze valt toch ook buiten het faillissement. Nu meen ik echter, dat die geachte afgevaardigde, door daar op te wijzen, juist het zwakke punt van zijn zaak doet uitkomen. Gesteld toch, dat alleen was voorgesteld eene wet op het faillissement, zou dan de geachte afgevaardigde meenen, dat daaraan *bij wijze van amendement* een wet op de surséance zou kunnen worden toegevoegd? En zoo hij met mij zou oordeelen dat aldus de grenzen van het recht van amendement verre overschreden zouden worden, geldt dan datielfde niet voor hetgeen hij nu doet? Ook zijn amendement beoogt de regeling van eene phase, van een toestand, van een tijdperk, waarvan de regeling in het ingediende wetsontwerp niet is opgenomen.

En ik blijf van meening dat zoodanig *aanvullings*-voorstel iets anders en meerders is dan een bloot *wijzigings*-voorstel.

Het *voorstel* van den heer Rink, om het voorstel van den heer Levy niet te beschouwen als een amendement, wordt in stemming gebracht en met 40 tegen 20 stemmen verworpen.

De VOORZITTER: Mijne heeren! Daarmede is uitgemaakt, dat de als amendement voorgestelde bepalingen van den heer Levy werkelijk als amendement zullen worden behandeld. Ik wensch aan de Kamer mede te deelen, dat ik mij verplicht zal rekenen morgen het voorstel te doen, overeenkomstig art. 75 van het Reglement van Orde, om het amendement van den heer Levy te verzenden naar de afdeelingen.

Ik zal daarbij echter tevens voorstellen om, hangende het onderzoek van het amendement van den heer Levy — waaromtrent een nadere dag kan worden aangewezen — voort te zetten de openbare behandeling van het wetsontwerp zooals het daar ligt. Ik zou wenschen aan de Kamer voor te stellen om bijv. overmorgen-ochtend in de afdeelingen te gaan — welke afdeelingen die zullen

moeten zijn van September 1891 — ten einde het amendement te behandelen, en inmiddels morgen voort te gaan met de behandeling van art. 1 van het wetsontwerp, zooals het daar ligt.

Ik wensch thans daarover geene beslissing uit te lokken, doch zal morgen daartoe een voorstel doen, ingeval natuurlijk het amendement ondersteund wordt.

(20 April 1893.)

De VOORZITTER: Ik heb de eer aan de Kamer voor te stellen, overeenkomstig art. 75 van het Reglement van Orde, het amendement van den heer Levy naar de afdeelingen te zenden.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer van DELDEN: Ik heb wel eenig bezwaar er tegen het amendement van den heer Levy nu reeds naar de afdeelingen te verzenden, vóór dat het gebleken is of de Kamer het eens is met het beginsel van het amendement. Wij zouden, als de Kamer ten slotte toch het nieuwe rechtsinstituut niet wil, veel vergeefschen arbeid doen en veel oponthoud veroorzaken.

In de volkomen onzekerheid of het beginsel van het amendement van den heer Levy ten slotte hier eene meerderheid zal vinden, is het mijns inziens voorbarig nu reeds over de artikelen daarvan in de afdeelingen te discuteeren en van die beraadslagingen een verslag op te maken en wat daarmede gepaard gaat. Nu is het denkbeeld bij mij gerezen, of het niet eenvoudiger ware eerst te stemmen over het beginsel waaraan genoemd amendement organisatie wenscht te geven, het beginsel van homologatie van een onder zekere voorwaarden gesloten akkoord, zonder dat de schuldenaar wordt verklaard te zijn in staat van faillissement. Wanneer de Kamer dat beginsel niet aan wil, is het overbodige moeite het geheele amendement naar de afdeelingen te zenden, en daarom geef ik in overweging te beginnen met de behandeling van art. 1 van het amendement, en daarbij vooral de vraag te stellen of de Kamer het genoemd rechtsinstituut in ons recht verlangt te zien opgenomen. Wordt dat beginsel aangenomen, dan is er meer reden om het amendement naar de afdeelingen te verzenden, om te onderzoeken of het instituut goed geregeld en uitgewerkt is. Ik wensch het aangegeven denkbeeld aan de overweging der Vergadering te onderwerpen.

De VOORZITTER: Het voorstel van den heer van Delden strekt om thans over te gaan tot de behandeling van art. 1 van het amendement van den heer Levy, en eerst daarna, mocht het zijn aangenomen, te beslissen omtrent de vraag of de verdere artikelen naar de afdeelingen zullen verzonden worden.

De heer DE GEER VAN JUTFAAS: Mijnheer de Voorzitter! Wanneer art. 1 wordt aangenomen gelijk het voor ons ligt dan zou het onherroepelijk zijn vastgesteld, en zou over dat artikel natuurlijk in de afdeelingen niet meer kunnen worden gesproken, wel over de volgende artikelen. Nu is mijne vraag of dit ook uwe bedoeling is, dan wel of de aanneming van art. 1 alleen het beginsel zal betreffen en de nadere bespreking daarvan zal openblijven. Daarvan zal althans mijne stem afhangen.

De VOORZITTER: Ik antwoord den heer de Geer, dat, wanneer art. 1 van het amendement van den heer Levy mocht zijn aangenomen, daarmede nog niet onherroepelijk is uitgemaakt, dat het een deel van de wet zal uitmaken. Dat

artikel is slechts een onderdeel van het amendement van den heer Levy, dat na de behandeling der 19 artikelen in zijn geheel in stemming komt.

Tegen het denkbeeld van den heer van Delden bestaat bij mij geen overwegend bezwaar: eene geregelde behandeling van zaken staat het niet in den weg, zelfs zou het daaraan bevorderlijk kunnen zijn.

De heer DE KANTER: Het denkbeeld van den heer van Delden kan ik tot mijn leedwezen niet deelen. De formuleering van het artikel heeft voor mij een onoverkomelijk bezwaar, terwijl ik toch ben voor het beginsel. Ik meen dus, dat het voorstel van den heer van Delden verder reikt dan hij bedoelt; wanneer hij van oordeel is, dat door de stemming over art. 1 eene zuivere stemming over het beginsel zal worden verkregen, vergist hij zich.

Art. 1 van het amendement houdt zeer nauw verband met art. 1 van het Regeeringsvoorstel, en het zal zeer moeilijk zijn het beginsel goed op dat ontwerp te enten; gisteren wees ik reeds daarop; de belangrijke vraag, hoe een voorstel als dit zal worden geaccrocheerd aan het Regeeringsontwerp, staat met de formuleering van art. 1 in het nauwste verband, en op de discussie daarop ben ik niet voorbereid, eenvoudig omdat ik meen dat daarover in de eerste plaats een afdeelingsonderzoek noodig is.

Om deze redenen kan ik het voorstel van den heer van Delden niet ondersteunen.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het *voorstel* van den heer van Delden wordt in stemming gebracht en met 50 tegen 9 stemmen aangenomen.

Beraadslaging over ART. 1 van het *amendement* van den heer Levy, luidende:

„Ieder, die buiten staat is om zijne schulden ten volle te betalen, kan aanspraak maken op het recht van homologatie van akkoord buiten faillietverklaring, met inachtneming der navolgende bepalingen."

De heer HARTOGH, *lid der Commissie van Voorbereiding*: Evenals de geachte voorsteller van het amendement begrepen heeft dat hij heden niet behoefde toe te lichten de bedoeling van zijn amendement, evenzeer geloof ik dat de Kamer reeds weet dat hare Commissie zich met dat amendement niet kan vereenigen; vergun mij echter aan te geven de redenen die ons tot dit besluit gebracht hebben.

Zooals ik verleden Dinsdag reeds zeide, behoor ik persoonlijk tot degenen die, indien het faillietenrecht, hetgeen thans ten onzent geldt, ook moest blijven gelden, wel sympathie zouden gevoelen om eene wettelijke sanctie aan een buiten faillissement aangenomen akkoord te geven. Maar ik voegde er dadelijk bij — en ik vertrouw dat de Kamer dit wel met ons eens zal zijn — dat het oogenblik al zeer ongelukkig gekozen is om een zoodanig rechtsinstituut te willen invoeren, thans, nu wij bezig zijn om het faillietenrecht te herzien. Ik acht het oogenblik ongelukkig gekozen, omdat eigenlijk de vraag of in de toekomst dat rechtsinstituut noodig zal of kan zijn, beheerscht wordt door eene andere: hoe zal het nieuwe faillietenrecht wezen? Voornamelijk toch daar, waar aan de faillissementsprocedure verbonden zijn groote kosten en vele formaliteiten, wordt het eene behoefte — wij zien dit in andere landen — om aan het onderhandsch akkoord buiten faillissement eene wettelijke sanctie te geven. En dit is zóó waar, dat de heer Levy, die — hij erkent het zelf; trouwens het is ook niet om thans op zijn arbeid eene

aanmerking te maken, maar slechts eene opmerking — de artikelen, waaruit zijn amendement bestaat grootendeels heeft overgenomen uit het wetsvoorstel van 1835, te vinden in het Xde deel van Voorduin, daar ook zal hebben kunnen lezen dat de toenmalige Regeering het voorstel deed: „om de vastgestelde formaliteiten en de daaraan verknochte kosten van de gewone faillissementen te voorkomen". En mr. F. S. van Nierop, die in 1871 in de Juristenvereeniging de homologatie van akkoord buiten faillietverklaring verdedigde, schreef ook in zijn prae-advies, dat onderhandsche akkoorden zoo dikwijls gesloten worden, omdat „de schuldenaar tracht zoo lang mogelijk den smet van het faillissement en de daaraan verbonden openbaarheid te ontgaan, en de schuldeischer, bevreesd dat de wettelijke bepalingen eene geleidelijke en voordeelige liquidatie zullen onmogelijk maken, of de faillissementsonkosten een belangrijk deel van het actief vorderen, is op gerechtelijk beheer en gerechtelijke liquidatie evenmin gesteld." Ook deze schrijver meende dus, dat, waar de gerechtelijke liquidatie, ja in het algemeen het faillietenrecht zoo omslachtig is en de kosten zoo groot zijn, dit doet billijken den wensch, om aan het akkoord buiten faillissement wettelijke sanctie te geven.

Daarom herhaal ik: het oogenblik door den heer Levy gekozen is niet gelukkig, om de invoering van zoodanig rechtsinstituut in onze wetgeving voor te stellen. Maar daarenboven acht ik het niet raadzaam artikel 1 aan te nemen, omdat mr. Levy zich met die homologatie van een onderhandsch akkoord een geheel ander doel voor oogen stelt, een doel, dat daardoor geenszins bereikt kan worden.

Het is moeilijk om dit duidelijk te maken, nu wij alleen nog spreken over art. 1 van zijn voorstel, maar ik mag toch aannemen dat uit gehouden debatten voldoende gebleken is, dat de heer Levy zijn nieuw rechtsinstituut voornamelijk, ja alleen, verlangt, omdat hij onderscheid door den wetgever wenscht gemaakt te zien niet alleen tusschen de solvente en insolvente personen, maar omdat de wetgever volgens hem geheel anders behoort te behandelen den insolvente, die dit aan eigen schuld te wijten heeft, en dengene, die buiten zijne schuld, bijv. door ongeluk, door het faillissement van een ander in dien toestand van insolventie geraakt is.

En nu moet ik herhalen, ook nadat hem door anderen en mij daarop meermalen gewezen is, de heer Levy heeft niet aangetoond (het zou hem, meen ik, ook niet mogelijk geweest zijn) dat dit doel, die verschillende berechting van den eerlijken en van den oneerlijken debiteur, door zijn voorstel bereikt zou worden.

Het onderhandsche akkoord, gesanctionneerd door de wet, dat voorrecht, zooals hij dat ontwierp, wordt immers door hem aan ieder schuldenaar toegekend; en niet slechts aan den eerlijken man, aan hem, die niet gespeeld heeft, aan hem, die door het fatum achtervolgd, zijne verplichtingen niet kan nakomen. Neen, over die onderscheiding wordt in geen der artikelen een woord zelfs gerept.

Moet daarom de behandeling van zijn voorstel thans ontraden worden, daaraan sluit zich eene andere reden aan, of spruit er eigenlijk uit voort. Het is de bedoeling van mr. Levy, hij heeft het ronduit verklaard, door de gelijktijdige invoering van zijn rechtsinstituut te doen uitkomen, dat de toestand van den gefailleerde infamant zij en blijve. Hij wenscht dat nu wel alleen voor den oneerlijken schuldenaar, maar al loopt er een ander onder, het faillissement blijve onteerend voor allen, en daarom naast of liever vóór dien faillissementstoestand een ander rechtsinstituut voor den eerlijken schuldenaar, waarvan, mr. Levy make zich toch geen illusie! niet minder spelers en dergelijke personen, die hij onder de oneerlijke debiteurs rekent, minstens evenveel gebruik zullen maken.

Maar dit ontwerp wil niet, dat het faillissement een infameerend karakter drage — en de poging van mr. Levy mag daarom ook niet worden gesteund.

Neen, het ontwerp wil geen smet werpen op den gefailleerden schuldenaar; het

vraagt niet door welke oorzaken iemand niet meer in staat is om aan zijne verplichtingen te voldoen. Trouwens dat gaat den civielen rechter niet aan.

Nu erken ik, dat mr. Levy den minister heeft tegengeworpen, en hij deed mij de eer aan mij met Zijne Excellentie te noemen, dat wij de gevolgen zouden vergeten hebben van een faillissement, waardoor het juist zoo onteerend wordt.

Doch heeft de geachte spreker dan verzuimd het laatste artikel van het ontwerp te lezen, luidende: „Deze wet treedt in werking op een nader bij de wet te bepalen tijdstip?"

De Regeering heeft op verzoek van de Commissie van Voorbereiding dit artikel in dien zin veranderd, omdat het niet alleen wenschelijk, maar volstrekt noodzakelijk zal zijn in geheel onze wetgeving na te gaan, of het faillietenrecht, zooals het thans geregeld zal worden, geen noodige wijzingen zal moeten veroorzaken.

Als mr. Levy dus zegt: thans houdt de voogdij op, of kan zij ophouden te bestaan ten gevolge van faillissement, de maatschap houdt op of kan ophouden door faillissement, dan is het thans waar voor het faillietenrecht, zooals wij dit op het oogenblik hebben, maar of in de toekomst, wanneer dit wetsontwerp zal zijn aangenomen, of dan al die verschillende gevallen, die wij in het Burgerlijk Wetboek en in andere wetten vinden, zullen blijven bestaan, daar zal de Wetgevende Macht later over te beslissen hebben. En dit is zoo waar, dat, zelfs indien het rechtsinstituut, dat de heer Levy verlangt, in dit wetsontwerp tevens werd opgenomen, evenzeer dan zou moeten worden nagegaan en overwogen of voor hen, die van dat rechtsinstituut gebruik zullen maken, in sommige gevallen, ik denk hierbij bijv. ook aan voogdij en maatschap, niet evenzeer rechtsgevolgen behooren verbonden te zijn.

En zegt eindelijk de heer Levy: ja, maar in alle gevallen wordt door de faillietverklaring het kiesrecht verloren, zie toch maar art. 80, alinea 3, van de Grondwet, dan wensch ik hem er op te wijzen, dat juist dit wetsontwerp den toestand voor den schuldenaar in dit opzicht enorm verbetert. De grondwet ontzegt het kiesrecht aan hem, die het beheer over zijne goederen verloren heeft.

Wanneer nu de geachte voorsteller zich herinneren wil, dat volgens het thans bij ons vigeerend recht het faillissement niet beschouwd wordt als geëindigd te zijn door insolventie, zelfs niet door akkoord, maar alleen door rehabilitatie, maar, wordt dit wetsontwerp aangenomen, dan zal de gefailleerde voor zeer korten tijd slechts het beheer over zijne goederen verliezen, want door het akkoord, zoodra het gehomologeerd is, houdt het faillissement op en krijgt de failliet het beheer over zijne goederen terug, ja, wat meer zegt, zelfs bij insolventie, na de vereffening, eindigt evenzeer het faillissement, en herkrijgt de failliet het beheer.

Resumeerende dus, meen ik, dat het doel, hetgeen door den geachten voorsteller beoogd wordt, door zijn voorstel niet bereikt wordt, want *dat* maakt geene schifting tusschen den eerlijken schuldenaar, die buiten zijne schuld insolvent wordt, en den oneerlijken speelzieken debiteur, en wanneer het dat niet doet, is er zeker geene reden, ook niet voor mr. Levy, om dat rechtsinstituut, op dit oogenblik in verband met het aanhangig wetsontwerp te doen behandelen. Voor de homologatie van akkoord buiten faillietverklaring — een hoogstbelangrijk juridiek sociaal vraagstuk — zijn dan ook geheel andere gronden aan te voeren dan mr. Levy deed; het doel door hem er mede beoogd, is niet te bereiken. Daarom behoort die quaestie hier thans op dit oogenblik niet verder te worden onderzocht en kan zij later, onafhankelijk van dit wetsontwerp, behandeld worden.

Ik zal trachten duidelijk te maken, wat ik bedoel.

Bij eene déconfiture, eene stagnatie, zal men licht gevoelen, dat het in het belang kan zijn van den schuldenaar, maar evenzeer van de schuldeischers — en dit geldt vooral den koopman, eene maatschappij, maar het kan ook bij een par-

ticulier, bij voorbeeld een notaris, voorkomen, dat zij, laat ik maar zeggen onder Jan zijn — dat dit niet aan de groote klok worde gehangen, maar zoo stil mogelijk behandeld en kan het zijn, afgewikkeld kan worden. Dat is in het belang van den schuldenaar en kan evenzeer zijn in dat van de schuldeischers. Dat het belang van den schuldenaar dit medebrengt, behoeft nauwelijks betoog, zooals gisteren reeds door den heer Harte is aangetoond; het krediet is zulk eene teere plant en het kan zeer zeker allernoodlottigst zijn voor zijn krediet, wanneer bekend wordt dat de debiteur niet in staat meer is aan zijne verplichtingen te voldoen. En de schuldeischers, deze hebben er dikwijls dubbel belang bij, dat geene openbaarheid aan dien staat van zaken gegeven worde. In de eerste plaats, omdat zij niet gaarne bekend willen gemaakt zien, dat zij een groot bedrag van den schuldenaar te vorderen hebben. Dit kan toch ook hun krediet schaden. Maar er is nog eene andere reden: de crediteuren hebben er meestal belang bij, dat hunnen debiteur, die accordeert voor een bedrag, in termijnen af te doen, en die in het vervolg hun afnemer blijft, krediet houde en niet de gelegenheid worde afgesneden, om verder zaken te doen. Welnu, in zulke gevallen wordt buiten faillissement een akkoord door den debiteur gesloten met zijne gezamenlijke crediteuren. En nu is het dikwijls de vraag geweest onder kooplieden, onder juristen, of het niet wenschelijk zou zijn om, wanneer een zoodanig akkoord met de overgroote meerderheid van de crediteuren is gesloten, de weinige recalcitrante schuldeischers, die anders toch het faillissement zouden kunnen doen uitspreken, te kunnen dwingen om met het akkoord genoegen te nemen. Gij ziet het, Mijnheer de Voorzitter, bij dat onderhandsch akkoord is niet het doel den eerlijken debiteur nu eens het faillissemet te besparen, neen bij beide partijen, debiteur en crediteuren, vooral bij de laatsten, is alleen de vraag: wat is het financieel belang, wat is het voordeeligst. Maar met *dat* onderhandsch akkoord nu is openbaarheid, zooals mr. Levy wil, volkomen in strijd. Trouwens, vergis ik mij niet, dan was mr. Levy in de Juristenvereeniging van 1871, het praeadvies van mr. van Nierop verdedigende, evenmin voor openbaarheid. Ten minste dit zou ik opmaken uit het door hem gezegde op bladz. 150 (Handelingen Juristenvereeniging 1871, deel II), waar hij zeide dat de crediteuren op eene vergadering moesten bijeenkomen om daar dan de zaak te regelen. Ik verwijs den geachten voorsteller overigens naar het hoogst belangrijk opstel van mr. A. F. A. Leesberg, *Themis* van 1876, waarop de redactie van het *Weekblad van het Recht* in haar voorlaatste nummer de aandacht reeds vestigde. Hij kan daar lezen, onder andere bladz. 60, dat door deze schrijver als onmisbare voorwaarde gesteld wordt: geen publiciteit, geene openbaarheid. De zaak, ik zeide het reeds Dinsdag, moet sub rosa behandeld worden. Dit is het doel van het onderhandsch akkoord, zooals het in werkelijkheid voorkomt. Mr. Levy wil er een ander doel mede bereiken dat practisch onmogelijk is. Dit durf ik dan ook wel voorspellen, dat, indien het rechtsinstituut van den heer Levy in deze wet mocht worden opgenomen, in plaats van dat rechtsinstituut toch nog in vele gevallen een onderhandsch akkoord tot stand zal komen, waarvan de buitenwereld niets zal weten! Van die openbaarheid zullen noch debiteur noch crediteuren gediend zijn.

Als tweede onafwijsbare voorwaarde moet bij homologatie van het buitengerechtelijk akkoord gesteld worden, dat eene *overgroote* meerderheid van de crediteuren het akkoord moet aannemen. En waarom? Omdat men eene minderheid wil dwingen, en dwang te wettigen blijft altijd bedenkelijk.

De wettelijke sanctie van het onderhandsch akkoord heeft toch alleen haar raison d'être, om de minderheid te dwingen het akkoord aan te nemen, waar zij tegen is. Men zal zeggen dat dit in het faillietrecht ook het geval is. Maar dan zijn er meerdere waarborgen, dat er niet geknoeid wordt, meer zekerheid, dat

de belangen ook van de minderheid in het oog zullen worden gehouden, door de rechtbank, door den rechter-commissaris, door den curator, volgens dit ontwerp ook door eene commissie van schuldeischers. In het faillissement moet ook voor de aanneming van het akkoord de meerderheid wel groot zijn, doch daar behoeft zij zeker niet zoo overweldigend te zijn als bij een akkoord buiten faillissement. En nu wordt bij het voorstel van den heer Levy — ik zeide het reeds eene vorige maal — eene gemakkelijker te verkrijgen meerderheid aangenomen dan bij het wetsontwerp.

Dat is des te vreemder, omdat alle schrijvers in Nederland, althans zij die ik de laatste dagen heb kunnen naslaan, verklaren dat de meerderheid zeer groot moet zijn, bij voorbeeld 7/8 van het aantal crediteuren die minstens 5/6 van het schuldenbedrag vertegenwoordigen. Ik verwijs daarvoor naar het genoemde praeadvies van mr. VAN NIEROP (Handeling der Juristenvereeniging 1871, deel I, bladz. 76, deel II, bladz. 155, naar mr. LEESBERG bladz. 60, en last maar waarlijk not least naar mr. LEVY zelf, die in de Juristenvereeniging in 1871 zeide: „ik geloof dat dit niet anders mogelijk is dan op de wijze door het prae-advies voorgesteld, door de eene of andere meerderheid aan te nemen, natuurlijk niet te klein, bijv. 7/8."

En thans stelt hij eene minder groote meerderheid voor dan het ontwerp zelf doet! Is dit nu, omdat hij met dat rechtsinstituut nu iets anders bereiken wil?

Wil men aan het onderhandsch akkoord buiten faillissement wettelijke sanctie verleenen, dan heb ik, evenals mr. Leesberg, daarvoor wel sympathie, maar de invoering daarvan zou dan geen invloed hebben, maar ook niet in verband staan met het stelsel van faillietrecht, waarmede wij thans bezig zijn. Eene dergelijke sanctie zou, meen ik, alleen plaats kunnen hebben op de wijze door dien schrijver voorgesteld.

Stelregel blijve daarbij, om het crediet niet te schaden, geene openbaarheid. En vraagt men dien schrijver, hoe kan dan toch de minderheid — hoe kunnen de recalcitrante crediteuren — gebonden worden? Dan is zijn antwoord eenvoudig: een van beiden is waar: òf de niet het akkoord geteekend hebbende crediteur is bekend, òf hij is dit niet.

Is hij bekend, welnu, dan behoeft voor hem geene oproeping in couranten, geen openbare vergadering, waarom kan hij dan niet per brief worden opgeroepen?

En is de crediteur niet bekend, en wil de debiteur hem verzwijgen, welnu, dan mag hij ook door het onderhandsch akkoord niet worden gebonden.

De wettelijke sanctie, om ook de minderheid te kunnen binden, dit voorrecht verliest dan de debiteur. Dit is, geloof ik, de meest eenvoudige oplossing, door mr. Leesberg aan de hand gedaan. Maar is nu eene zoodanige wettelijke sanctie niet iets geheel anders dan mr. Levy bedoelt?

Mijnheer de Voorzitter! Ik ben langer aan het woord geweest dan ik mij had voorgesteld, maar ik meende toch dat het noodig was eenigszins duidelijk te maken, waarom ik niet kan medegaan met het voorstel van den heer Levy, terwijl ik toch sympathie gevoel niet voor zijn stelsel, maar voor hetgeen, naar ik het begrijp, in het algemeen bedoeld wordt onder wettelijke sanctie van een onderhandsch akkoord.

Ik hoop dat het voorstel van den heer Levy niet worde aangenomen. Ik zou wenschen, dat wij eerst kwamen te leven onder een beter faillietenrecht, waaraan veel minder formaliteiten zijn verbonden, en waarvan de kosten veel geringer zijn — een faillietenrecht zóó eenvoudig, dat het in het eerste stadium, tot en met de homologatie van het akkoord, nog eenvoudiger is dan hetgeen mr. Levy ons voorstelt.

En mocht dan — nadat dat eenvoudige faillietenrecht in Nederland is ingevoerd — er nog behoefte bestaan aan sanctie van een onderhandsch akkoord, zooals

ik het schilderde, dan zou ik er gaarne toe medewerken om aan die behoefte te voldoen; maar in den gedachtengang van den heer Levy gevoel ik mij niet thuis.

De heer LEVY: Wanneer ik de vrijheid neem om kortelijk de rede van den vorigen geachten spreker, lid der Commissie van Voorbereiding, te beantwoorden, dan heb ik mij daarbij te herinneren twee zaken, en wel in de eerste plaats, dat wij, ingevolge het zooeven door de Kamer genomen besluit, op voorstel namelijk van den heer van Delden, uitsluitend en alleen te doen hebben met het algemeen beginsel — niet eens met de formuleering, gelijk door u werd gezegd, van art. 1 — maar met het algemeen beginsel: *zal er zijn akkoord buiten faillissementsakkoord?*

Wanneer ik mij dit herinner, dan kan ik mij reeds ordeshalve ontslagen achten van te antwoorden op de bemerkingen, die gemaakt zijn door den vorigen geachten spreker, omdat, naar mijne bescheiden meening, die opmerkingen niet golden het beginsel, gelijk het thans aanhangig is.

De opmerkingen, die door den geachten afgevaardigde zijn gemaakt betreffende de vraag: zal in het openbaar plaats hebben eene ondervraging van den schuldenaar, de opmerking die gemaakt is met betrekking tot de meerderheid of minderheid, die zich verklaren moet voor een zoodanig akkoord, hebben betrekking tot de uitwerking van het beginsel, maar hebben niets te maken met de vraag van het beginsel zelf. Men kan, wat de openbaarheid betreft zijn toegedaan, gelijk ik het voorshands ben, de meening van Chamberlain, waarvan ik gisteren de eer had de Kamer kennis te doen dragen; men kan ook ten aanzien van die openbaarheid eene andere meening zijn toegedaan, maar met die vraag staat of valt het beginsel niet. Een akkoord buiten faillietverklaring is mogelijk, ook dan wanneer de *public examination* vervalt en alles plaats grijpt in de raadkamer.

Men kan ten aanzien van de meerderheid, die gevorderd wordt, stellen de bestaande, ontleend aan ons bestaand faillietrecht, twee derden, drie vierden of omgekeerd, of wel men kan, naardien het cijfers zijn, een anderen weg daaromtrent inslaan, aan een ander cijfer de voorkeur geven, maar daarmede staat of valt het beginsel niet. Dit alles is materie voor discussie. Vat ik de bedoeling van den heer Delden wel, dan zou het deze zijn, dat, nadat het beginsel door de Kamer mocht zijn aangenomen, alsdan de uitwerking van het beginsel te verwijzen naar de afdeelingen.

Derhalve, ik wensch mij te bepalen tot het beginsel zelf, en dan wil ik den geachten afgevaardigde, die mij voorafging, in herinnering brengen den regel: *il faut juger les écrits d'après leur date*, doch daaraan mag ik wel toevoegen: men moet de personen en hunne bedoelingen beoordeelen naar hunne woorden.

De geachte vorige spreker zeide: laten wij eerst eene wet maken en afwachten hoe die wet werkt; dan zal er plaats kunnen zijn voor een zoodanig akkoord buiten faillietverklaring.

Waarom zeide hij dit? Omdat hij meende, dat er voor het akkoord buiten faillietverklaring alleen dan plaats is, wanneer men ontwijken wilde de hoogere kosten, de grootere formaliteiten van de bestaande wet, maar dat er anders geene plaats voor zou zijn.

Dit moge de meening zijn van dien geachten afgevaardigde, de mijne is het niet. Op dien grond steunt niet het nieuwe instituut naar mijne gevoelen; ik heb daarvan herhaaldelijk blijk gegeven.

Wat is de reden, waarom voor mij dit of iets anders onontwijkbaar noodig is, nu wij deze nieuwe wet gaan invoeren?

Die reden is tweeërlei: omdat deze nieuwe wet over één kam scheert den eerlijken en den niet eerlijken debiteur, en omdat deze nieuwe wet het faillissement

uitbreidt tot niet-kooplieden, hetgeen het eerste inconvenient, onrecht, nog stringenter, nog klemmender maakt. Wanneer men nu zegt: laat deze nieuwe wet eerst eens eene poos werken, dan zegt men eigenlijk niet anders dan dit: laat zoodanig onrecht nu maar eerst eene poos geschieden.

Laat maar eerst door den Staat gedecreteerd worden, dat de eerlijke en oneerlijke debiteur op dezelfde wijze moeten behandeld worden.

Welnu, Mijnheer de Voorzitter, met zoodanige praemisse, zoodanige leer ben ik niet bereid mede te gaan.

Wat antwoordt men nu op dit punt?

Men zegt: Uw doel wordt niet bereikt — dat is het eerste antwoord, dat men geeft — want ook gij spreekt niet in uw amendement, in uwe poging tot regeling van het akkoord buiten faillietverklaring van den eerlijken debiteur.

Ja, Mijnheer de Voorzitter, wanneer men een instituut op die wijze zijn doel zou kunnen doen bereiken door er slechts de woorden: „eerlijke debiteur" in te plaatsen, ja, dan had ik het wel gedaan.

Maar dat is, naar het mij voorkomt, — gisteren heb ik het reeds gezegd, ik kan het dus heden slechts herhalen — door eene wet rechtstreeks, onmiddellijk, niet bereikbaar, maar wel indirect, zijdelings.

Het wettelijk toestel kan zoodanig zijn, dat een eerlijk debiteur, die nog tot toevlucht heeft het akkoord buiten faillietverklaring, en dus de faillietverklaring ontwijken kan, tijdig genoeg een zoodanig groot dividend aan zijne crediteuren aanbiedt, dat hij daardoor eene meerderheid krijgt, daardoor zich en zijn gezin de schande van het faillissement bespaart.

Dit is de zijdelingsche weg, dien ik hem open door middel van het akkoord buiten faillissement. Dit is het doel, waarmede het akkoord wordt ingesteld.

Het spreekt wel vanzelf, Mijnheer de Voorzitter, dat het onmogelijk is a priori te zeggen: al degenen, die zoodanig akkoord aangaan, zijn eerlijk en omgekeerd oneerlijk zijn zij die onder vigueur van dit nieuwe instituut failliet worden.

Maar dit kan worden gezegd, dat, wanneer men heeft een wettelijk instituut, waardoor de goede naam van den debiteur, met instandhouding van de paritas creditorum, wordt gevrijwaard tegen de smet van het faillissement, dit velen zal verlokken om van dat instituut gebruik te maken; terwijl omgekeerd, als gij in uw wettelijk toestel niet anders hebt dan faillissement, den aan faillissement onafscheidelijk verbonden smet, dan zullen die personen, die reeds *en déconfiture* zijn, er langzamerhand toe komen te zeggen: mijn naam is toch weg, ik waag het er op en speel tot het einde toe; bij slot van rekening heb ik slechts failliet te gaan.

Op de aangegeven wijze wordt het door mij beoogde doel bereikt. Personen tot eerlijke lieden te maken is niet in de macht van den wetgever, maar men opene de gelegenheid om eerlijk te handelen; wanneer zij een grooter dividend aan hunne crediteuren aanbieden, moeten zij tegen het faillissement gevrijwaard zijn.

Mij werd een tweede antwoord gegeven: men heeft mij gezegd dat het ontwerp geen smet, geen infamie wil. Daarmede kan men het eens zijn: de *nota infamiae* in den volsten zin des woords wordt door niemand bedoeld; maar het kan niet worden weggeredeneerd dat het faillissement als zoodanig een smet werpt op den persoon en zijne positie. Het blijkt uit de samenstelling van alle onze wetten. Ten bewijze dat die smet niet kan worden weggeredeneerd verwijs ik naar twee pogingen die daartoe werden aangewend. De eerste is die van den heer Hintzen die gisteren zeide: gij wilt onderscheid maken tusschen eerlijke en oneerlijke lieden, geef u geen moeite: men kan met weinig uitzonderingen zeggen dat allen die in staat van faillissement geraken oneerlijk zijn. Ik weet niet welke treurige ervaring die geachte afgevaardigde in dit opzicht heeft opgedaan, maar de mijne is eene andere.

Het ware geen betrouwbare regel van legislatief beleid, als men ten aanzien van het faillissement den goeden, deugdelijken rechtsregel omkeerde, volgens welken ieder voor goed gehouden wordt totdat het tegendeel bewezen is. Wij mogen bij de regeling van het faillissement niet uitgaan van het tegendeel. Er zijn personen — en onder vigueur van dit wetsontwerp zullen er nog veel meer komen, omdat het zich ook uitbreidt over niet-kooplieden — die huns ondanks zijn medegesleept in den val van anderen; personen die vervolgd worden door allerlei ongelukken, hetzij in familie of handelszaken of op wat wijze ook; er zijn personen, die volkomen eerlijk man zijn en blijven, maar toch het hoofd niet kunnen bieden aan hunne engagementen. Wanneer die personen er zijn, komt het mij voor een onrecht te zijn, indien men hen behandelt als verdienden zij geene consideratie en als stelde men hen op ééne lijn met diegenen, die werkelijk spelers zijn van huis uit.

Het tweede antwoord in dit opzicht is mij gegeven door den heer Hartogh. Deze geachte spreker zegt dat ik, sprekende over de gevolgen van het faillissement, niet gelet had op het slot-artikel van dit wetsontwerp, waarbij de invoering dezer wet tot later wordt verdaagd, hetgeen de gelegenheid gaf al de wetten op het faillissement betrekking hebbende, te revideeren.

Men kan revideeren zooveel men wil, maar in de Grondwet wordt in art. 80 gezegd, dat geen kiezer zijn kan hij, die het beheer over zijn vermogen verliest.

Ik hoor daar zeggen: men zou de Grondwet kunnen herzien; maar het kan toch niet de bedoeling zijn van de slot-alinea van dit wetsontwerp, dat dit wetsontwerp zoude wachten op eene nadere herziening van de Grondwet op dit punt. Dat zoude al heel wonderlijk zijn, en nog wonderlijker, dat men aan den eenen kant volgens de Grondwet tot zoodanig persoon zoude zeggen: gij kunt geen kiezer zijn, en aan den anderen kant bijv.: gij kunt wèl rechter blijven, met afschaffing van art. 11 der Rechterlijke Organisatie.

Welke gevolgen men ook regele, dit staat vast: de volgerechtigdheid van ieder burger die insolvent is, kan niet zijn de rechtstoestand van personen, die ophouden solvent te zijn.

Dus er zijn gevallen, inherent aan het faillissement en daaruit voortvloeiende, die het noodig maken dat men het faillissement legaal ontwijke. Niet door een geheim akkoord als dat waarop de geachte spreker heeft gezinspeeld, maar door een legaal akkoord, in behoorlijken vorm gebracht. Die noodzakelijkheid werd algemeen zoo sterk ingezien, dat nergens de faillissementswet is ingevoerd, zonder dat daaraan is toegevoegd een rechtsinstituut als dat, hetwelk door mij is aangeboden.

Bij de faillissementswetten van Frankrijk, Engeland, Portugal, Griekenland en België kan nog gevoegd worden de Bondswet van Zwitserland: „*sur la poursuite pour dettes et la faillite*", waarover men raadplegen kan een geschrift, dat ik dank aan de welwillendheid van den heer Farncombe Sanders. Schrijver daarvan is: Eugène Borel; dr. en droit, avocat à Genève.

Ik zal de vrijheid nemen, enkele zinsneden daaruit aan de Vergadering te doen hooren. Genoemde schrijver zegt het volgende: „Le législateur fédéral ne s'est pas borné à assigner à la saisie et à la faillite le sphère d'action qui leur convient le mieux; il a pris, en outre, d'excellentes mesures pour en atténuer autant que possible les fâcheux effets, là même où leur emploi est inévitable. Ainsi le principal inconvénient de la faillite est d'entraîner la ruine complète du débiteur et d'anéantir sa position économique et sociale. Cette conséquence rigoureuse paraît souvent imméritée et contraire aux intérêts des créanciers eux-mêmes; et c'est pourquoi l'on a vu depuis longtemps s'introduire dans le droit commercial l'institution du concordat, qui replace le failli à la tête de ses affaires et lui permet de reprendre son travail".

En nu schetst de schrijver verder de voordeelen van dat zelfde instituut en prijst de Zwitsersche Bondswet, dat zij er op bedacht is geweest om zoodanig akkoord buiten faillietverklaring evenzeer op te nemen.

Welnu, wij verkeeren in volkomen hetzelfde geval. Ook bij ons kan door faillissement zoowel voor den koopman als voor den nietkoopman de oeconomische levensdraad worden afgesneden. Ook bij ons kan dat plaats grijpen zonder onderzoek naar de vraag of de persoon dien het geldt schuldig is of niet. Ook bij ons kunnen de gevolgen van het faillissement, verknocht zijnde aan het faillissement, zoodanigen onschuldige treffen.

Wanneer wij dit weten en op het punt staan te gaan invoeren eene wet, die zoo scherp is dat zij in gansch Europa niet wordt geëvenaard, dan acht ik het onvermijdelijk noodig dat die wet worde vergezeld door een instituut dat hare gevolgen mitigeert voor hem die geen schuld heeft.

Ziedaar, Mijnheer de Voorzitter, hetgeen ik aan te voeren heb tot motiveering van het beginsel. Ik meende ook te handelen in uwen geest, wanneer ik mij onthoude van eene bespreking van de uitwerking van het beginsel, als op het oogenblik niet aan de orde zijnde.

De heer SMIDT, *Minister van Justitie:* De geachte voorsteller komt op verschillende argumenten, vroeger reeds door hem gebezigd, nu weder terug. In de eerste plaats op het gemis in het wetsontwerp, aan eene onderscheiding tusschen de behandeling van een eerlijk en een oneerlijk schuldenaar.

Ik zal na hetgeen daarover gesproken is, in geene herhaling vallen, maar alleen constateeren dat de geachte voorsteller nu zelf erkent, dat op eenige directe wijze van eene dergelijke onderscheiding in de wet geenerlei gevolg is te verwachten, maar dat alleen het wettelijk toestel zoodanig kan zijn dat er op indirecte wijze eene schifting ontsta.

En op welke wijze zou die schifting dan plaats hebben?

De geachte voorsteller heeft het aangewezen, op deze wijze, dat hij, die een grooter getal percenten aanbiedt, langs dezen weg kan blijven buiten faillissement, of, zooals hij het later uitdrukte: dat het aanbod van een grooter dividend ten gevolge kan hebben dat de schuldenaar voor een faillissement blijft gevrijwaard.

Wanneer nu het nut van de homologatie van akkoord buiten faillissement uitsluitend afhankelijk is van een aanbod van een meer of minder groot aantal percenten, dan wil ik gevraagd hebben: wat blijft er dan toch over van de onderscheiding tusschen eerlijke en oneerlijke schuldenaars, die steeds wordt vooropgezet?

Ik kan mij een faillietenwet voorstellen zoodanig ingericht dat het zoo niet noodzakelijk, althans doelmatig blijkt, daarnevens te hebben eene andere wijze van liquidatie, om het zoo te noemen eene andere soort van faillissement, dat minder formaliteiten meebrengt, minder lang duurt, minder kosten eischt of wat fatsoenlijker schijnt. Dit is in andere rijken de aanleiding geweest om een instituut, zoo geheeten ter voorkoming van faillietverklaring, aan te nemen. Of dit nu hier te lande zal vereischt worden, is dit nu een onderwerp, dat wij thans kunnen beslissen, terwijl wij bezig zijn eene nieuwe regeling van het faillietenrecht te maken? Eerst van de uitkomsten van dit debat, van den inhoud dier regeling zal het afhankelijk zijn, of nog eene andere wijze van liquidatie daarnevens nuttig zou zijn en wettelijk moet geregeld worden. Het wil mij daarom voorkomen, dat, hoe men het voorstel ook beschouwt, hetzij met het oog op zijne innerlijke waarde, hetzij op het tijdstip van indiening, de Vergadering zich toch inderdaad daarmede wel niet zal kunnen vereenigen.

Het lid der Commissie, de heer Hartogh, heeft heden morgen doen opmerken,

welk een nauw verband er bestaat tusschen het voorstel van den heer Levy en dat, hetwelk in 1835 bij de Staten-Generaal aanhangig was en destijds met groote meerderheid verworpen is. Vóór dat voorstel werden destijds twee argumenten aangevoerd: 1°. de harde bepalingen der Fransche faillietenwet; en 2°. het misbruik toenmaals gemaakt van de homologatie van akkoord, door den souverein ex plenitudine potestatis verleend.

Beide redenen zijn thans vervallen.

In 1871 werden in de Juristen-vereeniging twee praeadviezen, uitstekende stukken, over dit onderwerp uitgebracht, door de heeren mrs. J. Pols en van Nierop.

De heer Pols verklaarde zich tegen het instituut; de heer van Nierop was er voor, en wel in de eerste plaats wegens de kostbare formaliteiten der faillissementsprocedure. En nu zijn wij bezig met eene nieuwe regeling, waarbij wordt voorgesteld om zoowel de formaliteiten als de kosten tot een minimum terug te brengen. Kan het dan nu de tijd zijn, thans het nieuwe instituut in overweging te nemen?

Naar ik hoop, moge de Vergadering dan ook besluiten, de nieuwe regeling van het faillitenrecht niet te extraveeren, door de behandeling van een ander element daar tusschen in te schuiven, die voor de geheele zaak storend zou werken.

De heer DE BEAUFORT (Amsterdam): Ik heb met zeer groote belangstelling de adviezen gehoord, die beide geachte afgevaardigde uit Amsterdam en de Minister van Justitie ons omtrent deze zaak geschonken hebben. Ik wil gaarne erkennen dat, indien ik op dit oogenblik eene uitspraak moest doen omtrent het al of niet invoeren van het nieuwe rechtsinstituut, dat de geachte afgevaardigde uit Amsterdam in onze wetgeving wil binnenleiden, ik inderdaad zou aarzelen aan welke zijde mij te scharen; maar ik aarzel niet welke stem ik over art. 1 van het voorstel van den heer Levy zal uitbrengen.

Ik wensch de redenen, die mij leiden om tegen dit artikel te stemmen, mede te deelen, te meer, omdat er meerderen onder mijne vrienden zijn, die geheel op grond van dezelfde overwegingen, voornemens zijn eene gelijke stem uit te brengen.

Wanneer ik stemmen zal tegen art. 1, dan wil ik niet geacht worden te stemmen tegen het nieuwe rechtsinstituut, dat door den heer Levy wordt verlangd, maar dan stem ik tegen de in overwegingneming *op dit oogenblik* van de vraag of het wenschelijk is een dergelijk rechtsinstituut in onze wetgeving te brengen.

Waarom? Omdat aan eene dergelijke overweging, *thans* zeer gewichtige gevolgen zijn verbonden voor het wetsontwerp waarmede wij ons bezighouden.

Wanneer toch art. 1 wordt aangenomen, zou het voorstel van den heer Levy naar de afdeelingen verzonden moeten worden en gedurende den tijd, dat de commissie zich zou bezighouden met het opmaken van het Verslag, zou de behandeling van het wetsontwerp geschorst moeten worden.

Nu weet ik wel dat enkele leden gisteren zich uitgelaten hebben in dien zin, dat dit niet noodig zou zijn, doch naar mijne opvatting zou het zeer spoedig blijken, indien men hunnen raad volgde, dat het niet wenschelijk zou wezen met op dien weg voort te gaan. Ik acht uitstel der behandeling van het wetsontwerp een noodzakelijk gevolg van eene verzending van het voorstel Levy naar de afdeelingen.

Mijnheer de Voorzitter! Er komt in het leven van ieder mensch een oogenblik wanneer niet meer uitgesteld moet worden, omdat het bijna zeker is dat daarop volgen zal afstel

Behoef ik te wijzen op de eigenaardige omstandigheden waarin op dit oogenblik de Kamer is geplaatst, om aan te toonen dat ook thans uitstel van deze gewich-

tige zaak gelijk zou staan met afstel? Het onderwerp zou van de agenda afgevoerd worden en bij deze Kamer niet meer in behandeling komen.

Dat zou ik inderdaad zeer betreuren. Welke bezwaren bestaan er nu tegen het thans niet in overweging nemen? Mij dunkt die kunnen slechts van weinig beteekenis zijn. Wanneer art. 1 wordt verworpen op de motieven door mij ontwikkeld, wordt daarmede toch niet beslist dat men het rechtsinstituut niet wil. De zaak kan opnieuw aanhangig gemaakt worden, hetzij door initiatief van den heer Levy of anderen. De heer Hartogh heeft gisteren er reeds op gewezen dat de invoering der wet, door den wetgevenden arbeid die daaraan voorafgaat, zooveel tijd zal eischen, dat er zeker ruimschoots gelegenheid gevonden zal kunnen worden, om nog te gelijk met de nieuwe faillietwetgeving eene wet, in den geest als de heer Levy verlangt, ingevoerd te krijgen. Bovendien zou er nog dit voordeel aan verbonden zijn dat men zoo doende beter zou kunnen overwegen welke plaats door dat rechtsinstituut behoort te worden aangenomen in onze wetgeving, over die quaestie zou nu reeds dadelijk eene beslissing genomen worden, terwijl het wellicht bij nadere overweging zou blijken dat eene andere plaats daaraan eerder behoorde te worden toegekend. Om al die redenen zal ik stemmen tegen art. 1 van het amendement.

De heer LEVY: Het verheugt mij, dat de vorige geachte spreker aan zijne verklaring dat hij tegen mijn voorstel zou stemmen eene dergelijke motiveering heeft verbonden.

Men kan daaruit mede de overtuiging afleiden, dat hij althans, de verschillende adviezen over dat nieuwe instituut hoorende, aarzelt in het geven van voorkeur of afkeur ten aanzien van dit nieuwe instituut, maar, naar het mij bescheidenlijk voorkomt, toch vrijwel liet doorschemeren, dat zijne sympathiën meer waren naar de zijde van het akkoord buiten faillissementverklaring, dan naar den tegenovergestelden kant.

Het verheugt mij derhalve, dat die geëerde spreker wel zijne stem heeft willen motiveeren, maar het verheugt mij tevens, dat ik daardoor, naar ik meen, in de gelegenheid word gesteld om de bezwaren, die hij meende dat verknocht zijn aan eene behandeling thans als amendement van mijn amendement, te rescontreeren.

Hij zegt: wanneer wij op dit oogenblik het amendement gaan behandelen, dan moeten wij niet vergeten, dat deze Kamer stervende is en dat ons wel eens de gelegenheid kan zijn ontnomen, om het wetsontwerp zelf te behandelen, daar kon wel eens uit zoodanige behandeling voortvloeien een uitstel ad calendas graecas. Indien ik daarvan overtuigd ware, dan zou ik mijn amendement intrekken. Indien ik daarvan overtuigd ware, dan zou ik niet willen medewerken tot zoodanig uitstel ad calendas graecas. Immers daar is te veel en daar is te goed werk besteed aan dit wetsontwerp door eene Staatscommissie bestaande uit eminente juristen, door deze Regeering en eene vorige, door de Commissie van Voorbereiding die allen in rechtskennis de Staafscommissie evenaren. Daar is door hen allen in gemeenschappelijken arbeid te veel en te goed gewerkt, dan dat wij, ook maar zijdelings, dien arbeid niet tot zijn recht zouden willen laten komen; maar het komt mij voor, dat de methode van werken zich toch eigenlijk vanzelve aanbiedt en dat de heer de Beaufort zich angstig maakt voor eene hersenschimmige mogelijkheid.

Ik stel mij de zaak anders voor. De Kamer nemende eene beslissing ten aanzien van het beginsel: daar zal zijn een akkoord buiten faillissement, neemt niets meer dan eene beslissing ten aanzien van *het beginsel*. Wanneer die beslissing is genomen en de Kamer heeft gefiatteerd dat er zoodanig instituut zal zijn, welnu,

dan kan het verdere gedeelte van het amendement worden verwezen naar het afdeelingsonderzoek, maar dan kan onmiddellijk met de behandeling van het wetsontwerp worden voortgegaan, juist omdat het beginsel als zoodanig door de Kamer is aangenomen. Het kan zeer goed zijn, dat ik mij eene onjuiste voorstelling maak van deze wijze van werken, maar dat is de voorstelling, die ik er van heb. Te gelijker tijd met de behandeling van het wetsontwerp, kan plaats grijpen het onderzoek in de sectiën van het resteerende gedeelte van het amendement. Wat is daar tegen? Dan weten wij dat er bij de behandeling van het wetsontwerp, dat er zijn zal een *remedium juris* voor de personen, die dat *remedium juris* noodig hebben, dan zijn wij daaromtrent gerust gesteld en dan kan de uitwerking van dàt beginsel nader in de sectiën worden behandeld. Zie ik wel, dan volgt hieruit hoegenaamd geenerlei uitstel, dan kan dit wetsontwerp wel degelijk geleidelijk in openbare behandeling worden genomen en geloof ik derhalve dat het bezwaar, zooeven door den vorigen spreker gemaakt, daarmede ten volle is wederlegd.

De beraadslaging wordt gesloten.

Art. 1 van het *amendement* van den heer Levy wordt in stemming gebracht en met 41 tegen 27 stemmen verworpen.

De VOORZITTER: Daar art. 1 van het amendement van den heer Levy niet is aangenomen, vervalt de behandeling van de verdere artikelen, en maakt het amendement geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Verslag van de Eerste Kamer.

§ 4. Door eenige leden werd het amendement van mr. Levy betreffende homologatie van akkoord buiten faillietverklaring besproken. Zij verklaarden zich wel geen voorstanders van diens voorstel zooals het gedaan was, maar opperden toch, eenigszins in denzelfden geest, het denkbeeld den toestand van faillissement in twee perioden te splitsen, waarvan eerst de tweede periode, die zou intreden na de insolventie, zou aangeduid worden met den naam faillissement en aan welken toestand eerst de civiele incapaciteiten, welke thans het gevolg zijn van de faillietverklaring, behoorden verbonden te zijn.

Hiertegen werd van andere zijde aangevoerd, dat eene splitsing van den faillissementstoestand in twee perioden, voornamelijk met het doel om het infameerende karakter aan het faillissement toegekend, alleen aan den toestand van insolventie te verbinden, waarschijnlijk geen doel zou treffen, daar beide perioden bij het publiek toch met den algemeenen naam van faillissement bestempeld zouden blijven. Het kon daarbij door sommigen niet goedgekeurd worden, dat het dan van de stem van één enkelen crediteur kon afhangen of de debiteur in eenen hem fletrisseerenden toestand zou komen.

Antwoord der Regeering.

§ 4. De splitsing van het faillissement in twee perioden komt in het ontwerp voor.

Het denkbeeld, om eerst de tweede periode, die met de insolventie aanvangt, met den naam van faillissement aan te duiden, wordt in het Voorloopig Verslag zelf van andere zijde om goede redenen weersproken. Waarom trouwens eene verandering van hetgeen ook thans bestaat, wenschelijk zou zijn, is niet duidelijk, daar een infameerend karakter door het *ontwerp* aan geen van beide perioden wordt toegekend.

ONTWERP DER STAATSCOMMISSIE.

TITEL I.

Van Faillissement.

EERSTE AFDEELING.

Van de Faillietverklaring.

Art. 1 = art. 1 O. R. O.

Art. 2. De faillietverklaring geschiedt door de arrondissements-rechtbank van de woonplaats des schuldenaars.

Indien hij een beroep of bedrijf uitoefent, is de arrondissements-rechtbank, binnen welker gebied hij zijn kantoor of, bij het bestaan van meer dan één kantoor, zijn hoofdkantoor heeft, mede bevoegd.

Wordt, ten gevolge dezer bepaling, op denzelfden dag door twee hiertoe bevoegde rechtbanken faillietverklaring uitgesproken, dan is alleen die, uitgesproken door de rechtbank van het kantoor (hoofdkantoor), van kracht.

Indien de schuldenaar zich, met achterlating van schulden, buiten het Rijk in Europa heeft begeven, is de arrondissements-rechtbank zijner laatste woonplaats bevoegd; zoo hij buitenslands woonplaats heeft, doch binnen het Rijk in Europa verblijf of kantoor houdt, de arrondissementsrechtbank binnen welker gebied hij verblijf houdt of het kantoor (hoofdkantoor) is gevestigd.

Ten aanzien van naamlooze vennootschappen, onderlinge waarborgmaatschappijen, coöperatieve vereenigingen en andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen geldt, ter toepassing van dit artikel, de plaats, waar zij hun zetel hebben, als woonplaats.

Art. 3. De gehuwde vrouw, die zelfstandig een beroep of bedrijf uitoefent of een eigen vermogen bezit, kan ter plaatse, waar zij dit doet of waar zij gevestigd is, in staat van faillissement verklaard worden.

Art. 4. De aangifte of het verzoek tot faillietverklaring wordt ingediend ter griffie en met den meesten spoed in raadkamer behandeld. Het Openbaar Ministerie wordt daarop gehoord.

Het vonnis van faillietverklaring wordt ter openbare terechtzitting uitgesproken en is bij voorraad, op de minute en vóór de registratie uitvoerbaar, niettegenstaande eenige daartegen gerichte voorziening.

Art. 5. De schuldenaar is verplicht bij zijne aangifte over te leggen

een staat, waaruit de aard en het bedrag zijner baten en schulden, de namen en woonplaatsen zijner schuldeischers, alsmede het bedrag der vorderingen van ieder hunner blijken.

Deze staat is vrij van zegel en registratie.

Zoolang deze overlegging niet is geschied, kan de faillietverklaring niet uitgesproken worden.

Art. 6. Indien een schuldeischer of het Openbaar Ministerie de faillietverklaring vraagt, kan de rechter bevelen, dat de schuldenaar worde opgeroepen, om in persoon of bij gemachtigde gehoord te worden. De oproeping geschiedt bij brief door den griffier.

De faillietverklaring wordt uitgesproken, indien summierlijk blijkt van het ophouden met betalen, en, zoo een schuldeischer het verzoek doet, van het vorderingsrecht van dezen.

Art. 7 = art. 7 O. R. O.

Art. 8. De schuldenaar, die in staat van faillissement is verklaard, nadat hij op de aanvraag tot faillietverklaring is gehoord, heeft gedurende drie dagen, na den dag der uitspraak, recht van hooger beroep.

Zoo hij niet is gehoord, heeft hij gedurende acht dagen, na den dag der uitspraak, recht van verzet.

Van het vonnis, op het verzet gewezen, kan hij gedurende drie dagen, na den dag der uitspraak, in hooger beroep komen.

Het verzet of hooger beroep geschiedt bij eene eenvoudige verklaring ter griffie van het rechtscollege, dat van de zaak kennis moet nemen. De voorzitter bepaalt terstond dag en uur voor de behandeling. Uiterlijk op den dag, volgende op dien waarop hij zijne verklaring heeft ingediend, wordt door den schuldenaar het gedane verzet of ingestelde hooger beroep, alsmede van den tijd voor de behandeling bepaald, bij deurwaarders-exploit aan den procureur, die het verzoek tot faillietverklaring heeft ingediend, kennis gegeven.

Deze kennisgeving geldt voor oproeping van den schuldeischer, die de faillietverklaring heeft uitgelokt.

De behandeling geschiedt op de wijze bij artikel 4 voorgeschreven.

Van de verklaring van hooger beroep wordt door den griffier van het rechtscollege, waarbij die verklaring gedaan is, onverwijld kennis gegeven aan den griffier van de rechtbank, die de faillietverklaring heeft uitgesproken.

Artt. 9 en 10 = artt. 9 en 10 O. R. O.

Art. 11. Indien tengevolge van verzet, hooger beroep of cassatie de faillietverklaring wordt vernietigd, blijven niettemin de handelingen, door den curator verricht vóór of op den dag der in art. 15 genoemde aankondiging, geldig bestaan en verbindend voor den schuldenaar.

Artt. 12 en 13 = artt. 12 en 13 O. R. O.

Art. 14. Een uittreksel uit het vonnis van faillietverklaring, houdende vermelding van den naam, de woonplaats (het kantoor) en het beroep van den schuldenaar, van den naam van den rechter-commissaris, van den naam en de woonplaats of het kantoor des curators, van den dag der uitspraak, alsmede van naam, beroep en woonplaats of kantoor van ieder lid der commissie uit de schuldeischers, zoo er eene benoemd is, wordt door den griffier onverwijld geplaatst in de *Nederlandsche Staats-*

courant en in een of meer door den rechter-commissaris aan te wijzen nieuwsbladen.

Art. 15 = art. 15 O. R. O.

Art. 16. Indien de toestand des boedels daartoe aanleiding geeft, kan de rechtbank, op voordracht van den rechter-commissaris, bevelen, hetzij de kostelooze behandeling, hetzij, na verhoor of behoorlijke oproeping van den schuldenaar, en in dit geval bij beschikking in het openbaar uit te spreken, de opheffing van het faillissement.

Art. 17. Het bevel tot kostelooze behandeling van het faillissement heeft ten gevolge vrijstelling van zegel en registratierechten en van griffiekosten.

Art. 18 = art. 18 O. R. O.

Art. 19. Bij elke rechtbank wordt door den griffier een openbaar register gehouden, waarin hij, voor ieder faillissement afzonderlijk, achtereenvolgens, met vermelding der dagteekening, inschrijft:

1°. een uittreksel van de rechterlijke beslissingen, waarbij de faillietverklaring uitgesproken of de uitgesprokene weder opgeheven is;
2°. den summieren inhoud en de homologatie van het akkoord;
3°. de vernietiging en de ontbinding van het akkoord met eene opgave der redenen;
4°. het bedrag van de uitdeelingen bij vereffening;
5°. den summieren inhoud en de homologatie van het akkoord na slotuitdeeling;
6°. de opheffing van het faillissement ingevolge art. 16.

Omtrent vorm en inhoud van het register worden door Ons nadere regels gegeven.

De griffier is verplicht desgevorderd een ieder een uittreksel uit het register te verstrekken

Op het register bestaat een alphabetische klapper.

TWEEDE AFDEELING.

Van de gevolgen der faillietverklaring.

Art. 20 = art. 20 O. R. O.

Art. 21. Niettemin blijven buiten het failliesement:

1°. De goederen vermeld in artikel 447 nos. 2–5 en de gelden of jaarwedden vermeld in artikel 756 3°. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering;
2°. hetgeen de gefailleerde gedurende het faillissement door persoonlijke werkzaamheid verkrijgt of een gedeelte daarvan, ter beoordeeling van den rechter-commissaris;
3°. de gelden, die door bloed- of aanverwanten aan den schuldenaar verstrekt worden ter voldoening aan eenen wettelijken onderhoudsplicht;
4°. een door den rechter-commissaris te bepalen dag uit de opbrengst van het in artikel 366 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde vruchtgenot, ter bestrijding van de in artikel 367 van dat Wetboek vermelde lasten;

5°. de uitkeering, die de gefailleerde, krachtens de bepaling van artikel 373 van het Burgerlijk Wetboek, uit de inkomsten zijner kinderen geniet.

Art. 22 = art. 22 O. R. O.

Art. 23. Uit verbintenissen, door den schuldenaar na de faillietverklaring aangegaan, ontstaan geene aanspraken tegen den faillieten inboedel, dan voor zooverre deze verrijkt is.

Artt. 24—30 = artt. 24—30 O. R. O.

Art. 31. Indien een geding door of tegen den curator, of ook in het geval van artikel 28 tegen een schuldeischer voortgezet wordt, kunnen op vordering van den curator of van dien schuldeischer handelingen, door den gefailleerde vóór zijne faillietverblaring in het geding verricht, vernietigd worden, zoo bewezen wordt dat deze door die handelingen de schuldeischers desbewust heeft benadeeld en dat dit aan zijne tegenpartij bekend was.

Artt. 32—34 = artt. 32—34 O. R. O.

Art. 35. Van vóór de faillietverklaring opgemaakte akten kan de door artikel 671 Burgerlijk Wetboek of artikel 309 Wetboek van Koophandel gevorderde overschrijving, en van bevorens verleende hypotheken, alsmede van de akten genoemd in artikel 315 Wetboek van Koophandel de inschrijving, na de faillietverklaring niet geldig meer geschieden.

Art. 36 = art. 36 O. R. O.

Art. 37. Indien eene wederkeerige overeenkomst ten tijde van de faillietverklaring zoowel door den gefailleerde als door den aan hem verbonden persoon nog in het geheel niet of slechts gedeeltelijk is nagekomen, is deze laatste bevoegd den curator te sommeeren binnen vijf dagen te verklaren of hij de overeenkomst gestand wil doen. Indien de curator zich daartoe binnen dien tijd niet bereid verklaart, is de overeenkomst ontbonden en kan de mede-contractant des gefailleerden voor schadevergoeding als concurrent schuldeischer opkomen; verklaart de curator zich daartoe wel bereid, dan is hij verplicht bij die verklaring zekerheid te stellen voor de richtige nakoming der overeenkomst.
Deze bepalingen zijn niet toepasselijk op overeenkomsten, waarbij de verbintenis van den gefailleerde uitsluitend eene door dezen persoonlijk te verrichten handeling inhoudt.

Art. 38. Indien in het geval, bedoeld bij het vorige artikel, de levering van waren, die een markt- of beursprijs hebben, bedongen is tegen een vastgesteld tijdstip of binnen een bepaalden termijn, en dit tijdstip invalt of die termijn verstrijkt na de faillietverklaring, wordt de overeenkomst door de faillietverklaring ontbonden en kan de medecontractant van den gefailleerde zonder meer voor schadevergoeding als concurrent schuldeischer opkomen.

Art. 39. Indien de gefailleerde huurder is, kan zoowel de curator als de verhuurder de huur tusschentijds doen eindigen, mits de opzegging geschiede tegen een tijdstip, waarop dergelijke overeenkomsten naar plaatselijk gebruik eindigen. Bovendien moet bij de opzegging de daarvoor gebruikelijke of overeengekomen termijn in acht genomen worden,

met dien verstande echter, dat een termijn van drie maanden in elk geval voldoende zal zijn. Zijn er huurpenningen vooruitbetaald, dan kan de huur niet eerder opgezegd worden, dan tegen den dag, waarop de termijn, waarvoor vooruitbetaling heeft plaats gehad, eindigt. De na de faillietverklaring vervallende huurprijs is boedelschuld.

Art. 40. Alle bezoldigde betrekkingen in dienst van den gefailleerde kunnen zoowel door den curator als door den mede-contractant des gefailleerden opgezegd worden, met inachtneming van de gebruikelijke of overeengekomen termijnen. Echter zal een termijn van zes weken in elk geval voldoende zijn. Het na de faillietverklaring vervallende salaris is boedelschuld.

Art. 41. Bij aanvaarding eener gedurende het faillissement aan den gefailleerde opkomende erfenis door den curator heeft van rechtswege de boedelafscheiding plaats, in artikel 1153 Burgerlijk Wetboek bedoeld.

Art. 42. Onverminderd de bijzondere bepalingen in de artikelen 44—46 omtrent schenkingen gemaakt, kan ten behoeve van den boedel de nietigheid ingeroepen worden van alle vóór de faillietverklaring door den schuldenaar zonder dat daartoe zijnerzijds eene verplichting bestond verrichte handelingen, hoe ook genaamd, waardoor de schuldeischers benadeeld zijn, mits bewezen worde, dat bij het verrichten der handeling zoowel de schuldenaar als de degene met wien of te wiens behoeve hij handelde, de wetenschap bezat, dat daarvan benadeeling der schuldeischers het gevolg zoude zijn.

Artt. 43 en 44 = artt. 43 en 44 O. R. O.

Art. 45. Schenkingen, gedaan binnen veertig dagen vóór de faillietverklaring, worden vermoed gedaan te zijn met de wetenschap, dat de schuldeischers daardoor benadeeld worden.

Deze termijn wordt verdubbeld, indien de begiftigde de echtgenoot of een bloed- of aanverwant tot in den derden graad van den schenker is.

Artt. 46—48 = artt. 46—48 O. R. O.

Art. 49. De rechtsvordering tot nietigverklaring wordt ingesteld door den curator.

Niettemin kunnen de schuldeischers op gronden, aan deze artikelen ontleend, de toelating eener vordering bestrijden.

Art. 50 = art. 50 O. R. O.

Art. 51. Hetgeen door de vernietigde rechtshandeling uit het vermogen van den gefailleerde gegaan is, moet door hem, tegen wien de nietigheid wordt geldend gemaakt, teruggegeven worden.

Zoo deze daartoe niet in staat is, of zoo hij het ontvangene niet meer kan teruggeven in den toestand, waarin hij het ontving, is hij jegens den faillieten boedel tot schadevergoeding verplicht.

Rechten op het terug te geven goed, door derden te goeder trouw verkregen, worden geëerbiedigd.

Het door den gefailleerde ontvangene, of de waarde daarvan, wordt door den curator teruggegeven, voor zooverre de boedel er door verrijkt is geworden. Voor het te kort komende kan degene, tegen wien de nietigheid wordt ingeroepen, als concurrent schuldeischer opkomen.

Art. 52. Voldoening, na de faillietverklaring doch vóór de bekendmaking daarvan, aan den gefailleerde gedaan, ter vervulling van verbintenissen jegens dezen vóór de faillietverklaring aangegaan, bevrijdt hem, die haar deed, tegenover den boedel, zoolang zijne bekendheid met de faillietverklaring niet bewezen wordt.

Voldoening, als in de vorige zinsnede bedoeld, na de bekendmaking der faillietverklaring aan den gefailleerde gedaan, bevrijdt tegenover den boedel alleen dan, wanneer hij, die haar deed, bewijst dat de faillietverklaring niettegenstaande de bekendmaking daarvan te zijner woonplaats niet bekend kon zijn, behoudens het recht van den curator om aan te toonen, dat zij hem toch bekend was.

Art. 53. Hij, die zoowel schuldenaar als schuldeischer van den gefailleerde is, kan zich op schuldvergelijking beroepen, indien zijne schuldvordering en zijne schuldplichtigheid beide voortvloeien uit rechtshandelingen vóór de faillietverklaring met den gefailleerde verricht.

Niet-opeischbare schuldvorderingen op den gefailleerde worden berekend naar de regels in artikel 131 gesteld.

Art. 54. Niettemin kan noch de schuldenaar van den gefailleerde zijne schuld vergelijken met eene vordering, door hem tegen den gefailleerde verkregen, noch de schuldeischer zijne vordering met eene schuld aan den gefailleerde, door hem van een derde overgenomen, terwijl die schuldenaar of schuldeischer wist of kon weten dat de gefailleerde zijne betalingen gestaakt had, of dat de faillietverklaring reeds was uitgesproken.

Art. 55 = art. 56 O. R. O.

Art. 56. De hypothekaire schuldeischer, die het beding, vermeld in artikel 1223 Burgerlijk Wetboek, heeft gemaakt, en de pandhouder kunnen, na sommatie aan den curator, tot openbaren verkoop van de aan den schuldenaar toebehoorende aan hen verhypothekeerde of verpande goederen overgaan.

Is hunne vordering eene zoodanige als vermeld in de artikelen 130 en 131, dan kunnen zij van het hierbedoelde recht alleen gebruik maken na verificatie en niet anders dan tot verhaal van het bedrag, waarvoor de vordering is erkend.

Art. 57. Zij zijn verplicht hunne rechten uit te oefenen uiterlijk binnen één maand, nadat de insolventie is begonnen. Na verloop van dien tijd zal de curator de verpande voorwerpen opeischen, en deze, evenals de verhypothekeerde goederen, behoudens het recht van den pandhouder of hypothekairen schuldeischer op de opbrengst daarvan, zelf doen verkoopen op de wijze bij artikel 174 omschreven.

Art. 58 = art. 59 O. R. O.

Art. 59. De curator kan het verpande voorwerp lossen, tegen voldoening van het daarop verschuldigde met rente en kosten.

Art. 60 = art. 60 O. R. O.

Art. 61. In geval van faillissement van den boedel des mans, neemt de vrouw in natura terug alle roerende en onroerende goederen, welke haar toebehooren en niet in de gemeenschap vallen.

De aanbrengst der goederen, bij het aangaan des huwelijks buiten de

gemeenschap gehouden, wordt bewezen zooals bij artikel 205 van het Burgerlijk Wetboek is voorgeschreven.

Van de roerende goederen staande huwelijk bij erfenis, legaat of schenking aan de vrouw opgekomen en buiten de gemeenschap vallende, moet blijken uit eene daarvan opgemaakte beschrijving, of uit andere bescheiden ten genoege van den rechter.

De goederen, voortgesproten uit de belegging of wederbelegging van gelden aan de vrouw buiten gemeenschap toebehoorende, worden insgelijks door haar teruggenomen, mits die belegging of wederbelegging door voldoende bescheiden, ten genoege van den rechter, zij bewezen.

Indien de goederen, haar toebehoorende, door haren man zijn vervreemd, doch de koopprijs nog niet is betaald, of wel de kooppenningen nog onvermengd met den faillieten boedel aanwezig zijn, kan zij haar recht van terugneming op dien koopprijs of op de voorhanden kooppenningen uitoefenen.

Voor hare persoonlijke schuldvorderingen treedt de vrouw als concurrente schuldeischeres op.

Art. 62 = art. 62 O. R. O.

Art. 63. Het faillissement van een in gemeenschap van goederen gehuwden echtgenoot wordt als faillissement der gemeenschap behandeld. Het omvat, behoudens de uitzonderingen van artikel 21, alle goederen, die in de gemeenschap vallen, en strekt ten behoeve van alle schuldeischers, die op de goederen der gemeenschap verhaal hebben. Indien de echtgenoot, die failliet verklaard is, goederen bezit, die niet in de gemeenschap vallen, worden ook deze onder het faillissement begrepen, maar zijn alleen aansprakelijk voor de schulden, waardoor de gefailleerde persoonlijk verbonden is.

De bepalingen in deze wet vervat omtrent rechtshandelingen door den gefailleerde verricht, zijn, bij faillissement van een in gemeenschap gehuwden echtgenoot, toepasselijk op de handelingen waardoor de gemeenschap wettig verbonden is, onverschillig wie der echtgenooten ze verrichtte.

DERDE AFDEELING.

Van het bestuur over den faillieten boedel.

§ 1. *Van den rechter-commissaris.*

Artt. 64 en 65 = artt. 64 en 65 O. R. O.

Art. 66. De rechter-commissaris is bevoegd ter opheldering van alle omstandigheden, het faillissement betreffende, getuigen te hooren of een onderzoek van deskundigen te bevelen.

De getuigen worden gedagvaard namens den rechter-commissaris.

Bij niet-verschijning of weigering om getuigenis af te leggen, zijn de artikelen 116—119 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toepasselijk.

Art. 67. Van alle beschikkingen van den rechter-commissaris is gedurende vijf dagen hooger beroep op de rechtbank. De rechtbank beslist na verhoor of behoorlijke oproeping van de belanghebbenden.

Niettemin valt geen hooger beroep van de beschikkingen vermeld in de artikelen 21 2°. en 4°., 34, 94, 98, 100, 102, 104, 125, 173, 174, 175, 177, 179 en 180.

§ 2. *Van den curator.*

Artt. 68 en 69 = artt. 68 en 69 O. R. O.

Art. 70. Indien meerdere curators benoemd zijn, wordt voor de geldigheid hunner handelingen toestemming der meerderheid of bij staking van stemmen eene beslissing van den rechter-commissaris vereischt.

De curator, aan wien bij het vonnis van faillietverklaring een bepaalde werkkring is aangewezen, is binnen de grenzen daarvan zelfstandig tot handelen bevoegd.

Art. 71. Het salaris van den curator wordt in elk faillissement door de rechtbank na den rechter-commissaris gehoord te hebben, vastgesteld.

In geval van akkoord wordt het salaris bij het vonnis van homologatie bepaald.

Art. 72. Het ontbreken van de machtiging van den rechter-commissaris, waar die vereischt is, of de niet-inachtneming van de bepalingen vervat in de artikelen 78 en 79, heeft geen invloed op de geldigheid van de door den curator verrichte handeling, voor zooveel derden betreft. De curator is deswege alleen jegens den schuldenaar en de schuldeischers aansprakelijk.

Art. 73. De rechtbank heeft de bevoegdheid den curator te allen tijde, na hem gehoord of behoorlijk opgeroepen te hebben, te ontslaan en door een ander te vervangen, hetzij op voordracht van den rechter-commissaris, hetzij op een met redenen omkleed verzoek van een of meer schuldeischers of van den gefailleerde.

De ontslagen curator legt rekening en verantwoording van zijn beheer af aan den in zijne plaats benoemden curator.

§ 3. *Van de commissie uit de schuldeischers.*

Art. 74. Bij het vonnis van faillietverklaring kan de rechtbank, zoo de belangrijkheid des boedels daartoe aanleiding geeft, uit de haar bekende schuldeischers eene voorloopige commissie van hoogstens drie leden benoemen, ten einde den curator van advies te dienen.

Art. 75. Op de verificatievergadering worden de schuldeischers, na afloop der verificatie, geraadpleegd over de benoeming van eene definitieve commissie uit hun midden. Zoo zij deze wenschelijk achten, wordt tot de benoeming dadelijk overgegaan. De commissie bestaat uit hoogstens drie leden.

Een verslag van het hieromtrent verhandelde wordt in het procesverbaal der vergadering opgenomen.

Artt. 76 en 77 = artt. 76 en 77 O. R. O.

Art. 78. De curator is verplicht het advies der commissie in te winnen, alvorens eene rechtsvordering in te stellen of eene aanhangige voort te zetten of zich tegen eene ingestelde of aanhangige rechtsvordering te verdedigen, alsmede in de gevallen van de artikelen 37, 39, 40, 73, tweede lid, 98 en 101, en in het algemeen omtrent de wijze van vereffening en tegeldemaking van den boedel en het tijdstip en het bedrag der te houden uitdeelingen.

Art. 79 = art. 79 O. R O.

§ 4. *Van de vergaderingen der schuldeischers.*

Art. 80 = art. 80 O. R. O.

Art. 81. Op de vergaderingen van schuldeischers worden de besluiten genomen met volstrekte meerderheid van stemmen der aanwezige schuldeischers. Voor elke honderd gulden of gedeelte daarvan brengt ieder schuldeischer één stem uit.

Overdracht van vorderingen, na de verificatie gedaan, wordt ten aanzien van het stemrecht als niet geschied beschouwd.

Art. 82. Stemgerechtigd zijn de erkende en de voorwaardelijk toegelaten concurrente schuldeischers, alsmede de toonder eener ten name van »toonder" geverifiëerde schuldvordering.

Art. 83. Ten behoeve van de schuldeischers, die zich op eene vergaring hebben doen vertegenwoordigen, worden alle oproepingen voor latere vergaderingen en alle kennisgevingen aan den gemachtigde gedaan.

Art. 84. Behalve de door deze wet voorgeschreven vergaderingen, wordt er eene vergadering van schuldeischers gehouden, zoo dikwijls de rechter-commissaris dit noodig oordeelt of hem daartoe door de commissie uit de schuldeischers of door minstens vijf schuldeischers, vertegenwoordigende één vijfde deel der erkende en der voorwaardelijk toegelaten schuldvorderingen, een met redenen omkleed verzoek wordt gedaan.

In elk geval bepaalt de rechter-commissaris dag, uur en plaats der vergadering, waartoe de stemgerechtigde schuldeischers minstens tien dagen van te voren door den curator worden opgeroepen, bij advertentie in het nieuwsblad of de nieuwsbladen vermeld in artikel 14 en bij brieven, beide vermeldende het in de vergadering te behandelen onderwerp.

§ 5. *Van de beschikkingen der rechtbank.*

Art. 85 = art. 85 O. R. O.

Art. 86. Alle beschikkingen in faillissementszaken, waaromtrent niet het tegendeel is bepaald, zijn uitvoerbaar bij voorraad, zelfs op de minuut en vóór de registratie.

VIERDE AFDEELING.

Van de voorzieningen na de faillietverklaring en van het beheer des curators.

Art. 87. De rechtbank kan bij het vonnis van faillietverklaring of te allen tijde daarna, doch in het laatste geval niet dan op verzoek van den curator, of van een of meer der schuldeischers, bevelen, dat de gefailleerde in verzekerde bewaring worde gesteld, hetzij in een huis van bewaring, hetzij in zijne eigene woning onder het opzicht van eenen dienaar der openbare macht.

Het bevel hiertoe wordt door het Openbaar Ministerie ten uitvoer gelegd.

Art. 88 = art. 88 O. R. O.

Art. 89. Het verzoek tot in bewaringstelling van den gefailleerde moet toegestaan worden, indien het gegrond is op het niet-nakomen van de verplichtingen hem opgelegd in de artikelen 91, 105 en 117.

Artt. 90 en 91 = artt. 90 en 91 O. R. O.

Art. 92. De curator zorgt dadelijk na de aanvaarding zijner betrekking door alle noodige en gepaste middelen voor de bewaring des boedels. Hij neemt onmiddellijk de boeken tegen ontvangbewijs onder zich. Evenzoo handelt hij met de gelden, effecten en andere papieren van waarde, doch hij is bevoegd deze aan den ontvanger voor de gerechtelijke consignatiën in bewaring te geven.

Art. 93. De curator gaat, zoo hij of de rechter-commissaris dit noodig acht, dadelijk tot verzegeling van den boedel over.

De verzegeling geschiedt door een notaris.

Buiten de verzegeling blijven, doch worden in het proces-verbaal kortelijk beschreven, de goederen vermeld in de artikelen 21 n°. 1 en 92, alsmede de voorwerpen tot het bedrijf van den gefailleerde vereischt, indien dit wordt voortgezet.

Memorie van Toelichting. ..... Alinea 2. De verzegeling geschiedt thans door den kantonrechter (artikel 795 W. v. K.). Het voorstel om dezen te vervangen door den notaris berust op tweeërlei overwegingen: 1°. behoort de verzegeling minder tot den eigenaardigen werkkring des kantonrechters; de vraag mag zelfs gedaan worden of zij niet is infra dignitatem ejus; 2°. zijn de kantonrechters reeds met zoovele werkzaamheden belast, dat, vooral met het oog op de grootere steden als Amsterdam en Rotterdam, het in alle opzichten gewenscht is hen althans van die werkzaamheden te ontlasten, welke beter aan een ander toevertrouwd worden. Het is toch voorgekomen dat een kantonrechter den curator weigerde tot verzegeling over te gaan, omdat zijne overige ambtsbezigheden hem daartoe niet den tijd lieten.

De notaris, die in den regel de boedelbeschrijving zal opmaken en dus toch reeds bij de ontzegeling tegenwoordig moet zijn, is ook voor de verzegeling de aangewezen persoon.....

Art. 94. De curator gaat zoo spoedig mogelijk over tot het opmaken van eene beschrijving des faillieten boedels.

De boedelbeschrijving kan ondershands worden opgemaakt en de waardeering door den curator geschieden, een en ander onder goedkeuring van den rechter-commissaris.

De leden der voorloopige commissie uit de schuldeischers zijn bevoegd bij de beschrijving tegenwoordig te zijn.

Indien verzegeling is voorafgegaan, geschiedt de ontzegeling door den notaris.

Artt. 95 en 96 = artt. 95 en 96 O. R. O.

Art. 97. Door den curator gewaarmerkte afschriften van de boedelbeschrijving en van den staat, vermeld in het voorgaande artikel, worden ter inzage van een ieder ter griffie neergelegd. De afschriften en de akte van nederlegging zijn vrij van zegel- en registratierecht.

Art. 98 = art. 98 O. R. O.

Art. 99. De curator opent de brieven en telegrammen aan den gefail-

leerde gericht. Die, welke niet op den boedel betrekking hebben stelt hij terstond aan den gefailleerde ter hand. De administratie der posterijen en der telegrafie is, na van den griffier der rechtbank ontvangen kennisgeving, verplicht den curator de brieven en telegrammen, voor den gefailleerde bestemd, af te geven.

Art. 100. De curator is bevoegd naar omstandigheden aan den gefailleerde uit de gereede penningen een door de commissie uit de schuldeischers of, zoo er die niet is door den rechter-commissaris vast te stellen som als levensonderhoud uit te keeren.

Artt. 101—105 = artt. 101—105 O. R. O.

Art. 106. Bij het faillissement eener naamlooze vennootschap, onderlinge waarborgmaatschappij, coöperatieve vereeniging of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging zijn de bepalingen der artikelen 87—91 en 105 eerste lid op de bestuurders toepasselijk.

Art. 107. De griffier is verplicht aan elken schuldeischer op diens verzoek afschrift te geven van de stukken, die ingevolge eenige bepaling dezer wet ter griffie worden nedergelegd.

VIJFDE AFDEELING.

Van de verificatie der schuldvorderingen.

Art. 108. De rechter-commissaris bepaalt binnen eene week na de faillietverklaring:

1°. eenen termijn, binnen welken de schuldvorderingen ingediend moeten worden;

2°. dag, uur en plaats, waarop de verificatie-vergadering zal gehouden worden.

De termijn, onder 1°. vermeld, gaat één week na de faillietverklaring in.

Tusschen het einde van den onder 1°. vermelden termijn en den dag der verificatie-vergadering moeten ten minste tien dagen verloopen.

Artt. 109—113 = artt. 109—113 O. R. O.

Art. 114. Van ieder der lijsten, in artikel 112 bedoeld, wordt een afschrift door den curator ter griffie van de rechtbank nedergelegd, om aldaar gedurende de zeven aan de verificatie-vergadering voorafgaande dagen ter inzage te liggen van een ieder.

Bedoelde afschriften zijn, evenals de lijsten zelve en de akte van nederlegging, vrij van zegel- en registratierecht.

Art. 115. Van de krachtens artikel 114 gedane nederlegging der lijsten geeft de curator aan alle bekende schuldeischers schriftelijk bericht, waarbij hij eene nadere oproeping tot de verificatie-vergadering voegt.

Art. 116 = art. 116 O. R. O.

Art. 117. Bij het faillissement eener naamlooze vennootschap, onderlinge waarborgmaatschappij, coöperatieve vereeniging of andere rechts-

persoonlijkheid bezittende vereeniging rust op de bestuurders de verplichting, in het vorige artikel den gefailleerde opgelegd.

Art. 118 = art. 118 O. R. O.

Memorie van Toelichting geheel gelijk aan de toelichting der Regeering tot en met: .... »bewijs daarvan worden aangemerkt". En verder: Daar de griffier het bestaan der schriftelijke volmacht in het procesverbaal der vergadering moet constateeren, zal voortaan registratie van elke volmacht noodig zijn, immers de griffier mag geen ongeregistreerde stukken aanhalen. Het bezwaar, dat men hiertegen zou kunnen doen gelden, dat aan een geregistreerde volmacht kosten verbonden zijn, mag niet in aanmerking genomen worden; men houde toch in het oog, dat juist de thans bestaande verplichting om te verschijnen het verschijnen bij gevolmachtigde zeer in de hand werkt, terwijl volgens de bepalingen van het Ontwerp de schuldeischer, die zelf niet wil komen en evenmin de kosten van een volmacht betalen, kan wegblijven zonder eenig recht te verliezen. Ook zij er hier aan herinnerd, dat de griffier een niet-geregistreerde volmacht mag aannemen, indien hem met de volmacht tevens de kosten voor de registratie ter hand gesteld worden, zoodat het vereischte van registratie geen beletsel oplevert, om de volmacht zelfs in het laatste oogenblik te verleenen.

Art. 119. Op de vergadering leest de rechter-commissaris de lijst der voorloopig erkende en die der door den curator betwiste schuldvorderingen voor. Ieder der op die lijsten voorkomende schuldeischers is bevoegd den curator omtrent elke vordering en hare plaatsing op een der lijsten inlichtingen te vragen, of wel hare juistheid of den beweerden voorrang te betwisten, of te verklaren, dat hij zich bij de betwisting van den curator aansluit.

De curator is bevoegd op de door hem gedane voorloopige erkenning of betwisting terug te komen.

Art. 120. De vorderingen, welke niet betwist worden, worden overgebracht op eene in het proces-verbaal op te nemen lijst van geverifieerde schuldeischers. De ingezonden rekeningen en verklaringen worden aan het proces-verbaal der vergadering gehecht. Op het papier aan order en aan toonder wordt door den curator de erkenning aangeteekend.

Artt. 121—124 = artt. 121—124 O. R. O.

Art. 125. Vorderingen, die betwist worden, kunnen door den rechter-commissaris voorwaardelijk worden toegelaten tot een bedrag door hem te bepalen. Vorderingen, waarvan alleen de voorrang betwist wordt, worden hangende het geschil als concurrente vorderingen behandeld.

Art. 126. Ook de gefailleerde is bevoegd zich, onder summiere opgaaf zijner gronden, tegen de toelating eener vordering, hetzij voor het geheel, hetzij voor een gedeelte te verzetten. In dit geval geschiedt in het procesverbaal aanteekening van de betwisting en van hare gronden, zonder verwijzing van partijen naar de rechtbank.

Betwisting, waarvoor geene gronden worden opgegeven, of welke niet de geheele vordering omvat en toch niet uitdrukkelijk aanwijst, welk deel wordt erkend, en welk betwist, wordt niet als betwisting aangemerkt.

Art. 127. Vorderingen, na afloop van den in artikel 108 1°. genoemden

termijn bij den curator ingediend, kunnen op daartoe gedaan verzoek op de vergadering geverifiëerd worden, indien de curator en de aanwezige schuldeischers daartoe hunne toestemming verleenen.

Vorderingen, voor het eerst op de verificatie-vergadering ingediend, kunnen zelfs met die toestemming niet geverifiëerd worden, tenzij de schuldeischer buiten het Rijk in Europa woont en daardoor verhinderd was zich eerder aan te melden.

Artt. 128—130 = artt. 128—130 O. R. O.

Art. 131. Eene vordering met tijdsbepaling, of waarvan het tijdstip der opeischbaarheid onzeker is, of welke recht geeft op periodieke uitkeeringen, wordt geverifiëerd voor hare waarde op het oogenblik der faillietverklaring, berekend op den grondslag van den wettelijken rentevoet.

Bij de berekening wordt uitsluitend gelet op het tijdstip en de wijze van aflossing, het kansgenot, waar dit bestaat, en, indien de vordering rentedragend is, op het verschil tusschen den bedongen en den wettelijken rentevoet.

Alle schuldvorderingen, vervallende binnen één jaar na het tijdstip, waarop het faillissement is aangevangen, worden behandeld, alsof zij op dat tijdstip reeds opeischbaar waren. Van alle later dan één jaar daarna vervallende schuldvorderingen wordt bij de berekening het eerste jaar na den aanvang van het faillissement niet medegerekend.

Artt. 132 en 133 = artt. 132 en 133 O. R. O.

Art. 134. Schuldvorderingen aan toonder kunnen ten name van »toonder" geverifieerd worden. Iedere ten name van »toonder" geverifiëerde vordering wordt als de vordering van een afzonderlijk schuldeischer beschouwd.

Art. 135 = art. 135 O. R. O.

Art. 136. De schuldeischer, die houder is van eene hoofdelijke verbintenis tusschen den gefailleerde en andere insgelijks gefailleerde medeschuldenaren, kan in elk hunner boedels opkomen voor, en betaling ontvangen over, het geheele bedrag, hem ten tijde der eerste faillietverklaring nog verschuldigd, totdat zijne vordering ten volle zal zijn gekweten.

De boedels hebben onderling geen verhaal op elkander voor hetgeen een hunner meer heeft betaald dan zijn aandeel, tenzij in het geheel meer dan honderd procent beschikbaar is, in welk geval die meerdere procenten naar de onderlinge rechtsverhouding verdeeld worden.

Art. 137. Na afloop der verificatie brengt de curator verslag uit over den stand van den boedel, en geeft hij daaromtrent alle door de schuldeischers verlangde inlichtingen. Het verslag wordt na afloop der vergadering ter griffie nedergelegd ter inzage van een ieder. Het is, evenals de akte van nederlegging, vrij van zegel- en registratierecht.

ZESDE AFDEELING.

Van het akkoord.

Art. 138 = art. 138 O. R. O.

Art. 139. Indien hij een ontwerp van akkoord, uiterlijk acht dagen

vóór de vergadering tot verificatie der schuldvorderingen, ter griffie van de rechtbank heeft nedergelegd ter inzage van een ieder, kan daarover in die vergadering na afloop der verificatie dadelijk worden geraadpleegd en beslist.

Een afschrift van het ontwerp van akkoord moet, gelijktijdig met de nederlegging ter griffie, worden toegezonden aan den curator en aan ieder der leden van de commissie uit de schuldeischers.

Art. 140 = art. 140 O. R. O.

Art. 141. De raadpleging en beslissing worden tot eene volgende door den rechter commissaris op ten hoogste drie weken later te bepalen vergadering uitgesteld:

1°. indien staande de vergadering eene definitieve commissie uit de schuldeischers is benoemd, niet bestaande uit dezelfde personen als de voorloopige, en een of meer der schuldeischers van haar een advies over het aangeboden akkoord verlangen;

2°. indien het ontwerp van akkoord niet ten behoorlijken tijde ter griffie is neêrgelegd.

Art. 142. Wanneer de raadpleging en stemming over het akkoord, ingevolge de bepalingen van het voorgaande artikel, worden uitgesteld tot eene nadere vergadering, wordt daarvan door den curator onverwijld aan de niet op de verificatie-vergadering verschenen, voorloopig erkende schuldeischers kennis gegeven, bij brieven vermeldende den summieren inhoud van het akkoord.

Art. 143. Van de stemming over het akkoord zijn uitgesloten de hypotheek- of pandhoudende en bevoorrechte schuldeischers, daaronder begrepen diegenen, wier voorrang betwist wordt, tenzij zij van hun hypotheek, pand of voorrecht ten behoeve van den boedel afstand mochten doen.

Deze afstand maakt hen tot concurrente schuldeischers, ook voor het geval het akkoord niet mocht worden aangenomen.

Art. 144 = art. 144 O. R. O.

Art. 145. Tot het aannemen van het akkoord wordt vereischt de toestemming van twee derden der erkende en der voorwaardelijk toegelaten concurrente schuldeischers, welke drie vierde van het bedrag der niet bevoorrechte, door geen pand of hypotheek gedekte schuldvorderingen vertegenwoordigen.

Art. 146. Indien twee derden der ter vergadering tegenwoordige schuldeischers, meer dan de helft van het gezamenlijk bedrag der schuldvorderingen, waarvoor stemrecht kan worden uitgeoefend, vertegenwoordigende, in het akkoord bewilligen, zal hoogstens acht dagen later eene tweede stemming gehouden worden, zonder dat daartoe eene nadere oproeping vereischt wordt. Bij deze stemming is niemand gebonden aan zijne de eerste maal uitgebrachte stem.

Art. 147. Latere veranderingen in het getal der schuldeischers of in het bedrag der vorderingen, tengevolge van de uitwijzing van het recht van voorwaardelijk toegelaten schuldeischers hebben geen invloed op de geldigheid van de aanneming of verwerping van het akkoord.

Art. 148. Het procesverbaal der vergadering vermeldt den inhoud van

het akkoord, de namen der aanwezige stemgerechtigde schuldeischers, de door ieder hunner uitgebrachte stem, alsmede den uitslag der stemming.

Art. 149. Zoowel de schuldeischers, die vóór gestemd hebben, als de schuldenaar, kunnen gedurende acht dagen na afloop der vergadering aan de rechtbank verbetering van het procesverbaal verzoeken, indien het akkoord door den rechter-commissaris ten onrechte als verworpen is beschouwd.

Art. 150. Indien het akkoord is aangenomen, bepaalt de rechter-commissaris vóór het sluiten der vergadering of, bij toepassing van art. 149, de rechtbank in hare beschikking, de terechtzitting, waarop door de rechtbank over de homologatie zal worden beslist.

Deze terechtzitting zal minstens acht en hoogstens veertien dagen na de stemming over het akkoord gehouden worden.

Art. 151 = art. 151 O. R. O.

Art. 152. Op den bepaalden dag wordt ter openbare terechtzitting door den rechter-commissaris een schriftelijk rapport uitgebracht, en kan ieder der schuldeischers in persoon of bij gemachtigde de gronden uiteenzetten, waarop hij de homologatie wenscht of haar bestrijdt.

Art. 153. Op denzelfden dag, of uiterlijk acht dagen daarna, geeft de rechtbank hare beschikking.

Zij zal de homologatie weigeren:

1°. indien haar blijkt, dat de baten des boedels met inbegrip van de zaken, waarop recht van terughouding wordt uitgeoefend, de som, bij het akkoord bedongen, aanmerkelijk te boven gaan;

2°. indien de nakoming van het akkoord niet voldoende is gewaarborgd;

3°. indien het akkoord door bedrog, door begunstiging van een of meer schuldeischers of met behulp van andere oneerlijke middelen is tot stand gekomen, onverschillig of de gefailleerde dan wel een derde daartoe heeft medegewerkt.

Zij kan ook op andere gronden en ook ambtshalve de homologatie weigeren.

Art. 154 = art. 154 O. R. O.

Art. 155. Het hooger beroep geschiedt door eene verklaring ter griffie van de rechtbank.

Binnen twee dagen na het verstrijken van den termijn, in het vorige artikel bedoeld, is de appellant verplicht aan het hof, bij memorie inhoudende de gronden van appèl, bepaling te verzoeken van den dag, waarop het appèl behandeld zal worden. De behandeling zal plaats hebben binnen twintig dagen na het daartoe gedane verzoek, op de wijze voorgeschreven in art. 152.

Art. 156 = art. 156 O. R. O.

Art. 157. Wanneer de homologatie geweigerd wordt op een der gronden in artikel 153 onder 3°. vermeld, kan de schuldeischer, aan wien bijzondere voordeelen zijn toegekend of die tot oneerlijke middelen de hand heeft geleend, in het faillissement geene rechten als schuldeischer meer uitoefenen.

Memorie van Toelichting. Art. 157. De sluipovereenkomst is de

worm, die aan de instelling van het akkoord knaagt; zij dient om langs slinksche wegen en onder bedriegelijke voorgevens den schuldeischers eene overeenkomst op te dringen, waarvoor zij anders niet te vinden zouden zijn. Wel zal zij, daar zij in strijd is met goede trouw en goede zeden, daar zij een onzedelijken inhoud heeft, nietig wezen en geene actie geven, dit alles neemt niet weg dat zij desniettegenstaande haar volle effect zal kunnen sorteeren, dat bereikt is zoodra het akkoord tot stand is gekomen. De sluipovereenkomst is bovendien des te gevaarlijker, omdat zij ten doel heeft derden te misleiden, het recht der schuldeischers op gelijke pondspondsgewijze voldoening krachteloos te maken. De schuldeischer, die zich voordeelen laat beloven, neemt tegenover zijne medeschuldeischers den schijn aan vóór het akkoord stemmende eene opoffering te doen, terwijl hij in werkelijkheid ten gevolge der sluipovereenkomst niets of althans minder dan zijne medeschuldeischers te verliezen heeft [1]).

Tegen zulke handelingen behoort de wetgever op te treden. Het sluipakkoord tast het beginsel, waarop de geheele instelling van 't faillissement berust, de paritas creditorum, gelijke behandeling van gelijkgerechtigden, in het hart aan. Het is daarom niet meer dan billijk, dat de schuldeischer, die zich vergrepen heeft aan het recht zijner mede-schuldeischers, zijne rechten op het gemeenschappelijk onderpand verliest. Of de bijzondere voordeelen beloofd zijn door den gefailleerde zelf of door een derde kan geen onderscheid maken [2]). De sluipovereenkomst is in beide gevallen evenzeer gericht op misleiding der mede-schuldeischers, in beide gevallen verbindt zich de schuldeischer tot de schijnvertooning van vóór een akkoord te stemmen, waarbij hij niets te verliezen heeft, in beide gevallen heeft de overeenkomst een onzedelijken inhoud.

Om die reden zijn in artikel 153 n°. 3 de woorden: »onverschillig of de gefailleerde dan wel een derde daartoe heeft medegewerkt" opgenomen.

Art. 158. Het gehomologeerde akkoord is verbindend voor alle geen voorrang hebbende schuldeischers van den gefailleerde, zonder uitzondering, onverschillig of zij in het faillissement opgekomen zijn.

Art. 159. Na verwerping of weigering van de homologatie van het akkoord kan de gefailleerde, behoudens de bepaling van art. 197, in hetzelfde faillissement geen ander akkoord meer aanbieden.

Art. 160. Nadat de homologatie in kracht van gewijsde is gegaan, levert het akkoord in verband met het procesverbaal der verificatie ten behoeve der geverifieerde vorderingen, voorzoover zij niet door den gefailleerde overeenkomstig artikel 126 betwist zijn, een voor tenuitvoerlegging vatbaren titel op tegen den gefailleerde en de tot het akkoord als borgen toegetreden personen.

Art. 161 = 160 O. R. O.

---

[1]) Verg. in dezen zin KIST, bl. 159; LAGERWEY t. a. p., bl. 166; Mr. OYENS bl. 270 vlg. en de jurisprudentie aldaar aangehaald; *Rechtsgel. Adviezen*, 10de Verz., bl. 93. Van eene andere meening is Mr. LOD. S. BOAS in *N. Bijdr.* enz. 1881, bl. 543 vlg. Art. 345 W. v. Sr. heeft thans de sluipovereenkomst strafbaar gesteld.

[2]) Sluipovereenkomsten, waarbij de bijzondere voordeelen door een derde worden beloofd, zijn geldig volgens Ktgr. n°. 1 te Amsterdam, 14 Jan. 1879, *R. B.* 1879, B, bl. 67; rb. Amsterdam 29 Mei 1878, *W.* 4285; rb. Amsterdam 18 Maart 1881, *W.* 4704.

Art. 162. Door de homologatie van het akkoord eindigt het faillissement.
Nadat de homologatie in kracht van gewijsde is gegaan, is de curator verplicht, rekening en verantwoording aan den gefailleerde te doen.
Indien bij het akkoord geene andere bepalingen deswege zijn gemaakt, geeft de curator aan den gefailleerde tegen behoorlijke kwijting af alle goederen, gelden, effecten, boeken en papieren tot den boedel behoorende.

Art. 163. Indien niet vóór de homologatie de gelden, benoodigd voor de voldoening der faillissementskosten en der als bevoorrecht geverifiëerde schuldvorderingen, in handen van den curator zijn gestort, of deswege door den gefailleerde zekerheid is gesteld, is de curator verplicht alle goederen en gelden tot den boedel behoorende onder zich te houden, totdat de betaling dezer kosten en schulden is geschied.
Hij zal zelfs tot voldoening dier kosten en schulden uit de voorhanden baten van den boedel overgaan, wanneer éene maand na het in kracht van gewijsde gaan van het vonnis van homologatie is verloopen, zonder dat vanwege den gefailleerde de betaling is gedaan.

Art. 164. Vernietiging van het gehomologeerde akkoord kan gedurende één jaar nadat het in kracht van gewijsde is gegaan, gevorderd worden wegens het plegen van een der handelingen in artikel 153 onder 3°. vermeld.
Evenwel zal de schuldeischer niet-ontvankelijk zijn in deze vordering, indien bewezen wordt, dat hem het bestaan van bedoelde handelingen reeds bekend was, vóór den afloop van den termijn, voor het aanteekenen van hooger beroep in artikel 154 voorgeschreven.
Indien de vernietiging wordt uitgesproken, is art. 157 toepasselijk.

Art. 165. Ontbinding van het gehomologeerde akkoord kan door elken schuldeischer gevorderd worden, jegens wien de schuldenaar in gebreke blijft aan den inhoud daarvan te voldoen. Op den schuldenaar rust het bewijs, dat aan het akkoord is voldaan. De rechter kan, ook ambtshalve, den schuldenaar eenig uitstel verleenen, om alsnog aan zijne verplichtingen te voldoen.

Artt. 166—172 = artt. 166—172 O. R. O.

ZEVENDE AFDEELING.

Van de vereffening des boedels.

Art. 173. Indien op de verificatie-vergadering geen akkoord aangeboden, of indien het aangeboden akkoord verworpen, of de homologatie definitief geweigerd is, verkeert de boedel van rechtswege in staat van insolventie, en gaat de curator onmiddellijk tot vereffening en tegeldemaking van alle baten des boedels over, zonder dat daartoe de toestemming of medewerking van den gefailleerde noodig is.
Niettemin zal den gefailleerde eenig huisraad, door den rechter-commissaris aan te wijzen, worden gelaten.

Art. 174. De goederen worden in het openbaar of met toestemming van den rechter-commissaris ondershands verkocht. Zoo er eene commissie uit de schuldeischers is, machtigt het éénparig advies dier commissie den curator tot onderhandschen verkoop op de wijze door de commissie te bepalen.

Artt. 175 en 176 = artt. 175 en 176 O. R. O.

Art. 177. De curator kan ten behoeve der vereffening van de diensten des gefailleerden gebruik maken, tegen eene door de commissie uit de schuldeischers of, zoo deze er niet is, door den rechter-commissaris vast te stellen vergoeding.

Artt. 178 en 179 = artt. 178 en 179 O. R. O.

Art. 180. De curator maakt de uitdeelingslijst op en onderwerpt die aan de goedkeuring van den rechter-commissaris. De lijst houdt in een staat der ontvangsten en uitgaven (daaronder begrepen het salaris van den curator), de namen der schuldeischers, het geverifiëerde bedrag van ieders vordering, benevens de daarop te ontvangen uitkeering.

Voor de concurrente schuldeischers worden de door den rechter-commissaris te bepalen percenten uitgetrokken; voor de bevoorrechte schuldeischers, daaronder begrepen zij, wier voorrecht betwist wordt, en de pand- en hypotheekhoudende schuldeischers, voor zooverre zij niet reeds overeenkomstig de bepaling van artikel 56 voldaan zijn, het bedrag waarvoor zij batig gerangschikt kunnen worden op de opbrengst der goederen, waarop zij bevoorrecht of die aan hen verbonden waren. Zoo dit minder is dan het geheele bedrag hunner vorderingen, worden voor het ontbrekende, — zoo de met het voorrecht belaste of aan hen verbonden goederen nog niet verkocht zijn, voor hunne geheele vordering — gelijke percenten als voor de concurrente schuldeischers uitgetrokken.

Art. 181. Voor de voorwaardelijk geverifiëerde schuldvorderingen worden op de uitdeelingslijst de percenten over het volle bedrag uitgetrokken.

Art. 182. De algemeene failllissementskosten worden omgeslagen over ieder deel van den boedel, met uitzondering van hetgeen overeenkomstig de bepaling van artikel 56 door den pand- of hypotheekhoudenden schuldeischer zelf is verkocht.

Art. 183. De door den rechter-commissaris goedgekeurde uitdeelingslijst ligt gedurende tien dagen ter griffie ter inzage van een ieder. Van de nederlegging geschiedt door de zorg van den curator aankondiging in het nieuwsblad of de nieuwsbladen bedoeld in art. 14, terwijl daarvan bovendien aan ieder der geverifiëerde schuldeischers schriftelijk kennis wordt gegeven, met vermelding van het voor hem uitgetrokken bedrag.

Artt. 184 en 185 = artt. 184 en 185 O. R. O.

Art. 186. De behandeling geschiedt op de wijze bij artikel 152 en 153 eerste lid voor de homologatie van het akkoord bepaald.

Art. 187. Ook een niet-geverifiëerde schuldeischer kan verzet doen, mits hij vooraf zijne vordering bij den curator indiene, een afschrift daarvan bij het exploit voege, en in dit exploit tevens verzoek doe om geverifiëerd te worden.

De verificatie der vordering geschiedt alsdan op de wijze, bij artikel 119 en volgende voorgeschreven, ter openbare terechtzitting, bestemd voor de behandeling van het verzet en voordat daarmede een aanvang wordt gemaakt.

Indien dit verzet alleen ten doel heeft als schuldeischer geverifiëerd te worden, en er niet tevens door anderen verzet is gedaan, komen de kosten van het verzet ten laste van den nalatigen schuldeischer.

Art. 188. Door verloop van den termijn van artikel 183, of, zoo er verzet is gedaan, door het op het verzet gewezen vonnis, wordt de uitdeelingslijst verbindend.

Art. 189. De uitdeeling, uitgetrokken voor een voorwaardelijk geverifieerden schuldeischer, wordt niet uitgekeerd, zoolang niet omtrent zijne vordering beslist zal zijn. Blijkt het ten slotte dat hij niets te vorderen heeft, dan komen de voor hem bestemde gelden ten bate van de andere schuldeischers.

Uitdeelingen bestemd voor vorderingen, welker voorrang betwist wordt, worden, voor zooverre zij meer bedragen dan de percenten, over de concurrente vorderingen uit te keeren, gereserveerd tot na de uitspraak over den voorrang.

Art. 190. Indien eenig goed, waarop een bepaald voorrecht, een hypotheek of pandrecht rust, verkocht wordt, nadat aan den bevoorrechten, hypotheek- of pandhoudenden schuldeischer, ingevolge de bepaling van artikel 180, reeds eene uitkeering is gedaan, wordt dezen bij eene volgende uitdeeling het bedrag, waarvoor hij op de opbrengst van het goed batig gerangschikt is kunnen worden, niet anders uitgekeerd dan onder aftrek van de percenten, die hij reeds te voren over dit bedrag ontving.

Art. 191 = art. 191 O. R. O.

Art. 192. Na afloop van den termijn van inzage, bedoeld bij artikel 183, of na uitspraak van het vonnis op het verzet, is de curator verplicht de vastgestelde uitkeering onverwijld te doen. De uitkeeringen, waarover niet binnen één maand daarna is beschikt, worden door hem in de kas der gerechtelijke consignatiën gestort.

Art. 193. Zoodra de slotuitdeelingslijst verbindend is geworden, is het faillissement opgeheven. Door den griffier geschiedt daarvan aankondiging op de wijze bij artikel 14 bepaald.

Eene maand daarna doet de curator rekening en verantwoording van zijn beheer aan den rechter-commissaris.

Art. 194 = art. 194 O. R. O.

ACHTSTE AFDEELING.

Van den rechtstoestand des schuldenaars na afloop van de vereffening.

Art. 195 = art. 195 O. R. O.

Art. 196. De verificatie eener vordering in het faillissement heeft kracht van gewijsde zaak tegen den schuldenaar; het procesverbaal der verificatie-vergadering levert voor de daarin als erkend vermelde vorderingen een executorialen titel tegen den schuldenaar op.

Deze bepaling geldt niet voor zoover de vordering door den schuldenaar overeenkomstig artikel 126 betwist is.

Art. 197. Ter gelegenheid van de slotuitdeeling kan de schuldenaar

aan zijne schuldeischers een akkoord aanbieden voor dat gedeelte hunner vorderingen, dat na die uitdeeling onvoldaan blijft.

Daartoe wordt door hem binnen den termijn, bepaald bij artikel 183, een ontwerp-akkoord ter inzage van een ieder ter griffie van de rechtbank nedergelegd, met storting eener voldoende som voor de kosten der formaliteiten, voorgeschreven in de volgende artikelen.

Het tweede lid van artikel 139 is hierop toepasselijk.

Art. 198. Dadelijk na afloop van den termijn van artikel 183 of na de uitspraak van het vonnis, op het verzet gewezen, worden de geverifiëerde schuldeischers tegen een door den rechter-commissaris te bepalen dag door den curator bij brieven, vermeldende den summieren inhoud van het akkoord, tot eene vergadering opgeroepen.

Art. 199. Op de vergadering wordt zoowel door den curator, als door de commissie uit de schuldeischers advies uitgebracht over het voorgestelde akkoord en daarna terstond tot de raadpleging en stemming overgegaan.

Art. 200. De artikelen 144—156 en 158—161 zijn te dezen toepasselijk. Over het akkoord wordt gestemd door al de schuldeischers, die na de slotuitdeeling nog eene vordering hebben.

Art. 201. De werking van artikel 195 blijft, indien door den schuldenaar overeenkomstig het bepaalde in artikel 197 een akkoord is aangeboden, opgeschort tot na de verwerping of weigering der homologatie van dit akkoord.

Art. 202. Overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 164 en 166 kan ieder schuldeischer vernietiging vorderen van het akkoord.

De vernietiging heeft ten gevolge dat alle schuldeischers het recht herkrijgen hun bij artikel 195 toegekend.

Art. 203. Ieder schuldeischer kan te zijnen aanzien ontbinding van het akkoord vorderen, in geval van niet-voldoening daaraan.

De ontbinding heeft ten gevolge, dat zijne vordering herleeft voor het geheele bedrag, hem na de slotuitdeeling nog toekomende.

Artikel 166 is hier toepasselijk.

Art. 204. Artikel 171 is niet toepasselijk in geval van een nieuw faillissement na homologatie van een akkoord als bedoeld in de voorgaande artikelen.

Memorie van Toelichting. Artt. 197—204. De positie van den schuldenaar zal, na insolventie en vereffening van den boedel, door de bepalingen van artikel 195 en 196 geen benijdenswaardige zijn. Zij zal gelijk wezen aan die van een schuldenaar, wiens goederen te vergeefs zijn uitgewonnen. Terwijl hij alles verliest, blijven er nog schulden over. Die oude schulden zullen voor hem allicht een hinderpaal wezen, wanneer hij later weer zaken wil beginnen. Zij zullen hem een blok aan het been zijn, dat hem belet voorwaarts te gaan. Op zich zelf is hierin geen bijzondere reden voor medelijden gelegen; hij, die schulden maakt zonder ze te kunnen betalen, moet de onaangename gevolgen daarvan dragen; slechts aan zich zelven kan hij ze wijten; werd hij alleen door het ongeluk vervolgd, het zou hem niet moeilijk zijn gevallen, in het faillissement een akkoord tot stand te brengen. Evenwel op economische en maatschappelijke gronden is

het wenschelijk den schuldenaar in de gelegenheid te stellen zich uit deze positie te bevrijden. Deze gelegenheid schept het Ontwerp in de artikelen 197 - 204. Daarbij is uitgegaan van de veronderstelling dat familieleden of vrienden allicht bereid gevonden zullen worden om na afloop van het faillissement aan den schuldenaar financieelen steun te verleenen, indien er mogelijkheid bestaat hem daardoor voor verdere vervolging van de zijde zijner oude schuldeischers te vrijwaren. Het middel dat voorgesteld wordt om tot dit doel te geraken is een akkoord, dat de schuldenaar ter gelegenheid der slotuideeling aan zijne schuldeischers zal kunnen aanbieden en dat het karakter heeft van een minnelijken af koop der rechten, die de schuldeischers na afloop van het faillissement nog kunnen doen gelden. De desbetreffende bepalingen zijn nieuw; de geheele instelling komt in geene der bestaande faillietenwetten voor. Ernstige overweging heeft echter de overtuiging gewekt, dat zij wenschelijk is en bevorderlijk zal zijn aan eene goede werking der ontworpen wet. Waar de wet al te gestreng is jegens den gefailleerde wordt het aangaan van onderhandsche akkoorden, waarbij de schuldeischers weinig of geen contrôle kunnen uitoefenen, en die veelvuldig aanleiding geven tot sluipovereenkomsten, in de hand gewerkt; daarom reeds is het wenschelijk dat den schuldenaar steeds de mogelijkheid openblijve om tot bevrijding zijner schulden te komen en dat men hem ook dan de gelegenheid geve weer een nuttig lid der maatschappij te worden, wanneer het hem niet mocht gelukken in het faillissement een akkoord te doen aannemen, omdat de schuldeischers aan vereffening door een curator de voorkeur gaven boven een buitengerechtelijke vereffening door een schuldenaar, aan wiens ongeluk of goede trouw zij twijfelden, in wien zij althans niet voldoende vertrouwen stelden. Bovendien heeft het hiervoorgestelde tweede akkoord nog dit voordeel dat het de schuldeischers scherper zal doen toezien op de voorwaarden die hun bij het akkoord in het faillissement worden aangeboden; het zal er toe leiden dat dit eerste akkoord, wil het aangenomen worden, een dragelijken inhoud moet hebben; dat het dus meer zijn primitief karakter zal terugkrijgen. Uit misplaatst medelijden zullen de schuldeischers niet meer genoegen nemen met een akkoord van 1/2%, zooals enkele malen is voorgekomen. De schuldeischers worden vrijer in hun oordeel; verwerpen zij het akkoord, zij weten dat zij na afloop der insolventie al hunne rechten voor het te kort komende behouden (artikel 195), maar ook dat zij nog altijd gelegenheid hebben genade voor recht te laten gelden en den schuldenaar een herstel zijner zaken gemakkelijk te maken.

Wat den modus procedendi betreft, in de artikelen 197—200 vervat, zooveel mogelijk is de procedure gevolgd, voorgeschreven voor de aanbieding en de homologatie van een akkoord in het faillissement. Daarvan is alleen afgeweken voor zooverre de verschillende aard der beide akkoorden dit noodzakelijk maakte. Zoo zullen ook de artikelen 145—156 en 158—162, in artikel 200 aangehaald, alleen mutatis mutandis toegepast kunnen worden; in hoeverre daarbij mutatie noodig is, wijst zich van zelf uit; zoo zal bijv. het feit, in artikel 154 al. 2 n°. 1 vermeld, nooit een grond kunnen zijn om de homologatie van een akkoord na faillissement te weigeren, om de eenvoudige reden dat dit feit bij dit akkoord zich niet zal kunnen voordoen, immers het akkoord is hier geen alternatief van insolventie, welke reeds voor goed is afgeloopen.

Artt. 203 en 204. Ontbinding van dit akkoord op grond van nietvoldoening heeft een ander gevolg dan ontbinding op denzelfden grond

van een akkoord in het faillissement. Zij werkt hier individueel, niet collectief; alleen ten behoeve van den eischer in cas van ontbinding, niet van alle schuldeischers. De reden ligt voor de hand. Bij akkoord *in* het faillissement geeft ieder schuldeischer zijn recht prijs op faillissement, op het collectieve gerechtelijke beslag en de gerechtelijke liquidatie ten behoeve van allen; bij akkoord *na* faillissement daarentegen alleen zijn individueel vorderingsrecht, zijn recht op afzonderlijke executie. Bij ontbinding van het laatste akkoord kan dus nooit iets anders herleven dan het individueele vorderingsrecht van hem, jegens wien het akkoord niet is nagekomen. In verband hiermede staat de niet-toepasselijk-verklaring van artikel 171 in artikel 204. Door het opvolgend faillissement wordt het akkoord *na* het vroegere faillissement niet, gelijk een akkoord *in* het vroegere faillissement, ontbonden, maar alleen die schuldeischers herkrijgen hun vorderingsrecht, jegens wie het akkoord nog niet is voldaan.

Zoowel bij de vordering tot vernietiging als bij die tot ontbinding van het akkoord nà faillissement zal de procedure tot faillietverklaring gevolgd worden (artikel 202 eerste lid en 203 derde lid j°. artikel 166). Wat betreft de vordering tot vernietiging ligt dit voor de hand, maar ook bij de vordering tot ontbinding is eene eenvoudige en snelle procedure wenschelijk. Men bedenke slechts dat de schuldeischer, die ontbinding eischt, daarbij staat tegenover eene insolvente tegenpartij en dat de vraag of het akkoord al of niet is nagekomen eene hoogst eenvoudige is.

Art 205. De artikelen van deze afdeeling zijn op het faillissement van de naamlooze vennootschap, onderlinge waarborgmaatschappij en coöperatieve vereeniging niet toepasselijk.

NEGENDE AFDEELING.

Van het faillissement eener nalatenschap.

Art. 206 = art. 198 O. R. O.

Art. 207. Het verzoek wordt gericht tot de rechtbank, welke tijdens het overlijden des schuldenaars bevoegd was de faillietverklaring uit te spreken.

De erfgenamen of mede-erfgenamen worden op het verzoek gehoord of daartoe opgeroepen bij een exploit, aan het sterfhuis te beteekenen, zonder dat het noodig is hen bij name aan te duiden, alsmede, voor zooverre zij bekend zijn, bij brieven van den griffier.

Art. 208 = art. 200 O. R. O.

Art. 209. De faillietverklaring moet verzocht worden binnen drie maanden na de aanvaarding der nalatenschap.

Art. 210. De zesde en de achtste afdeeling van dezen titel zijn op het faillissement eener nalatenschap niet toepasselijk.

TIENDE AFDEELING.

Bepalingen van internationaal recht.

Memorie van Toelichting. Uit den aard der zaak kan het faillissement als gerechtelijk beslag slechts eene territoriale werking uitoefenen, slechts rechtsgeldig bestaan binnen de grenzen van het land van den rechter die de faillietverklaring uitspreekt. Evenmin als een beslag in het buitenland gelegd kan worden uit kracht eener uitspraak van den Nederlandschen rechter, kan het faillissementsbeslag, uitgesproken bij vonnis van den Nederlandschen rechter, op die deelen van het vermogen des schuldenaars rusten, die zich in het buitenland bevinden. Hetzelfde geldt omgekeerd van het buitenlandsche vonnis van faillietverklaring ten aanzien van goederen en schuldvorderingen van den buitenlands gefailleerde in Nederland. Geen gezag heeft buiten zijn grondgebied de macht het recht door dwang te handhaven; vandaar ook dat het executierecht een territoriaal recht is, gebonden aan de grenzen van ieder land; vandaar de regel dat buitenlandsche vonnissen niet executabel zijn (artikel 431 W. v. B. Rv.).

Hieruit volgt echter geenszins, dat den buitenlandschen curator die qualiteit hier te lande ontzegd kan worden; het vonnis in het buitenland gewezen, blijft altijd een feit en niet alleen dit, maar ook een wettig en authentiek bewijs van hetgeen er in staat, d. w. z. daarvan, dat er eene faillietverklaring uitgesproken, en dat iemand en wie tot curator is benoemd. Evenwel, de curator bezit die hem niet te ontzeggen qualiteit alleen voor zooverre er faillissement is, hij kan alleen in plaats van den schuldenaar optreden voor zooverre dezen het beheer over zijn vermogen ontnomen is; faillissement nu bestaat er niet ten aanzien van des schuldenaars vermogen hier te lande, zoolang er geen vonnis is van faillietverklaring van een Nederlandschen rechter; de schuldenaar blijft bevoegd dat vermogen te beheeren en er over te beschikken. Daarom mist de buitenlandsche curator de bevoegdheid hier in rechte op te treden tegen de schuldenaren des gefailleerden, mist hij de bevoegdheid de zich hier bevindende goederen te realiseeren. Het faillissement wordt erkend uitsluitend in zijne territoriale werking. Eene andere beslissing zou in strijd zijn met de uitdrukkelijke bepaling van artikel 431 1e lid W. v. B. Rv. [1]).

De wetgevingen van de meeste landen stemmen op dit punt, hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend overeen; alleen wordt hier en daar, zoo in Engeland en Oostenrijk, onderscheid gemaakt tusschen roerend en onroerend goed en ten aanzien van het eerste aangenomen dat het door 't buitenlandsche faillissement wordt omvat. Ten onrechte is ten onzent in den laatsten tijd meermalen in anderen dan den hier aangewezen zin beslist. Men vergelijke het overzicht over de jurisprudentie betreffende internationaal recht van Mr. HINGST in *Rechtsgel. Bijbl.* Afd. B, 1882, § XIII, faillissement, bl. 323—327.

Uit dezen toestand worden dezelfde moeilijkheden, dezelfde conflicten geboren, die een gevolg zijn van de niet-uitvoerbaarheid van buitenlandsche vonnissen. Vandaar dat door enkelen der beste beoefenaars van het internationaal recht de noodzakelijkheid is betoogd om met dit stelsel van territorialisme voor 't faillietenrecht geheel te

---

[1]) Tot eene andere conclusie komt Mr. D. JOSEPHUS JITTA, *Het vonnis van faillietverklaring in het internationaal privaatrecht*, Hoofdstuk IV, de kracht van het buitenlandsche vonnis van faillietverklaring in Nederland.

breken, en in plaats daarvan als desideratum is gesteld de erkenning van de eenheid van het faillissement, d. w. z. de erkenning dat de faillietverklaring door den bevoegden rechter uitgesproken ten gevolge heeft faillissement van het geheele vermogen, waar het zich ook bevinde [1]).

Dit beginsel, het kan moeilijk ontkend worden, steunt op een volkomen juisten en rationeelen grondslag. Het uitgangspunt is dit: het vermogen van den schuldenaar is geen verzameling van evenveel boedeltjes als er rijken zijn binnen welker grenzen zich bestanddeelen van dit vermogen bevinden, maar één boedel, één geheel, één onderpand voor *al* zijne schuldeischers, geen uitgezonderd, en waar zij zich ook mogen ophouden. Die eenheid van den boedel vordert eenheid van executie. De bestaande toestand, waarin die eenheid van executie aan een kwalijk begrepen souvereiniteitsbeginsel is opgeofferd, toont dit voldingend aan; hij geeft aanleiding tot conflicten en onbillijkheid. De eerbiediging van ieders rechten is niet mogelijk, de paritas creditorum is niet te handhaven, wanneer het faillissement niet ook buiten de grenzen van het land, waar het is uitgesproken, kan werken. De noodzakelijkheid van de erkenning der eenheid van het faillissement dringt zich in de praktijk zelfs zoo gebiedend op, dat de jurisprudentie in die landen, welker wetten op dit punt geen speciale voorschriften inhouden, steeds meer en meer in die richting zich beweegt. Hier en daar heeft de rechter, gehoor gevende aan de dringende eischen van het verkeer, in zijne uitspraken die eenheid reeds openlijk erkend [2]). Waar die feiten zoo luide spreken, is het plicht van den wetgever te volgen. Dat alle executierecht uit zijn aard territoriaal recht is, kan alleen een theoretisch bezwaar zijn, dat behoort te wijken voor eene juiste opvatting van de rechtsgemeenschap, waarin de beschaafde natiën tot elkander staan. Ook is het in elk geval de daad van den nationalen wetgever, die gezag verleent aan de beslissing van den buitenlandschen rechter.

Op grond dezer overwegingen is in het Ontwerp de eenheid van het faillissement tot grondslag der bepalingen van internationaal recht aangenomen. De Nederlandsche wetgever zal zich door het sanctioneeren van dit beginsel, wat het faillietenrecht betreft, aan de spits stellen der moderne rechtsontwikkeling, en aan het internationale rechtsidee in deze materie de juiste wettelijke uitdrukking geven.

Art. 211. De in het buitenland door de aldaar bevoegde macht uitgesproken faillietverklaring wordt in Nederland erkend.

Zij heeft ten aanzien van rechten en rechtshandelingen, waarop de Nederlandsche wet toepasselijk is, dezelfde gevolgen als eene in Nederland uitgesproken faillietverklaring zoude hebben.

Memorie van Toelichting. Art. 211. Met andere woorden zegt het artikel, dat de schuldenaar, die buitenslands failliet verklaard is, ook in Nederland geacht wordt failliet te zijn. Het kent aan den volgens de wet van zijn land tot het uitspreken der faillietverklaring bevoegden buitenlandschen rechter de bevoegdheid toe ook de goederen, die zich in Nederland bevinden, aan het faillissementsbeslag te onderwerpen.

---

[1]) Verg. vooral ASSER, *Schets van het internationaal privaatrecht*, bl. 173 vlg ; JITTA, t. a. p., bl. 69 vlg. en de daar geciteerde schrijvers.

[2]) Vgl. de aanteekeningen over de Fransche, Belgische en Italiaansche jurisprudentie in de Fransche vertaling van ASSER's bovenaangehaalde schets, door A. RIVIER, bl. 236, noot 1.

Wat de rechtsgevolgen van het faillissement betreft, deze blijven, voor zooverre zij van materieelrechtelijken aard zijn, onder de heerschappij der Nederlandsche wet, voorzoover deze naar algemeene beginselen daarop toepasselijk is. In hoeverre bijv. in een speciaal geval compensatie is toegelaten; of eene bepaalde handeling al of niet nietig is op grond van benadeeling der schuldeischers; of eene bepaalde huurovereenkomst ontbonden kan worden, zal beoordeeld worden naar de Nederlandsche wet, indien deze in het algemeen de rechtsbetrekking beheerscht naar aanleiding waarvan deze vraag in concreto ontstaat.

Art. 212. De bepalingen van het voorgaande artikel gelden niet, indien volgens de Nederlandsche wet de Nederlandsche rechter tot het uitspreken der faillietverklaring bevoegd is.

Memorie van Toelichting. Art. 212. Zoolang de competentie des rechters nog niet internationaal is geregeld, is het voorschrift van dit artikel noodzakelijk. Waar de Nederlandsche wet een Nederlandschen rechter als den competenten aanwijst, kan zij daarnaast geen anderen als competent erkennen, wil zij geen conflicten in het leven roepen.

Art. 213. Bij de toepassing van het tweede lid van artikel 211 geldt als tijdstip van den aanvang van het in het buitenland uitgesproken faillissement, de dag, waarop de faillietverklaring hier te lande is openbaar gemaakt door middel eener aankondiging in de *Nederlandsche Staatscourant*.

De faillietverklaring kan niet worden tegengeworpen aan dengene, die aantoont dat zij, niettegenstaande de voorgeschreven bekendmaking, in zijne woonplaats niet bekend kon zijn.

Hij, aan wien de faillietverklaring niettemin bekend was, kan zich op deze bepalingen niet beroepen.

Memorie van Toelichting. Art. 213. De faillietverklaring kan tegenover derden eerst werken van den dag der bekendmaking af. Voor het hier te lande uitgesproken faillissement heeft dit beginsel zijne toepassing gevonden in de bepalingen omtrent de onmiddellijke aankondiging van het vonnis van faillietverklaring en in het voorschrift van artikel 52. Tegenover eene faillietverklaring, in het buitenland uitgesproken, mogen derden niet in ongunstiger positie verkeeren. Waar de Nederlandsche wet moet worden toegepast, bijv. de vraag beslist worden of de schuldenaar beschikking en beheer over zijn vermogen hier te lande verloren heeft, zal daarom het faillissement eerst geacht worden te zijn aangevangen op den dag dat daarvan aankondiging is geschied in de Ned. Staatscourant. Door eene bekendmaking in het buitenland gedaan, kan eenig feit niet geacht worden ook hier te lande publiciteit te hebben verkregen.

Art. 214 = art. 203 O. R. O.

Art. 215. De schuldeischer, die zijne vordering tegen den schuldenaar aan een derde overdraagt, ten einde dezen in de gelegenheid te stellen die vordering afzonderlijk of bij voorrang te verhalen op in het buitenland zich bevindende goederen van den schuldenaar, is verplicht het aldus verhaalde aan den boedel te vergoeden.

De overdracht wordt, behoudens tegenbewijs, vermoed met dit doel

te zijn geschied, als zij is gedaan met de wetenschap, dat de schuldenaar zijne betalingen had gestaakt.

Art. 216 = art. 205 O. R. O.

TITEL II.

Van Surséance van Betaling.

Art. 217 = art. 206 O. R. O.

Art. 218. Hij zal zich daartoe, onder overlegging van een door behoorlijke bescheiden gestaafden staat, als bedoeld in artikel 5 dezer wet, bij verzoekschrift, door hem zelf en zijnen procureur onderteekend, wenden tot de arrondissements-rechtbank aangewezen in artikel 2 dezer wet.

Art. 219. Het verzoekschrift met bijbehoorende stukken wordt ter griffie van de rechtbank neergelegd, ter inzage van een ieder.

De griffier doet van de indiening van het verzoek onmiddellijk aankondiging in de *Nederlandsche Staatscourant* en in een of meer van de voornaamste plaatselijke dagbladen.

Art. 220 = art. 209 O. R. O.

Art. 221. Ten bepaalden dage worden de in persoon of bij schriftelijk gevolmachtigde opgekomen schuldeischers door de rechtbank gehoord, en kan den schuldenaar voorloopige surséance verleend worden, tenzij één derde der verschenen schuldeischers, of houders van een vierde van het bedrag der ter vergadering vertegenwoordigde niet in artikel 237 nos. 1—6 genoemde schuldvorderingen, zich daartegen verklaren.

Voorloopige surséance zal nimmer verleend kunnen worden, indien blijkt, dat de schulden de baten des boedels overtreffen, of dat de schuldenaar te kwader trouw is.

Indien de rechtbank het verzoek afwijst, verklaart zij bij dezelfde beschikking den schuldenaar in staat van faillissement.

Bij gelijktijdige aanvrage tot faillietverklaring en verzoek tot surséance komt alleen het laatste in behandeling. Hetzelfde kan geschieden indien op eene vroegere aanvrage tot faillietverklaring tijdens de indiening van het verzoek tot surséance nog niet is beschikt.

Art. 222. Gedurende drie dagen na den dag der uitspraak heeft, in geval van afwijzing van het verzoek, de schuldenaar, of in geval de voorloopige surséance verleend is, ieder schuldeischer, die zich tegen het verleenen daarvan verklaard heeft, recht van hooger beroep.

Het hooger beroep wordt, onder overlegging van de stukken bedoeld in artikel 218, ingesteld bij eene eenvoudige verklaring ter griffie van het gerechtshof, dat van de zaak kennis moet nemen. De voorzitter bepaalt terstond dag en uur voor de behandeling.

Indien het hooger beroep door een schuldeischer is ingesteld, geeft deze uiterlijk op den dag volgende op dien waarop hij zijne verklaring heeft uitgebracht, aan den procureur, die het verzoek tot surséance heeft ingediend, bij deurwaarders-exploit kennis van het hooger beroep en van den tijd voor de behandeling bepaald. Deze kennisgeving geldt voor oproeping van den schuldenaar.

De griffier van het gerechtshof doet van het hooger beroep en van den tijd, voor de behandeling bepaald, aankondiging in de dagbladen, waarin het verzoek tot surséance volgens artikel 219 is aangekondigd. Tevens geeft hij, in het geval dat de rechtbank de voorloopige surséance heeft toegestaan, van het ingestelde hooger beroep aan den griffier der rechtbank kennis, neemt van dezen de in artikel 218 bedoelde stukken over en legt die op zijne griffie voor een ieder ter inzage.

Bij de behandeling van het hooger beroep wordt het verzoek niet opnieuw in stemming gebracht, maar ieder schuldeischer is bevoegd in persoon of bij schriftelijk gemachtigde aan de bestrijding of verdediging van de uitspraak, waartegen het beroep gericht is, deel te nemen.

Art. 223 = art. 212 O. R. O.

Art. 224. De uitspraak der rechtbank wordt, niettegenstaande het hooger beroep, bij voorraad ten uitvoer gelegd.

De artikelen 11, 12 en 15 zijn ook hier toepasselijk indien eene krachtens artikel 221 uitgesproken faillietverklaring wordt vernietigd.

Op handelingen, verricht in strijd met het voorschrift van artikel 234 eerste lid, blijft, bij vernietiging der verleende voorloopige surséance, de bepaling van het tweede lid van dat artikel van toepassing. De bevoegdheid, aldaar den bewindvoerders gegeven, gaat over op den curator in het faillissement.

Art. 225. De beschikking, waarbij voorloopige surséance wordt toegestaan, houdt de benoeming in van:

1°. een of meer personen (bewindvoerders), ten einde met den schuldenaar het beheer over diens zaken te voeren;

2°. een of meer deskundigen, ten einde, binnen een door de rechtbank te bepalen termijn, de door den schuldenaar overgelegde staten te verifiëeren, den stand des boedels te onderzoeken en een beredeneerd verslag van hunne bevinding uit te brengen.

De beschikking, houdende verleening van voorloopige surséance, wordt aangekondigd op de wijze in artikel 219 tweede lid voorgeschreven.

Art. 226. Het verslag van de deskundigen bevat een met redenen omkleed oordeel over de betrouwbaarheid der door den schuldenaar overgelegde staten en het gegronde van het vooruitzicht, dat na verleend uitstel volledige betaling van alle schulden zal volgen.

De deskundigen leggen hun verslag neder ter griffie van de rechtbank, ter inzage van een ieder.

Dit verslag is vrij van zegel- en registratierecht.

Artt. 227 en 228 = artt. 216 en 217 O. R. O.

Art. 229. Indien twee derden der verschenen schuldeischers, houders van drie vierde van het bedrag der ter vergadering vertegenwoordigde niet in artikel 237 nos. 1—6 genoemde schuldvorderingen, daarin toestemmen, wordt definitieve surséance verleend, tenzij een der gevallen in artikel 221 tweede lid voorzien aanwezig is Bij niet-verleening der definitieve surséance wordt de schuldenaar in staat van faillissement verklaard.

Art. 230. Surséance van betaling wordt verleend voor eenen tijd, niet langer dan één jaar, gerekend van den dag, waarop de voorloopige surséance is toegestaan.

De beschikking, houdende verleening van definitieve surséance, wordt aangekondigd op de wijze voorgeschreven in artikel 219 tweede lid.

Art. 231. Wordt door het gerechtshof, in hooger beroep van eene afwijzende beschikking der rechtbank, voorloopige surséance verleend, dan houdt het de zaak aan zich, ten einde, met inachtneming van de wijze van behandeling in de artikelen 225—230 voorgeschreven, ook over de verleening der definitieve surséance te beslissen.

Art. 232. De beschikking van de rechtbank, waarbij definitieve surséance verleend of geweigerd wordt, is vatbaar voor hooger beroep. De bepalingen van artikel 222 zijn daarop toepasselijk.

Van het arrest, door het gerechtshof in hooger beroep of krachtens de bepaling van het voorgaande artikel gewezen, is op gelijke wijze beroep in cassatie gedurende acht dagen na den dag der uitspraak.

Hangende het hooger beroep en het beroep in cassatie blijft de voorloopige surséance van kracht.

Bij vernietiging der verleende definitieve surséance is artikel 224 derde lid toepasselijk.

Art. 233 = art. 222 O. R. O.

Art. 234. Zoodra de benoeming der bewindvoerders, overeenkomstig de bepaling van artikel 225 tweede lid, is aangekondigd, is de schuldenaar onbevoegd om, zonder hunne medewerking, machtiging of bijstand, eenige daad van beheer of beschikking over zijn vermogen uit te oefenen.

Indien de schuldenaar in strijd met deze bepaling gehandeld heeft, is zoodanige handeling voor den boedel niet verbindend, tenzij voor zooverre deze verrijkt is, en zijn de bewindvoerders bevoegd alles te doen, wat vereischt wordt, om den boedel te dier zake schadeloos te houden.

Art. 235. Gedurende den loop der surséance kan de schuldenaar niet tot betaling zijner schulden worden genoodzaakt.

Alle aangevangen executiën of gelegde beslagen tegen of op de goederen of den persoon van den schuldenaar blijven gedurende dien tijd geschorst.

Art. 236. De surséance stuit den loop niet van reeds aanhangige rechtsvorderingen, noch belet het aanleggen van nieuwe.

Indien niettemin de rechtsgedingen blootelijk betreffen de vordering van betaling eener schuld door den schuldenaar erkend, en indien de aanlegger geen belang heeft om vonnis te verkrijgen, ten einde rechten tegen derden te doen gelden, kan de rechter, na van de erkenning der schuld akte te hebben verleend, het uitspreken van het vonnis opschorten tot na het einde der surséance.

De schuldenaar kan noch eischende noch verwerende in rechte optreden, zonder medewerking der bewindvoerders.

Art. 237. De surséance werkt niet ten aanzien:

1°. van de vordering van rijks-, provinciale of gemeentelijke belastingen, en van dijk- of polderlasten;
2°. van schuldvorderingen, gedekt door hypotheek of pand, of bevoorrecht op bepaalde goederen;
3°. van levensonderhoud, door den schuldenaar uit kracht van de derde afdeeling van den vijftienden titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek verschuldigd;
4°. van huren en pachten;
5°. van loon van dienstboden, werklieden en andere bedienden;

6°. van schuldvorderingen wegens noodwendigheden tot gewoon onderhoud van den schuldenaar en zijn huisgezin geleverd, gedurende zes maanden vóór de surséance;

7°. van reclame en zakelijke rechten.

Voor zooverre bij executie blijkt dat de vorderingen, onder n°. 2 vermeld, op de verbonden zaak niet verhaald kunnen worden, werkt de surséance ook ten aanzien van deze.

Art. 238 = art. 227 O. R. O.

Art. 239. De surséance werkt niet ten voordeele van medeschuldenaren en borgen.

Art. 240. Het rechterlijk college, hetwelk de surséance verleend heeft, kan die, op verzoek van de bewindvoerders of van een of meer der schuldeischers, intrekken, indien blijkt hetzij dat de schuldenaar zich, gedurende den loop daarvan, aan kwade trouw schuldig maakt, of zijne schuldeischers tracht te benadeelen, of handelt in strijd met artikel 234 eerste lid, hetzij dat, hangende de surséance, de staat van den boedel zoodanig is achteruitgegaan, dat de baten niet toereikend zijn geworden, om de schulden ten volle te voldoen.

Op laatstgenoemden grond kan de intrekking ook op verzoek van den schuldenaar worden uitgesproken.

De bewindvoerders en de schuldenaar worden, indien zij niet zelve het verzoek gedaan hebben, daarop gehoord of daartoe behoorlijk opgeroepen.

Indien op grond van de bepalingen van dit artikel de surséance wordt ingetrokken, kan tevens de faillietverklaring van den boedel worden uitgesproken.

Gedurende de surséance kan de faillietverklaring van den boedel niet rauwelijks gevorderd worden.

Art. 241 = art. 230 O. R. O.

Art. 242. Indien de faillietverklaring van den boedel overeenkomstig eene der bepalingen van dezen titel of wel binnen één maand na de intrekking of den afloop van de surséance van betaling wordt uitgesproken, wordt het tijdstip, waarop de termijnen, in de artikelen 43 en 45 vermeld, aanvangen, berekend van den dag af, waarop de indiening van het verzoek tot verleening van surséance is bekend gemaakt.

Art. 243. Het loon van de deskundigen, benoemd ingevolge de bepaling van artikel 225 2°., en van de bewindvoerders wordt bepaald door de rechtbank en bij voorrang uit den boedel voldaan.

Slotbepalingen.

Art. 244. Artikel 1820 van het Burgerlijk Wetboek, de artikelen 198 en 205 benevens het derde boek van het Wetboek van Koophandel en de derde en zevende titel van het derde boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn afgeschaft.

Memorie van Toelichting. Art. 244. Artikel 1820 B. W. wordt overbodig door artikel 131 j°. artikel 195 van het ontwerp. Artikel 131 toch bepaalt op welke wijze vorderingen, welke recht geven op periodieke

uitkeeringen (waartoe lijfrenten behooren), geverifiëerd worden, terwijl uit artikel 195 blijkt dat het geverifiëerd bedrag beslissend blijkt voor de rechtsverhouding tusschen schuldenaar en schuldeischer ook na afloop van het faillissement.

Evenzoo worden de artikelen 198 en 205 W. v. K. overbodig naast de artikelen 136 en 54 van het ontwerp. Het zij tevens opgemerkt, dat deze artikelen van het Wetboek van Koophandel niet zijn overgenomen in het ontwerp van eene wet op het »Handelspapier" den Koning aangeboden door de Staatscommissie ingesteld bij Z. M. Besluit van 22 Nov. 1879 n°. 26, en met machtiging van den Minister van Justitie in 1886 uitgegeven.

De derde titel van het derde boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering handelt over »boedelafstand", eene instelling die met recht mag gezegd worden niet meer van dezen tijd te zijn. Historisch is de boedelafstand een middel tot behoud van de persoonlijke vrijheid, zooals artikel 707 W. v. B. Rv. het nog uitdrukt; in de middeleeuwen speciaal ten dienste staande van hen, op wie het faillissement niet toepasselijk was. In het ontwerp is voor den boedelafstand, althans den gerechtelijken, en deze alleen behoeft wettelijke regeling, dan ook geen plaats meer, omdat het faillissement toepasselijk zal zijn op een ieder en, wat meer zegt, volgens artikel 33 ontslag uit de gijzeling ten gevolge zal hebben. De gevallen van gerechtelijken boedelafstand zijn trouwens zoo zeldzaam, dat daaruit alleen reeds blijkt, dat aan de instelling geen behoefte meer bestaat.

Art. 245. Op faillissementen, vóór het in werking treden van deze wet uitgesproken, blijven de bestaande wettelijke bepalingen geheel van toepassing, uitgezonderd de artikelen 887 en 888 van het Wetboek van Koophandel. Indien in het faillissement tijdens het in werking treden dezer wet de rekening en verantwoording door den curator overeenkomstig artikel 885 van het Wetboek van Koophandel reeds is afgelegd, is artikel 195 dezer wet daarop toepasselijk; in het tegenovergestelde geval zijn daarop bovendien van toepassing de artikelen 183 en 197—204 dezer wet; met dien verstande evenwel dat het in artikel 200 aangehaalde artikel 160 niet toepasselijk is; dat voor »uitdeelingslijst" in artikel 183 wordt gelezen: »rekening des curators"; dat de slotwoorden van dat artikel: »met vermelding van het voor hem uitgetrokken bedrag" wegvallen; dat voor: »het verbindend worden der slotuitdeelingslijst" in artikel 195 wordt gelezen: »goedkeuring der rekening en verantwoording des curators"; voor »slotuitdeeling" in de artikelen 197 eerste lid, 200 en 203 tweede lid: »rekening en verantwoording des curators".

Memorie van Toelichting. Art. 245. Het is rationeel dat de faillissementen, vóór het in werking treden der nieuwe wet uitgesproken, overeenkomstig de bepalingen der thans nog vigeerende wet worden afgewikkeld, en dat zoowel wat betreft de formeele zijde van het faillissement, het eigenlijke faillissements-proces, als wat betreft de materiëele zijde, de materiëelrechtelijke gevolgen der faillietverklaring. In het faillissement toch werken formeel en materiëel recht te zeer op elkander in, dan dat zij gevoegelijk naar eene verschillende wet beoordeeld zouden kunnen worden. De rechtsbetrekkingen nu, tusschen de schuldeischers onderling en tusschen hen en den schuldenaar bestaande, moeten beoordeeld worden naar het tijdstip der faillietverklaring en mitsdien naar de dan geldende wet. Eene uitzondering komt alleen te pas voor de artikelen 887 en 888 W. v. K. Aan den volkomen onhoudbaren toestand, welke een gevolg is van de bepaling van artikel 887 W. v. K., dient met betrekking tot alle vóór de

invoering der nieuwe wet uitgesproken faillissementen, welke niet door rehabilitatie zijn geëindigd en dus nog in een latenten staat voortleven, een einde gemaakt te worden. De onderscheiding tusschen faillissementen, waarin tijdens de invoering der nieuwe wet reeds rekening en verantwoording door den curator is afgelegd en die waarin dit nog niet is geschied, berust op de overweging dat de eerste, alhoewel niet rechtens, toch feitelijk geëindigd zijn door het ontslag des curators, terwijl de laatste zoowel rechtens als feitelijk nog bestaan. Artikel 196 Ontwerp kan in geen geval op vroeger uitgesproken faillissementen toepasselijk verklaard worden, omdat de gefailleerde volgens de bestaande wet het recht mist de verificatie der ingediende vorderingen te betwisten.

Art. 246. De surséance wordt behandeld overeenkomstig de bepalingen van den tweeden titel van het derde boek van het Wetboek van Koophandel, indien het verzoekschrift, bedoeld bij artikel 902 van dat Wetboek, vóór het in werking treden dezer wet aan de rechtbank is ingediend.

Memorie van Toelichting. Art. 246. De veranderde procedure tot verkrijging van surséance maakt het feitelijk onmogelijk een onder de bestaande wet aanhangig gemaakt verzoek tot surséance te berechten overeenkomstig de voorschriften der nieuwe wet.

Art. 247 = art. 233 O. R. O.

ALPHABETISCH REGISTER.

	Art.	Dl.	Blz.
Aangifte.			
1. Eigen — om te worden failliet verklaard	1, 4	I	48 vlg. 262 vlg.
2. Wat de — moet inhouden ten aanzien van eene vennootschap onder eene firma	4	„	262 vlg.
Afschaffing.			
Van welke wetsartikelen door de invoeringswet de — is bepaald	Inv. 2	„	504 „
Afzonderlijke wet.			
—, en niet opneming in een of meer onzer wetboeken		„	16 „
Akkoord.			
1. Hangende verzet, hooger beroep of cassatie kan geene raadpleging over een — plaats hebben	13	„	319 „
2. Ontbinding van een —, gehomologeerd onder de oude wetgeving	Inv. 11	„	556 „
3. Van —, algemeene beschouwingen		II	144 „
4. Liquidatie —		„	148 „
5. De gefailleerde kan een — aanbieden	138	„	151 „
6. Onder welke voorwaarden een — dadelijk op de verificatievergadering kan worden behandeld	139	„	152 „
7. Over het — wordt advies uitgebracht door den curator en de commissie uit de schuldeischers	140	„	154 „
8. In welke gevallen de raadpleging en beslissing over het — worden uitgesteld	141	„	156 „
9. Van het uitstel der raadpleging en stemming over het — geeft de curator kennis aan de schuldeischers	142	„	159 „
10. Wie van stemming over het — zijn uitgesloten	143	„	160 „
11. Het — kan door den gefailleerde worden toegelicht en gewijzigd	144	„	163 „
12. Meerderheid voor het aannemen van het — vereischt	145	„	164 „
13. Tweede stemming over het —	146	„	165 „
14. Bepaling van den dag, waarop de homologatie van het aangenomen — zal behandeld worden	150	„	171 „
15. Voor wie het gehomologeerd — verbindend is	157	„	184 „
16. Geen nieuw — kan worden aangeboden na verwerping of na weigering der homologatie van het eerste	158	„	185 „
17. Bij — behouden de schuldeischers hunne rechten tegen borgen en medeschuldenaren van den schuldenaar	160	„	188 „
18. Wat de schuldenaar bij — moet storten in handen van den curator	163	„	192 „

	Art.	Dl.	Blz.	
19. Wanneer en door wien ontbinding van het gehomologeerd — kan worden gevorderd	165	II	195	vlg.
20. Op welke wijze de vordering tot ontbinding van het — wordt aangebracht en behandeld	166	„	199	„
21. Bij ontbinding van het — wordt heropening van het faillissement bevolen	167	„	201	
22. Na heropening van het faillissement kan geen nieuw — worden aangeboden	170	„	203	„
23. Zie bij procesverbaal, n°s. 2 en 3.				
Ambtenaren.				
Ontslag van —, die in staat van faillissement zijn verklaard		I	472, 499	„
Bedrijf.				
1. Het — van den gefailleerde kan worden voortgezet door den curator	98	II	57	„
2. De voortzetting van het — wordt gestaakt bij vereffening des boedels	176	„	233	
Beheer.				
1. Zie bij schuldenaar, n°. 2.				
2. Zie bij beschikking, n°. 2.				
3. De curator is belast met het — des boedels	68	„	8	„
Belanghebbende.				
1. Zie bij verzet, n°. 3.				
2. Zie bij hooger beroep, n°. 5.				
3. Zie bij cassatie, n°. 1.				
Beschikking.				
1. Zie bij schuldenaar, n°. 1.				
2. Eene — in zaken, betreffende beheer of vereffening des boedels, wordt door de Rechtbank in hoogste ressort gewezen, en is uitvoerbaar bij voorraad en op de minuut	85, 86	„	43	„
3. — over gelden, zie bij curator, n°. 20.				
Betwisting.				
Zie bij schuldeischers, n°s. 1 en 2.				
Bevoegdheid.				
1. Absolute — tot faillissements-berechting, zie bij opdracht.				
2. Relatieve — „ „ „	2, 3	I	247	„
3. Zie bij overledene, n°. 2.				
Bewaring.				
1. — des boedels, zie bij curator, n°. 13.				
2. — van gelden, zie bij curator, n°. 19.				
Boedel.				
1. Zie bij rechtsvordering, n°s. 1 en 2.				
2. Zie bij geding, n°. 1.				
3. Zie bij vonnis, n°. 4.				
4. Zie bij uitwinning.				
Boedelafstand.				
1. Van —		II	148	„
	Inv. 5	I	527	„
2. Zie bij toepasselijkheid, n°. 3.				

	Art.	Dl.	Blz.
Boedelbeschrijving.			
1. Aan de — wordt een staat gehecht, vermeldende de goederen, die buiten het faillissement blijven	95	II	54
2. Zie bij curator, n°s. 14 en 16.			
Boedelschuld.			
1. Zie bij proceskosten.			
2. Zie bij huurprijs.			
3. Zie bij loon.			
Borg.			
1. Zie bij akkoord, n°. 17.			
2. Zie bij surséance van betaling, n°. 15.			
Borgtocht.			
Zie bij schuldvorderingen, n°. 9.			
Brieven.			
Zie bij curator, n°. 17.			
Buitenland.			
Goederen in het — gelegen, zie bij internationaal recht.			
Burgerlijke Rechtsvordering.			
Wetboek van —, zie bij wijzigingen, n°. 3.			
Burgerlijk Wetboek.			
Zie bij wijzigingen, n°. 1.			
Cassatie.			
1. Wie in — kunnen komen van het arrest van een Gerechtshof, waarbij faillietverklaring wordt toegestaan of geweigerd	12	I	316 vlg.
2. Kritiek op de wijze, waarop het recht van — geregeld is		„	319
3. Toelichting van het beroep in — in persoon of bij gemachtigde		„	317
4. Geen — mogelijk tegen het arrest van een Gerechtshof omtrent aangevraagde surséance van betaling	219, 227	II	358 vlg., 373 vlg.
5. Zie bij homologatie, n°. 4.			
6. „ „ vereffening, n°. 1.			
Commissie van schuldeischers.			
1. Over de instelling der —		„	20 vlg.
2. Eene voorloopige — kan worden benoemd bij het vonnis van faillietverklaring	74	„	24 „
3. Werkkring der voorloopige —	74	„	24 „
4. Vervulling eener vacature in de voorloopige —	74	„	25 „
5. Op de verificatie-vergadering kan eene — benoemd worden	75	„	27 „
6. Vervulling eener vacature in de definitieve —	75	„	27 „
7. De — kan steeds inzage van boeken en bescheiden vorderen van den curator, en deze moet haar alle verlangde inlichtingen verstrekken	76	„	29
8. De curator vergadert met de — tot het inwinnen van advies	77	„	30 „
9. In welke gevallen de curator verplicht is het			

	Art.	Dl.	Blz.
advies der — in te winnen	78	II	33 vlg.
10. Aan het advies der — is de curator niet gebonden.	79	„	35 „
11. Zie bij akkoord, n°. 7.			
12. „ „ vergadering, n°. 5.			
Curator.			
1. Geldigheid van handelingen van den —, verricht vóór of op den dag, waarop aankondiging wordt gedaan van eene vernietiging der faillietverklaring...	13	I	319 „
2. De — wordt benoemd bij het vonnis van faillietverklaring	14	„	323 „
3. Waarvan de — aankondiging doet.	14, 15	„	323 „
4. De — oefent de rechten uit, die schuldeischers kunnen doen gelden op traktement, soldij of pensioen van den gefailleerde	22	„	347 „
5. Verhouding tusschen den —, den schuldenaar en de schuldeischers		„	371 „
6. De — is belast met het beheer en de vereffening des boedels	68	II	8 „
7. In welke gevallen de — machtiging van den Rechter-Commissaris noodig heeft	68	„	8 „
8. Door wie kan worden opgekomen tegen handelingen van den —	69	„	8 „
9. Vereischte voor de geldigheid hunner handelingen, indien meer dan één — is benoemd	70	„	12 „
10. Bevoegdheid van den —, aan wien bij het vonnis van faillietverklaring een bepaalde werkkring is aangewezen	70	„	12 „
11. Het salaris van den — wordt door de Rechtbank vastgesteld	71	„	14 „
12. Ontslag van den —	73	„	18 „
13. De — zorgt voor de bewaring des boedels	92	„	51 „
14. De — maakt eene beschrijving des boedels op	94	„	54
15. De — maakt, na de beschrijving des boedels, een staat van de baten en schulden enz. van den boedel	96	„	55
16. De — legt afschriften van de boedelbeschrijving en van den staat des boedels neder ter griffie	97	„	55 „
17. De — opent brieven en telegrammen, aan den gefailleerde gericht, die door de posterijen aan hem moeten worden afgegeven	99	„	59 „
18. In welke gevallen de — goederen kan vervreemden	101	„	63 „
19. De — bewaart alle gelden enz., en belegt de gereede gelden	102	„	65 „
20. Beschikking door den — over gelden enz.	103	„	65 „
21. De — kan dadingen treffen en schikkingen aangaan	104	„	67 „
22. De — geeft kennis van den termijn tot indiening der schuldvorderingen, en van tijd en plaats der verificatievergadering	109	„	78
23. De — onderzoekt de ingediende schuldvorderingen...	111	„	80
24. De — plaatst de goedgekeurde en de betwiste vorderingen op afzonderlijke lijsten	112	„	81
25. De — omschrijft in die lijsten elke vordering	113	„	81 „

	Art.	Dl.	Blz.
26. De — deponeert ter griffie afschrift van die lijsten	114	II	82
27. De — geeft van die nederlegging kennis	115	„	82 vlg.
28. De — brengt na de verificatie verslag uit over den stand des boedels	137	„	143 „
29. Zie bij akkoord, nos. 7, 9, 18.			
30. „ bedrijf, no. 1.			
31. „ commissie van schuldeischers, nos. 7—10.			
32. „ geding, nos. 1—4.			
33. „ homologatie, no. 7.			
34. „ levensonderhoud, no. 1.			
35. „ pand, no. 1.			
36. „ pauliana, no. 2.			
37. „ rechtsvordering, nos. 1, 3, 4.			
38. „ uitwinning.			
39. „ vereffening, nos. 2, 4.			
40. „ verzekerde bewaring, no. 2.			
41. „ vergadering, no. 2.			
Dading.			
Zie bij curator, no. 21.			
Deskundigen.			
1. Zie bij Rechter-Commissaris, no. 4.			
2. „ surséance van betaling, nos. 9, 18.			
Dienst.			
De personen, in — bij den gefailleerde, kunnen de betrekking opzeggen, en hun kan de betrekking opgezegd worden	40	I	427 „
Doorhaling.			
Wanneer de — der hypothekaire inschrijvingen bevolen wordt	188	II	249 „
Echtgenooten.			
Zie bij gemeenschap, nos. 1, 3.			
Eed.			
1. De — ter bevestiging eener betwiste schuldvordering wordt door den schuldeischer afgelegd in persoon of bij gemachtigde	120	„	91 „
2. Beslissende —, zie bij geding, no. 4.			
3. Aanvullingseed, „ „ „ 4.			
Effecten.			
Zie bij curator, nos. 19 en 20.			
Einde.			
— van het faillissement	193	„	253 „
Erfenissen.			
De curator aanvaardt — slechts onder voorrecht van boedelbeschrijving	41	I	430 „
Erkenning.			
1. — van niet betwiste vorderingen	121	II	96 „
2. De — eener vordering heeft kracht van gewijsde zaak tegen den schuldenaar, behalve wanneer deze de vordering heeft betwist	196, 197	„	266 „
Executie.			
1. Wanneer de schuldeischers hunne rechten van — her-			

	Art.	Dl.	Blz.
krijgen op de goederen des schuldenaars	195	II	262 vlg.
2. Wanneer de schuldeischers hunne rechten van — herkrijgen bij een nog onder de oude wetgeving uitgesproken faillissement of kennelijk onvermogen	Inv. 7—10	I	547 „
Faillietverklaring.			
1. Op verzoek, of op aangifte van wie de — geschiedt	1	„	48 „
2. Door welke Rechtbank de — geschiedt	2, 3	„	247 „
3. Wanneer de — wordt uitgesproken	6	„	269 „
4. Zie bij inhoud.			
5. „ surséance van betaling, nos. 6, 17.			
6. „ toepasselijkheid, no. 1.			
Faillissement.			
1. Het — omvat het geheele vermogen	20	„	339 „
2. Het — is een beslag op het vermogen, en betreft diensvolgens alleen de goederen des schuldenaars, niet ook diens persoon		„	339 „
3. Wat buiten het — blijft	21	„	346 „
4. Op welken dag het — ingaat	23	„	357 „
5. Einde van een onder de oude wetgeving uitgesproken —	Inv. 7, 8	„	547 „
6. Wanneer het — een einde neemt	193	II	253 „
7. „ „ — „ „ „ ingeval van akkoord, zie bij homologatie, no. 6.			
8. Zie bij executie, no. 2.			
9. „ gemeenschap, nos. 1—3.			
10. „ heropening, nos. 1, 2.			
11. „ titel.			
Gedaagde.			
Zie bij rechtsvordering, no. 3.			
Geding.			
1. Indien de curator een aanhangig — niet overneemt, en er geen ontslag van de instantie wordt gevraagd, kan het — worden voortgezet buiten bezwaar van den boedel	27	I	378 „
2. Een aanhangig — kan door den curator worden overgenomen, en de gefailleerde daarbij buiten het — worden gesteld	27	„	378 „
3. De curator, door den eischer in een reeds aanhangig — geroepen, neemt dit door zijne verschijning over, waardoor de gefailleerde buiten het — wordt gesteld	28	„	384 „
4. In een —, door of tegen den curator ingesteld of voortgezet, kunnen den gefailleerde worden opgelegd de beslissende eed en de aanvullingseed, evenals ook in een renvooi-proces, tegen een schuldscher gevoerd	32	„	391 „
5. Zie bij nietigheid, no. 1.			
6. „ rechtsvordering, nos. 3—5.			
Gefailleerde.			
1. Wanneer behoort gesproken te worden van —, en wanneer van schuldenaar		„	285 „
2. De — mag zonder toestemming zijne woonplaats			

	Art.	Dl.	Blz.
niet verlaten	91	II	51
3. De — moet verschijnen voor den Rechter-Commissaris, den curator of de commissie uit de schuldeischers, en alle inlichtingen verschaffen	105	„	68
4. De — kan zich tegen de toelating eener vordering verzetten	126	„	115 vlg.
5. Zie bij curator, nos. 4, 5, 17.			
6. „ geding, „ 2—4.			
7. „ verificatie-vergadering, no. 2.			
8. „ vereffening, no. 5.			
9. „ verzekerde bewaring.			
Gehuwde vrouw.			
Zie bij vrouw.			
Geld.			
Zie bij curator, nos. 19, 20.			
Gelijke.			
— faillissementsberechting voor groote en kleine boedels,		I	19 „
Gelijkstelling.			
— van kooplieden en niet-kooplieden, zie bij opheffing, no. 1.			
Gemachtigde.			
1. Zie bij hooger beroep, no. 3.			
2. „ cassatie, no. 3.			
3. „ schuldenaar, no. 1.			
Gemeenschap.			
1. Het faillissement van den in eenige — van goederen gehuwden echtgenoot wordt als faillissement dier — behandeld	63	„	488 „
2. Wat in, en wat buiten het faillissement der — valt...	63	„	488 „
3. Bij faillissement van een in — van goederen gehuwden echtgenoot rust de verplichting om inlichtingen te verschaffen op ieder der echtgenooten	105	II	68 „
4. Zie bij schuldvergelijking, no. 4.			
Getuigen.			
1. —, door den Rechter-Commissaris te hooren, worden namens dezen gedagvaard	66	„	3 „
2. Dwangmiddelen tegen niet verschenen of onwillige —	66	„	3 „
3. Wie zich als — kunnen verschoonen	66	„	4 „
Gevolgen.			
— der faillietverklaring 2e Afdeeling,		I	339 „
Goederen.			
Verkoop der — bij vereffening des boedels	174	II	231 „
Griffiekosten.			
Vrijstelling van — bij kostelooze behandeling van het faillissement	17	I	330 „
Griffier.			
1. De — roept den schuldenaar op, om op de aanvrage tot faillietverklaring gehoord te worden	6	„	269
2. De — van het Gerechtshof geeft dadelijk kennis van een aangebracht hooger beroep	9, 11	„	299 „
3. De — van den Hoogen Raad geeft dadelijk kennis van een aangebracht cassatieberoep	12	„	316 „

	Art.	Dl.	Blz.
4. De — geeft van de faillietverklaring kennis aan de administratie der posterijen en der telegrafie	14	I	323 vlg.
5. De — van het rechtscollege, dat een vonnis van faillietverklaring heeft vernietigd, geeft daarvan kennis aan den curator en aan de administratie der posterijen en der telegrafie	15	„	326 „
6. De — moet een openbaar register houden	19	„	336 „
7. De — moet op aanvrage aan iederen schuldeischer afschrift van stukken geven	107	II	71
8. De — geeft kennis aan een afwezigen schuldeischer van een hem opgedragen eed	120	„	91 „
9. De — geeft aan een afwezigen schuldeischer kennis van de betwisting van diens vordering	124	„	112 „
10. De — legt ter griffie ter inzage het na afloop der verificatie door den curator uitgebracht verslag.	137	„	143 „
11. De — onderteekent het procesverbaal der verificatievergadering	148	„	167 „
12. De — geeft bewijs van ontvangst voor het bezwaarschrift, waarbij verzet wordt gedaan tegen de uitdeelingslijst	184	„	242 „
13. De — doet mededeeling van den dag, waarop het verzet tegen de uitdeelingslijst zal behandeld worden	185	„	244 „
14. De — geeft bewijs van ontvangst voor het bezwaarschrift, waarbij verzet wordt gedaan tegen een verzoek om rehabilitatie	209	„	317 „
15. De — doet aankondiging van een ingediend verzoek om surséance van betaling	215	„	348 „
16. De — roept de schuldeischers op om gehoord te worden op een verzoek om surséance	216, 223	„	350, 369 vlg.
17. De — roept de schuldeischers en bewindvoerders op om gehoord te worden op eene aangevraagde intrekking der surséance	237	„	397 vlg.
18. De verschotten van den — bij surséance worden bij voorrang voldaan	239	„	400
Groote boedels.			
Zie bij gelijke.			
Gijzeling.			
De schuldenaar, die zich in — bevindt, wordt daaruit ontslagen, zoodra het vonnis van faillietverklaring in kracht van gewijsde is gegaan	33	I	393 „
Heropening.			
1. De — van het faillissement of den staat van kennelijk onvermogen bevolen tegelijk met de ontbinding van een akkoord	Inv. 11	„	556 „
2. Welke bepalingen toepasselijk zijn bij — van het faillissement na ontbinding van het akkoord	168	II	201 „
3. Zie bij akkoord, n°. 21.			
4. „ schuldeischers, n°. 4.			
Herziening.			
Wenschelijkheid van — der oude wetgeving		I	5 „

	Art.	Dl.	Blz.
Homologatie.			
1. Behandeling der — van het akkoord	152	II	173 vlg.
2. Wanneer de — moet worden geweigerd	153	„	175 „
3. Hooger beroep van de beschikking omtrent —	154	„	181 „
4. Cassatie der beschikking in hooger beroep omtrent —	156	„	184
5. Het vonnis van — levert een executorialen titel op.	159	„	187 „
6. Bij het in kracht van gewijsde gaan der — eindigt het faillissement	161	„	190 „
7. Nadat de — in kracht van gewijsde is gegaan, doet de curator rekening en verantwoording	162	„	191 „
Hoofdelijke schuldenaren.			
Bij faillissement van 2 of meer — kan de schuldeischer in ieder faillissement opkomen	136	„	139 „
Hooger beroep.			
1. Kritiek op de wijze, waarop het rechtsmiddel van — geregeld is		I	295 „
2. Recht van — heeft de faillietverklaarde schuldenaar, die gehoord is	8	„	282 „
3. Toelichting van het — in persoon of bij gemachtigde		„	286
4. Recht van — bij afwijzing der aangifte of aanvraag tot faillietverklaring	9	„	299 „
5. Wie nog meer recht van — hebben	11	„	301 „
6. Van welke beschikkingen van den Rechter-Commissaris wèl, en van welke niet in — kan worden gekomen	67	II	6 „
7. Van de beslissing omtrent rehabilitatie wordt geen — toegelaten	211	„	317 „
8. — van eene beschikking omtrent een verzoek om surséance van betaling	218, 219	„	357 „
9. Zie bij akkoord, n°. 1.			
10. „ beschikking, n°. 2.			
11. „ homologatie, n°. 3.			
Huisraad.			
Bij vereffening des boedels kan den gefailleerde eenig — gelaten worden	173	„	208 „
Huur.			
De curator en de verhuurder kunnen de — tusschentijds doen eindigen	39	I	418 „
Huurprijs.			
De — is van den dag der faillietverklaring boedelschuld	39	„	418 „
Huwelijksche voorwaarden.			
1. De schuldeischers kunnen geen genot hebben van de voordeelen, door de vrouw aan den man bij — toegezegd	62	„	484 „
2. Zie bij vrouw, n°. 3.			
Hypotheek.			
Van eene vóór de faillietverklaring verleende — kan de inschrijving na de faillietverklaring niet geldig meer geschieden	35	„	397 „
Hypothekaire inschrijvingen.			
Zie bij doorhaling.			

	Art.	Dl.	Blz.
Hypothekaire schuldeischer.			
1. De — met onherroepelijke volmacht kan zijn recht uitoefenen, als ware er geen faillissement	57	I	469 vlg.
2. Termijn, waarbinnen de — met onherroepelijke volmacht zijn recht moet uitoefenen	58	„	475 „
3. Verplichting van den —, die van zijn recht gebruik heeft gemaakt	59	I	477 vlg.
4. Verificatie der vordering van een —	132	II	131 „
5. De — is uitgesloten van de stemming over het akkoord	143	„	160 „
Hypothekaire schuldvorderingen Zie bij schuldvorderingen, n°. 6.			
Indeeling. — der wet naar den gang der faillissementsafwikkeling		I	18
Inhoud. — van het vonnis van faillietverklaring en van het uittreksel, door den curator te publiceeren	14	„	323 „
Inschrijving. 1. Zie bij hypotheek. 2. „ schip, n°. 2.			
Insolventie. De boedel verkeert van rechtswege in staat van —	173	II	208 „
Interesten. —, na de faillietverklaring loopende, kunnen niet worden geverifieerd, dan gedekt door pand of hypotheek	128	„	126 „
Internationaal recht. Bepalingen van — 10e Afdeeling		„	290 „
Inwerking-treding. 1. Tijdstip van — der faillissementswet	240	„	401 „
	Inv. 1	I	502 „
2. „ „ „ „ invoeringswet	Inv. 15	„	559 „
Invoeringswet. 1. Zie bij afschaffing. 2. „ titel. 3. „ wijzigingen.			
Kantonrechters. 1. Zie bij opdracht. 2. „ verzegeling, n°s. 1, 3.			
Kennelijk onvermogen. 1. Einde van het —, uitgesproken onder de oude wetgeving	Inv 9	„	554 „
2. Einde van het —, waarin vóór den dag van het in werking treden der nieuwe wet de curator reeds is ontslagen	„ 10	„	555 „
3. Zie bij executie, n°. 2.			
4. „ heropening, n°. 1.			
5. „ opheffing, n°. 1.			
6. „ toepasselijkheid, n°. 2.			
Kleine boedels. Zie bij gelijke.			
Kleinoodiën. Zie bij curator, n°s. 19, 20.			
Koophandel. Wetboek van —, zie bij wijzigingen, n°. 2.			

	Art.	Dl.	Blz.
Kooplieden.			
Zie bij opheffing, n°. 1.			
Kostelooze behandeling.			
De — van het faillissement kan bevolen worden.....	16	I	327 vlg.
Kosten.			
1. De — van het faillissement worden omgeslagen over den boedel	182	II	239 „
2. — van het faillissement, zie bij akkoord, n°. 18			
Levensonderhoud.			
1. Eene som tot — kan door den curator worden uitgekeerd.....	100	„	61 „
2. De uitkeering eener som tot — wordt gestaakt bij vereffening des boedels.....	176	„	233
Loon.			
Het — der personen, in dienst bij den gefailleerde, is van den dag der faillietverklaring boedelschuld.....	40	I	427 „
Lijfsdwang.			
Na de faillietverklaring kan geen vonnis bij — worden ten uitvoer gelegd	33	„	393 „
Lijst van schuldeischers.			
1. Zie bij curator, n°s. 24—27.			
2. Eene —, voorzoover erkend, wordt opgenomen in het procesverbaal der verificatie-vergadering.....	121	II	96 „
Maatschappen.			
Niet de burgerlijke — als zoodanig, maar alleen de leden daarvan kunnen failliet gaan.....		I	256 „
Machtiging.			
Zie bij Rechter-Commissaris, n°s. 6, 7.			
Materieel recht.			
Zie bij indeeling.			
Medeschuldenaren.			
Zie bij surséance van betaling, n°. 15.			
Nalatenschap.			
1. Faillissement eener — ..... 9e Afdeeling.		II	270 „
2. Zie bij verwerping.			
Nietigheid.			
1. — van handelingen, door den schuldenaar vóór zijne faillietverklaring in een aanhangig geding verricht.....	31	I	390 „
2. — van door den schuldenaar vóór de faillietverklaring onverplicht verrichte handelingen	42	„	432 „
3. — van gedane schenkingen.....	44—46	„	449 „
4. Bij — moet teruggegeven worden hetgeen uit des schuldenaars vermogen is gegaan.....	51	„	456 „
5. Aanvang der termijnen, voor — bepaald, bij faillissement na aangevraagde surséance.....	238	II	399 „
Niet-kooplieden.			
Zie bij opheffing, n°. 1.			
Onherroepelijke volmacht.			
Zie bij hypothekaire schuldeischers, n°. 1—3.			
Onroerend goed.			
Akten, houdende verkoop van —, vóór de faillietverklaring opgemaakt, kunnen na die faillietverklaring niet meer			

	Art.	Dl.	Blz.
geldig worden overgeschreven	35	I	397 vlg.
Ontbinding.			
Zie bij akkoord, nos. 19—22.			
Ontslag.			
Zie bij curator, no. 12.			
Opdracht.			
— der faillissementsbemoeiingen aan de Rechtbanken, en niet aan de kantonrechters		„	23 „
Openbaar Ministerie.			
1. — kan de faillietverklaring vorderen	1	„	48 „
2. — wordt gehoord op de aangifte of het verzoek tot faillietverklaring	4	„	262 „
3. — neemt conclusie bij verzoek om rehabilitatie	210	II	317 „
4. Zie bij verzekerde bewaring, nos. 3, 7.			
Opheffing.			
1. — der onderscheiding tusschen den staat van kennelijk onvermogen en dien van faillissement		I	27—47, 55
2. Wanneer de — van het faillissement kan worden bevolen	16	„	328 vlg.
3. Hoe de beschikking, bevelende — van het faillissement, wordt openbaar gemaakt	18	„	335 „
4. De schuldenaar en de schuldeischers kunnen opkomen tegen de — van het faillissement	18	„	335 „
Oproeping.			
1. — van den schuldenaar om gehoord te worden op de aanvraag tot faillietverklaring	6	I	269, 272 vlg.
2. Zie bij vergadering, no. 4.			
Orderpapier.			
1. Geene terugvordering eener gedane betaling kan geschieden van hem, die als houder van een — of toonderpapier, tot aanneming dier betaling verplicht was	48	„	452 „
2. Zie bij schuldvergelijking, no. 3.			
Overledene.			
1. Faillissement des boedels van een —	198	II	274 „
2. Welke Rechtbank bevoegd is den boedel van een — failliet te verklaren	199	„	284 „
3. Gevolg der faillietverklaring des boedels van een —	200	„	286
4. Tot hoelang de faillietverklaring des boedels van een — kan worden aangevraagd	201	„	286 „
Overschrijving.			
1. Zie bij onroerend goed.			
2. „ schip, no. 1.			
Pand.			
1. Een in — gegeven voorwerp kan door den curator worden gelost	58	I	475 „
2. Door — gedekte schuldvorderingen, zie bij schuldvorderingen, no. 6.			
Pand- en verbandbrieven.			
Zie bij schip, no. 2.			

	Art.	Dl.	Blz.
Pandhouder.			
1. De — oefent zijn recht uit als ware er geen faillissement	57	I	469 vlg.
2. Termijn, waarbinnen de — verplicht is zijn recht uit te oefenen	58	„	475 „
3. Verplichting van den —, die van zijn recht gebruik heeft gemaakt	59	„	477 „
4. De — is uitgesloten van de stemming over een akkoord	143	II	160 „
Pauliana.			
1. Actio —	42—51	I	432 „
2. De actio — wordt ingesteld door den curator	49	„	454
3. Rechtsvorderingen, op de actio — gegrond, vervallen door de homologatie van een akkoord	50	„	455 „
Pensioen.			
Zie bij curator, n°. 4.			
Posterijen.			
1. Administratie der — en der telegrafie, zie bij curator, n°. 17.			
2. „ „ „ „ griffier, n°. 4.			
Processen.			
— gedurende het faillissement	25—30	„	363 „
Proceskosten.			
Wanneer de — geen boedelschuld zijn	28	„	384 „
Procesverbaal.			
1. Inhoud van het — der verificatievergadering	75	II	27 „
2. „ „ „ der vergadering, waarin het akkoord behandeld is	148	„	167 „
3. Verbetering van het — der vergadering, waarin het akkoord behandeld is	149	„	169 „
4. Ten aanzien waarvan het — der verificatievergadering een executorialen titel tegen den schuldenaar oplevert	196	„	266 „
Procureur.			
In welke gevallen bijstand van een — noodig is	5	I	267 „
	214	II	347
Protest.			
— den gefailleerde betreffende, wordt gedaan aan den curator	99	„	59 „
Rechtbank.			
1. Zie bij beschikking, n°. 2.			
2. „ opdracht.			
Rechter-Commissaris.			
1. De — wordt benoemd bij het vonnis van faillietverklaring	14	I	323 „
2. De taak van den — in het faillissement	64	II	1 „
3. In welke gevallen de — door de Rechtbank moet worden gehoord	65	„	3 „
4. De — kan getuigen hooren of een onderzoek van deskundigen bevelen	66	„	3 „
5. Van welke beschikkingen van den — hooger beroep is	67	„	6 „
6. Machtiging van den curator door den —	68	„	8 „
7. Gevolgen van het ontbreken der machtiging van den —	72	„	17 „
8. De — draagt ter vervulling eener vacature in de voorloopige commissie van schuldeischers een dubbeltal voor	74	„	25 „
9. De — benoemt de definitieve commissie van schuldeischers	75	„	27 „
10. Zie bij akkoord, n°. 14.			
11. „ gefailleerde, n°s. 2, 3.			
12. „ levensonderhoud, n°. 1.			

	Art.	Dl.	Blz.
13. Zie bij schuldvorderingen, n°. 2.			
14. „ vereffening, n°. 6.			
15. „ verificatievergadering, n°s. 1, 5.			
16. „ verwerping.			
17. „ verzekerde bewaring, n°s. 2, 5, 7.			
Rechtsvordering.			
1. De —, rechten of verplichtingen van den faillieten boedel ten onderwerp hebbende, wordt zoowel door als tegen den curator ingesteld	25	I	370 vlg.
2. De —, voldoening eener verbintenis uit den boedel ten doel hebbende, kan gedurende het faillissement slechts worden ingesteld door aanmelding ter verificatie	26	„	377
3. Indien de — tijdens de faillietverklaring aanhangig en door den schuldenaar ingesteld is, kan de gedaagde den curator oproepen tot overneming van het geding	27	„	378 „
4. Indien de — tijdens de faillietverklaring aanhangig en tegen den schuldenaar ingesteld is, kan de eischer den curator in het geding roepen	28	„	384 „
5. Indien eene —, tijdens de faillietverklaring aanhangig, voldoening eener verbintenis uit den boedel ten doel heeft, wordt het geding slechts voortgezet bij betwisting van de verificatie der vordering	29	„	387 „
Reclame.			
De surséance van betaling werkt niet ten aanzien van —	233	II	381 „
Reederijen.			
Alleen de leden daarvan, en niet de — als zoodanig kunnen failliet gaan		I	256
Register.			
Zie bij griffier, n°. 6.			
Registratie.			
Welke stukken van de formaliteit van — zijn vrijgesteld	17	„	330 „
	118	II	89 „
Rehabilitatie.			
1. Van — 11e Afdeeling	206—212	„	315 „
2. De onder de oude wetgeving gefailleerde schuldenaar kan na beëindiging van het faillissement verzoek tot — doen.	Inv. 7	I	548 „
3. Evenzoo hij die in staat van kennelijk onvermogen was verklaard	„ 9	„	554 „
4. Het verzoek tot —, reeds ingediend vóór het in werking treden der nieuwe wet, wordt overeenkomstig de oude wetgeving behandeld	„ 8, 9	„	552 „
Rekening en verantwoording.			
1. De curator doet — na het einde van het faillissement	193	II	253 „
2. Zie bij curator, n°. 12.			
3. „ homologatie, n°. 7.			
Renvooi-processen.			
1. Zie bij geding, n°. 4.			
2. „ verwijzing.			
Salaris.			
1. Zie bij curator, n°. 11.			
2. „ surséance van betaling, n°. 18.			

	Art.	Dl.	Blz.
Schadevergoeding.			
— bij ontbinding eener overeenkomst tot levering van waren op termijn	38	I	413 vlg.
Schenkingen.			
Zie bij nietigheid, n°. 3.			
Schikkingen.			
Aangaan van —, zie bij curator, n°. 21.			
Schip.			
1. Van eene akte, houdende verkoop van een —, vóór de faillietverklaring opgemaakt, kan na de faillietverklaring de overschrijving niet geldig geschieden	35	„	397 „
2. Pand- of verbandbrieven op een —, vóór de faillietverklaring opgemaakt, kunnen na de faillietverklaring niet meer geldig ingeschreven worden	„	„	397 „
Schuldeischers.			
1. De — behoeven bij betwisting hunner vorderingen niet meer bewijs te leveren dan tegen den gefailleerde zelven	123	II	103 „
2. Aan —, bij de betwisting hunner vorderingen niet ter vergadering aanwezig, wordt van die betwisting door den griffier kennis gegeven	124	„	112 „
3. De — kunnen hunne bezwaren tegen de homologatie van een akkoord kenbaar maken	151	„	173
4. Verhouding tusschen oude en nieuwe — bij heropening van het faillissement na ontbinding van het akkoord	171	„	204 „
5. Verhouding tusschen oude en nieuwe — bij vernieuwde faillietverklaring	172	„	207 „
6. Zie bij cassatie, n°. 1.			
7. „ curator, n°s. 4, 5, 22.			
8. „ executie.			
9. „ hooger beroep, n°. 4.			
10. „ opheffing, n°. 4.			
11. „ vergadering.			
12. „ verificatie-vergadering, n°. 4.			
13. „ verzekerde bewaring, n°. 2.			
14. „ verzet, n°. 3.			
Schuldenaar.			
1. De — kan worden opgeroepen om in persoon of bij gemachtigde te worden gehoord	6	I	269
2. De — verliest door de faillietverklaring beschikking en beheer over zijn vermogen	23	„	357 „
3. De — behoudt na de faillietverklaring zijne bevoegdheid om te handelen, zonder dat daardoor echter de failliete boedel wordt verbonden	24	„	360 „
4. De — blijft eigenaar van het vermogen		„	371 „
5. Van den rechtstoestand van den — na afloop der vereffening	8e Afdeeling	„	258 „
6. Zie bij curator, n°. 5.			
7. „ gefailleerde, n°. 1.			
8. „ opheffing, n°. 4.			
9. „ rehabilitatie, n°s. 2, 3.			
Schuldvergelijking.			
1. In welke gevallen en door wie een beroep op — kan			

	Art.	Dl.	Blz.
worden gedaan	53	I	461 vlg.
2. In welke gevallen — niet geoorloofd is	54	„	463 „
3. — bij eene schuldvordering aan order of toonder	55	„	465 „
4. — bij ontbinding ten gevolge van of tijdens het faillissement van een gemeenschap, waarin de gefailleerde zich bevindt	56	„	467 „
Schuldvorderingen.			
1. De termijn, vóór welks afloop de — moeten worden ingediend, wordt bepaald door den Rechter-Commissaris	108	II	75 „
2. Hoe en waar de indiening der — geschiedt	110	„	79 „
3. —, ingediend na afloop van den bepaalden termijn, doch uiterlijk twee dagen vóór de verificatie vergadering	127	„	122 „
4. Verificatie van voorwaardelijke —	129—131	„	127 „
5. „ „ — tot periodieke uitkeeringen	131	„	128 „
6. —, door pand op hypotheek gedekt, doch vermoedelijk slechts gedeeltelijk batig gerangschikt	132	„	131 „
7. Verificatie van —, welker waarde onbepaald of onzeker is	133	„	132 „
8. Verificatie van — aan toonder	134	„	133 „
9. „ „ —, door borgtocht verzekerd	135	„	135 „
10. Verificatie van te laat ingediende —	178	„	234 „
11. Verzet tegen —, zie bij gefailleerde, n°. 4.			
12. Zie bij voorwaardelijk, n°. 1.			
Soldij.			
Zie bij curator, n°. 4.			
Staatscourant.			
Elke in titel 1 der wet bevolen plaatsing in de Nederlandsche — geschiedt kosteloos	17	I	330 „
Stemmen.			
1. Wie gerechtigd zijn tot het uitbrengen van — op de vergadering van schuldeischers	82	II	38 „
2. Zie bij vergadering, n°. 3.			
Strafrecht.			
Wetboek van —, zie bij wijzigingen, n°. 4.			
Surséance van betaling.			
1. Wenschelijkheid van het behoud der — ... titel II		II	335 „
2. Aan wien — kan worden verleend	213	„	344 „
3. Hoe en bij welke Rechtbank de — wordt aangevraagd	214	„	347 „
4. Op het verzoekschrift tot bekoming van — worden de schuldeischers gehoord	216, 217	„	350 „
5. Verleening van voorloopige —	217	„	351 „
6. Bij gelijktijdig aanhangig zijn van eene aanvrage tot faillietverklaring en een verzoek tot — komt eerst het laatste in behandeling	217	„	351 „
7. Hooger beroep van de beschikking, waarbij voorloopige — wordt verleend	218	„	357 „
8. Inhoud der beschikking, waarbij voorloopige — wordt verleend	221	„	364 „
9. Verslag der deskundigen, die over de aanvrage tot			

	Art.	Dl.	Blz.
— worden gehoord	222	II	368 vlg.
10. De schuldeischers worden over het verleenen van de definitieve — geraadpleegd	223—225	„	369 „
11. Voor hoe langen tijd — wordt verleend	226	„	371 „
12. Hooger beroep der beschikking, waarbij de definitieve — wordt verleend	227	„	373 „
13. Gevolgen van het verleenen der definitieve —	230—232	„	375 „
14. Ten aanzien waarvan de — niet werkt	233	„	381 „
15. De — werkt niet ten voordeele van medeschuldenaren en borgen	235	„	385 „
16. Wanneer de — kan worden ingetrokken	236, 237	„	386 „
17. Faillietverklaring nà aanvrage tot —	238	„	399 „
18. Loon der deskundigen bij —	239	„	400 „
19. Zie bij toepasselijkheid, n°. 4.			
Telegrafie.			
1. Administratie der posterijen en der —, zie bij curator n°. 17.			
2. Administratie „ „ „ griffier n°. 4.			
Telegrammen.			
Zie bij curator, n°. 17.			
Tenuitvoerlegging.			
Gerechtelijke — op des schuldenaars vermogen, vóór het faillissement aangevangen, neemt na de faillietverklaring een einde	33	I	393 „
Termijnhandel.			
In welk geval bij — de overeenkomst tot levering van waren op een bepaald tijdstip door de faillietverklaring ontbonden wordt	38	„	413 „
Terughouding.			
1. Het recht van — gaat door het faillissement niet verloren	60	„	479 „
2. Het recht van — bij de vereffening	175	II	232 „
Terugvordering.			
— van gedane betalingen, zie bij orderpapier n°. 1.			
Titel.			
— van de faillissementswet en van de wet ter invoering der faillissementswet	Inv. 14	I	559
Toepasselijkheid.			
1. — van de oude wetgeving op aangiften, verzoeken of requisitoren tot faillietverklaring, ten tijde van het in werking treden der nieuwe wetgeving aanhangig, en op faillissementen, waarin op dat tijdstip de curators nog geen rekening en verantwoording hebben gedaan	Inv. 7	„	547 „
2. — van de oude wetgeving op vorderingen tot verklaring in staat van kennelijk onvermogen ten tijde van het in werking treden der nieuwe wetgeving.	Inv. 9	„	554 „
3. — van de oude wetgeving bij een vóór het in werking treden der nieuwe wet gedaan verzoek tot boedelafstand	Inv. 12	„	558

	Art	Dl.	Blz.
4. — van de oude wetgeving bij een verzoek tot surséance van betaling, ingediend vóór het in werking treden der nieuwe wet	Inv. 13	I	558

Toonderpapier.

Zie bij orderpapier, n°. 1, 2.

Traktement.

Zie bij curator, n°. 4.

Uitdeeling.

1. — aan de schuldeischers van de gereede penningen	179	II	236 vlg.
2. Uitkeering der —, uitgetrokken voor voorwaardelijk toegelaten schuldeischers	189	„	250 „
3. —, bestemd voor vorderingen, welker voorrang betwist wordt	189	„	250 „
4. — aan een schuldeischer, nadat eenig goed, waarop te zijnen behoeve voorrecht, hypotheek of pandrecht rustte, is verkocht	190	„	251 „
5. — aan schuldeischers, die eerst geverifieerd zijn, nadat reeds eene — heeft plaats gehad	191	„	252

Uitdeelingslijst.

1. Door wien de — wordt opgemaakt en wat zij moet inhouden	180, 181	„	237 „
2. De — ligt ter kostelooze inzage ter griffie	183	„	241 „
3. Afschrift der — wordt nedergelegd ter griffie van het kantongerecht, en daarvan wordt aankondiging gedaan door den curator	183	„	242
4. Tegen de — kan door ieder schuldeischer verzet worden gedaan	184	„	242 „
5. Bij verzet tegen de — bepaalt de Rechter-Commissaris den dag, waarop het zal behandeld worden	185	„	244 „
6. Behandeling van het verzet tegen de —	185	„	244 „
7. Verzet tegen de — door een niet-geverifieerden schuldeischer	186	„	246 „
8. Wanneer de — verbindend wordt	187	„	247 „

Uitkeering.

1. De curator doet de — onverwijld en kan deze, bij niet tijdige beschikking daarover, storten in de consignatiekas	192	„	253
2. — van na de slotuitdeeling aan den boedel teruggevallen gereserveerde uitdeelingen	194	„	257 „

Uitwinning.

Is de — der roerende of onroerende goederen reeds vóór het faillissement zoover gevorderd, dat de dag van verkoop reeds is bepaald, dan kan de curator den verkoop laten voortgaan voor rekening van den boedel	34	I	397 „

Vennootschap.

1. Faillietverklaring van — onder firma en van naamlooze —	2	„	247
2. Bij faillissement eener naamlooze — moeten de bestuurders en commissarissen desgevraagd alle inlichtingen verschaffen	106	II	70
3. Zie bij verificatie-vergadering, n°. 3.			

	Art.	Dl.	Blz.
Vereeniging.			
Verband tusschen de faillissementswet en de wet op het recht van — en vergadering van 22 April 1855 (St. n⁰. 32)		I	84, 107, 116 vlg.
Vereffening.			
1. Hangende verzet, hooger beroep of cassatie kan niet tot — van den boedel worden overgegaan buiten toestemming van den schuldenaar	13	„	319 vlg.
2. Na de insolventie gaat de curator tot — des boedels over	173	II	208 „
3. Verkoop der goederen bij —	174	„	231 „
4. Bij — beschikt de curator over alle niet spoedig of in het geheel niet voor — vatbare baten	175	„	232 „
5. Bij de — kan gebruik worden gemaakt van de diensten des gefailleerden	177	„	233 „
6. Na de insolventie kan de Rechter-Commissaris de schuldeischers raadplegen over de wijze van — des boedels	178	„	234 „
7. Zie bij beschikkingen, n⁰. 2.			
Vergadering.			
1. De — van schuldeischers wordt voorgezeten door den Rechter-Commissaris	80	„	36 „
2. De curator is verplicht in de — van schuldeischers aanwezig te zijn	80	„	37
3. Het nemen van besluiten en het uitbrengen van stemmen op de — van schuldeischers	81	„	37 „
4. Oproeping van reeds vertegenwoordigde schuldeischers voor eene latere — van schuldeischers.	83	„	41 „
5. Eene — van schuldeischers wordt gehouden, als de Rechter-Commissaris zulks noodig oordeelt, of hem zulks wordt gevraagd door de Commissie uit de schuldeischers, of door ten minste 5 schuldeischers	84	„	42 „
Verificatie.			
1. — van schuldvorderingen, algemeene beschouwingen.		„	71 „
2. Zie bij rechtsvordering, n⁰. 2.			
3. „ schuldvorderingen, n⁰s. 1—9.			
Verificatievergadering.			
1. De Rechter-Commissaris bepaalt waar en wanneer de — zal worden gehouden	108	„	75 „
2. De gefailleerde woont de — in persoon bij	116	„	83 „
3. Bij faillissement eener naamlooze vennootschap wordt de — bijgewoond door de bestuurders	117	„	84 „
4. De schuldeischers kunnen ter — verschijnen in persoon of bij gemachtigde	118	„	89 „
5. Wat ter — moet geschieden	119	„	90 „
6. Zie bij curator, n⁰. 22.			
Verjaring.			
Stuiting der — door indiening eener vordering ter verificatie	36	I	407 „
Vermogen.			
Zie bij schuldenaar, n⁰s. 2, 4.			

	Art.	Dl.	Blz.
Verwerping.			
Tot de — eener nalatenschap behoeft de curator de machtiging van den Rechter-Commissaris	41	I	430 vlg.
Verwijzing.			
— naar de terechtzitting door den Rechter-Commissaris van partijen, zoo hij ze niet kan vereenigen.	122	II	99 „
Verzegeling.			
1. — van den boedel, hangende het onderzoek van een verzoek tot faillietverklaring, geschiedt door den kantonrechter	7	I	280 „
2. Die — omvat niet de goederen, vermeld in art. 21 n⁰. 1	7	„	280 „
3. De curator kan, zoo noodig, tot — des boedels doen overgaan, welke geschiedt door den kantonrechter	93	II	52 „
4. Wat buiten de — blijft	93, 95	„	52 „
Verzekerde bewaring.			
1. De Rechtbank kan bij het vonnis van faillietverklaring of te allen tijde daarna bevelen, dat de gefailleerde in — worde gesteld	87	„	45 „
2. Wie tot het bevel van in — stelling verzoek kunnen doen	87	„	45 „
3. Het bevel tot in — stelling wordt ten uitvoer gelegd door het Openbaar Ministerie	87	„	45 „
4. Het bevel tot in — stelling is 30 dagen geldig, maar kan daarna worden verlengd	87	„	45 „
5. De Rechtbank kan den gefailleerde op diens verzoek of op voordracht van den Rechter-Commissaris uit de — ontslaan	88	„	48 „
6. In welke gevallen het verzoek tot in — stelling moet worden toegestaan	89	„	49 „
7. Wanneer de gefailleerde zich in — bevindt, zal hij op last van den Rechter-Commissaris uit zijne bewaarplaats kunnen worden overgebracht, welke last door het Openbaar Ministerie wordt ten uitvoer gelegd	90	„	50 „
Verzet.			
1. Kritiek op de wijze, waarop het rechtsmiddel van — is geregeld		I	295, 299, 315 vlg.
2. De schuldenaar, die zonder gehoord te zijn is failliet verklaard, heeft recht van —; termijn waarbinnen, en wijze waarop dat — moet geschieden.	8	„	281 vlg.
3. Recht van — van schuldeischers en belanghebbenden tegen de faillietverklaring	10	„	301 „
4. Zie bij akkoord, n⁰. 1.			
5. „ uitdeelingslijst, n⁰s. 4—7.			
6. „ vereffening, n⁰. 1.			
Voldoening.			
In welk geval — aan verbintenissen jegens den gefailleerde vóór of nà de bekendmaking der faillietverklaring hem, die haar deed, bevrijdt	52	„	458 „

	Art.	Dl.	Blz.
Vonnis.			
1. — van faillietverklaring wordt uitgesproken ter openbare terechtzitting	4	I	262 vlg
2. — van faillietverklaring is bij voorraad op de minute uitvoerbaar	4	„	262 „
3. Inhoud van het — van faillietverklaring	14	„	323 „
4. In welk geval een —, te verkrijgen in een tijdens de faillietverklaring reeds tegen den schuldenaar aanhangig geding, tegenover den boedel rechtskracht heeft	28	„	384 „
5. Gevolgen van het — van faillietverklaring	33	„	393 „
Voorrang.			
1. Beweerde — eener vordering kan worden betwist	119	II	90 „
2. Voorwaardelijke erkenning van eenen beweerden, doch betwisten —	125	„	113 „
3. Zie bij akkoord, n°. 10.			
4. „ surséance, n°. 14.			
5. „ uitdeeling, n°s. 3 en 4.			
6. „ uitdeelingslijst, n°. 1.			
Voorwaardelijk.			
1. Betwiste schuldvorderingen kunnen — worden toegelaten	125	„	113 „
2. Zie bij uitdeeling, n°. 2.			
Vrouw.			
1. Welke Rechtbank de gehuwde — failliet verklaart	3	I	260 „
2. Rechten der — bij faillissement van haren man	61	„	484 „
3 De — heeft geene aanspraak op den boedel ter zake van voordeelen, bij huwelijksche voorwaarden besproken	62	„	484 „
Wederkeerige overeenkomst.			
1. Bij gedeeltelijke- of niet-nakoming eener — kan deze worden nagekomen of ontbonden	37	„	408 „
2. Verklaart de curator, dat hij eene — zal nakomen, dan moet hij daarvoor zekerheid stellen	37	„	408 „
Wetgeving.			
1. Oude —, zie bij toepasselijkheid.			
2. „ „ „ herziening.			
Woonplaats.			
Zie bij gefailleerde, n°. 2.			
Wijzigingen.			
1. —, door de invoeringswet gebracht in het Burgerl. Wetboek	Inv. 3	„	515 „
2. — „ „ „ „ Wetb. v. Koophand.	„ 4	„	525 „
3. — „ „ „ „ „ Burgerlijke Rechtsvordering	„ 5	„	527 „
4. — „ „ „ „ Wetb. v. Strafrecht	„ 6	„	533 „
Zegel.			
Welke stukken vrij van — zijn	17	„	330 „
Zekerheidstelling.			
1. Zie bij wederkeerige overeenkomst, n°. 2.			
2. — kan verbonden worden aan een verlof tot verzegeling	7	„	280 „

VERBETERINGEN, aan te brengen in deel I.

Er staat op bladz.				Er moet staan:
6,	r. 17,	v. o.,	bl. 55 vlg.	bl. 65 vlg.
26,	„ 4,	„	gediend de	gediend door de.
28,	„ 17,	v. b.,	651—670	651—679.
74,	„ 5,	„	te komen	te kunnen komen.
80,	„ 21,	v. o.,	onderwerp	wetsontwerp.
83,	„ 15,	v. b.,	de particulieren	de belangen der particulieren.
86,	„ 28,	v. o.,	van vermogen	van onvermogen.
101,	„ 14,	„	enkele debiteur	enkele eerlijke debiteur.
106,	„ 13,	„	termijnen	termen.
128,	„ 24,	„	zullen hebben	zullen kunnen hebben.
136,	„ 18,	v. b.,	van het	van het blijken van.
138,	„ 25,	v. o.,	debiteuren	crediteuren.
156,	„ 20,	„	den koopman	den niet-koopman.
182,	„ 3,	„	toen onze	toen in onze.
211,	„ 5,	v. b.,	in *alle*	in *alle gevallen.*
226,	„ 12,	„	er misschien	er niet misschien.
264,	„ 1,	v. o.,	(of 67.8 pct.)	(of 67.3 pct.).
274,	„ 9,	„	slaat op drie	slaat op de drie.
292,	„ 12,	v. b.,	in het vierde „uiterlijk	in het vierde lid „uiterlijk.
	„ 6,	v. o.,	spoedige afloop	spoediger afloop.
301,	„ 18,	„	De kennisgeving	Deze kennisgeving.
347,	„ 6,	v. b.,	voorschreven	voorgeschreven.
352,	„ 11,	„	voor de schuldvorderingen	voor die schuldvorderingen.
	„ 19,	„	art. 441	art. 448.
365,	„ 23,	v. o.,	en de processen	en alle processen.
381,	„ 10,	v. b.,	invloed op	invloed van.
400,	„ 3,	„	Het ontwerp	Het onderwerp.
410,	„ 7,	v. o.,	*N. Bijdr.*	*R. Bijdr.*
441,	„ 19,	v. b.,	bekend met	bekendheid met.
461,	„ 7,	v. o.,	Magazijn 1855	Magazijn 1885.
464,	„ 17,	v. b.,	schuldenaar of schuldenaar	schuldenaar of schuldeischer.
468,	„ 2,	„	(1679—1681	(artikelen 1679—1681.
478,	„ 8,	„	artikel 52	artikel 59.
488,	„ 20,	v. o.,	in gemeenschap	in eenige gemeenschap.
	„ 12,	„	dezen	deze
490,	„ 16,	v. b.,	42, 43 vlg.	41, 42 vlg.
495,	„ 12,	„	*Staatsblad* n°. 255	*Staatsblad* n°. 155.
496,	„ 20,	„	515, 2de lid	519, 2de lid.
500,	„ 3,	„	bezwaar tegen	bezwaar bestaat tegen.
502,	„ 13,	„	Wetboek van Strafrecht.	Wetboek van Strafrecht. Dat zal inderdaad zoo zijn, en niet alleen in het Wetboek van Strafrecht,

Er staat op bladz.:	Er moet staan:
511, r. 9, v. o., betreurden de	betreurden dat de.
517, „ 22, v. b., de Geer, Holtius	de Geer op Holtius.
518, „ 23, v o., in artt.	artt.
„ 10, „ *Art.* 1807	*Art.* 1307.
543, „ 20, „ kan strenger	kan niet strenger.
552, „ 21, „ artikel 816	artikel 886.
555, „ 10, v. b., art. 287	art. 886.
556, „ 10, „ op goederen	op de goederen.

Op bl. 8, regel 7 en 6 v. o. staat: van Riemsdijk, t. a. p.; men leze: van Riemsdijk, Acad. Prft. *De beperkte rechtsbevoegdheid van den gefailleerde*, 1868.

„ „ regel 2 v. o. staat: Kist, t. a. p.; men leze: Kist, *Beginselen van handelsregt, volgens de Nederlandsche Wet*, dl. IV.

„ bl. 48, regel 4 v. o. staat: Art. 1; men leze: Art. 1 (1).

„ „ 264, behoort ingevoegd te worden aan het slot van art. 5 in het Rapport aan de Koningin-Regentes: [Verg. Advies R. v. S. en Rapport aan de Koningin-Regentes op art. 2, hiervoor bl. 251.]

„ „ 417, bij art. 38 behoort ingevoegd te worden achter het Verslag der Tweede Kamer: [Men verg. nog de M. v. T. op art. 3 der Invoeringswet, dl. I bl. 517 en 518.]

„ „ 458 moeten de regels 7 en 8 v. o. als bevattende het Regeeringsantwoord, beschouwd worden als met inspringende regels te zijn gedrukt.

„ „ 460 behoort vóór G. O. art. 52 te worden ingevoegd met inspringende regels: *Derde lid.* Zie bij artt. 23 en 46 [**24** en **46**].

Op bl. 144 behoort nog ingevoegd te worden vóór de Beraadslaging in de Eerste Kamer:

Art. **1**. *Tweede lid.* Men vroeg in eene afdeeling, of de opvatting juist was, dat ook het Openbaar Ministerie in zijne vordering tot faillietverklaring gebonden zal zijn aan het „ophouden te betalen" van den schuldenaar en onder „redenen van openbaar belang" ook die belangen behooren gerekend te worden, welke in art. 768 Wetboek van Koophandel gevonden, maar hier niet als zoodanig genoemd worden.

Art. **1**. *Tweede lid.* De opvatting, dat ook het Openbaar Ministerie in zijne vordering tot faillietverklaring gebonden zal zijn aan het „ophouden te betalen", wordt gedeeld. Gaat het Openbaar Ministerie er buiten, de rechter zal de vordering, op grond van het tweede in verband met het eerste lid van art. **1** moeten afwijzen.

De vraag of onder „redenen van openbaar belang" ook die belangen behooren gerekend te worden, welke in art. 768 Wetboek van Koophandel gevonden worden, wordt toestemmend beantwoord, onder bijvoeging evenwel van het voorbehoud, daaromtrent gemaakt bij de conferentie met de Commissie van Voorbereiding uit de Tweede Kamer, en vermeld in de kantteekening op bladz. 27 van haar verslag [zie dl. I, bladz. 54.]

VERBETERINGEN, aan te brengen in deel II.

Er staat op bladz.:	Er moet staan:
3, r. 10, v. o., art. 65 = art. 95	art. 65 = art. 65.
6, „ 4, v. b., geschreven	geschieden.
11, „ 20, „ 99 [**98**]	99 [**99**].
16, „ 1, v. o., *Themis* 1822	*Themis* 1892.
17, „ 22, „ den faillieten	een faillieten.
21, r. 11, v. b., onvoldaan zijn	onvoldaan zullen zijn.
39, „ 8, „ 146 [**451**	146 [**145**.
40, „ 2, v. o., *schuldeischers*	*schuldeischer*.
40, „ 2, „ 189 [**120**	189 [**121**.
49, „ 6, „ **81**	**91**.
54, „ 2, „ art. 74	art. 740.
60, „ 3, „ 13 [**13**]	13 [**14**].
79, „ 23, v. b., vordering	vorderingen.
94, „ 18, v. o., concessionaris	cessionaris.
96, „ 10, „ Artikel 112	Artikel 121.
99, „ 22, „ zou niet	zou hier niet.
101, „ 3, „ bladz. 913	bladz. 213.
122, „ 2, „ art. 108	artikel 108.
142, „ 4, „ *Themis* 1869	*Themis* 1891.

Op bl. 70 behoort ingevoegd te worden tusschen M. v. T. en Verslag der 2e Kamer: [verg. Advies R. v. S. en Rapport aan de Koningin-Regentes op art. **2**, dl. I bl. 251.]

„ „ 84 behoort ingevoegd te worden tusschen M. v. T. en Verslag der 2e Kamer: [verg. Advies R. v. S. en Rapport aan de Koningin Regentes op art. **2**, dl. I bl. 251.]

„ „ 113 behoort ingevoegd te worden na G. O. enz.: [zie verder de Beraadslaging in de Tweede Kamer op art. **122**, hiervoor bl. 102 en 103.]

SERIE ONDERNEMING EN RECHT

In de Serie Onderneming en Recht zijn de volgende delen verschenen:

0. W.C.L. van der Grinten, S.C.J.J. Kortmann, A.J.M. Nuytinck, H. Wammes *(red.)*,
Onderneming en Nieuw Burgerlijk Recht, Zwolle 1991.

1. S.C.J.J. Kortmann, P.J. Dortmond, A.W. Kist, N.E.D. Faber, A. van Hees, F.J.P. van den Ingh, A.J.M. Nuytinck *(red.)*,
Financiering en Aansprakelijkheid, Zwolle 1994.

2. S.C.J.J. Kortmann, N.E.D. Faber *(red.)*,
Geschiedenis van de Faillissementswet,
Deel 2-I Heruitgave Van der Feltz, I, Zwolle 1994; Deventer 2016 (*herdruk*).
Deel 2-II Heruitgave Van der Feltz, II, Zwolle 1994; Deventer 2016 (*herdruk*).
Deel 2-III Wetswijzigingen, Zwolle 1995.
Deel 2-IV Voorontwerp Insolventiewet, Deventer 2007.

3. A.G. van Solinge,
Leeuwe- en andere delen, Enkele gedachten over winstverdeling bij personen- en kapitaalvennootschappen, Zwolle 1995.

4. J. Beuving,
Factoring, Zwolle 1996.

5. D.J. Hayton, S.C.J.J. Kortmann, A.J.M. Nuytinck, A.V.M. Struycken, N.E.D. Faber *(red.)*,
Vertrouwd met de Trust, Trust and Trust-like Arrangements, Deventer 1996.

6. S.C.J.J. Kortmann, N.E.D. Faber, J.J. van Hees, S.H. de Ranitz *(red.)*,
De curator, een octopus, Deventer 1996.

7. S.C.J.J. Kortmann, N.E.D. Faber, A.A. van Rossum, H.L.E. Verhagen (*red.)*,
Onderneming en 5 jaar nieuw Burgerlijk Recht, Deventer 1997.

8. J.J. van Hees,
Leasing, Deventer 1997.

9. G.A.J. Boekraad,
Afwikkeling van de faillissementsboedel, Deventer 1997.

10. S.C.J.J. Kortmann, F.J. Oranje, A.A. van Rossum, J.W.H. van Wijk (*red.)*,
Overheid en onderneming, Deventer 1998.

11. S.C.J.J. Kortmann, N.E.D. Faber, E. Loesberg *(red.)*,
Corporate Governance *in perspectief*, Deventer 1998.

12. W.A.K. Rank,
De (on)hanteerbaarheid van het Nederlandse recht voor de moderne financiële praktijk, Deventer 1998.

13. S.C.J.J. Kortmann, W.A.K. Rank, M.H.E. Rongen, G. van Solinge, H.L.E. Verhagen *(red.)*,
Onderneming en Effecten, Deventer 1998.

14. R.E. van Esch,
Electronic Data Interchange (EDI) en het vermogensrecht, Deventer 1999.

15. C.M. Hilverda,
Faillissementsfraude, Deventer 1999.

16. Gerard van Solinge, M.P. Nieuwe Weme,
Gedragsregels inzake een openbaar bod op aandelen, Deventer 1999.

17. S.C.J.J. Kortmann, N.E.D. Faber, J.A.M. Strens-Meulemeester *(red.)*,
Vertegenwoordiging en Tussenpersonen, Deventer 1999.

18. J. Stuyck, M. Waelbroeck, B.L.P. van Reeken, S.B. Noë, F.O.W. Vogelaar *(red.)*,
Competition law in the EU and the Netherlands. A practical guide, Deventer 2000.

19. S.O.H. Bakkerus,
Bancaire aansprakelijkheid, Deventer 2000.

20. C.J.M. Klaassen,
Schadeveroorzakend handelen in functie, Deventer 2000.

21. J.M.A. Berkvens, N.E.D. Faber, S.C.J.J. Kortmann, A. Oskamp *(red.)*,
Onderneming en ICT, Deventer 2000.

22. I.P. Asscher-Vonk, N.E.D. Faber, S.C.J.J. Kortmann, E. Loesberg *(red.)*,
Onderneming en Werknemer, Deventer 2001.

23. J.J. Dammingh,
Bemiddeling door de makelaar bij de koop en verkoop van onroerende zaken, Deventer 2002.

24. S.C.J.J. Kortmann, C.J.H. Jansen, G. van Solinge, N.E.D. Faber *(red.)*,
Onderneming en 10 jaar nieuw Burgerlijk Recht, Deventer 2002.

25. C.J.M. Klaassen, R.J.N. Schlössels, G. van Solinge, L. Timmerman (*red.*),
Aansprakelijkheid in beroep, bedrijf of ambt, Deventer 2003.

26. Th.C.J.A. van Engelen,
Onverkoopbare vermogensrechten. Artikel 3:83(3) BW nader beschouwd, Deventer 2003.

27. R.H. Maatman,
Het pensioenfonds als vermogensbeheerder, Deventer 2004.

28. Ewan McKendrick,
The Creation of a European Law of Contract, Deventer 2004.

29. D.W. Aertsen,
De Trust. Beschouwingen over invoering van de trust in het Nederlandse recht, Deventer 2004.

30. C.G. van der Plas,
De taak van de rechter en het IPR, Deventer 2005.

31. A. Steneker,
Kwaliteitsrekening en afgescheiden vermogen, Deventer 2005.

32. B.P.M. van Ravels,
Grenzen van voorzienbaarheid, Deventer 2005.

33. N.E.D. Faber,
Verrekening, Deventer 2005.

34. D.R. Doorenbos, S.C.J.J. Kortmann, M.P. Nieuwe Weme (*red*.),
Marktmisbruik, Deventer 2006.
Handboek Marktmisbruik, Deventer 2008 (*tweede druk*).

35. R.H. Maatman,
"Het belangrijkste financiële product", Deventer 2006.

36. B.F.L.M. Schim,
Giraal effectenverkeer en goederenrecht, Deventer 2006.

37. T.H.D. Struycken,
De numerus clausus in het goederenrecht, Deventer 2007.

38. D.R. Doorenbos,
Naming & Shaming, Deventer 2007.

39. I.P. Asscher-Vonk, A. van Hees, R.H. Maatman, B.J. Schoordijk (*red*.),
Onderneming en integriteit, Deventer 2007.

40. D. Busch, D.R. Doorenbos, N. Lemmers, R.H. Maatman, M.P. Nieuwe Weme, W.A.K. Rank (*red*.),
Onderneming en financieel toezicht, Deventer 2007.

41. N.E.D. Faber, C.J.H. Jansen, N.S.G.J. Vermunt (*red.*),
Fiduciaire verhoudingen «Libellus amicorum prof. mr. S.C.J.J. Kortmann», Deventer 2007.

42. A.S. Hartkamp, C.H. Sieburgh, L.A.D. Keus (*red.*),
De invloed van het Europese recht op het Nederlandse privaatrecht, Deventer 2007.
Deel 42-I Algemeen deel
Deel 42-II Bijzonder deel

43. A.J. Verdaas,
Stil pandrecht op vorderingen op naam, Deventer 2008.

44. N.E.D. Faber, J.J. van Hees, S.C.J.J. Kortmann, N.S.G.J. Vermunt, Ch.A.M. Domingus-Schwencke (*red.*),
De bewindvoerder, een octopus, Deventer 2008.

45. L.G. Verburg,
De Koers van de bestuurder, Deventer 2008.

46. M.P. Nieuwe Weme, G. van Solinge (*red.*),
Handboek Openbaar Bod, Deventer 2008.

47. J.W.P.M. van der Velden,
Beleggingsfondsen naar burgerlijk recht, Deventer 2008.

48. H. Verschueren, M.S. Houwerzijl (*red.*),
Arbeidsrecht over de grenzen heen: België, Nederland, Europa, de wereld, Deventer 2009.

49. N.E.D. Faber, H.W. Heyman, C.J.M. Klaassen, Ch.A.M. Domingus-Schwencke, C. Rijckenberg (*red.*),
Knelpunten bij beslag en executie, Deventer 2009.

50. M.S. Houwerzijl, S.S.M. Peters (*red.*),
Exit. Onderneming, werknemer en het einde van de dienstbetrekking, Deventer 2009.

51. D. Busch, C.M. Grundmann-van de Krol *(red.)*,
Handboek Beleggingsondernemingen, Deventer 2009.

52. J.C.A. Houdijk,
Publieke belangen in het mededingingsrecht: een onderzoek in vijf domeinen, Deventer 2009.

53. C.M. Hilverda,
Faillissementsfraude (*derde druk*), Deventer 2009.

54. N.E.D. Faber, C.M. Grundmann-van de Krol, F.E.J. Beekhoven van den Boezem, N.S.G.J. Vermunt *(red.)*,
De Kredietcrisis, Deventer 2010.

55. J.B. Spath,
Zaaksvervanging, Deventer 2010.

56. F.E.J. Beekhoven van den Boezem,
Credit Claims, Deventer 2010.

57. D. Busch, D.R. Doorenbos, C.M. Grundmann-van de Krol, R.H. Maatman, M.P. Nieuwe Weme, W.A.K. Rank (*red.*),
Onderneming en financieel toezicht, Deventer 2010.

58. N.E.D. Faber, H.J. Damkot, N.S.G.J. Vermunt, Ch.A.M. Domingus (*red.*),
Bancaire zekerheid, Liber amicorum mr. J.H.S.G.K. Timmermans, Deventer 2010.

59. L.G. Verburg,
Het Nederlands ontslagrecht en het BBA-Carcinoom, Deventer 2010.

60. A.D.W. Soedira,
Het akkoord, Deventer 2011.

61. D. Busch,
Naar een beperkte aansprakelijkheid van financiële toezichthouders?, Deventer 2011.

62. A.J. Tekstra,
Verrekening door de fiscus, Deventer 2011.

63. S.E. Bartels, A.J. Verdaas, R.J. van der Weijden (*red.*),
Effecten en vermogensrecht, Deventer 2011.

64. R.H. Maatman, R.M.M.J. Bauer, D. Busch, L.G. Verburg (*red.*),
Onderneming en pensioen, Deventer 2011.

65. J.W.A. Biemans,
Rechtsgevolgen van stille Cessie, Deventer 2011.

66. C.J.M. Klaassen, G. van Solinge, H.M. de Mol van Otterloo, P.E. Ernste (*red.*),
Onderneming en ADR, Deventer 2011.

67. N. van Tiggele-van der Velde, R.G.L. Gerrits, P. Soeteman, J.H. Wansink (*red.*),
"Verzekering ter beurze". Coassurantie in theorie en praktijk, Deventer 2011.

68. B. Bierens, C.M. Grundmann-van de Krol, D.J.R. Lemstra en T.M. Stevens (*red.*),
Handboek Beursgang, Deventer 2011.

69. P.J. van der Korst, R. Abma, G.T.M.J. Raaijmakers (*red.*),
Handboek onderneming en aandeelhouder, Deventer 2012.

70. M.H.E. Rongen,
Cessie, Deventer 2012.

71. V.P.G. de Serière,
Als de (stille?) noodklok luidt… Overheidsingrijpen in privaatrechtelijke verhoudingen ten behoeve van stabiliteit in de financiële sector, Deventer 2012.

72. N.E.D. Faber, J.J. van Hees, N.S.G.J. Vermunt (*red.*),
Overeenkomsten en insolventie, Deventer 2012.

73. C.M. Hilverda, De bestrijding van faillissementsfraude: waar een wil is .. … …, Deventer 2012.

74. P.E. Ernste,
Bindend advies, Deventer 2012.

75. R.J. van der Weijden,
De faillissementspauliana, Deventer 2012.

76. D.R. Doorenbos, M.J.C. Somsen, G.V. Naber (*red.*),
Onderneming en sanctierecht, Deventer 2013.

77. P.T.J. Wolters,
Alle omstandigheden van het geval, Deventer 2013.

78. D. Busch, C.J.M. Klaassen, Mr. T.M.C. Arons (*red.*),
Aansprakelijkheid in de financiële sector, Deventer 2013.

79. D. Busch, M.P. Nieuwe Weme (*red.*),
Christels koers, Liber amicorum prof. mr. drs. C.M. Grundmann-van de Krol, Deventer 2013.

80. S.R. Damminga,
Ongerechtvaardigde verrijking en onverschuldigde betaling als bronnen van verbintenissen,
Deventer 2013.

81. A.S. Hartkamp, C.H. Sieburgh, L.A.D. Keus, J.S. Kortmann (*red.*),
The Influence of EU Law on National Private Law, Deventer 2014.
Volume 81-I General Part
De invloed van het Europese recht op het Nederlandse privaatrecht, Deventer 2014.
Deel 81-II Bijzonder deel

82. C.J.H. Jansen, L.G. Verburg (*red.*),
Onderneming en beloning, Deventer 2014.

83. C.J.M. Klaassen, N. van Tiggele-van der Velde, P.E. Ernste, A.Ch.H. Franken (*red.*),
Verzekering en ADR, Deventer 2014.

84. G.J.L. Bergervoet,
Borgtocht, Deventer 2014.

85. R.W.E. van Leuken,
Rechtsverhoudingen tussen particulieren en de verdragsrechtelijke verkeersvrijheden, Deventer 2015.

86. V.J.M. van Hoof,
Generale zekerheidsrechten in rechtshistorisch perspectief, Deventer 2015.

87. C.J.H. Jansen,
De wetenschappelijke beoefening van het burgerlijke recht in de lange 19e eeuw, Deventer 2015.

88. P. Laaper,
Uitbesteding in de financiële sector, Deventer 2015.

89. C. Spierings,
De eenzijdige rechtshandeling, Deventer 2016.

90. B.A. Schuijling,
Levering en verpanding van toekomstige goederen, Deventer 2016.

91. C. van Ewijk, M. Heemskerk, R.H. Maatman en E. Nijman (*red.*),
Pensioen 2020, Deventer 2016.

92. V. Tweehuysen,
Het uniciteitsbeginsel in het goederenrecht, Deventer 2016.

93. C.J.H. Jansen,
De wetenschappelijke beoefening van het burgerlijke recht tussen 1940 en 1992, Deventer 2016.

94. P.J. van der Plank,
Natrekking door onroerende zaken, Deventer 2016.

95. S. van Dongen,
Groepen van contracten, Deventer 2016.